

SACROSANCTI
CONCILII
TRIDENTINI
CANONES, ET DECRETA.

ım citationibus ex vtroq; Testamento, & Iuris Pontificij Constitutionibus, alijsq; S.R.E. Concil.

B HORATIO LVCIO CALLIENSI
.C. & Modoetiæ Archipresb. collectis.

c nouissimè præter Piorum IV. & V. Roman. Pontif.
Bullas, necnon regulas, & [illegible]
Librorum Prohibitorum

à cum aurea Margarita materiarum, & Hyacintho Conciliorum omnium, ex primo sub Diuo Petro vsque ad Paulum V. per P. Magistrum Mauritium de Gregorio Siculum Ord. Prædicatorum.

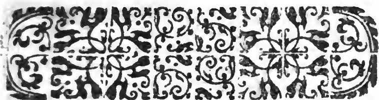
ccessere aliorum Roman. Pont. & S. Inquisitionis Bullæ, Instructiones, Edicta, ad Parochorum, aliarumque Personarum notitiam apprimè necessaria.

Postrema Editio.

OMAE, Typis Iosephi Corui, & Bartholomæi Lupardi, Impress. Camer. M.DC.LXXVI.

Superiorum Permissu, & Priuilegio.

DESCRIPTIO TRIDENTINÆ CIVITATIS.

Ridenti Ciuitas in finibus Venetæ Prouinciæ, inter montes, in planitie posita est: muris vallata lapideis, quam ex Septentrione abluit Athesis fluuius, ambitus milliaris Itali. In ea vias latas, & lapidibus structas, domos verò a honorificas cernes, vt, nouam, non veterem Ciuitatem rast rat, Templa satis pulchra conspicies, sed in omnibus s parum structura. Arcem habet conspicuam, vt domum urcam dicas potius, & quam possint, & Imperatores, & Re- percommodè inhabitare, à Bernardo Clesio Tridentino rasde auctam, & illustratam non multos ante hac annos. nfluit placidè in vrbem per muros ab Oriente aqua riuus, uper quo ædificia sericea, & molæ frumentariæ multæ sunt, nde item plurimi riuuli deducuntur per medias vias in v- um, & publicam commoditatē. Super Athesim, ad portam, ua dicitur S. Laurentij, Pontem habet magnificum, sed li- neum, 140. passuum longitudinis: Montes circum se habet iuibus continuò obsitos, scopulosos, inacessos, præcipites, ita præaltos, vt dicas cælum montium cacumina con- ngere. Fauces habet duas, quarum altera vergit ad Septen- ionem, altera verò ducit Veronam. Planiciem admodum ruam, sed ridentem, & arboribus, & vitibus mirum in mo- m consitam, quam Athesis circuit, & lambit vndequa- ue. Promiscua habitantibus lingua, scilicet, Theutonica, Itala, sed Itali omnes etiam, cùm placet, Theutonicè lo- uuntur. Tridentum Germanorum sentina, Italorum verò efugium est, cùm quid infortunij illis occurrit. Parum fru-

menti . sed plurimum vini , ac persuaue habent album , & subrubeum. Per æstatem cœlum temperatum est: diebus autem canicularibus , Sol apprimè feruens . Hyberno verò tempore propter niuium , & glacierum ingentes horrores , huiusmodi regio habitari potest; neque satis sunt homini hypocausta ad depellenda frigora , quæ eo tempore tàm magna sunt, vt non sinant aquas descendere in terram, sed statim venientes , conuertant in niues . Et quod datur miraculo , vt putei ipsius Ciuitatis per tempus id aquis omnino careant . Boues, & vaccas pro mulis , asellis, & equis ordinarijs habent , cum eorum plaustris , tàm ad res conuehendas facilibus , vt ad montium concumina sic properent , ac si essent in planicie , à viarumque publicarum curatoribus ita iuga aptata sunt , vt vsque ad culmen accessibilia quorumcumque montium ab eisdem iri possit. Nunc demum Ciuitas ista , & opulenta , & clara effecta est propter Concilium, quod in ea fuit per plurimos annos, & nunc viget maxime. Nam huc conuenere quinque primum Cardinales, Præsidentes, & Legati Concilij pro SS. D.N.D. Pio IV. Pont. Opt. Max. duo similiter Cardinales Lotharingius , & Madrutius; Patriarchæ tres , Archiepiscopi 33. Episcopi 23 Abbates 7. Ordinum Generales 7. cum Theologis 146. vltra , Sæcularibus , & Regularibus , Ferdinandique Cæsaris , Regis Galliæ, Hispaniarum, Portugalliæ , Hungariæ Bohemiæ , Poloniæ . Venetiarum , Septem Cantonum , Heluitiorum , Bauariæ , Sabaudiæ , Florentiæ , & aliorum Principum Ecclesiasticorum Oratores .

BVLLA

ʼLLA INDICTIONIS

ri Oecumenici, & Generalis Concilij Tridentini, ſub Paulo III. Pontif. Max.

ʌVLVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, Ad perpetuam rei memoriam.

NITIO noſtri huius Pontiſicatus, quem non ob merita noſtra, ſed propter ſuam magnam bonitatem, Dei Omnipotentis Prouidentia nobis commiſit, cernentes iam tum in quas perturbationes tempo-
, quotque incommoda rerum ferè omnium no-
Paſtoralis ſollicitudo, & vigilantia eſſet vocata,
iebamus, quidem mederi Chriſtianæ Reipublicę
is, quibus illa iamdudum vexata, & propemo-
ı oppreſſa eſt: ſed ipſi etiam, vt homines circum-
infirmitate, ad tantum onus tollendum impares
s uoſtras eſſe ſentiebamus. Nam cùm pace opus
intelligeremus ad liberandam, & conſeruandam
urimis impendentibus periculis Rempubl. om-
inuenimus odijs, & diſſenſionibus plena, diſ-
ientibus præſertim Principibus ijs, inter ſe, qui-
ſumma rerum penè omnis à Dco permiſſa eſt.
ı vnum Ouile, & vnum Paſtorem Dominici eſſe
;is ad integritatem Chriſtianæ Religionis, & ad
ſtium bonorum ſpem in nobis confirmandam,
ſſariũ duceremus; ſchiſmatis, diſſidijs, hęreſibus,
Chriſtiani nominis diuulſa iam pene, & lacera-
ųtas, cùm totam, atque munitam ab infide-

 lium

lium armis, atque insidijs Rempublicam optan
mus; nostris erratis, nostraque cunctorum culpa
Dei videlicet ira peccatis nostris imminente, Rho
dus fuerat amissa, Hungaria vexata, conceptum, a
meditatum contra Italiam, contraque Austriam, a
Illyricum terra, marique bellum: cùm impius, a
immitis hostis noster Turca nullo tempore requie
ceret, nostrùmque inter se odia, & defensionem
suam benè gerendæ rei occasionem duceret. Igitu
vt dicebamus, intensa hęresum, dissensionum, bello
rumque tempestate, tantisque excitatis fluctibu
cùm essemus ad moderandam, & gubernandam
Petri nauiculam vocati, nec viribus ipsi nostris sa-
tisfideremus; primum coniecimus in Domino cogi-
tatus nostros, vt ipse nos nutriret, animumque no-
strum firmitate, & robore, mente, consilio, sapi-
entiaque instrueret; deinde animo repetentes ma-
iores nostros, sapientia admirabili, & sanctitate
præditos, sæpè in summis Christianæ Reipublicæ
periculis remedium optimum, atque opportunissi-
mum œcumenica Concilia, & Episcoporum Gene-
rales Conuentus adhibuisse, ipsi quoque animum
ad generale habendum Concilium adiecimus; ex-
quisitisquePrincipum sententijs, quorum nobis vi-
debatur vtilis in primis, & opportuna ad hanc rem
esse consensio; cùm eos tunc non alienos ab hoc tam
sancto opere inuenissemus, œcumenicum Conci-
lium, & generalem eorum Episcoporum, aliorum-
que Patrum, ad quos pertineret, Conuentum in Ci-
uitate Mantuæ indiximus, anno Incarnationis Do-
minicæ, (sicut litteris, & monumentis nostris te-
statum est) 1537. Pontificatus nostri III. ad X. Ka-
lendas Iunij inchoandum: spem prope certam ha-
bentes, fore, vt cùm illic in nomine Domini esse-
mus congregati, ipse sicuti promisit Dominus,
Matth. 18. in medio nostrum affuturus, & bonita-
te, ac misericordia sua omnes temporum procellas,
omniaque pericula Spiritu otis sui facilè depulsurus
esset. Sed, vt semper insidiatur pijs actionibus hu-
mani generis hostis, primùm contra omnem spem,
& expectationem nostram denegata fuit nobis Man-
tuana

ıana Ciuitas, nisi aliquas conditiones subiremus
ı institutis maiorum nostrorum, & conditione
mporum, nostraque, ac huius Sanctæ Sedis, ac
ominis Ecclesiastici dignitate, libertateque prorsus
ıjs nostris litteris expressimus. Quapropter alium
ıuenire locum, aliamque eligere Ciuitatem necesse
ıbuimus, quæ cùm non statim nobis occurreret
onea, & apta ad sequentes Kalendas Nouembris
orogare Concilij celebrationem fuimus coacti.
terim sæuus, & perpetuus hostis noster Turca,
genti classe Italiam adortus, aliquot oppida in
toribus Apuliæ cepit, vastauit, diripuit, prædas
ominum abegit. Nos in maximo timore, & pe-
ulo omnium muniendis littoribus nostris, finiti-
isque auxilio iuuandis fuimus occupati: nec ta-
en interea destitimus consulere, & hortari Chri-
anos Principes, vt, de idoneo habendi Concilium
co quid sentirent, nobis exponerent, quorum
ım essent incertæ, variæque sententiæ, tempusque
ıtius quàm erat opus, videretur extrhai: nos opti-
ıo animo, atque vt arbitramur etiam consilio; Vin-
entiam elegimus, Vrbem copiosam, & Veneto-
ım, qui eam nobis concedebant, virtute, aucto-
tate, potentia, tum aditum patentem; tum statio-
em omnibus liberam, atque tutam in primis se ha-
entem. Sed cùm iam tempus longius progressum
Tet, nouæque vrbis electionem omnibus signifi-
ari conuenerit, iamque Kalendas Nouembris ap-
etentes facultatem huius diuulgationis exclude-
ent, hyemsque esset proqinqua: rursus altera pro-
ogatione tempus Concilij differre in proximum se-
uens Ver, Maijque futuras Kalendas compulsi fui-
ıus. Quare firmiter constituta, atque decreta, cùm
: nos ipsos, & cętera omnia ad eum benè agendum,
Deo iuuante, celebrandumque conuentum parare-
nus, plurimum reputantes interesse cum celebratio-
ıs Concilij, tum vniuersæ Christianæ Reipublicæ
Christianos Principes pace inter se, & concordia
onsentire, charissimos in Christo filios nostros, Ca-
olum Romanum Imperatorem semper Augustissi-
num, & Christianissimum Regem Franciscum, duo

præcipua Christiani nominis firmamenta, atque subsidia orare, atque obsecrare instititimus, vt ad colloquium inter se, & nobiscum vna conuenirent: quorum quidem apud vtrumque litteris, Nuncijs & à latere nostro missis, ex venerabilibus Fratrum nostrorum numero Legatis, sæpissimè egeramus, v ex simultate, & dissidijs ambo in vnum fœdus, & piam amicitiam vellent conuenire, labentibusque succurrere Christianis rebus, quarum seruandarum cum esset illis potestas à Deo præcipuè tributa, si id non agerent, & ad commune Christianorum bonum sua consilia non dirigerentur, acris, & seuera ratio eidem Deo ab ipsis reddenda esset: qui aliquando precibus nostris annuentes, Nicæam se contulere, quo nos quoque longum iter, & senili ætati nostræ vehementer contrarium, Dei, & pacis conciliandæ causa suscepimus. Neque prætermisimus interea, cùm tempus Concilij præstitutum, Kalendæ videlicet Maij appropinquarent, tres Legatos summæ virtutis, ac auctoritatis à latere nostro de numero eorumdem fratrum nostrorum, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, Vincentiam mittere, qui initium Concilij facerent, Prælatosque vndique venientes exciperent, & ea, quæ iudicarent esse opus, agerent, & tractarent, quo ad nos ab itinere, & negotio pacis reuersi, omnia accuratius dirigere possemus. Interim verò in illud sanctum opus, maximèque necessarium, tractationem videlicet pacis inter Principes incubuimus, & quidem omni animi studio, omni pietate, ac diligentia. Testis est nobis Deus, cuius freti clementia, & nosmetipsos itineris, & vitæ periculo exposuimus. Nostra testis conscientia, quę nihil habet in hac re quidem, in quo nos arguat, aut prætermissæ, aut non quæsitæ ad pacificandum occasiones. Principes ipsi testes, quos tam sæpè, tamque amanter Nuncijs, litteris, & Legatis, monitis, hortatu, precibusque omnibus obsecraueramus, vt simultates deponerent, vt societatem coirent, vt Christianæ Reipublicæ in maximum, & propinquum iam adductæ discrimen, omnibus studijs, & subsidijs opitularentur. Iam verò

verò testes illæ vigiliæ, atque curæ, illi diurni, nocturnique animi nostri labores, grauesque sollicitudines, quas ob hanc rem, & causam, plurimas iam suscepimus, nec tamen ad optatum exitum nostra consilia, & acta adhuc perducta sunt. Ita enim visum Domino Deo est, quem tamen non desperamus aliquando optata nostra benignius respecturum, ipsi quidem, quantum in nobis fuit, nihil, quod esset nostro Pastorali officio debitum, in hac re omisimus. Quòd si qui sunt, qui actiones pacis nostras in aliam interpretentur partem, dolemus quidem, sed tamen in dolore nostro, gratias Deo Omnipotenti agimus, qui ad exemplum, & doctrinam patientiæ nostræ suos voluit Apostolos haberi dignos, qui pro nomine IESV, qui pax nostra est, contumeliam paterentur. Verùm in illo congressu, colloquioque nostro, quod Nicęæ habitum est, etsi peccatis nostris impedientibus inter duos Principes vera, & perpetua pax non potuit confici, induciæ tamen decennales factæ sunt, quorum opportunitate nos sperantes, & sacrum Concilium commodius celebratum iri, & deinde ex Concilij auctoritate perfici posse pacem, apud Principes institimus, vt & ipsi venirent ad Concilium, & Prælatos suos præsentes ducerent, absentesque accerserent. Qui cùm de vtroque se excusassent, quòd & ipsis redire in Regna sua tum necesse esset, & Prælatos, quos secum habuissent, itinere, atque impendijs fessos, atque exhaustos recreari, & refici oporteret: nos hortati sunt, vt aliam quoque prorogationem temporis habendi Concilij decerneremus. Qua in re concedenda cùm essemus aliquantum difficiles, litteras interim à Legatis nostris, qui Vincentiæ erant, accepimus, transacto iam, & longius præterito Concilij incundi die, vnum vix, aut alterum ex externis nationibus Prælatum Vincentiam se contulisse. Quo nuntio accepto, cùm videremus eo tempore nulla iam ratione haberi Concilium posse, ipsis Principibus concessimus, vt differretur tempus agendi Concilij vsque ad sanctum Pascha, diemque festum futuræ Dominicæ Resurrectionis. Cuius nostri præce-

pti, expectationisque decretæ litteræ Genuæ an Incarnationis Domicicæ 1538. iv. Kalendas Iulij. ... stæ, publicatæque sunt, atque hanc dilationem propensius fecimus, quod pollicitus est nobis vt... que Princeps Legatos suos Romam ad nos se missurum, vt ea, quæ ad perfectionem pacis reliqua essent neque Nicææ ob breuitatē temporis potuerant omnia confici, Romæ commodius coram nobis agerentur, & tractarentur, & ob hanc rationem etia à nobis ambo petierunt, vt hæc pacificationis procurario Concilij celebrationi præponeretur, cùm ipsum Concilium, pace facta, multo deinde vtilius & salutarius Christianæ Reipublicæ futurum esset: semper enim hæc pacis spes nobis iniecta: Principum nos voluntatibus assentiri hortata est, quam spem vehementer auxit post discessum à Nicœa nostrum ipsorum duorum Principum inter se beneuola amicaque congressio, quæ maxima nostra cum lætitia, à nobis intellecta confirmauit nos in bona spe, vt tandem aliquando nostras preces apud Deum exauditas, & vota pacis accepta esse crederemus. Hāc igitur pacis conclusionem cùm, & expectaremus, & vrgeremus, nec solùm duobus antedictis Principibus, verùm etiam charissimo in Christo filio nostro Ferdinando Regi Romano videretur, actionem Concilij, nisi pace facta, suscipi non oportere, cunctique à nobis, per litteras, suosq; Oratores contenderent, vt alias rursus temporis prorogationes faceremus, præcipuè autem instaret Serenissimus Cæsar, promisisse se demonstrans iis, qui à Catholica vnitate dissentiunt, operam suam apud nos interpositurum, vt aliqua concordiæ ratio iniretur, quod ante suam in Germania profectionem aptè non posset fieri. Nos, eadem semper spe pacis, & tantorum Principum voluntate adducti, cùm præsertim cerneremus, ne ad dictum quidem Resurrectionis festum alios Prælatos Vincentiam conuenisse, prorogationis nomen iam fugientes, quod tam sæpè frustra fuerat repetitum, celebrationem Generalis Concilij, ad nostrum, & Sedis Apostolicæ beneplacitum suspendere maluimus, itaque fecimus, & de suspensione

ione huiusmodi litteras ad singulos supradictorum Principum 10. die Iunij 1539. dedimus, sicut ex illis perspicuè potest intelligi. Ea itaque suspensio necessario per nos facta, dum tẽpus illud magis idoneum à nobis, pacisq; aliqua conclusio expectaretur, quæ & dignitatem postea, frequentiamque Concilio, & Christianæ Reipublicæ præsentiorem salutem erat allatura. Christianę interea res in deterius quotidiè prolapsæ sunt. Hungaris, rege ipsorum mortuo, Turcam vocantibus Ferdinando Rege bellum in os mouente: Belgis ad defectionem à Cæsare ex arte quadam incitatis, cuius defectionis comprimendæ causa per Galliam amicissimè, & cum Rege Christianissimo concordissimè, magno beneuolę inter eos voluntatis indicio, transiens in Belgas Serenissimus Cœsar, & illic deinde in Germaniam profectus Conuentus Germaniæ Principum, & Ciuitatum, tractandæ eius, quam dixerat, concordiæ causam habere cœpit. Sed cum spe pacis iam deficiente, ille quoque modus curandæ in Conuentibus, tractandæque concordiæ ad maiores potius discordias concitandas aptus esse videretur: inducti fuimus ad pristinum Concilij generalis remedium reuerti, idque per Legatos nostros Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales ipsi Cæsari obtulimus, quod etiam postremò, & precipuè in Ratisbonensi conuentu egimus, cum illic dilectus filius noster Gaspar, tituli Sanctæ Praxedis, Cardinalis Contarenus, summa doctrina, & integritate Legatum nostrum ageret. Nam cùm id, quod ne accideret, antea veriti eramus, ex eius conuentus sententia peteretur à nobis, vt ab Ecclesia dissentientium quosdam articulos tolerãdos declararemus, quoad per œcumenicum Concilium illi excuterentur, & deciderentur, idque nobis, vt concederemus, neque Christiana, & Catholica veritas, neque nostra, & Sedis Apostolicæ dignitas permitteret, palam potius Concilium, vt quàm primum fieret, proponi mandauimus. Neque verò in alia vnquam sententia, & voluntate fuimus, quàm vt primo quoque tempore Concilium œcumenicum, & generale congregaretur: sperabamus

mus enim ex eo, & pacem populo Christiano, & Christianæ religionis integritatem posse recuperari: veruntamen id cum bona gratia, & voluntate Christianorum Principum habere volebamus: Quam voluntatem dum expectamus, dum obseruamus tempus absconditum, tempus beneplaciti tui, ò Deus: aliquando tandem decernere compulsi sumus, omne esse tempus beneplacitum Deo, cùm de rebus sanctis, & ad Christianam pietatem pertinentibus consilia ineuntur. Quapropter videntes, maximo quidem animi nostri cum dolore, rem Christianam quotidie in peius ruere, Hungaria à Turcis oppressa, Germanis periclitantibus cæteris omnibus metu, mœroreque afflictis, nullius iam Principis consensum expectare, sed tantum Dei Omnipotentis voluntatem, & Christianæ Reipublicæ vtilitatem attendere constituimus. Itaque cùm Vincentiam amplius non haberemus, cuperemusque cum vniuersæ Christianorum saluti, tum Germanicæ nationis incommodis in eligendo per nos noui Concilij habendi loco consulere, aliquotque locis propositis, ipsam Tridentinam Ciuitatem ab ipsis desiderari videremus, nos etsi in citeriore Italia commodius omnia tractari posse iudicabamus, ad eorum tamen postulationes nostram voluntatem paterna charitate deflexismus. Itaque Tridentinam Ciuitatem elegimus, qua in Ciuitate Oecumenicum Concilium ad proximè venturas Kalendas Nouembris haberetur, idoneum locum illum statuentes, quò ex Germania quidem, alijsque Germaniæ finitimis nationibus facillimè, ex Gallia, Hispania, cæterisque Prouinciis remotioribus non difficiliter Episcopi, & Prælati conuenire possent. Dies autem Concilii ea à nobis spectata est, quæ spatium in se haberet, & publicandi per Christianas nationes nostri huius Decreti, & facultatis omnibus Prælatis ad veniendum tribuendæ. Quo minus autem annuum tempus præfiniremus mutando Concilii loco, sicut quibusdam constitutionibus aliàs præscriptum est, ea res fuit in causa, quod longius extrahi spem sanandæ aliqua in parte Christianæ Reipublicæ, quæ tot

letrimentis, & calamitatibus affecta est, noluimus, & tamen videmus tempora, agnoscimus difficultaates; quid sperari possit ex consilijs nostris, incertum sse intelligimus. Sed quia Scriptum est: Reuela Domino viam tuam, & spera in eo, & ipse faciet; magis Dei clementiæ, & misericordiæ cōfidere, quàm nostræ imbecillitati diffidere, constituimus. Sæpè enim t in bonis operibus incipiendis, vt, quod humana onsilia non valent, diuina virtus efficiat. Huius gitur ipsius Dei Omnipotentis Patris, & Filij, & piritus Sancti, ac Beatorū eius Apostolorum Petri, Pauli auctoritate, qua nos quoque in terris funmur, freti, atque subnixi, de venerabilium item atrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesię Cardilium consilio, & assensu: sublata, amotaque suspensione, de qua supra commemoratum est, quàm r pręsentes tollimus, & amouemus, sacrum Oecumenicum, & generale Concilium in Ciuitate Trintina, loco commodo, & libero, omnibusque raonibus opportuno ad Kalendas proximas Nouemis, anni præsentis ab Incarnatione Domini 1542. icipiendum, prosequendum, & eodem Domino diuuante, ad ipsius gloriam, atque laudem, & Christiani totius populi salutem absoluendum, perficienumque indicimus, annunciamus, conuocamus, atuimus, atque decernimus: omnes omnibus ex ocis, tam venerabiles Fratres nostros Patriarchas, rchiepiscopos, Episcopos, & dilectos filios Abbas; quàm alios quoscumque, quibus iure, aut priuigio in Concilijs generalibus residendi, & sentenas in eis dicendi permissa potestas est, requirentes, ortantes, admonentes, ac nihilominus eis vi iusiurandi, quod nobis, & huic Sanctæ Sedi præstiterunt, ac sanctæ virtute obedientiæ, alijsque sub œnis, iure, aut consuetudine in celebrationibus onciliorum aduersus non accedentes ferri, & proonī solitis, mandantes, arctèque præcipientes, vt osimet (nisi fortè iusto detineantur impedimento, e quo tamen fidem facere compellantur) aut certè er suos legitimos Procuratores, & Nuncios sacro uic Concilio omninò adesse, & interesse debeant.

Supra

Supra autem dictos Imperatorem, Regemque Christianissimum, necnon cæteros Reges, Duces, Principes, quorum præsentia, si aliàs vnquam, hoc quidem tempore maximè Sanctissimæ Christi fidei, & Christianorum omnium futura est salutaris, rogantes, atque obsecrantes per viscera misericordiæ Dei, & Domini nostri Iesu Christi, cuius fidei veritas, & religio, & intus, & extra grauiter iam oppugnatur, vt si saluam volunt Christianam esse Rempublicam, si se Domino obstrictos, & obligatos pro maximis illius erga se beneficijs intelligunt, ne deserant ipsius Dei causam, & negotium, ipsimet ad Sacri Concilij celebrationem veniant, in quo ipsorum pietas, atque virtus communi vtilitati; salutique suæ, ac cæterorum, & temporali, & æternæ plurimum esset profutura. Sin autem (id quod nollemus) accedere ipsi non poterunt, graues saltem viros Legatos cum auctoritate mittant, qui personã Principis sui quisque, & cum prudentia, & cum dignitate possint in Concilio referre. In primis verò, vt id curent, quod ipsi facillimum est, vt ex suis cuiusque Regnis, ac Prouincijs Episcopi, & Prælati sine tergiuersatione, & morâ ad Concilium proficiscantur: quod maximè quidem è Prælatis, Principibusque Germaniæ Deum ipsum, atque nos impetrare æquum est, vt cùm eorum præcipuè causa, ipsisque cupientibus Concilium indictum sit, & in ea Ciuitate indictum, quæ ab eis est desiderata, non grauentur ipsi sua cunctorum præsentia id celebrare, & ornare, quo melius, atque commodius, quæ ad integritatem, & veritatẽ Christianæ Religionis, quæ ad bonorum morum reductionem, emendationemque malorum, quæ ad Christianorum inter se, tàm Principum, quàm populorum pacem, vnitatem, concordiamque pertineant: & quæ ad repellendos impetus Barbarorum, & infidelium, quibus illi vniuersam Christianitatem obruere moliuntur, sint necessaria, Deo nostris consultationibus, præeunte, & lumen sapientiæ suæ, ac veritatis mentibus nostris præferente, agi in dicto sacro œcumenico Concilio, & conspirante omnium charitate, consuli, tractari, confici, ad optatosque

exitus

xitus deduci quamprimum, & quam optimè possint. Atque, vt nostræ hæ litteræ, & quæ in eis continentur, ad notitiam cunctorum, quorum oportet, perueniant, neve quis illorum ignorantiæ excusationem prætendat, cum præsertim etiam non ad omnes eos, quibus nominatim illæ essent intimandæ, tutus forsan pateat accessus, volumus, & mandamus, vt in Basilica Vaticana Principis Apostolorum: & in Ecclesia Lateranensi, cùm ibi multitudo populi ad audiendam rem diuinam congregari solita est, palam clara voce per Curiæ nostræ Cursores, aut Notarios aliquos publicos legantur, lectæque in valuis dictarum Ecclesiarum, itemq; in Cancellariæ Apostolicæ portis, & Campi Floræ solito loco affigantur, vbi ad lectionem, & notitiam cunctorum aliquando expositæ pendeant: cùmque inde remouebuntur, earum nihilominus exempla in eisdem locis remaneant affixa. Nos enim per lectionem, publicationem, affixionemq; huiusmodi omnes, & quoscumque quos antedictæ nostræ litteræ comprehendunt post spatium duorum mensium à die litterarum publicationis, & affixionis, ita volumus obligatos esse, atque astrictos, ac si ipsismet illæ coram lectæ, & intimatæ essent, transumptis quidem earum, quæ manu publici Notarij, scriptæ, & sigillo personæ alicuius Ecclesiasticæ in dignitate constitutæ, munitæ fuerint, vt fides certa, & indubitata habeatur, mandamus, atque decernimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ indictionis annunciationis, conuocationis, statuti, decreti, mandati, præcepti, & obsecrationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum.

Datum Romæ, apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ 1542. 11. Kal. Iunij Pontificatus nostri anno 8.

Blosius.

Hier. Dand-

Imprimatur

Si videbitur Reuerendiss. Patri Ma-
gist. Sacri Palatij Apostolici.

I. de Ang. Archiep. Vrb. Vicesg.

Imprimatur.

Fr. Raymundus Capisuccus Ordin
Præd. Sac. Palatij Apost. Magiste

SESSIO PRIMA SACROSANCTI Oecumenici, & Generalis CONCILII TRIDENTINI, SVB PAVLO III. PONT. MAX.

Celebrata die 13. Mensis Decembris Anno Domini 1545.

Decretum de inchoando Concilio.

PLACETNE vobis, ad laudem, & gloriam Sanctæ, & Indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus sancti, ad incrementum, & exaltationem Fidei, & Religionis Christianæ, ad extirpationem hæresum, ad pacem, & vnionem Ecclesię, ad reformationem Cleri, & populi Christiani, ad depressionem, & extinctionem hostium Christiani nominis decernere, & declarare, sacrum Tridentinum, & generale Concilium incipere, & inceptum esse? *Responderunt*. Placet.

Indictio futuræ Sessionis.

Et cùm proxima sit celebritas Natiuitatis D. N. Iesu Christi & subsequantur aliæ festiuitates labentis, & incipientis anni: placetne vobis primam futuram Sessionem habendam esse die Iouis post Epiphaniam, quæ erit septima mensis Ianuarij anno Domini 1546, *Responderunt*. Placet.

SESSIO I.

Celebrata die VII. Mensis Ianuarij 1546.

Decretum de modo viuendi, & alijs in Concilio seruandis

SAcrosancta Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, in ea præsidentibus eisdem *a* tribus Apostolicæ Sedis Legatis: agnoscens cùm B. Iacobo Apostolo, quòd omne datum optimum, & omne donum perfectum desursùm est, descendens à Patre luminum, qui ijs, qui postulant se sapientiam, dat omnibus affluenter, & non improperat eis: & simul sciens, quòd initium sapientiæ est timor Domini; statuit, & decreuit omnes, & singulos Christifideles, in ciuitate Tridentina congregatos, exhortandos esse, prout exhortatur, vt se à malis, & peccatis *b* hactenus commissis emendare, ac de cætero *c* in timore Domini ambulare, *d* & desideria carnis non perficere orationibus instare, *e* sæpiùs confiteri, Eucharistiæ sacramentum sumere, Ecclesias frequentare, præcepta denique Dominica, quantum quisque poterit adimplere, necnon quotidie pro pace Principum Christianorum, & vnitate Ecclesiæ priuatim orare velint: Episcopos verò, & quoscumque alios in ordine sacerdotali constitutos œcumenicum Concilium in ea ciuitate celebrantes vt assiduè in Dei laudibus incumbere, hostias, laudes, & preces offerre, sacrificium Missæ quolibet saltem die Dominico in quo *f* Deus lucem condidit, & à mortuis resurrexit, ac Spiritum Sanctum in Discipulos infudit, peragere satagant; facientes, sicut idem Spiritus Sanctus per Apostolum *g* præcipit, obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro SS. D. N. Papa, pro Imperatore, pro Regibus, & cæteris, qui in sublimitate constituti sunt, & pro omnibus hominibus: vt quietam, & tranquillam vitam agamus, pace fruamur, & fidei in-

cre-

a *Iac* 1. *c. quamdiu* 1. *q.* 2. b *Psal.* 119. c *Eccl.* 1. d *Prou.* 1.9. e *Cath. car.* 11. *in fin.* f *Act*, 2. *c. quo die dist.* 7. g 1. *Tim.* 2.

crementum videamus. Præterea hortatur, vt ieiunent saltem singulis sextis ferijs in memoriam Passionis Domini,[a] & eleemosynas pauperibus erogent; in Ecclesia autem cathedrali singulis quintis ferijs celebretur Missa de Spiritu sancto cum Litanijs, & alijs orationibus ad hoc institutis; in alijs verò Ecclesijs eadem die dicantur ad minus Litaniæ, & orationes: tempore autem, quo sacra peraguntur, collocutiones, & confabulationes non fiant; sed ore, & animo celebranti assistatur. Et quoniam oportet Episcopos esse irreprehensibiles, sobrios, castos, domui suæ benè præpositos: hortatur etiam, vt ante[b] omnia quilibet in mensa seruet sobrietatem, moderationemq. [c] ciborum: deinde cum in eo loco sæpè otiosi sermones oriri soleant, vt in ipsorum Episcoporum mensis, diuinarum Scripturarum lectio admisceatur; familiares verò suos vnusquisque instruat, & erudiat, ne sint rixosi, vinosi, impudici, cupidi, elati, blasphemi, & voluptatum amatores: vitia demum fugiant, & virtutes amplectantur, & in vestitu, & cultu, [d] & omnibus actionibus honestatem præferant, sicut decet ministros ministeriorum Dei. Ad hæc, cum huius sacrosancti Concilij præcipua cura, solicitudo, & intentio sit, vt propulsatis hæresum tenebris, quæ per tot annos operuerunt terram; catholicæ veritatis lux, Iesu Christo, qui vera lux est, [e] annuente, candor, puritasq. refulgeat, & ea, quæ reformatione egent, reformentur; ipsa Synodus hortatur omnes catholicos hic congregatos, & congregandos, atq eos præsertim, qui sacrarum litterarum peritiam habent, vt sedula meditatione diligenter secum ipsi cogitent, quibus potissimum vijs, & modis ipsius Synodi intentio dirigi, & optatum effectum sortiri possit, quo maturius, & con-

 sul-

a *Conc. Tolet. 3. c. 1. c. ieiunium de consecr. d. 3. c. de illis 11. q. 1. infra sess. 22. in decret. de obseruandis in celeb. Miss. Tit. 1 1. Ti. 3 c fin. 2. q. 7. com sim.* b *Conc. Tolet. 3. c. 7.* c *Conc. Rhemense c. 17. Euseb. in 4. decr. & infra Sess 25 c 1. de refor. c. in omnib. de consecr. dist. 5. c. pro reu. 45. dist.* d *1. Tim. 5.* e *Io. 1. c. cum ex inuicto extr. de hæret.*

ſultiùs damnari damnanda, & probanda probari queant: vt per totum orbem omnes vno ore, & eadem fidei confeſſione glorificent Deum, & Patrem Domini noſtri Ieſu Chriſti.

In ſententijs verò dicendis, iuxta Toletani Concilij ſtatutum, in loco benedictionis conſidentibus Domini ſacerdotibus, nullus debeat, aut immodeſtis vocibus perſtrepere, aut tumultibus perturbare; nullis etiam falſis, vaniſue, aut obſtinatis diſceptationibus contendere: ſed quidquid dicatur, ſic mitiſſima verborum prolatione temperetur, vt nec audientes offendantur, nec recti iudicij acies perturbato animo inflectatur.

Inſuper ipſa ſancta Synodus ſtatuit, ac decernit, quòd, ſi fortè contigerit, aliquos debito in loco non ſedere, & ſententiam, etiam ſub verbo, Placet, proferre, congregationibus intereſſe, & alios quoſcumque actus facere, Concilio durante, nulli propterea præiudicium generetur, nullique nouum ius acquiratur.

Deinde indicta fuit futura Seſsio ad diem Iouis, quartam menſis Februarij proximè venturi.

SESSIO III.

Celebrata die 4. menſis Februarij 1545.

Decretum de Symbolo Fidei.

IN nomine Sanctæ, & Indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.

Hæc ſacroſancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus in Spiritu ſancto legitimè congregata, in ea præſidentibus eiſdem tribus Apoſtolicæ Sedis Legatis, magnitudinem rerum tractandarum conſiderans, præſertim earum, quæ duobus illis capitibus de extirpandis hæreſibus, & moribus reformandis continentur, quorum cauſa præcipuè eſt congregata; agnoſcens autem cum Apoſtolo, a non eſſe ſibi colluctationem aduerſus carnem, & ſanguinem, ſed aduerſus ſpirituales nequitias in cæleſtibus, cum

a *Epheſ.* 6.

cum eodem omnes, & singulos in primis hortatur, vt confortentur in Domino, *a* & in potentia virtutis eius, in omnibus sumentes scutum fidei, in quo possint omnia tela nequissimi hostis ignea extinguere, atq. galeam *b* spei salutis accipiant cum gladio spiritus, quod est verbum Dei. *c* Itaque vt hæc pia eius solicitudo principium, & progressum suum per Dei gratiam habeat, *d* ante omnia statuit, & decernit, præmittendam esse Confessionem fidei, *e* Patrum exempla in hoc secuta, *f* qui sacratioribus Concilijs hoc scutum contra omnes hæreses in principio suarum actionum apponere consueuere, quo solo aliquando, & infideles ad fidem traxerunt, hæreticos expugnarunt, & fideles confirmarunt. Quare Symbolum fidei, *g* quo sancta Romana Ecclesia vtitur, tamquam principium illud, in quo omnes, qui fidem Christi profitentur, *h* necessariò conueniunt; ac fundamentum firmum, & vnicum, contra quod portæ inferi nunquam præualebunt, *i* totidem verbis, quibus in omnibus Ecclesijs legitur, exprimendum esse censuit, quod quidem eiusmodi est.

Credo in vnum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cæli, & terræ, *k* visibilium omnium, & inuisibilium; *l* & in vnum Dominum Iesum Christum, Filium Dei vnigenitum; *m* & ex Patre natum ante omnia sæcula; *n* Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero; *o* Genitum non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt. *p* Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cælis. *q* Et incarnatus est de Spiritu Sancto, ex Maria Virgine, & homo factus est.

a *Cap. qui resistit* 11. *q.*3. b *Aug. ser. de verbis Dom.* c *Concil Nicen.* d *Concil. Roman. sub Innocent. I.* e *Concil. Hip. in princ.* f *Conc. Const.* 6. *actione* 7. *cum si.* g *Concil. Magunt. c.* 1. h *Clem. Epist.* 1. *vers. ego cunctis c.* 1. *d.* 1. *cap. baptizandos, cum seq de consecrat. dist.* 4. i *c.* 1. *de sum. Trinitate, & Conc. Const.* 6. *Act.* 17. k *Matth.* 16. *in nouo* 21. l *cap. Saluator* 1. *q.*3. m *Concil. Nicen. in fine, & Concil. Carth.* 6. *c.* 20. n *Concil Brac.* 3. *cap.* 6. *in princ.* o *Conc. Constant. cap.* 7. p *Ep. in princ.* q *Conc. Chalc. in med. Sy. Ro. sub Iul. I. in princ.*

Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus, & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundum Scripturas: & ascendit in cælum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria iudicare viuos & mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum Dominum, & viuificantem, qui ex Patre, Filioque procedit; qui cum Patre, & Filio simul adoratur, & conglorificatur, qui locutus est per Prophetas: & vnam sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor vnum Baptisma in remissionem peccatorum: & expecto resurrectionem mortuorum, & vitam venturi sæculi. Amen.

Indictio futuræ Sessionis.

Eadem sacrosancta, œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu Sancto legitimè congregata, in ea præsidentibus eisdem tribus Apostolicæ Sedis Legatis, intelligens multos Prælatos ex diuersis partibus accinctos esse itineri, nonnullos etiam in via esse, quo huc veniant; cogitansque omnia ab ipsa sacra Synodo decernenda eo maioris apud omnes existimationis, & honoris videri posse, quo maiori fuerint, & pleniori Patrum consilio, & præsentia sancita, & corroborata; statuit, & decernit, futuram Sessionem post præsentem celebrandam esse die Iouis, quæ subsequetur Dominicam Lætare, proximè futuram: interim tamen non differri discussionem, & examinationem eorum, quæ ipsi Sinodo discutienda, & examinanda videbuntur.

SESSIO IV.

Celebrata die VIII. mensis Aprilis 1546.

Decretum de Canonicis Scripturis.

Sacrosancta, Oecumenica, & generalis Tridentina Synodus, a in Spiritu Sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem tribus Apostolicæ

a *Hier. 51. Psal. 102. vt intelligis August. lib. 16 de Ciuitate Dei, c. 17. 10. 3. Mat. vlt. Matth. 21. cap. in nouo, dist. 1.*

licæ Sedis Legatis, hoc sibi perpetuò ante oculos proponens, vt sublatis erroribus, puritas ipsa Euangelij in Ecclesia conseruetur: quod promissum ante per Prophetas in Scripturis sanctis, Dominus noster Iesus Christus, Dei Filius, proprio ore primum promulgauit, deinde per suos Apostolos, tanquam fontem omnis, & salutaris veritatis, & morum disciplinæ omni creaturæ prædicari iussit, perspiciensque hanc veritatem, & disciplinam contineri in libris scriptis, & sine scripto traditionibus, quæ ab ipsius Christi ore ab Apostolis acceptæ, aut ab ipsis Apostolis Spiritu Sancto dictante, quasi per manus traditæ, ad nos vsque peruenerunt orthodoxorum Patrum exempla secuta, omnes libros tam veteris, quam noui testamenti, cùm vtriusque vnus Deus sit auctor, [a] necnon traditiones ipsas, tum ad fidem, tum ad mores pertinentes, tanquam vel oretenus à Christo, vel à Spiritu Sancto dictatas, & continua successione in Ecclesia Catholica conseruatas, pari pietatis affectu, ac reuerentia suscipit, & veneratur. Sacrorum verò librorum Indicem huic decreto adscribendum censuit, ne cui dubitatio suboriri possit, quinam sint, qui ab ipsa Synodo suscipiuntur. Sunt verò infrascripti. Testamenti veteris, [b] quinque Moysi, idest, Genesis, Exodus, Leuiticus, Numeri, Deuteronomium, Iosue, Iudicum, Ruth; quatuor Regum: duo Paralipomenon: Esdræ primus, & secundus, qui dicitur Nehemias, Tobias, Iudith, Hesther, Iob, Psalterium Dauidicum centum quinquaginta Psalmorum, Parabolæ, Ecclesiastes; [c] Canticum Canticorum, Sapientia, Ecclesiasticus, Isaias, Hieremias cum Baruch, Ezechiel, Daniel, duodecim Prophetæ minores, idest, Osea, Ioel, Amos, Abdias, Ionas, Micheas, Naum, Habacuch, Sophonias, Aggæus, Zacharias, Malachias,

a 2. *Thess.* 2. b 1. *Corint.* 11. c 2. *Timoth.* 1. *c.* 1. *Ecclesiasticarum* 12. *dist. cap. cum Martha, de celeb. Miss.*

d *In can. post rap. Innoc.* 2. *epist.* 3. *cap.* 7. *Gel. l. in fin. epist. Concil. Laod.* 1. *c.* 59

e *Concil. Cart.* 3. *c.* 47. *& c. Sancta Romana d.* 35. *Concil. Flor. ad fin.*

duos Machabeorum, primus, & secundus. Testamenti noui; quatuor Euangelia, secundum Matthæum, Marcum, Lucam, & Ioannem: Actus Apostolorum à Luca Euangelista conscripti; quatuordecim Epistolę Pauli Apostoli, scilicet ad Romanos, duæ ad Corinthios, ad Galatas, ad Ephesios, ad Philippenses, ad Colossenses, duæ ad Thessalonicenses, duæ ad Thimotheum, ad Titum, ad Philemonem, ad Hæbreos: Petri Apostoli duæ; Ioannis Apostoli tres; Iacobi Apostoli vna, Iudæ Apostoli vna, & Apocalypsis Ioannis Apostoli. Si quis autem libros ipsos integros cum omnibus suis partibus, prout in Ecclesia Catholica legi consueuerunt, & in veteri vulgata Latina editione habentur, pro Sacris, & Canonicis non susceperit, & traditiones prædictas sciens, & prudens contempserit, anathema sit. Omnes itaque intelligant, quo ordine, & via, ipsa Synodus, post iactum fidei confessionis fundamentum: sit progressura, & quibus, potissimum testimonijs, ac præsidijs in confirmandis dogmatibus, & instaurandis in Ecclesia moribus, sit vsura.

Decretum de editione, & vsu sacrorum librorum.

INsuper eadem sacrosancta Synodus considerans non parum vtilitatis accedere posse Ecclesiæ Dei, si ex omnibus Latinis editionibus, quæ circumferuntur, sacrorum librorum, quæ nam pro authentica habenda sit, innotescat, statuit, & declarat, vt hæc ipsa vetus, & vulgata editio, quæ longo tot sæculorum vsu in ipsa Ecclesia probata est, in publicis lectionibus, disputationibus, prædicationibus, & expositionibus pro authentica habeatur, & vt nemo illam reijcere quouis prætextu audeat, vel præsumat.

Præterea, a ad coercenda petulantia ingenia, decernit, vt nemo suæ prudentiæ innixus, in rebus fidei, & morum, ad ædificationem doctrinæ Christianæ pertinentium, sacram Scripturam ad suos sensus contorquens, contra eum sensum, quem tenuit,

a *Cap. hæresis, & c. Adam, in fin. 22. cap. 3. & intr. sess. 13. cap. 1. de Euchar. Sacr.*

tenuit, a & tenet Sancta Mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu, & interpretatione Scripturarum sanctarum, aut etiam contra vnanimem consensum Patrum ipsam Scripturam Sacram interpretari audeat, etiã si huiusmodi interpretationes nullo vnquam tempore in lucem edendæ forent. Qui contrauenerint, per Ordinarios declarentur, & pœnis à iure statutis puniantur.

Sed, & impressoribus modum in hac parte, vt par est imponere volens, qui iam sine modo, hoc est, putantes sibi licere quidquid libet, sine licentia Superiorum Ecclesiasticorum ipsos Sacræ Scripturæ libros, & super illis annotationes, & expositiones quorumlibet indifferenter sæpè tacito, sæpè etiam ementito prælo, & quod grauius est, sine nomine auctoris imprimunt; alibi etiam impressos libros huiusmodi temerè venales habent: decernit, & statuit, vt posthæc sacra Scriptura, potissimum verò hæc ipsa vetus, & vulgata editio, quam emendatissimè imprimatur: b nullique liceat imprimere, vel imprimi facere quosuis libros de rebus sacris sine nomine auctoris, neque illos in futurum vendere, aut etiam apud se retinere, nisi primum examinati, probatique fuerint ab ordinario: sub pœna anathematis, & pecuniæ in Canone Concilij nouissimi Lateranensis apposita. Et si regulares fuerint, vltra examinationem, & probationem huiusmodi, licentiam quoque à suis superioribus impetrare teneantur, recognitis per eos libris, iuxta formam suarum ordinationum. Qui autem scripto eos communicant, vel euulgant, nisi antea examinati, probatique fuerint, eisdem pœnis subiaceant, quibus impressores. Et qui eos habuerint, vel legerint, nisi prodiderint auctores, pro auctoribus habeantur. Ipsa verò huiusmodi librorum probatio in scriptis detur, atque ideò in fronte libri, vel scripti, vel impressi authenticè appareat, idque totum, hoc est, & probatio, & exa-

 men

a *Leo Papa epist. ad Syn. Theol. ca. 6. c. exijt, circa fin. de verb. signif. 6. c. palam. 11. d. c. d. libellis, 20. d. c. omnes 24. d. cap. relatum. 37. d. c. hæresis, & tot. de hæret.*

b *Sess. 10. de impressione lib.*

men gratis fiat, vt probanda probentur, & reprobentur improbanda. Post hæc, temeritatem illam reprimere volens, qua ad profana quæque conuertuntur, & torquentur verba, & sententiæ Sacræ Scripturæ, ad scurrilia scilicet, fabulosa, vana, adulationes, detractiones, superstitiones impias, & diabolicas incantationes, diuinationes, sortes, libellos etiam famosos: mandat, & præcipit, ad tollendam huiusmodi irreuerentiã, & contemptum, ne de cætero quisquam quomodolibet verba Scripturę Sacræ ad hæc, & similia audeat vsurpare, vt omnes, huius generis homines temeratores, & violatores verbi Dei, iuris, & arbitrij pœnis per Episcopos coerceantur.

Indictio futuræ Sessionis.

Item hæc sacrosancta Synodus statuit, & decernit, proximam futuram Sessionem tenendam, & celebrandam esse feria quinta post sacratissimum festum proximum Pentecostes.

SESSIO V.

Celebrata die 17. Mensis Iunij 1546.

Decretum de peccato originali.

VT fides nostra Catholica, sine qua impossibile est placere Deo, purgatis erroribus in sua sinceritate integra, & illibata permaneat: a & ne populus Christianus omni vento doctrinæ circumferatur: b cùm Serpens ille antiquus humani generis perpetuus hostis, inter plurima mala, quibus Ecclesia Dei his nostris tẽporibus perturbatur, etiam de peccato originali, c eiusque remedio non solùm noua, sed vetera etiam dissidia excitauerit; sacrosancta, œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu Sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem tribus Apostolicæ Sedis Legatis, iam ad reuocandos errantes, & nutantes confirmandos acce-

a Hebr. 11. b Concil. Magunt. can. 1.
c Gen. 3. cap. visis 16. q. 2.

accedere volens, Sacrarum Scripturarum, & Sanctorum Patrum, a ac probatissimorum Conciliorum testimonia, & ipsius Ecclesiæ iudicium, & consensum secuta, hæc de ipso peccato originali statuit, fatetur, ac declarat.

Si quis non confitetur primum hominem Adam, cum mandatum b Dei in Paradiso fuisset transgressus, statim sanctitatem, iustitiam in qua constitutus fuerat, amisisse, incurrisseque per offensam præuaricationis huiusmodi, iram, c & indignationem Dei, atque ideò mortem, quam antea illi comminatus fuerat Deus, & cum morte captiuitatem sub eius potestate, qui mortis deinde habuit imperium, hoc est Diaboli, totumque Adam per illam præuaricationis offensam, secundùm corpus, & animam in deterius commutatum fuisse, anathema sit.

Si quis Adæ præuaricationẽ sibi soli, d & non eius propagini asserit nocuisse, & acceptam a Deo sanctitatem, & iustitiam, quam perdidit, sibi soli, & non nobis etiam eum perdidisse, aut inquinatum illum per inobidientiæ peccatum, mortem, & pœnas corporis tantum in omne genus humanũ transfudisse, non autem, & peccatum quod mors est animę anathema sit: cùm contradicat Apostolo dicenti: per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors, e & ita in omnes homines mors pertransijt, in quo omnes peccauerunt.

Si quis hoc Adæ peccatum, quod origine vnum est, & propagatione, non imitatione transfusum omnibus, idest vnicuique proprium, f vel per humanæ naturæ vires, vel per aliud remedium asserit tolli, quam per meritum vnius mediatoris Domini nostri Iesu Christi, qui nos Deo reconciliauit in sanguine suo, factus nobis iustitia, sanctificatio, & re-

a *Calestinus II. ep. 1. c. 4.* b *Genes. 2.* c *Concil. Arausic. c. 2.* d *Rom. 5. 1 Cor. 15 & Concil. Arausic. ca. 2. cap. quomodo de pœnit. dist. 2 ca. placuit li. 1. de confess. d. 4. inf. Sess. 6. c. 1. & 7. de iust.* e *Rom. 5. d. ca. placuit, cap. regenerante, & c. quaeris, in fi. de cons. & c. dist. 4. Concil. Mileuit. cap. 2.* f *1. Tim. 2. ca multiplex de pœn. d. 1. & Inf. Sess. 21. de inuoc. SS. Apost. c. 4.*

demptio, aut negat ipſum Chriſti Ieſu meritum per Baptiſmi Sacramentum in forma Eccleſiæ rite collatum, tàm adultis quàm paruulis, applicari: anathema ſit: quia non eſt aliud nomen ſub cœlo datum hominibus, in quo oporteat nos ſaluos fieri. Vnde illa vox: Ecce Agnus Dei: Ecce qui tollit peccata mundi. Et ilia, *a* quicumque baptizati eſtis, Chriſtum induiſtis.

Si quis paruulos recentes ab vteris matrum baptizandos negat, *b* etiam ſi fuerint à baptizatis parentibus orti: aut dicit in remiſſionem quidem peccatorum eos baptizari, ſed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod regenerationis lauacro neceſſe ſit expiari ad vitam æternam conſequendam; vnde ſit conſequens, vt in eis forma Baptiſmatis in remiſſionem peccatorum non vera, ſed falſa intelligatur: anathema ſit: quoniam non aliter intelligendum eſt id quod dixit Apoſtolus, per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors: & ita in omnes homines mors pertranſijt, in quo omnes peccauerunt: niſi quemadmodum Eccleſia Catholica, vbique diffuſa ſemper intellexit Propter hanc enim regulam fidei, ex traditione Apoſtolorum, etiam paruuli, qui nihil peccatorum in ſemetipſis adhuc committere potuerunt, *c* ideo in remiſſionem peccatorum veraciter Baptizantur, vt in eis regeneratione mundetur, quod in generatione contraxerunt. Niſi enim quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non poteſt introire in regnum Dei.

Si quis per Ieſu Chriſti Domini noſtri gratiam: quæ in Baptiſmate cōfertur, reatum originalis peccati remitti negat: aut etiam aſſerit non tolli totum id, quod veram, & propriam peccati rationem habet;

a *Io. 1. cap. nemo, de conſecr. diſt. 4. Gal. 3.* b *Conc. Epheſ. c. 77. & d. c. placuit, de Clement. vnic. de ſum. Trin. c. 1. in fi. eod tit. extr. ca. 4. verſ. cum ergo, de bapt. infr. Seſſ. 7. c. 33. de bapt. Rom. 5. cap. placuit, cap. quaris in fin. & c. regenerante, de conſecr. diſt. 4.* c *Io. 3. c. filius 11. c. non dubito, de conſecr. d. 4. cap. debitum, cum ſeq. de Bapt. Intra Seſſ. 7. c. 6. cum ſeq. de Sacram. Ro. 8. & cap. propriè, de cont. d. 4. d. cap. regenerante. Rom. 6.*

bet; ſed illud dicit tantùm radi, aut non imputari: anathema ſit. In renatis enim nihil odit Deus; quia nihil eſt damnationis ijs, qui verè conſepulti ſunt cum Chriſto per Baptiſma in mortem: *a* qui non ſecundùm carnem ambulant, *b* ſed veterem hominem exuentes, & nouum, qui ſecundùm Deum creatus eſt, induentes, innocentes, immaculati, puri, innoxij, *c* ac Deo dilecti effecti ſunt, hæredes quidem Dei, *d* cohæredes autem Chriſti, ita vt nihil prorſus eos ab ingreſsu cœli remoretur. Manere autem in baptizatis concupiſcentiam, *e* vel fomitem, hæc Sancta Synodus fatetur, & ſentit, quæ cum ad agonem relicta ſit, nocere non conſentientibus, ſed viriliter per Chriſti Ieſu gratiam repugnantibus non valet: quinimò, *f* qui legitimè certauerit, coronabitur. Hanc cõcupiſcentiam, *g* quam aliquando Apoſtolus peccatum appellat, S. Synodus declarat, Eccleſiam Catholicam nunquam intellexiſse peccatum appellari, quod verè, & propriè in renatis peccatum ſit, ſed quia ex peccato eſt, & ad peccatum inclinat. Si quis autem contrarium ſenſerit, anathema ſit.

Declarat tamen hæc ipſa S. Synodus, non eſse ſuæ intentionis compræhendere in hoc decreto, vbi de peccato originali agitur, *h* beatam, & immaculatam Virginem Mariam Dei genitricem; ſed obſeruandas eſse cõſtitutiones felicis recordationis Xyſti Papæ IV. ſub pœnis in eis Conſtitut. contentis, quas innouat.

Decretum de Reformatione, Cap. I.

EAdem ſacroſancta Synodus, pijs ſummorum Pontificum, & probatorum Conciliorum conſtitutionibus inhærens, eaſq. amplectens, & illis adijciens, ne cæleſtis ille ſacrorum librorum theſaurus, quem Spiritus Sanctus ſumma liberalitate hominibus tradidit, neglectus iaceat, ſtatuit, & decreuit, quod

a *Coloſſ. 3.* b *Epheſ. 4. c. quomodo renouari, de pœnit. diſt. 2.* c *Rom. 8.* d *Galat. 3. c. non omnis 22: q. 2.* e *Aug. li. 6. contra Iul. Pelag. cap. 6. tom. 7. & cap. 2. de conſec. d. 4.* f *2. Tim. 2.* g *Coloſs. 3. Rom. 7. c. nam concupiſcentiam, extr. de conſuet,* h *In extrau, com, lib. 3, de reliq. & ven. Sanct.*

quod in illis Ecclesiis, in quibus praebenda, aut praesti-
monium, aut praestimonium, seu aliud quouis nomine
nuncupatum stipendium pro lectoribus S. Theolo-
giae deputatum reperitur, Episcopi, Archiepiscopi,
Primates, & alij locorum Ordinarij, eos qui prae-
bendam, aut praestimonium, seu stipendium huius-
modi obtinet, ad ipsius sacrae Scripturae expositio-
nem, & interpretationem per seipsos, si idonei fue-
rint, alioquin per idoneum substitutum ab ipsis E-
piscopis, Archiepiscopis, Primatibus, & alijs loco-
rum Ordinarijs eligendum, etiam per subtractionem
fructuum cogant, & cōpellant. De caetero verò prae-
benda, praestimonium, aut stipendium huiusmodi
non nisi personis idoneis, & quae per seipsos id mu-
nus explere possint, conferantur, & aliter facta pro-
uisio nulla sit, a & inualida. In Ecclesijs autem Me-
tropolitanis, vel cathedralibus, si ciuitas insignis
vel populosa fuerit, ac etiam in collegiatis existen-
tibus in aliquo insigni oppido, etiam nullius dioe-
cesis, si ibi clerus numerosus fuerit, vbi nulla prae-
benda, aut praestimonium, seu stipendium huius-
modi deputatum reperitur, praebenda quomodocum-
que, praeterquam ex causa resignationis, primò va-
catura, cui aliud onus incompatibile iniunctum non
sit, ad eum vsum ipso facto perpetuò constituta, &
deputata intelligatur. Et quatenus in ipsis Ecclesijs
nulla, vel non sufficiens praebenda foret, Metropo-
litanus, vel Episcopus ipse per assignationem fru-
ctuum alicuius simplicis beneficij, eiusdem tamen
debitis supportatis oneribus, vel per contributio-
nem beneficiatorum suae ciuitatis, & dioecesis, vel
alias, prout commodius fieri poterit, de Capituli
consilio ita praeuideat, vt ipsa sacrae Scripturae lectio
habeatur, ita tamen, vt quaecumque aliae lectiones,
vel consuetudine, vel quauis alia ratione institu-
tae, propter id minimè praetermittantur. Ecclesiae
verò, quarum annui prouentus tenues fuerint, &
vbi tam exigua est cleri, c & populi multitudo, vt

Theo-

a c. quia, & c. si. de Mag. & inf. Sess. 23. de refor. cap. 18.
b. Infr. Sess. 24. c. 15. de ref. c Conc. Const. 6. c. 5. cum alleg. à
me in tract. de priuileg. schol. priu. 88. c. 1. & c. quia de Mag.

Theologiæ lectio in eis commodè haberi non possit, saltem magistrum habeant, ab Episcopo cum consilio Capituli eligendum, qui clericos, aliosque scholares pauperes Grammaticam gratis doceat, vt deinceps ad ipsa Sacræ Scripturæ studia, annuente Deo transire possint. Ideoq. illi magistro Grammatices, vel alicuius simplicis beneficij fructus, quos tamdiu percipiat, quamdiu in docendo persliterit: assignentur, a dum tamen beneficium ipsum suo debito non fraudetur obsequio, vel ex Capitulari, vel Episcopali mensa condigna aliqua merces persoluatur: vel alias Episcopus ipse aliquam rationem ineat suæ Ecclesiæ, & diœcesi accommodam, ne pia hæc vtilis, atque fructuosa prouisio quouis quæsito colore negligatur. In Monasterijs quoque Monachorum, vbi commodè fieri queat, etiam lectio sacræ Scripturę habeatur b Qua in re si Abbates negligentes fuerint, Episcopi locorum, in hoc, vt Sedis Apostolicæ delegati, eos ad id opportunis remedijs compellant. In conuentibus verò aliorum regularium, in quibus studia commodè vigere possunt, sacræ Scripturæ lectio similiter habeatur: c quæ lectio à Capitulis generalibus, vel prouincialibus assignetur dignioribus magistris in Gymnasijs etiam publicis, vbi tàm honorifica, & cæterorum omnium maximè necessaria lectio hactenus instituta non fuerit, religiosissimorum Principum, ac Rerum publicarum pietate, & charitate ad Catholicæ fidei defensionem, & incrementum, sanæque doctrinæ conseruationem, & propagationem instituatur, & vbi instituta foret, & negligeretur, restituatur. Et ne sub specie pietatis impietas disseminetur, statuit eadem Sancta Synodus neminem ad huiusmodi lectionis officium tàm publicè, quàm priuatim admittendum esse, d qui prius ab Episcopo loci de vita, mori-

a *Conc. Later. sub Alex. III. ca 18. & sub Innoc. III. c. 11. & intra sess. 23. c. 18. de reformat. Clem ne in agro, de statu Monach. c. 2. de Mag.* b *Abbatis officium in lectore eligendo. c 2. de Mag.*

d *c. si de man. com. alleg. in meo tract. de priuil. schol. priuil. 93 infra Sess. 24. c. 4. de refor.*

moribus, & ſcientia examinatus, & approbatus non fuerit: quod tamen de lectoribus in clauſtris Monachorum non intelligatur. Docentes verò ipſam ſacram Scripturam, dum publicè in ſcholis docuerint, & ſcholares, qui in ipſis ſcholis ſtudent, priuilegijs omnibus de perceptione fructuum, præbendarum, & beneficiorum ſuorum, in abſentia, à iure communi conceſſis, plenè gaudeant, & fruantur.

Caput II.

QVuia verò Chriſtianæ Reipublicæ non minus neceſſaria eſt prædicatio Euangelij, *a* quàm lectio, *b* & hoc eſt præcipuum Epiſcoporum munus: ſtatuit, & decreuit eadem ſancta Synodus: *c* omnes Epiſcopos, Archiepiſcopos, Primates, & omnes alios Eccleſiarum Prælatos teneri per ſeipſos, ſi legitimè impediti non fuerint, ad prædicandum ſanctum Ieſu Chriſti Euangelium. Si verò contigerit Epiſcopos, *d* & alios prædictos legitimo detineri impedimento, iuxta formam generalis Concilij, viros idoneos aſſumere teneantur ad hoc huiuſmodi prædicationis officium ſalubriter exequendum. Si quis autem hoc adimplere contempſerit, diſtrictæ ſubiaceat vltioni. Archipræsbyteri quoque, Plebani, & quicumque Parochiales, vel aliàs curam animarum habentes Eccleſias quocumque modo obtinent, per ſe, vel alios idoneos, ſi legitimè impediti fuerint, diebus ſaltem Dominicis, *e* & feſtis ſolemnibus plebes ſibi commiſſas pro ſua, & earum capacitate paſcant ſalutaribus verbis, docendo ea, quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem: annunciandoque eis cum breuitate, *f* & facilitate ſermonis vitia, quæ eas declinare, & virtutes, quàs ſectari oporteat, vt pœnam æternam euadere, & cæleſtem gloriam conſequi valeant.

a *Conc. Cart. 4. cap. 10.* b *Concil. Mag. cap. 25.* c *Concil. Rhemen. c. 14. & 15. ca. Epiſc. lib. 3. 88 diſt. infra Seſſ. 24. de retor.* d *Conc. Later. ſub Innocen. III. c. 10. cap. inter cætera, & de offic. ord.* e *Concil. Conſtant. 6. c. 8. c. extr. §. habetur etiam, de verb. ſignific.* f *Concil. Later. vlt. Seſſ. 15.*

leant. Id verò si quis eorum præstare negligat, etiam si ab Episcopi iurisdictione quauis ratione exẽptum se esse prætenderet etiam si Ecclesiæ quouis modo exemptæ dicerentur, aut alicui monasterio etiam extra diœcesim existenti forsan annexæ, vel vnitæ, modò re ipsa in diœcesi sint: prouida pastoralis Episcoporũ solicitudo non desit, a ne illud impleatur, *Paruuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis.* Itaque vbi ab Episcopo moniti trium mensium spatio muneri suo defuerint, per censuras Ecclesiasticas, seu alias ad ipsius Episcopi arbitrium cogantur, ita vt etiam si ei sic expedire visum fuerit, ex beneficiorum fructibus alteri, qui id præstet, honesta aliqua merces persoluatur, donec principalis ipse resipiscẽs officium suum impleat.

Si quæ verò Parochiales Ecclesiæ reperiantur subiectæ monasterijs in nulla diœcesi existentibus, si Abbates, & regulares Prælati in prædictis negligentes fuerint, à Metropolitanis, b in quorum prouincijs diœceses ipsæ sitæ sunt, tanquam quo ad hoc Sedis Apostolicæ delegatis, compellantur. Neque huius decreti executionem consuetudo, vel exemptio, aut appellatio, aut reclamatio, siue recursus impedire valeat, quousque desuper à competenti iudice, qui summariè, & sola facti veritate inspecta, procedat, cognitum, & decisum fuerit. Regulares vero cuinscunque Ordinis, nisi à suis Superioribus, de vita, moribus, & scientia examinati,& approbati fuerint, ac de eorum licentia, etiam in Ecclesijs suorum Ordinum, prædicare non possint, cum qua licentia personaliter se coram Episcopis præsentare, & ab eis benedictionem petere teneantur, antequam prædicare incipiant. In Ecclesijs verò, quæ suorum Ordinum non sunt, vltra licentiam suorum Superiorum, etiam Episcopi licentiam habere teneantur, siue qua in ipsis Ecclesijs non suorum Ordinum nullo modo prædicare possint; ipsam autem licentiam gratis Episcopi concedant.

Si verò (quod absit) Prædicator errores, aut scandula disseminauerit in populum,etiam si in monasterio

a *Ier. Tren.* 4. b *Conc. Later. vlt. Sess.* 11. *de modo prædic.*

rio sui, a vel alterius Ordinis prædicet, Episcopus ei prædicationem interdicat. Quod si hæreses prædicauerit, contra eum secundum iuris dispositionem, aut loci consuetudinem procedat, b etiam si prædicator generali, vel speciali priuilegio exemptum se esse prætenderet, quo casu Episcopus authoritate Apostolica, & tamquam Sedis Apostolicæ delegatus procedat. Curent autem Episcopi, ne quis prædicator vel ex falsis informationibus, vel aliàs calumniosè vexetur, iustamue de eis conquerendi occasionem habeat.

Caueant prætereà Episcopi, ne aliquem vel eorum, qui cum sint nomine Regulares, extra claustra, tamen, & obedientiam religionum suarum viuunt, vel Presbyterorum sæcularium, nisi ipsi noti sint, & moribus, atque doctrina probati, etiam quorumlibet priuilegiorum prætextu, in sua ciuitate, vel diœcesi prædicare permittant, donec ab ipsis Episcopis super ea re sancta Sedes Apostolica consulatur: à qua priuilegia huiusmodi, nisi tacita veritate, & expresso mendacio ab indignis extorqueri verisimile non est.

Quæstores verò eleemosynarij, c qui etiam quæstuarij vulgo dicuntur, cuiuscumq. conditionis existant, nullo modo nec per se, nec per alium prædicare præsumant, & contra facientes ab Episcopis, & Ordinarijs locorum, priuilegijs quibuscumq. non obstantibus, opportunis remedijs omninò arceantur.

Indictio futuræ Sessionis.

Item hæc sacrosancta Synodus statuit, & decernit primam futuram Sessionem tenendam, & celebrandam esse die Iouis, idest, feria quinta post festum beati Iacobi Apostoli.

Prorogata deinde fuit Sessio ad diem 13. mensis Ianuarij. 1547.

SES-

a *Cap. excommunicamus*: §. *quia verò*, *de hæret. infra Sess.* 24 c 4. *de refor & c. non liceat* 92. *dist.* b *Ad mom.* 10.

c *Conc. Later. sub Innocen. III. c.* 62. *cap. cum ex eo*, *de pœnit. & remiss. Clement. abusionibus*, *eod. tit. infra Sess.* 21. *de refor. ca.* 9. *cap. vt officium*, §. *comescendi*, *hær. in cap.*

SESSIO VI.

Celebrata die 13. mensis Ianuarij 1547.

Decretum de iustificatione. Proœmium.

CVm hoc tempore non sine multarum animarum iactura, & graui Ecclesiasticæ vnitatis detrimento, erronea quædam disseminata sit de iustificatione doctrina, ad laudem, & gloriam omnipotentis Dei, Ecclesiæ tranquillitatem, & animarum salutem, sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu Sancto legitimè cõgregata, præsidentibus in ea nomine Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri, Domini Pauli, Diuina prouidentia Papæ III. Reuerendiss. Dominis, Io. Maria Episcopo Peænestino de Monte, & Marcello titul. S. Crucis in Hierusalem Præsbytero, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, & Apostolicis de latere Legatis, exponere intendit omnibus Christi fidelibus veram, sanamque doctrinam ipsius iustificationis, quam Sol iustitiæ Christus Iesus, fidei nostræ auctor, & consummator docuit, Apostoli tradiderunt, & Catholica Ecclesia Spiritu Sancto suggerente, perpetuò retinuit: districtius inhibendo, ne deinceps audeat quisquam aliter credere, prædicare, aut docere, quam præsenti decreto statuitur, ac declaratur.

De natura, & legis ad iustificandos homines imbecillitate. Cap. I.

PRimum declarat S. Synodus, ad iustificationis doctrinam probè, *a* & sincerè intelligendam, oportere, vt vnusquisque agnoscat, *b* & fateatur, quòd cum omnes homines in præuaricatione *c* Adæ innocentiam perdidissent, *d* facti immundi, & vt Apostolus inquit, *e* natura filij iræ, quemadmodum in decreto de peccato originali exposuit, vsque adeò serui erant

a *Aug. To.* 1. l. 5. *Conf. c.* 9. b 2. *Cor.* 15. c *Rom.* 5.
d *Ephes.* 3. *Sup. Sess.* 5. *In princip.* e *Rom.* 8. & 6.

erant peccati, & sub potestate Diaboli, ac mortis, vt non modò Gentes per viam naturæ, sed ne Iudæi quidem per ipsam etiam litteram legis Moysi, inde liberari, aut surgere possent: tametsi in eis liberum arbitrium minimè extinctum esset, viribus licet attenuatum, & inclinatum.

De dispensatione, & mysterio aduentus Christi. Cap. II.

QVo factum est, *a* vt cælestis Pater, Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, Christum Iesum filium suum, & ante legem, & legis tempore multis *b* Sanctis Patribus declaratū, ac promissum, cum venit beata illa plenitudo temporis, ad homines miserit, *c* vt & Iudæos, qui sub lege erant, & Gentes, *d* quæ non sectabantur iustitiam, *e* iustitiam apprehenderent, *f* atque omnes adoptionem filiorum reciperent. *g* Hunc proposuit Deus propitiatorem per fidem in sanguine ipsius pro peccatis nostris, *h* non solùm autem pro nostris sed, *i* etiam pro totius mundi.

Qui per Christum iustificantur. Cap. III.

VErùm & si ille pro omnibus mortuus est, *p* non omnes tamen mortis eius beneficium recipiunt, *q* sed ij dumtaxat, *r* quibus meritum passionis eius communicatur. *s* Nam sicut re vera homines, *t* nisi ex semine Adæ propagati nascerentur, non nascerentur iniusti, cùm in ea propagatione per ipsum, dum concipiuntur, propriam iustitiam contrahunt: ita, nisi in Christo renascerentur, nunquam iustificarentur, cùm ea renascentia per meritum passionis eius, gratia,

a 2. *Cor.* 1. b *Gen.* 49. *cum sim* c *Galat.* 4. d *Psal.* 2. 88. & 109. e *Isa.* 7. 11. & 45. f *Ierem* 23. g *Abacuc.* 3. h *Osea* 6 i *Baruch.* 3. k 1. *Reg.* 2. l *Dan.* 9. *August. lib.* 7. *de Ciuitate Dei c.* 32. m *Timot.* 5. n *Ephes.* 1. o *Rom.* 3.
p *Coloss.* 1. q 1. *Tim.* 2. & 2. *Tim* 1. *ea multiplex, de pænit. dist.* 1. 1. *Ioan* 2. r *Eccles.* 17 & *c. si enim, de pæn. dist.* 1.
s *Psal.* 102. & 119. t 2. *Cor.* 5. & 1. & *Io.* 2. *infra can.* 5. *Coloss.* 1.

gratia, qua iusti fiunt, illis tribuatur. Pro hoc beneficio Apostolus gratias nos semper agere hortatur Patri, qui dignos nos fecit in partes sortis Sanctorum in lumine, & eripuit de potestate tenebrarum, transtulitque in regnum filij dilectionis suæ: in quo habemus redemptionem, & remissionẽ peccatorum.

Insinuatur descriptio iustificationis impij, & modus eius in statu gratiæ. Cap. IV.

QVibus verbis iustificationis impij descriptio insinuatur, *a* vt sit translatio ab eo statu, in quo homo nascitur filius primi Adæ, *b* in statum gratiæ, & adoptionis filiorum Dei per secundum Adam Iesum Christum Saluatorẽ nostrum: *d* quæ quidem translatio post Euangel. promulgatum, *e* sine lauacro regenerationis, *f* aut eius voto, fieri non potest, sicut scriptũ est. *g* Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto non potest introire in regnum Dei.

De necessitate præparationis ad iustificationem in adultis, & vnde, fit. Cap. V.

DEclarat prætetea ipsius iustificationis exordium in adultis, à Deo per Christum Iesum, præueniente gratia, sumendum esse, hoc est, ab eius vocatione, qua nullis eorum existentibus meritis, vocantur, vt qui per peccata à Deo auersi erant, *h* per eius excitantem, atque adiuuantem gratiam ad conuertendum se ad suam ipsorum iustificationẽ, eidem gratiæ liberè assentiendo, & cooperando disponantur: *i* ita vt tangente Deo cor hominis per spiritus Sancti illuminationem, *k* neq. homo ipse nihil omninò agat, *i* inspirationem illam recipiens: qnippe qui illam, & abijcere potest; neque tamen sine gratia Dei mouere se ad iustitiam coram illo libera sua voluntate possit. Vnde in sacris litteris cùm dicitur:

a *Galat. 3.* b *Tit. 3.* c *Cic. de sum. Trinit.* d *1. Cor. 15.*
e *Ioan. 13* f *Ca filius, & c. non dubito, de consec. dist. 4. c. debitum, cum s q. extra de Bapt.* g *Infra can. &*
h *Zach. 8.* i *Ioel. 2. c, conuertimini, de pœnit. dist. 1.*

tur: Conuertimini ad me, *a* & ego conuertar ad vos libertatis nostræ admonemur. Cùm respondemus Conuerte nos Domine ad te, & conuertemur: De nos gratia præueniri confitemur.

Modus preparationis. Cap. VI.

DIsponuntur autem ad ipsam iustitiam, dum excitati Diuina gratia, & adiuti, fidem ex auditu concipientes, liberè mouentur in Deum, credentes vera esse, quæ diuinitus reuelata, & promissa fuerunt: atque illud in primis, à Deo iustificari impium per gratiam eius, per redemptionem, quæ est in Christo Iesu, & dum peccatores se esse intelligentes, à diuinæ iustitiæ timore, quo vtiliter concutiuntur, ad considerandam Dei misericordiam se conuertendo, in spem eriguntur, fidentes Deum sibi propter Christum propitium fore, illumque tamquam omnis iustitiæ fontem diligere incipiunt: *b* ac propterea mouentur aduersus peccata, per odium aliquod, & detestationem, hoc est, per eam pœnitentiam, quam ante Baptismum agi oportet: *c* denique dum proponunt suscipere Baptismũ, *d* inchoare nouam vitã, *e* & seruare diuina mandata. De hac dispositione scriptum est; *f* Accedentem ad Deum oportet credere, *g* quia est, & quod inquirentibus se remunerator sit. Et. Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Et, Timor Domini expellit peccatum. Et, Pœnitentiam agite, & Baptizetur vnusquisque vestrum in nomine Iesu Christi, in remissionem peccatorum vestrorum. *h* Et, Accipietis donum Spiritus sancti. Et euntes ergo docete omnes Gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & filij, & Spiritus Sancti, docentes eos seruare quæcumque mandaui vobis, Denique, Præparate corda vestra Domino.

Quid

a *Ier. in fin. orationis*. b *Infra ca.* 14. *Sess.* 24. *ca.* 4. *de contritione.* c *Hebr.* 11. d *Mar.* 2. e *Matth.* 9. f *Eccles.* 2. g *Act.* 1. *ca. agunt, & cap. proprie, de conf. dist.* 4. *Matth. vlt.* h *Luc.* 24. *can prima, can si qua, & cap. propri de conf. dist.* 4. 5. *Reg.*

Quid sit iustificatio impij, & quæ sint eius causæ. Cap. VII.

HAnc dispositionem, seu præparationem, iustificatio ipsa consequitur, quæ non est sola peccatorum remissio, sed, & sanctificatio, & renouatio interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiæ, & donorum. *a* Vnde homo ex iniusto fit iustus, & ex inimico amicus, vt sit hæres secundū spem vitæ æternæ. *b* Huius iustificationis causæ sunt, finalis quidem gloria Dei, & Christi, ac vita æterna, efficiens verò, misericors Deus: qui gratuitò abluit, & sanctificat, signans, & vngens Spiritu promissionis sancto, qui est pignus hæreditatis nostræ: meritoria autem, dilectissimus vnigenitus suus, Dominus noster Iesus Christus, qui cum essemus inimici, propter nimiam charitatem, qua dilexit nos, sua sanctissima Passione in ligno Crucis nobis iustificationem meruit, & pro nobis Deo Patri satisfecit: instrumentalis item, *c* Sacramentum Baptismi, quod est Sacramentum fidei, sine qua nulli vnquam contigit iustificatio: demum vnica formalis causa est iustitia Dei: non qua ipse iustus est, sed qua nos iustos facit; qua videlicet ab eo donati renouamur spiritu mentis nostræ, & non modò reputamur, sed verè iusti nominamur, & sumus *d* iustitiam in nobis recipientes, vnusquisque suam secundū mensuram, quam Spiritus sanctus partitur singulis: prout vult secundum propriam cuiusque dispositionem & cooperationem. Quanquam enim nemo possit esse iustus, *e* nisi cui merita passionis D. Nostri Iesu Christi communicantur, id tamen in hac impij iustificatione fit, dum eiusdem Sanctissimæ Passionis merito per spiritum Sanctum Charitas Dei diffunditur in cordibus eorum, qui iustificantur, atque ipsis inhæret.

a Tit. 5. b *Ephes. 2.* c *Ea. nihil est, de consf. d 1. ea hoc est, de cons dist. 2.* d *Ea multiplex de pan d 1. c nec quemquam. post princip. de consec. d 14.* e *Philip. 3.* f *Rom. 5.* g *Infra can. re.* h *Concil. Mag. ca 1 ea sicut vngenti 1. q. & Iac. 8 in fin.* i *Gal 5 ea. circumcisio, & can. firmum, de pœnit, d, 2, c, 1. § quia verè, de Sac. vnct.*

ret. *a* in ipſa iuſtificatione cum remiſſione peccato-
rum hæc omnia ſimul infuſa, *b* accipit homo per Ie-
ſum Chriſtum, cui inſeritur, fidem, ſpem, & cha-
ritatē. *c* Nam fides niſi ad eam ſpes accedat, & cha-
ritas, *d* neque vnit perfectè cum Chriſto, neque cor-
poris eius viuum membrum efficit: qua ratione ve-
riſſimè dicitur: Fidem ſine operibus mortuam, &
otioſam eſſe. Et in Chriſto Ieſu neque circumciſio-
nem aliquid valere, neque præputium: ſed fidem
quæ per charitatem operatur. Hanc fidem ante Ba-
ptiſmi Sacramentum ex Apoſtolorum traditione Ca-
thecumeni ab Eccleſia petunt, cùm petunt fidem, vi-
tam æternam præſtantem: quam ſine ſpe, & chari-
tate fides præſtare non poteſt. *e* Vnde & ſtatim ver-
bum Chriſti audiunt: *f* Si vis ad vitam ingredi, ſerua
mandata. Itaque veram, & Chriſtianam iuſtitiam
accipientes: eam ceu primam ſtolam pro illa, quam
Adam ſua inobedientia ſibi, & nobis perdidit, *g* per
Chriſtum Ieſum illis donatam candidam, *h* & imma-
culatam iubentur ſtatim renati conſeruare, vt eam
perferant ante tribunal Domini noſtri Ieſu Chriſti,
& habeant vitam æternam.

Quomodo intelligatur, impium per fidem, & gratis iuſtificari, Cap. VIII.

CVm verò Apoſtolus dicit, *i* iuſtificari hominem
per fidem, & gratis, *k* ea verba in eo ſenſu in-
telligenda ſunt, quem perpetuus Eccleſiæ Catho-
licæ conſenſus tenuit, & expreſſit, vt ſcilicet per
fidem ideò iuſtificari dicamur, quia fides eſt humanæ
ſalutis initium, fundamentum, *l* & radix omnis iu-
ſtificationis: *m* ſine qua impoſſibile eſt placere Deo
n & ad filiorum eius conſortium peruenire: *o* grati
autem

a *Rom.* 5. b *Infra can. re. Concil. Mag, ca.* 1. *ca. ſicut vn-
genti* 1. *q.* 1. *& Iac.* 1. *in fin.* d *Gal* 5. *ca. circumciſio*, d
can. firmum, de Pœnit. d. 2. *c.* 1. *§. quia verò, de Sac. vnc.*
e *Matt.* 19. f *Luc.* 15. *c. quomodo reuocari, de diſt.* 2. *Ce.*
I. epiſt. 1. *ca.* 4. g *Rom.* 5. h *Cat. cat.* 18. 20. *ſup. Seſ.*
5. *de pec. orig. coſi princ.* i *Rom.* 5. k *Hebr.* 11. l *Infra*
can. 9. m *Rom.* 10. n *Epheſ.* 2. o *Tit.* 3.

autem iustificari ideò dicamur, quia nihil eorum, quæ iustificationem præcedunt, siue fides, siue opera, ipsam iustificationis gratiam promeretur: si enim gratia est, iam non ex operibus: alioquin vt idem Apostolus inquit, gratia iam non est gratia.

Contra inanem hæreticorum fiduciam. Cap. IX.

QVamuis autem necessarium sit credere, neque remitti, a neq. remissa vnquam fuisse peccata, nisi gratis diuina misericordia propter Christum: nemini tamen fiduciam, & certitudinem remissionis peccatorum suorum iactanti, & in ea sola quiescenti peccata dimitti, vel dimissa esse, dicendum est, cum apud hæreticos, & schismaticos possit esse, imò nostra tempestate sit, & magna contra Ecclesiam Catholicam contentione prædicetur vana hæc, b & ab omni pietate remota fiducia; Sed neque illud asserendum est, oportere eos, qui verè iustificati sunt, absque vlla omninò dubitatione apud semetipsos statuere, se esse iustificatos, neminemque à peccatis absolui, ac iustificari, nisi, eum, qui certò credat, se absolutum, & iustificatum esse: atque hac sola fide absolutionem, & iustificationem perfici: quasi qui hoc non credit, de Dei promissis, deque mortis, & resurrectionis Christi efficacia dubitet. Nam sicut nemo plus de Dei misericordia, de Christi merito, neque Sacramentorum virtute, & efficacia dubitare debet: sic quilibet, dum seipsum, suamque propriam infirmitatem, & indispositionem respicit, de sua gratia formidare, & timere potest; cum nullus scire valeat certitudine fidei, cui non potest subesse falsum, se gratiam Dei esse consecutum.

De accepta iustificationis incremento. Cap. X.

SIc ergo iustificati, c & amici Dei, ac domestici facti, euntes de virtute in virtutem, renouantur, vt Apostolus inquit, de die in diem, hoc est: morti-

a *Infra can.* 12. & 13 b *Infra can.* 14. *Psal.* 83. c *Psal.* 88. *Infra can.* 14. 2. *Cor.* 4. *in fin.*

tificando membra carnis suę, *a* & exhibendo ea arm iustitiæ in sanctificationem per obseruationem ma datorum Dei, & Ecclesiæ in ipsa iustitia per Chri gratiam accepta, cooperaute fide, bonis operib crescunt, atque magis iustificantur, sicut scriptu est: qui iustus est, iustificetur adhuc. Et iterum: *b* N verearis vsque ad mortem iustificari. Et rursus: *c* v detis, quoniam ex operibus iustificatur homo, *d* non ex fide tantum. Hoc verò iustitiæ incrementu petit sancta Ecclesia, cùm orat: Da nobis, Domin fidei, spei, & charitatis augumentum.

De obseruatione mandatorum, deque illius necessitate, possibilitate. Cap. XI.

NEmo autem, quantumuis iustificatus, liberu se esse ab obseruatione mandatorum putare debet: nemo temerariò audeat illa, *e* & à Patribu sub anathemate prohibita voce vti: *f* Dei præcept homini iustificato ad obseruandum esse impossibilia Nam Deus impossibilia non iubet, sed iubendo mo net, & facere, quod possis, & petere, quod non possis, *g* & adiuuat, vt possis cuius mandata graui non sunt, *h* cuius iugum suaue est, & onus leue Qu enim sunt filij Dei, Christum diligunt, qui autem diligunt eum, vt ipsemet testatur, *i* seruant sermo nes eius, quod vtique cum diuino auxilio præstar possunt. *k* Licet enim in hac mortali vita, quantum uis sancti & iusti in leuia saltem, & quotidiana, qu etiam venialia dicuntur peccata, quandoque cadant non propterea desinunt esse iusti. Nam iustorum ill vox est, & humilis, *l* & verax; Dimitte nobis debi ta nostra. *m* Quo fit, vt iusti ipsi eo magis se obliga tos ad ambulandum in via iustitiæ sentire debeant quo liberati iam à peccato, serui autem facti Deo sobriè, iustè, & piè viuentes proficere possint pe Chri-

a *Coloss.* 1. *ca. cum sancta, de pœn. d.* 2. b *Apost. vltim.* c *E clesiast.* 18. d *Iacob.* 3. e *Ioan.* 5. f *Infra cap.* 18. g *Matth* 11. *in fine.* h *Ioan.* 14. i *Concil. Aph.* 1. 81. 82. 88. k *Conci misc. c.* 7. 8. & 9. l *Matth.* 6. m *Luca* 11. *cap. vnum,* 15. *cap. ad huc, & cap. de quotidianis, de pœnit. dist.* 3. *tit.*

Christum Iesum, per quem accessum habuerunt in gratiam istam. Deus namque sua gratia semel iustificatos non deserit, nisi ab eis prius deseratur. Itaque nemo sibi in sola fide blandiri debet, *a* putans fide sola se hæredem esse constitutum, hæreditatemque consecutum, *b* etiam si Christo non compatiatur, vt & conglorificetur. *c* Nam, & Christus ipse, vt inquit Apostolus cùm esset filius Dei, didicit ex ijs, quæ passus est, obedientiam, & consummatus factus est omnibus obtemperantibus sibi; *d* causa salutis æternæ. Propterea Apastolus ipse monet iustificatos, dicens: Nescitis, quòd ij, *e* qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed vnus accipit brauium; sic currite, vt compræhendatis. Ego igitur sic curro, non quasi in incertum: sic pugno non quasi aerem verberans: sed castigo corpus meum, & in seruitutem redigo: ne fortè cum alijs prædicauerim, ipse reprobus efficiar. *f* Item Princeps Apostolorum Petrus, Satagite, vt per bona opera certam vestram vocationem, & electionem faciatis: hæc enim facientes, non peccabitis aliquando. *g* Vnde constat, eos orthodoxæ religionis doctrinæ aduersari, qui dicunt, iustum in omni bono opere saltem venialiter peccare, aut (quod intolerabilius est) pœnas æternas mereri, atque etiam eos, qui statuunt, in omnibus operibus iustos peccare, si in illis suam ipsorum socordiam excitando, *h* & sese ad currendum in stadio cohortando, cum hoc, vt in primis glorificetur Deus, mercedem quoque intuentur æternam: *i* cùm scriptum sit: Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas propter retributionem: *k* & de Moise dicat Apostolus, quod respiciebat in remunerationem.

Prædestinationis temerariam præsumptionem cauendam esse. Cap. XII.

NEmo quoque, quamdiu in hac mortalitate viuitur, *l* de arcano diuinæ prædistinationis my-

 sterio

a *Infra cap.* 20. b *Philip.* 2. c *Hebr.* 5. d 2. *Cor.* 7. e *Ibidem.* f 2. *Pet.* 1. g *Infr. can.* 15. h *Infr. c.* 31. i *Psal.* 128. k *Hebr.* 11. l *Infra can,* 15. & 16. *can. corripiantur in fin.* 24. q. 31.

ſterio vſque adeo præſumere debet, vt certò ſtatuat, ſe omninò eſſe in numero prædeſtinatorum, quaſi verum eſſet, quòd iuſtificatus, aut amplius peccare non poſſit, *a* aut ſi peccauerit certam ſibi reſipiſcentiam promittere debeat. *b* Nam, niſi ex ſpeciali reuelatione ſcire non poteſt, *c* quos Deus ſibi elegerit.

De perſeuerantiæ munere. Cap. XIII.

SImiliter de perſeuerantiæ munere, *d* de quò ſcriptum eſt: Qui perſeuerauerit vſque in finem, hic ſaluus erit: quod quidem aliunde haberi non poteſt, niſi ab eo, *e* qui potens eſt, eum, qui ſtat, ſtatuere, vt perſeueranter ſtet: & eum, qui cadit, reſtituere: nemo ſibi certi aliquid abſoluta certitudine polliceatur; tametſi in Dei auxilio firmiſſimam ſpem collocare, & reponere omnes debent; Deus enim, niſi ipſi illius gratiæ defuerint, ſicut cæpit opus bonum, ita perficiet, operans velle, *f* & perficere; Verum tamen, qui ſe exiſtimãt ſtare, videant ne cadant; *g* & cum timore, ac tremore ſalutem ſuam operentur in laboribus, in vigilijs, in eleemoſynis, in orationibus, & oblationibus, in ieiunijs, & caſtitate. Formidare enim debent, ſcientes, quòd in ſpem gloriæ, & nondum in gloriam renati ſunt, de pugna, quę ſupereſt, cum carne, cum mundo, cum diabolo: in qua victores eſſe non poſſunt, *h* niſi cum Dei gratia Apoſtolo obtemperent, dicenti: Debitores ſumus non carni, vt ſecundùm carnem viuamus, ſi enim ſecundum carnem vixeritis, moriemini: ſi autem ſpiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis.

De lapſis, & eorum reparatione. Cap. XIV.

QVi verò ab accepta iuſtificationis gratia per peccatum exciderunt, *i* rurſus iuſtificari poterunt, cum excitante Deo per Pœnitentiæ Sacramentum, merito Chriſti amiſſam gratiam recuperare procu-

a *Prou.* 29. b *Ezech.* 1. c *Galat.* 3. d *Matth.* 16.24. e. *ſuggeſtionem*, 7. q. 4. & *cap.* 8. *non reuertebantur, de pœn. d.* 1. *infra can.* 10. & 28. e *Ezech.* 15. f *Philip.* 2. g 1. *Cor.* 10. h *Rom.* 6. *Infra can.* 18, & 29.

procurauerint: *a* Hic enim iustificationis modus est lapsis reparatio, quem secundam post naufragium deperditæ gratię tabulam sancti Patres aptè nuncupauerunt. Etenim pro ijs, qui post Baptismum in peccata labuntur, Christus Iesus Sacramentum instituit Pœnitentiæ, cùm dixerit *b*: Accipite Spiritum sanctum: *c* quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt: Vnde docendum est, Christiani hominis pænitentiam post lapsum multò aliam esse à baptismali, eaque contineri non modò cessationem à peccatis, & eorum detestationem, *d* aut cor contritum, & humiliatum: verùm etiam eorumdem Sacramentalem Confessionem, saltem in voto, & suo tempore faciendam, & sacerdotalem absolutionem, itemque satisfactionem per ieiunia, eleemosynas, orationes, & alia pia spiritualis vitæ exercitia, non quidem pro pœna æterna, quæ à Sacramento, vel Sacramenti voto vna cùm culpa remittitur, sed pro pœna temporali, quæ, vt sacræ litteræ docent, non tota semper, vt in Baptismo fit, dimittitur illis, *e* qui gratiæ Dei, quam acceperunt, *f* ingrati Spiritum sanctum contristauerunt, *g* & templum Dei violare non sunt veriti. De qua pænitentia scriptum est. Memor esto vnde excideris; age pœnitentiam, & prima opera fac. Et iterum: *h* Quæ secundum Deum tristitia est, *i* pœnitentiam in salutem stabilem operantur. *k* Et rursus Pœnitentiam agite, & facite fructus dignos pœnitentiæ.

Quolibet mortali peccato amitti gratiam, sed non fidem. Cap. XV.

Aduersus etiam hominum quorumdam callida ingenia, *l* qui per dulces sermones, *m* & benedictiones seducunt corda innocentium, *n* asserendum

 dum

Can. firmiter in fin. extr. de sum. Trinit. can. secunda post naufrag. de pœn. d. 1. b *Ioan.* 19. c *ca. vt constitueretur,* 50. *dist. c. vt euidenter* 1 *q.* 1. *cum simul infra Sess.* 24. *de pænit. c.* 2 3. & 4 d *Psalm.* 50. *c. sacrificiū. de pœn. d.* 1. e *Ephes.* 4. 1. *Cor.* 1. g *Apoc.* 2. *cap. quia sancitum,* 50. & *dist. ca. utor, de pænit. dist.* 1. h 1. *Cor.* 7. i *Matt.* 3. & 4. k *Luc.* 3. *Infra cap.* 25. m *Rom.* 10. n 2. *Tim.* 1.

dum est, non modò infidelitate, per quam, & ipsa fides amittitur, sed etiam quocumque alio peccato mortali, quamuis non amittatur fides, acceptam iustificationis gratiam amitti diuinæ legis doctrinam defendendo, quæ à regno Dei non solum infideles excludit, sed & fideles quoque fornicarios, adulteros, molles, masculorum concubitores, fures, auaros, ebriosos, maledicos, rapaces, ceterosque omnes, qui læthalia committunt peccata, a quibus cum diuinæ gratiæ adiumento abstinere possunt, & pro quibus à Christi gratia separantur.

De fructu iustificationis, hoc est de merito bonorum operum, deque ipsius meriti ratione. Cap. XVI.

HAc igitur ratione iustificatis hominibus, siue acceptam gratiam perpetuò conseruauerint, siue ammissam recuperauerint, proponenda sunt Apostoli verba: *a* Abundate in omni opere bono: scientes, quòd labor vester non est inanis in Domino. Non enim iniustus est Deus, vt obliuiscatur operis vestri, & dilectionis, quam ostendistis in nomine ipsius. Et Nolite amittere confidentiam vestram, quę *b* magnam habet remunerationem. Atque ideò bene operantibus vsque in finem, & in Deo sperantibus proponenda est vita æterna, & tamquam gratia filijs Dei per Christum Iesum misericorditer promissa, & tamquam merces, ex ipsius Dei promissione, bonis ipsorum operibus, & meritis fideliter reddenda. Hæc est enim illa corona iustitiæ, quam post suum certamen, *c* & cursum repositam sibi esse, aiebat Apostolus, à iusto iudice sibi reddendam: non solùm autem sibi, sed, & omnibus, qui diligunt aduentum eius. *d* Cùm enim ille ipse Christus Iesus tamquam caput in membra, *e* & tamquam vitis in palmites, in ipsos iustificatos iugiter virtutem influat: quæ virtus bona, eorum opera semper antecedit, & comitatur, & subsequitur, & sine qua nullo

a Heb. 6. c. non est tam iniustus, de pœnit. dist. 2.
b Hebr. 10. in fin. infra can. 26. c 1. Tim. 4. d Ioan. 15
e 1 Cor. 11. & August. super Hom. Ioan. 15.

nullo pacto Deo grata, & meritoria esse posset nihil ipsis iustificatis amplius deesse, credendum est, quo minus plenè illis quidem operibus, quæ in Deo sunt facta, & diuinæ legi pro huius vitæ statu satisfecisse, vitam æternam suo etiam tempore (si tamen in gratia decesserint) consequendam, verè promeruisse censeatur: cum Christus Saluator noster dicat: a Si quis biberit ex aqua, quam dabo ei, non sitiet in æternum, sed fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam. Ita neque propria nostra iustitia, tamquam ex nobis propria statuitur, neque ignoratur, aut repudiatur, iustitia Dei, quæ enim iustitia nostra dicitur, quia per eam nobis inhærentem iustificamur, illa eadem Dei est, b quæ à Deo nobis infunditur per Christi meritum: Neque verò illud omittendum est, c quod licet bonis operibus in sacris litteris vsqueadeo tribuatur, vt etiam qui vni ex minimis suis potum aquæ frigidæ dederit, promittat Christus, eum non esse sua mercede cariturum; d & Apostolus testetur, e id quòd in præsenti est, momentaneum, & leue tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternum gloriæ pondus operari in nobis: absit tamen, vt Christianus homo in seipso vel confidat, vel glorietur, & non in Domino, cuius tanta est erga omnes homines bonitas, vt eorum velit esse merita, quæ sunt ipsius dona. Et quia in multis offendimus omnes, f vnusquisque sicut misericordiam, & bonitatem, ita seueritatem, & iudicium ante oculos habere debet, neque seipsum aliquis, audeat etiamsi nihil sibi conscius fuerit, iudicare, quoniam omnis hominium vita non humano iudicio examinanda, & iudicanda est, sed Dei, g qui illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium, & tunc laus erit vnicuique à Deo: qui, vt scriptum est, h reddet vnicuique secundum opera sua; Post hanc catholicam de iustificatione doctrinam, quam nisi quisque fideliter, firmiterque receperit, iustificari non poterit: placuit sanctæ Synodo hos Canones

a Ioan. 4. b Matth. 10. in fin. & Mar. 9. circa fin. c 2. Cor. 4. in fin. d Galat. 7. e Iterum. 9. f Iacob. 2. g 1. Cor. 4. h Matth. 16.

nes subiungere, vt omnes sciant, non solùm quid tenere, & sequi, sed etiam quid vitare, & fugere debeant.

DE IVSTIFICATIONE.

CANON I.

SI quis dixerit, a hominem suis operibus, quæ vel per humanæ naturæ, b vel per legis doctrinam fiant, c absque diuina per Iesum Christum gratia posse iustificari coram Deo, anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, d ad hoc solum diuinam gratiam per Christum Iesum dari, e vt facilius homo iustè viuere, ac vitam æternam promereri possit, quasi per liberum arbitrium sine gratia vtrumque, sed ægrè tamen, & difficulter possit, anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, f sine præueniente Spiritus sancti inspiratione, g atque eius adiutorio hominem credere, sperare, diligere, aut pęnitere posse, sicut oportet, vt ei iustificationis gratia conferatur, anathema sit.

CANON IV.

Si quis dixerit, h liberum hominis arbitrium à Deo motum, & excitatum nihil cooperari, assentiendo Deo excitanti, atque vocanti, quòd ad obtinendam iustificationis gratiam se disponat, ac præparet, neque posse dissentire, si velit, sed veluti inanime quoddam nihil omninò agere, merè que passiuè se habere, anathema sit.

CANON V.

Si quis, liberum hominis arbitrium post Adę peccatum amissum, & extinctum esse, dixerit, aut rem esse de solo titulo, imò titulum sine re, figmentum denique à Satana inuectum in Ecclesiam, anathema sit.

CANON VI.

Si quis dixerit, i non esse in potestate hominis, vias

a *Sup. c. 1. & & 3.* b *Rom. 3.* c *1. Cor. 15.* d *Conc. Milleuit. c. 5.* e *Concil. Aph. c. 80. & c. vlt. de cons. d. 4. Infra can. 4.* f *Sup. c. 5.* g *Rom. 5.* h *Sup. ca. n. 2. & c. 5.* i *Ioan. 1.*

vias suas malas facere, *a* sed mala opera, ita vt bona Deum operari non permissiuè solùm, sed etiam propriè, & per se, adeò vt sit proprium eius opus non minus proditio Iudæ, quàm vocatio Pauli, anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit, opera omnia, quæ ante iustificationem fiunt, quacumque ratione facta sint, verè esse peccata, vel odium Dei mereri, aut quantò vehementius quis nititur se disponere ad gratiam, tantò eum grauius peccare, anathema sit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, Gehennæ metum, *b* per quem ad misericordiam Dei de peccatis dolendo confugimus, vel à peccando abstinemus, *c* peccatum esse, aut peccatores peiores facere, anathema sit.

CANON IX.

Si quis dixerit, *d* sola fide impium iustificari, ita vt intelligat, nihil aliud requiri, quod ad iustificacionis gratiam consequendam cooperetur, & nulla ex parte necesse esse, eum suæ voluntatis motu præparari, atque disponi, anathema sit.

CANON X.

Si quis dixerit, *e* homines sine Christi iustitia, per quam nobis meruit, *f* iustificari, aut per eam ipsam formaliter iustos esse, anathema sit.

CANON XI.

Si quis dixerit, *g* homines iustificari, vel sola imputatione iustitiæ Christi, vel sola peccatorum remissione, exclusa gratia, & charitate, quæ in cordibus eorum per Spiritum Sanctum diffundatur, atque illis inhæreat, aut etiam gratiam, qua iustificamur, esse tantùm fauorem Dei, anathema sit.

CANON XII.

Si quis dixerit, *h* fidem iustificantem nihil aliud esse, quàm fiduciam diuinæ misericordiæ peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua iustificamur, anathema sit.

a *Conc. Arau. sec. circa fin.* b *Psalm.* 17. c *Luc.* 12. & *Mat.* 9. *in fin.* d *Sup.* c. 7. & 8. e *Gal.* 2. & 3. f *Eph.* 1. & 3. g *Sup.* c. 8. h *Sup.* c. 10.

CANON XIII.

Si quis dixerit, omni homini ad remissionem peccatorum assequendam necessarium esse, a vt credat certò, & absque vlla hæsitatione propriæ infirmitatis, & indispositionis peccata sibi esse remissa, anathema sit.

CANON XIV.

Si quis dixerit, b hominem à peccatis absolui, ac iustificari ex eo, quod absolui, & iustificari certò sciat, aut neminem verè esse iustificatum, nisi qui credat, se esse iustificatum, & hac sola fide absolutionem, & iustificationem perfici, anathema sit.

CANON XV.

Si quis dixerit, c hominem renatum, & iustificatum teneri ex fide ad credendum, se certò esse in numero prædestinatorum, anathema sit.

CANON XVI.

Si quis magnum illud vsque in finem perseuerantiæ donum se certò habiturum absoluta, d & infallibili certitudine, e dixerit, f nisi hoc ex speciali reuelatione didicerit, g anathema sit.

CANON XVII.

Si quis iustificationis gratiam, h non nisi prædestinatis ad vitam contingere, i dixerit, reliquos vero omnes, k qui vocantur, vocari quidem, sed gratiam non accipere, vtpotè diuina potestate prædestinatos ad malum, anathema sit.

CANON XVIII.

Si quis dixerit, Dei præcepta homini, etiam iustificato, & sub gratia constituto, esse ad obseruandum impossibilia, anathema sit.

CANON XIX.

Si quis dixerit, nihil præceptum esse in Euangelio præter fidem, cætera esse indifferentia, neque præcepta, neque prohibita, sed libera, aut decem præcepta nihil pertinere ad Christianos, anathema sit.

CANON XX.

Si quis, hominem iustificatum, l & quantumlibet

a *Sup. c.* 10. b *Sup. c.* 5. c *Sup. c.* 10. d *Sup. c.* 11. & 1[illegible] e *Galat.* 5. f *Ezech.* 18. g *Prou.* 26. h *Sup. c.* 21. i 2. *Ioan.* k *Rom.* 11. l *Sup. c.* 11.

bet perfectum, dixerit, non teneri ad obseruantiam mandatorum Dei, & Ecclesiæ, sed tantùm ad credendum, quasi verò Euangelium sit nuda, & absoluta promissio vitæ æternę sine conditione obseruationis mandatorum, anathema sit.

CANON XXI.

Si quis dixerit, Christum Iesum à Deo hominibus datum fuisse, a vt redemptorem, cui fidant, non etiam vt Legislatorem, cui obediant, anathema sit.

CANON XXII.

Si quis dixerit, iustificatum, b vel sine speciali auxilio Dei in accepta iustitia perseuerare posse, vel cum eo non posse, anathema sit.

CANON XXIII.

Si quis hominem semel iustificatum, dixerit, amplius peccare non posse, neque gratiam amittere, atque ideò eum, qui labitur, & peccat, nunquam verè fuisse iustificatum: aut contra, posse in tota vita peccata omnia, etiam venialia vitare, nisi ex speciali priuilegio, quemadmodum de Beata Vigine tenet Ecclesia, anathema sit.

CANON XXIV.

Si quis dixerit, iustitiam acceptam non conseruari, c atque etiam non augeri coram Deo per bona opera, sed opera ipsa fructus solummodo, & signa esse iustificationis adeptæ non autem ipsius augendæ causam, anathema sit.

CANON XXV.

Si quis in quolibet bono opere iustum saltem venialiter peccare dixerit, d aut (quod intolerabilius est) mortaliter, atque ideò pœnas æternas mereri: tantùmque ob id non damnari, quia Deus ea opera non imputet ad damnationem, anathema sit.

CANON XXVI.

Si quis dixerit, e iustos non debere pro bonis operibus, quæ in Deo fuerint facta, f expectare, & sperare æternam retributionem à Deo per eius misericordiam, & Iesu Christi meritum, si bene agendo, & di-

a *Sup.* c. 15. b *Sup.* c. 14. c *Sup.* cap 10. d *Sup.* c. 11. *in fine* e *Sup.* c. 16. f *Matth.* 19. 24.

& diuina mandata custodiendo vsque in finem perseuerauerint, anathema sit.

CANON XXVII.

Si quis dixerit, a nullum esse mortale peccatum, nisi infidelitatis, aut nullo alio, quantumuis graui, & enormi, præterquam infidelitatis peccato, semel acceptam gratiam amitti, anathema sit.

CANON XXVIII.

Si quis dixerit, b amissa per peccatum gratia, simul, & fidem semper amitti, aut fidem, quæ remanet, non esse veram fidem, licet non sit viua, aut eum, qui fidem sine charitate habet, non esse Christianum, anathema sit.

CANON XXIX.

Si quis dixerit, c eum, qui post Baptismum lapsus est, non posse per Dei gratiam resurgere: aut posse quidem, sed sola fide amissam iustitiam recuperare sine Sacramento Pœnitentię, prout sancta Romana, & vniuersalis Ecclesia, à Christo Domino, & eius Apostolis edocta, hucusque professa est, seruauit, & docuit, anathema sit.

CANON XXX.

Si quis, d post acceptam iustificationis gratiam, cuilibet peccatori pęnitenti ita culpam remitti, & reatum æternæ pœnæ deleri, dixerit, vt nullus remaneat reatus Pœnæ temporalis exsoluendæ, vel in hoc sæculo, vel in futuro in Purgatorio, antequam ad regna cælorum aditus patere possit, anathema sit.

CANON XXXI.

Si quis dixerit, e iustificatum peccare, dum intuitu æternæ mercedis bene operatur, anathema sit.

CANON XXXII.

Si quis dixerit, hominis iustificati bona opera ita esse dona Dei, vt non sint etiam bona ipsius iustificati merita, aut ipsum iustificatum bonis operibus, quæ ab eo per Dei gratiam, & Iesu Christi meritum, cuius viuum membrum est, fiunt, non verè mereri augumentum gratiæ, vitam æternam, & ipsius vitæ æternæ (si tamen in gratia decesserit) consecutionem

a *Sup. c.15.* b *Sup. c 14.* c *Infra Sess.14.can.15.do pœnit.* d *Infra Sess. 25. in princ.* e *Sup. c. 11. in fin.*

nem, atque etiam gloriæ augumentum, anathema ſit.

CANON XXXIII.

Si quis dixerit, per hanc doctrinam catholicam de iuſtificatione à ſancta Synodo hoc præſenti decreto expreſsâm, aliqua ex parte gloriæ Dei, vel meritis Ieſu Chriſti Domini noſtri derogari, & non potius, veritatem fidei noſtræ, Dei denique, ac Chriſti Ieſu gloriam illuſtrari, anathema ſit.

Decretum de Reformatione. Cap. I.

EAdem ſacroſancta Synodus, eiſdem Præſidentibus Apoſtolicæ Sedis Legatis, ad reſtituendam collapſam admodum Eccleſiaſticam diſciplinam, deprauatoſque in Clero, & populo Chriſtiano mores emendandos ſe accingere volens, ab ijs, *a* qui maioribus Eccleſijs præſunt, initium cenſuit eſse ſumendum. Integritas enim præſidentium ſalus eſt ſubditorum. Confidens itaque per Domini, ac Dei noſtri miſericordiam, prouidamque ipſius Dei in terris Vicarij ſolertiam omninò profuturum, vt ad eccleſiarum regimen (onus quippè angelicis humeris formidandum) qui maximè digni fuerint, quorumque prior vita, ac omnis ætas, *b* à puerilibus exordijs vſque ad perfectiores annos per diſciplinæ ſtipendia eccleſtaſticæ laudabiliter acta teſtimonium præbeat, ſecundùm venerabiles beatorum Patrum ſanctiones aſsumantur: omnes Patriarchalibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Eccleſijs, quibuſcunque quouis nomine, ac titulo præfectos monet, ac monitos eſse vult, *c* vt attendentes ſibi, *d* & vniuerſo gregi, in quo Spiritus ſanctus poſuit eos regere Eccleſiam Dei, *e* quam acquiſiuit ſanguine ſuo, vigilent, ſicut Apoſtolus præcipit, in omnibus laborent, & miniſterium ſuum impleant: implere autem illud ſe nequa-

a *Ca. inter corporalis, extr. de translat Episc.* b *Ca. in ſacerdotio, & ca. Episcoporum* 61. *d. ca. fin.* 59. *d. & infr. Seſſ.* 24. *de ref. c.* 1. c *Act.* 10. d 2. *Tim.* 4.

e *Ioan.* 10. *ca. ſit rector* 45. *d. c. aduerſitas* 7. *q.* 1. *c. de renunc.*

quaquam posse sciant, si greges sibi commissos mercenariorum more deserant, *a* atque ouium suarum, quarum sanguis de eorum est manibus a supremo Iudice requirendus, *b* custodiæ minimè incumbant: cum certissimum sit, *c* non admitti pastoris excusationem, si lupus oues comedit, & pastor nescit. Ac nihilominus, quia nonnulli (quod vehementer dolendum est) hoc tempore reperiuntur, qui propriæ etiam salutis immemores, terrenaque cælestibus, ac diuinis humana præferentes, in diuersis curis vagantur, aut in negotiorum temporalium solicitudine, ouili derelicto, atque ouium sibi commissarum cura neglecta, se detinent occupatos, placuit sacrosanctæ Synodo, *d* antiquos Canones, qui temporum, atque hominum iniuria penè in desuetudinem abierunt, aduersus non residentes promulgatos innouare, quemadmodum virtute præsentis decreti innouat, ac vlterius pro firmiori eorundem residentia, & reformandis in Ecclesia moribus in hunc, qui sequitur modum statuere, atque sancire. Si quis à Patriarchali, Primatiali Metrapolitana, seu Cathedrali Ecclesia, sibi quocumque titulo, causa, nomine, seu iure commissa, quacumque ille dignitate, gradu, & præeminentia præfulgeat: legitimo impedimento, *e* seu iustis, & rationalibus causis cessantibus, sex mensibus continuis extra suam diœcesim morando abfuerit: quartæ partis fructuum vnius anni fabricæ Ecclesiæ, *f* & pauperibus loci per superiorem Ecclesiasticum applicandorum, pœnam ipso iure incurrat. Quòd si per alios sex menses in huiusmodi absentia perseuerauerit, aliam quartam partem fructuum similiter applicãdam eo ipso amittat. Crescente verò contumacia, vt seueriori sacrorum Canonum censuræ subijciatur, Metropolitanus suffraga-

a Ezech. 3. *b* Act. 10. *c* cap. Ephesio 43. dist. c. 1. 2. 3. q. 1. & infra Sess. 24. ca. 1. in fin. de ref. *d* ca. peruenit, cum multis seq. & 7. q. 1. de cler. non resid. per totum, & cap. cum ex eo, de elect. in 6. *e* c. ex tua, de cler. non resid. cap quoniam §. porrò vt ait, non. cont. *f* Infra Sess. 23. de ref. can. 1. & 2. Sess. 24. c. 12. de ref. & Sess. 22. c. 3. de refor. c. ex parte, de cler. non residen.

ſuffraganeos Epiſcopos abſentes, Metropolitanum vero abſentem ſuffraganeus Epiſcopus antiquior reſidens, ſub pœna interdicti ingreſſus Eccleſiæ eo ipſo incurrenda, infra tres menſes per litteras, ſeu nuncium Romano Pontifici denunciare teneatur, qui ipſos abſentes, prout cuiuſque maior, aut minor contumacia exegerit, ſuæ ſupremæ Sedis auctoritate animaduertere, & Eccleſijs ipſis de Paſtoribus vtilioribus prouidere poterit, ſicut in Domino nouerit ſalubriter expedire.

Caput II.

EPiſcopis inferiores, a quæuis beneficia Eccleſiaſtica, perſonalem reſidentiam de iure, ſiue conſuetudine exigentia in titulum, ſiue commendam obtinentes: ab eorum Ordinarijs, quemadmodum eis pro bono Eccleſiarum regimine, & diuini cultus augumento, locorum, & perſonarum qualitate penſata, expediens videbitur, opportunis iuris remedijs reſidere cogantur, nullique priuilegia, ſeu indulta perpetua de non reſidendo, aut de fructibus in abſentia percipiendis, ſuffragentur. Indulgentijs verò, & diſpenſationibus temporalibus ex veris, & rationabilibus cauſis tantùm conceſſis, & coram Ordinario legitimè probandis, b in ſuo robore permanſuris: quibus caſibus nihilominus officium ſit Epiſcoporum, tamquam in hac parte Sede Apoſtolica delegatorum prouidere, vt per deputationem idoneorum Vicariorum, & congruæ portionis fructuum aſſignationem, cura animarum nullatenus negligatur; nemini, quod ad hoc priuilegio, ſeu exemptione quacumque ſuffragante.

Caput III.

ECcleſiarum Prælati ad corrigendum ſubditorum exceſſus prudenter, c a diligenter intendant, & nemo

a c. fin. de re in 6. b c. cum ex eo, & de elect. in 6. ca. beneficium, de regul. eo lib. & infra Seſſ. 7. c. 5. & 6. de reſ. ca. 1. c ca. qualiter, & quando l. 2. de accu.

nemo sæcularis Clericus, a cuiusuis personalis, vel regularis, extra monasterium degens, etiam sui ordinis priuilegij prætextu, tutus censeatur, quominus, si deliquerit, ab Ordinario loci, tamquam super hoc à Sede Apostolica delegato, secundum canonicas sanctiones visitari, puniri,& corrigi, valeat.

Caput IV.

Capitula cathedralium, b & aliorum maiorum Ecclesiarum, illorumque personæ nullis exemptionibus, consuetudinibus, sententijs, iuramentis, concordijs, quę tantùm suos obligent auctores, non etiam successores, tueri se possint, quominus à suis Episcopis, & alijs maioribus Prẹlatis per se ipsos solos, vel illis, quibus sibi videbitur adiunctis, iuxta canonicas sanctiones, toties quoties opus fuerit, visitari, corrigi, & ęmendari, etiam auctoritate Apostolica, possint, & valeant.

Caput V.

NVlli Episcopo liceat, c cuiusuis priuilegij prętextu, Pontificalia in alterius diœcesi exercere, nisi de Ordinarij loci expressa licentia, & in personas eidem Ordinario subiectas tantùm; si secus factum fuerit, Episcopus ab exercitio Pontificalium, & sic ordinati ab executione Ordinum, sint ipso iure suspensi.

Indictio futuræ Sessionis.

Placetne vobis, d proximam futuram Sessionem celebrari die Iouis, e feria quinta post primã Dominicam subsequentis Quadragesimæ, quæ erit die tertia mensis Martij? *Responderunt*. Placet.

SES-

a *Infra. Sess. 14. de ref. can. 1. & 4. & Sess fin. ca. 14. de regul.* b *Infr. Ses. vlt. de ref. ca. 6.* c *Infr. Sess 14. ca. 2. de ref. cap. omnia vtriusque de pænit. & remis. c. sacerdos, de pœn. dist. 6. c. placuit, cum seq. 7. q. 1.*
d *Conc. Cart. in 3, c. 20.* e *Conc. Aur. 5. c. 3. & inf. Sess. 15. de ref. c. 2, & 3.*

SESSIO VII.

Celebrata die 3. mensis Martij 1547.

Decretum de Sacramentis. Proemium.

AD consummationem salutaris de iustificatione doctrinæ, quæ, in præcedenti proxima Sessione vno omnium Patrum consensu promulgata fuit, consentaneum visum est de Sanctissimis Ecclesiæ Sacramentis agere, per quæ omnis vera iustitia vel incipit, vel cœpta augetur, vel amissa reparatur; propterea Sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus in Spiritu Sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem Apost. Sedis Legatis, ad errores eliminandos, & extirpandas hæreses, quæ circa Sanctissima ipsa Sacramenta hac nostra tempestate, tum de damnatis olim à Patribus nostris hæresibus suscitatæ, tum etiam de nouo adinuentæ sunt, quæ Catholicæ Ecclesiæ puritati, & animarum saluti magnopere officiunt: Sanctarum Scripturarum doctrinæ, Apostolicis traditionibus, atque aliorum Conciliorum, & Patrum consensui inhærendo, hos præsentes Canones statuendos, & decernendos censuit, reliquos, qui supersunt ad cœpti operis perfectionem, deinceps, diuino spiritu adiuuante, editura.

DE SACRAMENTIS.

CANON I.

SI quis dixerit, a Sacramenta nouæ legis non fuisse omnia à Iesu Christo Domino nostro instituta, aut esse plura, vel pauciora quàm septem, videlicet; Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam Vnctionem, Ordinem, & Matrimonium: aut etiam aliquod horum septem non esse verè, & propriè Sacramentum, anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, ea ipsa nouæ legis Sacramenta à Sacramentis antiquæ legis non differre, nisi quia ceri-

a *Cap. ad abolendum, de haret.*

cerimoniæ ſunt aliæ, & alij ritus externi, anathema ſit.

CANON III.

Si quis dixerit, *a* hæc ſeptem Sacramenta ita eſse inter ſe paria, vt nulla ratione aliud ſit alio dignius, anathema ſit.

CANON IV.

Si quis dixerit, *b* Sacramenta nouæ legis non eſse ad ſalutem neceſsaria, ſed ſuperflua, & ſine eis, aut eorum voto, per ſolam fidem homines à Deo gratiam iuſtificationis adipiſci, licet omnia ſingulis neceſsaria non ſint, anathema ſit.

CANON V.

Si quis dixerit, hæc Sacramenta propter ſolam fidem nutriendam inſtituta fuiſse, anathema ſit.

CANON VI.

Si quis dixerit, *c* Sacramenta nouæ legis non continere gratiam, quam ſignificant; aut gratiam ipſam, non ponentibus obicem, non conferre, quaſi ſigna tantùm externa ſint accepta per fidem gratiæ, vel iuſtitiæ, & notæ quædam Chriſtianæ profeſſionis, quibus apud homines, diſcernuntur fideles ab infidelibus anathema ſit.

CANON VII.

Si quis dixerit non dari gratiam per huiuſmodi Sacramenta ſemper, & omnibus, quantum eſt ex parte Dei, etiamſi ritè ea ſuſcipiant, ſed aliquando, & aliquibus, anathema ſit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, *d* per ipſa nouæ legis Sacramenta ex opere operato non conferri gratiam, ſed ſolam fidem diuinæ promiſsionis ad gratiam conſequendam ſufficere, anathema ſit.

CANON IX.

Si quis dixerit, *e* in tribus Sacramentis, Baptiſmo, ſcilicet, Confirmatione, & Ordine, non imprimi Characte-

a *Cap. nihil de conſecr. diſt. 2. cum ſim.* b *Supra Seſſ. 6. de iuſt. ca. 7. & can. 5.* c *Concil. Flor. ſub Eug IV. verſ. hoc docet eccleſ.* d *Supra Seſſ 5. de pec. orig.* e *Ca. conſultationi de temp. ord. & c. diſplicet 23. q. 4. & ca. ſi licitè 32. q. 7. c. quo ante med. de conf. diſt. 4.*

racterem in anima, hoc est, signum quoddam spirituale, & indelebile, vnde ea iterari non possint, anathema sit.

CANON X.

Si quis dixerit, Christianos omnes in verbo, & omnibus Sacramentis administrandis habere potestatem, anathema sit.

CANON XI.

Si quis dixerit, *a* in ministris dum Sacramenta conficiunt, & conferunt, non requiri intentionem saltem faciendi, quod facit Ecclesia, anathema sit.

CANON XII.

Si quis dixerit, ministrum in peccato mortali existentem modò omnia essentialia, quæ ad Sacramentum conficiendum, aut conferendum pertinent, seruauerit, non conficere, aut conferre Sacramentum, anathema sit.

CANON XIII.

Si quis dixerit, receptos, & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus in solemni Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut in nouos alios per quemcumque Ecclesiarum pastorem mutari posse, anathema sit.

DE BAPTISMO.

CANON I.

SI quis dixerit, *b* Baptismum Ioannis habuisse eamdem vim cum Baptismo Christi, anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, *c* aquam veram, & naturalem non esse de necessitate Baptismi, atque ideò verba illa Domini nostri Iesu Christi: Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, ad metaphoram aliquam detorserit, anathema sit.

CA-

a *Infr. Sess. 14. de pen. c. 6. c. multa, c. remissione, ca. Christus, cum plur. seq. 1. q. 1. vlt. c. ad abolendum, de hære. Infr. Sess. 22. de obs. in celeb. miss. c. omnes, d. 22. cap. quis nesciat 11. dist. cum præc. & cap. non docet, cum multis seq. d. 12. ca. alienus, & c. quia 14. q. 1. Ca. aliud, & ca. non regenerabantur, de cons. d. 4.* *b* *Cap. pen. de baptis. Io. 3. c. filius &c. non dubito, de cons. dist. 4.*

CANON III.

Si quis dixerit, *a* in Ecclesia Romana, quæ omnium Ecclesiarum mater est, & magistra, non esse veram de Baptismi Sacramento doctrinam, anathema sit.

CANON IV.

Si quis dixerit, Baptismum, qui etiam datur ab hæreticis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia, non esse verum Baptismum, anathema sit.

CANON V.

Si quis dixerit, Baptismum liberum esse, hoc est, non necessarium ad salutem, anathema sit.

CANON VI.

Si quis dixerit, Baptizatum non posse, etiam si velit, gratiam amittere, quantumcumque peccet, nisi nolit credere, anathema sit.

CANON VII.

Si qui dixerit, Baptizatos per Baptismum ipsum solius tantum fidei debitores fieri, non autem vniuersæ legis Christi seruandæ, anathema sit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, baptizatos liberos esse ab omnibus Sanctæ Ecclesiæ præceptis, quæ vel scripta, vel tradita sunt, ita vt ea obseruare non teneantur, nisi se sua sponte illis submittere voluerint, anathema sit.

CANON IX.

Si quis dixerit, ita reuocandos esse homines ad Baptismi suscepti memoriam, vt vota omnia, quæ post Baptismum fiunt, vi promissionis in Baptismo ipso iam factæ, irrita esse intelligant, quasi per ea, & fidei, quam professi sunt, detrahatur, & ipsi Baptismo, anathema sit.

CANON X,

Si quis dixerit, peccata omnia, quæ post Baptismum

a C. non decer. 12. d. cap. ad abolendum, de hær. ca. 1. de sum Tri. c. 1. eo tit. in Concil. Flor. de vn. Amen c. 5. c. dictum §. quod verò cum 2. c. seq. 1. q. 1. c. Romanus cum seq. & ca. siue hæret. de consecr. dist. 4. c. nulla præter. de consecr. d. 4. & c. 3. ca. maiores, de baptis.

simum fiunt, sola recordatione, & fide suscepti Baptismi vel dimitti, vel venialia fieri, anathema sit.

CANON XI.

Si quis dixerit, *a* verum, & ritè collatum Baptismum iterandum esse illi, qui apud infideles fidem Christi negauerit, cùm ad pœnitentiam conuertitur, anathema sit.

CANON XII.

Si quis dixerit, neminem esse baptizandum, nisi ea ætate, qua Christus baptizatus est, vel in ipso mortis articulo; anathema sit.

CANON XIII.

Si quis dixerit, paruulos, eo quòd actum credendi non habent, suscepto baptismo, inter fideles computandos non esse, ac propterea, cùm ad annos discretionis peruenerint, esse rebaptizandos, aut præstare, omitti eorum Baptisma, quàm eos non actu proprio credentes baptizari in sola fide Ecclesiæ, anathema sit.

CANON XIV.

Si quis dixerit, huiusmodi paruulos baptizatos, cùm adoleuerint, interrogandos esse, an ratum habere velint, quod Patrini eorum nomine, dum baptizarentur, polliciti sunt, & vbi se nolle responderint, suo esse arbitrio relinquendos, nec alia interim pœna ad Christianam vitam cogendos, nisi vt ab Eucharistiæ, aliorumque Sacramentorum perceptione arceantur, donec resipiscant, anathema sit.

DE CONFIRMATIONE.

CANON I.

Si quis dixerit, *b* Confirmationem baptizatorum otiosam cærimoniam esse, & non potius verum, & proprium Sacramentum, aut olim nihil aliud fuisse,

a *C. quod quidam, 1. q. 1. & c. fin. extr. de Sacr. non iteran. ca. bi, de quibus, c. rebaptizare, & c. cum ita, de cons. d. 4. & c. dictum de cons. dist. 3. ca. fin. de bapt. & toto titul. de Sac. non iteran. ca. 2. ad fin. de sum. Trin. & Cle. vnic. §. si. eo. tit. ca. maiores, de bapt. supra Sess. 5. de pec. orig. in med.* *b* *c. nullus* [illegible] *de consec. dis. 4. Cat. cat. 128. c. 1. cum* [illegible] *ca. manus, de cons. dist. 5.*

fuisse, quam Cathechesim quamdam, qua adolescentiæ proximi fidei suę rationem coram Ecclesia exponebant, anathema, sit.

CANON II.

Si quis dixerit, a iniurios, esse Spiritui Sancto eos, qui sacro Confirmationis Chrismati virtutem aliquam tribuunt, anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, b sanctæ Confirmationis Ordinarium ministrum non esse solum Episcopum, c sed quemuis simplicem sacerdotem, anathema sit.

Decretum de Reformatione.

EAdem sacrosancta Synodus, eisdem præsidentibus, & legatis, inceptum residentiæ, & reformationis negotium ad Dei laudem, & Christianæ religionis incrementum prosequi intendens, vt sequitur, statuendum censuit, salua semper in omnibus Sedis Apostolicæ auctoritate.

Caput I.

AD Cathedralium Ecclesiarum regimen nullus, nisi ex legitimo matrimonio natus, & ætate matura, grauitate morum, litterarumque scientia, iuxta constitutionem Alexandri III. quæ incipit *Cum in cunctis*, in Concilio Lateranensi promulgatam, præditus assumatur.

Caput

a *Conc. Tol. 1. cap. 30.* b *Concil. Cart. 2. c. 3.* c *Concil. Brac. 37. ca. omni tempore, de consecr. d. 4. c. si iubet 26. q. 6. c. quanto, de consec. Carc. ca. 124. 3. 6. infra 2. sess. cap. 41. de Sacr. ord. Infra Sess. 24. ca. 4. de sacr. ord. supr. ses. 6. c. 2. de ref. & inf. sess. vlt. de ref. ca. 2. Infra Sess. 22. c. 2. & sess. 242. c. 1. de ref. c. cum in cunctis, de elect. dis. 1. cum in cunctis, §. cum vero, sicut de exc. prel.* d *Concil. Chalced. c. 10. c. 1. & 2. 22. q. 1. c. Sanctorum 70. dist. c. un 1. q. 31. cap. quin quantum, c. ad hac, & ca. de multa, de preben. quonnulli, de mag. ca. cum singul. de praben. in. 6.*

Caput II.

NEmo, quacumque etiam dignitate, gradu, aut præeminentia præfulgens, plures Metropolitanas, seu cathedrales Ecclesias, in titulum, siue commendam, aut alio quouis nomine, contra sacrorum Canonum instituta recipere, & simul retinere præsumat; cùm valdè felix sit ille censendus, cui vnam Ecclesiam benè, ac fructuosè, & cùm animarum sibi commissarum salute, regere contigerit. Qui autem plures Ecclesias cōtra præsentis decreti tenorem nunc detinent, vna quam maluerint, retenta, reliquas infra sex menses, si ad liberam Sedis Apostolicæ dispositionem pertineant, alias infra annum dimittere teneantur: alioquin Ecclesiæ ipsæ, vltimò obtenta dumtaxat excepta, eo ipso vacare censeantur.

Caput III.

INferiora beneficia Ecclesiastica, a præsertim curam animarum habentia, personis dignis, & habilibus, & quæ in loco residere, ac per seipsos curam ipsam exercere valeant, iuxta constitutionem Alex. III. in lateranensi, quæ incip. *Quia nonnulli*, & aliam Greg. X. in generali Lugdunensi Concilio, quæ incip. *Licet canon*, editam, conferantur; aliter autem facta collatio, siue prouisio, b omninò, irritetur, & Ordinarius collator pœnas constitutiones Concilij Generalis, quæ incipit, *Graue nimis*, se nouerit incursurum.

Caput IV.

QVicumque de cætero plura curata, c aut aliàs incompatibilia beneficia Ecclesiastica, siue per viam vnionis ad vitam, seu commendæ perpetuæ, aut alio quocumque nomine, & titulo contra formam

a Cle. gratia, de ref. c. execrabilis, §. qui verò, in extrau. com. de praben. & infr. Sess. 14. ca. 17. de tot. Clem. quia regularis, de suppl. neglig. prælat. b Ca. quia nonnulli. de Cle. non resid. ca. licet ca de elect. in 6. c. graue nimis, de prabend. c Sup. ca. 2. ca. de missa, de prabend.

mam Sacrorum canonum, & præsertim constitutionis Innoc. III. quæ incipit. *De multa*, recipere, ac simul retinere præsumpserit, beneficijs ipsis, iuxta ipsius constitutionis dispositionem, ipso iure etiam præsentis canonis vigore priuatus existat.

Caput V.

ORdinarij locorum quoscumque plura curata, a aut aliàs incompatibilia beneficia Ecclesiastica obtinentes, dispensationes suas exhibere districtè compellant, & aliàs procedant, iuxta constitutionem Greg. X. in generali Lugdunensi Concilio editam, quæ incipit, *Ordinarij*, quam eadem S. Synodus innouandam censet, & innouat, addens insuper, quòd ipsi Ordinarij, b etiam per idoneorum Vicariorum deputationem, & congruę portionis fructuum assignationem omninò prouideant: vt animarum cura nullatenus negligatur, beneficia ipsa debitis obsequijs minimè defraudentur: appellationibus, priuilegijs, exemptionibus quibuscumque, etiam cum iudicum specialium deputatione, & illorum inhibitionibus in præmissis nemini suffragantibus.

Caput VI.

VNiones perpetuæ, c à xl. annis citra factæ, examinari ab Ordinarijs, tamquam à Sede Apostolica delegatis, possint: & quæ per surreptionem, vel obreptionem obtentæ fuerint, irritæ declarentur. Illæ verò, quæ à dicto tempore citra concessa nondum in toto, vel in parte sortitæ sunt effectum & quæ deinceps ad cuiusuis instantiam fient, nisi eas ex legitimis, aut aliàs rationalibus causis coram loci Ordinario vocatis, quorum interest, verificandis, factas fuisse cōstiterit; per subreptionem obtentæ præsumantur: ac propterea, nisi aliter a Sade Apostolica declaratum fuerit, viribus omninò careant

Caput

a *Infra Sess. 24. c. 17. c. ordinarij, de off. ord. in 6.* b *Inf ca. 7. & sup. Sess. 6. de relic. 2. in fi.* c *Infra Sess. 24. ref. ca. 13. & Sess. 25. de refor. ca. 9. & Infra Sess. 14. ca.*

Caput VII.

Beneficia Ecclesiastica curata, *a* quæ cathedralibus collegiatis, *b* seu alijs Ecclesijs, vel monasterijs, beneficijs, seu Collegijs, aut pijs locis, quibuscumque perpetuò vnita, & annexa reperiuntur, ab Ordinarijs locorum annis singulis visitentur, qui solicitè prouidere procurent, vt per idoneos Vicarios etiam perpetuos, nisi ipsis Ordinarijs, pro bono Ecclesiarum regimine, aliter expedire videbitur, ab is cum tertiæ partis fructuum, aut maiori, vel minori arbitrio ipsorum Ordinariorum, portione etiam super certa re assignanda, ibidem deputandos, animarum cura laudabiliter exerceatur; appellationibus, priuilegijs, exemptionibus, etiam cum iudicum deputatione, illorum inhibitionibus, quibuscumque in præmissis minimè suffragantibus.

Caput VIII.

Locorum ordinarij Ecclesias quascumque, *c* quomodolibet exemptas, authoritate Apostolica singulis annis visitare teneantur, *d* & opportunis iuris remedijs prouidere, vt, *e* quæ reparatione indigent, reparentur, & cura animarum, si qua illis immineat, *f* alijsque debitis obsequijs minimè defraudentur: appellationibus, priuilegijs, consuetudinibus, *g* etiam ab immemorabili tempore præscriptis, iudicum deputationibus, & illorum inhibitionibus penitus exclusis.

Caput IX.

AD maiores Ecclesias promoti, *h* munus consecrationis infra tempus à iure statutum suscipiant, & prorogationes vltra sex menses concessæ, nulli suffragentur.

C *Caput*

Infra Sess.14.de ref. c.7. b *Supr.can.5. Infr. Sess.vlt. de ref.ca.16.Pius V.in Bulla, qua incipit- Ad exequendum, Infra Sess.24. de ref.c.9. & Sess 21c.8.* d *Concil. Tol.4. c.35.* e *Concil. Brac. 1. c.2.* f *Concil. Arel. cap. 17. decernimus.* g *Ca. Episc. & c. placuit, 11. q. 1.* h *Ca. ¶ oniam quidem, dist. 100. & infra Sess.23.de ref. c. 2.*

Caput X.

NOn liceat Capitulis Ecclesiarum, a Sede vacante, infra annum à die vacationis, ordinandi licentiam, aut litteras dimissorias, seu reverendas, vt aliqui vocant, b tàm ex iuris communis dispositione, quàm etiam cuiusuis priuilegij, aut consuetudinis vigore alicui, qui beneficij Ecclesiastici recepti, siue recipiendi occasione arctatus non fuerit, concedere: si secus fiat, Capitulum contrauenienns Ecclesiastico subiaceat interdicto: & sic ordinati, si in minoribus Ordinibus constituti fuerint, nullo priuilegio clericali, præsertim in criminalibus, gaudeant; in maioribus verò, ab executione Ordinum, ad beneplacitũ futuri Prælati sint ipso iure suspensi.

Caput XI.

FAcultates de promouendo à quocumque non suffragentur, nisi habentibus legitimam causam, ob quam à proprijs Episcopis ordinari non possunt, in litteris exprimendam: & tunc non ordinentur, nisi ab Episcopo in sua diœcesi residente, aut pro eo Pontificalia exercente, & diligenti præuio examine.

Caput XII.

FAcultates de non promouendo, c preterquam in casibus à iure expressis, concessæ, ad annum tantum suffragentur.

Caput XIII.

PRæsentati, seu electi, d vel nominati à quibusuis Ecclesiasticis personis, etiam Sedis Apostolicæ Nuncijs, ad quæuis Ecclesiastica beneficia, non insti-

a *Ca. cum nullus, de temp. ord. in 6.* b *Infra Sess. de ref. cap.* 10. c *Cap. licet can. & cap. cum ex eo de elect. in 6.* d *Infr. Sess. 14. cap. 13. de ref. & Sess. 24. cap. 18. de reform. & Sess. 19. cap. 9.*

instituantur, nec confirmentur, neque admittantur, etiam prætextu cuiusuis priuilegij, seu consuetudinis, etiam ab immemorabili tempore præscriptæ, nisi fuerint prius à locorum Ordinarijs examinati, & idonei reperti. Et nullus appellationis remedio se tueri possit, quo minus examen subire teneatur: Præsentatis tamen, electis, seu nominatis ab vniuersitatibus, seu collegijs generalium Studiorum exceptis.

Caput XIV.

IN exemptorum causis Constitutio Innocentij III. quæ incipit *a Volentes*, in generali Concilio Lugdunensi edita, seruetur: quam eadem Sacrosancta Synodus innouandam censuit, & innouat: addendo insuper, *b* quòd in ciuilibus causis mercedum, & miserabilium personarum Clerici seculares, aut regulares, extra Monasterium degentes, quomodolibet exempti, etiamsi certum Iudicem à Sede Apostolica deputatum, in partibus habeant: in alijs verò, si ipsum Iudicem non habuerint, coram locorum Ordinarijs, tamquam in hoc ab ipsa Sede delegatis, conueniri, & iure medio ad soluendum debitum cogi, & compelli possint: priuilegijs, exemptionibus Conseruatorum deputationibus, & eorum inhibitionibus aduersus præmissa nequaquam valituris.

Caput XV.

CVrent Ordinarij, vt hospitalia quæcumque à suis administratoribus, quocumque illi nomine censeantur, etiam quomodolibet exemptis fideliter, & diligenter gubernentur, forma seruata Constitutionis Concilij Viennensis, quæ incipit: *Quia contingit*, quam quidem Constitutionem eadem S. Synodus innouandam duxit, & innouat, cum derogationibus in ea contentis.

Indictio futuræ Sessionis.

Item hæc sacrosancta Synodus statuit, & decreuit, proximam futuram Sessionem habendam, celebran-

a C. 2. de priu. in 6. b Infr. Sess. 14. de ref. c. 6. in fin.

lebrandam esse die Iouis, feria v. post sequentem Dominicam in Albis, quæ erit 21. mensis Aprilis præsentis anni 1547.

Bulla facultatis transferendi Concilij.

PAulus Episcopus seruus seruorum Dei, venerabili F. Io. Mariæ Episc. Prænestino, & dilectis filijs Marcello tit. S. Crucis in Hierusalem Præsbytero, ac Reginaldo S. Mariæ in Cosmedin Diacono, Cardinalibus nostris, & Apost. Sedis Legatis de latere, salutem & Apostolicam benedictionem. Regimini vniuersalis Ecclesiæ, meritis licet imparibus, disponente Domino præsidentes, nostri officij partes esse putamus, vt, si quid grauius causa Reipublicæ Christianæ constituendum sit, id non modo tempore opportuno, verum etiam loco commodo, & idoneo perficiatur. Cùm itaque nos nuper, postquam suspensionem celebrationis sacri æcumenici, & vniuersalis Concilij, aliàs per nos in ciuitate Tridentina ex causis tunc expressis, de venerabiliũ Fr. nostrorũ S.R.E. Card. consilio, & assensu indicti, ex certis alijs etiam tunc expressis causis, vsque ad aliud opportunius, & commodius tempus per nos declarandum, de simili consilio, & assensu factam, audita pace inter charissimos in Christo filios nostros, Carolum Rom. Imper. semper August. & Francisc. Francorum Regem Christianiss. conciliata, pari consilio, & assensu sustuleramus, & amoueramus, nequeuntes, ipsi, tunc legitimè impediti, ad dictam ciuitatem personaliter accedere, & eidem Concilio interesse: vos nostros, & Apostolicæ Sedis Legatos de latere, in eodem Concilio simili consilio constituerimus, & deputauerimus, vosque ad eamdem ciuitatem tamquam pacis Angelos destinauerimus, prout in diuersis nostris desuper confectis litteris plenius continetur. Nos, ne tàm sanctum celebrationis Concilij huiusmodi opus ex incommoditate loci, aut alias quouis modo impediatur, aut plus debito, differatur, opportunè prouidere volentes: Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, parique

consi-

consilio. & assensu, vobis insimul, aut, duobus ex vobis, reliquo legitimo impedimento detento, seu inde fortè absente quandocumque vobis videbitur Concilium prædictum de eadem Ciuitate Tridentina ad quamcumque aliam commodiorem, & opportuniorē, seu tutiorem ciuitatem, de qua vobis etiam videbitur, transferendi, & mutandi, ac illud in ipsa ciuitate Tridentina supprimendi, & dissoluendi, nec non Prælatis, & alijs personis Concilij huiusmodi, ne in eo ad vlteriora in dicta ciuitate Tridētina procedant, etiam sub censuris, & pęnis Ecclesiasticis inhibendi, ac idem Concilium in alia ciuitate huiusmodi, ad quam illud transferri, & mutari contigerit, continuandi, tenendi, & celebrandi, & ad illud prælatos, & alias personas Concil. Trident. huiusmodi etiam sub periurij, & alijs in litteris indictionis Concilij huiusmodi expressis pœnis euocandi, eidemque sic translato, & mutato Concilio, nomine, & auctoritate prædictis præsidendi, ac in ea procedendi, cæteraque in præmissis, & circa ea necessaria, & & opportuna, aliàs iuxta priorum vobis directarum litterarum continentiam, & tenorem faciendi, statuendi, ordinandi, & exequendi plenam, & liberam Apostolica auctoritate tenore præsentium concedimus potestatem, & facultatem, ratum, & gratum habituri quidquid per vos in præmissis factum, statutum, ordinatum, executum ve fuerit idque facturi, Auctore Domino inuiolabiliter obseruari: Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrarijs quibuscumque. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum.

Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1544. 8. Kalendas Martij, Pontificatus Nostri anno vndecimo.

Fabius Episcopus Spol.

B. Motta.

SESSIO VIII.

Celebrata die 11. mensis Martij 1547.

Decretum de Translatione Concilij.

PLacetne vobis decernere, & declarare, de huiusmodi morbo ex præmissis, & alijs allegatis ita manifestè, & notoriè constare, vt Prælati in hac ciuitate sine vitæ discrimine commorari, & in ea idcircò inuiti minimè retineri possint, & debeant; Itemque attento recessu multorum Prælatorum post proximè præteritam Sessionem, & attentis protestationibus aliorum complurium Prælatorum in Congregationibus generalibus factis, hinc omninò timore ipsius morbi abire volentium, qui iustè detineri non possunt, & ex quorum discessu Concilium vel dissolueretur, vel ex paucitate Prælatorum bonus eius progressus impediretur: & attento etiam imminenti periculo vitæ, & alijs causis per aliquos ex Patribus in ipsis congregationibus allegatis, vtpotè notoriè veris, & legitimis, placetne vobis similiter decernere, & declarare, pro conseruatione, & prosecutione ipsius Concilij, & securitate vitæ ipsorum Prælatorum, Concilium ipsum ad ciuitatem Bononiæ, veluti ad locum magis paratum, salubrem, & idoneum, pro tempore transferendum esse, & ex nunc transferri, & ibidem Sessionem iam indictam statuta die 21. Aprilis celebrandam esse, & & celebrari, & successiuè ad vlteriora procedendum, donec Sanctissimo Domino nostro Papæ, & Sacro Concilio expedire videbitur, vt ad hunc, seu alium locum, communicato etiam consilio cum inuictissimo Cæsare, Christianissimo Rege, & alijs Regibus, ac Principibus Christianis, ipsum Concilium reduci possit, & debeat? *Responderunt*, Placet.

SESSIO IX.

Bononiæ Celebrata die 21. Mensis Aprilis 1547.

Decretum de prorogatione Sessionis.

HÆc Sacrosancta, œcumenica, & generalis Synodus, quæ dudum in Ciuitate Tridentina congregata erat, nunc Bononiæ in Spiritu sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea nomine Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri, Domini Pauli, Diuina Prouidentia Papæ III. eisdem Reuerendiss. Dominis, D. Ioan. Maria de Monte, Episcopo Prenestino, & Marcello tit. Sanctę Crucis in Hierusalem Præsbitero, S.R.E. Cardinalibus, & Apostolicis de latere Legatis, cōsiderans quod die 11. mensis Martij, præsentis anni in generali publica Sessione, in eadem ciuitate Tridentina, & in loco consueto celebrata, omnibusque agendis de more peractis ex caussis tunc instantibus, vrgentibus, & legitimis, interueniente etiam auctoritate sanctæ Sedis Apostolicæ, eisdem Reuerendissimis Præsidentibus, etiam specialiter concessa, decreuit, & ordinauit, Conciliū ex eo loco in hanc ciuitatem transferendum esse, sicuti transtulit: itemque Sessionem pro præsenti die 21. Aprilis illic indictam, vt de Sacramentorum, & reformationis materijs, de quibus tractandum proposuerat, canones sancirentur, & promulgarentur, in hac ipsa ciuitate Bononiæ celebrari debere, consideransque nonnullos ex Patribus, qui in hoc Concilio interesse consueuerunt, his superioribus maioris hebdomadæ, & solemnitatis Paschalis diebus, in proprijs Ecclesijs occupatos, aliquos etiam alijs impedimentis detentos, huc nondum accessisse, quos tamen breui affuturos sperandum est; ac propterea factum esse, vt non ea, quam Sancta Synodus desiderabat, Prælatorum frequentia potuerint materiæ ipsæ Sacramentorum, & reformationis examinari, & discuti: vt omnia maturo consilio cum dignitate, & grauitate debita

 fiant,

fiant bonum, opportunum, & expediens censuit, censetque Sessionem prædictam, quæ hoc ipso die, vt præfertur, celebranda erat, ad diem Iouis, infra octauam Pentecostes proximè futuram, quo ad ipsas materias expediendas, differendam, & prorogandam esse, quemadmodum differt, ac prorogat: quam diem, & rei gerendæ maximè opportunam, & Patribus, præsertim absentibus, percommodam, iudicauit; & iudicat: hoc tamen adiecto, quòd terminum ipsum, ipsa sancta Synodus, pro eius arbitrio, & voluntate, sicut rebus Concilij putauerit expedire, etiam in priuata Congregatione restringere, & imminuere possit, & valeat.

SESSIO X.

Bononiæ Celebrata die II. Mensis Iunij 1547.

Decretum Prorogationis Sessionis.

QVamuis hæc sacrosancta, œcumenica, & generalis Synodus Sessionem, quæ die 21. Mensis Aprilis proximè præteriti, super Sacramentorum, & reformationis materijs in hac inclyta ciuitate Bononiæ, ex decreto in vrbe Tridentina, in publica Sessione, die vndecima Mensis Martij promulgato, celebranda erat, propter aliquas causas, ac præsertim propter absentiam nonnullorum Patrum, quos breui affuturos sperabat, ad hunc præsentem diem differendam, & prorogandam esse decreuerit, volens tamen cum ijs, qui non venerunt, etiam adhuc benignè agere, eadem sacrosancta Synodus, in Spiritu Sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem S. R. E. Cardinalibus, & Apostolicæ Sedis Legatis, statuit, & decernit, Sessionem ipsam, quam hac die die secunda mensis Iunij, præsentis anni millesimi quingentesimi quadragesimi septimi celebrare decreuerat, ad diem Iouis post festum Natiuitatis Beatæ Mariæ Virginis, quæ erit decimaquinta mensis Septembris proximè futuri, quo ad prædictas, & alias materias expediendas, differen-

ferendam, & prorogandam esse, quemadmodum differt, & prorogat: ita tamen, quod prosecutio discussionis, & examinationis tàm eorum, quæ ad dogmata, quàm quæ ad reformationem pertinent, interim non omittatur, & terminum ipsum ipsa sancta Synodus pro eius libito, & voluntate, etiam in priuata Congregatione abbreuiare, & prorogare liberè possit, & valeat.

Die 14. Septembris MDCXLVII. in Congregatione generali Bononiæ prorogata fuit Sessio, quæ futura erat die sequenti, ad beneplacitum Sacri Concilij.

BVLLA RESVMPTIONIS,

Concilij Tridentini.

Sub Iulio Tertio Pontif. Max.

IVlius Episcopus, seruus seruorum Dei, ad futuram rei memoriam. Cùm ad tollenda Religionis nostræ dissidia, quæ in Germania longo tempore non sine totius Christiani Orbis perturbatione, & scandalo viguerunt; bonum, opportunum, & expediens esse videatur, sicuti etiam carissimus in Christo filius noster Carolus Romanorum Imperator semper Augustus, nobis per suas litteras, & Nuncios, significari fecit, vt sacrum, œcumenicum, generale Concilium, per fel. rec. Paulum III. prædecessorem nostrum indictum, & per nos tunc Cardinalatus honore fungentes, atque ipsius prædecessoris nomine, vnà cum duobus alijs Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, ipsi Concilio præsidentes; inceptum, ordinatum, & continuatum, in quo plures, publicæ, & solemnes habitæ fuerunt Sessiones; pluraque tàm in causa fidei, quàm reformationis promulgata decreta, multaque etiam ad vtramque causam pertinentia examinata, & discussa, ad ciuitatem Tridentinam reducatur. Nos, ad quos, & summos pro tempore Pontifices spectat generalia Concilia indicere, & dirigere, vt Ecclesiæ pacem, & Christianæ fidei, atque orthodoxæ religionis incremen-

rum ad omnipotentis Dei laudem, & gloriam procuremus, quantum in nobis est, tranquillitati ipsius Germaniæ, quæ sanè prouincia retroactis temporibus in vera religione, ac sacrorum Conciliorum, & Sanctorum Patrum doctrina excolenda, exhibendaque maximis Pontificibus, Christi Redemptoris nostri in terra Vicarijs debita obedientia, & reuerentia, nulli Christianorum prouinciæ fuit vnquam secunda, paternè consulamus, sperantes per ipsius Dei gratiam, & benignitatem futurum, vt Reges omnes, ac Principes Christiani iustis, pijsque nostris in hac re votis annuant, faueant, atque assistant: venerabiles fratres, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, & dilectos filios Abbates, omnesque alios, & singulos, qui de iure, vel consuetudine, vel priuilegio Concilijs generalibus interesse debent, quosque idem prædecessor noster in suis indictionibus, & alijs quibuscumque desuper confectis, & publicatis litteris, Concilio interesse voluit, per viscera misericordiæ Domini nostri Iesu Christi hortamur, requirimus, & monemus vt proximis futuris Kalendis Maij, quem diem ad ipsum Concilium in eo, in quo nunc reperitur, statu resumendum, & prosequendum, præuia matura deliberatione, & ex certa nostra scientia, & de Apostolicæ auctoritatis plenitudine, ac venerabilium Fratrum nostrorum, eiusdem sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, consilio, & assensu, statuimus, decernimus, & declaramus, in Ciuitate Tridentina, legitimo cessante impedimento, conuenire, & se congregare, ac ipsius Concilij continuationi, & prosecutioni, omni mora postposita, incumbere velint. Nos enim operam sedulò daturi sumus, vt eodem tempore, in eadem Ciuitate nostri omninò adsint Legati, per quos, si per ætatem nostram, valetudinemque, & Sedis Apostolicæ necessitates, personaliter adesse nequiuerimus, Spiritu sancto duce, ipsi Concilio præsidebimus quacumque ipsius Concilij translatione, & suspensione, cæterisque contrarijs, non obstantibus quibuscumque, ac præsertim illis, quæ idem prædecessor noster in suis litteris prædictis, quas-

cum

cum omnibus, & singulis in eis contentis clausulis, & decretis in suo robore permanere volumus, atque decernimus, & quatenus opus sit, innouamus, voluit non obstare: irritum nihilominus decernentes, & inane, si secus super his à quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam, nostrarum hortationis, requisitionis, monitionis, statuti, declarationis, innouationis, voluntatis, & Decretorum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum.

Datum Romæ, apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ M.DCLVIII. Kal. Decemb. Pontificatus nostri anno primo.

M. Cardinalis Crescen.

Rom. Amasæus.

S. E S S. XI.

Quæ est j. sub Iulio III. Pont. Max.

Celebrata Kalend. Maij 1551.

Decretum de resumendo Concilio.

PLacetne vobis ad laudem, & gloriam Sanctæ, & Indiuiduæ Trinitatis, Patris, & filij, & Spiritus sancti, ad incrementum, & exaltationem fidei, & religionis Christianæ, sacrum, œcumenicum, & generale Concilium Tridentinum, iuxta formam, & tenorem litterarum Sanctissimi Domini nostri, & resumi debere, & procedendum esse ad vlteriora? *Responderunt*, Placet.

Indictio futuræ Sessionis.

Placetne vobis proximam futuram Sessionem habendam, & celebrandam esse in futuris Kalend. Septembris? *Responderunt*, Placet.

SESSIO II.

Quæ est ij. sub Iulio III. Pontif. Max.

Celebrata die prima Septembris 1551.

Decretum prorogationis Sessionis.

SAcrosancta, œcumenica, & generalis Trid. Synodus in Spiritu sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem sanctæ Sedis Apostol. Legato, & Nuncijs, quæ in proximè præterita Sessione sequentem hanc hodie habendam, & ad vlteriora procedendum esse, decreuerat, cum ob inclitæ Germanicæ nationis, cuius præcipuè causa agitur, absentiam ac non magnam cæterorū Patrum frequentiam procedere hactenus distulerit, de venerabilium in Christo fratrum, & filiorum suorum Maguntini, & Treuerensis Archiepiscoporum, ac sacri Romani Imperij Principum Electorum, & complurium ipsius, aliarumque prouinciarum Episcoporum, sub hanc ipsam diem aduentu in Domino exultans, & dignas ipsi omnipotenti Deo agens gratias, firmamque spem concipiens, quam plurimos alios tàm ipsius Germanicæ, quam aliarum nationum Prælatos, & sui officij debito, & hoc exemplo commotos, propè diem esse venturos, futurā Sessionem ad 40. diem, quæ erit 11. mensis Octobr. proximè sequentis, indicit, & Concilium ipsum in statu, in quo reperitur, prosequendo, cùm in præteritis Sessionibus de septem Sacramētis nouæ legis in genere, & in specie de Baptismate, & Confirmatione definitum fuerit, statuit, & decernit de Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, necnon, quod ad reformationem attinet, de reliquis, quæ ad faciliorem, & commodiorem Prælatorum residentiam pertinent agi, & tractari debere: ac monet, & hortatur omnes Patres, vt interim, Domini nostri Iesu Christi exemplo, quantum tamen humana fragilitas patietur, ieiunijs, & orationibus vacent, vt tandem placatus, qui in sæcula sit benedi-

nedictus, Deus, corda hominum ad veræ suæ fidei agnitionem, & Sanctæ Matris Ecclesiæ vnitatem, ac rectè viuendi normam reducere dignetur.

SESSIO XIII.

Quæ est iij. sub Iulio III. Pont. Max.

Celebrata die 11. Mensis Octob. 1551.

Decretum de Sanctiss. Eucharist. Sacramento.

SAcrosancta œcumenica, & generalis Trid. Synodus in Spiritu sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem Sanctæ Sedis Apostolicæ Legato, & Nuncijs, etsi in eum finem, non absque peculiari Spiritus sancti ductu, & gubernatione convenerit, vt veram, & antiquam de fide, & Sacramentis doctrinam exponeret: & vt hæresibus omnibus, & alijs grauissimis incommodis, quibus Dei Ecclesia misere nunc exagitatur, & in multas, ac varias partes scinditur, remedium afferret, hoc præsertim iam inde à principio in votis habuit, vt stirpitus conuellere zizania execrabilium errorum, & schismatum, quæ inimicus homo *a* his nostris calamitosis temporibus in doctrina fidei, vsu, & cultu sacrosanctæ Eucharistiæ superseminauit: quam alioqui Saluator noster in Ecclesia sua, tamquã Symbolum reliquit eius vnitatis, & charitatis, qua Christianos omnes inter se coniunctos, & copulatos esse voluit. Itaque eadem sacrosancta Synodus sanam, & sinceram illam de venerabili *b* hoc, & diuino Eucharistiæ Sacramento doctrinam tradens, *c* quam semper Catholica Ecclesia, ab ipso Iesu Christo Domino nostro, & eius Apostolis erudita, atque à Spiritu sancto, illi omnem veritatem in dies suggerente, edocta retinuit, & ad finem vsque sæculi conseruabit: omnibus Christifidelibus interdicit, ne posthac de Sanctissima Eucharistia aliter credere, docere, aut prædicare audeant, quàm

a *Matth.* 3. *c.* 1. *de Sum. Trin.* b *Eph.* 4. c *Luc.* 22 *c.* 1. *vers. ego proxe.* 21. *dist.* & *infr. Sess.* 22. *c.* 1. & *sup. Sess* 5.

quàm vt est hoc præsenti decreto explicatum, atque definitum.

De reali præsentia Domini nostri Iesu Christi in Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento. Caput I.

PRincipio docet Sancta Synodus, *a* & apertè, ac simpliciter profitetur, in almo Sanctæ Eucharistiæ Sacramento, post panis, & vini consecrationem, Dominum nostrum Iesum Christum, verum Deum, atque hominem, *b* verè, realiter, ac substantialiter sub specie illarum rerum sensibilium contineri. Nec enim hæc inter se pugnant, vt ipse Saluator noster semper ad dexteram Patris *c* in cælis assideat iuxta modum existendi naturalem, *d* & vt multis nihilominus alijs in locis sacramentaliter *e* præsens sua substantia, nobis adsit, ea existendi ratione, *f* quam & si verbis exprimere vix possumus, *g* possibilem tamen esse Deo, cogitatione per fidem illustrata, *h* assequi possumus, *i* & constantissimè credere debemus. Ita enim maiores nostri omnes, *k* quotquot in vera Christi Ecclesia fuerunt, *l* qui de SS. hoc Sacramento disseruerunt, apertissimè professi sunt, hoc tam admirabile Sacramentum *m* in vltima cœna Redemptorem nostrum instituisse, *n* cùm post panis vinique benedictionem, *o* se suum ipsius corpus illis præberet, *p* ac suum sanguinem, disertis, ac perspicuis verbis testatus est: *q* quæ verba à Sanctis Euangelistis commemorata, & à D. Paulo postea repetita, *r* cùm propriam illam, & apertissimam significationem præ se ferant, secundùm quam à Patribus intellecta sunt, *s* indignissimum sanè flagitium est, *t* ea à quibusdam contentiosis, & prauis hominibus ad fictitios, & ima-

a *Ioan.* 1. b *C.* 1. *de sum. Trinit. Seß.* 3. *in Symb.* c *Eph.* 1. d *Ps.* 5. *&* 109. e *Matth.* 22. f *Marc.* 12. *&* 16. *in fini.* g *Heb.* 10. h *Actor.* 7. i *Col.* 3. k *Matth.* 9. l *Luc.* 1. m *Cle. vnic de rel. & vener. Sanct.* n *Matth.* 26. o *Mar.* 14. p *Luc.* 32. q *C. cum Martha, de cel. Miss.* r 1. *Cor.* 11. *sup. Sess. edit. lib.* 1. *Tim.* 3. s *Ben. Papa in suis decret. vers. exteri.* t *Aug. sup. illud Pauli ad Heb.* 1. *Portansque omnia.*

imaginarios tropos, quibus veritas carnis, & sanguinis Christi negatur, contra vniuersum Ecclesiæ sensum detorqueri: quæ tanquam columna, & firmamentum veritatis, hæc ab impijs hominibus excogitata commenta, velut Satanica, detestata est, grato semper, & memori animo præstantissimum hoc Christi beneficium agnoscens.

De ratione institutionis Sanctissimi huius Sacramenti. Cap. II.

Ergo Saluator noster discessurus *a* ex hoc mundo ad Patrem, Sacramentum hoc instituit, *b* in quo diuitias diuini sui erga homines amoris, voluit effundi, *c* memoriam faciens mirabilium suorum: & in illius sumptione colere nos sui memoriam præcepit, suamque annunciare mortem, donec ipse ad iudicandum mundum veniat. Sumi autem voluit Sacramentum hoc tanquam *d* spiritualem animarum cibum, quo alantur, *e* & confortentur viuentes vita illius, qui dixit: Qui manducat me, & ipse viuet propter me: & tanquam antidotum, quo liberemur à culpis quotidianis, *f* & à peccatis mortalibus præseruemur. *g* Pignus præterea id esse voluit futuræ nostræ gloriæ, *h* & perpetuæ felicitatis, adeòque Symbolum vnius illius corporis, cuius ipse caput existit, cuique nos tamquam membra arctissima fidei, spei, & charitatis connexione adstrictos esse voluit, *i* vt idipsum omnes diceremus: Nec essent in nobis schismata.

De excellentia SS. Eucharistiæ super reliqua Sacramenta. Cap. III.

Commune hoc quidem est SS. Eucharistiæ cum cæteris Sacramentis *k* Symbolum esse rei sacræ, & inuisibilis gratiæ formam visibilem; verum illud in ea excellens, & singulare reperitur, quod reliqua Sa-

a *Psal.* 110. b *Luc.* 22. *cap. iteratur de cons.* d. 2. c 1. *Cor.* 11. d *Ioan.* 6. e *Ephes.* 2. f 1. *Cor.* 11. g *Ephes.* 5. h *Rom.* 12. i 1. *Cor.* 5. k *C. sacrificium de cons.* d 2.

Sacramenta tunc primum sanctificandi vim habent, cum quis illis vtitur: at in Eucharistia Ipse sanctitatis auctor ante vsum est; nondum enim Eucharistiam de manu Domini *a* Apostoli susceperant, cùm verè tamen ipse affirmaret *b* corpus suum esse, quod præbebat, *c* & semper hæc fides in Ecclesia Dei fuit, *d* statim post consecrationem verum *e* Domini nostri corpus, *f* verumque eius sanguinem sub panis & vini *g* specie vnà cum ipsius anima, *h* & diuinitate existere; sed corpus quidem sub specie panis, & sanguinem sub vini specie ex vi verborum; ipsum autem corpus sub specie vini, & sanguinem sub specie panis, animamque sub vtraque vi naturalis illius connexionis, & concomitantiæ, qua partes Christi Domini, *i* qui iam ex mortuis resurrexit, *k* non ampliùs moriturus, inter se copulantur: diuinitatem *l* porrò propter admirabilem illam eius cum corpore, & anima hypostaticam vnionem. Quapropter verissimum est, tantumdem sub alterutra specie, atque sub vtraque contineri: totus enim, & integer Christus sub panis specie, & sub quauis ipsius speciei parte, totus item sub vini specie, & eius partibus existit.

De Transubstantiatione. Cap. IV.

QVoniam autem Christus Redemptor noster corpus suum id, *m* quod sub specie panis offerebat, verè esse dixit, ideò persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, idque nunc denuò sancta hæc Synodus declarat, per consecrationem panis, & vini conuersionem fieri totius substantiæ panis in substantiam corporis Christi Domini nostri, & totius substantiæ vini in substantiam sanguinis eius, quæ conuersio con-

a *C. multis q.* 1. b *Luc.*22. c *Matt.* 26. d *Mar.* 14.
e 1. *Cor.*11 f *Infr. c.* 1. g *Rom.* 6. h *Cap. semel Christus, c.* 1. *singuli, & c. qui manducant de cons. dist.* 2. *inf. c.* 3. *inf. Sess* 25. *c.* 4. i *Luc.* 21 k *Ioan.* 6. l 2 *Cor.* 11.
m *Cap. panis, de cons. d* 2. *cap. cum Martha de cel. Miss. cap. firmiter*, §. 1. *de Sum. Trinit. & fide Cath. & Infr. can.* 1. *in cap. corpus, & cap. sicut est verus, d. cons. d.* 1.

conuenienter, & propriè à Sancta Catholica Ecclesia Transubstantiatio est appellata.

De cultu, & veneratione huic Sanctissimo Sacramento exhibenda. Cap. V.

NVllus itaque dubitandi locus relinquitur, quin omnes Christi fideles pro more *a* in Catholica Ecclesia semper recepto latriæ cultum, qui vero Deo debetur, huic sanctissimo Sacramento in veneratione adhibeant. Neque enim ideò minus est adorandum, quòd fuerit à Christo Domino, vt sumatur, institutum: nam illum eumdem Deum præsentem in eo adesse credimus, quem Pater æternus *b* introducens in orbem terrarum, dicit: Et adorent *c* eum omnes Angeli Dei; quem Magi procidentes adorauērunt: *d* quem denique in Galilæa ab Apostolis adoratum fuisse scriptura testatur. Declarat prætereà sancta Synodus piè, & religiosè admodum in Dei Ecclesiam inductum fuisse hunc morem, vt singulis annis peculiari quodam, & festo die præcelsum hoc, & venerabile Sacramentum singulari veneratione, ac solemnitate celebraretur, vtque in processionibus reuerenter, & honorificè illud per vias, & loca publica circumferretur. Æquissimum est enim, sacros aliquos statutos esse dies, cùm Christiani omnes singulari, ac rara quadam significatione gratos, & memores testentur animos erga communem Dominum, & Redemptorem pro tàm ineffabili, & plenè diuino beneficio, *e* quo mortis eius victoria, *f* & triumphus repræsentatur, atque sic quidem oportuit victricem veritatem de mendacio, & hæresi triumphum agere, vt eius aduersarij conspectu tanti splendoris, & in tantæ vniuersæ Ecclesiæ lætitia positi, vel debilitati, & fracti tabescant, vel pudore affecti, & confusi aliquando resipiscant.

De

a *Infra can. 6. venerabilia, de conf. d. 2.* b *Hebr. 1.*
c *Psal. 96.* d *Matth. 8. & 14. Infr. can. 2. Clement. vnic. de reliq. & de Sanct.* e *1. Cor. 15.* f *Hebr. 1.*

De asseruando sacra Eucharistia Sacramento, & ad infirmos deferenda. Cap. VI.

Consuetudo asseruandi in sacrario [a] sanctam Eucharistiam adeò antiqua est, vt eam sæculum etiam Niceni Concilij agnouerit. Porrò deferri ipsam sacram Eucharistiam ad infirmos, [b] & hunc vsũ diligenter in Ecclesijs conseruari, præterquam quod cum summa æquitate, & ratione coniunctum est, [c] tum multis in Concilijs præceptum inuenitur, & vetustissimo catholicæ ecclesiæ more est obseruatum. Quare sancta hæc Synodus retinendum omninò salutarem hunc, & necessarium morem statuit.

De præparatione, quæ adhibenda est, vt dignè quis sacram Eucharistiam percipiat. Cap. VII.

Si non decet ad sacras vllas functiones quempiam accedere, nisi sanctè: certè quo magis sanctitas, & diuinitas cælestis huius Sacramenti viro Christiano comperta est, eo diligentius cauere ille debet, ne absque magna reuerentia, & sanctitate ad id percipiendum accedat, præsertim cùm illa plena formidinis verba apud Apostolum legamus: [d] Qui manducat, & bibit indignè, iudicium sibi manducat, & bibit, non dijudicans corpus Domini. Quare communicare volenti reuocandum est in memoriam eius præceptum: Probet [e] se ipsum homo. Ecclesiastica autem consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, vt nullus sibi conscius mortalis peccati quantumuis sibi contritus videatur, absque præmissa sacramentali Confessione, ad sacram Eucharistiam accedere debeat, quod à Christianis omnibus, etiam

a *Inf. c. 7. c. sanè de celeb. miss. cap. 1. de const. Euch. cap. presb. de cons. dist. 2.* b *Concil. Rhem. c. 2.* c *Conc. Later sub Innoc. III. c. 26. c. præs. nte, d. 92. cap. peruenit de com. dist. 2.* d *1. Cor. 11. c. quid est, c & sancta, c. sicut Iudas, & c. timorem, d. cons. dis. 1.* e *1. Cor. 11. c. qui scelerate, & cons. d. 3. c. quotidie, & c. panem de cons. dist. 1. c. omnis, quis cum seq. de pœn. d. 1.*

etiam ab ijs ſacerdotibus, quibus ex officio incubuerit celebrare, hæc ſancta Synodus perpetuò ſeruandum eſſe decreuit, a modò non deſit illis copia Confeſſoris: quòd ſi neceſſitate vrgente, ſacerdos abſq; præuia confeſſione celebrauerit, quam primum confiteatur.

De vſu admirabilis huius Sacramenti. Cap. VIII.

QVoad vſum autem rectè, & ſapienter Patres noſtri tres rationes b hoc ſanctum Sacramentum accipiendi diſtinxerunt. Quoſdam enim docuerunt ſacramentaliter dumtaxat id ſumere, vt peccatores; alios tantùm ſpiritualiter, illos nimirum, qui voto propoſitum illum c cœleſtem panem edentes, fide viua, quæ per dilectionem operatur, fructum eius, & vtilitatem ſentiunt: Tertios porrò ſacramentaliter ſimul, & ſpiritualiter: hi autem ſunt, qui ita ſe prius probant, d & inſtruunt: vt veſtem nuptialem induti, ad diuinam hanc menſam accedant. In Sacramentali autem ſumptione e ſemper in Eccleſia Dei mos fuit, vt laici à Sacerdotibus communionem acciperent; Sacerdotes autem celebrantes ſeipſos communicarent: f qui mos, tanquam ex traditione Apoſtolica deſcendens, iure, ac merito retineri debet. Demum autem paterno affectu admonet ſancta Synodus, hortatur, rogat, & obſecrat per viſcera miſericordiæ Dei noſtri, vt omnes, & ſinguli, qui Chriſtiano nomine cenſentur, in hoc vnitatis ſigno, in hoc vinculo charitatis, in hoc concordiæ Symbolo iam tandem aliquando conueniant, & concordent, memoreſque tantæ maieſtatis, g & tàm eximij amoris Ieſu Chriſti Domini noſtri, qui dilectam animam h ſuam in noſtræ ſalutis pretium, & carnem ſuam nobis dedit ad manducandum, i hæc ſacra Myſteria corporis, & ſan-

a *Inf. cap.* 14. b *cap. quid eſt, cum ſeq. cap. dupliciter, & cap. in illo de conf. d.*2. *& inf. Seſſ* 22. *c.*6. *de cel. Miſs.* c *Gal.*4. d *Inf. can* 8. e *Matth.* 22. *cap. relatum, de conſ. diſt.* 2. *infr. c.* 10. f *Heb.* 5. *&* 7. g *Io.* 6. *cap. primo de conſ. diſt.* 1. h *Pſalm.* 77. i *cap. reuera, & c. omnis, de conſec. d.* 2.

sanguinis eius, ea fidei constantia, & firmitate, & animi deuotione, a ea pietate, & cultu credant, ea venerentur, vt panem illum supersubstantialem frequenter suscipere possint, b & is verè eis sit animæ vita, & perpetua sanitas mentis, cuius vigore confortati, ex huius miseræ peregrinationis itinere ad cœlestem patriam peruenire valeant, eumdem panem Angelorum, quem modò sub sacris velaminibus edunt, absque vllo velamine manducaturi.

Quoniam autem non est satis veritatem dicere, nisi detegantur, & refellantur errores; placuit sanctæ Synodo hos Canones subiungere, vt omnes, iam agnita catholica doctrina, intelligant quoque, quæ ab illis hæreses caueri, vitarique debeant.

De Sacrosancto Eucharistiæ Sacramento.

CANON I.

SI quis negauerit, c in sanctissimæ Eucharistiæ Sacramento contineri verè, realiter, & substantialiter corpus, & sanguinem, vnà cum anima, & diuinitate Domini nostri Iesu Christi, ac proinde totum Christum: sed dixerit, tantummodo esse in eo, vt in signo, vel figura, aut virtute, anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, in sacrosancto d Eucharistiæ Sacramento remanere substantiam panis, & vini, vna cum corpore & sanguine Domini nostri Iesu Christi negaueritque mirabilem illam, & singularem conuersionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem, manentibus dumtaxat speciebus panis, & vini, quam quidem conuersionem Catholica Ecclesia aptissimè Transubstantiationem appellat, anathema sit.

CANON III.

Si quis negauerit, e in venerabili Sacramento Eucharistiæ sub vnaquaque specie, & sub singulis cuiusque speciei partibus, separatione facta, totum Christum contineri, anathema sit.

CA-

a *August. super Psal.* 33. b *Cle. vnic. de reliq. & venerat. Sanct.* c *Sup. c.*8. d *Sup. c.*4. *c. firmiter,* §. *vna, de sum. Trin.* e *Sup. c.*2. *& infr. Sess.*21. *c.*1. *de com. & c. singuli, cum seq. de cons. dist.*2.

CANON IV.

Si quis dixerit, peracta consecratione *a* in admirabili Eucharistiæ Sacramento non esse corpus, & sanguinem Domini nostri Iesu Christi, sed tantum in vsu, dum sumitur, non autem ante, vel post: & in hostijs, seu particulis consecratis, quæ post communionem reseruantur, vel supersunt, non remanere verum corpus Domini, anathema sit.

CANON V.

Si quis dixerit, *b* vel præcipuum fructum sanctissimæ Eucharistiæ esse remissionem peccatorum: vel ex ea non alios effectus prouenire, anathema sit.

CANON VI.

Si quis dixerit, *c* in sancto Eucharistiæ Sacramento Christum vnigenitum Dei filium non esse cultu latriæ, etiam externo, adorandum: atque ideò nec festiua peculiari celebritate venerandum: neque in processionibus secundùm laudabilem, & vniuersalem Ecclesiæ sanctæ ritum, & consuetudinem solemniter circumgestandum, vel non publicè, vt adoretur, populo proponendum, & eius adoratores esse idolatras, anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit, *d* non licere sacram Eucharistiam in sacrario reseruari, sed statim post consecrationem astantibus necessariò distribuendam: aut non licere, vt illa ad infirmos honorificè deferatur, anathema sit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, *e* Christum in Eucharistia exhibitum, spiritualiter tantùm manducari, & non etiam sacramentaliter, & realiter, anathema sit.

CANON IX.

Si quis negauerit, *f* omnes, & singulos Christi fideles vtriusque sexus, cùm ad annos discretionis peruenerint, teneri singulis annis, saltem in Pa-schate,

a Sup. c. 3. b *Sup. c 4.* c *Sup. c. 5.* d *Sup. c. 6. & c. sanè, de cel. Miss.* e *Sup. c. 8.* e *Cap. omnis vtriusque, de pœnit. & remiss.* f *Conc. Later. sub Innoc. III, cap. 21. & infr. Sess. 14. c. 8. de pœn.*

ſtate, ad communicandum, iuxta præceptum ſanctæ Matris Eccleſiæ, anathema ſit.

CANON X.

Si quis dixerit, a non licere ſacerdoti celebranti ſeipſum communicare, anathema ſit.

CANON XI.

Si quis dixerit, b ſolam fidem eſſe ſufficientem præparationem ad ſumendum ſanctiſſimæ Euchariſtiæ Sacramentum, anathema ſit. Et, ne tantum Sacramentum indignè, atque ideò in mortem, & condemnationem ſumatur ſtatuit, atque declarat ipſa ſancta Synodus, illis quos conſcientia peccati mortalis grauat, quantumcumque etiam ſe contritos exiſtiment, habita copia Confeſſoris, neceſſariò præmittendam eſſe confeſſionem ſacramentalem. Si quis autem contrarium docere, prædicare, vel pertinaciter aſſerere, ſeu etiam publicè diſputando defendere præſumpſerit, eo ipſo excommunicatus exiſtat.

Decretum de Reformatione. Cap. I.

EAdem ſacroſancta Tridentina Synodus, præſidentibus c in ea eiſdem ſanctæ Sedis Apoſtolicę Legato, & Nuncijs, intendens nonnulla ſtatuere, quę ad iuriſdictionem pertinent Epiſcoporum, vt iuxta proximæ Seſſionis decretum, illi in commiſſis ſibi Eccleſijs eo libentius reſideant, quò faciliùs, & commodiùs ſibi ſubiectos regere, & in vitæ, ac morum honeſtate continere potuerint: illud primum eos admonendos cenſet, vt ſe paſtores, non percuſſores eſſe meminerint, atque ita præeſſe ſubditis oportere, vt non in eis dominentur, ſed illos, tanquam filios, & fratres diligant, elaborentque, vt hortando, & monendo ab illicitis deterreant: ne, vbi deliquerint, debitis eos pœnis coercere cogantur: quos tamen, ſi quid per humanam fragilitatem peccare contigerit, illa Apoſtoli eſt d ab eis ſeruanda præceptio, vt illos ar-

a *Cle.* 1. *verſ. licet, de rel. & ven. ſup. c.* 8. b *Sup. c.* 17. c *Tit.* 1. 1 *Tim.* 3. *l. Pet.* 5. *diſt.* 45. *in princ. d.* 94. *c. vlt diſt.* 95. *c. eſto ſubiectus* d 1. *Tim.* 4.

arguant, obsecrent, increpent, in omni bonitate, & patientia, cum sæpè plus erga corrigendos agat beneuolentia, quàm austeritas; plus exhortatio, quàm comminatio; plus charitas, quam potestas. Sin autem ob delicti grauitatem virga opus fuerit: tunc cum mansuetudine rigor: cum misericordia iudicium: cum lenitate seueritas adhibenda est: *a* vt sine asperitate disciplina populis salutaris, ac necessaria conseruetur, & qui correcti fuerint, emendentur: aut si resipiscere noluerint, cæteri salubri in eos animaduersionis exemplo, à vitijs deterreantur: *a* cùm sit diligentis, & pij simul pastoris officium, morbis ouium leuia primum adhibere fomenta, post, vbi morbi grauitas ita postulet, ad acriora, & grauiora remedia descendere: *b* sin autem ne ea quidem proficiant, illis submouendis, cæteras saltem oues à contagionis periculo liberare, Cùm igitur rei criminum plerumque ad euitandas pœnas, & Episcoporum subterfugienda iudicia, querelas, & grauamina simulent, *c* & appellationis diffugio iudicis processum impediant, ne remedio ad innocentiæ præsidium instituto, ad iniquitatis defensionem abutantur, atque vt huiusmodi eorum calliditati, & tergiuersationi occurratur, ista statuit, & decreuit: in causis visitationis, & correctionis, siue habilitatis & inhabilitatis, *d* necnon in criminalibus, ab Episcopo, seu illius in spiritualibus Vicario generali ante definitiuam sententiam ab interlocutoria, vel alio quocumque grauamine, non appelletur, nec Episcopus, seu Vicarius appellationi huiusmodi, tamquam friuolæ deferre teneatur, sed ea, ac quacumque inhibitione ab appellationis iudice emanata, necnon omni stylo, & consuetudine etiam immemorabili, contraria non obstante, ad vlteriora valeat procedere: si grauamen huiusmodi per definitiuam sententiam reparari, vel ab ipsa definitiua appellari non possit: quibus casibus sacrorum, & antiquorum Canonum statuta illibata persistant.

Caput

a c. resecanda & c. corripiantur, 24. q. 2. *b* c. cum speciali, §. porrò de appel. *c* Inf. Sess. 22. c. 1. & 24. c. 20. de ref. *e* c. dicet, de off. ord. *d* cap. vt debitas, de app. cum sim.

Caput II.

A Sententia Episcopi, *a* vel ipsius in spiritualibus Vicarij generalis, in criminalibus appellationis causa, vbi appellationi locus fuerit, si Apostolica auctoritate in partibus eam cõmitti contigerit: Metropolitano, seu illius etiam Vicario in spiritualibus generali; aut si ille aliqua de causa suspectus foret, vel vltra duas legales dietas distet, seu ab ipso appellatum fuerit, vni ex vicinioribus Episcopis, seu illorum Vicarijs non autem inferioribus iudicibus committatur.

Caput III.

REus ab Episcopo, aut eius Vicario in spiritualibus generali, in criminali causa appellans coram iudice, ad quem appellauit, acta primæ instantiæ omnino producat: & iudex, nisi illis visis ad eius absolutionem minimè procedat. Is autem a quo appellatum fuerit, intra triginta dies acta ipsa postulanti gratis exhibeat: alioquin absque illi causa appellationis huiusmodi, prout iustitia suaserit, terminetur.

Caput IV.

CVm verò tam grauia nonnunquam sint delicta ab Ecclesiasticis *b* commissa personis, vt o eorum atrocitatem a sacris Ordinibus deponendæ & Curiæ sint tradendæ sæculari: in quo secundũ Sacros Canones certus Episcoporum numerus r quiritur, quòd si omnes adhibere difficile esset, d bita iuris executio differretur, si quando autem i ternenire possent, eorum residentia intermitteretu propterea statuit, & decreuit, Episcopo per se, *c* si illius

a *Cap. statutum de res. in 6.* b *Degradatio actualis, q modo facienda, c. si quis cum seq. 15. q. 7. c. degrada de pœnit. in 6.* c *Conc. Aga. 1. c. si quis, cap. felix, & autem 15. q. 7.* d *c. degradatio de pœnit. in 6.*

llius Vicarium in spiritualibus generalem, contra Clericum, in sacris etiam Presbyteratus ordinibus onstitutum, etiam ad illius condemnationem, nec on verbalem depositionem, & per seipsum etiam ad ctualem, atque solemnem degradationem ab ipsis rdinibus & gradibus Ecclesiasticis in casibus, in quius aliorum Episcoporum presentia in numero à Caonibus definito, requiritur, etiam absque illis proedere liceat; adhibita tamen, & in hoc sibi assistenibus totidem Abbatibus, vsum mitræ, & baculi ex riuilegio Apostolico habentibus, si in ciuitate, aut dioeceli reperiri, & commodè interesse possint: aliouin alijs personis, in Ecclesiastica dignitate constiutis, quæ ætate graues, ac iuris scientia commenabiles existant.

Caput V.

ET quoniam per fictas causas, *a* quæ tamen satis probabiles videntur, interdum accidit, *b* vt nonulli eiusmodi gratias extorqueant, *c* per quas pœæ illis Episcoporum iusta seueritate inflictæ, aut emittuntur omninò, aut minuuntur; cum non ferendum sit, vt mendacium, quod tantoperè Deo displicet, non modò ipsum impunitum sit, verùm etiam alterius delicti veniam impetret mentienti: Ideo, vt sequitur, statuit, & decreuit, quod episcopus pud Ecclesiam suam residens, de subreptione, & breptione gratiæ, quæ super absolutione alicuius ublici criminis, vel delicti, de quo ipse inquirere eperat, aut remissione pœnæ, ad quam criminous per eum condemnatus fuerit, falsis precibus imetratur, per seipsum tanquam Sedis Apostolicæ Delegatus, etiam summariè cognoscat; ipsamque gratiam, postquam per falsi narrationem, aut veri aciturnitatem, obtentam esse legitimè constiterit, non admittat.

a Exod. 23. b Leuit. 19. c Prou. 6. 8. 10. 12. & 15. c. *si quis dixerit, cum seq. & c. nemo peritorum, 11. q. 1. c. super litteris, & c. cum dilect. de rescr.*

Caput VI.

QVoniam verò subditi Episcopo, a tametsi iu correpti fuerint, magnopere tamen eum odi se, b & tanquam iniuria affecti sint, falsa illi crim na obiicere solent; vt quoquo pacto possint, ei m lestiam exhibeant; cuius vexationis timor plerumq illum ad inquirenda, & punienda eorum delicta segniorem reddit: ideirco ne ij magno suo, & Eccl siæ incommodo gregem sibi creditum relinquere, non sine Episcopalis dignitatis diminutione vaga cogantur; ita statuit, & decreuit. Episcopus, n ob causam, ex qua deponendus, siue priuandus v niret, etiam si ex officio, aut per inquisitionem, se denunciationem, vel accusationem, siue alio quou modo procedatur, vt personaliter compareat, n quaquam citetur, vel moneatur.

Caput VII.

TEstes in causa criminali ad informationem, c v iudicia, seu aliàs in causa principali contra Episcopum, nisi contestes, & bonæ conuersationis existimationis, & famæ fuerint, non recipiantur, & si odio, temeritate, aut cupiditate aliquid depo fuerunt, grauibus pœnis molestentur.

Caput VIII.

CAusæ Episcoporum, cùm pro criminis obiect qualitate comparere debeant, coram Pontific Maximo referantur, ac per seipsum terminentur.

Decre-

a *C. sunt nonnulli*, 2. *q.* 7. b *Inf. Sess.* 24. *c.* 1. *de ref.* *qualiter, & quando, l.* 2. *de accus.* c *c. accusatio quoque cap. accusat. Episcoporum, c. testes* 2. *qu.* 7. *& c. vlt.* *qu.* 5. d *Concil. Rom. sub Siluest. P. c.* 1. *&* 2. *de tran tar. c. vt debitus, ext. de appellat. c. maiores, de bapti c. quamuis, & c. dudum* 3. *q.* 6.

Decretum prorogationis, definitionis quatuor articulorum de Sacramento Eucharistiæ, & Saluiconductus, Protestantibus dandi.

EAdem sancta Synodus errores omnes, qui super hoc Sanctissimo Sacramento repullularunt, tamquam vepres ex agro Domini euellere, ac omnium fidelium saluti prospicere cupiens, quotidianis precibus Deo omnipotenti piè oblatis, inter alios ad hoc Sacramentum pertinentes articulos, diligentissima veritatis Catholicæ inquisitione tractatos, plurimis, accuratissimisque pro rerum grauitate disputationibus habitis, cognitis quoque præstantissimorum Theologorum sententijs, hos etiam tractabat: An necessarium sit ad salutem, & diuino iure præceptum, vt singuli Christi fideles sub vtraque specie ipsum venerabile Sacramentum accipiant? *a* Et: Num minus sumat, qui sub altera, quàm qui sub vtraque communicat? *b* Et: An errauerit Sancta Mater Ecclesia, laicos, & non celebrantes Sacerdotes, sub panis specie dumtaxat communicando? *c* Et: An paruuli etiam communicandi sint? Sed quoniam ex nobilissima Germaniæ Prouincia ij, *d* qui se Protestantes nominant, super his ipsis articulis, antequam definiantur, audiri à S. Synodo cupiunt, & eam ob caussam fidem publicam ab illa postularunt, vt ipsis tutò huc venire, & in hac vrbe commorari, ac liberè coram Synodo dicere, atque proponere quæ senserint, & posteà cum libuerit, recedere liceat, sancta ipsa Synodus, licet magno desiderio eorum aduentum multos antea menses expectarit, tamen, vt pia mater, quæ ingemiscit, & parturit, summoperè id desiderans, ac laborans, vt in ijs, qui Christiano nomine censentur, nulla sint schismata, sed quemadmodum eumdem omnes Deum, & Redemptorem agnoscunt, ita idem dicant, idem credant, idem sapiant, confidens Dei misericordia, & sperans fore, vt

a *Infr. Sess. 21. 61. cum seq. & cap. 1. de Cath cat. 155. 31.*
b *Infr. Sess. 22. in dec. super peti. conced.* c *Infr. Sess. 22. ca. 4. & can. fin.*

vt illi in sanctissimam, & salutarem vnius fidei, spei, charitatisque concordiam redigantur, libenter eis in hac re morem gerens, securitatem, & fidem, vt petierunt, publicam, quam saluum conductum vocant, quod ad se pertinet, eius, qui infrascriptus erit, tenoris dedit, atque concessit; & eorum causa definitionem illorum articulorum ad secundam Sessionem distulit, quam, vt illi commodè ei interesse possint, in diem festum Conuersionis D. Pauli, quæ erit vigesimaquinta die mensis Ianuarij anni sequentis, indixit. Illudque præterea statuit, vt in eadem Sessione de Sacrificio Missæ agatur, propter magnam vtriusque rei connexionem: interea Sessione proxima de Pœnitentiæ, & Extremæ vnctionis Sacramentis tractandum; illam autem die festo D. Catharinæ Virginis, & Martyris, qui erit vigesimaquinta Nouembris, habendam esse decreuit, simulque, vt in vtraque materia reformationis prosequatur.

SALVVS CONDVCTVS
datus Protestautibus.

SAcrosancta Generalis Tridentina Synodus, in Spiritu Sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem Sanctæ Sedis Apostolicæ Legato, & Nuncijs, omnibus, & singulis, siue Ecclesiasticis, siue sæcularibus personis vniuersæ Germaniæ, cuiuscumque gradus, status, conditionis, & qualitatis sint, quæ ad œcumenicum hoc, & generale Concilium accedere voluerint, vt de ijs rebus, quæ in ipsa Synodo tractari debent, omni libertate conferre, proponere, & tractare, ac ad ipsum œcumenicum Concilium liberè, & tutò venire, & in eo manere, & commorari, ac articulos, quot illis videbuntur, tàm scripto, quàm verbo offerre, & proponere, & cum Patribus, siue ijs, qui ab ipsa sancta Synodo delecti fuerint, conferre, & absque vllis conuicijs, & contumelijs disputare, necnon, & quando illis placuerit, recedere possint, & valeant, publicam fidem, & plenam securitatem, quam Saluum Conductum appellant, cum omnibus, & singulis clausulis, & de-

decretis necessarijs & opportunis, etiam si specialiter, & non per verba generalia exprimi deberent, quæ pro expressis haberi voluit, quantum ad ipsam sanctam Synodum spectat, concedit. Placuit præterea sanctæ Synodo, vt, si pro maiori libertate, ac securitate eorum, certos tam pro commissis, quam pro committendis per eos delictis, Iudices eis deputari cupiant, illos sibi beneuolos nominent, etiam si delicta ipsa quantumcumque enormia, ac hæresim sapientia fuerint.

SESSIO XIV.

Quæ est iv. sub Iulio III. Pontif. Max.

Celebrata die 25. Nouembris 1551.

Doctrina de Sanctissimis Pœnitentiæ, & Extremæ Vnctionis Sacramentis.

SAcrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem sanctæ Sedis Apostolicæ Legato, & Nuncijs, quamuis in decreto de Iustificatione multus fuerit de Pœnitentiæ Sacramento, propter locorum cognationem, necessaria quadam ratione sermo interpositus; tanta nihilominus circa illud nostra hac ætate diuersorum errorum est multitudo, vt non parum publicæ vtilitatis retulerit, de eo exactiorem, & pleniorem definitionem tradidisse, in qua demonstratis, & conuulsis, Spiritus sancti præsidio, vniuersis erroribus, catholica veritas, perspicua, & illustris fieret: quam nunc sancta hæc Synodus Christianis omnibus perpetuò seruandam proponit.

De necessitate, & Institutione Sacramenti Pœnitentiæ. Cap. I.

SI ea in regeneratis omnibus gratitudo erga Deum esset, vt iustitiam in Baptismo, ipsius beneficio,[a] & gra-

a *Infr. can.* I.

& gratia susceptam, constanter tuerentur; non fuisset opus aliud *a* ab ipso Baptismo Sacramentum, *b* ad peccatorum remissionem esse institutum. *c* Quoniam autem Deus, diues in misericordia, cognouit figmentum nostrum: *d* illis etiam vitæ remedium cõtulit, qui sese postea in peccati seruitutem, & Dæmonis potestatem tradidissent; Sacramentum videlicet Pœnitentiæ, quo lapsis post Baptismum beneficium mortis Christi applicatur. Fuit quidem Pœnitentia vniuersis hominibus, qui se mortali aliquo peccato inquinassent, quouis tempore ad gratiam, & iustitiam asseruandam necessaria, illis etiam, qui Baptismi Sacramento ablui petiuissent, *e* vt, peruersitate abiecta, & emendata, *f* tantam Dei offensionem cum peccati odio, & pio animi dolore detestarentur. Vnde Propheta ait: Conuertimini, & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas. *g* Dominus etiã dixit: Nisi pœnitentiam egeritis, omnes similiter peribitis. Et Princeps Apostolorum Petrus peccatoribus Baptismo initiandis *h* Pœnitentiam commendans, dicebat: Pœnitentiam agite, & baptizetur vnusquisque vestrum. Porrò nec ante aduentum Christi Pœnitentia erat Sacramentum, nec est post aduentum illius cuiquam ante Baptismum. *i* Dominus autem Sacramentum Pœnitentiæ tunc præcipuè instituit, *k* cùm à mortuis excitatus, insufflauit in discipulos suos, dicens: Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt. Quò tam insigni facto, & verbis tàm perspicuis potestatem remittendi, & retinendi peccata *l* ad reconciliandos fideles, post Baptismum lapsos, Apostolis, *m* & eorum legitimis suc-

a *Psal.* 102. b *Ephes.* 2. c *Sup. Sess.* 6. 11. *de Iust.* d *Conc. Cabil. ca.* 8. e *Ezech.* 18. & 83. f *Iol.* c 2. g *Luc.* 13.
h *Act.* 2. *ca. augunt, & ca. propriè, de cons. d.* 4. i *Ioan.* 10.
k *Matt.* 13. & 18. *c. vt constituerunt,* 50. *d. & inf. c.* 8. *in fin. & c.* 3. *ca. audiuimus, cum seq.* 14. *q.* 1. l *Cat. cat.* 69 4. & 165. 19. m *Conc. Nic. c* 8. *Conc. Arel.* 2. *ca.* 9. *ca si quis voluerint,* 1. *q.* 7. *c. quidam* 24. *q.* 2. *c. fin vers. certè, de pæn. d.* 3. *sess.* 6. *de iust ca.* 11. & *inf. c.* 1.

successoribus fuisse communicatam, vniuersorum Patrum consensus semper intellexit. Et nouatianos, remittendi potestatem olim pertinaciter negantes, magna ratione Ecclesia Catholica tamquam hæreticos explosit, atque condemnauit. Quare verissimum hunc illorum verborum Domini sensum, sancta hæc Synodus probans, & recipiens, damnat eorum commentitias interpretationes, qui verba illa ad potestatem prædicandi verbum Dei, & Christi Euangelium annunciandi contra huiusmodi Sacramenti institutionem falsò detorquent.

De differentia Sacramenti Pœnitentiæ, & Baptismi. Cap. II.

CÆterum hoc Sacramentum multis rationibus à Baptismo differre dignoscitur. Nam, præterquam quòd materia, & forma, quibus Sacramenti essentia perficitur, longissimè dissidet: constat certè, Baptismi ministrum iudicem esse non oportere: cùm Ecclesia in neminem iudicium exerceat, qui non prius in ipsam per Baptismi ianuam fuerit ingressus. Quid enim *a* mihi (inquit Apostolus) de ijs, qui foris sunt, iudicare? Secus est de domesticis fidei, quos Christus Dominus lauacro Baptismi sui corporis membra semel efficit. Nam hos, si se postea crimine aliquo contaminauerint, non iam repetito Baptismo ablui, cùm id in Ecclesia Catholica nulla ratione liceat, sed ante hoc tribunal, tamquam reos sisti voluit: vt per sacerdotum sententiam, non semel, sed quoties ab admissis peccatis ad ipsum pænitentes confugerent, possent liberari. Alius est præterea Baptismatis, & alius Pœnitentiæ fructus: per Baptismum enim Christum induentes, *b* noua prorsus in illo efficimur creatura, plenam, *c* & integram peccatorum omnium remissionem cõsequentes, ad quam tamen nouitatem, & integritatem per Sacramentum Pænitentiæ sine magnis nostris fletibus, & laboribus,

D 4 diui-

a 1. Cor. 5. in fin. ca. multi 2. quæst. 1. cap. gaudemus, de diu. cap. verbum de pæn. dist. 2. b Gal. 3. in fin. c Cor 5. in fin.

diuina id exigente iustitia, peruenire nequaquam possumus: vt meritò Pœnitentia laboriosus quidam Baptismus à sanctis Patribus dictus fuerit. Est autem hoc Sacramentum Pœnitentiæ lapsis post Baptismum ad salutem necessarium, vt nondum regeneratis ipse Baptismus.

De partibus, & fructu huius Sacramenti. Caput III.

DOcet præterea sancta Synodus, Sacramenti Pœnitentiæ formam, in qua præcipuè ipsius vis sita est, in illis ministri verbis positam esse: Ego te absoluo, &c. quibus quidem, de Ecclesiæ sanctæ more preces quædam laudabiliter adiunguntur; ad ipsius tamen formę essentiam nequaquam spectant, neque ad ipsius Sacramenti administrationem sunt necessariæ. a Sunt autem quasi materia huius Sacramenti ipsius pænitentis actus nempè, Contritio, Confessio, & Satisfactio: qui quatenus in pænitente ad integritatem Sacramenti, b ad plenamque & perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione requiruntur, c hac ratione Pœnitentiæ partes dicuntur. Sanè verò res, & effectus huius Sacramenti, quantum ad eius vim, & efficaciam pertinet, reconciliatio est cum Deo, quam interdum in viris pijs, & cum deuotione hoc Sacramentum percipientibus, conscientiæ pax, ac serenitas cum vehementi spiritus consolatione consequi solet. Hæc de partibus, & effectu huius Sacramenti, sancta Synodus tradens, simul eorum sententias damnat, qui pœnitentiæ partes incussos conscientiæ terrores & fidem esse contendunt.

De Contritione. Caput IV.

COntritio, quæ primum locum inter dictos pœnitentis actus habet, d animi dolor, ac detestatio est de peccato commisso, cum proposito non pec-

can-

a *Concil. Flor. sub Eugen.* b *Sup. Seff. 6. de iustific. c. 14 & inf. c. 5* c *Cath. cat. 264. 6.* d *Sup. Seff. 6. de iustif. c. 6. & 14.*

candi de cætero. *a* Fuit autem quouis tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic contritionis motus necessarius, & in homine post Baptismum lapso ita demum præparat ad remissionem peccatorũ, si coniunctus sit cum fiducia diuinæ misericordiæ, & voto præstandi reliqua, quæ ad ritè suscipiendum hoc Sacramentum requiruntur. Declarat igitur sancta Synodus, hanc contritionem non solum cessationem a peccato, & vitæ nouæ propositum, & inchoationem, sed veteris etiam odium continere, iuxta illud: *b* Proijcite a vobis omnes iniquitates vestras, in quibus præuaricati estis, & facite vobis cor nouum, & spiritum nouum. Et certè, qui illos Sanctorum clamores considerauerit: *c* Tibi soli peccaui, & malum coram te feci. Laboraui in gemitu meo, lauabo per singulas noctes lectum meum: Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ, *d* & alios huiusmodi generis, facilè intelliget, eos ex vehementi quodam anteactæ vitæ odio, *e* & ingenti peccatorum detestatione manasse. Docet præterea, & si Contritionem hanc aliquando charitate perfectam esse contingat, hominemque Deo reconciliare, prius quam hoc Sacramentum actu suscipiatur, ipsam nihilominus reconciliationẽ ipsi Contritioni sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse adscribendam. Illam verò Contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ, & pœnarum metu communiter concipitur; si voluntatem peccandi excludat, cum spe veniæ, declarat non solùm non facere hominem hypocritam, & magis peccatorem, verùm etiam donum Dei esse, & Spiritus sancti impulsum, non adhuc quidem inhabitantis, sed tantùm mouentis, quo pœnitens adiutus viam sibi *f* ad iustitiam parat. Et quamuis sine Sacramento Pœnitentiæ per se ad

 iusti-

a *Tho. Aqu. 4. sent. dist. 18. q. 3. art. 1. c. 2. in fin. c. pœnitentiam, &c. irrisor. de pœni. dist. 3. Cath. cat. 167. 26. inf. can. 5.* b *Ezech. 18.* c *Psal. 50. ca. & venit, de pœn. d. 3. & c. totam de pœn. d. 3.* d *Psal. 6. cap si quis, dist. 50.* e *Isa. 38. in Cant. incip. Ego dixi.* f *Iane 3.*

iustificationem perducere peccatorem nequeat, *a* tamen eum ad Dei gratiam *b* in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam disponit. *c* Hoc enim timore vtiliter concussi Niniuitæ ad Ionæ prædicationem plenā terroribus pœnitentiam egerunt, & misericordiam a Domino impetrarunt. Quamobrem falsò quidam calumniantur Catholicos scriptores, quasi tradiderint, Sacramentum Pœnitentiæ, absque bono motu suscipientium, gratiam conferre: quod nunquam Ecclesia Dei docuit, neque sensit: sed & falsò docent, Contritionem esse extortam, & coactam, non liberam, & voluntariam.

De Confessione. Cap. V.

EX institutione Sacramenti Pœnitentiæ iam explicata, *d* vniuersa Ecclesia semper intellexit, *e* institutam etiam esse a Domino integram *f* peccatorum confessionem, *g* & omnibus post Baptismum lapsis, *h* iure diuino necessariam existere; *i* quia Dominus noster Iesus Christus è terris ascensurus ad cælos, *k* sacerdotes sui ipsius Vicarios reliquit, tamquam præsides, & iudices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Christi fideles ceciderint: qui, pro potestate clauium, remissionis, aut retentionis peccatorum sententiam pronuncient. Constat enim, sacerdotes iudicium hoc, incognita caussa, exercere non potuisse, neque æquitatem quidem illos in pœnis iniungendis seruare potuisse, si in genere duntaxat, & non potius in specie, *l* ac sigillatim sua ipsi peccata declarassent. Ex his colligitur, *m* oportere à pœnitentibus omnia peccata mortalia, *n* quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habent, in confessione recenseri, etiam si occultissima illa sint, & tantùm aduersus duo vltima Decalogi præcepta commissa, *o* quæ nonnunquam ani-

a *Matth* 12. b *Luc.* 12. c *cap. quamobrem, de pœn. dist.* 1.
d *Luc* 5. *&* 17. e *Iacob.* 5 f 1. *Ioan.* 1. g *Inf. ca.* 6. h *Io.* 10.
i *Matth.* 16. k *ca. verbum, de pœn. dist.* 1. *& cap. adhuc, & c. inter hæc lib.* 1. *de pœn. dist.* 1. l *Inf. can.* 6. m *Deut.* 5.
n *Exod.* 10. o *Supr. Sess.* 6. *de iustif. ca.* 11. *ca. adhuc & c. de quotidianis, de pœn. dist.* 3.

animum grauius sauciant, & periculosiora sunt iis, quæ in manifesto admittuntur. Nam venialia, quibus à gratia Dei non excludimur, & in quæ frequentiùs labimur, quamquam rectè, & vtiliter, *a* citraque omnem præsumptionem in Confessione dicantur, quod piorum hominum vsus demonstrat, taceri tamen citra culpam, multisque aliis remediis expiari possunt. Verùm, cùm vniuersa mortalia peccata, etiã cogitationis, homines iræ filios, & Dei inimicos reddant: necessum est omnium etiam veniam, cum aperta, & verecunda confessione, à Deo quærere. Itaque dum omnia, quæ memoriæ occurrunt, peccata Christi fideles confiteri student, proculdubio omnia diuinæ misericordiæ agnoscenda exponunt: qui verò secus faciunt, & scienter aliqua retinent, nihil diuinæ bonitati per sacerdotem remittendum proponũt. Si enim erubescat ægrotus vulnus medico detegere, quod ignorat, medicina non curat. Colligitur præterea, *b* etiam eas circumstantias in Confessione explicandas, quæ speciem peccati mutant; quòd sine illis peccata ipsa nec a pœnitentibus integrè exponantur, nec iudicibus innotescant, & fieri nequeat, vt de grauitate criminum rectè censere possint, & pœnam quam oportet, pro illis pœnitentibus imponere. Vnde alienum a ratione est, *c* docere circumstantias has ab hominibus otiosis excogitatas fuisse: aut vnam tantùm circumstantiam confitendam esse nempè peccasse in fratrem. Sed & impium est, Confessionem, quæ hac ratione fieri præcipitur, impossibilem dicere, aut carnificinam illam conscientiarũ appellare. Constat enim nihil aliud in Ecclesia à Pœnitentibus exigi, quàm, vt postquam quisque diligentius se excusserit, & conscientiæ suæ sinus omnes, & latebras explorauerit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum, & Deum suum mortaliter offendisse meminerit; reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in vniuersum eadem confessione inclusa esse intelliguntur: pro quibus fi-

a *Eph. 2.* b *ca. considerat, de pœn. dist. 5. & ca. omnis vtriusque, de pœn. & remiss. ca. aut facta, de pœn. dist. 1.*
c *Cath. cat. 170. 15. & 177. 22.*

deleċt cum Propheta dicimus : a Ab occultis meis munda me Domine. Ipsa verò huiusmodi Confessionis difficultas, àc peccata detegendi verecundia grauis quidem videri posset, nisi tot, tantisque commodis, & consolationibus leuaretur, quæ omnibus dignè ad hoc Sacramentum accedentibus, per Absolutionem certissimè conferuntur. Cæterum quo ad modum confitendi secretò apud solum Sacerdotem, etsi Christus non vetuerit, quin aliquis in vindictam suorum scelerum, & sui humiliationem, tum ob aliorum exemplum, tum ob Ecclesiæ offensæ ædificationem, delicta sua publicè confiteri possit: non est tamen hoc diuino præcepto mandatum, nec satis consultè humana aliqua lege præciperetur, vt delicta præsertim secreta, publica essent confessione aperienda. b Vnde cum à sanctissimis, & antiquissimis Patribus magno, vnanimique consensu secreta Confessio sacramentalis, c qua ab initio Ecclesia sancta vsa est, & modò etiam vtitur, fuerit semper commendata, manifestè refellitur inanis eorum calumnia, qui eam à diuino mandato alienam, d & inuentum humanum esse, atque à Patribus in Concilio Lateranensi congregatis initium habuisse docere non verentur. e Neque enim per Lateran. Concilium Ecclesia statuit, vt Christi fideles confiterentur, quod iure diuino necessarium, & institutum esse intellexerat: sed vt præceptum Confessionis saltem semel in anno, ab omnibus, & singulis, cùm ad annos discretionis peruenissent, impleretur. Vnde iam in vniuersa Ecclesia cum ingenti animarum fidelium fructu, obseruatur mos ille salutaris confitendi sacro illo, & maximè acceptabili tempore Quadragesimæ: quem morem hæc sancta Synodus maximè probat, & amplectitur, tanquam pium, & meritò retinendum.

De ministro huius Sacramenti, & Absolutione. Cap. VI.

Circa ministrum autem huius Sacramenti, f declarat sancta Synodus, falsas esse, & à veritate Euan-

a *Psal.* 18. b *Conc. Cabi. ca.* 8. & 33. c *Cle.* 1. *ep.* 1. *ad Iac.* d *Inf. can.* 8. & 14. e *Conc. Later. sub Innoc. IV. c.* 21. *cap. omnis vtriusque de pœn, & remiss.* f *Infr. can.* 10.

Euangelij penitus alienas doctrinas omnes, quæ ad alios quosuis homines, præter Episcopos, & Sacerdotes, a clauium ministerium perniciosè extendunt; putantes verba illa Domini: b Quæcumque alligaueritis super terram, erunt alligata & in cælo: & Quæcumque solueritis super terram, erunt soluta & in cælo: c &, Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, &, quorum retinueritis, retenta sunt: ad omnes Christi fideles indifferenter, & promiscuè, contra institutionem huius Sacramenti, ita fuisse dicta, vt quiuis potestatem habeat remittendi peccata: publica quidem per correptionem, si correptus acquieuerit: secreta verò per spontaneam confessionem cuicumq; factam. Docet quoque, etiam sacerdotes, qui peccato mortali tenentur, per virtutem Spiritus sancti in ordinatione collatam, tamquam Christi ministros functionem remittendi peccata exercere, eosque prauè sentire, d qui in malis sacerdotibus hanc potestatem non esse contendunt. Quamuis autem Absolutio sacerdotis alieni beneficij sit dispensatio; tamen non est solum nudum ministerium, vel annunciandi Euangelium, vel declarandi remissa esse peccata: sed ad instar actus iudicialis, quo ab ipso, velut a iudice sententia pronunciatur; atque ideò non debet pœnitens adeò sibi de sua ipsius fide blandiri, vt etiam si nulla illi adsit contritio, aut Sacerdoti animus seriò agendi, & verè absoluendi desit, putet tamen se propter suam solam fidem, verè, & coram Deo esse absolutum; nec enim fides sine pœnitentia remissionem vllam peccatorum præstaret; nec is esset, nisi salutis suæ negligentissimus, qui Sacerdotem iocosè absoluentem cognosceret, & non alium seriò agentem sedulò requireret.

De casuum reseruatione. Cap. VII.

QVoniam igitur natura, & ratio iudicij illud exposcit, vt sententia in subditos dumtaxat feratur;

a *Matth.* 16. b *Ioan.* 20. c *Sup. Sess.* 7. *de sacr. c.* 10. *c. secundam ecclesia* 19. *d. & ca. non nocet*, 1 *q.* 3. *infr. ca* 9. d *c. omnis*, § *si quis, de pœn. & remiss. c si Episcopus, de pan. in* 6.

ratur, persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, & verissimum esse Synodus hæc confirmat, nullius momenti absolutionem eam esse debere, quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut subdelegatam non habet iurisdictionem. Magnopere verò ad Christiani populi disciplinam pertinere, *a* sanctissimis Patribus nostris visum est, vt atrociora quædam, & grauiora crimina non a quibusuis, sed a summis dumtaxat Sacerdotibus absoluerentur. Vnde meritò Pontifices Maximi pro suprema potestate, sibi in Ecclesia vniuersa tradita, causas aliquas criminum grauiores, suo potuerunt peculiari iudicio reseruare. Neque dubitandum est, quando omnia, quæ a Deo sunt, ordinata sunt, quin hoc idem Episcopis omnibus in sua cuique Diœcesi, in ædificationem tamen, non in destructionem, liceat pro illis in subditos tradita *b* supra reliquos inferiores Sacerdotes auctoritate præsertim quo ad illa, quibus excommunicationis censura annexa est. Hanc autem delictorum reseruationem, consonum est diuinæ auctoritati, non tantum in externa politia, sed etiam coram Deo vim habere. Verumtamen piè admodum, ne hac ipsa occasione aliquis pereat, in eadem Ecclesia Dei custoditum semper fuit, vt nulla sit reseruatio in articulo mortis, atque ideò omnes sacerdotes, quoslibet pœnitentes à quibusuis peccatis, & censuris absoluere possunt, *c* extra quem articulum sacerdotes, cum nihil possint in casibus reseruatis, id vnum pœnitentibus persuadere nitantur, vt ad Superiores, & legitimos iudices pro beneficio absolutionis accedant.

De

a *Cap. si quis suadente 17. q. 4. cap. ita quorundam de iud. cap. conquesti, de sent. excom. cap. quicumque, eod. tit. in 6. & cap. 7. eod. tit. in Cler. & c. si domi de pœnit. & remiss. in exte. com. cum sim.* b *Ro. 3. c. felicis, de pœn. & remiss. in 6. & c. si episc. de pœn. & remiss in 6. d. c. felicis, de pœn. in 6. c. pastoralis, de off. ord. Cle. cupientes, de pœn. in Cle. ca. inter cunctas, §. dues, de priuil. extra com.*

De satisfactionis necessitate, & fructu. Cap. VIII.

DEmum quoad satisfactionem, quæ ex omnibus Pœnitentiæ partibus, *a* quemadmodum à Patribus nostris Christiano populo fuit perpetuo tempore commendata, ita vna maximè nostra ætate, summo pietatis prætextu, impugnatur ab ijs, qui speciem pietatis habent, virtutem autem eius abnegarunt: & sancta Synodus declarat, *b* falsum omninò esse, & à verbo Dei alienum, culpam à Domino nunquam remitti, quin vniuersa etiam pœna condonetur; perspicua enim, & illustria in sacris litteris exempla reperiuntur, quibus præter diuinam traditionem, *c* hic error quam manifestissimè reuincitur. Sanè *d* & diuinæ iustitiæ ratio exigere videtur, *e* vt aliter ab eo in gratiam recipiantur, qui ante Baptismum per ignorantiam deliquerint: aliter verò, qui semel a peccati, *f* & Dæmonis seruitute liberati, & accepto Spiritus sancti dono, *g* scienter templum Dei violare, & Spiritum sanctum contristare non formidauerint. Et diuinam clementiam decet, ne ita nobis absque vlla satisfactione peccata dimittantur, *h* vt occasione accepta peccata leuiores putantes *i* velut iniurij & contumeliosi Spiritui sancto, k in grauiora labamur, thesaurizantes nobis iram in die iræ. *l* Proculdubio enim magnopere à peccato reuocant, *m* & quasi fræno quodam coercent hæ satisfactoriæ pœnæ, *n* cautioresque, & vigilantiores in futurum pœnitentes efficiunt, *o* medentur quoque peccatorum reliquijs, *p* & vitiosos habitus malè viuendo cõparatos, contrarijs virtutum actionibus tollunt. *q* Neque verò securior vlla via *r* in Ecclesia Dei vnquã existimata fuit ad amouendam *s* imminentem à Domino pœnam, *t* quàm vt hæc pœnitentiæ opera homines

a *De pœn. disp. circa princ.* b *Inf. c.* 11. c *Gen* 3. d 7. *Reg.* 12.
e *Num.* 21. *&* 29. f 1. *Cor.* 3. g *Ephes.* 4. h *Rom.* 1. *& Iac.* 5.
i *Ezech.* 13. k *Ionæ* 3. l *Ier.* 3. 18. *&* 25. m *Isa.* 10.
n *Ezech.* 17. o *Matth.* 3. 4. 11. *&* 18. *cum sim.* p *Ephes.* 3.
q *Actor.* 3. r *Roman.* 5. s 2. *Ioan.* 2. *in princip.*
t 2. *Corinth.* 3.

mines cum vero animi dolore frequentent. *a* Accedit ad hęc, quòd dum satisfaciendo patimur pro peccatis, *b* Christo Iesu, qui pro peccatis nostris satisfecit, *c* ex quo omnis nostra sufficientia est, conformes efficimur, certissimam quoque inde arrham habentes, *d* quòd si compatimur, & conglorificabimur. *e* Neque verò ita nostra est satisfactio hęc, *f* quam pro peccatis nostris exsoluimus, *g* vt non sit per Christum Iesum, nam qui ex nobis, tamquam ex nobis, nihil possumus; *h* eo cooperante, qui nos confortat, omnia possumus: ita non habet homo vnde glorietur, sed omnis gloriatio nostra in Christo est, *i* in quo viuimus, in quo meremur, in quo satisfacimus, *k* facientes fructus dignos pœnitentiæ, qui ex illo vim habent: ab illo offeruntur Patri, *l* & per illum acceptantur à Patre. Debent ergo Sacerdotes Domini, *m* quantum spiritus, & prudentia suggesserit pro qualitate criminum, *n* & pœnitentium facultate salutares, & conuenientes satisfactiones iniungere: ne, si forte peccatis conniueant, & indulgentiùs cum pœnitentibus agant, leuissima quædam opera pro grauissimis delictis iniungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Habeant autem præ oculis, vt satisfactio, quam imponunt, non sit tantùm ad nouæ vitæ custodiam, *o* & infirmitatis medicamentum, *q* sed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam, *p* & castigationem. Nam claues sacerdotibus non ad soluendum dumtaxat, sed & ad ligandum concessas, etiam antiqui Patres & credunt, & docent: nec propterea existimarunt, Sacramentum Pœnitentiæ esse forum iræ, vel pœnarum: & sicut nemo vnquam Catholicus sensit ex huiusmodi nostris satisfactionibus vim meriti, & satisfactionis Domini Nostri Iesu

a *Rom.* 2. b 2 *Cor.* 3. c *Philip.* 4 d 1. *Cor.* 1. e 1. *Cor.* 10. *in fin.* f *Galat.* 6. g *Act.* 17. h *Matth.* 3. & 4. i *Luc.* 3. 4. & 17. k *c. tempera, cum multis seq.* 16 *q.* 7. *c. de pœnit. de conf. dist.* 4. l *Conc. Cart.* 3. *cap.* 22. m *Concil. Cart.* 4. *c.* 74. n *Conc. Cab. c.* 34. & 38. o *Conc. Aph. c.* 9. p *Conc. Laudic. c.* 2. q *Matth.* 16 & *Io.* 20. *sup. c.* 1. *in fin.* & *infra can.* 3. & *vlt. de pœn.*

su Christi vel obscurari, vel aliqua ex parte immiņui; quod dum Nouatores intelligere nolunt, ita optimā Pœnitentiam nouam vitam esse docent, vt omnem satisfactionis vim, & vsum tollant.

De operibus Satisfactionis. Caput IX.

DOcet prætereà, *a* tanta esse diuinæ munificentiæ largitatem, vt non solùm pœnis, spontè à nobis pro vindicando peccato susceptis, *b* aut sacerdotis arbitrio pro mēsura delicti impositis, sed etiam (quod maximum amoris argumentum est) temporalibus flagellis à Deo inflictis, & à nobis patienter toleratis apud Deum Patrem per Christum Iesum satisfacere valeamus.

Doctrina de Sacramento extremæ vnctionis.

VIsum est autem sanctæ Synodo, *c* præcedenti doctrinæ de Pœnitentia adiungere ea, quæ sequuntur de Saramento Extremæ Vnctionis: quod non modò Pœnitentię, sed & totius Christianę vitæ, quæ perpetua Pœnitentia esse debet, consummàtiuum existimatum est à Patribus. Primum itaque circa illius institutionem declarat, & docet, quòd clementissimus Redemptor noster, qui, seruis suis quouis tempore voluit de salutaribus remedijs aduersus omnia omnium hostium tela esse prospectum, quemadmodum auxilia maxima in Sacramentis alijs præparauit, quibus Christiani conseruare se integros, dùm viuerent, ab omni grauiore spiritus incōmodo possint; *d* ita extremæ Vnctionis Sacramento finem vitæ, *e* tamquam firmissimo quodam pręsidio muniuit. Nam etsi aduersarius noster occasiones per omnem viam quærat, & captet, vt deuorare animas nostras

a *Cà. sunt plures in fin. de pœn. dist.* 3. b *Act.* 24. *in fine Rom.* 5. c *Infr. can.* 1. *de Sacr. extr. Vnctionis.* d 1. *Petr.* 5. e *Ca. nulli dubium* 3. *q.* 1. *ca. vis* 6. *q.* 2. *c. sciendum, cum seq.* 26. *q.* 4. *cap. nec initum* 26. *q.* 5. *in med. c. sunt plurimi* 6. *q.* 2.

ſtras quoquomodo poſſit: *a* nullum tamen tempus eſt, quo vehementius ille omnes ſuæ verſutiæ neruos intendat ad perdendos nos penitus, & à fiducia etiam, ſi poſſit, diuinæ miſericordiæ, deturbandos, quàm cùm impendere nobis exitum vitæ perſpicit.

De institutione Sacramenti extremæ Vnctionis. Cap. I.

INſtituta eſt autem ſacra hæc Vnctio infirmorum, tamquam verè, *b* & propriè Sacramentum noui Teſtamenti, *c* à Chriſto Domino noſtro, apud Marcum quidem inſinuatum, *d* per Iacobum autem Apoſtolum, ac Domini fratrem, fidelibus commendatum, *e* ac promulgatum. Infirmatur (inquit) quis in vobis? inducat Presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum, vngentes eum oleo in nomine Domini: & oratio fidei ſaluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus: &, ſi in peccatis ſit, dimittentur ei. Quibus verbis, vt ex Apoſtolica traditione per manus accepta, Eccleſia didicit, docet materiam, formamque, proprium miniſtrum, & effectum huius ſalutaris Sacramenti. Intellexit enim Eccleſia, materiam eſſe oleum ab Epiſcopo benedictum: Nam Vnctio aptiſſiè Spiritus Sancti gratiam, qua inuiſibiliter anima ægrotantis iniungitur, repræſentat; formamque deinde eſſe illa verba: Per iſtam vnctionem, &c.

De effectu huius Sacramenti. Caput II.

RES porrò, & effectus huius Sacramenti, *f* illis verbis explicatur: *g* Et oratio fidei ſaluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus: &, ſi in peccatis ſit, dimittentur ei res etenim hæc, gratia eſt Spiritus ſancti, cuius Vnctio delicta, ſi quæ ſint adhuc expianda, ac peccati reliquias abſtergit, & ægroti animam alleuiat, & confirmat, magnam in eo diuinæ miſericordiæ fiduciam excitando, qua infirmus ſuble-

a *Gen. 3. & inf. c. 2. in fin.* b *Mar. 6.* c *Iac. 5. c. Presbyt. 95. diſt. cap. 1. §. 1. de ſacr. Vnct.* d *Conc. Cabil. c.48.* e *Innoc. I. epiſt. 1. c. 8.* f *Iac. 5.* g *Inf. cap. 2. de Sacram. Extrema Vnct.*

ſubleuatus, & morbi incommoda, ac labores leuius fert, *a* & tentationibus dæmonis calcaneo inſidiantis facilius reſiſtit, & ſanitatem corporis interdum, vbi ſaluti animæ expedierit, conſequitur.

De miniſtro huius Sacramenti, & tempore, quo dari debeat. Cap. III.

IAm verò, quod attinet ad præſcriptionem eorum, qui, & ſuſcipere *b* & miniſtrare hoc Sacramentum debent, haud obſcure fuit illud etiam in verbis prædictis traditū; nam, & oſtenditur illic, *c* proprios huius Sacramenti miniſtros eſſe Eccleſiæ Presbyteros, quo nomine, eo loco, non ætate ſeniores, aut primores in populo intelligendi veniunt, ſed aut Epiſcopi, aut ſacerdotes, ab ipſis ritè ordinati, per impoſitionem manuum, Presbyteri. Declaratur etiam, eſſe hanc Vnctionem infirmis adhibendam, illis verò præſertim, qui tàm periculosè decumbunt, vt in exitu vitæ conſtituti videantur, vnde, & Sacramentū exeuntium nuncupatur. Quòd ſi infirmi poſt ſuſceptam hanc Vnctionem conualuerint; iterum huius Sacramenti ſubſidio iuuari poterunt, cùm in aliud ſimile vitę diſcrimen inciderint. Quare nulla ratione audiendi ſunt qui contra tàm apertam, & dilucidam Apoſtoli Iacobi ſententiam docent, hanc Vnctionem, *d* vel figmentum eſſe hūmanum, vel ritum à Patribus acceptum, nec mandatum Dei, nec promiſſionem gratiæ habentem, & qui illam iam ceſſaſſe aſſerunt, quaſi ad gratiam curationum dumtaxat in primitiua Eccleſia referenda eſſet; *e* & qui dicunt, ritum, & vſum, quem S. R. E. in huius Sacramenti adminiſtratione obſeruat, Iacobi Apoſtoli ſententiæ repugnare, atque ideò in alium commutandum eſſe: & denique qui hanc extremam Vnctionem à fidelibus ſine peccato contemni poſſe affirmant; *f* hęc enim omnia manifeſtiſſimè pugnant cum perſpicuis tanti Apoſtoli verbis. Nec profe-

a *Geneſ. 1.* b *Ca. illud ſuperfluum 95. diſt. & inf. c. vlt.* c *1. Tim. 4.* d *Iacob. 5.* e *Infra can. 3. de ſacr. extr. Vnct.* f *ca. non licet, 12, diſt, ca. 2, in fi. de ſum. Trin. & c. fi.*

profectò Ecclesia Romana, aliarum omnium mater, & magistra, a aliud in hac administranda Vnctione; quantum ad ea, quę huius Sacramenti substantiam perficiunt, obseruat, quàm quod Beatus Iacobus prę-scripsit. Nec verò tanti Sacramenti contemptus absque ingenti scelere, b & ipsius Spiritus sancti iniuria esse posset.

Hæc sunt, quæ de Pœnitentię, & Extremę Vnctionis Sacramentis hæc sancta œcumenica Synodus profitetur, & docet, atque omnibus Christi fidelibus credenda & tenenda proponit. Sequentes autem Canones inuiolabiliter seruandos esse tradit, & asserentes contrarium perpetuò damnat, & anathematizat.

De Sanctissimo Pænitentiæ Sacramento

CANON I.

SI quis dixerit, c in Catholica Ecclesia Pœnitentiã non esse verè, & propriè Sacramentum pro fidelibus, d quoties post Baptismum in peccata labuntur, e ipsi Deo reconciliandis, f à Christo Domino nostro institutum, anathema sit.

CANON II.

Si quis Sacramenta confundens, g ipsum Baptismum Pœnitentię Sacramentum esse dixerit, quasi hęc duo Sacramenta distincta non sint, atque ideò Pœnitentiam non rectè secundam post naufragium tabulam appellari, anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, h verba illa Domini Saluatoris: Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis retenta sunt: non esse intelligenda de potestate remittendi, & retinendi peccata in Sacramento Pœnitentię, sicut Ecclesia Catholica ab initio semper intellexit;

a *de fer. compet. Sup. Seß. 7. c. 1. de baptis. c. presbyteros 95. dist. ca. 1. § 1. de sac. Vnct.* b *Iacob. 5.* c *Sup. c. 1. de pæn ca 1 in fin. de sum Trinit.* d *Ioan. 20.* e *Matth 6.* f *Luc. 18* g *Concil. Cabil. ca. 2. post. naufragium de pæn. d. 1. Supra Seß 6. ca 14. de iustific.* h *Ioan. 20. Matth. 16 Sup. ca. 1. & Seß. 6 de iust. ca. 14. c. audiuimus, cum seq. 24. q. 1. cap. vt constitueretur. dist. 50.*

tellexit; detorserit autem, contra institutionem huius Sacramenti, ad auctoritatem prædicandi Euangelium, anathema sit.

CANON IV.

Si quis negauerit, *a* ad integram, & perfectam peccatorum remissionem requiri tres actus in pœnitente, quasi materiam Sacramenti Pœnitentię, videlicet, Contritionem, Confessionem, & Satisfactionem, quæ tres pœnitentiæ partes dicuntur: aut dixerit, duas tantùm esse Pœnitentiæ partes, terrores scilicet incussos conscientiæ, agnito peccato, & fidem conceptam ex Euangelio, vel absolutione, qua credit quis sibi per Christum remissa peccata, anathema sit.

CANON V.

Si quis dixerit, *b* eam Contritionem, quæ paratur per discussionem, collectionem, & detastationem peccatorum, qua quis recogitat annos suos in amaritudine animę suæ, ponderando peccatorum suorum grauitatem, multitudinem, fœditatem, amissionem æternæ beatitudinis, & æternę damnationis incursum, cum proposito melioris vitæ, non esse verum, & vtilem dolorem, nec præparare ad gratiam, sed facere hominem hypocritam, & magis peccatorem: denum illam esse dolorem coactum, & non liberum, ac voluntarium, anathema sit.

CANON VI.

Si quis negauerit, *c* Confessionem Sacramentalem, vel institutam, *d* vel ad salutem necessariam esse iure diuino, aut dixerit, *e* modum secretè confitendi soli sacerdoti, quem Ecclesia Catholica ab initio semper obseruauit, & obseruat, alienum esse ab institutione, *f* & mandato Christi, & inuentum esse humanum, anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit, *g* in Sacramento Pœnitentiæ ad remissionem peccatorum, necessarium non esse iure diuino confiteri omnia, & singula peccata mortalia,

a *Sup. ca. 7. c. si Epis. de pœn. in 6. c. de cætero, & ca. de monialibus, de sent. excomm. cum funilib.* b *Sup. c. 8. de pœn.* *Sup. 8. & 9.* d *Sup. c. 5.* e *Sup. c. 1. & c. 8 in fin, de pœn.*

lia, quorum memoria cum debita, *a* & diligen[ti] præmeditatione habeatur, etiam occulta, & qu[æ] sunt contra duo vltima Decalogi præcepta, & ci[r]cumstantias, quæ peccati speciem mutant; sed ea[m] confessionem tantùm esse vtilem ad erudiendum, & consolandum pœnitentem, & olim obseruatam fuis[se] tantùm ad satisfactionem canonicam imponendam aut dixerit, eos, qui omnia peccata confiteri student, nihil relinquere velle diuinę misericordię ignoscendum; aut demum non licere cunfiteri peccata venialia, anathema sit.

CANON VIII.

Si quis dixerit; Confessionem omnium peccatorum, *b* qualem Ecclesia seruat, esse impossibilem, & traditionem humanam à pijs abolendam, aut ad eam non teneri omnes, & singulos vtriusque sexus Christi fideles, *c* iuxta magni Concilij Lateranensis constitutionem, semel in anno, & ob id suadendum esse Christi fidelibus, vt non confiteantur tempore Quadragesimæ, anathema sit.

CANON IX.

Si quis dixerit, *d* Absolutionem Sacramentalem Sacerdotis non esse actum iudicialem, sed nudum ministerium pronunciandi, & declarandi remissa esse peccata confitenti: modò tantùm credat se esse absolutum; aut sacerdos non serio, sed ioco absoluat, aut dixerit non requiri Confessionem pœnitentis, vt sacerdos eum absoluere possit, anathema sit.

CANON X.

Si quis dixerit, *e* Sacerdotes, qui in peccato mortali sunt, potestatem ligandi, & soluendi non habere: aut non solos sacerdotes esse ministros absolutionis sed omnibus, *f* & singulis Christi fidelibus esse dictum: Quæcumque ligaueritis super terram, erunt ligata, & in cælo, & quæcumque solueritis super terram, erunt soluta, & in cælo; *g* & quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinue-

a *Deut.* 5. b *Sup. ca* 5. *& Sess.* 33 *ca* 9. *de Sacra Euchar.*
c *Conc. Later. sub Innoc. III. ca.* 21. *& ca. omnia vtriusque de pæn. & rem.* d *Sup. ca* 6. *in fi. de iust. & c.* 4. *in prin.*
e *Sup. c.* 1. *& c.* 6. *de pæn.* f *Matth.* 16. *&* 18. g *Ioan.* 20.

tinueritis, retenta sunt: quorum verborum virtute quilibet absoluere possit peccata; publica quidem per correptionem dumtaxat, si correptus acquieuerit, secreta verò per spontaneam confessionem, anathema sit.

CANON XI.

Si quis dixerit, a Episcopos non habere ius reseruandi sibi casus; nisi quoad externam politiam, atque ideò casuum reseruationẽ non prohibere, quo minus sacerdos à reseruatis verè absoluat, anathema sit.

CANON XII.

Si quis dixerit, b totam pœnam simul cum culpa remitti semper à Deo, satisfactionemque pœnitentium non esse aliam, quam fidem, qua apprehendunt Christum pro eis satisfecisse, anathema sit.

CANON XIII.

Si quis dixerit, pro peccatis, quoad pœnam temporalem, minimè Deo per Christi merita satisfieri pœnis ab eo inflictis, & patienter toleratis, vel à sacerdote iniunctis, sed neque sponte susceptis, vt ieiuniis, orationibus, eleemosynis, vel aliis etiam pietatis operibus, c atque ideò optimam pœnitentiam esse tantùm nouam vitam, anathema sit.

CANON XIV.

Si quis dixerit, d satisfactiones, quibus pœnitentes per Christum Iesum peccata redimunt, non esse cultus Dei, sed traditiones hominum, doctrinam de gratia, & verum Dei cultum, atque ipsum beneficium mortis Christi obscurantes, anathema sit.

CANON XV.

Si quis dixerit, e Claues Ecclesiæ esse datas tantum ad soluendum, non etiam ad ligandum; & propterea sacerdotes, dum imponunt pœnas confitentibus, agere contra finem Clauium, & contra institutionem Christi, & fictionem esse, quod virtute Clauium, sublata pœna æterna, pœna temporalis plerumque exsoluenda remaneat, anathema sit.

De

a *Sup. c. 7. c si Epis. de pæn. in 6. c. de cætero, & c. de monialibus, de sent. excomm. cum similib.* b *Sup. c. 8. de pæn.* c *Sup. ca. 8. & 9.* d *Sup. c. 5.* e *Sup. c. 1. & 8. in fin. de pæn.*

De Sacramento Extremæ Vnctionis.

CANON I.

SI quis dixerit, *a* Extremam Vnctionem non esse verè, & propriè Sacramentum à Christo Domino nostro institutum, *b* & à Beato Iacobo Apostolo promulgatum, *c* sed ritum tantum acceptum à Patribus, aut figmentum humanum, anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, *d* Sacram infirmorum Vnctionem non conferre gratiam, *e* nec remittere peccata, nec alleuiare infirmos: *f* sed iam cessasse, quasi olim tantùm fuerit gratia curationum, anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, *g* Extremæ Vnctionis ritum, & vsum, quem obseruat S. Romana Ecclesia, repugnare sententiæ Beati Iacobi Apostoli: ideoque eum mutandum, *h* posseque à Christianis absque peccato contemni, anathema sit.

CANON IV.

Si quis dixerit, Presbyteros Ecclesiæ, quos Beatus Iacobus adducendos esse ad infirmum inungendum hortatur, non esse sacerdotes ab Episcopo ordinatos, sed ætate seniores in quauis communitate: od idque proprium Extremæ Vnctionis ministrum nôn esse solum sacerdotem, anathema sit.

Decretum de reformatione. Proœmium.

CVm propriè Episcoporum munus sit, *i* subditorum omnium vitia redarguere, hoc illis præcipuè cauendum erit, ne Clerici, præsertim ad animarum curam constituti, criminosi sint, neue inhonestam vitam ipsis conniuentibus, ducant: nam si eos prauis, & corruptis moribus esse permittant: quo

a *Supr. de hoc Sacramento, In pr. & c. 1.* b *Marc. 16* c *Iacob. 5.* d *Iacob. 5.* e *Innoc. Papa Episc. ad decem Episc. Eugub. 8.* f *Sup. c. 2. de hoc sacr. ca. presbyt. 95. dist.* g *Sup. ca. vlt Conc Cabil. cap. 48.* h *cap. 5. supra can. 1* i *Supr. Sess. 6. de refor. ca. 3. ca. qualiter, & quando, 1. de acc.*

quo pacto laicos de ipsorum vitijs redarguent, qui vno ab eis sermone côuinci possent, *a* quòd Clericos ipsis patiantur esse deteriores? qua etiam libertate laicos corripere poterunt sacerdotes, cum tacitè sibi ipsi respondeant, eadem se admisisse, quę corripiunt? Monebunt propterea Episcopi suos Clericos, in quocumque Ordine fuerint, vt conuersatione, sermone, & scientia commisso sibi Dei populo præstant: memores eius, quod scriptum est, *b* Sancti estote, quia, & ego sanctus sum. *c* Et iuxta Apostoli vocem, Nemini dent vllam offensionem, vt non vituperetur ministerium eorum, sed in omnibus exhibeant se, sicut ministros Dei, ne illud Prophetæ dictum impleatur in eis: Sacerdotes Dei contaminant sancta, *d* & reprobant legem. *e* Vt autem ipsi episcopi id liberius exequi, ac quoquã prætextu desuper impediri nequeant, eadem sacrosancta, œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, præsidẽtibus in ea ijsdem Apostolicæ Sedis Legato, & Nuncijs, hos, qui sequuntur Canones statuẽdos, & decernendos duxit.

CANON I.

CVm honestius, *f* ac tutius sit subiecto debitam Præpositis obedientiam impendẽdo, in inferiori ministerio deseruire, quàm cum Præpositorum scandalo graduum altiorum appetere dignitatem, ei, cui ascensus ad sacros ordines, à suo Prælato, ex quacumque causa etiam ob occultum crimen quomodolibet, etiam extraiudicialiter, fuerit interdictus: aut qui à suis ordinibus, seu gradibus, vel dignitatibus Ecclesiasticis fuerit suspensus, nulla contra ipsius Prælati voluntatem concessa licentia de se promoueri faciendo, aut ad priores ordines, gradus, & dignitates, siue honores restitutio suffragetur.

CANON II.

ET quoniam nonnulli Episcopi Ecclesiarum, quę in partibus infidelium consistunt, clero carentes

a 1. Cor. 9. ca. quod autem, 8. q. 1. ca. vlt. 25. d. ca. vna tantum, 26. dist. ca. sicut ijs, §. necesse 47 dicta in sacerdotibus 61. dist. b Leu. 11. 19. & 20. c 2. Pet. 1 & cap propofuisti 82. dist. 2. Cor. 6. in princ. d Sophon. 3 Ezech 12 f Ca. ad aures ext, de tẽp. ord. g Infr. can. 8. Sup. Sess. 6 c. 5. de ref.

tes, & populo Christiano, cùm ferè vagabundi sint, & permanentem sedem non habeant, non quæ Iesu Christi, sed alienas oues inscio proprio Pastore quęrentes, dum per hanc S. Synodum se Pontificalia officia in alterius diœcesi, nisi de loci Ordinarij expressa licentia, & in personas eidem Ordinario subiectas tantum exercere prohibitos vident, in legis fraudem, & contemptum, quasi Episcopalem cathedram in loco nullius diœcesis sua temeritate eligũt, & quoscumque ad se venientes, etiamsi suorum Episcoporum, seu Prælatorum litteras commendatitias non habeant, clericali charactere insignire, & ad sacros etiam presbyteratus Ordines promouere præsumunt: quo plerumque fit, vt minus idonei, & rudes, ac ignari, & qui à suo Episcopo tamquam inhabiles, & indigni reiecti fuerunt, ordinati, nec diuina Officia peragere, nec Ecclesiastica Sacrameta rectè valeant ministrare: Nemo Episcoporum, qui Titulares vocantur, etiam si in loco nullius diœcesis, etiam exempto, aut aliquo monasterio cuiusuis Ordinis resederint, aut moram traxerint, vigore cuiusuis priuilegij sibi de promouendo quoscumque ad se venientes pro tempore concessi, alterius subditum, etiam prætextu familiaritatis continuę commensalitatis suæ absque sui proprij Prælati expresso consensu, & litteris dimissorijs ad aliquos sacros, *a* aut minores Ordines vel primam Tonsuram promouere, *b* seu ordinare valeat. Contra faciens ab exercitio Pontificalium per annum, taliter verò promoti ab executione *c* Ordinum sic susceptorum, donec suo Prælato visum fuerit, ipso iure sint suspensi.

CANON III.

EPiscopus quoscumq; suos *d* Clericos præsertim in sacris constitutos, absque suo pręcedenti examine, & commendatitijs litteris, quacumque auctoritate promotos, licet tamquam habiles ab eo, à quo ordinati sunt, probatos, quos tamen ad diuina officia,

a *Conc. Nic. I. cap. 15.* b *Conc. Aur. 3. cap. 13.* c *Conc. Mag. c. 14. c. 1. 21. q. 2 c. 1. cum seq. de rem. Ord. In 6.*
d *Suprà ca. prox. & infr. Sess. 23. de ref. cap. 8.*

cia, celebranda, seu Ecclesia
nistranda minus idoneos, & cap
ceptorum Ordinum exercitio a
videbitur, suspendere, & illis, n
ordine ministrent, interdicere

C A N O N

OMnes Ecclesiarum Prælat
dos subditorum excessus
debent, & à quibus nullus Cle
Synodi statuta, cuiuslis priuil
censetur, quo minus iuxta can
cari, puniri, & corrigi possit; si
derint, quoscumque sæculare
cumque exemptos, qui alias
essent, de eorum excessibus, c
quoties, & quando opus fuerit
tionem, tamquam ad hoc Apos
corrigendi, & castigandi facul
buscumque exemptionibus, d
suetudinibus, sententijs, iuram
tantum suos obligent auctores,
rum consanguineis, capellanis,
ratoribus, & alijs quibuslibet
um contẽplatione, & intuitu m

C A N O N

INsuper, cùm nonnulli, qui
super bonis, & rebus, ac iur
niuriæ, ac molestiæ inferantur
itteras Conseruatorias deputan
molestijs, & iniurijs huiusmo
lant, c & in possessione, seu qua
c iurium suorum manuteneant
uper illis eos molestari permit
as in plerisq; contra concedent
num sensum detorqueant: ido
uiuscumque dignitatis ac con
apitulum fuerit, conseruatori
uscumque clausulis, aut decre

a Supra c. 1. & Sess 6. de ref. c. 3. c.
ord. b Sup. Sess 6 c. 4. de ref. & i
Cap. 1, & ca. vlt, de offic, deleg,

iudicum deputatione, quocumq; etiam alio prætextu, aut colore concessæ, suffragentur ad hoc, vt coram suo Episcopo siue alio Superiore Ordinario in criminalibus, & mixtis causis accusari, & conueniri, ac contra eũ inquiri, & procedi non possit; aut quo minus, si qua iura ei ex cessione competierint, super illis liberè valeat apud iudicem ordinarium conueniri: in Ciuilibus etiam causis, si ipse actor extiterit, aliquem ei apud suos conseruatores Iudices in iudiciũ trahere minimè liceat. Quòd si in his causis, in quibus ipse reus fuerit, contigerit, vt electus ab eo conseruator ab actore suspectus esse dicatur: aut si qua inter ipsos Iudices, cõseruatores, *a* & ordinarium, controuersia super competentia iurisdictionis orta fuerit: nequaquam in causa procedatur, donec per arbitros in forma iuris electos, super suspicione, aut iurisdictionis competentia fuerit iudicatũ. Familiaribus verò eius, qui huiusmodi litteris conseruatorijs tueri se solent, nihil illæ prosint, præterquam duobus dumtaxat; si tamen illis proprijs eius sumptibus vixerint. *b* Nemo etiam similiũ litterarum beneficio vltra quinquennium gaudere possit. Non liceat quoque conseruatoribus iudicibus vllum habere tribunal erectum. In causis verò mercedum, aut miserabilium personarum, huius S. Synodi super hoc decretum in suo robore permaneat. Vniuersitates autem generales, ac Collegia Doctorum, seu scholarium, & regularia loca, necnon hospitalia actu hospitalitatem seruantia, ac Vniuersitatum, Collegiorum, locorum, & hospitalium huiusmodi personę in præsenti Canone minimè comprehensæ, sed exemptæ omninò sint, & esse intelligantur.

CANON VI.

QVia verò, *c* etsi habitus non facit monachum, oportet tamen Clericos vestes proprio congruentes ordini semper deferre, vt per decentiam habitus extrinseci, morum honestatem intrinsecam osten-

a *Ca. cum speciali, extr. de appell.* b *Sup. Sess. 7. ca. 14.*
c *Porrectum, & c ex parte de reg. c. vir. 41. d. 11. q. 4. pro Concil. Masisco. 1. c. 5. Conc. Constant, sess. 14. de vit. & honest. cler.*

ostendant; tanta autem hodie aliquorum inoleuit temeritas, religionisque contemptus, vt propriam dignitatem, & honorem clericalem paruipendentes, vestes etiam deferant publicè laicales, pedes in diuersis ponentes, vnum in diuinis, alterum in carnalibus: propterea omnes Ecclesiasticæ personæ, quantumcumque exemptæ, quæ aut in sacris fuerint, aut dignitates, personatus, officia, aut beneficia qualiacumque Ecclesiastica obtinuerint, si postquam ab Episcopo suo, etiam per edictum publicum moniti fuerint, honestum habitum clericalem, illorum ordini, & dignitati congruentem, & iuxta ipsius Episcopi ordinationem, & mandatum non detulerint, per suspensionem ab ordinibus, ac officio, & beneficio, ac fructibus, redditibus, & prouentibus ipsorum beneficiorum, necnon si semel correpti, denuo in hoc deliquerint; a etiam per priuationem officiorum, & beneficiorum huiusmodi coerceri possint, & debeant, Constitutionem Clementis V. in Concilio Viennensi editam, quæ incipit *Quoniam*, innouando, & ampliando.

CANON VII.

CVm etiam qui per industriam b occiderit proximum suum, & per insidias, ab altari auelli debeat; qui sua voluntate homicidium perpetrauerit, etiam si crimen id nec ordine iudiciario probatum, nec alia ratione publicum, sed occultum fuerit, nullo tempore ad sacros ordines promoueri possit: nec illi aliqua Ecclesiastica beneficia, etiamsi curam non habeant animarum, conferri liceat; sed omni ordine, ac beneficio, & officio Ecclesiastico perpetuò careat: si verò homicidium non ex proposito, sed casu, vel vim vi repellendo, vt quis se à morte defenderet, fuisse commissum narretur: quam ob causam etiam ad sacrorum Ordinum, & altaris ministerium, & beneficia quæcumque, ad dignitates, iure quodammodo dispensatio debeatur: cõmittatur loci

E 3 Ordi-

a *Clem. quoniam de vit. & hon. cler.* b *Exo. 21. extr. c 1. de hom. c. miror, d. 10. c. inquisi de acc. & c. cum non ab homine, de iud.* c *Ca. studeat eod. dist. & ca. significasti de homicidi.*

Ordinario, aut ex causa Metropolitano, seu viciniori Episcopo, qui non nisi causa cognita, & probatis precibus, ac narratis, nec aliter, dispensare possit..

CANON VIII.

PRæterea, quia nonnulli, a quorum etiam aliqui veri sunt Pastores, ac proprias oues habent, alienis etiam ouibus præesse quærunt, & ita alienis subditis quandoque intendunt, vt suorum curam negligant; quicumque etiam Episcopali præditus dignitate, qui alienos subditos puniendi priuilegium habuerit, b contra Clericos sibi non subditos præsertim in sacris constitutos, quorumcumque etiam atrocium criminum reos, nisi cum proprij ipsorum Clericorum Episcopi, si apud Ecclesiam resederit, aut personæ ab ipso Episcopo deputandæ interuentu nequaquam procedere debeat: aliàs processus, & inde secuta quæcunque viribus omninò careant,

CANON IX.

ET, c quia iure optimo distinctæ fuerunt diœceses, & Parochiæ, ac vnicuique gregi proprij attributi Postores, & inferiorum Ecclesiarum Rectores, qui suarum quisque ouium curam habeant, vt ordo Ecclesiasticus non confundatur, aut vna, & eadem Ecclesia duarum quodammodo diœcesum fiat, non sine graui eorum incommodo, qui illi subditi fuerint: beneficia vnius diœcesis, etiam si Parochiales Ecclesiæ, vicariæ perpetuæ, aut simplicia beneficia, seu præstimonia, aut præstimoniales portiones fuerint, etiam ratione augendi cultum diuinum, aut numerum beneficiatorum, aut alia quacumque de causa, alterius diœcesis beneficio, aut monasterio, seu Collegio, vel loco etiam pio perpetuò non vniatur: decretum huius sanctę Synodi super huiusmodi vnionibus in hoc declarando.

C A-

a *Sup. cap. 2 & Seß. 6. ca vlt. de ref* b *Conc. Mag sub. Arnulpho Imper. c* 14 *&* 15. c *Can. Ecclesias* 12. *q.* 1. *c. pastoralis, de his, quæ fiunt à Prel. & inf. Sess.* 24. *de refor. ca.* 13 *in fin. &c.* 17

CANON X.

Regularia beneficia in titulum *a* Regularibus professis prouideri consueta, cùm per obitum, aut resignationem, vel aliàs illa in titulum obtinentis vacare contigerit, religiosis tantùm illius ordinis, vel ijs, qui habitum omninò suscipere, & professionem emittere teneantur, & non alijs, ne vestem lino, lanaque contextam induant, conferantur.

CANON XI.

Qvia verò Regulares, *b* de vno ad alium ordinem translati, facilè à suo Superiore licentiam standi extra monasterium obtinere solent, ex quo vagandi, & apostatandi occasio tribuitur: nemo, cuiuscumque ordinis Prælatus, vel Superior, vigore cuiusuis facultatis, aliquem ad habitum, & professionem admittere possit, nisi vt in ordine ipso, ad quem transfertur, sub sui Superioris obedientia in claustro perpetuo maneat: ac taliter trãslatus, etiamsi Canonicorum Regularium fuerit, ad beneficia sæcularia, etiam curata, omninò incapax existat.

CANON XII.

Nemo, *c* etiam cuiusuis dignitatis Ecclesiasticę, vel sæcularis, quacumque ratione, nisi ecclesiam, beneficium, aut capellam de nouo fundauerit, & construxerit, seu iam erectam, quæ tamen sine sufficienti dote fuerit, de suis proprijs, & patrimonialibus bonis competenter dotauerit, ius patronatus impetrare, aut obtinere possit, aut debeat. In casu autem fundationis, aut dotationis, huiusmodi institutio Episcopo, & non alteri inferiori reseruetur.

CANON XIII.

Non liceat præterea patrono cuiusuis priuilegij prætextu, *e* aliquem ad beneficia sui iuris pa-

a *Sup. Ses 7. c. 6. & 7. & inf. Sess. 24. de ref c. 13. & 15. c. cum de benef. de præsb. in 6. & infr. Sess vlt. cap. 21. circa med. de reg. & mod.* b *Ca. cum causam, de elect. & c. quidam, de apostat.* c *Ca. pia mentis dum seq. 16. q. 7. & c. nobis, de iure patro. & inf. sess. vlt. c. 9. in trinc.* d *Ca. illud, & c. relatum, de iure patron. Conc. Mag. tempore Arnulphi. c. 4.* e *Concil. Salegustad. c. 23. & inf. ses. 14. c. 18. de ref. & ses. . . . . c. 9. de reser.*

tronatus, nisi Episcopo loci Ordinario, ad quem prouisio, seu institutio ipsius, beneficij, cessante priuilegio, iure pertineret, quoquo modo præsentare, aliàs præsentatio, ac institutio forsan secutæ, nullæ sint, & esse intelligantur.

CANON XIV.

DEclarat præterea Sancta Synodus in futura Sessione, quam ad 25. diem Ian. subsequentis anni 1552. habendam esse iam decreuit, vnà cum Sacrificio Missæ agendum, & tractandum etiam esse de Sacramenro Ordinis, & prosequendam esse materiam reformationis.

SESSIO XV.

Quæ est ij. sub Iulio III. Pontif. Max.

Celebrata die 25. Ianuarij 1552.

Decretum de prorogatione Sessionis.

CVm ex eo, quod proximis Sessionibus decretum fuit, sancta hæc, & vniuersalis Synodus per hos dies accuratissimè, diligentissimèque tractauerit ea, quæ ad sanctissimum Missæ sacrificium, & ad sacramentum Ordinis spectant, vt hodierna Sessione, quemadmodum Spiritus sanctus suggessisset decreta de his rebus, & quatuor præterea articulos ad sanctissimum Eucharistię Sacramentum pertinentes, in hanc tandem Sessionem dilatos publicaret: atque interim affuturos esse putauerit ad hoc sacrosanctum Concilium eos, qui Protestantes se vocant: quorum causa eorum publicationem articulorum distulerat, &, vt liberè, ac sine cunctatione vlla huc venirent, fidem eis publicam, siue Saluum conductum concesserat; tamen, cùm illi nondum venerint, & eorum nomine supplicatum huic sanctæ Synodo fuerit, vt publicatio, quæ hodierno die facienda fuerat, in sequentem Sessionem differatur, certa spè allata, affuturos eos esse omninò multò ante illam Sessionem. Saluo conductu amplioris formæ

inte-

interim accepto: eadem S. Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, iisdem Legato, & Nuncijs præsidentibus, nihil magis optans, quàm ex præstantissima natione Germanica omnes de religione dissensiones, & schismata tollere, ac eius quieti, paci, otioque consulere, parata ipsos, si venerint, & humaniter excipere, & benignè audire, confidensque eos non fidei Catholicæ pertinaciter oppugnandæ, sed veritatis cognoscendæ studio esse venturos: &, vt Euangelicæ veritatis studiosos decet, Sanctæ Matris Ecclesiæ decretis, ac disciplinæ ad extremum esse acquieturos; sequentem Sessionem ad edenda, & publicanda ea, quæ supra commemorata sunt, in diem festum S. Ioseph, qui erit die 19. mensis Martij, distulit, vt illi satis temporis, & spatij habeant non solum ad veniendum, verùm etiam ad ea, quæ voluerint, antequam is dies veniat, proponenda. Quibus vt omnem cunctandi diutius causam adimat, fidem publicã, siue saluum cõductum eius, qui recitabitur, tenoris, & sententiæ, libenter dat, & concedit. Inter ea verò de Matrimonij Sacramento agendum, & de eo, præter superiorum decretorum publicationem, definiendum esse, eadem Sessione statuit, & decernit, & prosequendam esse materiam reformationis,

SALVVS CONDVCTVS
datus Protestantibus.

Sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus in Spiritu sancto legitimè congregata, præsidentidus in ea eisdem Sanctæ Sedis Apostolicæ Legato, & Nuncijs, inhærendo saluo conductui, in pen. Sess. dato, & illum iuxta tenorem infrascriptum ampliando, Vniuersis fidem facit, quòd omnibus, & singulis Sacerdotibus, Electoribus, Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, militaribus, popularibus, & alijs quibuscumque viris, cuiuscumque status, & conditionis, aũt qualitatis existant, Germanicæ prouinciæ, & nationis, ciuitatibus, & alijs locis eiusdem, & omnibus alijs ecclesiasticis, & sæcularibus, præsertim

Augustanæ confessionis personis, qui, aut quæ vna cum ipsis ad hoc generale. Trident. Concil. venient, aut mittentur; ac profecturi sunt, aut hucusque venerunt, quocumque nomine censeantur, aut valeant nuncupari, tenore præsentium publicam fidem. & plenissimam, verissimamque securitatem, quam saluum conductum appellant, liberè ad hanc ciuitatem Tridentinam veniendi, ibidemq, manendi standi, morandi, proponendi, loquendi, vnà cum ipsa Synodo de quibuscumque negocijs, tractandi, examinandi, discutiendi, & omnia, quæcumque ipsis libuerit, ac articulos quoslibet tàm scripto, quam verbo liberè offerendi, probandi, eosque Scripturis Sacris, & beatorum Patrum verbis, sententijs, & rationibus declarandi, astruendi, & persuadendi, & si opus fuerit, etiam ad obiecta Concilij generalis respondendi, & cum ijs, qui à Concilio delecti fuerint, disputandi, Christianè, aut charitatiuè, absque omni impedimento conferendi, opprobrijs, conuitijs, ac contumelijs penitus semotis: & signanter, quòd causæ controuersæ, secundùm sacram Scripturam, & Apostolicas traditiones, probata Concilia, Catholicæ Ecclesię consensum, & Sanctorum Patrum auctoritates in prædicto Concilio Tridentino tractentur: illo etiam addito, vt religionis prętextu, aut delictorum circa eam commissorum, aut committendorum minimè puniantur, impartitur, ac omninò concedit: sic etiam, vt propter illorum præsentiam, neque in itinere, aut quocumque locorum eundo, manendo, aut redeundo, nec in ipsa ciuitate Tridentina à diuinis officijs quouis modo cessetur: Et vt his peractis, vel non peractis, quandocumque ipsis libuerit, aut maiorum suorum mandato, & assensu ad propria reuerti optabunt, aut aliquis eorum optabit: mox absque vlla renitentia, & occasione, aut mora, saluis rebus eorum, & suorum pariter honore, & personis, vice versa, possint iuxta beneplacitũ liberè, & securè redire, de scientia tamen ab eadem Synodo deputandorum: vt tunc opportunè eorum securitati absque dolo, & fraude prouideatur. Vult etiam Sancta Synodus in hac publica fide, saluoque conductu, omnes

quas-

quafcumque claufulas includi, ac contineri, ac pro inclufis haberi, quæ pro plena, efficaci,& fufficienti fecuritate, in eundo, ftando,& redeundo, neceffariæ, & opportunæ fuerint. Illud etiam ad maiorem fecuritatem, & pacis, ac conciliationis bonum, exprimens, quòd fi quifpiam, aut illorum aliqui, fiue in itinere, Tridentum veniendo, fiue ibidem morando, aut redeūdo, aliquod enorme (quod abfit) egerint, aut commiferint, quo poffet huius fidei publicæ, & affecurationis beneficium eis conceffum, annullari, aut caffari: vult, & concedit, vt in huiufmodi facinore deprehenfi, ab ipfis dumtaxat, & non ab alijs condigna animaduerfione, cum emenda fufficienti, per partem ipfius Synodi meritò approbanda, & laudanda mox puniātur illorum affecurationis forma, conditionibus, & modis omninò manentibus illibatis. Pariformiter etiam vult, vt fi quifquam, vel aliqui ex ipfa Synodo, fiue in itinere, aut manendo, aut redeundo, aliquid enorme (quod abfit) egerint, aut commiferint, quo poffet huius fidei publicæ, & affecurationis beneficium violari, aut quoquo modo tolli; in huiufmodi facinore deprehenfi, ab ipfa Synodo dumtaxat, & non ab alijs condigna animaduerfione,& emenda fufficienti, per partem DD. Germanorum Auguftanæ Confefsionis, tunc hic præfentium merito laudanda, approbanda, mox puniantur, præfenti affecurationis forma, conditionibus, & modis omninò manentibus illibatis. Vult præter ea ipfa Synodus, quod liceat ipfis Ambafciatoribus omnibus, & fingulis, toties, quotiefcumque opportunum fuerit, feu neceffarium ad auram capiendam exire de Ciuitate Tridentina, & reuerti ad eamdem, necnon nuncium, vel nuncios fuos ad quæcumque loca pro fuis neceffarijs negotiis ordinarijs liberè mittere, feu deftinare, ac ipfos miffos, feu deftinatos, feu miffum, & deftinatum fufcipere, toties, quoties eis videbitur expedire; ita quòd aliqui, vel aliquis per deputandos Concilij focientur, qui eorum fecuritati prouideant, vel prouideat: qui quidem Saluus conductus, & fecuritas, ftare, ac durare debeat à tempore, & per tempus, quo in ipfius Sy-

nodi, & suorum tuitionis curam ipsos suscipi contigerit, & vsque ad Tridentum perduci, ac toto tempore mansionis eorum ibidem, & rursum post sufficientem audientiam habitam, spatio viginti dierum præmisso, cùm ipsi peti erint, aut Conciliũ habita huiusmodi audientia ipsis recessũ indixerit, à Tridento vsque in quem quisque elegerit sibi locum, tutũ, Deo fauente, restituet, dolo, & fraude prorsus exclusis.

Quæ quidẽ omnia pro vniuersis, & singulis Christi fidelibus, pro omnibus Principibus, tàm Ecclesiasticis, quam sæcularibus quibuscumque, atque omnibus alijs Ecclesiasticis, & sæcularibus personis, cuiuscumque status, & conditionis existant, aut quocumque nomine censeantur, inuiolabiliter obseruanda esse promittit, & bona fide spondet.

Insuper omni fraude, & dolo exclusis, vera, & bona fide promittit, ipsam Synodum nullam, vel manifestè, vel occultè occasionem quæsituram; aut aliqua auctoritate, potentia, iure, vel statuto, priuilegio Legum, vel Canonum, *a* aut quorumque Conciliorum præsertim Constantien. & Senen. quacumque forma verborum expressa, in aliquod huius fidei publicæ, & plenissimæ assecurationis, ac publicæ, & liberæ audientiæ, ipsis per ipsam Synodum concessæ, præiudicium quouis modo vsuram, aut quemquam vti permissuram, quibus in hac parte pro hac vice derogat. Quod si sancta Synodus, aut aliquis ex ea, vel suis, cuiuscumq; conditionis, vel status, aut præeminentiæ existens, præscriptæ assecurationis, & Salui Conductus formam, & modum in quocumq; puncto, vel clausula violauerit (quod tamen auertere dignetur Omnipotens) & sufficiens emenda non fuerit mox subsecuta, ipsorum arbitrio merito approbanda, & laudanda, habeant ipsam Synodum, & habere poterunt, incidisse in omnes pœnas, quas iure diuino, & humano, aut consuetudine, huiusmodi Saluorum Conductuum violatores incurrere possint, absque omni excusatione, aut quauis in hac parte contradictione.

SES-

a Conc. Const. sess. 10. in c. quod non obstantibus saluis conductibus.

SESSIO XVI.

Quæ est vj. & vltima sub Iulio III. Pont. Max.

Celebrata die 28. Aprilis 1552.

Decretum suspensionis Concilij.

SAcrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea Reuerendiss. DD. Sebastiano Archiepiscopo Sipontino, & Aloysio Episcopo Veronensi, Apostolicis Nuncijs, tàm eorum proprio, quàm Reuerendissimi, & Illustrissimi D. Marcelli, tit. S. Marcelli S.R.E. Cardinalis Crescentij Legati, ob aduersam eius grauissimam valetudinem absentis nomine, non dubitat Christianis omnibus patere, hoc Concilium œcumenicum Tridentinum primò à Paulo fel. record. conuocatum, & collectum fuisse, deinde à Sanctissimo Domino nostro Iulio III. efflagitante Carolo Quinto, Augustissimo Imperatore, ea præcipuè de causa fuisse restitutum, vt religionem in multis Orbis partibus, & præsertim in Germania, in diuersas opiniones mirabiliter distractam, in statum pristinum reuocaret, abusus & mores Christianorum corruptissimos emendaret; cumque ad hoc agendum quamplurimi Patres, nulla laborum suorum, periculorumque habita ratione, è diuersis regionibus alacriter confluxissent, resque strenuè, magno fidelium concursu, feliciterque procederet, ac spes esset non leuis illos Germanos, qui eas nouitates excitarant, in Concilium venturos, sic animatos, vt veris Ecclesiæ rationibus vnanimiter acquiescerēt, lux denique quædam rebus affulsisse videretur, caputque attollere inciperet profligata antea, & afflicta Respublica Christiana, ij repentè tumultus, ea bella hostis generis humani versutia exarserunt, vt Concilium velut hærere, ac suum cursum interrumpere satis incommodè cogeretur, spesque omnis vlterioris progressus hoc in tempore tolleretur, tantum·

tumque aberat, vt sancta Synodus Christianorum malis, & incommodis mederetur, vt multorum mentes præter sui animi sententiam, irritaret potius, quã placaret. Cùm igitur ipsa sancta Synodus, omnia, & præcipuè Germaniam armis ardere, & discordijs videret omnes ferè Episcopos Germanos, præsertim Principes Electores, suis consultum Ecclesijs è Concilio abijsse; decreuit tantę necessitati non reluctari, & ad meliora tempora reijcere, vt Patres, quod eis nunc agere non licet, suis ouibus prospectum ad suas Ecclesias regredi valerent, ne diutius vtrobique inutili otio conterantur. Atque ita, quoniam sic temporum conditio tulit, huius œcumenici Concilij Tridentini progressum per biennium suspendendum fore decernit, prout præsenti decreto suspendit: ea tamen lege, vt si citius placata res sit, ac tranquillitas pristina reuertatur, quod sperat D.O.M beneficio non longo fortè spatio futurum, ipsius Concilij progressus eodemmet tempore suam vim, firmitatẽ, vigoremqne habere censeatur. Sin autem (quod Deus auertat) peracto biennio prædicta legitima impedimeuta non fuerint submota: cum primùm cessauerint, talis suspensio eo ipso sublata esse intelligatur, ac suus vigor, & robur Concilio sit restitutum, & esse intelligatur sine alia noua Concilij conuocatione, accedente ad hoc decretum consensu, & auctoritate Sanctitatis suæ, & sanctę Sedis Apostolicæ.

Interea tamen eadem sancta Synodus exhortatur omnes Principes Christianos, & omnes Prælatos, vt obseruent, & respectiuè, quatenus ad eos spectat, obseruare faciant in suis Regnis, Dominijs, & Ecclesijs, omnia, & singula, quæ per hoc sacrum œcumenicum Concilium fuerunt hactenus statuta, & decreta.

BVLLA CELEBRATIONIS
Conc. Trid sub Pio IV. Pont. Max.

PIus Episcopus, seruus seruorum Dei, ad futuram rei memoriam. Ad Ecclesiæ regimen licet tanto

tanto oneri impares, sola Dei dignatione vocati, statim circumferentes mentis oculos per omnes Reipublicæ Christianæ partes, cernentesque non sine magno horrore, quam longè, latèque pestis hæresum, & schismatis peruasisset, & quanta Christiani populi mores correctione indigerent, in eam curam, & cogitationem, pro suscepti muneris officio incumbere cœpimus, quemadmodum ipsas hæreses extirpare, tantumque, & tàm perniciosum schisma tollere, moresque adeò corruptos, & deprauatos emendare possemus. Cùm autem intelligeremus, ad hæc sananda mala aptissimum esse remed.ũ, quod sancta hæc Sedes adhibere consueuisset, œcumenici generalisque Concilij, eius congregandi, & Deo iuuante, celebrandi consilium cœpimus. Indictum illud quidem antea fuit à fel. rec. Paulo III. & eius successore Iulio prædecessoribus nostris, sed varijs de causis sæpius impeditum, & interpellatum perfici non potuit. Si quidem Paulus, cùm id primò in vrbem Mantuam, deinde Vincentiam indixisset, quasdam ob causas in litteris eius expressas, id primo suspendit, postea Tridentum transtulit, deinde cùm quibusdam de causis ibi quoque eius celebrandi tempus dilatum fuisset, tandem suspensione sublata, in eadem Ciuitate Tirdentina inchoatum fuit; verùm Sessionibus aliquot habitis, & nonnullis decretis factis, ipsum se postea Concilium aliquibus de causis, accedente etiam Sedis Apostolicæ auctotitate, Bononiam transtulit. Iulius autem, qui ei successit, in eamdem Ciiutatem Tridentinam id reuocauit, quo quidem tempore facta alia quædam decreta sunt. Sed cùm noui in propinquis Germaniæ locis tumultus excitati fuissent, & bellum in Italia, & Gallia grauissimum exarsisset, rursus Concilium suspensum, & dilatum fuit, adnitente nimirum humani generis hoste, aliasque ex alijs difficultates, & impedimenta obijciente, vt tantum Ecclesiæ commodum, quod prorsus auferre non poterat, saltem quam diutissimè retardaret. Quantoperè verò intereà auctæ fuerint, & multiplicatæ, ac propagatæ hæreses: Quantoperè schisma creuerit, sine

ma-

maximo animi dolore, nec meminisse possumus, nec referre. Sed tandem pius, & misericors Dominus, qui nunquam ita irascitur, vt misericordiæ obliuiscatur, Regibus, & Principibus Christianis pacem, & vnanimitatem donare dignatus est. Qua nos occasione oblata, maximam in spem venimus, ipsius misericordia freti, fore, vt his tantis quoque Ecclesiæ malis eadem Concilij via finis imponatur. Nos itaque ad schisma, hæresesque tollendas, ad corrigendos, & reformandos mores, ad pacem inter Christianos Principes conseruandam, celebrationem eius non esse duximus diutius differendam. Habita igitur cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Card. deliberatione matura; factis etiam consilij nostri certioribus charissimis in Christo filijs nostris, Ferdinand. Rom. Imp. electo, & alijs Regibus atque Principibus, quos quidem, sicut de eorum summa pietate, & sapientia nobis pollicebamur, paratissimos ad ipsius Concilij celebrationem adiuuandam inuenimus, ad Dei omnipotentis laudem, honorem, & gloriam, atque vniuersalis Ecclesiæ vtilitatem, de eorumdem fratrum nostrorum consilio, & assensu, sacrum œcumenicum, & generale Concilium, ex authoritate eiusdem Dei, a & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum, b qua nos quoque in terris fungimur, freti, & subnixi, in Ciuitate Tridentina, ad Sacratissimum diem Resurrectionis Dominicę proximè futurum indicimus, & ibi celebrandum sublata suspensione quacumque statuimus, atque decernimus. Quo circa venerabiles fratres nostros omnibus ex locis Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, & dilectos filios Abbates, cæterosque quibus in Concilio generali sedere, & sententiam dicere, iure communi, vel ex priuilegio, vel ex antiqua consuetudine licet, vehementer in Domino hortamur, & monemus, atque etiam districtè præcipiendo mandamus, in virtute sanctæ obedientiæ in vi quoque iuramenti, quod præstauerunt, & sub pœnis, quas in eos,

a *Matth. 26.* b *Cap. quante de mandat. episc. c. vnic. vt eccl. benef. cap. ad apostolicæ § pœn. de re iud. in 6. c. I. de hom. eod. Pela. 2. in 1. epist. ex pr.*

eos, qui ad Concilia generalia conuenire neglexerint, sacris sciunt esse Canonibus constitutas, vt ad Concilium ibi celebrandum conueniant intra eam diem, nisi fortè impedimento fuerint legitimo præpediti; quod tamen impedimentum per legitimos Procuratores Synodo probare debebunt. Monemus præterea omnes, & singulos, quorum interest, interesseve poterit, vt in Concilio adesse non negligant. Charissimos verò in Christo filios nostros, Rom. Imperat. electum, cæterosque Reges, & Principes, quos optandum sanè esset Concilio interesse posse, hortamur, & rogamus, vt si ipsi interesse Concilio non potuerint, at Oratores suos prudentes, graues, & pios viros, vtique mittant, qui ipsorum nomine illi intersint, curentque diligenter pro sua pietate, vt ex eorum regnis, atque dominijs Prælati sine recusatione, ac mora, tàm necessario tempore, Deo, & Ecclesiæ officium suum præstent, eosdem etiam curatores esse minimè dubitantes, vt per ipsorum regna, & dominia tutum, ac liberum iter Prælatis, eorumque familiaribus comitibus & alijs omnibus ad Concil. euntibus, & ab illo redeuntibus pateat, benignèque, ac comiter, omnibus in locis recipiantur, atque tractentur: sicut, quod ad nos attinet, ipsi quoque curabimus, qui nihil omninò prætermittere decreuimus, quod ad tàm pium, & salutare opus perficiendum à nobis, in hoc loco constitutis, præstari possit: nihil, vt Deus scit, quærentes aliud: nihil propositum habentes in hoc Concil. celebrando, nisi honorem ipsius Dei, dispersarum ouium reductionem, ac salutem, & perpetuam Christianæ Reip. tranquillitatem, ac quietem. Vt verò hæ litteræ, & quæ in eis continentur, ad omnium, quorum oportet, notitiam perueniant: nec quisquam ea excusatione vti possit, quòd illa ignorauerit, præsertim cùm non ad omnes, quos de his litteris certiores fieri oporteret, tutus forsitan pateat aditus, volumus, & mandamus, vt in Basilica Vaticana Principis Apostolorum, & in Ecclesia Lateranen. tunc, cùm in eis populus, vt Missarum solemnibus intersit, congregari solet, palam clara voce

à cu-

à curiæ nostræ cursoribus, seu notarijs aliquibus publicis recitentur, & postquam recitatæ fuerint, ad valuas earum Eccl. itemque Cancel. Apost. & in loco solito Campi Floræ affigantur: ibique quo legi, & omnibus innotescere possint, aliquandiu relinquantur, cùm autem inde amouebuntur, earum exempla in eisdem locis affixa remaneant. Nos enim per recitationem hanc, publicationem, & affixionem, omnes, & singulos, qui his litteris compræhenduntur, post duos menses à die publ. & affixionis earum, volumus perinde adstrictos, & obligatos esse, ac si ipsimet illæ coram editæ, & lectæ fuissent. Transumptis quoque earum, quæ manu publ. alicuius notarij scripta, subscriptave, & sigillo, ac subscriptione alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, munita fuerint, vt sine dubitatione vlla fides habeatur, mandamus, atque decernimus. Nulli ergo omninò hominum liceat, hanc paginam nostræ indictionis, statuti, decreti, præcepti, admonitionis, & adhortationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorũ eius, se nouerit incursurũ.

Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnat. Dominicæ 1560. Tertio Kal. Decemb. Pont. nostri anno primo.

Ant. Florabellus Barengus.

SESSIO XVII.

Quæ est j. sub Pio IV. Pontif. Max.

Celebrata die 18. mensis Ianuarij 1562.

Decretum de celebrando Concilio.

PLacetne vobis ad laudem, & gloriam Sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus sancti, ad incrementum, & exaltationem fidei, & religionis Christianæ, sacrum œcumenicum, & generale

rale Concilium Tridentinum in Spiritu Sancto legitimè congregatum, ab hodierno die, qui est 18. Mensis Ian. anni à Natiu. Domini 1562. Cathedræ Rom. B. Petri Apost. Principis consecrato, sublata quacumque suspensione, iuxta formam, *a* & tenorem litterarum SS. D. N. Pij IV. Pont. Max. celebrari, & in eo ea, debito seruato ordine, tractari, quæ proponentibus Legatis, ac Præsidentibus, ad horum temporum leuandas calamitates, sedandas de religione controuersias, coercendas linguas dolosas, deprauatorum morum abusus corrigendos, Ecclesiæ veram, atque Christianam pacem conciliandam apta, & idonea, ipsi sanctæ Synodo videbuntur? *Responderunt*, Placet.

Indictio futuræ Sessionis.

Placetne vobis proximam futuram Sessionem habendam, & celebrandam esse feria quinta post secundam Dominicam Quadragesimæ, quæ erit die 26. mensis Februarij? *Responderunt*, Placet.

SESSIO XVIII.

Quæ est ij. sub Pio IV. Pontif. Max.

Celebrata die 26. Mensis Februarij 1562.

Decretum de librorum delectu, & omnibus ad Concilium fide publica inuitandis.

SAcrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, non humanis quidem viribus confisa, sed Domini nostri Iesu Christi, qui os, & sapientiam Ecclesiæ suæ daturum se promisit ope, & auxilio freta, illud præcipuè cogitat, vt Catholicæ fidei doctrinam multorum inter se dissidentium opinionib. pluribus locis inquinatam, & obscuratam, in suam puritatem, & splendorem aliquando restituat, & mores, qui à veteri instituto deflexerunt, *b* ad meliorem vitæ rationem reuocet, corque patrum ad filios, & cor filio-

a *Infr. sess. 24. cap. 21. de ref.* b *Psalm. 101.*

tiorum ad patres conuertat. Cùm itaque omnium primum animaduerterit, hoc tempore suspectorum, ac perniciosorum librorum, quibus doctrina impura continetur, & longè lateque diffunditur, numerum nimis excreuisse; quod quidem in causa fuit, vt multæ censuræ in varijs prouincijs, & præsertim in alma Vrbe Roma, pio quodam zelo editæ fuerint, neque tamen huic tam magno, ac pernicioso morbo salutarem vllam profuisse medicinã: censuit, vt delecti ad hanc disquisitionem Patres, de censuris, librisque quid facto opus esset, diligenter considerarent, atque etiam ad eandem sanctam Synodum suo tempore referrent, quo facilius ipsa possit varias, & peregrinas doctrinas, tamquam zizania, à Christianæ veritatis tritico separare; deque his commodius deliberare, & statuere, quæ ad scrupulum ex complurium animis eximendum, & tollendas multarum querelarum causas, magis opportuna videbuntur. Hæc autem omnia ad notitiam quorumcumque deducta esse vult, prout etiam præsenti decreto deducit: vt, si quis ad se pertinere aliquo modo putauerit, quæ vel de hoc librorum, & censurarum negotio, vel de alijs, quæ in hoc generali Concilio tractanda prædixit, non dubitet à sancta Synodo se benignè auditum iri.

Quoniam verò eadem sancta Synodus ex corde optat, *a* Deumque enixè rogat, quæ ad pacem sunt Ecclesiæ, *b* vt vniuersi communem matrem in terris agnoscentes, *c* quæ quos peperit, obliuisci non potest, vnanimes vno ore glorificemus Deum, & Patrẽ D.N Iesu Christi per viscera misericordiæ eiusdem Dei, & Domini nostri, omnes, qui nobiscum communionem non habent, ad concordiam, & reconciliationem, & vt ad hanc sanctam Synodum veniant, inuitat, atq hortatur, vtque charitatem, quod est vinculum perfectionis, amplectantur, pacemque Christi, exultantem in cordibus suis, præseferant, in quam vocati sunt, in vno corpore. Hanc ergo non humanam, *d* sed Spiritus sancti vocem audientes, ne obdurent corda sua, sed in suo sensu nõ ambulantes, neque

a *Isa, cap.45.* b *Rom,15.* c *Colos. 3.* d *Rom. 15.*

neque sibi placentes, ad tàm piam, & salutarem matris suæ admonitionem excitentur, & conuertantur. Omnib. enim charitatis officijs sancta Synodus eos, vt inuitat, ita complectetur.

Insuper eadem sancta Synodus decreuit, fidem publicam in Congregatione generali concedi posse, & eamdem vim habituram, eiusdemque roboris, & momenti futuram, ac si in publica Sessione data, & decreta fuisset.

Indictio futuræ Sessionis.

Eadem sacrosancta Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, statuit, & decernit, proximam futuram Sessionem habendam, & celebrandã esse feria quinta post sacratissimũ Festum Ascensionis Domini, quæ erit die 14. Mensis Maij.

SALVVS CONDVCTVS

Concessus Germanicæ Nationi in Congregatione generali die 4. Martij 1562.

SAcrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu Sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem S. Sedis Apastolicæ Legatis, Vniuersis fidem facit: quòd omnibus, & singulis Sacerdotibus, Electoribus, Principib. Ducib. Marchionib. Comitibus Baronib. Nobilib. Militaribus Popularibus, alijs quibuscumque viris, cuiuscumque status, & conditionis, aut qualitatis existant, Germanicæ Prouinciæ, & nationis, Ciuitatib. ac alijs locis eiusdem. & omnibus alijs Ecclesiesticis, & sæcularibus, præsertim Augustanæ confessionis, personis, qui, aut quæ, vnà cum ipsis, ad hoc generale Tridentinum Concilium venient, aut mittentur, ac profecturi sunt, aut hucusque venerunt, quocumque nomine censeantur, aut valeant nuncupati, tenore præsentium publicam fidem, & plenissimam, verissimamque securitatem, quam saluum conductum appellant, liberè ad hanc Ciuitatem Tridentinam veniendi, ibidemque manendi, standi, morandi, proponendi, loquendi, vnà cum ipsa Synodo de quibuscumq; negotijs tractandi, examinandi, discu-

discutiendi, & omnia, quæcumque ipsis libuerit, ac articulos quoslibet, tàm scriptis, quàm verbo liberè offerendi, propalandi, eosque Scripturis sacris, & & Beatorum Patrum verbis, sententijs, & rationibus declarandi, adstruendi & persuadendi, & si opus fuerit, etiam ad obiecta Concilij generalis respondendi, & cum ijs, qui à Concilio delecti fuerint, disputandi Christianè, aut charitatiuè, absque omni impedimento conferendi, opprobrijs conuitijs, ac contumelijs penitus semotis, & signãter, quòd causæ controuersæ, secundùm sacram scripturam, & Apostolorum traditiones, probata Concilia, Catholicæ Ecclesiæ consensum, & Sanctorum Patrum auctoritates in prædicto Concilio Tridentino tractentur: illo etiam addito, vt religionis, prætextu, aut delictorum circa eam commissorum, aut committendorum minimè puniantur, impartitur, ac omninò concedit: sic etiam, vt propter illorum præsentiam, neque in itinere, aut quocumque locorum, eundo, manendo, aut redeundo, nec in ipsa ciuitate Tridentina à diuinis officijs quouis modo cessetur. Et vt his peractis, vel non peractis, quandocumque ipsis libuerit, aut maiorum suorum mandato, & assensu ad propria reuerti optabunt, aut aliquis eorum optabit; mox absque vlla renitentia, & occasione, aut mora, saluis rebus eorum, & suorum pariter honore, & personis, vice versa, possint iuxta beneplacitum liberè, & securè redire, de scientia tamen ab eadem Synodo deputandorum: vt tunc opportunè eorum securitati, absque dolo, & fraude prouideatur. Vult etiam S. Synodus, in hac publica fide, saluoque conductu, omnes quascumque clausulas includi, ac contineri, ac pro inclusis haberi, quæ pro plena, efficaci, & sufficienti securitate, in eundo, stando, & redeundo, necessariæ, & opportunæ fuerint. Illud etiam, ad maiorem securitatem, & pacis, ac conciliationis bonum, exprimens, quòd si quispiam, aut illorum aliqui, siue in itinere, Tridentum veniendo, siue ibidem morando, aut redeundo, aliquod enorme, quod absit, egerint, aut commiserint, quo posset huius fidei publ. & assecurationis beneficium

is concessum, annullari, aut cassari; vult, & con-
:dit, vt in huiusmodi facinore deprehensi, ab ipsis
umtaxat, & non ab alijs condigna animaduersione,
am emenda sufficienti, per partem ipsius Synodi
nerito approbada, & laudanda mox puniantur; il-
orum assecurationis forma, conditionibus, & mo-
is omninò manentibus illibatis. Pariformiter etiam
ult, vt si quisquam, vel aliquis ex ipsa Synodo,
ue in itinere, aut manendo, aut redeundo, aliquid
norme, (quod absit) egerint, aut commiserint, quo
osset huius fidei publicæ, & assicurationis benefi-
um violari, aut quoquo modo tolli: in huiusmodi
cinore deprehensi, ab ipsa Synodo dumtaxat, &
on ab alijs condigna animaduersione, & emenda
ufficienti, per partem DD. Germanorum Augusta-
æ Confessionis, tunc hic præsentium meritò lau-
anda, & approbanda, mox puniantur, præsentis
securationis forma, conditionibus, & modis om-
inò manentibus illibatis. Vult præterea ipsa Syno-
us, quod liceat ipsis Ambasciatoribus omnibus, &
ngulis, toties, quotiescumque opportunum fue-
it, seu necessarium, ad auram capiendam exire de
iuitate Tridentina, & reuerti ad eandem, necnon
uncium, vel nuncios suos ad quæcumque loca pro
uis necessarijs negotijs ordinarijs liberè mittere, seu
estinare, ac ipsos missos, seu destinatos, seu mis-
um & destinatum suscipere, toties, quoties eis vi-
debitur expedire: ita quod aliqui, vel aliquis per
eputandos Concilij socientur, qui eorum securitati
rouideant, vel prouideat, qui quidem Saluus Con-
uctus, & securitas, stare, ac durare debet à tempore,
per tempus, quo in ipsius Synodi, & suorum tui-
onis curam ipsos suscipi contigerit, & vsque ad
ridentum perduci, ac toto tempore mansionis co-
m ibidem, & rursum post sufficientem audientiam
bitam, spatio viginti dierum præmisso, cùm ipsi
ierint, aut Concilium habita huiusmodi audien-
ipsis recessum indixerit, à Tridento vsque in
em quisque elegerit sibi locum tutum, Deo fa-
nte, restituet, dolo, & fraude prorsus exclusis.
Quę quidem omnia pro vniuersis, & singulis Chri-
sti

sti fidelibus pro omnibus Principibus, tam Ecclesiasticis, quàm sæcularibus quibuscumque, atque omnibus alijs Ecclesiasticis, & sæcularibus personis, cuiuscumque status, & conditionis existant, aut quocumque nomine censeantur, inuiolabiliter obseruanda esse promittit, & bona fide spondet.

Insuper omni fraude, & dolo exclusis, vera, & bona fide promittit, ipsam Synodum nullam, vel manifestè, vel occultè occasionem quæsituram, aut aliqua auctoritate, potentia, iure, vel statuto; priuilegio Legum, vel Canonum, aut quorumcumque Conciliorum, præsertim Constantien. a & Senen. quacumque forma verborum expressa, in aliquod huius fidei publicæ, & plenissimæ assecurationis, ac publicæ, & liberæ audientiæ, ipsis per ipsam Synodum concessæ, præiudicium quouis modo vsuram, aut quemquam vti permissuram, quibus in hac parte pro hac vice derogat. Quod si Sancta Synodus, aut aliquis ex ea, vel suis, cuiuscumque conditionis, vel status, aut præeminentiæ existens, præscriptæ assecurationis, & Salui conductu formam, & modum in quocumque puncto, vel clausula violauerit (quod tamen auertere dignetur Omnipotens) & sufficiens emenda non fuerit mox subsecuta, & ipsorum arbitrio meritò approbanda, & laudanda, habeant ipsam Synodum, & habei poterunt, incidisse in omnes pœnas, quas iure diuino, & humano, aut consuetudine, huiusmo Saluorum conductuum violatores incurrere possint absque omni excusatione, aut quauis in hac part contradictione.

Extensio ad alias Nationes.

EAdem Sacrosancta Synodus, in Spiritu sanc legitimè congregata, præsentibus in ea eisde Apostolicæ Sedis de latere Legatis, omnib. & sing lis alijs, qui nobiscum in ijs, quæ sunt fidei, comm nionem non habent, ex quibuscumq; Regnis, Nat nibus, Prouincijs, Ciuitatibus, ac locis, in quil publicè, & impunè prædicatur, vel docetur. si credi

a Conc. Const. Sess. 19. in c. quod non obstantibus saluis c ductibus.

creditur contrarium eius, quod Sancta Romana sentit Ecclesia, dat fidem publicam, siue Saluum conductum, sub eadem forma, & eisdem verbis, quibus datur Germanis.

SESSIO XIX.

Quæ est ijj. sub Pio IV. Pont. Max.

Celebrata die 14. Maij 1562.

Decretum Prorogationis Sessionis.

Sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, præsidētibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, Decreta ea, quæ hodie in præsenti Sessione statuenda, ac facienda erant, iustis nonnullis, ac honestis causis in feriam quintam post proximam solemnitatem Corporis Christi, quæ erit pridie Nonas Iunij proroganda esse censuit, ac prorogat dictaque die Sessionem habendam esse, ac celebrandam, omnibus indicit. Interea rogandus est Deus, Pater Domini nostri Iesu Christi, auctor pacis, vt sanctificet corda omnium; quo adiuuante, sancta Synodus & nunc, & semper meditari, atque peragere valeat, quæ ad eius laudem, & gloriam pertineant.

SESSIO XX.

Quæ est jv. sub Pio IV. Pontif. Max.

Celebrata die 14. Maij 1562.

Decretum Prorogationis Sessionis.

Sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, propter varias difficultates, ex diuersis causis exortas, atque etiam vt congruentius, maiorique cum

cum deliberatione omnia procedant, nempè vt dogmata cum ijs, quæ ad reformationem spectant, simul tractentur, & sanciantur ea, quæ statuenda videbuntur, tàm de reformatione, quàm de Dogmatibus, in proxima Sessione, quam omnibus indicit, in diem 16. subsequentis mensis Iulij, definienda esse decreuit: Hoc tamen adiecto, quòd dictum terminum ipsa S. Synodus pro eius arbitrio, & voluntate, sicuti rebus Concilij putauerit expedire, etiam in generali Congregatione, restringere, & prorogare libe- possit, & valeat.

SESSIO XXI.

Quæ est v. sub Pio IV. Pontif. Max.

Celebrata die 16. Iulij 1562.

Doctrina de Communione sub vtraque specie, & paruulorum.

SAcrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus in Spiritu sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis cùm de tremendo, & Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, varia diuersis in locis errorũ monstra nequissimi Dæmonis artibus circumferantur, ob quæ in nonnullis Prouincijs multi à Catholicę Ecclesię fide atque obedientia videantur discessisse, censuit ea quæ ad Communionem sub vtraque specie, & paruulorum pertinent, hoc loco exponenda esse. Quapropter cunctis Christi fidelibus interdicit, ne pos hac de ijs aliter vel credere, vel docere, vel prędicare audeant, quam est his decretis explicatum, atque definitum.

Laicos, & Clericos non conficientes, non astringi iure diuino ad communionem sub vtraque specie. Cap. I.

ITaque Sancta ipsa Synodus, à Spiritu sancto, qui Spiritus est sapientiæ, a intellectus, spiritus con filij,

Isa. 10.

filij, & pietatis edocta, *a* atque ipsius Ecclesiæ iudicium, & consuetudinem secuta, *b* declarat, ac docet, *c* nullo diuino præcepto Laicos, & Clericos non conficientes, *d* obligari ad Eucharistiæ Sacramentum sub vtraque specie sumendum, *e* neque vllo pacto, salua fide, dubitari posse, quin illis alterius speciei Communio ad salutem sufficiat: nam etsi Christus Dominus in vltima cœna venerabile hoc Sacramentum, in panis, & vini specieb. instituit, & Apostolis tradidit: non tamen illa institutio, & traditio eò tendunt, vt omnes Christi fideles statuto Domini ad vtramque speciem accipiendam astringantur. Sed neque ex sermone illo, apud Ioannem sexto, rectè colligi tunc, vtriusque speciei communionem à Domino præceptam esse, vtcumque iuxtà varias sanctorum Patrum, & Doctorum interpretationes colligatur. *f* Namque qui dixit: Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis, *g* dixit quoque. Si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum, et qui dixit: Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternã: dixit etiam: Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Is denique qui dixit: Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo: dixit nihilominus: Qui manducat hunc panem, viuet in æternum.

Ecclesiæ Potestas circa dispensationem Sacramenti Eucharistiæ. Cap. II.

PRæterea declarat, hanc potestatem perpetuò in Ecclesia fuisse, vt in Sacramentorum dispensatione, salua illorum substantia, ea statueret, vel mutaret, quæ suscipientium vtilitati, seu ipsorum Sacramentorum venerationi, pro rerum, temporum, & locorum varietate, *h* magis expedire iudicaret: id autem Apostolus *i* non obscurè visus est innuisse, *k* cùm ait:

F 2

a *Infr. cap.* 11. b *Matth.* 16. c *Marc.* 14. d *Luc.* 12. *e* 1. *Cor.* 11. f *Ioan.* 6. g *Ibidem*, h 1. *Cor.* 4. i 2. *Cor.* 6. *k* 1. *Cor.* 1.

ait: Sic nos existimet homo vt ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei, atq; ipsum quidem hac potestate vsum esse satis constat, cum in multis alijs, tum in hoc ipso Sacramento: cum ordinati nonnullis circa eius vsum: Cætera, inquit, cùm venero disponam. Quare agnoscens Sancta Mater Ecclesia, *a* hanc suam in administratione Sacramentorum authoritatem, licet ab initio Christianæ religionis non infrequens vtriusque speciei vsus fuisset, *b* tamen progressu temporis, latissimè iam mutata illa consuetudine, sub altera specie communicandi approbauit, & pro lege habendam decreuit, quam reprobare, aut sine ipsius ecclesiæ auctoritate pro libito mutare non licet.

Totum, & integrum Christum, ac verum Sacramentum sub qualibet specie sumi. Cap. III.

INsuper declarat, *c* quamuis Redemptor noster, vt antea dictum est, *d* in suprema illa cœna hoc Sacramentum in duabus speciebus instituerit, *e* & Apostolis tradiderit, tamen fatendum esse, etiam sub altera tantum specie totum, *f* atque integrum Christum; verumque Sacramentum sumi, ac propterea, quoad fructum attinet, nulla gratia, necessaria ad salutem, eos defraudari, qui vnam speciem solam accipiunt.

Paruulos non obligari ad communionem Sacramentalem. Cap. IV.

DEnique eadem Sancta Synodus docet, *g* paruulos vsu rationis carentes, nulla obligari necessitate ad Sacramentalem Eucharistiæ communionem: si quidem per Baptismi lauacrum regenerati, & Chri-

a *Cap. ex Catholica* 1. *q.* 1. *c. quia ex sola* 24. *q.* 1.
b *Conç. Const. Sess.* 13. *Conc. Basil. Sess.* 30. *c. consuetudi.* 1. *dist.* c *Matth.* 26. d *Marc.* 14. *sup. c.* 1. e 2. *Cor.* 11
f *cap. qui manducant, ca. inuitat. ca. singul. de conf. dist.* 2. *supra Sess.* 13. *c.* 3. *& cap.* 4. *de sacr. Euch.* g *Conc. Const. inf. can.* 14. *Tit.* 3.

& Christo incorporati, adeptam iam filiorum Dei gratiam illa ætate amittere non possunt. Neque ideò tamen damnanda est antiquitas, si eum morem in quibusdam locis aliquando seruauit, vt enim sanctissimi illi Patres sui facti probabilem causam pro illius temporis ratione habuerunt, ita certè eos nulla salutis necessitate id fecisse, sine controuersia credendum est.

DE COMMVNIONE SVB vtraque specie, & paruulorum.

CANON I.

SI quis dixerit, *a* ex Dei precepto, vel necessitate salutis omnes, & singulos Christi fideles vtramque speciem sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti sumere debere, anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, *b* sanctam Ecclesiam Catholicam non iustis causis, & rationibus adductam fuisse, vt laicos, atque etiam Clericos non conficientes, sub panis tantummodo specie communicaret, aut in eo errasse, anathema sit.

CANON III.

Si quis negauerit, *c* totum, & integrum Christum omnium gratiarum fontem, & auctorem, sub vna panis specie sumi, quia, *d* vt quidam falsò asserunt, non secundùm ipsius Christi institutionem, sub vtraque specie sumatur, anathema sit.

CANON IV.

Si quis dixerit, paruulis, antequam ad annos discretionis peruenerint, necessariam esse Eucharistiæ communionem, anathema sit.

Duos verò articulos, aliàs propositos, *e* nondum tamen excussos, videlicet: An rationes, quibus S. Catholica Ecclesia adducta fuit, vt communicaret laicos, atque etiam non celebrantes sacerdotes, sub

F 3 vna

a *Conc. Constant. sess. 13.* b *Sup. ca. 1. & Conc. Constan. d. d. loco.* c *Sup. ca. 1. & Sess. 13. ca. 1. & can. 2.* d *Concil. Constant sess. 13.* e *Sup. in prin. & ca. 4. infra sess. 13. can. 1. cap. omnis vtriusque de pœn. & remiss.*

vna tantùm panis specie, ita sint retinendæ; vt nulla ratione calicis vsus cuiquam sit permittendus: & An si honestis, & Christianæ charitati consentaneis rationibus concedendus alicui, vel nationi, vel regno calicis vsus videatur, sub aliquibus conditionibus concedendus sit, *a* & quæ nam sint illæ, eadem sancta Synodus in aliud tempus, oblata sibi quamprimum occasione, examinandos, atque definiendos reseruat.

Decretum de Reformatione.

EAdem sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in spiritu sancto legitimè cõgregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, ad Dei omnipotentis laudem, & sanctæ Ecclesiæ ornamentum, ea, quæ sequuntur, de reformationis negotio in præsenti statuenda esse censuit.

Caput I.

QVoniam ab Ecclesiastico ordine *a* omnis auaritiæ suspicio abesse debet; *b* nihil pro collatione quorumcumque ordinum, *d* etiam clericalis tonsuræ, nec pro litteris dimissorijs, aut testimonialibus, nec pro sigillo, *e* nec alia quacumque de causa, etiam sponte oblatum Episcopi, & alij ordinum collatores, aut eorum ministri quouis prætextu accipiant. Notarij verò in ijs tantùm locis, in quibus non viget laudabilis consuetudo nihil accipiendi, pro singulis litteris dimissorijs, aut testimonialib. decimam tantùm vnius aurei partem accipere possint, dummodo eis nullum salarium sit constitutum pro officio exercendo, nec Episcopo ex Notarij commodis aliquod emolumentum ex eisdem ordinum collationibus directè, vel indirectè prouenire possit, tunc enim gratis operam suam eos præstare omninò teneri decernit, *f* contrarias taxas, ac statuta,

a *Infr. sess. 21. in fine.* b *Concil. Salc. Act. 15. cap. 1.* c *Conc. Brac. 3. cap. 2.* d *Concil. Aur. 2. c. 3.* e *Conc. Tol. 1. can. 3. cap. fin. cui episcop. 1. 2. & c. 2. de simon. Conc. Tol. 6. c. 6.* f *Infr. Sess. 24. c. 18. de ref.*

ta, & consuetudines etiam immemorabiles quorumcumque locorum, quæ potius abusus, & corruptelæ, simoniacę prauitati fauentes, nuncupari possunt, penitus cassando, & interdicendo, & qui secus fecerint tàm dantes, quam accipientes, vltra diuinam vltionem, pœnas à iure inflictas ipso facto incurrant.

Caput II.

CVm non deceat eos, *a* qui diuino ministerio adscripti sunt, cum ordinis dedecore mendicare, aut sordidum aliquem quæstum exercere, compertumque sit complures plerisq; in locis ad sacros ordines nullo ferè delectu admitti, qui varijs artibus, ac fallacijs configunt, se beneficium Ecclesiasticum, aut etiam idoneas facultates obtinere: statuit Sancta Synodus, ne quis deinceps Clericus sæcularis, quamuis aliàs sit idoneus moribus, scientia, & ætate, ad sacros ordines promoueatur, nisi prius legitimè constet, eum beneficium Ecclesiasticum, quod sibi ad victum honestè sufficiat, pacificè possidere. Id verò beneficium resignare non possit, nisi facta mentione, *b* quod ad illius beneficij titulum sit promotus, neque ea resignatio admittatur, nisi constito, quod aliunde viuere commodè possit, & aliter facta resignatio nulla sit. Patrimonium verò, vel pensionem obtinentes, ordinari posthac non possint, nisi illi, quos Episcopus iudicauerit assumendos pro necessitate, vel commoditate Ecclesiarum suarum, eo quoque prius perspecto, patrimonium illud, vel pensionem verè ab eis obtineri, taliaque esse, quæ eis ad vitam sustentandam satis sint, atque illa deinceps sine licentia Episcopi, alienari, aut extingui, vel remitti nullatenus possint, donec beneficium Ecclesiasticum sufficiens sibi adepti, vel aliunde habeant, vnde viuere possint, antiquorum Canonum pœnas super his innouando.

a *Cap. diacon. sunt cir. me. can. 91. Vide infra extensionem S. D. N. Pij V. huius decr. de cleric. regul. pag. 178.*

b *Ca. Episcop. &c. tuis exit. de preb. & dignitat, ca. nemine, cum seq. 70. d. ca. tuis, extr. de preb. c. sanctorum 70. d. c. cum secum sum de preben. in 6. & ca. si Episcopus de preb. in 6. ca. si de rem in 6.*

Caput III.

CVm beneficia ad diuinum cultum, *a* atque Ecclesiastica munia obeunda, sint constituta, ne qua in parte minuatur diuinus, cultus, sed ei debitum omnibus in rebus obsequium præstetur: statuit sancta Synodus in Ecclesijs tàm Cathedralibus, quã Collegiatis, in quibus nullæ sunt distributiones quotidianæ: vel ita tenues, vt verisimiliter negligantur, tertiam partem fructuum, & quorumcumque prouentuum, & obuentionum tàm dignitatum, quàm Canonicatuum, personatuum, portionum, & officiorum separari debere, & in distributiones quotidianas conuerti, quæ inter dignitates obtinentes, & cæteros diuinis interessentes proportionabiliter, iuxta diuisionem ab Episcopo, *b* etiam tamquam Apostolicæ Sedis delegato, in ipsa prima fructuum deductione faciendam diuidantur: saluis tamen consuetudinibus earum Ecclesiarum, in quibus non residentes, seu non seruientes, nihil, vel minus tertia parte percipiunt; non obstantibus exemptionibus, ac alijs consuetudinibus etiam immemorabilibus, & appellationibus quibuscumque. Crescenteque non seruientium contumacia, liceat contra eos procedere iuxta iuris, ac sacrorum Canonum dispositionem.

Caput IV.

EPpiscopi; *c* etiam tamquam Apostolicæ Sedis delegati, in omnibus Ecclesijs Parochialibus, vel baptismalibus, in quibus populus ita numerosus sit, vt vnus rector non possit sufficere Ecclesiasticis Sacramentis ministrandis, & cultui diuino peragendo; cogant Rectores, vel alios, ad quos pertinet, sibi tot sacerdotes ad hoc munus adiungere, quot sufficiant ad sacramenta exhibenda, & cultum diuinum celebrandum, In ijs verò, in quibus ob locorum distantiam, siue difficultatem Parochiani, sine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & diuina officia audienda accedere non possunt, nouas Parochias, *d* etiam inuitis Rectoribus, iuxta formam

Con-

a *Infr. Sess. 22. ca. 1. de ref. c. 3.* b *Infr. Sess. 21. ca. 1. de ref. & S. s. 24. c. 2. de ref.* c *Ca. & temporis to, q. 1. & c. fin. de eccl. ædific.* d *c. ad audien. iam, de Eccles. ædific.*

Cõſtit. Alexand. III. quæ incipit: *Ad audientiam*, conſtituere poſſint. In illis autem ſacerdotibus, qui de nouo erunt Eccleſijs nouiter erectis pręficiendi, competens aſſignetur portio arbitrio Epiſcopi ex fructibus ad Eccleſiã matricẽ quomodocũq; pertinentibus: &, ſi neceſſe fuerit, compellere poſſit populum ea ſubminiſtrare, quæ ſufficiant ad vitam dictorum ſacerdotum ſuſtentandam, quacumque reſeruatione generali, vel ſpeciali, vel affectione, ſuper dictis Eccleſijs, non obſtantibus. Neque huiuſmodi ordinationes, & erectiones poſſint tolli, nec impediri, ex quibuſcumque prouiſionibus, etiam vigore reſignationis, aut quibuſuis alijs derogationibus, vel ſuſpenſionibus.

Caput V.

VT etiam Eccleſiarum ſtatus, *a* vbi ſacra Deo officia miniſtrãtur, ex dignitate conſeruetur: poſſint Epiſcopi, etiam tamquam Apoſtolicæ Sedis delegati, iuxta formam iuris, ſine tamen præiudicio obtinentium, facere vniones perpetuas quarumcumque Eccleſiarum Parochialium, & Baptiſmalium, & aliorum beneficiorũ curatorum, vel non curatorum, *b* cum curatis propter earum paupertatem, & in cæteris caſibus à iure permiſſis, etiam ſi dictæ Eccleſiæ, vel beneficia eſſent generaliter, vel ſpecialiter reſeruata, aut qualitercumque affecta. Quæ vniones etiam non poſſint reuocari, nec quoquo modo infringi vigore cuiuſcumque prouiſionis, etiam ex cauſa reſignationis, aut derogationis, aut ſuſpenſionis.

Caput VI.

QVia illiterati, *c* & imperiti Parochialium Eccleſiarum Rectores ſacris minus apti ſunt officijs, & alij propter eorum vitæ turpitudinem potius deſtruunt, quàm ædificant; Epiſcopi etiam tamquam Apoſtolicæ Sedis delegati, eiſdem illiteratis,

F 5 ſi aliàs

a *Ca. ſicut vnire de exc prel. Conc Later. ſub Leo X. Seſ 7. de ref. c. 11. & infr. 1. Seſ 24. 30. 1.* b *Ca. vnic. in ſi. 10. q. 1. ca. & temporis, cum ſeq. 16 q. 1. c. 1. de rerum perm. in 6.* c *Ca. illiteratos 39. diſt. ca, niſi cum pridem de ref. c. 1. 38. d, ca, cũ ex eo de cler. in 6, Cõc. Tol. 8 can. 8.*

aliàs honestæ vitæ sint, Coadiutores, aut Vicarios
pro tempore deputare; partemque fructuum eisdem
pro sufficienti victu assignare, vel aliter prouidere
possint, quacumque appellatione, & exemptione
remota. Eos verò, qui turpiter, *a* & scandalosè vi-
uunt, postquam præmoniti fuerint, coerceant, ac
castigent: & si adhuc incorrigibiles in sua nequitia
perseuerent, eos beneficijs, iuxta Sacrorum Cano-
num Constitutiones, exemptione, & appellatione
quacumque remota, priuandi facultatem habeant.

Caput VII.

CVm illud quoque valdè curandum sit, *b* ea, quę
sacris ministerijs dicata sunt, temporum iniu-
rijs obsolescant, & ex hominum memoria excidant:
Episcopi, etiam tamquam Apostolicæ Sedis delega-
ti, transferre possint beneficia simplicia, etiam iuris
patronatus, ex Ecclesijs, quæ vetustate, vel aliàs
collapsæ sint, & ob eorum inopiam nequeant instau-
rari, vocatis ijs, quorum interest, in matrices, aut
alias Ecclesias locorum eorumdem, seu viciniorum,
arbitrio suo: atque in eisdem Ecclesijs erigant alta-
ria, vel capellas sub eisdem inuocationibus, vel in
iam erecta altaria, vel capellas transferant cum om-
nibus emolumentis, & oneribus prioribus Ecclesijs
impositis; Parochiales verò Ecclesias, etiam si iu-
rispatronatus sint, *c* ita collapsas, refici, & instau-
rari procurent ex fructibus, & prouentibus quibus-
cumque, ad easdem Ecclesias quomodocumque per-
tinentibus, qui si non fuerint sufficientes, omnes
patronos, & alios, qui fructus aliquos ex dictis Ec-
clesijs prouenientes percipiunt, aut in illorum defe-
ctum, parochianos omnibus remedijs opportunis
ad prædicta cogant: quacumq; appellatione, exem-
tione, & contradictione remota. Quod si nimia e-
gestate omnes laborent, ad matrices, seu vicinio-
res Ecclesias transferantur, cum facultate tam di-
ctas Parochiales, quàm alias Ecclesias dirutas in
profanos vsus, nō sordidos, erecta tamen ibi Cruce,
conuertendi.

a Ca. quia frater 7. q. 1. b *inuentum 16. q. 7. c. felices de pœnis, in c. & Clem multorum de pœnit.* c *Ca. 1. & c. pen. de eccl. ædif. vel rep. infr. sess. 8. & supr. Ses. 7. c. 8. de ref.*

Ca

Caput VIII.

QVæcumque in Diœcesi ad Dei cultum a spectant, ab Ordinario diligenter curari, atque ijs, vbi oportet, prouideri æquum est: propterea commendata Monasteria, etiam Abbatiæ, Prioratus, & præposituræ nuncupatæ, in quibus non viget regularis obseruantia, necnon beneficia tàm curata, quàm non curata, sæcularia, & regularia, qualitercumque commendata, b etiam exempta, ab Episcopis, etiam tamquam Apostolicę Sedis delegatis, annis singulis visitentur: curentq; ijdem Episcopi congruentibus remedijs, etiam per sequestrationem fructuum, vt, quæ renouatione indigent, aut restauratione, reficiantur, & cura animarum, si qua illis, vel eorum annexis immineat, aliàque debita obsequia rectè exerceantur: appellationibus quibuscumque, priuilegijs, consuetudinibus, etiam immemorabili tempore præscriptis, conseruatorijs iudicum deputationibus, & eorum inhibitionibus non obstantibus; & si in eis vigeret obseruantia regularis, prouideant Episcopi paternis admonitionibus, vt eorum regularium superiores, iuxta eorum regularia instituta, debitam viuendi rationem obseruent, & obseruari faciant: & sibi subditos in officio contineant, ac moderentur. Quòd si admoniti intra sex menses eos non visitauerint, vel correxerint, tunc ijdem Episcopi, etiam vt Delegati Sedis Apostolicæ, eos visitare possint, & corrigere, prout ipsi superiores possent, iuxta eorum instituta, quibuscumque appellationibus, priuilegijs, & exemptionibus penitus remotis, & non obstantibus.

Caput. IX.

CVm multa à diuersis antea Concilijs, c tàm Lateranensi, ac Lugdunensi, quàm Viennensi, aduersus prauos eleemosynarum quæstorum abusus

a *Sup. Ses. 7 de reform. c. 8. & infr. Ses 7. 14. can. 9. & Ses. vlt. de reg. c. 19.* b *Concil Tarracon. c. 8. & Concil. Brac. 2. c. 1. can. decernimus 10. q. 1. c. de eccl. 2. in fi. c. infra Ses. 22. can. 8. de reformat.* c *Conc. Tarr. cap. 6. sub Innoc. III. ca. cum ex eo, & de pan. & remiss. Clem. abusionibus, eod. tit.*

remedia tunc adhibita, posterioribus temporibus reddita fuerint inutilia, potiusque eorum malitia ita quotidie magno fidelium omnium scandalo, & querela excrescere deprehendatur, vt de eorum emendatione nulla spes amplius relicta videatur: statuit, vt post hac in quibuscumque Christianæ religionis locis eorum nomen, atque vsus penitus aboleatur, a nec ad officium huiusmodi exercendum vllatenus admittantur: non obstantibus priuilegijs, Ecclesiis, Monasteriis, Hospitalibus, piis locis, & quibusuis cuiuscumque gradus, status, & dignitatis personis concessis, aut consuetudinibus, etiam immemorabilibus. Indulgentias verò, aut alias spirituales gratias, quibus non ideò Christi fideles decet priuari, deinceps per Ordinarios locorum, adhibitis duobus de Capitulo, debitis temporibus populo publicandas esse decernit: quibus etiam eleemosinas, atque oblata sibi charitatis subsidia, nulla prorsus mercede accepta, fideliter colligendi facultas datur: vt tandem cælestes hos Ecclesiæ thesauros non ad quæstum, sed ad pietatem exerceri, omnes verè intelligant.

Indictio futuræ Sessionis.

Sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu Sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, statuit, & decreuit, proximam futuram Sessionem habendã, & celebrandam esse feria quinta post octauam festi Natiuitatis Beatæ Mariæ Virginis, quæ, erit 17. Mensis Septembris proximè futuri. Hoc tamen adiecto, quòd dictum terminum, ac vnicuique Sessioni in posterum præfigendum, ipsa sancta Synodus pro eius arbitrio, & voluntate, sicuti in rebus Concilii putauerit expedire, etiam in generali Congregatione restringere, & prorogare liberè possit, & valeat.

SES-

a *Inf. Ses. vlt. in decret. de indulg.*

SESSIO XXII.

Quæ est iv. sub Pio IV. Pontif. Max.

Celebrata die 17. Mensis Septemb. 1562.

Doctrina de Sacrificio Missæ.

SAcrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, *a* præsidentibus in ea eisdem Apostolicę Sedis Legatis, vt vetus, absoluta, atque omni ex parte perfecta, *b* de magno Eucharistię mysterio in sancta Catholica Ecclesia fides, atque doctrina retineatur, & in sua puritate propulsatis erroribus, atque hæresibus conseruetur, de ea, *c* quatenus verum, & singulare Sacrificium est, Spiritus sancti illustratione edocta, hæc, *d* quæ sequuntur, docet, *e* declarat, & fidelibus populis prædicanda decernit.

Caput I.

QVoniam sub priori testamento, teste Apostolo Paulo, propter Leuitici sacerdotii imbecillitatem consummatio non erat: oportuit, Deo Patre misericordiarum ita ordinante, sacerdotem alium secundùm ordinem Melchisedech surgere, *f* D. N. Iesum Christum, *g* qui posset omnes, quotquot sanctificandi essent, consummare, & ad perfectum adducere. Is igitur Deus, & Dominus noster, etsi semel seipsum in ara Crucis, morte intercedente, Deo Patri oblaturus erat, vt æternam illic redemptionem operaretur; quia tamen per mortem sacerdotium eius extinguendum non erat, in cœna nouissima, qua nocte tradebatur, *h* vt dilectæ sponsæ suæ Ecclesiæ visi-

a *Ioan.* 14. 15. 16. *&* 10. b *Sup. Ses.* 13. *de Sacra Euch. in princ. ad Hebr.* 7. c *Psalm.* 19. *ad Heb.* 7. *c.* 5. *& ca. sacerdos, de cons. d.* 3. d *Gen.* 17. e *Eph.* 5 *& ca. seq. c. semel. Christum, cum seq. de cons. d.* 1. *& inf. c.* 2. *Leo Papa ep.* 24. *in pr. Bernar. super Cant.* f *Apoc.* 11. g *Clement.* 11. *iuxta princip. de sum. Trin. & fide Cath. ca. loqui* 24. *q.* 1. *& ca. nuptiarum. circa fin.* 17. *q.* 1. h *Matth.* 18.

visibile, *a* sicut hominum natura exigit, relinqueret sacrificium, quo cruentum illud semel in Cruce peragendum repræsentaretur, eiusque memoria in finem vsque sæculi permaneret, atque illius salutaris virtus in remissionem eorum, quæ à nobis quotidie committuntur, peccatorum, applicaretur, *b* sacerdotem secundùm ordinem Melchisedech se in æternum constitutum declarans, corpus, & sanguinem suum sub speciebus panis, & vini Deo Patri obtulit, ac sub earumdem rerum Symbolis, Apostolis, quos tunc noui Testamenti sacerdotes constituebat, *c* vt sumerent, tradidit, *d* & eisdem, eorumque in sacerdotio successoribus, *e* vt offerrent, præcepit, per hæc verba: Hoc facite in meam commemorationem: *f* vti semper Catholica Ecclesia intellexit, & docuit. *g* Nam celebrato veteri Pascha, *h* quod in memoriam exitus de Ægypto multitudo filiorum Israel immolabat, nouum instituit Pascha, seipsum ab Ecclesia per sacerdotes sub signis visibilibus immolandum in memoriam transitus sui ex hoc mundo ad Patrem, quando per sui sanguinis effusionem nos redemit, eripuitque de potestate tenebrarum, & in regnum suum transtulit. *i* Et hæc quidem illa munda oblatio est, quæ nulla indignitate, aut malitia offerentium inquinari potest; *k* quam Dominus per Malachiam nomini suo, quod magnum futurum esset in Gentibus, in omni loco mundam offerendam prædixit, *l* & quam non obscurè innuit Apostolus Paulus, Corinthijs scribens, cùm dicit: Non posse eos, qui participatione mensę Dęmoniorum polluti sunt, mensæ Domini participes fieri; per mensam Altare vtrobique intelligens. Hæc denique illa est, quæ per varias sacrificiorum, naturæ, & legis tempore, similitudines figurabatur, vtpotè, quæ bona omnia per illa significata, velut illorum omnium consummatio, & perfectio complectitur.

Ca-

a Clem. I. ver. alia. neque, de reliq. & ven. Sanct. & sup. Ses. 13. de Sanctis, Euchar. Sacram. in princip. b *cap. 1. ca. ao-licem & ca. accipere, de consecr. dist.* c *Luc. 11. 1.* d *Cor. ca.* e *ca. iteratur de cons. 11. d. 1. inf. c. 1.* f *Exod 13.* g *1. Cor. 3.* h *Ioan. 15.* i *Colos. 2.* k *Malach. 1.* l *1. Cor. 10.*

Caput II.

ET quoniam in diuino hoc sacrificio, *a* quod in Missa peragitur, *b* idem ille Christus continetur, & incruentè immolatur, *c* qui in ara Crucis semel seipsum cruentè obtulit; *d* docet sancta Synodus, sacrificium istud verè propitiatorium esse, per ipsumque fieri, vt, si cum vero corde, & recta fide, cum metu, *e* & reuerentia, contriti, ac pœnitentes ad Deum accedamus, misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno. Huius quippe oblatione placatus Dominus gratiam, & donum pœnitentiæ concedens, crimina, & peccata, etiam ingentia dimittit; vna enim, eademque est hostia, idem nunc offerens sacerdotum ministerio, qui seipsum tunc in Cruce obtulit, sola offerendi ratione diuersa. Cuius quidem oblationis, cruentę, inquam, fructus, per hanc incruentam vberrimè percipiuntur; tantũ abest, *f* vt illi per hanc quouis modo derogetur. Quare non solùm pro fidelium viuorum peccatis, pœnis, satisfactionibus, & alijs necessitatibus, sed, & pro defunctis in Christo nondum ad plenum purgatis, ritè, iuxta Apostolorum traditionem, offertur.

Caput III.

ET quamuis in honorem, *a* & memoriam Sanctorum nonnullas interdum Missas Ecclesia celebrare consueuerit, non tamen illis sacrificium offerri docet, sed Deo soli, qui illos coronauit, vnde nec sacerdos dicere solet, Offero tibi sacrificium, Petre, vel Paule, sed Deo, de illorum victorijs gratias agens, eorum patrocinia implorat; vt ipsi pro nobis intercedere dignetur in cælis, quorum memoriam facimus in terris.

Caput IV.

ET cum Sancta sanctè *h* administrari conueniat, sitque hoc omnium sanctissimum sacrificium, Ecclesia Catholica, vt dignè, *i* reuerenterque of-fer-

a *Ad Tit.* 1. b *Psal.* 53. c *Hebr.* 6. d *Sup.* 21. e *Hebr.* 4.
f *Infr. Sess.* 15. *in princ. cap. de cel. Sess. inf. cap.* 4.
g *Infr. can.* 4. & *Sess.* 15 *de inuoc. Sanct.* h *Infr. Sess.* 24. *e, fin, de Sac. Matr,* i *Infr. can,* 6.

ferretur, ac perciperetur, sacrum Canonem multis antea sæculis instituit, *a* ita ab omni errore purum, vt nihil in eo contineatur, *b* quod non maximè sanctitatem, *c* ac pietatem quamdam redoleat, mentesque offerentium in Deum erigat, *d* is enim constat cùm ex ipsis Domini verbis, *e* tùm ex Apostolorum traditionibus, ac sanctorum quoque Pontificum pijs institutionibus.

Caput V.

CVmque natura hominum ea sit, *f* vt non facilè queat sine adminiculis exterioribus ad rerum diuinarum meditationem sustolli; propterea pia mater Ecclesia ritus quosdam, vt scilicet quædam submissa voce, alia verò elatiore, in Missa pronunciarentur, instituit. Ceremonias item adhibuit, vt mysticas benedictiones, lumina, thymiamata, vestes, aliaque id genus multa, ex Apostolica disciplina, & & traditione, quò, & Maiestas tanti sacrificii commendaretur, & mentes fidelium per hæc visibilia religionis, & pietatis signa ad rerum altissimarum, quæ in hoc sacrificio latent, contemplationem excitarentur.

Caput VI.

OPtaret quidem sacrosancta Synodus, *g* vt in singulis Missis fideles adstantes, non solùm spirituali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicarent, quo ad eos sanctissimi huius sacrificii fructus vberior proueniret: nec tamen, si id non semper fiat, propterea Missas illas, in quibus solus sacerdos sacramentaliter communicat, vt priuatas, & illicitas, damnat, sed probat, atque adeò commendat: *h* si quidem illæ quoque Missæ verè communes censeri debent: partim, quod in eis populus spiritualiter communicet, partim verò, *i* quod à publico Ecclesiæ ministro non pro se tantùm, sed pro omnibus fidelibus, qui ad corpus Christi pertinent, celebrentur.

Caput

a *Matt.26.* b *Marc.14.* c *Luc.11.* d *1. Cor.12.* e *Ca. cum Martha, extr. de cel miss.* f *Inf. cau. 7.* g *Sup. Sess. 13. c.8. de Sacr. Euch.* h *Inf. cã. 8. & ca. in calicē ca. non oportet, & ca. cum omne, de cõsecrat. dist. 1. Conc. Brac. 3. ca. 1.*

Caput VII.

MOnet deinde sancta Synodus, *a* præceptum esse ab Ecclesia sacerdotibus, *b* vt aquã vino in calice offerendo miscerent, *c* tum quòd Christum Dominum ita fecisse credatur, *d* tum etiam, quia è latere eius aqua simul cum sanguine exierit, quod Sacramentum hac mixtione recolitur: & cum aquæ in Apocalypsi B. Ioannis populi dicantur, ipsius populi fidelis cum capite Christo vnio repræsentatur.

Caput VIII.

ET si Missa magnam contineat populi fidelis eruditionem, non tamen expedire visum est Patribus, vt vulgari passim lingua celebraretur. Quãobrem, retento vbique cuiusque Ecclesiæ antiquo, & à S. Rom. Ecclesia omnium Ecclesiarum matre, & magistra, probato ritu, ne oues Christi esuriant, ne ve paruuli panem petant, & non sit qui frangat eis; mandat sancta Synodus Pastoribus, & singulis, curam animarum gerentibus, vt frequenter inter missarum celebrationem, vel per se, vel per alios ex iis, quæ in Missa leguntur, *e* aliquid exponant, atque inter cætera sanctissimi huius sacrificii mysterium aliquod declarent, diebus præsertim Dominicis, & festis.

Caput IX.

QVia verò aduersus veterem hanc, in sacrosancto Euangelio Apostolorum traditionibus, sanctorumque Patrum doctrina fundatam fidem, hoc tempore multi disseminati sunt errores, multaque à multis docentur, atque disputantur: sacrosancta Synodus, post multos, grauesque his de rebus maturè habitos tractatus, vnanimi Patrum omnium consensu, quæ huic purissimæ fidei, sacræque doctrinæ aduersantur, damnare, & à sancta Ecclesia eliminare per subiectos hos Canones, constituit.

DE

a *Concil. Cart. 3 cap. 23.* b *S. Cypr. epist. 3. lib* 1. c *Apoc. 17.* d *Infr. cap. 9. c. omnes, cum. seq. 22 dist. 1. in fi. de sum. Trin. c. fin. de foro compet sup Sess. 4 c. 3. de sacramẽt. extrema Vnct.* e *Infr. Ses.* 14. *c. 8. de refer.*

DE SACRIFICIO MISSÆ.

CANON I.

SI quis dixerit, in Missa non offerri Deo verum, & proprium sacrificium; aut quod offerri non sit aliud, quàm nobis Christum ad manducandum dari, anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, illis verbis, *a* Hoc facite in meam commemorationem, Christum non instituisse Apostolos sacerdotes, *b* aut non ordinasse, vt ipsi, aliique sacerdotes offerrent corpus, *c* & sanguinem suum, anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, *d* Missæ sacrificium tantum esse laudis, & gratiarum actionis, *e* aut nudam commemorationem sacrificii in Cruce peracti, *f* non autem propitiatorium: vel soli prodesse sumenti, neque pro viuis, & defunctis, pro peccatis, pœnis, satisfactionibus, & aliis necessitatibus offerri debere, anathema sit.

CANON IV.

Si quis dixerit, blasphemiam irrogari sanctissimo Christi sacrificio in cruce peracto per Missæ sacrificium; aut illi per hoc derogari, anathema sit.

CANON V.

Si quis dixerit, imposturam esse, *g* Missas celebrare in honorem Sanctorum, & pro illorum intercessione apud Deum obtinenda, sicut Ecclesia intendit, anathema sit.

CANON VI.

Si quis dixerit, *h* Canonem Missę errores continere, ideoque abrogandum esse, anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit, cæremonias, vestes, & externa signa, quibus in Missarum celebratione Ecclesia Catholica vtitur, irritabula impietatis esse magis, quàm officia pietatis, anathema sit.

CA-

a 1. *Cor.* 11. b *Sup. c.* 1. c *Clem. vnic. de reliq. & venera. Sanct.* d *Matth.* 26. e *Luc.* 11. f *Sup. cap.* 2. *ca.* 1. *extr. de cel. miss. infr. Sess.* 25. *in princip. sep. c.* 2. g *Sup. c.* 3. h *Sup. cap.* 4. i *Sup. cap.* 5.

CANON VIII.

Si quis dixerit, *a* Missas, in quibus solus sacerdos sacramentaliter communicat, illicitas esse, ideoque abrogandas. anathema sit.

CANON IX.

Si quis dixerit, Ecclesię Romanæ ritum, quo submissa voce pars canonis, & verba consecrationis proferuntur damnandum esse: aut lingua tantùm vulgari Missam celebrari debere: aut aquam non miscendam esse vino in Calice offerendo, eo quòd sit contra Christi institutionem, anathema sit.

Decretum de obseruandis, & euitandis in celebratione Missæ.

QVanta cura adhibenda sit, vt sacrosanctum Missæ sacrificium omni religionis cultu, ac veneratione celebretur, quiuis facilè existimare poterit qui cogitarit maledictum in Sacris litteris eum vocari, *b* qui facit opus Dei negligenter. Quod si necessariò fatemur, nullum aliud opus adeò sanctum, ac diuinum à Christi fidelibus tractari posse, quàm hoc ipsum tremendum mysterium, quo viuifica illa hostia, qua Deo Patri reconciliati sumus in altari, per sacerdotes quotidie immolatur: satis etiam apparet, omnem operam, & diligentiam in eo ponendam esse, vt quanta maximè fieri potest interiori cordis munditia, & puritate, atque exteriori deuotionis, ac pietatis specie peragatur. Cùm igitur multa iam siue temporum vitio, siue hominum incuria, & improbitate irrepsisse videantur, quæ à tanti sacrificij dignitate aliena sunt: *c* vt ei debitus honor, & cultus ad Dei gloriam, *d* & fidelis populi ædificationem restituatur, *e* decernit sancta Synodus vt Ordinarij locorum Episcopi ea omnia prohibere, atque è medio tollere sedulò curent, ac teneatur, quæ vel auari-

a *Sup. cap. 6.* b *Ier. 12.* c *Ephes. 5.* d *Colos. 3.* e *Ca. cum omnia c. sicut vrgeri, 1. q. 1. cap. idololatria, 28. q. 1. & can. auaritia, de praben. & dig. Gregor, ep. l. 9. c. 53.* f *ca. ad apostolicam, extr. de simon.*

auaritia, idolorum seruitus, vel irreuerentia, quæ ab impietate vix seiuncta esse potest, vel superstitio, veræ pietatis falsa imitatrix, induxit. Atque vt multa paucis compræhendantur, in primis, quod ad auaritiam pertinet, cuiusuis generis mercedum conditiones, pacta, *a* & quidquid pro Missis nouis celebrandis datur; necnon importunas, atque liberales eleemosynarum exactiones potius, *b* quam postulationes, aliaque huiusmodi, quæ à simoniaca labe, vel certè à turpi quæstu non longæ absunt, *c* omninò prohibeant. Deinde, vt irreuerentia vitetur, singuli in suis Diœcesibus interdicant, ne cui vago, & ignoto sacerdoti Missas celebrare liceat. Neminem præterea, qui publicè, & notoriè criminosus sit, aut sancto altari ministrare, aut sacris interesse permittant; ne ve patiantur priuatis in domibus, atque omninò extra Ecclesiam, & ad diuinum tantum cultum dedicata oratoria, *d* ab eisdem Ordinarijs designanda, visitanda, *e* sanctum hoc sacrificium à sæcularibus, aut Regularibus quibuscumque peragi, ac nisi prius qui intersint, decenter composito corporis habitu, declarauerint se mente etiam, ac deuoto cordis affectu, *f* non solùm corpore, adesse. *g* Ab Ecclesijs verò musicas eas, vbi siue organo, siue cantu lasciuum, aut impurum aliquid misceatur, item sæculares omnes actiones, vana, atque adeò profana colloquia, deambulationes, strepitus, clamores arceant, *h* vt domus Dei verè domus orationi esse videatur, ac dici possit. Postremò, ne superstitioni locus aliquis detur, edicto, & pœnis propositis caueant, ne sacerdotes alijs, quàm debitis horis celebrent, neve ritus alios, aut alias cæremonias, & preces in Missarum celebratione adhibeant, præter eas, quæ ab Ecclesia probatæ, ac frequenti, & laudabili vsu receptæ fuerint. Quarumdam verò

Missa-

a *Concil. Laod. c.58.* b *Concil. Cart. can. 9. ca. sicut non alijs cum seq.* c *can. hic ergo, cap. nullus presbyter. & c. clericus de consec. dist. 1. & c. extr. catholica, & c. manus, vers. cum ergo, 1. q. 1.* d *Concil. Cabil. c. 40.* e *Concil. Mag. c. 9. missarum, & ca. concedimus, de consec. dist. 1.* f *Concil. Basil.* g *Sess. 21. c. vlt. Matth. 21. & Is. 56. & Ier. 7.* h *Sup. Ses. 6. c. 3*

Missarum, & candelarum certum numerum, qui magis à superstitioso cultu, quàm à vera religione inuentus est, omninò ab Ecclesia remoueant; doceantque populum, quis sit, & à quo potissimum proueniat sanctissimi huius sacrificij tàm pretiosus, a ac cælestis fructus. b Moneant etiam eumdem populum, c vt frequenter ad suas Parochias, saltem diebus Dominicis, & maioribus festis accedant. Hæc igitur omnia, quæ summatim enumerata sunt, omnibus locorum Ordinariis ita proponuntur, vt non solùm ea ipsa, sed quæcumque alia huc pertinere visa fuerint, ipsi pro data sibi à sacrosancta Synodo potestate, ac etiam, vt delegati Sedis Apostolicæ, prohibeant, mandent, corrigant, statuant, atque ad ea inuiolatè seruanda, censuris Ecclesiasticis, aliisque pœnis, quæ illorum arbitrio constituentur, fidelem populum compellant: non obstantibus priuilegiis, exemptionibus, ac consuetudinibus quibuscumque.

Decretum de Reformatione,

EAdem sacrosancta œcumenica, d & generalis Tridentina Synondus, e in spiritu Sancto legitimè congregata, f presidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, g vt reformationis negotium prosequatur, hæc in præsenti Sessione statuenda censuit.

Caput I.

NIhil est quod alios magis ad pietatem, & Dei cultum assiduè instruat, quàm eorum vita, & exemplum, h qui se diuino ministerio dedicarunt. cùm enim à rebus sæculi in altiorem sublati locum conspiciantur; in eos, tamquam in speculum reliqui oculos conijciunt, ex ijsque sumunt, quod imiten-

a *cap. 2. de par.* b *Concil Agar. cap. 47.* c *Concil. Trid. vers. doctrina vera.* d *Infr. sess. vlt. de ref. cap. 1.* e *Mar. 5.* f *Tit. 1.* g *ca. qual. il 2. de accus.* h *ca. clericos, 12. dist.*

tentur. a Quapropter sic decet omninò Clericos in sortem Domini vocatos, vitam, moresque suos omnes componere, vt habitu, gestu, incessu, sermone, aliisque omnibus rebus, nil, nisi graue, moderatum, ac religione plenum, b præseferant: leuia etiam delicta, quæ in ipsis maxima essent, effugiant, vt eorum actiones cunctis afferant venerationem. Cùm igitur quo maiore in Ecclesia Dei, & vtilitate, & ornamento hæc sunt, ita etiam diligentius sint obseruanda, statuit sancta Synodus, c vt quæ aliàs à summis Pontificibus, & à sacris Conciliis de Clericorum vita, honestate, cultu, doctrinaque retinenda, ac simul de luxu, commessationibus, choreis, aleis, lusibus, ac quibuscumque criminibus, necnon sæcularibus negotiis fugiendis copiosè, ac salubriter sancita fuerunt, eadem in posterum iisdem pœnis, vel maioribus, arbitrio Ordinarii imponendis obseruentur: nec appellatio executionem hanc, quæ ad morum correctionem pertinet, suspendat. Si qua verò ex his in desuetudinem abisse compererint, d ea quamprimum in vsum reuocari, & ab omnibus accuratè custodiri studeant: non obstantibus consuetudinibus quibuscumque, ne subditorum neglectæ emendationis ipsi condignas, Deo vindice, pœnas persoluant.

Caput II.

QVicumque posthac ad Ecclesias Cathedrales erit assumendus, is non solum natalibus, ætate, moribus, & vita, ac aliis, quæ à sacris Canonibus requiruntur, plenè sit præditus, e verum etiam in sacro Ordine antea, saltem sex mensium spatio, consti-

a *Sup. Ses. 24. c. 6. de ref.* b *De vl. & hocan. Apost. c. 7. & 46. cum seq. de vi. & ho. cler. extra in 6. &* c *In cle. 1. non oportet in 1. de cons. d. 5. c. canonum, c. q. 3. c. credo 21. q. 3. cap. Episcopum, cum seq. & c. presbyter, d. 12. Concil. car. 1. c. 6. & Cart. 3. c. 15. Concil. chal. can. 3.* d *Conc. Are. 1. c. 14. cum sim. Conc. Agat. c. 19. Concil. Tarta. c. 2. & & infra Ses. 14. de ref. c. 12. cap. cum in cunctis, & c. cum nobis, de cleric. c. graue nimis, de ira. & inf. Sess. 4. c. 1. de ref.* e *Conc. 2. Sard. 1. cap. 3.*

constitutus: quarum rerum instructio, *a* si eius notitia nulla, aut recens in Curia fuerit, à Sedis Apostolicæ Legatis, *b* seu Nunciis Prouinciarum, aut eius Ordinario, eoque deficiente, à viciniioribus Ordinariis sumatur. Scientia verò præter hæc eiusmodi polleat, vt muneris sibi iniungendi necessitati possit satisfacere, ideoque antea in vniuersitate studiorum Magister, siue Doctor, aut Licentiatus Sacra Theologia, *c* vel iure Canonico meritò sit promotus aut publico alicuius Academiæ testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur. Quòd si Regularis fuerit, à superioribus suæ religionis similem fidem habeat. Prædicti autem omnes, vnde instructio, seu testificatio erit sumenda, hæc fideliter, & gratis referre teneatur: alioquin eorum conscientias grauiter oneratas esse scient; ac Deum, & Superiores suos habebunt vltores.

Caput III.

EPiscopi, etiam tamquam delegati Apostolici, ex fructibus, *d* & prouentibus quibuscumque omnium dignitatum, personatuum, & officiorum in Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis existentium, tertiam partem in distributiones, eorum arbitrio assignandas, diuidere possint, vt scilicet, qui eas obtinent, si personaliter competens ibi seruitium, iuxta formam ab eisdē Episcopis præscribendam, quolibet die statuto non impleuerint; illius diei distributionem amittant, nec eius quoquo modo dominium acquirant, sed fabricæ Ecclesiæ, quatenus indigeat, *e* aut alteri pio loco, arbitrio Ordinarii applicetur. Crescente verò contumacia, contra eos iuxta Sacrorum Canonum Constitutiones procedant. *f* Quòd si alicui ex prædictis dignitatibus in Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis, de iure, seu consuetudine iurisdictio, administratio, vel officium non competat, sed extra Ciuitatem, in Diœce-

a *Concil. Rom. sub Nicef. I. ver. vt nullus Laicus* b *Concil. Brac. in c. 18 ca. de Syracusana. 18. d. & 81 per totam c. licet can. de cler. in* c. c *Super Seff. 7. c. 1. de ref. sub. Sess. 21 de ref. cap. 3.* e *c. cum ex eo de cler. in* [illegible] *& de cleric. non resid. per tot.* f *Inf. Sef. 14 c. 12. de ref.*

Diœcesi cura animarum immineat, cui is, qui dignitatem obtinet, incumbere voluerit: tunc pro tempore, quo in curata Ecclesia resederit, ac ministrauerit, tamquam præsens sit, ac diuinis intersit, in Ecclesiis Cathedralibus, ac Collegiatis habetur. Hæc in ijs tantùm Ecclesiis constituta intelligantur, in quibus nulla est cònsuetudo, vel statutum, vt dignitates non seruientes aliquid amittant, quod ad tertiam partem dictorum fructuum, & prouentuum ascendat: non obstantibus consuetudinibus, exemptionibus, & constitutionibus, etiam iuramento, & quauis auctoritate firmatis.

Caput IV.

QVicumque in Cathedrali, vel Collegiata, sæculari, vel Regulari Ecclesia, diuinis mancipatus officiis in Subdiaconatus ordine saltem constitutus non sit: vocem in huiusmodi Ecclesiis, in Capitulo non habeat, etiam si hoc sibi ab aliis liberè fuerit concessum: Ii verò, qui dignitates personatus, officia, præbendas, portiones, ac quælibet alia beneficia in dictis Ecclesiis obtinent, aut in posterum obtinebunt, quibus onera varia sunt adnexa, videlicet, vt alii Missas, alii Euangelium, alii Epistolas dicant, seu cantent; quocumque ii priuilegio, exemptione, prærogatiua, , generis nobilitate sint insigniti, teneantur, a iusto impedimento cessante, infra annum ordines suscipere requisitos: alioquin pœnas incurrant, iuxta Constitutionem Concilii Viennensis, quæ incipit: *Vt ij, qui:* quam præsenti decreto innouat, cogantque Episcopi eos diebus statutis dictos ordines per seipsos exercere, ac cætera omnia officia, quæ debent, in cultu diuino præstare, sub eisdem, & aliis, etiam grauioribus pœnis, arbitrio eorum imponendis. Nec aliis in posterum fiat prouisio, nisi iis, qui iam ætatem, & cæteras habilitates integrè habere dignoscantur: aliter irrita sit prouisio.

Caput V.

DIspensationes, b quacumque authoritate concedendæ, si extra Romanam Curiam committendæ

a *Vt ijdem, de ætat. & & qual. in cle.* b *Infr. Sess. vlt. de ref. c. 4.*

tendæ erunt, committantur Ordinariis illorum, qui eas impetrauerint: eæ verò, quæ gratiosè concedentur, suum non sortiantur effectum, nisi prius ab eisdem, tamquam delegatis Apostolicis summariè tantùm, & extraiudicialiter cognoscatur, expressas preces subreptionis, vel obreptionis vitio non subiacere.

Caput VI.

IN commutationibus vltimarum voluntatum, quæ non nisi ex iuxta, a & necessaria causa fieri debent, Episcopi, tamquam delegati Sedis Apostolicæ, summariè, & extraiudicialiter cognoscant, nihil in precibus, tacita veritate, vel suggesta falsitate, fuisse narratum, prius quàm commutationes prædictæ executioni demandentur,

Caput VII.

LEgati, & Nuncii Apostolici, Patriarchæ, Primates, & Metropolitani in appellationibus ad eos interpositis, in quibusuis causis tàm in admittendis appellationibus, quam in concedendis inhibitionibus post appellationem, seruare teneatur formam, & tenorem sacrarum Constitutionum, & præsertim Innoc. IV. quæ incipit: *Romana*; quacumque consuetudine etiam immemorabili, aut stylo, vel priuilegio, in contrarium non obstantibus: aliter inhibitiones, & processus, & inde secuta quæcumque sint ipso iure nulla.

Caput VIII.

EPiscopi, b etiam tamquam Sedis Apostolicæ delegati, in casibus à iure concessis, omnium piarum dispositionũ tam in vltima voluntate, quàm inter viuos sint executores: habeant ius visitandi hospitalia, Collegia quæcumque, ac confraternitates laicorum, etiam quas scholas, siue quocumque alio nomine vocant: non tamen quæ sub Regum immediata protectione sunt, sine eorum licentia: eleemosynas Montis Pietatis, siue charitatis, & pia

G loca

a *Ca. Romana, de app. in 6.* b *Ca. eos quidem, c. si haeredes, c. tua nobis, & c Ioan, de testam. Clem. quia contingit, de rel. domib.*

loca omnia, a quomodocumque nuncupentur, etiam si prædictorũ locorum cura ad laicos pertineat, b atque eadem pia loca exemptionis priuilegio sint munita: ac omnia, quæ ad Dei cultum, aut animarum salutem, seu pauperes sustentandos instituta sunt, ipsi ex officio suo, iuxta Sacrorum Canonum statuta cognoscant, & exequantur: non obstantibus quacumque consuetudine, etiam immemorabili, priuilegio, aut statuto.

Caput IX.

ADministratores tàm Ecclesiastici, c quàm laici fabricæ cuiusuis Ecclesiæ, etiam Cathedralis, Hospitalis, d Confraternitatis, Eleemosynæ Montis Pietatis, & quorumcumque piorum locorum, singulis annis teneantur reddere rationem administrationis Ordinario: consuetudinibus, & priuilegijs quibuscumque in contrarium sublatis: e nisi secus forte in institutione, & ordinatione talis Ecclesiæ, seu fabricæ expressè cautum esset. Quod si ex consuetudine, aut priuilegio, aut ex Constitutione aliqua loci, alijs ad id deputatis ratio reddenda esset: tunc cum ijs adhibeatur etiam Ordinarius, & aliter factæ liberationes dictis administratoribus minimè suffragentur.

Caput X.

CVm ex notariorum imperitia plurima damna, & multarum occasio litium oriatur, possit Episcopus quoscumque Notarios, etiam si Apostolica, Imperiali, aut Regia auctoritate creati fuerint, etiam tamquam delegatus Sedis Apostolicæ, examinatione adhibita, eorum sufficientiam scrutari, illisque non idoneis repertis, aut quandocumque in officio delinquentibus, officii eius in negotiis, litibus, & causis Ecclesiasticis, ac spiritualibus exercendi vsum perpetuò, aut ad tempus prohibere, neq; eorum appellatio interdictionem Ordinarii suspendat.

Caput

a *Sup. Sess. 11. c. 2. de ref.* b *Ca. tua, & ca. Ioannes, de testam.* c *Cap. 16. q 15. infr. Sess. 24. c. 2. in fin. de refor.*
d *Clem quia contingit, §. vt autem præmissa, de relig. domib.*
e *Sup. Sess. 7. c. vlt. & infr. Sess. 15. ca. 8. de ref. Sess. 27. ca. 16. de reform.*

Caput X I.

SI quem clericorum, a vel laicorum, quacumque is dignitate, b etiam Imperiali, aut Regali præfulgeat, in tantum malorum omnium radix cupiditas occupauerit, vt alicuius Ecclesiæ, seu cuiusuis sæcularis, c vel regularis beneficii, Montium Pietatis, aliorumque piorum locorum iurisdictiones, bona, census, ac iura etiam feudalia, & emphyteutica, fructus, emolumenta, seu quascumque obuentiones, quæ in ministrorum, & pauperum necessitates conuerti debent, per se, vel alios, vi, vel timore incusso, seu etiam per suppositas personas Clericorum, aut laicorum, d seu quacumque arte, aut quocumque quæsito colore, in proprios vsus conuertere illosque vsurpare præsumpserit; seu impedire, ne ab iis, ad quos iure pertinent, e percipiantur: is anathemati tamdiu subiaceat, quamdiu iurisdictiones, bona, res, iura, fructus, & reditus, quos occupauerit, vel qui ad eum quomodocumque etiam ex donatione suppositæ personæ peruenerint, Ecclesiæ eiusque administratori, siue beneficio, integrè restituerit, ac deinde à Romano Pontifice absolutionem obtinuerit. Quòd si eiusdem Ecclesiæ patronus fuerit, etiam iure patronatus, vltra prædictas pœnas, eo ipso priuatus existat. Clericus verò, qui nefandæ fraudis, & vsurpationis huiusmodi fabricator, seu consentiens fuerit eisdem pœnis subiaceat: necnon quibuscumque beneficiis priuatus sit, & ad quæcumque alia beneficia inhabilis efficiatur: & à suorum Ordinum executione, etiam post integram satisfactionem, & absolutionem, sui Ordinarii arbitrio suspendatur.

Decretum super petitione concessionis Calicis.

INsuper cùm eadem sacrosancta Synodus superiori Sessione duos articulos aliàs propositos, & G 2 tunc

a *Conc. Tri. c.* 7 b *Concil. Aur* 2. *c.* 1. *Conc. Paris.* 1. *c.* 1. c *Conc. Tur.* 2 *ca.* 15. *Conc. Aur.* 7. *ca.* 15. *Conc. Mag. c.* 6 11. d *Conc Aquis. c.* 88 e *Conc. Later sub Leo X. Sess.* 9. & 10. *ca. pradra cum seq.* 12. *q.* 1. *c. attendendum est* 17. *q.* 4. *ex vt epist. ad vniuersos Episcopos.*

tunc nondum discussos, a videlicet, An rationes, quibus sancta Catholica Ecclesia adducta fuit, vt communicaret laicos, atque etiam non celebrantes sacerdotes sub vna panis specie, ita sint retinendæ, vt nulla ratione Calicis vsus cuiquam sit permittendus; &, An, si honestis, & Christianæ charitatis consentaneis rationibus concedendus alicui vel nationi, vel regno calicis vsus videatur, sub aliquibus conditionibus concedendus sit; & quænam illæ sint; in aliud tempus, oblata sibi occasione, examinandas, atque definiendas reseruauerit; nunc eorum, pro quibus petitur, saluti optimè consultum, volens, decreuit, integrum negotium ad Sanctissimum Dominum nostrum esse referendum, prout præsenti decreto refert, qui pro sua singulari prudentia id efficiat, quod vtile Reipublicæ Christianæ, & salutare petentibus vsum Calicis fore indicauerit.

Indictio futuræ Sessionis.

Insuper eadem sacrosancta b Tridentina Synodus diem futuræ Sessionis ad feriam quintam post octauam festiuitatis Omnium Sanctorum, quæ erit die 12. Mensis Nouembris, indicit, & in ea decernetur de Sacramento Ordinis, & de Sacramento Matrimonii, &c.

Prorogata fuit Sessio vsque ad diem 15. Iulij 1563.

SESSIO XXIII.

Quæ est vij. sub Pio IV. Pontif. Max.

Celebrata die 15. Mensis Iulii 1563.

Vera, & Catholica doctrina de Sacramento Ordinis ad condemnandos errores nostri temporis, à sancta Synodo Tridentina decreta, & publicata Sessione septima.

Caput I.

Sacrificium, & sacerdotium ita Dei ordinatione coniuncta sunt, vt vtrumque in omni lege extiterit.

a *In decr. prorogat. defin. quar. art. & Sess. 32. ca. 4.*
b *Infr. Sess. 21. c. 1. de ref.*

citerit. Cùm igitur, in nouo Testamento S. Eucharistię sacrificium visibile ex Domini institutione Catholica Ecclesia acceperit, fateri etiam oportet in ea nouum esse visibile, & externum sacerdotium, *a* in quod vetus traslatum est, *b* Hoc autem ab eodem Domino Saluatore nostro institutum esse, *c* atque Apostolis, *d* eorumque successoribus in sacerdotio potestatem traditam consecrandi, offerendi, & ministrandi corpus, & sanguinem eius; necnon, & peccata dimittendi, & retinendi, sacræ litteræ ostendunt, & Catholicæ Ecclesiæ traditio semper docuit.

Caput II.

CVm autem diuina res sit tàm sancti *e* Sacerdotii ministerium, consentaneum fuit, quo dignius, & maiori cum veneratione exerceri posset, vt in Ecclesiæ ordinatissima dispositione, plures, *f* & diuersi essent ministrorum ordines, *g* qui Sacerdotio ex officio deseruirent; ita distributi, vt qui iam clericali tonsura insigniti essent, per minores ad maiores ascenderent. Nam non solùm de sacerdotibus, sed & de Diaconis Sacrę litteræ apertam mentionem faciunt, & quæ maximè in illorum ordinatione attendenda sunt, grauissimis verbis docent, & ab ipso Ecclesiæ initio sequentium ordinum nomina, atque vniuscuiusque eorum propria ministeria, Subddiaconi scilicet, Acolythi, Exorcistæ, Lectoris, & Ostiarij in vsu fuisse cognoscuntur, quamuis non pari gradu, nam subdiaconatus ad maiores ordines à Patribus, & Sacris Concilijs refertur, in quibus, & de aliis inferioribus frequentissimè legimus.

Caput III.

CVm scripturæ testimonio, Apostolica traditione, & Patrum vnanimi consensu perspicuum sit, per sacram ordinationem, quę verbis, & signis exte

G 3

a *Matt.* 26. b *Marc.* 14. c *Luc.* 13. d *Cle.* 11. *vers. alia namque de reliq. & ven. Sanct.* e *Sup. Sess.* 21. *cap.* 11. *de sacr. miss.* 1. *Cor.* 11. *ad Hebr. ea translator de const.* f. *Infr. can.* 3. g *Ca. multis, de ætat, & qualit. inf. c.* 2. *& c.* 17. *de ref.*

exterioribus perficitur, gratiam conferri, a dubitare nemo debet, ordinem esse verè, & propriè vnum ex septem Sanctæ Ecclesiæ Sacramentis; inquit enim Apostolus: Admoneo te, vt resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum: non enim dedit nobis Deus spiritum timoris, sed virtutis, & dilectionis, & sobrietatis.

Caput IV.

QVoniam verò in Sacramento Ordinis, sicut & in Baptismo, & Confirmatione, character imprimitur, qui nec deleri, b nec auferri potest; meritò sancta Synodus damnat eorum sententiam, qui asserunt noui Testamenti sacerdotes temporariam tantummodò potestatem habere, & semel ritè Ordinatos iterum laicos effici posse, si verbi Dei ministerium non exerceant. Quòd si quis omnes Christianos promiscuè noui Testamenti sacerdotes esse, aut omnes pari inter se potestate spirituali præditos affirmet; nihil aliud facere videtur, quàm Ecclesiasticam Hierarchiam, quæ est Castrorum acies ordinata, confundere: perinde, ac si contra Beati Pauli doctrinam omnes Apostoli, omnes Prophetæ, omnes Euangelistæ, omnes Pastores, omnes sint Doctores. Proinde sacrosancta Synodus declarat, præter cæteros Ecclesiasticos gradus, Episcopos, qui in Apostolorum locum successerunt, c ad hunc Hierarchicum Ordinem præcipuè pertinere, & positos, sicut idem Apostolus ait, à Spiritu Sancto regere Eccle-

a 2. *Tim.* 3. *&* *Act.* 21. *cap.* 2. *subdiacono* 93. *d. Syriac. Pap. ep. ad Hymerium c.* 9. *Conc. Car.* 4. *c.* 2. *cum seq. c. subdiacon. cum seq.* 23. *d. c. nullus vl.* 2. 60. *d. c. si quid eorum, c. erubescant., & c. nemo* 12. *d.* 2. *Tit.* 4.

b *Supr. Ses.* 7. *can.* 9. *de sac. & cap. displicet, cir. med.* 25. *q.* 4. *c. quo ante med. de cons. d.* 4. *infr. can.* 6. 1. *Cor.* 13. *Ie.* 3. *Eph* 4. *c. cum ea iniuste, & ca. sicut in vno, de her. c. in nouo,* 11. *d. extr. Anac. epist.* 2. *c. ecclesia,* 25. *d. c quorum vices* 68. *d. Vrb.* 1. *epist. ad vniuer.*

c *Epist. Hier. epis.* 85 *Act.* 20. *sup. ses.* 6. *c.* 1. *de ref. c. diaconi* 94. *d. Anac. epist.* 1. *Sup. sess.* 7. *c.* 3. *de conf. c. quanto extr. de consuet. Ioan.* 10. *cap. ordinationes* 1. *q.* 1. *& c. tres* 23. *q.* 4. *c. relatum extr. de iur. patr.*

Ecclesiam Dei, eosque Presbyteris superiores esse, ac Sacramentum Confirmationis conferre, ministros Ecclesiæ ordinare, atque alia pleraque peragere ipsos posse, quarum functionum potestatem reliqui inferioris Ordinis nullam habent. Docet insuper sacrosancta Synodus, in ordinatione Episcoporum, sacerdotum, & cæterorum Ordinum, nec populi, nec cuiusuis sæcularis potestatis, & magistratus consensum, siue vocationem, siue authoritatem ita requiri, vt sine ea irrita sit ordinatio; quin potius decernit, eos, qui tantummodo à populo, aut sæculari potestate, ac magistratu vocati, & instituti ad hæc ministeria exercenda ascendunt, & qui ea propria temeritate sibi sumunt, omnes non Ecclesiæ ministros, sed fures, & latrones, per ostium non ingressos, habendos esse. Hæc sunt, quæ generatim sacræ Synodo visum est Christi fideles, de Sacramento ordinis docere. His autem contraria certis, & proprijs Canonibus in hunc, qui sequitur, modum damnare constituit, vt omnes, adiuuante Christo, fidei regula vtentes, in tot errorum tenebris catholicam veritatem facilius agnoscere, & tenere possint.

DE SACRAMENTO ORDINIS.

CANON I.

Si quis dixerit, *a* non esse in nouo Testamento sacerdotium visibile, *b* & externum, *c* vel non esse potestatem aliquam consecrandi, *d* & offerendi verum corpus, & sanguinem Domini, & peccata remittendi, & retinendi, sed officium tantum, & nudum ministerium prædicandi Euangelium, vel eos, qui non prædicant, prorsus non esse sacerdotes, anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, *e* præter sacerdotium non esse in Ecclesia Catholica, & alios ordines, & maiores, minores, per quos, velut per gradus quosdam, in sacerdotium tendatur, anathema sit.

G 4 CA-

a *Sup. ca.* 1. b *Matth.* 10. c *Ioann* 10. d *Cap. audiuimus, cum seq.* 14. *q.* 1. e *Sup. ca.* 8. *in singulis, cum seqq. dist.* 77. *sup. sess.* 7. *c.* 1. *de ref.*

CANON III.

Si quis dixerit, *a* Ordinem, siue sacram ordinationem non esse verè, *b* & propriè Sacramentum à Christo Domino institutum, *c* vel esse figmentum quoddam humanum excogitatum à viris rerum Ecclesiasticarum imperitis, aut tantùm ritum quemdam eligendi ministros verbi Dei, & Sacramentorum, anathema sit.

CANON IV.

Si quis dixerit, per sacram ordinationem non dari Spiritum sanctum, ac proinde frustra Episcopos dicere: Accipe Spiritum sanctum, aut per eam non imprimi characterem, vel eum, qui sacerdos semel fuit, laicum rursus fieri posse, anathema sit.

CANON V.

Si quis dixerit, sacram Vnctionem, qua Ecclesia in Sancta ordinatione vtitur, non tantùm non requiri, sed contemnendam, & perniciosam esse, similiter, & alias Ordinis cæremonias, anathema sit.

CANON VI.

Si quis dixerit, *d* in Ecclesia Catholica non esse Hierarchiam diuina ordinatione institutam, quæ constat ex Episcopis, Presbyteris, & ministris, anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit Episcopos non esse Presbyteros superiores, *e* vel non habere potestatem confirmandi, & ordinandi: vel eam, quam habent, illis esse cum Presbyteris communem, vel ordines ab ipsius collatos, sine populi, vel potestatis sæcularis consensu, aut vocatione irritos esse, aut eos, qui nec ab Ecclesiastica, & Canonica potestate ritè ordinati, nec missi sunt, sed aliundè veniunt, legitimos esse verbi, & Sacramentorum ministros, anathema sit.

C A-

a *Sup. cap. 1.* b *Matth 16.* c *Ioan. 20. ca. vt constitueretur de 50. cap. audiuimus, cap. seq. 2. q. 1 c. displicet 23 q. q. 4. sup. 4. & c. consultationi extr. de temp. ord.*

d *Anacl. Pap. epist. 1. supr. ca. 4.* e *Anacl. c. 4. & c. diaconi septem 93. dis. ex Concilio Neoc. c. 4. supr. c. 4.*

CANON VIII.

Si quis dixerit, Episcopos, qui authoritate Romani Pontificis assumuntur, non esse legitimos, & veros Episcopos, sed figmentum humanum, anathema sit.

Decretum de Reformatione.

EAdem sacrosancta Tridentina Synodus reformationis materiam prosequens, hæc, quæ sequuntur, in præsenti decernenda esse statuit, & decernit.

Caput I.

CVm præcepto diuino *a* mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, *b* oues suas agnoscere, pro his sacrificium offere, verbique diuini prædicatione, *c* Sacramentorum administratione, ac bonorum omnium operum exemplo pascere; pauperum, aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere, & in cætera munia pastoralia incumbere, quæ omnia nequaquam ab ijs præstari, & impleri possunt, qui gregi suo non inuigilant, neque assistunt, sed mercenariorum more deserunt; sacrosancta Synodus eos admonet, & hortatur, vt diuinorum præceptorum memores, factique forma gregis, in iudicio, & veritate pascant, & regant *d*. Ne verò ea, quæ de residentia sanctè, & vtiliter iam ante sub felic. rec. Paulo III. sancita fuerunt, in sensus, à sacrosanctæ Synodi mente alienos, trahantur, ac si vigore illius decreti quinque mensibus continuis abesse liceat: illis inhærendo, declarat sacrosancta Synodus omnes Patriarchalibus, *e* Primatialibus, Metropolitanis, ac Cathedralibus Ecclesijs quibuscumque, quocumque nomine, & titulo præfectos etiam si *f* Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales sint, obligari ad personalem in sua Ecclesia, vel Diœcesi residentiam, vbi iniuncto sibi

 offi-

a *Ioan.* 21. b *Act.* 20. c *Ephes.* 4. *dic. sicut* 8. *q.* 1. *qui Episcopatum* 1. *q.* 3. *c. præcipuè* 1. *q.* 2. *c. gloria Episc.* 10. *q.* 1. d 1. *Pet.* 5. e *Sup. Sess* 9. *de ref. c.* 1. f *Inf. in Bulla S. D. N. Pij IV. Suprem. pag.* 371.

officio defungi teneantur, neque abesse posse, nisi ex causis, & modis infrascriptis. a Nam cum Christiana charitas, vrgens necessitas, debita obedientia, ac euidens Ecclesiæ, vel Reipublicæ vtilitas aliquos nonnumquam abesse postulent, & exigant; decernit eadem sacrosancta Synodus has legitimæ absentiæ causas à Beatiss. Rom. Pont. aut à Metropolitano; vel eo absente, Suffraganeo Episcopo antiquiori residente, qui idem Metropolitani absentiam probare debebit, in scriptis esse approbandas, nisi cum absentia inciderit propter aliquod munus, & Reipublicæ officium Episcopatibus adiunctũ; cuius, quoniam causę sunt notorię, & interdum repentinæ, ne eas quidē significari Metropolitano necesse erit; ad eumdem tamen cum Concilio prouinciali spectabit iudicare de licentiis à se, vel à Suffraganeo datis, & videre, b ne quis eo iure abutatur, & vt pœnis Canonicis errantes puniantur. Interea meminerint discessuri ita ouibus suis prouidendum, vt quantum fieri poterit, ex ipsorum absentia nullum damnum accipiant. Quoniam autem, qui aliquantisper tantum absunt, ex veterum Canonum sententia, non videntur abesse, quia statim reuersuri sunt, sacrosancta Synodus vult, illud absentiæ spatium singulis annis, siue continuum, siue interruptum, extra prædictas causas, nullo pacto debere duos, aut ad summum tres menses excedere, & haberi rationem, vt id æqua ex causa fiat, & absque vllo gregis detrimento, quod an ita sit, abscedentium conscientiæ relinquit, quam sperat religiosam, & timoratam fore cum Deo corda pateant, cuius opus non fraudolenter agere suo periculo tenentur. Eosdem interim admonet, & in Domino hortatur, ne per illius temporis spatium Dominici Aduentus, a Quadragesimæ, Natiuitatis,

Resur-

a C. a. de cætero, c. inter. quatuor. ca. tuæ, & c. relatum, de cler. non residen. c. ad supplicationem, de renunc. c. quorumdam 74. dist. b C. cum ex eo de elect. in 6. c. beneficium, de reg. eod. I. & c. 2. in fi. sup. sess. 6. c. præsentium, 7. q 1. & infr. sess. 24 de ref. c 4 Reg. 19. & 3. Reg. 8. d Baruc. 3. Bo. in Can. de quo c 1. Reg. 3.

Resurrectionis Domini, Pentecostes item, & Corporis Christi diebus, *b* quibus refici maxime, & in Domino gaudere Pastoris præsentia oues debeant, *c* ipsi ab Ecclesia sua Cathedrali vllo pacto absint, nisi Episcopalia munia in sua Diœcesi eos aliò vocent.

Si quis autem (quod vtinam nunquam eueniat) contra huius decreti dispositionem abfuerit, statuit sacrosancta Synodus, præter alias pœnas aduersus non residentes, sub Paulo III. impositas, & innouatas, ac mortalis peccati reatum, *d* quem incurrit, eum pro rata temporis absentiæ, fructus suos non facere, nec tuta conscientia, alia etiam declaratione non secuta, illos sibi detinere posset: sed teneri, aut ipso cessante, per Superiorem Ecclesiasticum illos fabricæ Ecclesiarum, aut pauperibus loci erogare: prohibita quacumque conuentione, vel compositione, quæ pro fructibus malè perceptis appellatur; ex qua etiam prædicti fructus in totum, aut pro parte ei remitterentur, non obstantibus quibuscumque priuilegijs cuicumque Collegio, aut fabricæ concessis.

Eamdem omninò, etiam quoad culpam, *f* amissionem fructuum, & pœnas de curatis inferioribus, & alijs quibuscumque, qui beneficium aliquod Ecclesiasticum curam animarum habens, obtinent, *g* sacrosancta Synodus declarat, & decernit: ita tamen, vt quandocumque eos, causa prius per Episcopum cognita, & probata, abesse contigerit, Vicarium idoneum, ab ipso Ordinario approbandum, cum debita mercedis assignatione relinquant. Discedendi autem licentiam in scriptis, gratisque concedendam vltra bimestre tempus, nisi ex graui causa non obtineant. Quòd si per edictum citati etiam non personaliter contumaces fuerint, liberum esse vult Ordinarijs per censuras ecclesiasticas, & sequestrationem, & subtractionem fructuum, aliaque iuris remedia, etiam vsque ad priuationem compellere: *a*

G 6 nec

a *Cap. si quis in clero 7. q. 2.* b *Conc. Agat. c. 64.* c *Conc. Lud.* d *Sup sess. 6. de ref. c. 1. 2. ca. Conquerente, & ferè per tot. de cler non resid.* e *Sup. sess 6. de ref. c. 2.* f *c. Beneficium de Reg. in 6.*

nec executionem hanc quolibet priuilegio, licentia, familiaritate, exemptione, etiam ratione cuiuscumque beneficij, pactione, statuto etiam iuramento, vel quacumque auctoritate confirmato, b consuetudine, etiam immemorabili, quæ potius corruptela censenda est, siue appellatione, aut inhibitione, etiam in Romana Curia, vel vigore Eugenianę Constitutionis suspendi posse. Postremo, tàm decretum illud sub Paulo III. quàm hoc ipsum in Concilijs Prouincialibus, & Episcopalibus publicari, sancta Synodus præcipit: cupit enim, quæ adeò ex Pastorum munere, animarumque salute sunt, frequenter omnium auribus, mentibusque infigi, vt in posterum, Deo iuuante, nulla temporum iniuria, aut hominum obliuione, aut desuetudine aboleantur.

Caput II.

ECclesijs Cathedralibus, seu superioribus, c quocumque nomine, ac titulo præfecti, etiam si S. Romanæ Ecclesiæ Cardinales sint, d si munus consecrationis intra tres menses non susceperint, ad fructuum perceptorum restitutionem teneantur: si intra totidem menses postea id facere neglexerint, Ecclesijs ipso iure sint priuati. Consecratio verò, si extra Curiam Romanam fiat, in Ecclesia, ad quam promoti fuerint, aut in Prouincia, si commodè fieri poterit, celebretur.

Caput III.

EPiscopi per semetipsos ordines conferant: e quòd si ægritudine fuerint impediti, subditos suos nō aliter quàm iam probatos, f & examinatos ad alium Episcopum ordinandos dimittant.

Caput IV.

PRima tonsura non initientur qui Sacramentum Confirmationis non susceperint, g & fidei rudimenta

a *cap. venerabilis, & c. fin. de consuet. extra cum Diuina, de princ.* b *Sup. sess. 6. de ref. c. 1.* c *Conc. Chalc. actio 17. ca. 25.* d *Conc. Vvor. c. 76. c. quoniam 75. dis. ca. quoniam 100. dist. & sup. sess. 7. c. 7.* e *Inf. c. 8. & 10. sup. sess. 14. c. 3. de ref.* f *Conc. Cart. 3. c 22.* g *c. 1. de temp. ord. in 6. & ca. cum contingat extr. de ætate, & qualitate.*

menta edocti non fuerint, quique legere, & scribere nesciant, & de quibus probabilis coniectura non sit, eos non sæcularis iudicij fugiendi fraude, sed vt Deo fidelem cultum præstent, hoc vitæ genus elegisse.

Caput V.

AD minores ordines promouendi, bonum à Parocho, *a* & à magistro scholæ, in qua educantur, testimonium habeant. Hi verò, qui ad singulos maiores erunt assumendi, per mensem ante ordinationem Episcopum adeant, qui Parocho, aut alteri, cui magis expedire videbitur, committat, vt nominibus, ac desiderio eorum, qui volent promoueri, publicè in Ecclesia propositis, de ipsorum ordinandorum natalibus, ætate, moribus, & vita à fide dignis diligenter inquirat: & litteras testimoniales, ipsam inquisitionem factam continentes, ad ipsum Episcopum quamprimum transmittat.

Caput VI.

NVllus prima tonsura initiatus, aut etiam in minoribus ordinibus constitutus, *b* ante decimum quartum annum beneficium possit obtinere. Is etiam fori priuilegio non gaudeat, *c* nisi beneficium Ecclesiasticum habeat; aut clericalem habitum, & tonsuram deferens, alicui Ecclesiæ ex mandato Episcopi inseruiat, vel in Seminario Clericorum, aut in aliqua Schola, vel vniuersitate de licentia Episcopi, *d* quasi in via ad maiores ordines suscipiendos versetur. In clericis verò coniugatis seruetur Constitutio Bonifacij VIII. quæ incipit: *Clerici, qui cum vnicis*, modò hi Clerici alicuius Ecclesiæ seruitio, vel ministerio ab Episcopo deputati, eidem Ecclesiæ seruiant, vel ministrent, & clericali habitu, & tonsura vtantur, nemini quoad hoc priuilegio, vel consuetudine, etiam immemorabili, suffragante.

Caput VII.

SAncta Synodus, antiquorum Canonum vestigijs inhærendo, decernit, vt quando Episcopus ordina-

a *cap. quando, 2. diu.* b *indecorum extr. de ref. & qual. inf. c. 18. c. cum in cunctis, § inferiora de elect.* c *c. 1. de elect. coniug. in 6, c. 10. extr. de cler. coniug.*

dinationem facere diſpoſuerit, *a* omnes, qui ad ſacrum miniſterium accedere voluerint, feria quarta ante ipſam ordinationem, vel quando Epiſcopo videbitur, ad ciuitatem euocentur: Epiſcopus autem ſacerdotibus, & alijs prudentibus viris, peritis diuinæ legis, ac in Eccleſiaſticis ſanctionibus exercitatis, ſibi aſcitis, ordinandorum genus, perſonam, ætatem, inſtitutionem, mores, doctrinam, & fidem diligenter inueſtiget, & examinet.

Caput VIII.

ORdinationes ſacrorum ordinum ſtatutis à iure temporibus, *b* ac in Cathedrali Eccleſia, vocatis, præſentibuſque ad id Eccleſiæ Canonicis, publicè celebrentur: *c* ſi autem in alio diœceſis loco præſente Clero loci, dignior, quantum fieri poterit, Eccleſia ſemper adeatur: vnuſquiſque autem à proprio Epiſcopo ordinetur. Quòd ſi quis ab alio promoueri petat, nullatenus id ei, etiam cuiuſuis generalis, aut ſpecialis Reſcripti, vel Priuilegij prætextu, etiam ſtatutis temporibus permittatur, niſi eius probitas, ac mores Ordinarij ſui teſtimonio commendentur: ſi ſecus fiat, *d* ordinans à collatione ordinum per annum, & ordinatus à ſuſceptorum ordinum executione, quamdiu proprio Ordinario videbitur expedire, ſit ſuſpenſus,

Caput IX.

EPiſcopus familiarem ſuum non ſubditum ordinare non poſſit, niſi per triennium ſecum fuerit commoratus, & beneficium, quacumque fraude ceſſante, ſtatim re ipſa illi conferat, conſuetudine quacumque, etiam immemorabili, in contrarium non obſtante.

Caput

a *c. quando & c. nullus ordinetur, 14. diſ. ex Conc. Cart. 3. c. 22. c ſi. diſt. 24.* b *Leo. Pap. ep. 79 cap. quol. parrib. 73. d.* c *Gelaſ. 1. epiſt. 1. c. 13. c. vlt. 75. d. c. 1. cũ ſeq. de temp. ord c. ordin. & 2. quando 75. d Concil. Cart. 4. c. 22. Sup. ſeſ. 14. de ref. c. 1. & 3. inf c. 10.* d *Conc. Aur. 3. c. 24. Conc. Aur. 3. c. 15. c. 1. 21. q. 29. q. 2. per tot. c. 1. cum ſeq. de tempo. ord. in 6.*

Caput X.

ABbatibus, ac alijs quibuſcumque quantumuis exemptis, non liceat in poſterum, intra fines alicuius Diœceſis *a* conſiſtentibus, etiam ſi nullius Diœceſis, vel exempti eſſe dicantur, cuiquam, qui regularis ſubditus ſibi non ſit, Tonſuram, vel minores ordines conferre; nec ipſi Abbates, & alij exempti, aut Collegia, vel Capitula quæcumque, etiam Eccleſiarum Cathedralium litteras dimiſſorias a'iquibus Clericis ſæcularibus, vt ab alijs ordinentur, concedant: ſed horum omnium ordinatio, ſeruatis omnibus, quæ in huius ſacroſanctæ Synodi decretis continentur, *b* ad Epiſcopos intra quorum Diœceſis fines exiſtant, pertineat: non obſtantibus quibuſcumque priuilegijs, præſcriptionibus, aut conſuetudinibus, etiam immemorabilibus. Pœnam quoque impoſitam ijs, qui contra huius S. Synodi ſub Paulo III. decretum à Capitulo Epiſcopali, Sede vacante, litteras dimiſſorias impetrant, ad illos, qui eaſdem litteras non à Capitulo, *c* ſed ab alijs quibus, in iuriſdictione Epiſcopi loco Capituli, Sede vacante ſuccedentibus, obtinerent, mandat extendi: Concedentes autem dimiſſorias contra formam decreti, ab officio, & beneficio per annum ſint ipſo iure ſuſpenſi.

Caput XI.

MInores ordines ijs, qui ſaltem Latinam linguam intelligant, *d* per temporum interſtitia, niſi aliud Epiſcopo expedire magis videretur, *e* conferantur, vt eo accuratius, *f* quantum ſit huius diſciplinæ pondus, poſſint edoceri: ac in vnoquoque munere, iuxta præſcriptum Epiſcopi, ſe exerceant; idque in ea, cui adſcripti erunt, Eccleſia, niſi fortè ex cauſa ſtudiorum abſint, *g* atque ita de gradu in gradum aſcedant: *h* vt in eis cum ætate vi-

tæ

a *Abbates, quos ordines conferre poſsint, cap. quoniam diſt. 60. can. tum contingit, extr. de ætate, & qualit.* b *Sup. c. 5. cum ſeq. & inf. c. 22. cum ſeq.* c *Sup. ſeſ. 7. de ref c. 10* d *c. in ſing. cum ſeqq. 77. diſt.* e *Syr. Pap. ep. ad Gy.* f *Ordin. maior. 1. quando, & quibus conferendi:* g *Inſ. c. 17. & c. 2. 15. diſt.* h *Conc. Tol. 8. c. 8. & c. qui eccleſiaſt. diſt 59.*

tæ meritum, & doctrina maior accrescat, quod & bonorum morum exemplum, & assiduum in Ecclesia ministerium, atque maior erga Presbyteros, & superiores ordines reuerentia, & crebrior, quàm antea, Corporis Christi communio maximè comprobabunt. Cumque hinc ad altiores gradus, & sacratissima mysteria sit ingressus, nemo ijs initietur, quem non scientiæ spes, maioribus ordinibus dignum ostendat. Hi verò non nisi post annum à susceptione postremi gradus minorum ordinum ad sacros ordines promoueantur, nisi necessitas, aut Ecclesiæ vtilitas, iudicio Episcopi, aliud exposcat.

Caput XII.

NVllus in posterum, ad Subdiaconatus Ordinem ante vigesimum secundum, *a* ad Diaconatus ante vigesimum tertium, ad Presbyteratus ante vigesimum quintum ætatis suæ annum promoueatur. Sciant tamen Episcopi, non singulos, in ea ætate constitutos; debere ad hos ordines assumi, sed dignos dumtaxat, & quorum probata vita senectus sit. Regulares quoque nec in minori ætate, nec sine diligenti Episcopi examine ordinentur; priuilegiis quibuscumque, quo ad hoc, penitus exclusis.

Caput XIII.

SVbdiaconi, & Diaconi ordinentur, *b* habentes bonum testimonium, & in minoribus ordinibus iam probati, ac litteris, & ijs, quæ ad ordinem exercendum pertinent, instructi. Qui sperent, Deo authore, se continere posse; Ecclesijs, quibus adscribentur, inseruiant, sciantque maximè decere, si saltem diebus Dominicis, & solemnibus, cùm altari ministrauerint, sacram Communionem perceperint. Promoti ad sacrum Subdiaconatus ordinem, *c* si per annum saltem in eo non sint versati, ad altiorem gradum nisi aliud Episcopo videatur, ascendere non permittantur. Duo sacri ordines non eodem die, *d*

etiam

a *C. in singulis cum multis seqq. dist. 77. c. Subdiaconus cum seqq. 77. d. & cap. generalem, de ætate, & qualitate in Cler.* b *c. quicumque 87. dist. Syr. Pap. d. epist. ad Gy. cap. 9.* c *Sup. c. ax.* d *c. litteras, & c. dilectus, de temp. ordin.*

etiam Regularibus, conferantur; priuilegijs, ac indultis quibusuis concessis, non obstantibus quibuscumque.

Caput XIV.

QVi piè, & fideliter in ministerijs ante actis se gesserint, *a* & ad Presbyteratus ordinem assumuntur, bonum habeant testimonium; & hi sint, qui non modò in Diaconatu ad minus annum integrum, nisi ob Ecclesiæ vtilitatem, ac necessitatem aliud Episcopo videretur, ministrauerint, sed etiam ad populum docendum ea, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, ac ministranda Sacramenta, diligenti examine præcedente, idonei comprobentur, atque ita pietate, ac castis moribus conspicui, vt præclarum bonorum operum exemplum, *b* & vitæ monita ab eis possint expectari. Curet Episcopus, vt ij saltem diebus Dominicis, & festis solemnibus, si autem curam habuerint animarum, tam frequenter, vt suo muneri satisfaciant, Missas celebrent. Cùm promotis per saltum, si non ministrauerint, Episcopus ex legitima causa possit dispensare.

Caput XV.

QVamuis Presbyteri in sua ordinatione à peccatis absoluendi potestatem accipiant, decernit tamen sancta Synodus, *c* nullum etiam Regularem posse confessiones sæcularium, etiam sacerdotum, audire: nec ad id idoneum reputat, nisi aut Parochiale beneficium, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut aliàs idoneus iudicetur, & approbationem, quæ gratis detur, *d* obtineat: priuilegijs, & consuetudine quacumque etiam immemorabili non obstantibus.

Caput XVI.

CVm nullus debeat ordinari, *e* qui iudicio sui Episcopi non sit vtilis, aut necessarius suis Ecclesijs,

a *Conc. Tol. 4. c. 19. in fin. c. quicumque 77. dist. sup. ca. 11. & 13.* b *Sup. Sess. 22. de obser. & euit. in cel. miss. & c 2. sacrif. miss.* c *Cle. dudum § ac deinde de sepult.*
d *c. neminem 7. dist.* e *Conc. Chalc. c. 6. cap. non oportet, & c. si quis vero 7. q. 1. ex Conc. Nic. 3. c. 15. & 16. sanctorum 70. d. c tuæ, de cler. peregr.*

clesijs, sancta Synodus, vestigijs sexti Canonis Concilij Chalcedonensis inhærendo, statuit, vt nullus in posterum ordinetur, qui illi Ecclesiæ, aut pio loco, pro cuius necessitate, *a* aut vtilitate assumitur, non adscribatur, vbi suis fungatur muneribus, nec incertis vagetur sedibus. Quòd si locum inconsulto Episcopo deseruerit, *b* ei sacrorum exercitium interdicatur. Nullus præterea Clericus peregrinus, *c* sine commendatitijs sui Ordinarij litteris, ab vllo Episcopo ad diuina celebranda, & Sacramenta administranda admittatur.

Caput XVII.

VT sanctorum Ordinum à Diaconatu ad Ostiariatum functiones, ab Apostolorum temporibus in Ecclesia laudabiliter receptæ, *d* & pluribus in locis aliquandiu intermissæ, in vsum iuxta sacros Canones reuocentur; nec ab hæreticis, tamquam otiosæ, traducantur, illius pristini moris restituendi desiderio flagrans sancta Synodus, decernit, vt in posterum huiusmodi ministeria non nisi per constitutos in dictis Ordinibus exerceantur: omnesque, & singulos Prælatos Ecclesiarum in Domino hortatur, & illis præcipit, *e* vt quantum fieri commodè poterit, in Ecclesijs Cathedralibus, Collegiatis, & in Parochialibus suæ Diœcesis, si populus frequens, & Ecclesiæ prouentus id ferre queant, huiusmodi functiones curent restituendas, & ex aliqua parte redditũum aliquorum simplicium beneficiorum, vel fabricæ Ecclesiæ, si prouentus suppetant, aut vtrisque illorum, eas functiones exercentibus stipendia assignent, quibus, si negligentes fuerint, Ordinarij iudicio, aut ex parte mulctari, aut in totum priuari possint. Quòd si ministerijs quatuor minorum Ordinum exercendis Clerici cælibes præsto non erunt, *f* suffi-

a *Conc. Aur. c.7. Conc. Chal. c. 13.* b *Conc. Aquil. c. 50. & 60.* c *Conc. Epau. c.9.* d *Conc. Aur. 3. ca. 15. c. quoniam 11. q. 1. c. nullum 71. d. ca. duobus praced. c. 2. 25. d. c. Acolytus, Exorcista, c. Ostiarius, & cap. Psalmista 23. d. sup. ca. 11.* e *Conc. Cart. 4. cap. 1. cum seq. c. in singulis, cum seq. dist. 77.* f *c. 1. cum sep. extr. de big. non. ord.*

ſuffici poſſunt etiam coniugati, vitæ probatæ, dummodo non bigami, ad ea munia obeunda idonei, & qui Tonſuram, & habitum Clericalem in Eccleſia geſtent.

Caput XVIII.

CVm adoleſcentium ætas, niſi rectè inſtituatur, prona ſit ad mundi voluptates ſequendas, *a* & niſi à teneris annis, ad pietatem, *b* & Religionem informetur, antequam vitiorum habitus totos homines poſſideat, *c* nunquam perfectè, ac ſine maximo, ac ſingulari propemodum Dei Omnipotentis auxilio in diſciplina Eccleſiaſtica perſeueret: S. Synodus ſtatuit, vt ſingulæ Cathedrales, Metropolitanæ, atque his maiores Eccleſiæ, pro modo facultatum, & Diœceſis amplitudine, certum puerorum ipſius Ciuitatis, & Diœceſis, vel eius Prouinciæ, ſi ibi non reperiantur, numerum in Collegio ad hoc propè ipſas Eccleſias, vel alio in loco conuenienti, ab Epiſcopo eligendo alere, ac religioſè educare, & Eccleſiaſticis diſciplinis inſtituere teneantur. In hoc verò Collegio recipiantur qui ad minimum duodecim annos, & ex legitimo matrimonio nati ſint, ac legere, & ſcribere competenter nouerint; & quorum indoles, & voluntas ſpem afferat, eos Eccleſiaſticis miniſterijs perpetuò inſeruituros. Pauperum autem filios præcipuè eligi vult, nec tamen ditiorum excludit, modo ſuo ſumptu alantur, & ſtudium præſeferant, Deo, & Eccleſiæ inſeruiendi. Hos pueros Epiſcopus in tot claſſes, quot ei videbitur, diuiſos, iuxta eorum numerum, ætatem, ac in diſciplina Eccleſiaſtica progreſſum, partim cùm ei opportunum videbitur, Eccleſiarum miniſterio addicet: partim in Collegio erudiendos retinebit: alioſque in locum eductorum ſufficiet, ita vt hoc Collegium Dei miniſtrorum perpetuum Seminarium ſit. Vt verò in eadem diſciplina Eccleſiaſtica commodius inſtituantur; Tonſura ſtatim, atque habitu clericali ſem-

a *Gen.* 8. b *Conc. Aquiſ. cap.* 135. c *Conc. Later. ſub Leo X. Seſſ.* 9. *de ref. cur. & alior. & Conc. Tol.* 4. *ca.* 23. *ca.* 11, 12. 9. 1. *Aug. de Ciu. Dei l,* 17. *c.* 10, 105. c *Conc. Conc. ſeſs.* 41.

ſemper vtentur; Grammatices, cantus, computi Eccleſiaſtici, aliarumque bonarum artium diſciplinam diſcent; ſacram Scripturam, libros Eccleſiaſticos, homilias Sanctorum, atque Sacramentorum tradendorum, maximè quæ ad Confeſſiones audiendas videbuntur opportuna, & rituum, ac cæremoniarum formas ediſcent. Curet Epiſcopus, vt ſingulis diebus miſſæ ſacrificio interſint, ac ſaltem ſingulis menſibus confiteantur peccata, & iuxta Confeſſoris iudicium ſumant Corpus Domini noſtri Ieſu Chriſti: Cathedrali, & alijs loci Eccleſijs diebus feſtis inſeruiant. Quæ omnia, atque alia ad hanc rem opportuna, & neceſſaria, Epiſcopi ſinguli cum conſilio duorum Canonicorum ſeniorum, & grauiorum, quos ipſi elegerint, prout Spiritus ſanctus ſuggeſſerit, conſtituent: eaque vt ſemper obſeruentur, ſæpius viſitando, operam dabunt. Diſcolos, & incorrigibiles, ac malorum morum ſeminatores acriter punient, eos etiam, ſi opus fuerit, expellendo, omniaque impedimenta auferentes, quæcumque ad conſeruandum, & augendum tam pium, & ſanctum inſtitutum pertinere videbuntur, diligenter curabunt.

Et quia ad Collegij fabricam inſtituendam, & ad mercedem præceptoribus, & miniſtris, ſoluendam, & ad alendam iuuentutem, & ad alios ſumptus certi reditus erunt neceſſarij vltra eā, quæ ad inſtituendos, vel alendos pueros ſunt in aliquibus Eccleſijs, & locis deſtinata, quæ eo ipſo huic Seminario ſub eadem Epiſcopi cura applicata cenſeantur, iidem Epiſcopi cum conſilio duorum de Capitulo, quorum alter ab Epiſcopo, alter ab ipſo Capitulo eligatur, itemque duorum de Clero ciuitatis, quorum quidem alterius electio ſimiliter ad Epiſcopum, alterius verò ad Clerum pertineat, ex fructibus integris menſæ Epiſcopalis, & Capituli, & quarumcumque dignitatum, perſonarum, officiorum, præbendarum, portionum, Abbatiarum, & Prioratuum, cuiuſcumque Ordinis, etiam Regularis, aut qualitatis, vel conditionis fuerint, & Hoſpitalium, quæ dantur in titulum, vel adminiſtrationem, iuxta

Con-

Constitutionem Concilij Viennensis, quæ incipit: *Quia contingit*: Et beneficiorum quorumcumque a etiam Regularium, etiam si Iurispatronatus cuiuscumque fuerint, etiam si exempta, etiam si nullius Diœcesis, vel alijs Ecclesijs, Monasterijs, & Hospitalibus, & alijs quibusuis locis pijs, etiam exemptis, annexa, & ex fabricis Ecclesiarum, & aliorum locorum, etiam ex quibuscumque alijs Ecclesiasticis redditibus, seu prouentibus, etiam aliorum Collegiorum, b in quibus tamen Seminaria discentium, vel docentium ad commune Ecclesiæ bonum promouendum actu non habentur, hæc enim exempta esse voluit, præterquam ratione redituum, qui superflui essent vltra conuenientem ipsorum Seminariorum sustentationem; seu corporum, vel Confraternitatum, quæ in nonnullis locis Scholæ appellantur, & omnium Monasteriorum, non tamen mendicantium, etiam ex decimis quacumque ratione ad laicos, ex quibus subsidia Ecclesiastica solui solent, & milites cuiuscumque Militiæ, aut Ordinis pertinentibus (fratribus S. Ioannis Hierosolymitani dumtaxat exceptis) partem aliquam, vel portionem detrahent, & eam portionem sic detractam, necnon beneficia aliquot simplicia cuiuscumque qualitatis, & dignitatis fuerint, vel etiam præstimonia, vel præstimoniales portiones nuncupatas, etiam ante vacationem sine cultus diuini, & illa obtinentium præiudicio, huic Collegio applicabunt, & incorporabunt. Quod locum habeat, etiam si beneficia sint reseruata, vel affecta, nec per resignationem ipsorum beneficiorũ, vniones, & applicationes suspendi, vel vllo modo impediri possint, sed omninò quacumque vacatione, etiam si in Curia effectum suum sortiantur, & quacumque Constitutione non obstante. Ad hanc autẽ portionem soluendam, beneficiorum, dignitatum, personatuum, & omnium, & singulorum supra commemoratorum possessores, non modò pro se, sed prò pensionibus, quas alijs forsan ex dictis fru-ctibus

a *cap. quia contingit de relig. dom. in Clem.* b *cap. fin. de magi. & c. cum ex eo, de elect. in 6. cap. de quibusdam 3. dist.*

ctibus soluerent, retinendo tamen pro rata quidquid pro dictis pensionibus illis erit soluendum, ab Episcopo loci per censuras Ecclesiasticas, ac alias iuris remedia compellantur, etiam vocato ad hoc, si videbitur, auxilio brachij sæcularis; quibusuis, quoad omnia, & singula supradicta, priuilegijs, exemptionibus, etiam si specialem derogationem requirerent, consuetudine etiam immemorabili, & quauis appellatione, & allegatione, quæ executionem impediat, non obstantibus. Succedente verò casu, quo per vniones effectum suum sortientes, vel aliter Seminarium ipsum, in totum, vel in partem dotatum reperiatur, tunc portio ex singulis beneficijs, vt supra, detracta, & incorporata ab Episcopo, prout res ipsa exegerit, in totum, vel pro parte remittatur. Quod si Cathedralium, & aliarum maiorum Ecclesiarum Prælati in hac Seminarij erectione, eiusque conseruatione negligentes fuerint, ac suam portionem soluere detrectauerint, Episcopum Archiepiscopus, Archiepiscopum, & Superiores Synodus prouincialis acriter corripere, eosque ad omnia supradicta cogere debeat, & vt quamprimum hoc sanctum, & pium opus, vbicumque fieri poterit, promoueatur, studiosè curabit. Rationes autem redituum huius Seminarij, Episcopus annis singulis accipiat, præsentibus duobus à Capitulo, & totidem à Clero Ciuitatis deputatis.

Deinde, vt cum minori impensa huiusmodi scholis instituendis prouideatur, statuit sancta Synodus, vt Episcopi, Archiepiscopi, Primates, & alij locorum Ordinarij scholasterias obtinentes, & alios quibus est lectionis, vel doctrinæ munus annexum ad docendum in ipsis scholis instituendos, per seipsos, si idonei fuerint, alioquin per idoneos substitutos, ab eisdem scholasticis eligendos, & ab Ordinarijs approbandos, etiam per subtractionem fructuum cogant, & compellant. Quod si iudicio Episcopi digni non fuerint, alium, qui dignus sit, nominent, omni appellatione remota. Quòd si neglexerint, Episcopus ipse deputet. Docebunt autem prædicti, quæ videbuntur Episcopo expedire. De cætero ve-

rò

rò officia, vel dignitates illæ, quæ ſcholaſteriæ dicuntur, non niſi Doctoribus, vel Magiſtris, aut licentiatis in ſacra pagina, aut in iure Canonico, & alijs perſonis idoneis, & qui per ſeipſos id munus explere poſſint, conferantur: & aliter facta prouiſio nulla ſit, & inualida, non obſtantibus quibuſuis priuilegijs, & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus.

Si verò in aliqua prouincia Eccleſiæ tanta paupertate laborent, vt Collegium in aliquibus erigi non poſſit: Synodus Prouincialis, vel Metropolitana cum duobus antiquioribus Suffraganeis in Eccleſia Metropolitana, vel alia prouinciæ Eccleſia commodiori, vnum, aut plura Collegia, prout opportunum iudicabit, ex fructibus duarum, aut plurium Eccleſiarum, in quibus ſingulis Collegium commodè inſtitui non poteſt, erigenda curabit, vbi pueri illarum Eccleſiarum educentur.

In Eccleſijs autem, amplas Diœceſes habentibus, poſſit Epiſcopus vnum, vel plura in Diœceſi, prout ſibi opportunum videbitur, habere Seminaria, quæ tamen ab illo vno, quod in Ciuitate erectum, & conſtitutum fuerit, in omnibus dependeat.

Poſtremò, ſi vel pro vnionibus, ſeu pro portionum taxatione, vel aſſignatione, & incorporatione, aut qualibet alia ratione difficultatem aliquam oriri contigerit, ob quam huius Seminarij inſtitutio, vel conſeruatio impediretur, aut perturbaretur: Epiſcopus cum ſupra deputatis, vel Synodus prouincialis pro regionis more, pro Eccleſiarum, & beneficiorum qualitate, etiam ſupraſcripta, ſi opus fuerit, moderando, aut augendo, omnia, & ſingula, quæ ad felicem huius Seminarij profectum neceſſaria, & opportuna videbuntur, decernere, ac prouidere valeat.

Indictio futuræ Seſsionis.

Inſuper eadem ſacroſancta Tridentina Synodus, proximam futuram Seſſionem in diem decimamſextam menſis Septembris indicit, in qua agetur de Sacramento Matrimonij, & de alijs, ſi qua erunt ad doctrinam fidei pertinentia, quæ expediri poſſint: item

item de prouisionibus Episcopatuum, dignitatum, aliorumque beneficiorum Ecclesiasticorum, ac de diuersis reformationis articulis.

Prorogata fuit Sessio vsque ad diem 11. Nouembris 1563.

SESSIO XXIV.

Quæ est viij. sub Pio IV. Pontif. Max.

Celebrata die 11. Nouembris 1563.

Doctrina de Sacramento Matrimonij.

MAtrimonij perpetuum, *a* indissolubilemq; nexum primus humani generis parens *b* diuino Spiritus instinctu pronunciauit, *c* cùm dixit: Hoc nunc os ex ossibus meis, *d* & caro de carne mea: quamobrem relinquet homo patrem suum, & matrem, *e* & adhærebit vxori suæ, *f* & erunt duo in carne vna.

Hoc autem vinculo duos tantummodo copulari, & coniungi, Christus Dominus apertius docuit, *g* cùm postrema illa verba, tamquam à Deo prolata, referens, dixit: *h* Itaque iam non sunt duo, sed vna caro; *i* statimque eiusdem nexus firmitatem ab Adamo, *k* tanto ante pronunciatam, his verbis confirmauit: *l* Quod ergo Deus coniunxit, homo non separet.

Gratiam verò, quæ naturalem illum amorem perficeret, & indissolubilem vnitatem confirmaret, coniugesque sanctificaret, *m* ipse Christus venerabilium Sacramentorum institutor, atque perfector, sua nobis

a *Gen* 23. b *Esdr*. 5. c *Eph*. 3. d 1. *Cor*. 6. e *c. fraternitatis*, 15. *q*. 10. f *cap. debitum de big. c* 1. *in princ. de coniug. leg.* g *Matth*. 19. h *Marc*. 10. 1 1. *Cor*. 6.
k *Eph*. 5. l *c sunt quid*. 27. *q*. 2. *c. fin* 21. *q*. 1 *ca. de conf. & affi*. m *c. Martinus, de cog. spir. c. deinde* 29. *d. c. an quod, & c. Deus* 331. *q*. 1. *ca. puto* 12. *q*. 5. *inter corporalis de transf. ep. ca. nemo in fin*. 1. *q*. 4.

nobis passione promeruit: quod Paulus Apostolus innuit, dicens: Viri, diligite vxores vestras, *a* sicut Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea; mox subiungens, Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico in Christo, & in Ecclesia. *b* Cùm igitur Matrimonium, in lege Euangelica veteribus connubijs per Christum gratia præstet, *c* meritò inter nouæ legis Sacramenta annumerandum sancti Patres nostri, Concilia, *d* & vniuersalis Ecclesiæ traditio semper docuerunt, *e* aduersus quam impij homines huius sæculi insanientes non solùm perperam de hoc venerabili Sacramento senserunt, sed de more suo, prætextu Euangelij libertatem carnis introducentes, multa ab Ecclesiæ Catholicæ sensu, & ab Apostolorum temporibus probata consuetudine aliena, scripto, & verbo asseruerunt, non sine magna Christi fidelium iactura: quorum temeritati sancta, & vniuersalis Synodus cupiens occurrere, insigniores prædictorum schismaticorum hæreses, & errores, ne plures ad se trahat pernicioso eorum contagio, exterminandos duxit, hos in ipsos hæreticos, eorumque errores decernens anathematismos.

DE SACRAMENTO MATRIMONII.

CANON I.

SI quis dixerit, *f* Matrimonium non esse verè, & propriè vnum ex septem *g* legis Euangelicæ Sacramentis à Christo Domino institutum, *h* sed ab hominibus in Ecclesia inuentum, *i* neque gratiam conferre, anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, licere Christianis plures simul habere vxores, *k* & hoc nulla lege diuina esse prohibitum, anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, eos tantùm consanguinitatis, *l* & H affi-

a *Eph. 5. in fin.* b *ca. debitum de big.* c *Eph. 5.* d *Concil. Florent. sub Eugen. IV.* e c *ad abolendam de haret.* f *Matth. 10.* g *Marc. 8.* h *Eph. 5.* i *c. ad abolendam de her.* k *Matth. 19. c si quis 32. d. 1. tot titul. de spons. duorum, ca. Saudemus, de diuort.* l *Concil. Constant. 6r ca. 88.*

affinitatis gradus, qui in Leuitico exprimuntur, posse impedire matrimonium contrahendum, & dirimere contractum, nec posse Ecclesiam in nonnullis illorum dispensare, *b* aut constituere, vt plures impediant, & dirimant, anathema sit.

CANON IV.

Si quis dixerit, Ecclesiam non potuisse constituere impedimenta matrimonium dirimentia, vel in iis constituendis errasse, anathema sit.

CANON V.

Si quis dixerit, propter hæresim, *c* aut molestam cohabitationem, aut affectatam absentiam à coniuge, dissolui posse matrimonij vinculum, anathema sit.

CANON VI.

Si quis dixerit, matrimonium ratum, non consummatum, per solemnem Religionis professionem alterius coniugum non dirimi, anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit, *d* Ecclesiam errare, cùm docuit, & docet, *e* iuxta Euangelicam & Apostolicam doctrinam *f* propter adulterium alterius coniugum matrimonij vinculum non posse dissolui, *g* & vtrumque vel etiam innocentem, *h* qui causam adulterio non dedit, non posse, altero coniuge viuente, aliud matrimonium contrahere; *i* mœcharique eum, qui dimissa adultera, aliam duxerit, & eam, *k* quæ dimisso adultero, alij nupserit, anathema sit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, Ecclesiam errare, *l* cùm ob multas causas separationem inter coniuges, quoad totum, seu quoad cohabitationem, ad certum, incertumue tempus fieri posse decernit, anathema sit.

CA-

a *Leuit. 18. ca. pietas omnium 30 q. 3.* b *Conc. Tol. 2. ca. 6, 25. q. 2. & 3. per totam, c. non det, de consang. & affi. inf. c. 1. & 5. de ref. matr.* c *c. delitis, cum seq. de diu. ca. 3. de infidelib. de consang. & affi. inf. c. 7. ca. commissum de spons.* d *Matth. 10.* e *Luc 26* f *1. Cor. 7.* g *cap. placuit, cum multis seq 34. q. 7. c. de diuort.* h *Concil. Mil. ca. 17.* i *Conc. Aph. ca. 6.* k *c. aliter 41. d. ca. presb. 17. d. & per totum, 7. q 1. per totam extr. qui cle. vel mouen. per tot.* l *Conc. Car. 4. c. 104.*

CANON IX.

Si quis dixerit, Clericos in sacris Ordinibus constitutos, vel Regulares, castitatem solemniter professos, a posse matrimonium contrahere, contractumque validum esse, b non obstante lege Ecclesiastica, vel voto, & oppositum nil aliud esse, quàm damnare matrimonium: posseque omnes contrahere matrimonium, qui non sentiunt, se castitatis, etiamsi eam vouerint, c habere donum: anathema sit; cùm Deus id rectè petentibus non deneget, nec patiatur nos supra id, quod possumus, tentari.

CANON X.

Si quis dixerit, statum coniugalem anteponendum esse statui virginitatis, d vel cælibatus, & non esse melius, ac beatius manere in virginitate, aut cælibatu, quàm iungi in matrimonio, anathema sit.

CANON XI.

Si quis dixerit, prohibitionem solemnitatis nuptiarum certis anni temporibus, superstitionem esse tyrannicam, e ab ethnicorum superstitione profectam: aut benedictiones, & alias cæremonias, quibus Ecclesia in illis vtitur, damnauerit, anathema sit.

CANON XII.

Si quis dixerit, f causas matrimoniales non spectare ad iudices Ecclesiasticos, anathema sit.

Decretum de Reformatione Matrimonij. Cap. I.

TAmetsi dubitandum non est, clandestina matrimonia libero contrahentium consensu facta, g

 rata,

a *Conc. Matiscon. cap. 4. cum sim.* b 1. *Cor. 20. cap. 1. §. iur. gen. 46. d. cap. inter hæc sciendum de pœn. d. 2.*
c *Matth. 10.* d 1. *Cor. 7. in fin. c. nuptia, 37. q. 1. cap. qui si tit. 33. q. 9. ca. commissum, de spons. ca. nuptiarum 27. q. 1. cap. sic enim, §. qui dat. 28. q. 1.* e *Apoc. 14. inf. in c. 10. diffusè,* f *Conc. Later. c. 52. multorum 35. q. 6. c 1. in fin. de consang. & affin. cap. accedentibus de excess. prael. c auditis, de praescript.* g *c. non omnia, c. honorantur, & c. fi. 32. q. 1. c. aliter, & c. nostrates, 1. q. 5. ca. videtur, qui matr. acc. possess.*

rata, & vera esse matrimonia, quamdiu Ecclesia ea irrita non fecit, & proinde iure damnandi sint illi, vt eos sancta Synodus anathemate damnat, qui ea vera, ac rata esse negant, quique falsò affirmant, matrimonia à filijs familias, sine consensu parentum contracta, irrita esse, & parentes ea rata, vel irrita facere posse: nihilominus S. Dei Ecclesia ex iustissimis causis illa semper detestata est, *a* atq; prohibuit. Verùm, cùm sancta Synodus animaduertat, prohibitiones illas propter hominum inobedientiam iam non prodesse, *b* & grauia peccata perpendat, quæ ex eisdem clandestinis coniugijs ortum habent, præsertim verò eorum, qui in statu damnationis permanent, dum priore vxore cum qua clam contraxerant relicta, cum alia palam contrahunt, & cum ea in perpetuo adulterio viuunt: cui malo cùm ab Ecclesia, quæ de occultis non iudicat, succurri non possit, nisi efficacius aliquod remedium adhibeatur; Idcircò sacri Lateranensis Concilij sub Innocentio III. celebrati, vestigijs inhærendo, præcipit, vt in posterum, antequam matrimonium contrahatur, ter à proprio contrahentium Parocho, tribus continuis diebus festiuis in Ecclesia inter Missarum solemnia publicè denuncietur, inter quos matrimonium sit contrahendum: quibus denunciationibus factis, si nullum legitimum opponatur impedimentum, ad celebrationem matrimonij in facie Ecclesiæ procedatur; vbi Parochus viro, & muliere interrogatis, & eorum mutuo consensu intellecto, vel dicat: *Ego vos in matrimonium coniungo, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*: vel alijs vtatur verbis, iuxta receptum vniuscuiusque prouinciæ ritum. Quòd si aliquando probabilis fuerit suspicio, matrimonium malitiosè impediri posse, si tot præcesserint denunciationes: tunc vel vna tantùm denunciatio fiat, vel saltem Parocho, & duobus, vel tribus testibus præsentibus matrimonium celebretur; deinde ante illius consummationem denunciationes in Ecclesia fiant; vt si aliqua subsunt impedimenta, facilius detegantur:

a *Conc. Tol. 2. ca. 10. ca. erubescat* 132. *d.* b *In cap.* 51. & *in c. cum inhibitio, de clan. desp. c. fin.* 31. *q.* 2.

tur: nisi Ordinarius ipse expedire iudicauerit, vt prædictæ denunciationes remittantur, quod illius prudentiæ, & iudicio sancta Synodus relinquit. Qui aliter, quam præsente Parocho, vel alio Sacerdote, de ipsius Parochi, seu Ordinarij licentia, & duobus, vel tribus testibus matrimonium contrahere attentabunt, eos sancta Synodus ad sic contrahendum omninò inhabiles reddit, & huiusmodi contractus irritos, *a* & nullos esse decernit, prout eos præsenti decreto irritos facit, & annullat. Insuper Parochum, vel alium sacerdotem, qui cum minore testium numero, & testes, qui sine Parocho, vel Sacerd[illegible] huiusmodi contractui interfuerint, *b* necnon ipsos contrahentes grauiter arbitrio Ordinarij puniri præcipit. Præterea eadem sancta Synodus hortatur, vt coniuges ante benedictionem sacerdotalem in templo suscipiendam, in eadem domo non cohabitent: statimque benedictionem à proprio Parocho fieri, neque à quoquam, nisi ab ipso Parocho, vel ab Ordinario licentiam ad prædictam benedictionem faciendam alij sacerdoti concedi posse: quacumque consuetudine, etiam immemorabili, quæ potiùs corruptela dicenda est, vel priuilegio non obstante.

Quòd si quis Parochus, vel alius sacerdos, siue regularis, siue sæcularis sit, etiamsi id sibi ex priuilegio, vel immemorabili consuetudine licere contendat, alterius Parochiæ sponsos, sine illorum Parochi licentia matrimonio coniungere, aut benedicere ausus fuerit, ipso iure tandiu suspensus maneat, quamdiu ab Ordinario eius Parochi, qui matrimonio interesse debebat, seu à quo benedictio suscipienda erat, absoluatur. Habeat Parochus librum, in quo coniugum, & testium nomina, diem-

H 3 que,

a a. *videtur*, 13. *q.* 1. *Coniuges à Parocho benedictionem accipiant*, *cap. aliter* 30. *q.* 6. b *Conc. Cart.* 4. *ca.* 13. *eaq sponsus*, *d.* 23. *& cap. aliter*, *& cap. sponsus* 30. *quæst.* 5. *Calist. Pap. ep. vel conditiones*, *& cap.* 1. *cum multis sequent.* 30. *quæst.* §. *cap. de coniugali* 17. *qu.* 1.

que, & locum contracti matrimonij describat, quem diligenter apud se custodiat. Postremò sancta Synodus coniuges hortatur,[a] vt antequam contrahant, vel saltem triduo ante matrimonij consummationẽ sua peccata diligenter confiteantur, & ad sanctissimum Eucharistiæ sacramentum piè accedant. *Si* quæ prouinciæ alijs vltra prædictas laudabilibus cõsuetudinibus, & cæremonijs hac in re vtũtur, eas omninò retineri *S.* Synodus vehementer optat. Ne verò hæc tàm salubria præcepta quemquam lateant, Ordinarijs omnibus præcipit, vt cùm primum possint, curent hoc decretum populo publicari, ac explicari in singulis suarum Diœcesum Parochialibus Ecclesiis, idque in primo anno quàm sæpissimè fiat, deinde verò quoties expedire viderint. Decernit insuper, vt huiusmodi decretum in vnaquaque Parochia suum robur post triginta dies habere incipiat, à die primæ publicationis, in eadem Parochia factæ, numerandos.

Caput II.

DOcet experientia, propter multitudinem prohibitionum, multoties in casibus prohibitis ignoranter contrahi matrimonia, in quibus, vel non sine magno peccato perseueratur, vel ea non sine magno scandalo dirimuntur. Volens itaque sancta Synodus huic incommodo prouidere, & à cognationis spiritualis impedimento incipiens, statuit, vt vnus tantum, siue vir, siue mulier, iuxta sacrorum Canonum instituta, vel ad summum vnus, & vna baptizatum de baptismo suscipiant, inter quos ac baptizatum ipsum, & illius patrem, & matrem, necnon inter baptizantem, & baptizatum, baptizatique

que

a *Ca. scitatur, cum seq.* 30. *c.* 4. *ca. non plures, de cons. d.* 4. *& c. quamuis, de cogn. spirit. in* 6. *in Cathecis. de consecr. d.* 4. *ca. sup. quib. c. Pystacrum, & ca. fin.* 30. *q.* 3 *ca.* 8. *sup. eod. & ferè per tot. de cogn. spir. ca.* 1. *eod. tit. in* 6. *Vide inf. bul. S. D. N. Pij X. super declar. huius decr. pag.* 268. *& eiusdem declarationem pag.* 272. *c. quamuis de cogn. spir. in* 6.

que patrem, ac matrem tantùm spiritualis cognatio contrahatur. Parochus antequam ad baptismum conferendum accedat, diligenter ab ijs, ad quos spectabit, sciscitetur, quem, vel quos elegerint, vt baptizatum de sacro fonte suscipiant, & eum, vel eos tantum ad illum suscipiendum admittat, & in libro eorum nomina describat; doceatque eos, quam cognationem contraxerint, ne ignorantia vlla excusari valeant. Quòd si alij, vltra designatos, baptizatum tetigerint, cognationem spiritualem nullo pacto contrahant, constitutionibus in contrarium facientibus non obstantibus. Si Parochi culpa, vel negligentia secus factum fuerit, arbitrio Ordinarij puniatur.

Ea quoque cognatio, quæ ex Confirmatione contrahitur, confirmantem, a & confirmatum, illiusque patrem, & matrem, ac tenentem non egrediatur; omnibus inter alias personas huius spiritualis cognationis impedimentis omninò sublatis.

Caput III.

IVstitiæ publicæ honestatis impedimentum, vbi sponsalia quacumque ratione valida non erunt, sancta Synodus prorsus tollit: vbi autem valida fuerint, primum gradum non excedant; quoniam in vlterioribus gradibus, iam non potest huiusmodi prohibitio absque dispendio obseruari.

Caput IV.

PRæterea sancta Synodus, eisdem, & alijs grauissimis de causis adducta, impedimentum, quod propter affinitatem ex fornicatione contractum inducitur, & matrimonium postea factum

 diri-

a *Ca. ad audien. tiam, & cap. sponsam, cum ibid. non de spons. S. Thom. in q. addit. ad 3. q. 552. & Sot. lib. 3. sent. d. 41. qu. unic. art. 1. & 3. in fin. Vide etiam inf. Bull. S. D. N. Pij V. sup. declarat. huius decreti pag. 274. Cognatio, quæ prouenien. ex fornicatione, c. quadam, cum multis seqq. 31. q. 1. & toto tit. de eo, qui cognat. consang. Vxor. sua, vide inf. Bull. S. D. N. Pij V. super declarat. huius decreti pag. 270. & eiusdem declarationem pag. 270. c. fin. §. penult. declar. desp.*

dirimit ad eos tantùm, *a* qui in primo, & secundo gradu coniunguntur, restringit; in vlterioribus verò gradibus statuit, huiusmodi affinitatem matrimonium postea contractum non dirimere.

Caput V.

SI quis intra gradus prohibitos scienter matrimonium contrahere præsumpserit, separetur, & spe dispensationis consequendæ careat, idque in eo multo magis locum habeat, *b* qui non tantùm matrimonium contrahere, sed etiam consummare ausus fuerit. Quòd si ignoranter id fecerit, si quidem solemnitates requisitas in contrahendo matrimonio neglexerit, eisdem subijciatur pœnis. Non enim dignus est, qui Ecclesiæ benignitatem facilè experiatur, cuius salubria præcepta temerè contempsit. Si verò solemnitatibus adhibitis impedimentum aliquod postea subesse cognoscatur, cuius ille probabilem ignorantiam habuit: tunc facilius cum eo, & gratis dispensari poterit. In contrahendis matrimoniis, vel nulla omninò detur dispensatio, vel rarò; idque ex causa, & gratis concedatur. In secundo gradu nunquam dispensetur, nisi inter magnos Principes, & ob publicam causam.

VI.

DEcernit sancta Synodus, *c* inter raptorem, & raptam, quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit, nullum posse consistere matrimonium; quod si rapta à raptore separata, & in loco tuto, & libero constituta, illum in virum habere consenserit, eam raptor in vxorem habeat: & nihilominus raptor ipse, *d* ac omnes illi consilium, auxilium, & fauorem præbentes, *e* sint ipso iure excommunicati, ac perpetuo infames, *g* omniumque dignitatum inca-

a *Clem. vnic. de consang. & affin.* b *c. fin. de immunit. eccles. c. quia frustra, de vsur. c. fin. de rapt. c. puellis 32. q. 1.* c *Concil. Chalc. c. 17.* d *Conc. Vvor. 27.*
e *Exod. 21. c. 1. de adult.*

incapaces: & si clerici fuerint, de proprio gradu decidant. Teneatur præterea raptor mulierem raptam, siue eam in vxorem duxerit, siue non duxerit, decenter arbitrio iudicis dotare.

Caput VII.

MVlti sunt, qui vagantur, & incertas habent sedes, & vt improbi sunt ingenij, prima vxore relicta, aliam, & plerumque plures, illa viuente, diuersis in locis ducunt: cui morbo cupiens sancta Synodus occurerere, omnes, ad quos spectat, paterne monet, ne hoc genus hominum vagantium ad matrimonium facilè recipiant: magistratus etiam sæculares hortatur, a vt eos seuerè coerceant. Parochis autem præcipit, ne illorum matrimonijs intersint, b nisi prius diligentem inquisitionem fecerint, & re ad Ordinarium delata, ab eo licentiam id faciendi obtinuerint.

Caput VIII.

GRaue peccatum est, homines solutos concubinas habere: grauissimum verò, c & huius magni Sacramenti singularem contemptum admissum, vxoratos quoque in hoc damnationis statu viuere, d ac audere eas quandoque domi, etiam cum vxoribus alere, & retinere. Quare, vt huic tanto malo sancta Synodus opportunis remedijs prouideat; statuit huiusmodi concubinarios tàm solutos, quàm vxoratos, cuiuscumque status, dignitatis, & conditionis existant, si postquam ab Ordinario, etiam ex officio, ter admoniti ea de re fuerint; concubinas non eiecerint, seque ab earum consuetudine non seiunxerint, excommunicatione feriendos esse, à qua non absoluantur, donec re ipsa, admonitioni factæ paruerint. Quòd si in concubinatu per annum, censuris neglectis, permanserint, contra eos ab Ordinario seuerè pro qualitate criminis procedatur. Mulieres, siue coniugatæ, siue solutæ, quæ cum adulteris, seu concubinarijs publicè viuunt, si ter admo-

a *Concil. Colon. par. 7. c. 45.* b *Rom. 8.* c *Inf. Sess. 15. c. 14. de ref.* d *Concil. Rom. sub Nicol. I. in fin.*

nitæ non paruerint, ab Ordinarijs locorum, nulli etiam requirente, ex officio grauiter pro modo culpæ puniantur, & extra oppidum, vel Diœcesim, si id eisdem Ordinarijs videbitur, inuocato, si opus fuerit, brachio sæculari, eijciantur: alijs pœnis contra adulteros, & concubinarios inflictis, in suo robore permanentibus.

Caput IX.

ITa plerumque temporalium Dominorum, a ac Magistratuum mentis oculos terreni affectus, atque cupiditates excæcant, vt viros, & mulieres sua eorum iurisdictione degentes, maximè diuites, vel spem magnæ hæreditatis habentes, minis, & pœnis adigant cum iis matrimonium inuitos contrahere, quos ipsi Domini, vel Magistratus illis præscripserint. Quare, cùm maximè nefarium sit, matrimonij libertatem violare, & ab eis iniurias nasci, à quibus iura expectantur; præcipit S. Synodus omnibus cuiuscumque gradus, dignitatis, & conditionis exiltant, sub anathematis pœna, quam ipso facto incurrant, ne quouis modo directè, vel indirectè subditos suos, vel quoscumque alios cogant, quominus liberè matrimonia contrahant.

Caput X.

AB Aduentu Domini nostri Iesu Christi vsque in diem Epiphaniæ, b & à feria quarta Cinerum vsq; ad octauam Paschatis inclusiuè c antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones diligenter ab omnibus obseruari sancta Synodus præcipit: in alijs verò temporibus nuptias solemniter celebrari permittit: quas Episcopi, vt ea, qua decet, modestia, & honestate fiant, curabunt: sancta enim res est matrimonium, & sanctè tractandum.

Decretum de Reformatione.

EAdem sacrosancta Synodus reformationis materiam prosequens, hæc in præsenti Sessione statuenda decernit.

Caput

a *Ca. cum locum, ca. requisiuit, & c. Gemma, de sponsal. c. fin. in fin. 31. q. 2. & c. fin. 39. q. . . . .* b *Concil. Laodic. can. 52.* c *Concil. Salegust ad. c. 5.*

dignenae...

Caput I.

SI in quibuslibet Ecclesiæ gradibus prudenter; scienterque curandum est, vt in Domini domo nihil sit inordinatum, nihilque præposterum: multo magis elaborandum est, vt in electione eius qui supra omnes gradus constituitur, *a* non erretur: nam totius familiæ Domini status, *b* & ordo nutabit, si quod requiritur in corpore, *c* non inueniatur in capite. Vnde etsi aliàs sancta Synodus de promouendis ad Cathedrales, *d* & superiores Ecclesias nonnulla vtiliter decreuit: hoc tamen munus huiusmodi esse censet, vt, si pro rei magnitudine expendatur, nunquam satis cautum de eo videri possit. Itaque statuit, vt, cùm primùm Ecclesia vacauerit, supplicationes, ac preces publicè, priuatimque habeantur, atque à Capitulo per Ciuitatem, & Diœcesim indicantur, quibus Clerus, populusque bonum à Deo pastorem valeat impetrare. Omnes verò, singulos, qui ad promotionem præficiendorum, quodcumque ius, quacumque ratione, à Sede Apostolica habent, aut alioquin operam suam præstant, nihil in ijs pro præsenti temporum ratione innouando, hortatur, & monet, vt in primis meminerint, nihil se ad Dei gloriam, & populorum salutem vtilius posse facere, quam si bonos pastores, & Ecclesiæ gubernandæ idoneos promoueri studeant: eosque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi quos digniores, & Ecclesię magis vtiles ipsi iudicauerint, nōquidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium suggestionibus, sed eorum existentibus meritis, præfici diligenter curauerint, & quos ex legitimo matrimonio natos, & vita, ætate, doctrina, atque alijs omnibus qualitatibus præditos sciant, quæ iuxta Sacros Canones, & Tridentinæ huius Synodi decreta requiruntur. Quoniam verò in sumendo de prædictis omnibus qualitatibus, graui, idoneoque bonorum, & doctorum virorum testimonio, non vniformis ratio vbique ex nationum, populorum, ac morum varietate potest adhiberi,

a *Sup. de ref.* b *Sess. 6. cap. 1* c *Sess 6. cap. 1.* d *Sess. 21 c. 2. de ref.*

mandat sancta Synodus, *a* vt in prouinciali Synodo per Metropolitanum habenda, præscribatur quibusque locis, & prouincijs propria examinis, seu inquisitionis, aut instructionis faciendæ forma, *b* Sanctissimi Romani Pontificis arbitrio approbanda, quę magis eisdem locis vtilis, atque opportuna esse videbitur: ita tamen, vt cum deinde hoc examen, *c* seu inquisitio de persona promouenda perfecta fuerit, ea in instrumentum publicum redacta, cum toto testimonio, *d* ac professione fidei ab eo facta, quàm primùm ad Sanctiss. Roman Pontif. omninò transmittatur, vt ipse Summus Pontifex, plena totius negotij, ac personarum notitia habita, pro gregis Dominici commodo de illis, si idonei per examen, seu per inquisitionem factam reperti fuerint, Ecclesijs possit vtilius prouidere. Omnes verò inquisitiones, informationes, testimonia, ac probationes, quæcumque de promouendi qualitatibus, & Ecclesiæ statu à quibuscumque, etiam in Romana Curia habita, per Cardinalem, qui relationem facturus erit in Consistorio; & alios tres Cardinales diligenter examinentur, ac relatio ipsa Cardinalis relatoris, & trium Cardinalium subscriptione roboretur, in qua ipsi singuli quatuor Cardinales affirment, se adhibita accurata diligentia, *e* inuenisse promouendos qualitatibus à iure, & ab hac sancta Synodo requisitis, præditos: ac certò existimare sub periculo salutis æternæ idoneos esse, qui Ecclesijs præficiantur; itaut relatione in vno Consistorio facta, quo maturius interea de ipsa inquisitione cognosci possit; in aliud Cõsistorium iudicium differatur, *f* nisi aliud Beatissimo Põtifici videbitur expedire. Ea verò omnia, & singula, quę de Episcoporũ præficiendorũ vita, ętate, doctrina, & cęteris qualitatibus aliàs in eadem Synodo constituta sunt, decernit eadem etiã in

crea-

a *Cap. cum in cunctis, & c[illegible]m nobis olim, de elec.* b *Concil. Lat. sub Leo X. de ref. Curiæ in princ.* c *Sess 9. cum alij sup. sess. 22. de refor. cap. 2.* d *S. D. N. Pius IV. in Bulla super forma iuram. prof. fidei infr. pag. 109.* e *In dictis locis.* f *Sup. Sess. 5. & 7. c. 1. de ref. & Sess. 22. c. 2. de ref. & Sess. 23. de sacram. ord. de refor.*

creatione Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, etiam si Diaconi sint, exigenda, quos sanctissimus Romanus Pontifex ex omnibus Christianitatis nationibus, quantum commode fieri poterit, prout idoneos repererit, assumet. Postremò eadem Sancta Synodus, *a* tot grauissimis Ecclesiæ incommodis commota, *b* non potest non cõmemorare nihil magis Ecclesiæ Dei esse necessarium, *c* quàm vt beatissimus Romanus Pontifex, quam solicitudinem vniuersæ Ecclesiæ ex muneris sui officio debet, *d* eam hic potissimum impendat, vt lectissimos tantum sibi Cardinales adsciscat, & bonos maximè, atquè idoneos Pastores singulis Ecclesijs præficiat, idque eo magis, quòd ouium Christi sanguinem, quæ ex malo negligentium, & sui officij immemorum Pastorum regimine peribunt, D. N. Iesus Christus de manibus eius sit requisiturus.

Caput II.

PRouincialia Concilia, *e* sicubi omissa sunt, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controuersiis componendis, *f* alijsque ex sacris Canonibus permissis, renouentur. Quare Metropolitani per seipsos, *g* seu illis legitimè impeditis, Coepiscopus antiquior intra annum ad minus à fine præsentis Concilij, *h* & deinde quolibet saltem triennio post *i* Octauam Paschæ Resurrectionis Domini Nostri Iesu Christi, seu alio commodiori tempore pro more Prouinciæ, *k* non prætermittat Synodum in prouincia sua cogere: quo Episcopi omnes, & alij, qui de iure, vel consuetudine interesse debent, exceptis ijs, quibus cum imminenti periculo transferendum esset, conuenire omninò teneantur. Nec Episcopi comprouinciales prætextu cuiuslibet consuetu-

a *Sup. Sess. 6. c 1. de refor.* b *Act. 26. ca. Eph. 42. dist.* c *Sup. Sess. 6. de refor. c. 8.* d *Concil. prouincialia renouanda, & quon. Conc. fol. 3. cap. 18 ca. concilia, 17. dist. c. de Concilijs, & cap. propter Ecclesiasticas cum seq. 184. dist. cap sicut olim, de accusat.* e *Concil. Arel. 3. cap. 1.* f *Conc. Later. sub Leo X.* g *Sess. 10. Syn Greg. cap. 18.* h *Conc. Nicen. cap. 5.* i *Concil. Aur. cap. 20.* k *Infra Sess. 25. c. 2. de refor.*

suetudinis ad Metropolitanam Ecclesiam in posterum accedere inuiti compellantur. Itidem Episcopi, qui nulli Archiepiscopo subijciuntur, *a* aliquem vicinum Metropolitanum semel eligant, cuius Synodo prouinciali cum alijs interesse debeant, & quę ibi ordinata fuerint, obseruent, ac obseruari faciant. In reliquis omnibus eorum exemptio, & priuilegia salua, *b* atque integra maneant. Synodi quoque Diœcesanæ quotannis celebrentur, *c* ad quas exempti etiam omnes qui aliàs, cessante exemptione, interesse deberent, *d* nec Capitulis generalibus subduntur, accedere teneantur; ratione tamen Parochialium, *e* aut aliarum sæcularium Ecclesiarum etiam annexarum, *f* debeant ij, qui illarum curam gerunt, quicumq; illi sint, Synodo interesse. Quòd si in his tàm Metropolitani, quàm Episcopi, & alij suprascripti negligentes fuerint, pœnas sacris *g* Canonibus sancitas incurrant.

Caput III.

Patriarchæ, Primates, Metropolitani, & Episcopi propriam Diœcesim per seipsos, aut si legitimè impediti fuerint, per suum generalem Vicarium, aut Visitatorem, si quotannis totam propter eius latitudinem visitare non poterunt, saltem maiorem eius partem, ita tamen, vt tota biennio per se, vel Visitatores suos compleatur, visitare non prætermittant. A Metropolitanis verò, etiam post plenè visitatam propriam Diœcesim, non visitentur Cathedrales Ecclesię, neque Diœceses suorum comprouincialium, nisi causa cognita, & probata in Concilio prouinciali. *h* Archidiaconi autem, Decani, & alij inferiores, in ijs Ecclesijs, vbi hactenus visitationem exercere legitimè consueuerunt, debeant quidem, assumpto Notario, de consensu Episcopi dein-

Conc. Tarr. c 8. & Conc. Agat. c 71. & c. sicut olim de acc. c annis, cum s q 4 dist. b *Dist. 18. f. rè per totam.* c *Conc. Aur. 5. can. 18.* d *Conc. Tarr. ca. 7.* e *Conc. Cons. 6 c. 8* f *Conc. Aur 5 cap. 1. si quis autem cum seq. 18. dist.* g *Conc. Tol. c. 35.* h *Ca. 2. §. sanè de censib. in 6. §. Florentinum 87. d.*

deinceps per seipsos tantùm ibidem visitare. Visitatores etiam à Capitulo deputandi, vbi Capitulum ius visitandi habet, prius ab Episcopo approbentur: sed non ideò Episcopus, vel eo impedito, eius Visitator easdem Ecclesias seorsum ab his visitare prohibeatur: cui ipsi Archidiaconi, vel alij inferiores, visitationis factæ infra mensem rationem reddere, & depositiones testium, ac integra acta ei exhibere teneantur. non obstantibus quacumque consuetudine, etiam immemorabili, atque exemptionibus, & priuilegijs quibuscumque. Visitationem autem omnium istarum præcipuus sit scopus, sanam, orthodoxamque doctrinam, expulsis hæresibus, inducere, bonos mores tueri, prauos corrigere, populum cohortationibus, & admonitionibus ad religionem, pacem, innocentiamque accendere, cætera, prout locus, tempus, & occasio feret, ex visitantium prudentia ad fidelium *a* fructum constituere. Quæ vt facilius feliciusque succedant, *b* monentur prædicti omnes, & singuli, ad quos visitatio spectat, vt paterna charitate, Christianoque zelo omnes amplectantur, ideoq; modesto contenti equitatu, famulatuque studeant quàm celerrimè, debita tamen cum diligentia, visitationem ipsam absoluere. Itemque caueant, ne inutilibus sumptibus cuiquam graues, onerosiue sint, ne ve ipsi, aut quisquam suorum quidquam procurationis causa pro visitatione, etiam testamentorum ad pios vsus, præter id, quod ex relictis pijs iure debetur, aut alio quouis nomine, nec pecuniam, nec munus quodcumque sit, etiam qualitercumque offeratur, accipiant: non obstante quacumque consuetudine etiam immemorabili; exceptis tamen victualibus, quę sibi, ac suis frugaliter, moderatèque pro temporis tantùm necessitate, & non vltra, erunt ministranda. Sit tamen in optione eorum, qui visitantur, si malint soluere, id quod erat ab ipsis antea solui, certa pecunia taxata, consuetum, an verò prædicta victualia

a *Conc. Brac. 2 c 2.* b *Concil. Tici. vers. statuimus etiam ne Episcopi, c. cauendum, & c inter cætera 10. q. 3. & cap. cum Apostolos, de censib. c. exigit, de censib. in 6.*

lia subministrare, saluo item iure conuentionum antiquarum cum monasteriis, aliisve piis locis, aut Ecclesiis non Parochialibus inito; quod illæsum permaneat. In iis verò locis, seu Prouinciis, vbi consuetudo est, vt nec victualia, nec pecunia, nec quidquam aliud à visitatoribus accipiatur, sed omnia gratis fiant, ibi id obseruetur. Quod si quisquam (quod absit) aliquid amplius in supradictis omnibus casibus accipere præsumpserit, is præter dupli restitutionem intra mensem faciendam, aliis etiam pœnis, iuxta Constitutionē Concilij generalis Lugdunen. a quæ incipit, *Exigit*, necnon, & aliis pœnis in Synodo prouinciali, arbitrio Synodi, absque vlla spe veniæ mulctetur. Patroni verò in iis, quæ ad Sacramentorum administrationem spectant, b nullatenus se præsumant ingerere, neque visitationi ornamentorum Ecclesiæ, aut bonorum stabilium, seu fabricarum prouentibus immisceant, nisi quatenus id eis ex institutione, ac fundatione competat; sed Episcopi ipsi hæc faciant, & fabricarum reditus in vsus Ecclesiæ necessarios, & vtiles, prout sibi expedire magis visum fuerit, expendi curent.

Caput IV.

PRedicationis munus, c quod Episcoporum præcipuum est, cupiens sancta Synodus, quo frequentius possit ad fidelium salutem exerceri, Canones, aliàs super hoc editos, d sub felic. recordationis Paulo III. aptius præsentium temporum vsui accommodando, mandat, vt in Ecclesia sua ipsi per se, aut si legitimè impediti fuerint, per eos, quos ad prædicationis munus assument: in aliis autem Ecclesiis per Parochos, siue iis impeditis, per alios ab Episcopo, impensis eorum, qui eas præstare vel tenentur, vel solent, deputandos in ciuitate, aut in quacumq; parte Diœcesis censebunt expedire, saltem omnibus

Domi-

a *Ca. exigit, de censib. in 6* b *Sup. Ses. 22. cap. 9 de ref. & cap. 1. 10. q. 3.* c *Sup. Ses. 5. de ref. c. 2. Conc. Cart. 1. c. 10. Conc. Rheca. 14. c. Episcopus nulla. rei. 88.* d. *Concil. Arel. ca. 10. Concil. Latez sub Iun. III. ca. 10. ca. inter cætera, de offic. ord.*

Dominicis, & solemnibus diebus festis; *a* tempore autem ieiuniorum Quadragesimæ, & Aduentus Domini quotidiè, vel saltem tribus in hebdomada diebus, si ita oportere duxerint, Sacras Scripturas, Diuinamque legem annuncient, & aliàs, quotiescumque, id opportunè fieri posse iudicauerint. *b* Moneatque Episcopus populum diligenter, teneri vnumquemque Parochiæ suæ interesse, vbi commodè id fieri potest, ad audiendum verbum Dei. Nullus autem sæcularis, aut Regularis, etiam in Ecclesiis suorum Ordinum, contradicente Episcopo prædicare præsumat. Iidem etiam saltem Dominicis, & aliis festiuis diebus pueros in singulisParochijs fidei rudimenta, & obedientiam erga Deum, & parentes, diligenter ab iis, *c* ad quos spectabit, doceri curabunt; & si opus sit, etiam per censuras Ecclesiasticas compellent; non obstantibus priuilegiis, & consuetudinibus. In reliquis ea, quæ de prædicationis munere sub eodem Paulo III. decreta fuerunt, suum robur obtineant.

Caput V.

Causæ criminales grauiores contra Episcopos, *d* etiam hæresis (quod absit) quæ depositione, aut priuatione dignæ sunt, ab ipso tantum Summo Romano Pontifice cognoscantur, & terminentur. Quòd si eiusmodi sit causa, quæ necessariò extra Romanam Curiam sit committenda: nemini prorsus ea committatur, nisi Metropolitanis, aut Episcopis, à Beatissimo Papa eligendis. Hæc verò commissio, & specialis sit, & manu ipsius Sanctissimi Pontificis signata, nec vnquam plus his tribuat, quàm vt solam facti instructionem sumant, processumque conficiant, quem statim ad Romanum Pontificem transmittant, reseruata eidem Sanctissimo sententia definitiua. *e* Cætera aliàs sub felic. rec. Iulio II. super his

a Conc. Mag. ca. 25. Sy. Cre. 48. ca. non liceat 95. d. ca. excommun. §. quia verò, de haret. b *Supr. Sess. 5. ca. 2. de ref.* c *Sup. Sess. 1. 2. de ref.* d *c. ad abolendam, & c. ex coniecimus ambi §. damnati verò, de haret. & ca. quo iure 54. dist.* e *Sup. Sess. 12. de ref. cap. 6. extr. de accus. c. qualiter, & quando il 2.*

his decreta, necnon, & Cōstitutio sub Innocentio III. in Concilio generali, quæ incipit, *Qualiter, & quando*, quam sancta Synodus in præsenti innouat, ab omnibus obseruetur. Minores verò criminales causæ Episcoporum in Concilio tantùm prouinciali cognoscantur, & terminentur, vel à deputandis per Concilium prouinciale.

Caput VI.

LIceat Episcopis in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus, ex delicto occulto prouenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis alijs deductis ad forum contentiosum, dispensare, & in quibuscumque casibus occultis, etiam Sedi Apostolicæ reseruatis, delinquentes quoscumq; sibi subditos in Diæcesi sua per seipsos, aut Vicarium ad id specialiter deputandum, in foro conscientiæ gratis absoluere, imposita pænitentia salutari. Idem, & in hæresis crimine in eodem foro conscientiæ eis tantùm, non eorum Vicarijs, sit permissum.

Caput VII.

VT fidelis populus ad suscipienda Sacramenta maiori cum reuerentia, atque animi deuotione accedat, præcipit sancta Synodus Episcopis omnibus, vt non solùm cùm hæc per seipsos erunt populo administranda, prius illorum vim, & vsum pro suscipientium captu explicent, sed etiam idem à singulis Parochis piè prudenterque, etiam lingua vernacula, *b* si opus sit, & commodè fieri poterit seruari studeant iuxta formam à sancta Synodo in Catechesi, singulis Sacramentis præscribendam, quam Episcopi in vulgarem linguam fideliter verti, atque à Parochis omnibus populo exponi curabunt; necnon vt inter Missarum solemnia, aut diuinorum celebrationem sacra eloquia, & salutis monita eadem vernacula lingua singulis diebus festis, vel solemni-

a *can. miror, & ca. contumaces 50. d. c. erga, 1. q. 1. ca. at si cle. 1. de iud. & ca. nuper de sent. excom. c. sacre. de sent. excom.* b *Infr. Sess. fin. in Princ. sup. Sess. 22. de sacrif. Missæ, cap. 8.*

lemnibus, explanent, eademque in omnium cordibus, postpositis inutilibus quæstionibus, inserere, atque eos in lege Domini erudire studeant.

Caput VIII.

APostolus monet, a publicè peccantes palam esse corripiendos. Quando igitur ab aliquo publicè, & in multorum conspectu crimen commissum fuerit, vnde alios scandalo offensos, commotosque fuisse, non sit dubitandum: huic condignam pro modo culpæ pœnitentiam publicè iniungi oportet, vt quos exemplo suo ad malos mores prouocauit, b suæ emendationis testimonio ad rectam reuocet vitam. Episcopus tamen publicæ hoc pœnitentiæ genus in aliud secretum poterit cõmutare, quando ita magis iudicauerit expedire. In omnibus etiam Cathedralibus Ecclesijs, vbi id commodè fieri poterit, pœnitentiarius aliquis cum vnione præbendæ proximè vacaturæ, ab Episcopo instituatur, qui Magister sit, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel iure Canonico, & annorum quadraginta, seu aliàs qui aptior pro loci qualitate reperiatur; qui dum Confessiones in Ecclesia audiet, interim præsens in choro censeatur.

Caput. IX.

QVæ alias sub felicis record. Paulo III. & nuper sub c Beatissimo Domino Nostro Pio IV. in hoc eodem Concilio de adhibenda ab ordinarijs diligentia in beneficiorum, etiam exemptorum, visitatione constituta sunt, eadem etiam in ijs Ecclesijs secularibus obseruentur, quæ in nullius Diœcesi esse dicuntur, vt ab Episcopo, cuius Cathedralis Ecclesia est proximior, si id constet, alioquin ab eo, qui semel in Concilio Prouinciali à Prælato loci illius electus fuerit, tamquam Sedis Apostolicæ delegato, visitentur: non obstantibus priuilegijs, & consuetudinibus quibuscumque, etiam immemorabilibus.

Caput

a 1. *Tim.* 5. *ca. sed illud* 45. *in ca. si peccauerit, vers. ergo* 2. *q.* 1. b *ca. pœnitentes, & ca. in capite, eum seq.* 20. *dist.* c *Sup. Sess.* 6. *de refor. ca.* 4. & *Sess.* 7. *de ref. c.* 8. & *Sess.* 21. *de ref. c.* 9.

Caput X.

EPiscopi, vt aptius quem regunt populum, possint in officio, atque obedientia continere; in omnibus iis, quæ ad visitationem, ac morum correctionem subditorum suorum spectant, ius, & potestatem habeant, etiam tamquam Apostolicæ Sedis delegati, ea ordinandi, moderandi, *a* puniendi, & exequendi, iuxta Canonum sanctiones, quę illis ex prudentia sua pro subditorum emendatione, ac Diœcesis suæ vtilitate necessaria videbuntur. Nec in his, vbi de visitatione, aut morum correctione agitur, exemptio, aut vlla inhibitio, appellatio, seu querela, etiam ad Sedem Apostolicam interposita, executionem eorum, quę ab his mandata, decreta, aut iudicata fuerint, quoquo modo impediat, aut suspendat.

Caput X I.

QVoniam priuilegia, & exempiones, *b* quæ varijs titulis plerisque conceduntur, hodie perturbationem in Episcoporum iurisdictione, excitare, & exemptis occasionem laxioris vitæ præbere dignoscuntur, decernit sancta Synodus, si quando iustis, grauibus, & ferè necessarijs suadentibus causis, aliquos honorarijs titulis Protonotariatus, Acolythatus, Comitis Palatini, Capellani Regij, aut alijs huiusmodi in Romana Curia, vel extra insignibus decorandos esse placuerit, necnon alios, cuicumque monasterio oblatos, vel quomodocumque addictos, aut sub nomine seruientium militijs, seu monasterijs, hospitalibus, Collegiis, aut quocumque alio titulo assumi; nihil ex iis priuilegiis detractum esse Ordinariis intelligatur, quo minus ii, quibus ea iam concessa sunt, *c* vel in posterum concedi contigerit, ipsis Ordinariis tamquam Apostolicæ Sedis delegatis, plenè in omnibus, & quo ad Capellanos regios iuxta Constit. Innoc. III. quæ incipit, *Cum Capilla*, subiecti existant: exceptis tamen iis, qui prædictis locis, aut militijs actu seruiunt, & intra eorum septa, ac domos resident, subque eorum obe-

a *Sup. Sess.* 11. *de ref. cap.* 1. *& Sess.* 13. *de ref. c.* 1.
b *Sup. Sess.* 6. *cap.* 3. c *cum capel. extr. de priu.*

obedientia viuunt, siue ijs, qui legitimè, & secundùm regulam earundem Militiarum professionem fecerint, *a* de qua Ordinario constare debeat: non obstantibus priuilegiis quibuscumq; etiã Religionis S. Io. Hierosolymitani, & aliarum militiarum. Quæ verò priuilegia residentibus in Curia Romana, vigore Eugenianæ Constitutionis, aut familiaritatis, Cardinalibus competere solent; ea in iis, qui beneficia Ecclesiastica obtinent, ratione prædictorum beneficiorum minimè intelligantur: sed Ordinarij iurisdictioni subiecti permaneant, nõ obstantibus quibuscumque inhibitionibus.

Caput XII.

CVm dignitates in Ecclesiis præsertim cathedralibus ad conseruandam, augendamque Ecclesiasticam disciplinam fuerint institutæ, vt qui eas obtinerent, pietate præcellerent, aliisque exemplo essent, atque Episcopos opere, & officio iuuarent: meritò qui ad eas vocantur, tales esse debent, qui suo muneri respondere possint. *b* Nemo igitur deinceps ad dignitates quascumque quibus animarum cura subest, promoueatur, nisi qui saltem vigesimum quintum suæ ætatis annum attigerit, & in Clericali ordine versatus, *c* doctrina ad suum munus exequendum necessaria, ac morum integritate commendetur, iuxta Constitutionẽ Alexandri III. in Concilio Lateranensi promulgatam, *d* quæ incipit, *Cum in cunctis*. Archidiaconi etiam, qui oculi dicuntur Episcopi, sint in omnibus Ecclesiis, vbi fieri poterit, Magistri in Theologia, seu Doctores, aut licentiati in iure Canonico. Ad cæteras autem dignitates, vel personatus, quibus animarum cura nulla subest, Clerici alioquin idonei, & 22. annis non minores adsciscantur. Prouisi etiam de beneficijs quibuscumque, curam animarum habentibus, teneantur à die adeptæ possessionis, ad minus intra duos menses in manibus ipsius Episcopi, vel eo impedito, coram gene-

a Ca. diuina, de priuil. in extrauag. commun. b *c. licet, c. non cum seq. de cler. in 6. c. 1. de ref. c. cum in cunctis de, elect.* c *Clem. 1. epist. 1. ad Iac. & epist. 3.* d *Anaclet. epist. 1. cap. Diaconi 92. dist. & c. 24. hac de offic. Archid.*

generali eius Vicario, *a* seu Officiali Orthodoxæ suæ fidei publicam facere professionem, & in Romanæ Ecclesiæ obedientia se permansuros spondeant ac iurent. Prouisi autem de Canonicatibus, & dignitatibus in Ecclesiis Cathedralibus, non solum coram Episcopo, seu eius officiali, sed etiam in Capitulo id facere teneantur: alioquin prædicti omnes prouisi, vt supra, fructus non faciant suos, nec illis possessio suffragetur. Neminem etiam deinceps ad dignitatem, Canonicatum, aut portionem recipiant, nisi qui eo ordine sacro aut sit initiatus, quem illa dignitas, præbenda, *b* aut portio requirit, aut in tali ætate, vt infra tempus à iure, & ab hac sancta Synodo statutum, initiari valeat. In omnibus verò Ecclesiis Cathedralibus, *c* omnes Canonicatus, ac portiones, habeant annexum Ordinem Presbyterij, Diaconatus, *d* vel Subdiaconatus. Episcopus autem cum consilio Capituli designet, ac distribuat, prout viderit expedire, quibus quisque ordo ex sacris annexus in posterum esse debeat: ita tamen, vt dimidia saltem pars Presbyteri sint; *e* cæteri verò Diaconi, aut Subdiaconi. Vbi verò consuetudo laudabilior habet, vt plures, vel omnes sint Presbyteri, omninò obseruetur: Hortatur etiam sancta Synodus, vt in prouincijs, vbi id commodè fieri potest, dignitates omnes, & saltem dimidia pars Canonicatuum in Cathedralibus Ecclesiis, & collegiatis insignibus conferantur tantùm Magistris, vel Doctoribus, aut etiam Licentiatis in Theologia, vel iure Canonico.

Præterea, *f* obtinentibus in eisdem Cathedralibus, aut Collegiatis, dignitates, Canonicatus, præbendas, aut portiones, non liceat vigore cuiuslibet statuti, aut consuetudinis vltra tres menses ab eisdem Ecclesiis quolibet anno abesse: saluis nihilominus earum Ecclesiis constitutionibus, quæ longius seruitii tempus requirunt: alioquin anno primo priue-tur,

a *Infra in Bulla S. D. N. Pij IV. super formam iuram. prof. fidel.* b *extr. de summa Trinit. & fide Cath. per tot.* c *ca. licet can. & c. cum ex eo., de elect. in 7.* d *Sup. Sess. 7. de refor. cap. 12. c. 3. cum seq. extr. de ætat. & qual.* e *ca. in Eccles. ext. de conf.* f *Sup. Sess. 23. de ref. c. 1.*

tur vnusquisque dimidia parte fructuum, quos ratione etiam præbendæ, ac residentiæ fecit suos. Quòd si iterum eadem fuerit vsus negligentia, priuetur omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit. Crescente verò contumacia, contra eos, iuxta Sacrorum Canonum Constitutiones, procedatur. Distributiones verò, *a* qui statis horis interfuerint, recipiant: reliqui, quauis collusione, aut remissione exclusa, his careant iuxta Bonifacii VIII. decretum, quod incipit, *Consuetudinem* quod sancta Synodus in vsum reuocat, non obstantibus quibuscumque statutis, & consuetudinibus. Omnes, verò diuina per se, & non per substitutos, compellantur obire officia, *b* & episcopo celebranti, aut alia Pontificalia exercenti, assistere, & inseruire, atque in Choro ad psallendum instituto, hymnis, & Canticis Dei nomen reuerenter, distinctè, deuotèque laudare. Vestitu insuper decenti, tàm in Ecclesia, quam extra assiduè vtantur, *c* ab illicitisque venationibus, aucupiis, choreis, tabernis, lusibusque abstineant, *d* atque ea morum integritate polleant, vt merito Ecclesiæ Senatus dici possit. Cætera, quæ ad debitum in diuinis officijs regimen spectant, deque congrua in his canendi, seu modulandi ratione, de certa lege in choro conueniendi, & permanendi, simulque de omnibus Ecclesiæ ministris, quæ necessaria erunt, & si qua huiusmodi, Synodus prouincialis, pro cuiusque Prouinciæ vtilitate, & moribus certam cuique formulam præscribet. Interea verò Episcopus non minus, quàm cum duobus Canonicis, quorum vnus ab Episcopo, alter à Capitulo eligatur, in ijs, quæ expedire videbuntur, poterit prouidere.

Caput

a *Sup. Sess. 1. c. 1. de ref. c. 1. de cler. non resid.* b *c. licet & c. extirpanda, §. qui verò de præbendis, quia nonnulli de cler. non resid.* c *Concil. Tur. cap. 8* d *Concil. Agat. cap. 55. qui incipit Episc. c. Episcopum 14 d. tot. tit. de vita, & hon. cle. extra in 6. & in Cle.* e *Sup Sess. 7. de ref. c. 6. & 7. Sess. 14. de ref. c. 9. & infr. c. 15.*

Caput XIII.

QVoniam pleræque Cathedrales Ecclesiæ tam tenuis reditus sunt, & angustæ, vt Episcopali dignitati nullo modo respondeant, neque Ecclesiarum necessitati sufficiant: examinet Concilium prouinciale, vocatis iis quorum interest & diligenter expendat, quas propter angustias, tenuitatemq. viciniis vnire, vel nouis prouentibus augere expediat, confectaque de præmissis instrumenta, a ad summum Rom. Pontif. mittat, quibus instructus Summus Pontifex ex prudentia sua, prout expedire iudicauerit, aut tenues inuicem vniant, aut aliqua accessione ex fructibus augeat. Interim verò, donec prædicta effectum sortiantur, huiusmodi Episcopi, qui fructuum subuentione pro Diœcesis suæ tenuitate indigent, poterit de beneficiis aliquibus, dum tamen curata non sint, nec dignitates, seu Canonicatus, & præbendæ, nec Monasteria, in quibus vigeat regularis obseruantia, vel quæ Capitulis generalibus, & certis Visitationibus subduntur, à Summo Rom. Pont. prouideri. In Parochialibus etiam Ecclesiis, quarum fructus æquè adeò exigui sunt, vt debitis nequeant oneribus satisfacere: curabit Episcopus, si per beneficiorum vnionem, non tamen regularium, id fieri non possit, vt primitiarum, vel decimarum assignatione, aut per Parochianorum Symbola, ac collectas, aut qua commodiori ei videbitur ratione, tantum redigatur, quod pro Rectoris, aut parochiæ necessitate decenter sufficiat. In vnionibus verò quibuslibet, seu ex supradictis, seu aliis causis faciendis, Ecclesiæ Parochiales Monasteriis quibuscumque, aut Abbatiis, seu dignitatibus, siue præbendis Ecclesiæ Cathedralis, vel Collegiatæ, siue aliis beneficiis simplicibus, aut hospitalibus, militiisve non vniantur, & quę vnitę sunt, reuideantur ab Ordinariis, iuxta aliàs decretum in eadem Synodo, b sub fel. rec. Paulo III. quod etiam in vnitis ab eo tempore citra æquè obseruetur: non obstantibus in iis quibuscumque verborum formis quæ

a *Ca. vniu. in q. 5. c. & temporis, cum seq. 10. q. 1.*
b *Sup. Sess. 6. de ref. c. 9.*

quæ hic pro sufficienter expressis habeantur. Ad hęc in posterum omnes hæ Cathedrales Ecclesiæ, quarum redditus summam ducatorum 1000. & parochiales, quæ summam ducatorum 100. secundùm verum annuum valorem non excedunt, nullis pensionibus, aut reseruationibus fructuum grauentur. In ijs quoque ciuitatibus, ac locis, vbi parochiales Ecclesiæ certos non habent fines, *a* nec earum Rectores proprium populum, quem regant, sed promiscuè petentibus Sacramenta administrant, mandat S. Synodus Episcopis pro tutiori animarum eis commissarum salute, vt distincto populo in certas, propriasque parochias, vnicuique suum perpetuum, peculiaremque Parochum assignent, qui eas cognoscere valeat, & à quo solo licitè Sacramenta suscipiant; aut alio vtiliori modo, prout loci qualitas exegerit, prouideant. Idemque in ijs ciuitatibus, ac locis, vbi nullæ sunt parochiales, quamprimum fieri curent: non obstantibus quibuscumque priuilegijs, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus.

Caput XIV.

IN pluribus Ecclesiis tàm Cathedralibus, quàm Collegiatis, & Parochialibus, ex earum constitutionibus, aut ex praua consuetudine obseruari intelligitur, vt in electione, præsentatione, nominatione, institutione, confirmatione, collatione, vel alia prouisione, siue admissione ad possessionem alicuius Cathedralis Ecclesiæ, vel beneficii, canonicatuum, aut præbendarum, vel partem prouentuum, seu ad distributiones quotidianas certæ conditiones, seu deductiones ex fructibus, solutiones, promissiones, compensationesve illicitæ, aut etiam quæ in aliquibus Ecclesiis dicuntur Tornorum lucra, *b* interponantur: hæc cùm sancta Synodus detestetur, mandat Episcopis, *c* vt quæcumque huiusmodi in vsus pios non conuertuntur, atque ingressus eos, qui simoniacæ labis, aut sordidę auaritiæ suspicionem

I habent,

a *Ca. Pastoralis de his, quæ fiunt à præ, ca, 113. q. 1. c plures 16. q. 1. ca. 1. de paroch. & sup. Ses. 12. de ref. c. 9.*

b *1. q. 1. ferè per totam. C onc. Col. 8. c. 1. c. cum super. de confess. tot. ferè titul. de sim. ext.*

habent, fieri non permittant: ipsiue diligenter de corum Constitutionibus siue consuetudinibus super prædictis cognoscant, & illis tantùm quas vt laudabiles probauerint, exceptis, reliquas, vt prauas, ac scandalosas, reiiciant, & aboleant. Eos verò, qui aduersus hæc in presenti decreto comprehensa, quauis ratione commiserint, pœnis contra simoniacos editis, sacris Canonibus, & variis Summorum Pontificum Constitutionibus, quas omnes innouat, teneri decernit: non obstantibus quibuscumque statutis, constitutionibus, & consuetudinibus etiam immemorabilibus, etiam Apostolica authoritate confirmatis, de quarum subreptione, obreptione, & intentionis defectu, Episcopus tamquam Apostolicæ Sedis delegatus cognoscere possit.

Caput XV.

IN Eccl. Cathedralibus, a & collegiatis insignibus, vbi frequentes, adeoque tenues sunt præbendæ simul cum distributionibus quotidianis, vt sustinendo decenti Canonicorum gradui, pro loci, & personarum qualitate non sufficiant, b liceat Episcopis cum consensu Capituli, vel aliquot simplicia beneficia, non tamen regularia, iis vnire, vel, si hac ratione prouideri non possit, aliquibus ex iis suppressis, cum patronorum consensu, si de iure patronatus laicorum sint, quarum fructus, & prouentus reliquarum præbendarum distributionibus quotidianis applicentur, eas ad pauciorem numerum reducere: ita tamen, vt tot supersint, quæ diuino cultui celebrando, ac dignitati Ecclesiæ commodè valeant respondere: non obstantibus quibuscumque Constitutionibus, & priuilegiis, aut quacumque reseruatione generali, vel speciali, aut affectione: neque prædictæ vniones, aut suppressiones, tolli, seu impediri possint ex quibuscumque prouisionibus etiam vigore resignationis, aut quibusuis aliis derogationibus, vel suspensionibus.

Caput XVI.

CApitulum, Sede vacante, a vbi fructuum percipiendorum ei munus incumbit, Oeconomum vnum,

a *Sup c.13.* b *c. in eccl. extr. de inst.* c *Côc. Calc. act. 6. c. 5. in*

vnum, vel plures, fideles, *b* ac diligentes decernat, qui rerum Ecclesiasticarum, & prouentuum curam gerant, quorum rationem ei, ad quem pertinebit, sint reddituri. Item Officialem, seu Vicarium infra octo dies post mortem Episcopi constituere, vel existentem cofirmare omninò teneatur, qui saltem in Iure Canonico sit Doctor, vel Licentiatus, vel aliàs, quantum fieri poterit, idoneus: si secus factum fuerit, ad Metropolitanum deputatio huiusmodi deuoluatur. *c* Et si Ecclesia ipsa Metropolitana fuerit, aut exempta, Capitulumque, vt præfertur, negligens fuerit, tunc antiquior Episcopus ex Suffraganeis in Metropolitana, & propinquior Episcopus in exempta Oeconomum, & Vicarium idoneos possit constituere. Episcopus verò ad eamdem Ecclesiam vacantem promotus ex iis, quæ ad eum spectant, ab eisdem Oeconomo, Vicario, & alijs quibuscumque officialibus, & administratoribus, qui Sede vacate fuerunt à Capitulo, vel ab aliis in eius locum constituti, etiam si fuerint ex eodem Capitulo, rationem exigat officiorum, iurisdictionis, administrationis, aut cuiuscumque eorum muneris: possitque eos punire, qui in eorum officio, seu administratione deliquerint: etiamsi prædicti officiales, redditis rationibur, à Capitulo, vel à deputatis ab eodem, absolutionem, aut liberationem obtinuerint. Eidem quoque Episcopo teneatur Capitulum de scripturis ad Ecclesiam pertinentibus, si quæ ad Capitulum peruenerunt, rationem reddere.

Caput XVII.

CVm Ecclesiasticus Ordo peruertatur, *d* quando vnus plurium officia occupat Clericorum, san-

a *Conc. Vvor. c. 70 ca non liceat 22. q. 3.* b *Ca. non liceat, il 1. q. 1. & c. fin. de suppl. negl. Præf. in 6.*

c *Ca. vn §. sed & hoc 10. q. 3. ca. quis in tantum, c. ad hæc, & ca cum non ignores, de prab. cum alleg. sup. sess. 7. do ref c. 2. c. referent, & c. de fin c. de prab. 21. q. 1. per totam, c. quia nonnulli, de cle. non resid. c. ea te decent, de at. & qu.*

ctè sacris Canonibus cautum fuit, neminem oportere in duabus Ecclesiis conscribi. Verùm quoniam multi, improbæ cupiditatis affectu, seipsos, non Deum, decipientes, ea, quæ benè constituta sunt, variis artibus eludere, & plura simul beneficia obtinere non erubescunt, sancta Synodus debitam regendis Ecclesiis disciplinam restituere cupiens, præsenti decreto, quod in quibuscumque personis, quocumque titulo, etiam si Cardinalatus honore fulgeant, mandat obseruari: statuit, vt in posterum vnum tantum beneficium Ecclesiasticum singulis conferatur. Quod quidem si ad vitam eius, cui confertur, honestè sustentandam non sufficiat; liceat nihilominus aliud simplex sufficiens dummodo vtrumque personalem residentiam non requirat, a eidem conferri. Hæcque non modò ad Cathedrales Ecclesias, sed etiam ad alia omnia beneficia, tàm sæcularia, quàm regularia quæcumque, etiam commendata, pertineant, cuiuscumque tituli, ac qualitatis existant. Illi verò, qui in præsenti plures Parochiales Ecclesias, aut vnam Cathedralem, & aliam Parochialem obtinent; cogantur omninò, quibuscumque dispensationibus, ac vnionibus ad vitam non obstantibus: vna tantùm Parochiali, vel sola Cathedrali retenta, alias b Parochiales infra spatium sex mensium dimittere: alioquin tàm Parochiales, quàm beneficia omnia, quæ obtinent, ipso iure vacare censeantur, ac tamquam vacantia liberè aliis idoneis conferantur: nec ipsi, antea illa obtinentes, tuta conscientia, fructus post dictum tempus retineant. Optat autem sancta Synodus, vt resignantium necessitatibus commodè aliqua ratione, prout Summo Pontifici videbitur, prouideatur.

Caput XVIII.

Expedit maximè animarum saluti, à dignis, atque idoneis Parochis gubernari. Id vt diligentius, ac rectius perficiatur, statuit sancta Synodus, vt, cum Parochialis Ecclesiæ vacatio, etiamsi cura Ecclesiæ, vel Episcopo incumbere, dicatur, & per

a *Sup. sess.* 1. *de ref. c.* 4. b *ca. execrabilis*, §. *qui verò, in extr. comm. tit. de praben.*

per vnum, vel plures administretur, etiam in Ecclesiijs patrimonialibus, seu receptiuis nuncupatis, in quibus consueuit Episcopus, vni, vel pluribus curam animarum dare, quos omnes ad infrascriptum examen teneri mandat, per obitum, vel resignationem, etiam in Curia, seu aliter quomodocumque contigerit: etiamsi ipsa Parochialis Eccl. reseruata, vel affecta fuerit generaliter, vel specialiter, etiam vigore indulti, seu priuilegii in fauorem S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, seu Abbatum, vel Capitulorum: debeat Episcopus statim, habita notitia vacationis Ecclesię (si opus fuerit) idoneum in Vicarium, cum congrua, eius arbitrio fructuum portionis assignatione, constituere: qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de Rectore prouideatur. Porrò Episcopus, & qui ius patronatus habet, intra decem dies, vel aliud tempus ab Episcopo præscribendum, idoneos aliquot Clericos ad regendam Ecclesiam coram deputandis examinatoribus nominet. [a] Liberum sit tamen etiam alijs, qui aliquos ad id aptos nouerint, eorum nomina deferre, vt possit postea de cuiuslibet ætate, moribus, & sufficientia fieri diligens inquisitio. [b] Et si Episcopo, aut Synodo prouinciali pro regionis more videbitur magis expedire, per edictum etiam publicum vocentur, qui volent examinari. Transacto constituto tempore, omnes, qui descripti fuerint, examinentur ab Episcopo, siue eo impedito, ab eius Vicario generali, atque ab aliis examinatoribus non paucioribus, quàm tribus, quorum votis, si pares, aut singulares fuerint, accedere possit Episcopus, vel Vicarius, quibus magis videbitur. Examinatores autem singulis annis in Diœcesana Synodo ab Episcopo, vel eius Vicario ad minus sex proponantur, qui Synodo satisfaciant, & ab ea probentur: adueniente que vacatione cuiuslibet Ecclesiæ, tres ex illis eligat Episcopus, qui cum eo examen perficiant, indeque succedente alia vacatione, aut eosdem, aut alios tres, quos maluerit, ex prædictis illis sex eligat. Sint verò hi Examinatores, Magistri, seu Doctores, aut licentiati in

 Theo-

a Infr. Sess. vlt. de ref. c. 9.

Theologia, aut iure Canonico, vel alij Clerici, seu Regulares; etiam ex ordine Mendicantium, aut etiam sæculares, qui ad id videbuntur magis idonei, iurentque omnes ad sancta Dei Euangelia se quacumque humana affectione postposita, fideliter munus executuros. a Caueantque, ne quidquam prorsus occasione huius examinis nec ante nec post accipiant: alioquin simoniæ vitium tàm ipsi, quàm alij dantes incurrant: qua absolui nequeant, nisi dimissis beneficiis, quæ quomodocumque etiam antea obtinebant, & ad alia in posterum inhabiles reddantur. Et de his omnibus non solùm coram Deo, sed etiam in Synodo prouinciali (si opus erit) rationem reddere teneantur: à qua si quid contra officium eos fecisse compertum fuerit, grauiter eius arbitrio puniri possint. Peracto deinde examine renuncientur, quotcumque ab his idonei iudicati fuerint ætate, moribus, doctrina, prudentia, & alijs rebus ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis; ex hisque Episcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, atque illi, & non aliter collatio Ecclesiæ ab eo fiat, ad quem spectabit eam conferre. Si verò iurispatronatus ecclesiastici erit, ac institutio ad Episcopum, & non ad alium pertineat, is, quem patronus digniorem inter probatos ab examinatoribus iudicabit, b Episcopo præsentare teneatur, vt ab eo instituatur. Cùm verò institutio ab alio, quàm ab Episcopo erit facienda, tunc Episcopus solus ex dignis eligat digniorem, c quem patronus ei presentet, ad quem institutio spectat. Quòd si iurispatronatus laicorum fuerit, debeat qui, à Patrono presentatus erit, ab eisdem deputatis, vt supra, examinari, & non nisi idoneus repertus fuerit, admitti. In omnibusque supradictis casibus non cuiquam alteri, quàm vni ex prædictis examinatis, & ab examinatoribus approbatis, iuxta supradictam regulam, de ecclesia prouideatur: nec prædictorum examinatorum relationem, quo minus executionem

a *Ca. quando, 24. dist. supra Sess. 11. c. 2. de refor.*
b *Sup. Sess 14. c. 13. de refor.* c *Sup. Sess. 14. c. 11. de refor. c. illud, & c. relatum, de iur. patron.*

nem habeat, vlla deuolutio, aut appellatio, etiam ad Sedem Apostolicã siue eiusdem Sedis Legatos, aut Vicelegatos, aut Nuncios, seu Episcopos, aut Metropolitanos, Primates, vel Patriarchas interposita, impediat, aut suspendat: alioquin Vicarius, quem Ecclesiæ vacanti antea Episcopus arbitrio suo ad tempus deputauit, vel forsan posteà deputabit, ab eius Ecclesiæ custodia, & administratione non amoueatur, donec aut eidem, aut alteri, qui probatus, & electus fuerit, vt supra, sit prouisum: aliàs prouisiones omnes, seu institutiones præter supradictam formam factæ, subreptitiæ esse censeantur: non obstantibus huic decreto exemptionibus, indultis, priuilegiis, præuentionibus, affectionibus, nouis prouisionibus, indultis, concessis quibuscumq; Vniuersitatibus, etiam ad certam summam, & aliis impedimentis quibuscumq; Si tamen adeo exigui reditus dictæ parochialis fuerint, vt totius huius examinationis operam non ferant; aut nemo sit, qui se examini quærat subiicere, aut ob apertas factiones, seu dissidia, quæ in aliquibus locis reperiuntur, facilè grauiores rixæ, ac tumultus possint excitari; poterit Ordinarius, si pro sua conscientia cum deputatorum consilio ita expedire arbitrabitur, hac forma omissa, priuatum aliud examen, cæteris tamen, vt supra seruatis, adhibere. Licebit etiam Synodo Prouinciali, si qua in supradictis circa examinationis formam addenda, remittendaue esse censuerit, prouidere.

Caput XIX.

DEcernit sancta Synodus, mandata de prouidendo, & gratias, a quę Expectatiuæ dicuntur, nemini amplius, etiam Collegijs, Vniuersitatibus, Senatibus, & aliis singularibus personis, etiam sub nomine indulti, aut ad certam summam, vel alio quouis colore concedi: nec hactenus concessis cuiquam vti licere. Sed nec reseruationes mentales, nec aliæ quęcumque gratiæ ad vacatura: nec indulta ad alienas Ecclesias, vel Monasteria alicui, etiam ex

 sanctæ

a ca. 2. de concess. praben. & cap. detestanda, eodem tit. in 6.

sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, concedantur; & hactenus concessa, abrogata esse censeantur.

Caput X X.

CAusæ omnes, a ad forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentes, etiam si beneficiales sint, in prima instantia coram Ordinariis locorum dumtaxat cognoscantur, atque omninò saltem infra biennium à die motæ litis, terminentur: alioquin post id spatium liberum sit partibus, b vel alteri illarum, iudices Superiores, aliàs tamen competentes, adire: qui causam in eo statu, quo fuerit, assumant, & quamprimum terminari curent; nec antea aliis committantur, nec auocentur, neque appellationes ab eisdem interpositæ, per Superiores quoscumque recipiantur, eorumve commissio, aut inhibitio fiat, nisi à definitiua, vel à definitiuæ vim habente, & cuius grauamen per appellationem à definitiua reparari nequeat. Ab his excipiantur causæ, quæ, iuxta Canonicas sanctiones apud Sedem Apostolicam sunt tractandæ, vel quas ex vrgenti, rationabilique causa iudicauerit Summus Romanus Pontifex per speciale rescriptum Signaturæ Sanctitatis suæ, manu propria subscribendum, committere, aut auocare.

Ad hæc, causæ matrimoniales, & criminales non Decani, Archidiaconi, aut aliorum inferiorum iudicio, etiam visitando, sed Episcopi tantùm examini, & iurisdictioni relinquantur, etiam si in præsenti inter Episcopum, & Decanum, seu Archidiaconum, aut alios inferiores super causarum istarum cognitione lis aliqua in quacumque instantia pendeat: coram quo, si pars verè paupertatem probauerit, non cogatur extra prouinciam, nec in secunda, nec in tertia instantia, in eadem causa matrimoniali litigare, nisi pars altera, & alimenta, & expensas litis velit subministrare. Legati quoque etiam de

a *ca. 1. extr. de foro compet.* b *Infr. Seß. vlt. ca. 10. in fin. de ref. ca. nec licuit 17. d. c. maiores, de baptiz. Vig. Pap. in epist. ad Eleuth. in fin. & Pelag. II. in epist. cir. fin. cum similib.*

de Latere, Nuncij, Gubernatores Ecclesiastici, aut alij quarumcumq; facultatũ vigore, non solùm Episcopos in prædictis causis impedire, aut aliquo modo eorum iurisdictionem ijs præripere, aut turbare non præsumant: sed nec etiam contra Clericos, aliasque personas Ecclesiasticas, nisi Episcopo prius requisito, eoque negligente, procedant: aliàs eorum processus, ordinationesve nullius momenti sint, atque ad damni satisfactionem, partibus illati, teneantur.

Præterea, a si quis in casibus à iure permissis appellauerit, aut de aliquo grauamine conquestus fuerit, seu aliàs ob lapsum biennij, de quo supra, ad alium iudicem recurrerit, teneatur acta omnia coram Episcopo gesta, ad iudicem appellationis expensis suis transferre, b eodem tamen Episcopo prius admonito, vt, si quid ei pro causæ instructione videbitur, possit iudici appellationis significare. Quòd si appellatus compareat, cogatur tunc is quoque actorum, quæ translata sunt, expensas pro portione sua, si illis vti voluerit, subire, nisi aliter ex loci consuetudine seruetur, vt scilicet ad appellantem integrum hoc onus pertineat. Porrò ipsam actorum copiam teneatur Notarius, congrua mercede accepta, appellanti quanto citius possit, & ad minus intra mensem exhibere. Qui Notarius si in differenda exhibitione fraudem fecerit, ab officij administratione arbitrio ordinarii suspendatur, & ad dupli pœnam, quanti ea lis fuerit, inter appellantem, & pauperes loci distribuendam compellatur. Iudex verò si, & ipse impedimenti huius conscius, particepsve fuerit, aliterve obstiterit, ne appellanti integrè acta intra tempus traderentur: ad eamdem dupli pœnam, prout supra, teneatur: non obstantibus, quo ad omnia suprascripta, priuilegiis, indultis, concordiis, quæ suos tantùm teneant auctores, & alijs quibuscumque consuetudinibus.

I 5 *Caput*

a *ca. de appellationibus, ferè per tot.* b *Et ca. significauerunt, cum seq. de rest. & ar. cum similibus.*

Caput XXI.

CVpiens sancta Synodus, vt ex decretis ab ea editis nulla vnquam futuris temporibus dubitandi occasio oriatur, verba illa posita in decreto, publicato Sessione I. sub Beatissimo D. N. Pio IV, viddelicet: Quæ proponentibus Legatis, ac Præsidentibus, a ad horum temporum leuandas calamitates, sedandas de religione controuersias, coercendas linguas dolosas, deprauatorum morum abusus corrigendos, Ecclesiæ veram, & Christianam pacem conciliandam, apta, & idonea ipsi sanctæ Synodo videbuntur: explicando declarat, mentis suæ non fuisse, vt ex prædictis verbis solita ratio tractandi negotia in generalibus Concilijs vlla ex parte immutaretur; neque noui quidquam, præter id, quod à sacris Canonibus, vel generalium Synodorum forma hactenus statutum est, cuiquam adderetur, vel detraheretur.

Indictio futuræ Sessionis.

INsuper eadem sacrosancta Synodus proximam futuram Sessionem feria v. post Conceptionem Beatæ Mariæ Virginis, quæ erit dies nona mensis Decembris proximè venturi, habendam esse statuit, & decernit, cum potestate etiam abbreuiandi: in qua Sessione tractabitur de sexto nunc in eam dilato capite, & de reliquis reformationis capitibus iam exhibitis, deque aliis ad eam pertinentibus. Si verò opportunum videbitur, & tempus patietur, poterit ea de nonnullis dogmatibus tractari, prout suo tempore in Congregationibus proponetur.

Abbreuiata est dies Sessionis.

SES-

a Sup. Sess. 17.

SESSIO XXV.

Quæ est ix. & vltima sub Pio IV. Pontif. Max.

Cœpta die tertia, absoluta die quarta Decembris. 1563.

Decretum de Purgatorio.

CVm Catholica Ecclesia, *a* Spiritu sancto edocta, ex Sacris literis, *b* & antiqua Patrum traditione, in sacris Conciliis, & nouissimè in hac œcumenica Synodo docuerit, Purgatorium esse, animasque ibi detentas, *c* fidelium suffragiis, potissimum verò acceptabili altaris sacrificio iuuari: *d* præcipit Sancta Synodus Episcopis, vt sanam de Purgatorio doctrinam, à sanctis Patribus, & Sacris Conciliis traditam, *e* à Christi fidelibus credi, teneri, doceri, & vbique prædicari, *f* diligenter studeant. Apud rudem verò plebem difficiliores, *g* ac subtiliores quæstiones, queque ad ædificationem non faciunt, & ex quibus plerumque nulla fit pietatis accessio, *h* à popularibus concionibus secludantur. Incerta item, *i* vel quæ specie falsi laborant euulgari, ac tractari non permittant. Ea verò, quæ ad curiositatem quamdam, aut superstitionem spectant, vel turpe lucrum sapiunt, tamquam scandala, & fidelium offendicula prohibeant. Curent autem Episcopi, vt fidelium viuorum suffragia, Missarum scilicet sacrificia, *k* orationes, eleemosinæ, aliaque pietatis opera, *l* quæ à fidelibus pro aliis fidelibus defunctis fieri consueuerunt, secundùm Ecclesiæ instituta piè, & deuotè fiant, & quæ pro illis ex testatorum fundationibus, vel alia ratione debentur, non perfunctoriè, sed à Sacerdotibus, & Ecclesiæ

a *Ioan. 14. 15. 16. & 20.* b *Sup. Sess. 12. de sacr. miss. in princ.* c *Sup. Sess. 12 c. 2. & cap. 3.* d *Concil. Sen. decr. 12. cap. qualis, cum seq. dist. 15.* e *2. Matth. 12.* f *Heb. 1.* g *c. non æstimemus, & c. pro obeuntibus 13. q. 3.* h *Math. 22.* i *Luc. 2. c. fin. de 7. cap. quiescamus, dist. 45. c. 1. de renu. in 6.* k *Rom. 12.* l *Act. 1.*

ministris, & aliis, qui hoc præstare tenentur, diligenter, & accuratè persoluantur.

De inuocatione, veneratione, & Reliquijs Sanctorum, & Sacris Imaginibus.

MAndat S. Synodus omnibus Episcopis, *a* & cæteris docendi munus, curamque sustinentibus, vt iuxta Catholicæ, *b* & Apostolicæ Ecclesiæ vsum, à primæuis Christianæ religionis temporibus receptum, sanctorumque Patrum consensionem, & Sacrorum Conciliorum decreta in primis de Sanctorum intercessione, inuocatione, reliquiarum honore, & legitimo imaginum vsu, fideles diligenter instruant, docentes eos, Sanctos vnà cum Christo regnantes, orationes suas pro hominibus Deo offerrè, bonum, atque vtile esse suppliciter eos inuocare, & ob beneficia impetranda à Deo per filium eius Iesum Christum Dominum nostrum, qui solus noster Redemptor, & Saluator est, *c* ad eorum orationes, opem, auxiliumque confugere; illos verò, qui negant Sanctos, æterna felicitate in cælo fruentes inuocandos esse, aut qui asserunt, vel illos pro hominibus non orare, vel eorum, vt pro nobis etiam singulis orent, inuocationem esse idolatriam, *d* vel pugnare cum verbo Dei, aduersariq; honori vnius mediatoris Dei, *e* & hominum Iesu Christi; vel stultum esse, in cælo regnantibus voce, vel mente supplicare, impiè sentire: Sanctorum quoque martyrum, & aliorum cum Christo viuentium sancta corpora, quæ viua membra fuerunt Christi, & templum Spiritus sancti ab ipso ad æternam vitam suscitanda, & glorificanda, à fidelibus veneranda esse, *f* per quæ multa beneficia à Deo hominibus præstantur: ita affirmantes, SS. Reliquijs venerationem, atque honorem non deberi, vel eas aliaque sacra monu-

a *Concil. Sen. decr. 13. cum seq.* b *Conc. Const. 5. Act. 2.* c *Sup. Sess. 5. de peccato orig. vers. si quis hoc Adæ ad Hebr. 8. 9. & 12. c. 1.* d *1. Tim. 2.* e *Leo Pap. ep. 5. c. 2. & epis. 69. c. multiplex, de pæn. d. 1. cap. cum ad verum 96. d. c. quoniam d. c. 10. c. cum. Mattinæ versic. cæterum, de cel. Miss.* f *Sup. Sess. 22. cap. 3.*

monumenta à fidelibus inutiliter honorari, [a] atque eorum opis impetrandæ [b] causa Sanctorum memorias frustra frequentari omninò damnandos esse; [c] prout iampridem eos damnauit, [d] & nunc etiam damnat Ecclesia. Imagines porrò Christi, Deiparæ Virginis, & aliorum Sanctorum, in templis præsertim habendas, & retinendas, eisque debitum honorem, & venerationem impertiendam, non quòd credatur inesse aliqua in ijs diuinitas, vel virtus, propter quàm sint colendæ, vel quòd ab eis sit aliquid petendum, vel quòd fiducia in imaginibus sit figenda, veluti olim fiebat à Gentilibus, quæ in idolis spem suam collocabant, sed quoniam honos, qui eis exhibetur, [e] refertur ad prototypa, quæ illæ repræsentant: [f] ita vt per imagines, quas osculamur, & coram quibus caput aperimus, [g] & procumbimus, Christum adoremus, [h] & Sanctos, quorum illæ similitudinem gerunt, veneremur: id quod Conciliorum præsertim verò secundæ Nicenæ Synodi decretis contra imaginum oppugnatores est sancitum.

Illud verò diligenter doceant Episcopi, per Historias mysteriorum nostræ redemptionis, picturis, vel alijs similitudinibus expressas erudiri, & confirmari populum in articulis Fidei commemorandis, & assiduè recolendis, tum verò ex omnibus sacris imaginibus magnum fructum percipi, non solùm quia admonetur populus beneficiorum, & munerum, quæ à Christo sibi collata sunt, sed etiam quia Dei per sanctos miracula, & salutaria exempla oculis fidelium subijciuntur, vt pro ijs Deo gratias agant, ad sanctorumque imitationem vitam, moresque suos componant: excitenturque ad adorandum, ac diligendum Deum, & ad pietatem colendam. Si quis autem his decretis contraria docuerit, aut senserit, anathema sit. In has autem sanctas, & salutares obseruationes, si qui abusus irrepserint, eos prorsus aboleri sancta Synodus vehementer cupit, ita vt nullæ falsi dogmatis imagines, & rudibus

bus

a de sacr. Matr. b 1. Cor. 6. c Concil Nic. per tot. d Conc. Generale 8. can. 3. e Conc. Nic. 2. f Act. 3. & 4. g Concil. Nic. h Act. 2. 4. circa fin. 5. & 6.

bus periculosi erroris occasionem præbentes, statuatur. Quòd si aliquando historias, & narrationes Sacræ Scripturæ, cùm id indoctæ plebi expediet, exprimi, & figurari contigerit; doceatur populus, non propterea diuinitatem figurari, quasi corporeis oculis conspici, vel coloribus, aut figuris exprimi possit. *a* Omnis porro superstitio in Sanctorum inuocatione, Reliquiarum veneratione, & imaginum sacro vsu tollatur: omnis turpis quæstus elimii etur: omnis denique lasciuia vitetur: ita vt procaci venustate imagines non pingantur, nec ornentur, & Sanctorum celebratione, ac Reliquiarum visitatione, homines ad comessationes, atque ebrietates non abutantur, quasi festi dies in honorem Sanctorum per luxum, ac lasciuiam agantur. *b* Postremò tanta circa hæc diligentia, & cura, ab Episcopis adhibeatur, vt nihil inordinatum, aut præposterè, & tumultuariè accommodatum, nihil profanum, nihilque inhonestum appareat, cùm domum Dei deceat sanctitudo. Hæc vt fidelius obseruentur, statuit S. Synodus, nemini licere vllo in loco, vel Ecclesia etiam quomodolibet exempta, vllam insolitam ponere, vel ponendam curare imaginem, nisi ab Episcopo approbata fuerit; nulla etiam admittenda esse noua miracula, nec nouas Reliquias recipiendas; nisi eodem recognoscente, & approbante Episcopo, qui simul, atque de iis aliquid compertum habuerit, adhibitis in consilium Theologis, & aliis piis viris, ea faciat, quæ veritati, & pietati consentanea iudicauerit. *c* Quòd si aliquis dubius, aut difficilis abusus sit extirpandus, vel omninò aliqua de iis rebus grauior quæstio incidat; Episcopus antequam controuersiam dirimat, *d* Metropolitani, & comprouincialium Episcoporum in Concilio Prouinciali sententiam expectet; ita tamen, vt nihil inconsulto sanctiss. Romano Pontif. nouum, aut in Ecclesia hactenus inusitatum decernatur.

De

a *Inf. in d. c. 1. de indulg. & sup. Sess. 21. c. 9. de ref. c. 2. extra. de rel. & vener. Sanct.* b *Ps. 92. & c. decet, de immun. Eccles. in 6.* c *ca. 1. & 2. extra. de reliq. & vener. Sanct.* d *Conc. Later. sub Innoc. III. c. 6.*

De Regularibus, & Monialibus.

Eadem sacrosancta Synodus, reformationem prosequens, quæ sequuntur, statuenda esse censuit.

Caput I.

QVoniam non ignorat sancta Synodus, quantum ex Monasteriis piè institutis, & rectè administratis in Ecclesia Dei splendoris, atque vtilitatis oriatur, necessarium esse censuit, quo facilius, ac maturius, vbi collapsa est, vetus, & Regularis disciplina instauretur, & constantius, vbi conseruata est, perseueret, præcipere, prout hoc decreto præcipit, vt omnes Regulares, tàm viri, quam mulieres, ad Regulæ, quam professi sunt, præscriptum vitam instituant, & componant: atque in primis, quæ ad suæ professionis perfectionem, vt obedientiæ, paupertatis, & castitatis, ac si quæ alia sunt alicuius Regulæ, a & Ordinis peculiaria vota, & præcepta, ad eorum respectiuè essentiam, necnon ad communem vitam, victum, & vestitum obseruanda, pertinentia, fideliter obseruent. Omnisque cura, & diligentia à Superioribus adhibeatur, tàm in Capitulis Generalibus, & Prouincialibus, quàm in eorum visitationibus, quæ suis temporibus facere non prætermittant, vt ab illis non recedatur: b cùm compertum sit, ab eis non posse ea, quæ ad substantiam Regularis vitæ pertinent, relaxari. Si enim illa, quæ bases sunt, & fundamenta totius Regularis disciplinæ, exactè non fuerint conseruata, totum corruat ædificium, necesse est.

Caupt II.

NEmini igitur regularium, c tàm virorum, quàm mulierum, liceat bona immobilia, vel mobilia, cuiuscumque qualitatis fuerint, etiam quoquis modo ab eis acquisita, tamquam propria, aut etiam nomine Conuentus, possidere, vel tenere: sed statim ea Superiori tradantur, Conuentuique incorporentur. Nec deinceps liceat Superioribus bona stabi-

a Cle. exiui, §. cum igitur in primis, de verb. signif. b cap. cum ad Monasterium in fin. de statu mon. c cap. 2. & c. cum ad monasterium, de statu reg.

bus periculosi erroris occasionem præbentes, statuatur. Quòd si aliquando historias, & narrationes Sacræ Scripturæ, cùm id indoctæ plebi expediet, exprimi, & figurari contigerit; doceatur populus, non propterea diuinitatem figurari, quasi corporeis oculis conspici, vel coloribus, aut figuris exprimi possit. *a* Omnis porro superstitio in Sanctorum inuocatione, Reliquiarum veneratione, & imaginum sacro vsu tollatur: omnis turpis quæstus elimiuetur: omnis denique lasciuia vitetur: ita vt procaci venustate imagines non pingantur, nec ornentur, & Sanctorum celebratione, ac Reliquiarum visitatione, homines ad comessationes, atque ebrietates non abutantur, quasi festi dies in honorem Sanctorum per luxum, ac lasciuiam agantur. *b* Postremò tanta circa hæc diligentia, & cura, ab Episcopis adhibeatur, vt nihil inordinatum, aut præposterè, & tumultuariè accommodatum, nihil profanum, nihilque inhonestum appareat, cùm domum Dei deceat sanctitudo. Hæc vt fidelius obseruentur, statuit S. Synodus, nemini licere vllo in loco, vel Ecclesia etiam quomodolibet exempta, vllam insolitam ponere, vel ponendam curare imaginem, nisi ab Episcopo approbata fuerit; nulla etiam admittenda esse noua miracula, nec nouas Reliquias recipiendas; nisi eodem recognoscente, & approbante Episcopo, qui simul, atque de iis aliquid compertum habuerit, adhibitis in consilium Theologis, & aliis piis viris, ea faciat, quæ veritati, & pietati consentanea iudicauerit. *c* Quòd si aliquis dubius, aut difficilis abusus sit extirpandus, vel omninò aliqua de iis rebus grauior quæstio incidat; Episcopus antequam controuersiam dirimat, *d* Metropolitani, & comprouincialium Episcoporum in Concilio Prouinciali sententiam expectet; ita tamen, vt nihil inconsulto sanctiss. Romano Pontif. nouum, aut in Ecclesia hactenus inusitatum decernatur.

De

a Inf. in d. c. 1. de indulg. & sup. Sess. 21. c. 9. de ref. c. 2. extra. de rel. & vener. Sanct. b *Ps. 92. & c. decet, de immun. Eccles. in 6.* c *ca. 1. & 2. extra. de reliq. & ven. Sanct.* d *Conc. Later. sub Innoc. III. c. 6.*

Eadem sacrosancta Synodus, reformationem prosequens, quæ sequuntur, statuenda esse censuit.

Caput I.

QVoniam non ignorat sancta Synodus, quantum ex Monasterijs piè institutis, & rectè administratis in Ecclesia Dei splendoris, atque vtilitatis oriatur, necessarium esse censuit, quo facilius, ac maturius, vbi collapsa est, vetus, & Regularis disciplina instauretur, & constantius, vbi conseruata est, perseueret, præcipere, prout hoc decreto præcipit, vt omnes Regulares, tàm viri, quam mulieres, ad Regulæ, quam professi sunt, præscriptum vitam instituant, & componant: atque in primis, quæ ad suæ professionis perfectionem, vt obedientiæ, paupertatis, & castitatis, ac si quæ alia sunt alicuius Regulæ, a & Ordinis peculiaria vota, & præcepta, ad eorum respectiuè essentiam, necnon ad communem vitam, victum, & vestitum obseruanda, pertinentia, fideliter obseruent. Omnisque cura, & diligentia à Superioribus adhibeatur, tàm in Capitulis Generalibus, & Prouincialibus, quàm in eorum visitationibus, quæ suis temporibus facere non prætermittant, vt ab illis non recedatur: b cùm compertum sit, ab eis non posse ea, quæ ad substantiam Regularis vitæ pertinent, relaxari. Si enim illa, quæ bases sunt, & fundamenta totius Regularis disciplinæ, exactè non fuerint conseruata, totum corruat ædificium, necesse est.

Caupt II.

NEmini igitur regularium, c tàm virorum, quàm mulierum, liceat bona immobilia, vel mobilia, cuiuscumque qualitatis fuerint, etiam quoquis modo ab eis acquisita, tamquam propria, aut etiam nomine Conuentus, possidere, vel tenere: sed statim ea Superiori tradantur, Conuentuique incorporentur. Nec deinceps liceat Superioribus bona stabi-

a *Cle. exiui, §. cum igitur in primis, de verb. signif.* b *cap. cum ad Monasterium in fin. de statu mon.* c *cap. 2. & c. cum ad monasterium, de statu reg.*

mobilia alicui Regulari concedere, etiam ad vsumfructum, vel vsum, administrationem, aut commendam. Administratio autem bonorum Monasteriorum, seu Conuentuum ad solos officiales eorumdem, ad nutum Superiorum amouibiles, pertineat. Mobilium verò vsum ita Superiores permittant, vt eorum supellex statui paupertatis, quam professi sunt, conueniat: nihilque superflui in ea sit; nihil etiam, quod sit necessarium, eis denegetur. Quòd si quis aliter quidquam tenere depræhensus, aut conuictus fuerit, is biennio actiua, & passiua voce priuatus sit: atque etiam iuxta suæ Regulæ, & Ordinis constitutiones puniatur.

Caput III

Concedit sancta Synodus omnibus Monasterijs, & domibus, *a* tam virorum, quàm mulierum, & Mendicantium, exceptis domibus Fratrum Sancti Francisci Capucinorum, & eorum, qui Fratres Min. de obseruantia vocantur, etiam quibus aut ex constitutionibus suis erat prohibitum, aut ex priuilegio Apostolico non erat concessum, vt deinceps bona immobilia eis possidere liceat. Quòd si aliqua loca ex prædictis, quibus authoritate Apostolica similia bona possidere permissum erat, eis spoliata sint eadem omnia illis restituenda esse decernit. *b* In prædictis autem Monasterijs, & domibus, tam virorum, quam mulierum bona immobilia possidentibus, *c* vel nō possidentibus is, tantùm numerus constituatur, ac in posterum conseruetur, qui vel ex reditibus proprijs Monasteriorum, vel ex consuetis eleemosynis commodè possit sustentari: nec de cætero similia loca erigantur sine Episcopi, in cuius Diœcesi erigenda sunt, licentia prius obtenta.

Caput IV.

Prohibet sancta Synodus, ne quis Regularis; sine sui Superioris licentia, prædicationis, vel lectionis, aut cuiusuis pij operis prætextu, subijciat se

a *c. exijt, qui seminat, §. porro, de verb. signif. in 6.*

b *Conc. Arel. cap 1.* c *Conc. Mag. ca. 19. c. 1. & c. authoritate, de inst. c, quoniam, vt ait de vita, & honest. cler. c. vni. § sanè, vt hoc, de stat. reg. in 6.*

se obsequio alicuius Prælati, Principis, vel vniuersitatis, vel Communitatis, aut alterius cuiuscumque personæ, seu loci, a neque ei aliquod priuilegium, aut facultas, ab aliis super iis obtenta, suffragetur. Quòd si contrafecerit, tamquam inobediens arbitrio Superioris puniatur. Nec liceat Regularibus à suis Conuentibus recedere, etiam prætextu ad Superiores suos accedendi, nisi ab eisdem missi, aut vocati fuerint. Qui verò sine prędicto mandato, in scriptis obtento, repertus fuerit, ab Ordinariis locorum, tamquam desertor sui instituti, puniatur. Illi autem, qui studiorum causa ad vniuersitates mittuntur, in Conuentibus tantùm habitent: alioquin ab Ordinarijs contra eos procedatur.

Caput V.

Bonifacij VIII. Constitutionem, b quæ incipit, *Periculoso*, renouans S. Synodus, vniuersis Episcopis sub obtestatione Diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ, præcipit, vt in omnibus Monasterijs sibi subiectis, ordinaria, in alijs verò Sedis Apostolicæ auctoritate, clausuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi inuiolata est, conseruari maxime procurent; inobedientes, atque contradictores per censuras ecclesiasticas aliasque pęnas, quacumque appellatione postposita, compescentes, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis. Quod auxilium vt præbeatur, omnes Christianos Principes hortatur Sacta Synodus, & sub excōmunicationis pęna, ipso facto incurrenda, omnibus Magistratibus sæcularibus iniungit. c Nemini autem Sanctimonialium liceat post professionem exire à Monasterio, etiam ad breue tempus, quocumque prætextu, nisi ex aliqua legitima causa, ab Episcopo approbanda, indultis quibuscumque, d & priuilegijs non obstantibus. Ingredi autem intra septa monasterii nemini liceat, cuiuscumque generis, e aut conditionis, sexus.

a *Cap. quanto, de off. ord. Cle. ne in agro, §. quia verò de stat. mon.* b *ca. periculoso de stat. reg. in 6.* c *Conc. Cab. c. 17. 61. & 63.* d *Conc. Matis. 1. c. 2.* e *Conc. Arel. c. 7. desinimus 58. q. 2. c. periculoso de stat. reg. in 6.*

xus, vel ætatis fuerit, sine Episcopi, vel superioris licentia, in scriptis obtenta, sub excommunicationis pœna, ipso facto incurrenda. Dare autem tantùm Episcopus, vel Superior licentiam debet in casibus necessariis, neque alius vllo modo possit, etiam vigore cuiuscumque facultatis, vel indulti hactenus concessi, vel in posterum concedendi. Et quia Monasteria Sanctimonialium extra mœnia vrbis, vel oppidi constituta, malorum hominum prædæ, & aliis facinoribus sine vlla sæpe custodia sunt exposita, curent Episcopi, & alij Superiores, si ita videbitur expedire, vt Sanctimoniales ex ijs ad noua, vel antiqua monasteria intra vrbes, vel oppida frequentia reducantur, inuocato etiam auxilio, si opus fuerit, brachii sæcularis: impedientes verò, vel non obedientes, per censuras ecclesiasticas parere compellant.

Caput VI.

IN electione Superiorum quorumcumque Abbatum temporalium, & aliorum officialium, ac Generalium, & Abbatissarum, atque aliarum Præpositarum, quo omnia rectè, & sine vlla fraude fiant: in primis Sancta Synodus districtè præcipit, omnes supradictos eligi debere per vota secreta, ita vt singulorum eligentium nomina nunquam publicentur. Nec in posterum liceat, Prouinciales, aut Abbates, Priores, aut alios quoscumque Titulares, ad effectum electionis faciendæ constituere, aut voces, & suffragia absentium supplere. Si verò contra huius decreti constitutionem aliquis electus fuerit, electio irrita sit: & is, qui ad hunc affectum se in Prouincialem, Abbatem, aut Priorem creari permiserit, deinceps ad omnia Officia in religione obtinenda, inhabilis existat, facultatesque super his concessæ, eo ipso abrogatæ censeantur: & si in posterum aliæ concedantur, tamquam subreptitiæ habeantur.

Caput VII.

ABbatissa, & Priorissa, & quocumque alio nomine Præfecta, vel Præposita appelletur, eligatur non minor annis quadraginta, & quæ octo annis post expressam professionem laudabiliter vixerit. Quod

Quod si his qualitatibus non reperiatur in eodem Monasterio, a ex alio eiusdem Ordinis eligi possit. Si hoc etiam incommodum b Superior, qui electioni præest, videatur: ex iis, c quæ in eodem Monasterio annum trigesimum excesserint, & quinque saltem annis post professionem rectè vixerint, d Episcopo, vel alio Superiore consentiente, eligatur. Duobus verò e Monasteriis nulla præficiatur. Et si duo, vel plura, quocumque modo obtinet, f cogatur, vno excepto, g intra sex menses cætera resignare, Post id verò tempus, nisi resignauerit, omnia ipso iure vacent. Is verò, qui electioni præest, Episcopus, siue alius Superior, claustra Monasterii non ingrediatur, sed ante cancellorum fenestella vota singularum audiat, vel accipiat. In reliquis seruentur singulorum ordinum, vel Monasteriorum Constitutiones.

Caput VIII.

Monasteria omnia, quæ generalibus Capitulis, aut Episcopis non subsunt, nec suos habent ordinarios regulares Visitatores, sed sub immediata Sedis Apostolicæ protectione, ac directione regi consueuerunt, teneantur infra annum à fine præsentis Concilii, & deinde quolibet triennio sese in congregationes redigere, h iuxta formam Constitutionis Innocentij III. in Concilio generali, quæ incipit, *In singulis*: ibique certas regulares personas deputare, quæ de modo, & ordine, de prędictis congregationibus erigendis, ac statutis in eis exequendis deliberent, & statuant. Quod si in his negligentes fuerint, liceat Metropolitano, in cuius prouincia prædicta Monasteria sunt, tamquam Sedis Apostolicæ delegato, eos pro prędictis causis conuocare. Quod si infra limites vnius Prouinciæ non sit sufficiens talium Monasteriorum numerus, ad erigendam Congregationem, possint duarum, vel trium Prouinciarum Monasteria vnam facere Congregationem.

a *Concil. Agat. cap.* 10. b *c. sanctimoniales* 10. *q.* 1. c *Cap. indemnitatibus, de elect. in* 6. d *Conc. Agat. cap.* 59. e *Conc. Epau. c.* 9. *c. vlt.* f *ca. vnum* 21. *q.* 1. g *Conc. Cabil. ca.* 14. h *ca. in singulis de statu Monach.*

nem. Ipsis autem Congregationibus constitutis, illarum generalia Capitula, & ab illis electi Præsides, vel Visitatores eamdem habeant authoritatem in suæ Congregationis Monasteria, ac Regulares in eis commorantes, quam alii Præsides, ac Visitatores in cæteris habent Ordinibus: teneanturque suæ Congregationis Monasteria frequenter visitare, & illorum reformationi incumbere; a & ea obseruare, quæ in sacris Canonibus, & in hoc sacro Concilio sunt decreta. Quòd si etiam, Metropolitano instante, prædicta exequi non curauerint, Episcopis, in quorum Diœcesibus loca prædicta sita sunt, tamquam Sedis Apostolicæ delegatis, subdantur.

Caput IX.

MOnasteria Sanctimonialium, sanctæ Sedis Apostolicæ immediatè subiecta, etiam sub nomine Capitulorum S. Petri, vel S. Ioannis, vel aliàs quomodocumque nuncupentur, ab Episcopis, tamquam dictæ Sedis delegatis, b gubernentur, non obstantibus quibuscumque. Quæ verò à deputatis in Capitulis Generalibus, vel ab alijs Regularibus reguntur, sub eorum cura, & custodia relinquantur.

Caput X.

ATtendant diligenter Episcopi, & cæteri Superiores Monasteriorum Sanctimonialium, vt in Constitutionibus earum admoneantur Sanctimoniales, vt saltem semel singulis mensibus confessionem peccatorum faciant, & Sacrosanctam Eucharistiam suscipiant; vt eo se salutari præsidio muniant ad omnes oppugnationes c Dęmonis fortiter superandas. Præter ordinarium autem Confessorem, alius extra ordinarius ab Episcopo, & alijs Superioribus bis, aut ter in anno offeratur, qui omnium Confessiones audire debeat. Quòd verò Sanctissimum Christi corpus intra chorum, vel septa monasterij, & non in publica Ecclesia conseruetur, prohibet sancta Synodus, non obstante quocumque indulto, aut priuilegio.

Caput

a *Tot. tit. de stat. reg. extr. in 6. & in Cle. exiui, de ver. sign. & c. exijt, eod. tit in 6.* b *ca. cognouimus, 18. q. 2.* c *Clem. ne in agro. §. sanè, de stat Mon.*

Caput XI.

IN Monasterijs, seu domibus virorum, seu mulierum, quibus imminet animarum cura personarum sæcularium, præter eas, quæ sunt de illorum Monasteriorum, seu locorum familia personæ, tàm regulares, quàm sæculares huiusmodi curam exercentes subsint immediatè in ijs, quæ ad dictam curam, & Sacramentorum administrationem pertinent, iurisdictioni, visitationi, a & correctioni Episcopi, in cuius Diœcesi sunt sita. Nec ibi aliqui, etiam ad nutum amouibiles, deputentur, nisi de eiusdem consensu, ac præuio examine, per eum, aut eius Vicarium faciendo, excepto Monasterio Cluniacensi cum suis limitibus, & exceptis etiam iis Monasterijs, seu locis, in quibus Abbates, Generales, aut Capita Ordinum sedem ordinariam principalem habent, atque alijs Monasterijs, seu dominibus, in quibus Abbates, aut alij Regularium Superiores iurisdictionem Episcopalem, & temporalem in parochos, & Parochianos exercent: saluo tamen eorum Episcoporum iure, qui maiorem in prædicta loca, vel personas iurisdictionem exercent.

Caput XII.

CEnsuræ, & interdicta, b nedum à Sede Apostolica emanata, sed etiam ab Ordinariis promulgata, mandante Episcopo, à Regularibus in eorum Ecclesijs publicentur, atque seruentur. Dies etiam festi, quos in Diœcesi sua seruandos idem Episcopus præceperit, ab exemptis omnibus, etiam Regularibus seruentur.

Caput XIII.

COntrouersias omnes de præcedentia, quæ persæpè maximo cum scadalo oriuntur inter Ecclesiasticas personas, tàm sæculares, quàm regulares, tum in processionibus publicis, tum in iis, quę fiunt in tumulandis defunctorum corporibus, & in deferenda vmbella, & aliis similibus, Episcopus, amota omni appellatione, & non obstantibus quibuscumque, componat. Exempti autem omnes, tàm Clerici sæculares, quàm regulares, quicumque, etiam mo-

a *Ca, qui religionis* 18. *q.* 3. b *ca. de ijs*, 11. *dist.*

monachi, ad publicas processiones vocati, accedere compellantur; ijs tantùm exceptis, qui in strictiori clausura perpetuò viuunt.

Caput XIV.

REgularis non subditus Episcopo, qui intra claustra Monasterii degit, & extra ea ita notoriè deliquerit, vt populo scandalo sit, Episcopo instante, *a* à suo Superiore, intra tempus ab Episcopo præfigendum, seuerè puniatur, ac de punitione Episcopum certiorem faciat: sin minus, à Superiore officio priuetur, & delinquēs ab Episcopo puniri possit.

Caput XV.

IN quacumque religione, tàm virorum, quàm mulierum, professio non fiat ante decimum sextum annum expletum; *b* nec qui minore tempore, quàm per annum, post susceptum habitum in probatione steterit, ad professionē admittatur. Professio autem antea facta, sit nulla, nullamq; inducat obligationem ad alicuius Regulæ, vel Religionis, vel Ordinis obseruationem, aut ad alios quoscumque effectus.

Caput XVI.

NVlla quoque renunciatio, aut obligatio antea facta, etiam cum iuramento, vel in fauorem cuiuscumque causæ piæ, valeat, nisi cum licentia Episcopi, siue eius Vicarii, fiat intra duos menses proximos ante professionem, ac non aliàs intelligatur effectum suum sortiri, nisi secuta professione: aliter verò facta, etiam si cum huius fauoris expressa renunciatione, etiam iurata, sit irrita, & nullius effectus. Finito tempore nouitiatus, Superiores nouitios, quos habiles inuenerint, ad profitendum admittant, aut è monasterio eos eiiciant. Per hæc sancta Synodus non intendit aliquid innouare, aut prohibere, quin Religio Clericorum Societatis Iesu, iuxta pium eorum institutum, à S. Sede Apostolica approbatum, Domino, & eius Ecclesiæ inseruire pos-

a *Sup. Seß. 6. c. 3. de ref. c. fi. § si verò, de stat. mon.*
b *Ca. Gosaldus 27. q. 2. cap. ad Apostolicam, de reg. & cap. non solum, eod. tit. in 6. ca. ad nostram, ca. cum vinum, & ca. postulasti, eod. tit. & ca 1. eod. tit. in 6.*
c *Ca. cum causam in fin. de elect.*

possint: sed neque ante professionem, excepto victu, & vestitu, nouitij, vel nouitiæ illius temporis, quo in probatione est, quocumque prætextu, à parentibus, vel propinquis, aut curatoribus eius Monasterio aliquid ex bonis eiusdem tribuatur: ne hac occasione discedere nequeat, quòd totam, vel maiorem partem substantię suę Monasterium possideat: nec facilè, si discesserit, id recuperare possit: quin potius præcipit sancta Synodus sub anathematis pœna dantibus, & recipientibus, ne hoc vllo modo fiat, & vt abeuntibus ante professionem omnia restituantur, quæ sua erant: quod vt rectè fiat, Episcopus, etiam per censuras Ecclesiasticas, si opus fuerit, compellat.

Caput XVII.

Libertati professionis virginum Deo dicandarum prospiciens sancta Synodus statuit, atque decernit, vt si puella, quæ habitum regularem suscipere voluerit, maior duodecim annis sit, non ante eum suscipiat, nec postea ipsa, a vel alia professionem emittat, quàm explorauerit Episcopus, vel eo absente, vel impedito, eius Vicarius, aut aliquis eorum sumptibus ab eis deputatus, virginis voluntatem diligenter, an coacta, an seducta sit, an sciat quid agat, & si voluntas eius pia, ac libera cognita fuerit, habueritque conditiones requisitas, b iuxta Monasterij illius, & Ordinis Regulam, necnon Monasterium fuerit idoneum, liberè ei profiteri liceat: cuius professionis tempus ne Episcopus ignoret; teneatur Præfecta monasterio eum ante mensem certiorem facere. Quòd si Præfecta certiorem Episcopum non fecerit, quàm diu Episcopo videbitur, ab officio suspensa sit,

Caput XVIII.

Anathemati S. Synodus subijcit omnes, & singulas personas, cuiuscumque qualitatis, vel conditionis fuerint, tàm clericos, quàm laicos, sæculares, vel regulares, atque etiam qualibet dignitate fungentes, si quomodocumque coegerint aliquam virginem, vel viduam, aut aliam quamcumque

a Ca. puella 20.q.1.c. illud 20.q.1. Sup. b Sess.15.c.1. & re...

que mulierem inuitam, *a* præterquam in casibus in iure expressis, ad ingrediendum Monasterium, vel ad suscipiendum habitum cuiuscumque Religionis, vel ad emittendam professionem, quiq; consilium, auxilium, vel fauorem dederint: quiq; scientes eam non spontè ingredi Monasterium, aut habitum suscipere, aut professionem emittere, quoquo modo eidem actui, vel præsentiam, vel consensum, vel authoritatem interposuerint. Simili quoq; anathemati subiicit eos, qui sanctam virginum, vel aliarum mulierum voluntatem, veli accipiendi, vel voti emittendi, quoquo modo sine iusta causa impedierint. Eaque omnia, & singula, quæ ante professionem, vel in ipsa professione fieri oportet, seruentur non solùm in Monasteriis subiectis Episcopo, sed, & in aliis quibuscumque. Ab his tamen excipiuntur mulieres, quæ Pœnitentes, aut Conuertitæ appellantur, in quibus Constitutiones earum seruentur.

Caput XIX.

QVicumqe Regularis prætendat, *b* se per vim, & metum ingressum esse Religionem, aut etiam dicat, ante ætatem debitam professum fuisse, aut quid simile, velitque habitum dimittere quacumque de causa, aut etiam cum habitu discedere sine licentia Superiorum: non audiatur, nisi intra quinquennium tantùm à die professionis, & tunc non aliter nisi causas, *c* quas prætenderit, deduxerit coram Superiore suo, & Ordinario. Quòd si antea habitum spontè dimiserit, nullatenus ad allegandam quamcumque causam admittatur, sed ad Monasterium redire cogatur, & tamquam apostata puniatur, interim verò nullo priuilegio suæ Religionis iuuetur. Nemo etiam Regularis cuiuscumque facultatis vigore transferatur ad laxiorem religionem: nec detur licentia cuiquam Regulari occultè habitum suæ religionis

Caput

a *Ca. 1 de lapsis, & c. Episcopo, 16. q. 6. cum sim.* b *Conc. Tol. 3. c. 10 c. puella 20. c. 2. c. vlt. 32. q. 1.* c *Conc. Tol. 2. c. 54. in fin. 2. q. 1. ca cum virum de reg.*
d *Conc. Arel. 1. c. vlt. Conc. Arel. 2. c. 25.*

Caput XX.

ABbates, qui sunt Ordinum Capita, ac cæteri prædictorum Ordinum Superiores, Episcopis non subiecti, quibus est in alia inferiora Monasteria, Prioratusque legitima iurisdictio, eadem illa sibi subdita Monasteria, & Prioratus, suo quisque loco, atque ordine, ex officio visitent; etiamsi commendata existant. Quæ cum Ordinum suorum Capitibus subsint, declarat sancta Synodus, in ijs, quæ alias de visitatione Monasteriorum commendatorũ definita sunt, non esse comprehensa, *a* teneanturq; quicumque prædictorum Ordinum Monasterijs præsunt, prædictos Visitatores recipere, & illorum ordinationes exequi. Ipsa quoque Monasteria, quæ sunt Ordinum Capita, iuxta sanctæ Sedis Apostolicæ, & cuiusque ordinis constitutiones visitentur. Et quamdiu durabunt huiusmodi commendæ, Priores claustrales, aut in Prioratibus conuentum habentibus, Superiores, qui correctiones, & spiritualæ regimen exercent, à Capitulis Generalibus, vel ipsorum Ordinum Visitatoribus instituantur. In cæteris omnibus præfatorum Ordinum priuilegia, & facultates, quæ ipsorum personas, loca, & iura concernunt, firma sint, & illæsa.

Caput XXI.

CVm pleraque Monasteria, etiam Abbatiæ, *b* Prioratus, & præpositurae, ex mala eorum, quibus commissa fuerunt, administratione nõ leuia passa fuerint, tàm in spiritualibus, quàm in temporalibus detrimenta: Cupit sancta Synodus ea ad congruam monasticæ vitæ disciplinam omninò reuocare. Verùm adeò dura, difficilisque est præsentium temporum conditio, vt nec statim omnibus, nec commune vbique, quod optaret, remedium possit adhiberi: vt tamen nihil prætermittat, vnde prædictis salubriter aliquando prouideri possit, primum quidem confidit, Sanctissimum Romanum Pontificem pro sua pietate, & prudentia curaturum, quantum hæc tempora ferre posse viderit, *c* vt ijs,

K quæ

a *Sup. Seß. 21. c. 8. de ref.* b *Conc. Later. sub Leo X. Seß. dist. in Bull. de ref. Curia* c *Sup. Seß. 14. de ref. c. 10.*

quæ nunc commendata reperiuntur, & quæ suos conuentus habent, regulares personæ, eiusdem Ordinis expressè professæ, & quæ gregi præire, & præesse possint, præficiantur. Quæ verò in posterum vacabunt, non nisi Regularibus spectatæ virtutis, & sanctitatis conferantur. Quo ad ea verò Monasteria, quæ capita sunt, ac Primates Ordinum, siue Abbatiæ, siue Prioratus, filiæ illorum Capitum nuncupantur, teneantur illi, qui in præsenti ea in commendam obtinent, nisi sit eis de regulari successore prouisum, infra sex menses Religionem illorum Ordinum propriam solemniter profiteri, aut iis cedere: alias commendæ prædictæ ipso iure vacare censeantur. Ne autem in prædictis omnibus, & singulis fraus aliqua adhiberi possit; mandat sancta Synodus, vt in prouisionibus dictorum Monasteriorum qualitas singulorum nominatim exprimatur, aliterque facta prouisio subreptitia esse censeatur, nullaque subsequenti possessione, etiam triennali, adiuuetur.

Caput XXII.

HÆc omnia, & singula in superioribus decretis contenta, obseruari sancta Synodus præcipit in omnibus Cænobiis, ac Monasteriis, Collegiis, ac Domibus quorumcumque Monachorum, ac Regularium, necnon quarumcumque Sanctimonialium virginum, ac viduarum, etiamsi illæ sub gubernio militiarum, etiam Hierosolymitanæ, viuant, & quocumque nomine appellentur, sub quacumque Regula, vel Constitutionibus, & sub custodia, vel gubernatione, vel quauis subiectione, aut annexione, vel dependentia cuiuscumque Ordinis Mendicantium, vel non Mendicantium, vel aliorum Regularium Monachorum, aut Canonicorum quorumcumque non obstantibus omnium, & singulorum priuilegiis, sub quibuscumque formulis verborum conceptis, ac Mare magnum appellatis, etiam in fundatione obtentis, necnon Constitutionibus, & Regulis etiam iuratis, atque etiam consuetudinibus, vel præscriptionibus, etiam immemorabilibus. Si qui verò Regulares tam viri, quàm mulieres sunt,

qui

sub arctiori Regula, vel statutis viuunt, exce- facultate habendi bona stabilia in communi, eos eorum instituto, & obseruantia sancta Synodus ouere non intendit. Et quia sancta Synodus de- erat, vt omnia, & singula supradicta quampri im executioni demandentur, præcipit omnibus iscopis in Monasterijs sibi subiectis, & in omni- s alijs, ipsis in superioribus decretis specialiter mmissis, atque omnibus Abbatibus, & Generali- is, & alijs Superioribus Ordinum supradictorum, statim prædicta exequantur. Et si quid executio- mandatum non sit, Episcoporum negligentiam oncilia prouincialia suppleant, & coerceant. Re- ularium verò Capitula Prouincialia, & Generalia, in defectum Capitulorum Generalium Concilia rouincialia, per deputationem aliquorum eiusdem Ordinis prouideant. Hortatur etiam sancta Syno- us omnes Reges, Principes, Respublicas, & Ma- istratus, & in virtute sanctæ obedientiæ præcipit, t velint prædictis Episcopis, Abbatibus, ac Gene- alibus & cæteris Præfectis in superiùs contentæ re- ormationis executionem suum auxilium, & autho- itatem interponere, quoties fuerint requisiti, vt si- e vllo impedimento præmissa rectè exequantur ad audem Dei omnipotentis.

Decretum de Reformatione. Cap. I.

OPtandum est, vt ij, a qui Episcopale ministe- rium suscipiunt, quæ suæ sint partes, agno- scant, ac se non ad propria commoda, non ad diui- tias, aut luxum, sed ad labores, & solicitudines pro Dei gloria vocatos esse intelligant. Nec enim du- bitandum est, & fideles reliquos ad religionem, in- nocentiamque facilius inflammandos, si Præpositos suos viderint non ea, quæ mundi sunt, sed anima- rum salutem, ac cælestem patriam cogitantes. Hæc cùm ad restituendam Ecclesiasticam disciplinam, præcipua esse, sancta Synodus animaduertat, ad-

K 2 monet

a *C. magna de vniu. c. qualiter, & quando, de accus. Sup. Sess. 21. de ref. c. 1. in princ.*

monet Episcopos omnes, *a* vt secum ea sæpè m ditantes, factis etiam ipsis, *b* ac vitę actionibus quo est veluti perpetuum *c* quoddam prædicandi genu se muneri suo conformes ostendant: *d* in primis v rò ita mores suos omnes componant, vt reliqui a eis frugalitatis, *e* modestiæ, continentiæ, ac quæ n tantoperè cõmendat Deo, sanctę humilitatis exen pla petere possint. Quapropter, *f* exemplo Patru nostrorum in Concilio Carthaginensi, non solùm iubet, vt Episcopi modesta supellectili, & mens ac frugali victu contenti sint: verùm etiam in rel quo vitæ genere, ac tota eius domo caueant, ne quid appareat, quod à sancto hoc instituto sit alie num, quodque non simplicitatem, Dei zelum, a vanitatum contemptum præseferat. Omninò ver eis interdicit, ne ex reditibus Ecclesiæ consangui neos, familiaresvè suos augere studeant; cum & Apo stolorum canones prohibeant, *g* ne res Ecclesiasticas quæ Dei sunt, consanguineis donent: sed si paupere sint ijs, vt pauperibus distribuant, eas autem non di strahant, nec dissipent illorum causa, imò quam ma ximè potest, eos sancta Synodus monet, vt omnem humanum hunc erga fratres, nepotes, propinquosq carnis affectum, vnde multorum malorum in Eccle sia seminarium extat, penitus deponant. Quæ verò de Episcopis dicta sunt, eadem non solum in qui buscumque beneficia Ecclesiastica, tàm sæcularia, quàm Regularia obtinentibus, pro gradus sui con ditione obseruari, *h* sed & ad Sanctæ Romanæ Ec clesiæ Cardinales pertinere decernit, quorum Con silio apud Sanctissimum Romanum Pontificem cum vniuersalis Ecclesiæ administratio nitatur, nefas vi deri potest, non ijs etiam virtutum insignibus, a viuendi disciplina eos fulgere, quæ meritò omnium in se oculos conuertant.

Caput

a *Psal.* 101. b *Eccl.* 8. 35 *&* 66. c *Matth.* 10. *&* 18. *cum sim.* d *Conc. Tol.* 4. *c.* 5. e *Conc. Tol.* 9. *c.* 7. *ca. Epis.* 41. *dist.* f *prof. verenti*, 41. *dist. sup. Sess.* 2. g *Conc. Ant. c.* 5. *c. quisquis* 11. *q.* 1. *c. sint manifesta*, *c. Episcopus*, *& ca. res Eccles. cum seq.* 12. *q.* 2. h *Conc. Later. sub Leo X, sent.* 9. *de ref. Curiæ*.

Caput II.

Ogit temporum calamitas, *a* & inualescentium hæresum malitia, vt nihil sit prætermittendũ, ıod ad populorum ædificationem, & Catholicæ fi-:i præsidium videatur posse pertinere, Precipit igiır sancta Synodus Patriarchis, Primatibus, Archieiscopis, Episcopis, & omnibus aliis, qui de iure, :l consuetudine in Concilio prouinciali interesse :bent, vt in ipsa prima Synodo prouinciali, post nem præsentis Concilij habenda, ea omnia, & sinula, *b* quæ ab hac Synodo definita, & statuta sunt, alam recipiant, necnon veram obedientiam Sumıo Romano Pontifici spondeant, & profiteantur, mulque hæreses omnes à sacris Canonibus, & generalibus Conciliis præsertimque ab hac eadem Syodo damnatas, publicè detestentur, & anathemaizent. Idemque in posterum quicumque in Patrirchas, Primates, Archiepiscopos, Episcoposque romouendi, in prima Synodo prouinciali, in qua psi interfuerint, omninò obseruent. Quòd si quis ex ıpradictis omnibus, quod absit, renuerit: Episcopi omprouinciales statim Summum Romanum Ponticem admonere sub pœna diuinæ indignationis teeantur: interimque ab eiusdem communione ab:tineant. Cæteri verò omnes siue in præsenti, siue in ıturum beneficia Ecclesiastica habituri, qui in Syıodo Diœcesana conuenire debent, idem, vt supra in a Synodo, quæ primo quoque tempore celebrabiur, faciant, & obseruent: alias secundùm formam acrorum Canonum puniantur. Ad hæc, omnes ij, d quos Vniuersitatum, & Studiorum generalium ura, visitatio, & reformatio pertinet, diligenter cuent, vt ab eisdem Vniuersitatibus Canones, & de:reta huius Sanctæ Synodi integrè recipiantur: ad orumque normam Magistri, Doctores, & alii in eisdem Vniuersitatibus ea quæ Catholicæ fidei sunt, loceant, & interpretentur; seque ad hoc institutum

k 3 initio

a Sup. Seß. 24. c. 2. de ref. ca. perueniss, c. propter Ecclesiasticas, cum nullus alijs 18. dist. b *Cap. sicuti, & ca. excommunicamus* *§l. 1. de her. can. 2. l. fin. de Summ. Trin. & fide cath. cum sim.*

initio cuiuslibet anni solemni iuramento obstrin gant; sed & si aliqua alia in prædictis Vniuersitati bus correctione, & reformatione digna fuerint, a eisdem, ad quos spectat, pro Religionis, & disci plinæ Ecclesiasticæ augumento emendentur, & sta tuantur. Quæ verò Vniuersitates immediatè Summi Romani Pontificis protectioni, & visitationi sun subiectæ, has sua Beatitudo per eius delegatos ea dem, qua supra, ratione, & prout ei vtilius visun fuerit, salubriter visitari, & reformari curabit.

Caput III.

QVamuis excommunicationis gladius, neruu sit Ecclesiasticæ disciplinę, & ad continen dos in officio populos valdè salutaris, sobriè tamen, magnaque *a* circumspectione exercendus est: cum experientia doceat, si temerè, aut leuibus ex rebus incutiatur, magis contemni, quàm formidari, & perniciem potiùs parere, quàm salutem. Quapro pter excommunicationes illæ, quæ monitionibus præmissis, ad finem reuelationis, vt aiunt, aut pro deperditis, seu subtractis rebus ferri solent, à nemi ne prorsus, præterquam ab Episcopo, decernantur; & tunc non aliàs, quàm ex re non vulgari, causaque diligenter, ac magna maturitate per Episcopum examinata, quæ eius animum moueat, nec ad eas concedendas cuiusuis sæcularis, etiam Magistratus, authoritate adducatur; sed totum hoc in eius arbi trio, & conscientia sit positum: *b* quando ipse pro re, loco, persona, aut tempore eas decernendas esse iudicauerit. In causis verò iudicialibus mandatur omnibus Iudicibus Ecclesiasticis, cuiuscumq; digni tatis existant, vt quandocumq; executio realis, vel personalis in qualibet parte iudicii, propria autho ritate ab ipsis fieri poterit, abstineant se tàm in pro cedendo, quàm definiendo à censuris Ecclesiasticis seu

a *Ca. dilecto, de sent. exc. in 6. ca. multis, in princ. 2 q. 1. q. vlt. visis in fi. 16. q. 1. ca. corripiantur 24. q. 3. c. Episcopi, c. nemo Episcoporum, & ca. nullus sacer dotum, 11. q. 3. ca. sacro, de sent. excom.* b *Conc. Aur. 5. cap. 1.*

tu interdicto; sed liceat eis, si expedire videbitur, in causis ciuilibus ad forum Ecclesiasticum quomolibet pertinentibus contra quoscumq; etiam laicos per mulctas pecuniarias, quę locis pijs ibi existẽbus eo ipso, quòd exactæ fuerint, assignentur: seu per captionem pignorum, personarumq; districtionem per suos proprios, aut alienos executores faciendam, siue etiam per priuationẽ beneficiorũ, aliaq; iuris remedia procedere, a & causas definire. Quòd si executio realis, vel personalis aduersus reos hac ratione fieri non poterit, sitque erga iudicem contumacia, tunc eos etiam anathematis mucrone, arbitrio suo, præter alias pœnas, ferire poterit. In causis quoq; criminalibus, vbi executio realis, vel personalis, vt supra, fieri poterit, erit à censuris abstinendum: sed si dictæ executioni facilè locus esse non possit, licebit iudici hoc spirituali gladio in delinquentes vti, si tamen delicti qualitas, præcedente bina saltem monitione, etiam per edictum, id postulet. Nefas autem sit sæculari cuilibet Magistratui prohibere Ecclesiastico iudici, ne excommunicet: aut mandare, vt latam excommunicationem reuocet, sub prætextu, quòd contenta in præsenti decreto non sint obseruata: b cùm non ad sæculares, sed Ecclesiasticos hæc cognitio pertineat; Excomunicatus verò quicumq; si post legitimas monitiones nõ resipuerit, non solum ad Sacramenta, & communionem fidelium, ac familiaritatem non recipiatur, sed si obdurato animo, censuris annexus, in illis per annum insorduerit, etiam contra eum, tamquam de hæresi suspectum, procedi posit.

Caput IV.

Contingit sæpè in quibusdam Ecclesijs, vel tàm magnum Missarum celebrandarum numerum ex varijs defunctorum relictis impositum esse, vt illis pro singulis diebus à testatoribus præscriptis nequeat satisfieri, vel eleemosynam huiusmodi, pro illis celebrandis, adeò tenuem esse, vt non facilè inue-

a *Ca. si quis deinceps, in fin.* 17. *q.* 4. b *Ca. rogo*, *c. si quis* 11. *q.* 3. *c. nullis, cum seq. cap. cum desileres, & c. si concubina, de sent. exc.*

iuueniatur qui velit huic se muneri subijcere, vnde depereunt piæ testantium voluntates,& eorum conscientias, ad quos prædicta spectant, onerandi occasio datur, Sancta Synodus cupiens hæc ad pios vsus relicta, quo plenius, & vtilius potest, impleri, facultatem dat Episcopis, vt in Synodo Diœcesana, itemque Abbatibus,& Generalibus Ordinum, a vt in suis Capitulis Generalibus, re diligenter perspecta, possint pro sua conscientia in prædictis Ecclesijs, quas hac prouisione indigere cognouerint, statuere circa hæc, quidquid magis ad Dei honorem, & cultum, atque Ecclesiarum vilitatem viderint expedire. ita tamen, vt eorum semper defunctorum commemoratio fiat, qui pro suarum animarum salute legata ea ad pios vsus reliquerunt.

Caput V.

RAtio postulat, vt illis, quæ benè constituta sunt, contrariis ordinationibus non detrahatur. Quando igitur ex beneficiorum quorumcumque erectione, seu fundatione, aut alijs constitutionibus, qualitates aliquæ requiruntur, seu certa illis onera sunt iniuncta, in beneficiorum collatione, seu in quacunque alia dispositione eis non derogetur. Idem in præbendis Theologalibus, Magistratibus, Doctoralibus, aut Presbiteralibus, Diaconalibus, ac Subdiaconalibus, quandocumque ita constituta fuerint, obseruetur, vt eorum qualitatibus, vel ordinibus nihil in vlla prouisione detrahatur, & aliter facta prouisio subreptitia censeatur.

Caput VI.

STatuit sancta Synodus, vt in omnibus Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis decretum sub felic. record. Paulo III. quod incipit, *Capitula Cathedralium*, obseruetur, non solùm, quando Episcopus visitauerit,sed & quoties ex officio, b vel ad petitionem alicuius contra aliquem ex contentis in dicto decreto procedat: ita tamen, vt cùm extra visitationem processerit, infrascripta omnia locum habeant; videlicet, vt capitulum initio cuiuslibet anni eligat ex capitulo duos, de quorum consilio, & assen-

a *Sup. Sess. 28. de ref. c. 6.* b *Sup. Sess. 6. de ref. c. 4.*

ſenſu Epiſcopus, vel eius Vicarius, tàm in for-
ando proceſſum, quàm in cæteris omnibus acti-
is, vſq; ad finem cauſæ incluſiuè, coram Notario
men ipſius Epiſcopi, & in eius domo, aut conſueto
ibunali procedere teneatur, Vnum autem tantum
vtriuſq; votum, poſſitq; alter Epiſcopo accedere.
uod ſi ambo ab Epiſcopo diſcordes in aliquo actu,
u interlocutoria, vel definitiua ſententia fuerint;
nc intra ſex dierũ ſpatium cum Epiſcopo tertium
igant, & ſi in electione tertij etiam diſcordent, ad
iciniorem Epiſcopum electio deuoluatur: & iuxta
am partem, cum qua tertius conueniet, articulus,
n quo erat diſcordia, terminetur: aliàs proceſſus,
c inde ſecuta, *a* nulla ſint, nulloſque producant
uris effectus. In criminibus tamen ex incontinen-
ia prouenientibus, de qua in decreto de concubina-
ijs, & in atrocioribus delictis, depoſitionem, aut
legradationem requirentibus, vbi de fuga timetur,
ne iudicium eludatur, & ideò opus ſit perſonali de-
tentione, poſſit initio ſolus Epiſcopus ad ſumma-
iam informationem, & neceſſariam detentionem
procedere: ſeruato tamen in reliquis ordine præmiſ-
ſo. *b* In omnibus autem caſibus ea ratio habeatur,
vt iuxta qualitatem delicti, ac perſonarum, delin-
quentes ipſi in loco decenti cuſtodiantur. Epiſcopis
præterea vbique is honor tribuatur, qui eorum di-
gnitati par eſt, eiq; in Choro, in Capitulo, in Pro-
ceſſionibus, & alijs actibus publicis, ſit prima ſedes.
& locus, quem ipſi elegerint, & præcipua omnium
rerum agendarum authoritas. Qui ſi aliquid Cano-
nicis ad deliberandum proponant, nec de re ad ſu-
um, vel ſuorum commodum ſpectanda agatur: Epi-
ſcopi ipſi Capitulum conuocent, vota exquirant, &
iuxta ea concludant. Abſente verò Epiſcopo, om-
ninò hoc ab iis de Capitulo, ad quos hoc de iure,
vel conſuetudine ſpectat, perficiatur, nec ad id Vi-
cárius Epiſcopi admittatur. Cæteris autem in rebus

a *Inf. ca. 14. & ſup. Seſſ. 24. de matrim. ca. 8. c. qualiter, 1. de accuſ. c. tua, de Pœn.* b *Conc. Cart. 4. ca. 15. ca. Epiſcopus in Eccleſia, 92. d. ca. nouit. cum ſeq. de his, quæ ſint à præl. ſine conſ. Cap.*

Capituli iurisdictio, & potestas, si qua eis competit, & bonorũ administratio salua, & intacta omninò relinquatur. Qui verò non obtinent dignitates, nec sunt de Capitulo, ij omnes in causis Ecclesiasticis Episcopo subijciantur: non obstantibus, quoad supradicta, priuilegijs, etiam ex fundatione competentibus, necnon consuetudinibus, etiam immemorabilibus, sententijs, iuramentis, concordiis, quæ tantùm suos obligent authores, saluis tamen in omnibus priuilegiis, quæ Vniuersitatibus Studiorum generalium, seu earum personis sunt concessa. Hæc autem omnia, & singula in iis Ecclesiis locum non habeant, in quibus Episcopi, aut eorum Vicarij ex Constitutionibus, vel priuilegijs, aut consuetudinibus, siue concordijs, seu quocumq; alio iure maiorem habent potestatem, authoritatem, ac iurisdictionem, quam præsenti decreto sit compræhensum, quibus sancta Synodus derogare non intendit.

Caput VII.

CVm in beneficijs Ecclesiasticis, ea, a quę hæreditariæ successionis imaginem referunt, sacris Constitutionibus sint odiosa, & Patrum decretis contraria, nemini in posterum accessus, aut regressus, etiam de consensu, ad beneficium Ecclesiasticum cuiuscumque qualitatis concedatur, nec hactenus concessi suspendantur, extendãtur, aut transferantur. Hocque decretum in quibuscumq; beneficijs Ecclesiasticis, ac etiam in Cathedralibus Ecclesijs, ac in quibuscumq; personis, etiam Cardinalatus honore fulgentibus locum habeat. b In coadiutorijs quoque cum futura successione idem posthac obseruetur, vt nemini in quibuscumq; beneficijs Ecclesiasticis permittantur. Quòd si quando Ecclesia Cathedralis, aut Monasterij vrgens necessitas, aut euidens vtilitas postulet c Prælato dari Coadiutorem eis non aliàs cum futura successione detur, quàm hæc causa, prius

a Cap. Apostolica, 8 q. 1. cap. ex transmissa, & cap. ad extirpandas successiones de fil. presb. cap. consuluit, de iur. patr. c. ad hæc de dec. b Concil. Rom. tempore Hylarij c. 5. Sup. Sess. 6. de ref. c. 6. c. scripsit, & cap. quamuis 7. q. 1. c Sup. Sess. 21. de ref. cap. 8. & Sess. 7. de ref. ca. 1. & 2.

prius diligenter à Sanctiss. Romano Pontifice sit cognita, & qualitates omnes in illo concurrere certū sit, quæ à iure, & decretis huius sanctæ Synodi in Episcopis, & Prælatis requiruntur; aliàs concessiones super his factę subreptitiæ esse censeantur.

Caput VIII.

ADmonet sancta Synodus quoscumque ecclesiastica beneficia sæcularia, a seu regularia obtinentes, vt hospitalitatis officium, à Patribus frequenter commendatum, quantum per eorum prouentus licebit, promptè, benignèque exercere assuescant: memores eos, qui hospitalitatem amant, Christum in hospitibus recipere. Illis verò, qui hospitalia vulgò nuncupata, seu alia pia loca ad peregrinorum, infirmorum, senum, pauperumve vsum præcipuè instituta, in commendam, administrationem, aut quemcumq; titulum, etiam Ecclesijs suis vnita, obtinent: vel si Ecclesiæ Parochiales, hospitalibus forte vnitæ, aut in hospitalia erectæ, earumpue patronis in b administrationem concessæ sint: præcipit omninò, vt impositū illis onus, officiumve administrent, atque hospitalitatem, quam debent ex fructibus ad id deputatis, actu exerceant, iuxta Constitutionem Concilij Viennensis, aliàs in hac eadem Synodo sub fel. rec. Paulo III. innouatam, quæ incipit, *Quia contingit*. Quòd si hospitalia hæc ad certum peregrinorum, aut infirmorum, aut aliarum personarum genus suscipiendum fuerint instituta, nec in loco, vbi sunt dicta hospitalia, similes personæ, aut perpaucæ reperiantur; mandat adhuc, vt fructus illorum in alium pium vsum, qui eorum instituti oni proximior sit, ac pro loco, & tempore vtilior, conuertantur, prout Ordinario cum duobus de Capitulo, qui rerum vsu peritiores sint, per ipsum deligendis, magis expedire visum fuerit, nisi aliter fortè, etiam in hunc euentum, in eorum fundatione, aut institutione fuerit expressum: quo casu, quod

a *Ca. 1. & cap. quiescamus, 41. dist. c. Archidiaconi 81. d. c. volumus 89. d. c. qui & ad si. & c. mos est 12. q. 2. quoniam, 16. q. 1.* b *c. quia contingit, de relig. domo, & sup. Sess. 7. c. vlt. de ref.*

ordinatum fuit, obseruari curet Episcopus: aut si id non possit, ipse, prout supra, vtiliter prouideat. Itaque si prædicti omnes, & singuli, cuiuscumq; Ordinis, & religionis, & dignitatis, etiam si laici fuerint, qui administrationem hospitalium habent, non tamē regularibus subiecti, vbi viget regularis obseruantia, ab Ordinario moniti hospitalitatis munus, adhibitis omnibus, ad quæ tenentur, necessarijs, re ipsa obire cessauerint; non solùm per ecclesiasticas censuras, & alia iuris remedia ad id compelli possint, sed etiam hospitalis ipsius administratione, curave perpetuò priuari possint: aliique eorum loco ab ijs, ad quos spectabit, substituantur. Et prædicti nihilominus, etiam ad fructuum restitutionem, quos cōtra ipsorum hospitalium institutionem perceperunt, quæ nulla eis remissione, aut compositione indulgeatur, in foro conscientiæ teneantur: nec administratio, seu gubernatio huiusmodi locorum vni, & eidem personæ vltra triennium deinceps committatur, nisi aliter in fundatione cautum reperiatur: non obstante, quoad omnia supradicta, quacumque vnione, exemptione, & consuetudine in contrarium, etiam immemorabili, seu priuilegijs, aut indultis quibuscumque.

Caput IX.

SIcuti legitima patronatuum iura tollere, a piasque fidelium voluntates in eorum institutione violare æquum non est: sic etiam, vt hoc colore, beneficia ecclesiastica in seruitutem, quod à multis impudenter fit, redigantur, non est permittendum. Vt igitur debita in omnibus ratio obseruetur, decernit Sancta Synodus, b vt titulus iuris patronatus sit ex fundatione, vel dotatione, qui ex authentico documento, & alijs iure requisitis ostendatur, siue etiam ex multiplicatis præsentationibus, per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat, aliasve secundum iuris dispositionem. In ijs

a *Sup. Sess. 14. de ref. c. 12. c. pia mentis, cum seq. 16. q. 7. & c. nouis, de iur. patron.* b *Cruc. Tol. 9. ca. 2. decernimus, & cap. monasterium cum seq. ijsdem cau. & quæst.*

ijs verò personis, seu Communitatibus vel Vniuersitatibus, in quibus id ius plerumq; ex vsurpatione potius quæsitum præsumi solet, plenior, & exactior probatio ad docendum verum titulum requiratur: nec immemorabilis temporis probatio aliter eis suffragetur, quàm si, præter reliqua ad eam necessaria, præsentationes, etiam continuatæ, non minori saltem, quam 50. annorum spatio, quæ omnes effectum sortitæ sint, autenticis scripturis probentur. Reliqui patronatus omnes in beneficijs, tam sæcularibus, quàm Regularibus, seu Parochialibus, vel dignitatibus, aut quibuscumque alijs beneficijs in Cathedrali, vel Collegiata Ecclesia, seu facultates, & priuilegia concessa, tàm in vim patronatus, quàm alio quocumque iure nominandi, eligendi, præsentandi ad ea cùm vacant, exceptis patronatibus super Cathedralibus Ecclesijs competentibus, & exceptis alijs, quæ ad Imperatorem, & Reges seu Regna possidentes, aliosque sublimes, ac supremos Principes, iura Imperii in dominijs suis habentes, pertinent, & quæ in fauorem Studiorum generalium concessa sunt, in totum prorsus abrogata, & irrita cum quasi possesione inde secuta intelligantur. Beneficiaque huiusmodi, tamquam libera, à suis collatoribus conferantur, ac prouisiones huiusmodi plenum effectum consequantur. Ad hæc liceat Episcopo, præsentatos à patronis, si idonei non fuerint, *a* repellere. Quòd si ad inferiores institutio pertineat, ab Episcopo tamen iuxta alias statuta ab hac sancta Synodo examinentur, alioquin institutio ab inferioribus facta irrita sit, & inanis. Patroni autem beneficiorum, cuiuscumque Ordinis, & dignitatis, etiam si Communitates, Vniuersitates, Collegia quæcumque Clericorum, vel Laicorum existant, in perceptione fructuum, prouentuum, obuentionum, quorumcumq; beneficiorum, etiam si verè de iure patronatus ipsorum ex fundatione, & dotatione essent, nullatenus, nullave causa, vel occasione se ingerant, sed illos liberè Rectori, seu Beneficiato non obstante etiam quacumque consuetudine, distri-

a Sup. Sess. 24. de ref. ca. 18. & sess. 14. de ref. c. 13.

stribuendos dimittant. Nec dictum ius patronatus venditionis, aut alio quocumque titulo in alios contra Canonicas sanctiones transferre præsumant; si secus fecerint, excommunicationis, & interdicti pœnis subijciantur: & dicto iure patronatus, ipso iure priuati existant. Insuper accessiones, per viam vnionis factæ de beneficijs liberis, ad ecclesias Iurispatronatui, etiam Laicorum, subiectas, tàm Parochiales, quàm ad alia quæcunq; beneficia, etiam simplicia, seu dignitates, vel hospitalia, ita vt prædicta beneficia libera eiusdem naturæ cum ijs, quibus cum vniuntur, efficiantur, atque sub iure patronatus constituantur. Hæ si, nondum plenarium sortitæ sunt effectum, vel deinceps ad cuiusuis instantiam fient, quacumque authoritate, etiam Apostolica, concessa fuerint, simul cum vnionibus ipsis per surreptionem obtentæ intelligantur, non obstante quacumq; in ijs verborum forma, seu derogatione, quæ habeatur pro expressa: nec executioni amplius demandentur, sed beneficicia ipsa vnita, cùm vacauerint, liberè, vt antea, *a* conferantur. Quæ verò à quadraginta annis citra factę, effectum, & plenam incorporationem sunt consecutæ: hæ nihilominus ab Ordinarijs, tamquam à Sede Apostolica delegatis, reuideantur, & examinentur, ac quæ per subreptionem, vel obreptionem obtentæ fuerint, simul cum vnionibus irritæ declarentur: ac beneficia ipsa separentur, & alijs conferantur. Similiter quoque patronatus, quicumque in Ecclesijs, & quibuscumque alijs beneficijs, etiam dignitatibus antea liberis, acquisiti, à quadraginta annis citra, & in futurum acquirendi, seu ex augumento dotis, seu ex noua constructione, vel alia simili causa, etiam authoritate Sedis Apostolicæ ab eisdem Ordinarijs, vti delegatis, vt supra, qui nullis in his facultatibus, aut priuilegijs impediantur, diligenter cognoscantur; & quos non repererint ob maximè euidentem Ecclesiæ, vel beneficij, seu dignitatis necessitatem legitimè constitutos esse, in totum reuocentur: atque beneficia huiusmodi sine damno illa-

posside-

a Sup. Sess. 7. de ref. c. 7.

possidentium, & restituto patronis eo, quod ab eis idcirco datum est, in pristinum libertatis statum reducant, non obstantibus Priuilegijs, Constitutionibus, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus.

Caput X.

QVoniam ab malitiosam petentium suggestionem, & quandoque ab locorum longinquitatem personarum notitia, quibus causæ mandantur, vsque adeò haberi non potest, hincque interdum iudicibus, non vndequaque idoneis, causæ in partibus delegantur: statuit Sancta Synodus, in singulis Concilijs Prouincialibus, aut Diœcesanis, aliquot personas, quæ qualitates habeant, a iuxta Constitutionem Bonifacij VIII. quæ incipit, *Statutum*, & alioquin ad id aptas designari, vt præter Ordinarios locorum, ijs etiam posthac causæ Ecclesiasticæ, ac Spirituales, & ad forum Ecclesiasticum pertinentes, in partibus delegandæ committantur. Et si aliquem interim ex designatis mori contigerit, substituat Ordinarius loci cum consilio Capituli alium in eius locum, vsque ad futuram Prouincialem, aut Diœcesanam Synodum: itaut habeat quæque Diœcesis quatuor saltem, aut etiam plures probatas personas, ac vt suprà qualificatas, quibus huiusmodi causæ à quolibet Legato, vel Nuncio, atque etiam à Sede Apostolica committantur: alioqnin post designationem factam, quam statim Episcopi ad Summum Romanum Pontificem transmittant, delegationes quæcunque aliorum iudicum alijs, quàm his, factæ, subreptitiæ censantur. b Admonet deinde sancta Synodus tàm Ordinarios, quàm alios quoscumque iudices, terminandis causis quanta fieri poterit breuitate, studeant: ac litigatorum artibus seu in litis contestatione, seu alia parte iudicij differenda, modis omnibus, aut termini præfixione, aut competenti alia ratione occurrant.

Caput

a *Ca. statutum de ref. in 6.* b *Ca. finem litib. & ca. fin. de don. & consum. ca. 2. de ref. iud. & ca. constitutionis, de procur.*

Caput. XI.

MAgnam Ecclesijs perniciem afferre solet, cùm earum bona, repræsentata pecunia, in successorum præiudicium alijs locantur. Omnes igitur hæ locationes, *a* si anticipatis solutionibus fient, nullatenus in præiudicium successorum validæ intelligantur, quocumque indulto, aut priuilegio non obstante: nec huiusmodi locationes in Romana Curia, vel extra eam confirmentur. Non liceat etiã iurisdictiones Ecclesiasticas, seu facultates nominandi, aut deputandi Vicarios in spiritualibus locare: nec conductoribus per se, aut per alios, ea exercere: aliterque concessiones, etiam à Sede Apostolica factæ, subreptitiæ censeantur. Locationes verò rerum Ecclesiasticarum, *b* etiam authoritate Apostolica confirmatas, sancta Synodus irritas decernit, quas à triginta annis citra, ad longum tempus, seu, vt in nonnullis partibus ad vigintinouem, seu bis vigintinouem annos, vocant, factas; Synodus Prouincialis, vel deputandi ab ea, in damnum Ecclesiæ, & contra Canonicas sanctiones contractas fuisse iudicabunt.

Caput XII.

NOn sunt ferendi qui varijs artibus decimas Ecclesijs obuenientes, subtrahere moliuntur, aut qui ab alijs soluendas temere occupant, *c* & in rem suam vertunt: cùm decimarũ solutio debita sit Deo, & qui eas dare noluerint, *d* aut dantes impediunt, res alienas inuadunt. *e* Præcipit igitur S. Synodus omnibus cuiuscumque gradus, & conditionis sint, *f* ad quos decimarum solutio spectat, *g* vt eas, ad quos de iure tenentur, *h* in posterum Cathedrali, aut quibuscumque alijs *i* Ecclesijs, vel personis, quibus legitimè debentur, integrè persoluant.

a *Ca. deprecationis* 10. *q.* 1. *& c.* 1. *de precat.* b *In tit. de reb. Eccles. non alien. & in extrau. in c ambitio* c *Conc. Marisc. can.* 1. *c.* 5. d *Conc. Ticin. ver. in sacris Exo.* 22. *&* 13. e *Leuit.* 27. f *Num.* 8. g *Tob.* 1. h *Malach.* 3. i *ca. decimas, cum seq.* 16 *q.* 7. *c. paroch. c ex transmissa, & ca. tua, de dec cap. omnes decimæ* 10. *q.* 7. *c. pænit. cap. non est. ex. tua, & ca. in aliquibus, de decim. Cle. eod. tit. De quarta funeralium, de sep. extra in* 6. *& in Clem.*

uant. Qui verò eas aut subtrahunt, aut impediunt, excomunicentur, nec ab hoc crimine, nisi plena restitutione secuta, absoluantur. Hortatur dehinc omnes, & singulos, pro Christiana charitate, debitoque erga Pastores suos munere, vt de bonis sibi à Deo collatis, Episcopis, & Parochis, qui tenuioribus præsunt Ecclesijs, largè subuenire ad Dei laudem, atque Pastorum suorum, qui pro eis inuigilant, dignitatem tuendam, non grauentur.

Caput XIII.

DEcernit sancta Synodus, vt quibuscumque in locis iam ante annos quadraginta, Quarta, quæ funeraliū dicitur, Cathedrali, aut Parochiali Ecclesiæ solita esset persolui, ac postea fuerit, ex quocumque priuilegio, alijs Monasterijs, Hospitalibus, aut quibuscumque locis pijs concessa, eadem post hac integro iure, & eadem portione, quæ ante solebat, Cathedrali, seu Parochiali Ecclesiæ persoluatur: non obstantibus concessionibus, gratijs, priuilegijs, etiam Mari magno nuncupatis, aut alijs quibuscumque.

Caput XIV.

QVàm turpe, ac Clericorum nomine, qui se diuino cultui addixerunt, sit indignum, in impudicitiæ sordibus, immundoque concubinatu versari, satis res ipsa, communi fidelium omnium offensione, *a* summoque Clericalis militiæ dedecore, testatur. Vt igitur ad eam, quam decet, continentiam, *b* vitę integritatem ministri Ecclesiæ reuocentur; *c* populusque hinc eo magis discat reuereri, quo illos vita honestiores cognouerit: prohibet sancta Synodus quibuscumq; Clericis, ne concubinas aut alias mulieres, de quibus possit haberi suspicio, in domo, *d* vel extra detinere, aut cum ijs vllam consuetudinem habere audeant; alioquin pœnis à sacris Canonibus *e* vel statutis Ecclesiarum impositis, puniantur. *f* Quòd si à superioribus moniti ab ijs se non abstinuerint, *g* tertia parte fructuum, obuentionum, ac prouentuum beneficiorum suorum quorumcum-

a *Concil. Cart.* 2. *c.* 17. b *Conc. Nic. c.* 2. c *Conc. Mat. c.* 1. d *Conc. Aur.* 2. *cap.* 3. e *Conc. Brac.* 1. *cap.* 3. f *Conc. Brac.* 1. *cap.* 15. g *Conc. Tur.* 2. *cap.* 10. 11. & 12.

cumque, *a* & pensionum ipso facto sint priuati, quæ fabricæ Eclclesiæ, aut alteri pio laco arbitrio Episcopi applicentur. Sin verò in delicto eodem cum eadem, vel alia fœmina perseuerantes, secundæ monitioni adhuc non paruerint, non tantùm fructus omnes, ac prouentus suorum beneficiorum, & pensiones eo ipso amittant, quæ prædictis locis applicentur, sed etiam à beneficiorum ipsorum administratione, quo ad Ordinarius, etiam vti Sedis Apostolicæ delegatus, arbitrabitur, suspendatur, & si ita suspensi, nihilominus eas non expellant, aut cum ijs etiam versentur, tunc beneficijs, portionibus, ac officiis, & pensionibus quibuscumque Ecclesiasticis perpetuò priuentur, atq; inhabiles, ac indigni quibuscumque honoribus, dignitatibus, beneficiis, ac officiis in posterum reddantur, donec post manifestam vitæ emendationem, ab eorum Superioribus cum iis ex causa visum fuerit dispensandum. Sed si postquam eas semel dimiserint, intermissum consortium repetere, *b* aut alias huiusmodi scandalosas mulieres sibi adiungere ausi fuerint: præter prædictas pœnas, excommunicationis gladio plectantur. Nec quæuis appellatio, aut exemptio prædictam executionem impediat, aut suspendat, supradictorumque omnium cognitio, non ad Archidiaconos, nec Decanos, aut alios inferiores, sed ad Episcopos pertineat, qui sine strepitu, & figura iudicii, & sola facti veritate inspectat, procedere possint. *c* Clerici verò beneficia Ecclesiastica, aut pensiones non habentes, iuxta delicti, & contumaciæ perseuerantiam, & qualitatem, ab ipso Episcopo carceris pœna, suspensione ab Ordine, ac inhabilitate ad beneficia obtinenda, *d* aliisve modis, iuxta sacros Canones puniantur. Episcopi quoque (quod absit) si ab huiusmodi crimine non abstinuerint, & à Syno-

a *Concil. Maguntiacum c. 46. c. interdixit. 22. dis. c. cum omnibus, c. volumus, c. feminas* 81. *dist. c.* 1. *cum m ultis seq. de cohab. cler. & mulier.* b *ca.* 2. *cum seq. de cohabit. cler. & mulier. c. si concubinæ, de sent. ex com.*
c *Conc. Aur.* 3. *c.* 4. *sup. c.* 6. *& in alijs locis supra allegatis.*
d *Conc. Tol.* 4. *cap.* 41.

Synodo prouinciali admoniti, se non emendauerint, ipso facto sint suspensi: a &, si perseuerent, etiam ad Sanctissimum Romanum Pontificem ab eadem Synodo deferantur, qui pro qualitate culpæ, etiam per priuationem, si opus erit, in eos animaduertat.

Caput XV.

VT paternæ incontinentiæ memoria locis Deo consecratis, quos maximè puritas, sanctitasque decet, longissimè arceatur, non liceat filiis Clericorum, qui non ex legitimo nati sunt matrimonio in Ecclesiis, vbi eorum patres beneficium aliquod Ecclesiasticum habent, aut habuerunt, quodcumque etiam dissimile beneficium obtinere, b nec in Ecclesiis quoquo modo ministrare, nec pensiones super fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel aliàs obtinuerunt, habere. Quod si in præsenti pater, & filius in eadem Ecclesia beneficia obtinere reperiantur, cogatur filius suum beneficium resignare, aut cum alio permutare extra Ecclesiam intra trium mensium spatium, aliàs ipso iure eo priuatus existat, & super iis quæcumque dispensatio subreptitia censeatur. Ad hæc, reciprocæ resignationes, quæ posthac à parentibus Clericis in fauorem filiorum fient, vt alter alterius beneficium consequatur in fraudem huius decreti, & Canonicarum sanctionum factæ omninò censeantur, nec collationes secutæ, vigore huiusmodi resignationum, seu aliarum quarumcumque, quæ in fraudem factæ fuerint, ipsi Clericorum filiis suffragentur.

Caput XVI.

STatuit sancta Synodus, vt Ecclesiastica beneficia sæcularia, quocumque nomine appellentur, quæ curam animarum ex primæua eorum institutione, aut aliter quomodocumq; retinent, illa deinceps in simplex beneficium, etiam assignata Vicario perpetuo congrua portione, non conuertantur: non obstantibus quibuscumque gratiis, quæ suum plenarium effectum non sunt consecutæ. In iis verò, in quibus contra earum constitutionem, seu fundationem

a *Ca. quorundam* 34. *dist. Conc. Ant.* 5. *c.* 3. b *Ca. præposuisti*, 81. *dist. cap.* 2. *& per totum*, *de fil. presb.*

tionem cura animarum in Vicarium perpetuum translata est, etiam si in hoc statu ab immemorabili tẽpore reperiantur, si congrua portio fructuum Vicario Ecclesiæ, quocumque nomine is appelletur, non fuerit assignata, ea quamprimum, & ad minus intra annum à fine præsentis Concilii, arbitrio Ordinarij, a iuxta formam decreti sub felic. record. Paulo III assignetur. Quòd si id commodè fieri non possit, aut intra dictum terminum factum non erit, cum primum per recessum, vel decessum Vicarii, seu Rectoris, aut quomodolibet alterum eorum vacauerit, beneficium curam animarum recipiat, ac Vicariæ nomen cesset, & in antiquum statum restituatur.

Caput XVII.

NOn potest sancta Synodus non grauiter dolere, audiens Episcopos aliquos sui status oblitos, Pontificiam dignitatem b non leuiter dehonestare; qui cum Regum ministris, Regulis, & Baronibus in Ecclesia, & extra indecenti quadam demissione se gerunt, & veluti inferiores ministri altaris, nimis indignè non solùm loco cedunt, sed etiam personaliter illis inseruiunt. Quare, hæc & similia detestans sancta Synodus, sacros Canones omnes, Conciliaque generalia, atque alias Apostolicas sanctiones ad dignitatis Episcopalis decorem, & grauitatem pertinentes renouandos, præcipit, vt ab huiusmodi demissione in posterum Episcopi se abstineant; mandans eisdem, vt tàm in Ecclesia, quàm foris, suum gradum, & Ordinem præ oculis habentes, vbique se Patres, & Pastores esse meminerint; reliquis verò tàm Principibus, quàm cæteris omnibus, vt eos paterno honore, ac debita reuerentia prosequantur.

Caput XVIII.

SIcuti publicè expedit, legis vinculum quandoque relaxare, vt plenius euenientibus casibus, & necessitatibus pro communi vtilitate satisfiat, sic fre-

a *Sup. Seß 9. de ref. c. 7.* b *Ca. quanto de offic. ord & sup. Ses. 24. de ref. c. 4.* c *Sup. Seß. 6. c. Valentinianus. 93. dist. c. Episcop. in Ecclesiis, 85. d. c. quis dubitet, cap. duo sunt, cum seq. 96. dist. & c. solita 3. de maior. & obedient.*

frequentius legem soluere, exemploque potiùs; quàm certo personarum, rerumque delectu petentibus indulgere, a nil aliud est, quàm vnicuique ad leges transgrediendas aditum aperire.

Quapropter sciant vniuersi, sacratissimos Canones exactè ab omnibus & quoad eius fieri poterit, indistinctè obseruandos. Quòd si vrgens, iustaque ratio, & maior quandoque vtilitas postulauerit, cum aliquibus dispensandum esse, id causa cognita ac summa maturitate, atque gratis, à quibuscumque, ad quos dispensatio pertinebit, erit præstandum, aliterque facta dispensatio subreptitia censeatur.

Caput XIX.

DEtestabilis duellorum vsus, fabricante diabolo, introductos, vt cruenta corporum morte, animarum etiam perniciem lucretur, ex Christiano Orbe penitus exterminetur: Imperator, Reges, Duces, Principes, b Marchiones, Comites, & quocumque alio nomine, Domini temporales, qui locum ad monomachiam in terris suis inter Christianos concesserint, eo ipso sint excommunicati, ac iurisdictione, & dominio ciuitatis, castri, aut loci, in quo, vel apud quem duellum fieri permiserint; quod ab Ecclesia obtinent, priuati intelligantur, & si feudalia sint, c directis dominis statim acquirantur. Qui verò pugnam commiserint, & qui eorum Patroni vocantur, excommunicationis, ac omnium bonorum suorum proscriptionis, ac perpetuæ infamiæ pœnam incurrant, & vt homicidæ, iuxta sacros Canones, puniri debeant, & si in ipso conflictu decesserint, perpetuò careant Ecclesiastica sepultura. Illi etiam, qui consilium in causa duelli tàm in iure, quam facto dederint: aut alia quacumque ratione ad id quemquam suaserint: necnon spectatores, excommunicationis, ac perpetuo maledictionis vinculo teneantur: non obstante quocumque priuilegio, seu praua consuetudine, etiam immemorabili.

Caput

a *Ca. si Rom.* 10. *d. c. si quis omnem* 1. *q.* 7. *ca. de const. ca.* 1 *de voto.* b *ca.* 2. *de torneamēt.* c *ca.* 2. *de cler. pugnāt. in duel. de torneam. per totum, & toto tit. de homicid.*

Caput XX.

CVpiens sancta Synodus Ecclesiasticam disciplinam in Christiano populo non solùm restitui, sed etiam perpetuò saluam tectam à quibuscumque impedimentis conseruari, præter ea, quæ de Ecclesiasticis personis constituit, sæculares quoque Principes officij sui admonendos esse censuit: confidens eos, a vt Chatholicos, quos Deus sanctæ fidei, Ecclesiæque protectores esse voluit, ius suum Ecclesiæ restitui, non tantùm esse concessuros, sed etiam subditos suos omnes ad debitè erga Clerum, Parochos, & Snperiores Ordines reuerentiam, reuocaturos, nec permissuros, vt Officiales, aut inferiores Magistratus Ecclesiæ, & personarum Ecclesiasticarum immunitatem, Dei ordinatione, Canonicis sanctionibus constitutam, aliquo cupiditatis studio, seu inconsideratione aliqua violent: sed vnà cum ipsis Principibus debitam Sacris Summorum Pontificum, & Conciliorum constitutionibus obseruantiam præstent, Decernit itaque, b & præcipit, sacros Canones: & Concilia generalia omnia, necnon alias Apostolicas sanctiones, in fauorem Ecclesiasticarum personarum libertatis Ecclesiasticæ, & contra eius violatores editas, quæ omnia præsenti etiam decreto innouat, exactè ab omnibus obseruari debere. Proptereaque admonet Imperetorem, Reges, Respub. Principes, & omnes, c & singulos cuiuscumque status, & dignitatis extiterint, vt, quo largius bonis temporalibus, atque in alios potestate sunt ornati, eo sanctius, quæ Ecclesiastici iuris sunt, tamquam Dei præcipua, d eiusq; patrocinio tecta, venerentur, e nec ab vllis Baronibus, Domicellis, Rectoribus, f aliisq: Dominis temporalibus, seu Magistratibus

a *Ca. concilia, §. hinc 17. dist ca. quis dubitet, c. duo sunt & c. fin. 90. dist.* b *ca. peruenit, 86 d. c. si quis laudante, 17. q. 4. tot. tit. de immunit. Eccles. c. quamquam, de cens. in 6. ca. felicis, de pœnit. Vn. cod. lib.*
c *Concil. Tici. versic. statuimus, & vers. sancimus.*
d *Concil. Aq. ca 9.* e *Concil. Later. sub Leo X. Sess. 6. & 10. cap. Valentinianus. 63. d. c. Ecclesia in fin. 87. dist.*
f *Cap. Constantinus, & cap. vlt. 96. dist.*

tibus, maximeque ministris ipsorum Principum, lædi patiantur, sed seuerè in eos, qui illius libertem, immunitatem, atque iurisdictionem impediunt, animaduertant: quibus etiam ipsimet exemplo ad pietatem, Religionem, Ecclesiarumque protectionem existant, imitantes anteriores optimos religiosissimosque Principes, qui res Ecclesiæ sua in primis auctoritate, ac munificentia auxerunt, nedum ab illorum iniuria vindicarunt. Adeoque eo iure quisque officium suum sedulò præstet; quo cultus diuinus deuotè exerceri, & Prælati, cæterique Clerici in residentijs, & officijs suis quieti, & sine impedimento, cum fructu, & ædificatione populi permanere valeant.

Caput XXI.

POstremo sancta Synodus, *a* omnia, & singula, sub quibuscumque clausulis, & verbis, quæ de morum reformatione, atque Ecclesiastica disciplina, tàm sub felic. record. Paulo III. ac Iulio III. quàm sub Beatissimo Pio IV. Pontificibus Maximis, in hoc sacro Concilio statuta sunt, declarat, ita decreta fuisse, vt in his, salua semper authoritas Sedis Apostolicæ, & sit, & esse intelligatur.

Decretum de continuanda Sessione in diem sequentem.

CVm ea omnia, quæ in præsenti Sessione tractanda erant, quia hora tarda est, commodè expediri non possint; propterea iuxta id, quod in generali Congregatione à Patribus statutum fuit, ea, quæ supersunt, in diem crastinam, hanc eandem Sessionem continuando, differuntur.

CONTINVATIO SESSIONIS,
Die 4. Decembris.

Decretum de Indulgentijs.

CVm potestas conferendi Indulgentias *b* à Christo Ecclesiæ concessa sit, *c* atq; huiusmodi potestate

a *Sup. Sess. 7. de ref. in princ.* b *Matth.* 16 c *Ioan.* 20. *ca. audiuimus, & ca. quodcumq; ligaueris*, 24. q. 2.

testate dignitatis sibi tradita, antiquissimis etiam temporibus illa vsa fuerit, a sacrosancta Synodi Indulgentiarum vsum Christiano populo maxim salutarem, & sacrorum Conciliorum authoritate probatum, in Ecclesia retinendum esse docet, & præcipit, eosque anathemate damnat, qui aut inutiles esse asserunt, vel eas concedendi in Ecclesia potestatem esse negant, in his tamen concedendi modo rationem iuxta veterem, & probatam in Ecclesia consuetudinem, adhiberi cupit: ne nimia facilitate Ecclesiastica disciplina eneruetur. Abusus verò, qui in his irrepserunt, b & quorũ occasione insigne hoc Indulgentiarum nomen ab hæreticis blasphematur emendatos, & correctos cupiens, præsenti decreto generaliter statuit, prauos quæstus omnes pro his consequendis, vnde plurima in Christiano populo abusuum causa fluxit, omninò abolendos esse. Cæteros verò, qui ex superstitione, ignorantia, irreuerentia, aut aliunde quomodocumque prouenerunt, cùm ob multiplices locorum, & prouinciarum, apud quas hi committuntur, corruptelas, commodè nequeant specialiter prohiberi: mandat omnibus Episcopis, vt diligenter quisq; huiusmodi abusus Ecclesiæ suæ colligat, eosque in prima Synodo prouinciali referat, vt aliorum quoque Episcoporum sententia cognita, statim ad Summum Romanum Pontificem deferantur, cuius authoritate, & prudentia, quod vniuersali Ecclesiæ expediet, statuatur, vt ita Sanctarum Indulgentiarum munus, piè sanctè, & incorruptè omnibus fidelibus dispensetur.

De delectu ciborum, ieiuniis, & diebus festis.

INsuper hortatur sancta Synodus, c & per Sanctissimũ D. N. atq; Saluatoris aduentum, Pastores omnes

a Cap. vt constitueretur, 50. dist. ca. adhuc, de pœnit. dist. 3. toto tit. de pœnit. & remiss. extra in 6. & in c. cum ex eo, extr. de pœnit. & remiss. c. 1. eod. tit. in 6. b *Clemen. abusionibus, de pœnit. & remiss. nec cum ex eod. supra Sess. 11. de refor. cap. 9.* c *ca. non decet, 22. dist. Vigil. In epist. ad Eleuth. in fin.*

omnes obteſtatur, a vt tamquam boni milites illa omnia quæ S. R. E. omnium Eccleſiarum mater, & magiſtra, ſtatuit, necnon ea quæ tàm in hoc Concilio, quàm in alijs Occumenicis ſtatuta ſunt, quibuſcumque fidelibus ſedulò commendent, omnique diligentia vtantur, vt illis omnibus, & ijs præcipuè ſint obſequentes, quæ ad mortificandam carnem conducunt, b vt ciborum delectus, & ieiuniunia, vel etiam, quæ faciunt ad pietatem augendam, c vt dierum feſtorum deuota, & religioſa celebratio admonentes populos crebro, d obedire Præpoſitis ſuis, quos qui audiunt, Deum remuneratorem audient: qui verò contemnunt, Deum ipſum vitorem ſentient.

De Iudice Librorum, & Cathechiſmo, Breuiario, & Miſſali.

SAcroſancta Synodus in ſecunda Seſſione. e ſub Sanctiſs. Dom. noſtro Pio IV. celebrata, delectis quibuſdam Patribus commiſit, vt de varijs cenſuris, ac libris, vel ſuſpectis, vel pernicioſis, quid facto opus eſſet, conſiderarent, atque ad ipſam ſanctam Synodum referrent, audiens nunc huic operi ab eis extremam manum impoſitam eſſe, nec tamen ob librorum varietatem, & multitudinem poſſit diſtinctè, & commodè à ſancta Synodo diiudicari: præcipit, vt quidquid ab illis præſtitum eſt, Sanctiſſimo Romano Pontifici exhibeatur, vt eius Iudicio, atque authoritate terminetur, & euulgetur. Idemque de Cathechiſmo à Patribus, quibus illud mandatum fuerat, & de Miſſali, & Breuiario fieri mandat.

De loco Oratorum.

DEclarat ſancta Synodus, ex loco aſſignato Oratoribus, tàm Eccleſiaſticis, quàm ſæculari-

L bus

Felix l. in epiſt. 3 ſuper Seſſ. 22. ca. 8. de ſacr. Miſſ. cap. qui ſuis, 93. d. ca. quia frater 7. q. 1. Luc. 10.
b Concil. Mag. c. 36 & 37. c Concil. Aur. 1. cap. 22.
d Sup. Seſſ. 18. in princ. e Concil. Mil. ca. 18.

bus sedendo, incedendo, aut quibuscumque aliis actibus, nullum cuiquam eorum factum fuisse præiudicium, sed omnia illorum, Imperatoris, Regum, Rerumpublicarum, ac Principum suorum iura, & prærogatiuas illæsas, & saluas esse, in eodemque statu permanere, prout ante præsens Concilium reperiebantur.

De recipiendis, & obseruandis Decretis Concilij.

TAnta fuit horum temporum calamitas, & hæreticorum inueterata malitia, vt nihil tàm clarum in fide nostra asserenda vnquam fuerit, aut tàm certò statutum, quod non humani generis hoste suadente, illi errore aliquo contaminauerint: ea propter sancta Synodus potissimum curauit, vt præcipuos hæreticorum nostri temporis errores damnaret, & anathematizaret: veramque, & Catholicam doctrinam traderet, & doceret, prout damnauit, anathematizauit, & definiuit. Cùmque tam diu tot episcopi, ex variis Christianis Orbis prouincijs euocati, sine magna gregis sibi commissi iactura, & vniuersali periculo ab Ecclesiis abesse non possint, nec vlla spes restet, hæreticos toties, fide etiam publica, quam desiderarunt, inuitatos, & tamdiu expectatos, huc amplius aduenturos, ideoque tandem huic sacro Concilio finem imponere necesse sit: superest nunc, vt Principes omnes, quod facit, in Domino moneat, ad operam suam ita præstandam, vt quæ ab ea decreta sunt, ab hæreticis deprauari, aut violari, non permittant; sed ab his, & omnibus deuotè recipiantur, & fideliter obseruentur. Quòd si in his recipiendis aliqua difficultas oriatur: aut aliqua inciderint, quæ declarationem, (quod non credit) aut definitionem postulent: præter alia remedia, in hoc Concilio instituta, confidit sancta Synodus, Beatissimum Romanum Pontificem curaturum, vt, vel euocatis ex illis præsertim prouinciis, vnde difficultas orta fuerit, iis, quos eidem negotio tractando viderit expedire, vel etiam Concilii generalis

lis celebratione, si necessarium iudicauerit, vel commodiore quacumque ratione ei visum fuerit, prouinciarum necessitatibus, pro Dei gloria, & ecclesiæ tranquillitate consulatur.

De recitandis Decretis Concilij sub Paulo III. & Iulio III. in Sessione.

QVoniam in diuersis temporibus, a tam sub fel. recor. Paulo III. quàm Iulio III. multa in hoc sacro Concilio, quo ad dogmata, ac morum reformationem statuta, & definita sunt; vult sancta Synodus, vt illa nunc recitentur, & legantur: *Recitata sunt.*

De fine Concilij, & Confirmatione petenda à Sanctissimo Domino nostro.

ILlustrissimi Domini, Reuerendissimique Patres, placeretne vobis, vt ad laudem Dei omnipotentis huic sacræ Oecumenicæ Synodo, finis imponatur? & omnium, & singulorum, quæ tàm sub fel. recor. Paulo III. & Iulio III. quàm sub Sanctissimo Domino nostro Pio IV. Romanis Pontificibus, in ea decreta, & definita sunt, confirmatio nomine Sanctæ huius Synodi per Apostolicæ Sedis legatos, & Præsidentes à Beatissimo Rom. Pontif. petatur? *Responderunt.* Placet.

Postmodum Illustrissimus, & Reuerendissimus Cardinalis Moronus primus Legatus, & Præsidens, benedicens Sancta Synodo, dixit: Post gratias Deo actas Reuerendiss. Patres, ite in pace. Qui responderunt. Amen.

a *Sup. Sess.* 5. 6. 7. 13. & 14.

ACCLAMATIONES

Patrum in fine Concilij.

CARDINALIS A LOTHARINGIA.
Beatissimo Pio Papæ, & Domino nostro Sanctæ, Vniuersalis Ecclesiæ Pont. multianni, & æterna memoria.

RESPONSIO PATRVM.

Domine Deus, Sanctissimum Patrem diutissimè Ecclesiæ tuæ conserua multos annos.

Cardinalis. Beatissimorum Summorum Pontificum animabus Pauli III. & Iulij III. quorum authoritate hoc sacrum generale Concilium inchoatum est, pax à Domino, & æterna gloria, atque fœlicitas in luce Sanctorum.

Resp. Memoria in benedictione sit.

Card. Caroli V. Imperatoris, & Serenissimorum Regum, qui hoc vniuersale Concilium promouerunt, & protexerunt, memoria in benedictione sit.

Resp. Amen. Amen.

Card. Serenissimo Imperatori Ferdinando, semper Augusto, Orthodoxo, & pacifico, & omnibus Regibus, Rebuspubl. & Principibus nostris, multi anni.

Resp. Pium, & Christianum Imperatorem, Domine conserua, Imperator cælestis, terrenos Reges rectæ fidei conseruatores custodi.

Card. Apostolicæ Romanæ Sedis Legatis, in hac Synodo Præsidentibus, cum multis annis magnæ gratiæ.

Resp. Magnas gratias Dominus retribuat.

Card. Reuerendissimis Cardinalibus, & Illustribus Oratoribus.

Resp. Magnas gratias, multos annos.

Card. Sanctissimis Episcopis vita, & fælix ad Ecclesias suas reditus.

Resp.

esp. Preconibus veritatis perpetua memoria, Orthodoxo Senatui, multos annos.

ard. Sacrosancta Oecumenica Tridẽtina Synodus eius fidem confiteamur, eius decreta semper seruemus.

esp. Semper confiteamur, semper seruemus.

ard. Omnes ita credimus, omnes idipsum sentimus, omnes consentientes, & amplectentes subscribimus. Hæc est fides B. Petri, & Apostolorum; hæc est fides Patrum: hæc est fides Orthodoxorum.

Resp. Ita credimus, ita credimus, ita subscribimus.

Card. His decretis inhęrentes, digni reddamur misericordijs, & gratia primi, & magni supremi Sacerdotis, Iesu Christi Dei, intercedente simul inuiolata Domina nostra Sancta Deipara, & omnibus Sanctis.

Resp. Fiat, Fiat. Amen, Amen.

Card. Anathema cunctis hæreticis.

Resp. Anathema, anathema.

Post hæc mandatum fuit à Legatis, & Præsidentibus sub pœna excõmunicationis omnibus Patribus, vt antequam discederent è ciuitate Tridentina, subscriberent manu propria decretis, Concilij. aut ea per publicum instrumentum approbarent, qui omnes deinde subscripserunt, & fuerunt numero CCLV. videlicet, Legati IV. Cardinales II. Patriarcha III. Archiepiscopi XXV. Episcopi CLXVIII. Abbates VII. Procuratores absentium cum legitimo mandato XXXIX. Generales Ordinum VII.

L A V S D E O.

Concordat cũm originali in cuius fidem subscripsimus.

Ego Angelus Massarellus Episcopus Thelesinus, Sacri Concilij Tridentini Secretarius.

Ego Marcus Antonius Peregrinus Comensis, eiusdem Concilij Notarius.

Ego Cynthius Pamphylus, Clericus Camerinensis Diœcesis, eiusdem Concilij Notarius.

CONFIRMATIO CONCILII.

NOs Alexander, S. Laurentij in Damaso Diaconus Cardinalis, de Farnesio, S. R. E. Vicecancellarius, fidem facimus, & attestamur, qualiter hodie die Mercurii. 26. Ianuarij 1564. Pontificatus Sanctissimi Domini nostri D. Pij Diuina Prouidentia Papæ Quarti, anno quinto in Concistorio secreto, apud Sanctum Petrum Reuerendiss. DD. mei Cardinales, Moronus, & Simoneta, nuper reuersi à Sacro Concilio Tridentino cui vt Sedis Apostolicę Legati præerant, petierunt ab eodem Sanctiss. Domino nostro, vt infrà.

Beatissime Pater, in decreto super fine Concilij Oecumenici Tridentini, pridie nonas Decembris præteriti publicato, statutum fuit, vt per Sanctitatis Vestræ, & Sanctæ Sedis Apostolicæ Legatos, & Præsidentes peteretur nomine dicti Concilij à Sanctitate Vestra confirmatio omnium, & singulorum, quæ tàm sub fel rec. Paulo III. & Iulio III. quàm sub Sanctitate Vestra in eo decreta, & definita sunt. Quapropter nos IoannesCardinalis Moronus, & Ludouicus Cardinalis Simoneta, qui tunc Legati, & Præsidentes eramus, volentes exequi quod in dicto decreto stabilitum fuit, humiliter petimus nomine dicti Concilij Oecumenici Tridentini, vt Sanctitas Vestra dignetur confirmare omnia, & singula, quæ tàm sub fel. rec. Paulo III. & Iulio III. quàm sub Sanctitate Vestra in eo decreta, & defiita sunt.

Quibus auditis, Sanctitas Sua, viso, & lecto tenore dicti decreti, & habitis votis Reuerendiss. DD. meorum Cardinalium, respondit per hæc verba.

Petitioni, nomine Concilij Oecumenici Tridentini super eius confirmatione per dictos Legatos nobis factæ, annuentes, omnia, & singula. quæ in dicto Concilio tàm sub fel. recor. Paulo III. & Iulio III. prædecessoribus nostris, quàm Pontificatus nostri tempore decreta, & definita sunt, authoritate Apostolica, etiam de venerabilium fratrum nostrorum Cardinalium consilio, & assensu, matura cum illis deliberatione præhabita, confirmamus, atque

ab

ab omnibus Christi fidelibus, recipi, & inuiolabiliter obseruari mandamus. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Ita est A. Cardinalis Farnesius Vicecancellarius.

BVLLA SANCTISS. D. N. PII, Diuina Prouidentia Papæ IV.

SVPER CONFIRMATIONE Oecumenici generalis Concilii Tridentini.

PIVS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI, Ad perpetuam rei memoriam.

BENEDICTVS Deus, & Pater Domini Nostri Iesu Christi, Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis: qui respicere dignatus est Ecclesiam suam Sanctam, tot procellis, & tempestatibus agitatam, atque vexatam, & grauius in dies laborantem, apto tandem ei subuenit, optatoque remedio. Ad plurimas, & perniciosissimas hæreses extirpandas, ad corrigendos mores, & restituendam ecclesiasticam disciplinam, ad pacem, & concordiam Christiani populi procurandam: indictum iampridem in Ciuitate Tridentina Oecumenicum, & generale Concilium à piæ memoriæ Paulo III. Prædecessore nostro, & Sessionibus aliquot habitis cœptum fuerat, ab eius autem successore Iulio in eamdem vrbem reuocatum, post alias Sessiones celebratas: variis impedimentis, & difficultatibus obiectis, ne dum quidem peragi potuerat. Itaque diutius intermissum fuerat, non sine maximo mœrore piorum omnium, cùm quotidie magis Ecclesia eiusmodi remedium imploraret. Nos autem post susceptum Sedis Apostolicæ regimen, tàm necessarium, ac salutare opus, sicut Pastoralis solicitudo monebat, diuinæ misericordiæ fiducia perficere aggressi, adiuti pio studio charissimi in Christo filii nostri Ferdinandi

Roman. Imperatoris electi, & aliorum Christianorum Regum, Rerumpublicarum, ac Principum, tandem consecuti sumus, quod nec diurnis, nec nocturnis curis elaborare destitimus, quodque à patre luminum assiduè precati sumus. Cùm enim eam in Vrbem vndique ex Christiani nominis nationibus conuenisset, nostris conuocata litteris, & sua etiam ipsorum pietate excitata, Episcoporum, & aliorum insignium Prelatorum maxima, & Oecumenico Cõcilio digna frequentia, præter plurimos alios Pios, & sacrarum litterarum scientia, diuinique, & humani iuris cognitione præstantes viros, præsidentibus ipsi Synodo Sedis Apostolicę Legatis, nobis adeo Concilij libertati fauentibus, vt etiam de rebus Sedi Apostolicæ propriæ reseruatis, liberum ipsi Concilio arbitrium, per litteras ad legatos nostros scriptas, vltrò permiserimus, quæ de Sacramentis, & aliis rebus, quæ quidem necessariæ visæ sint, tractandæ, definiendæ, & statuendæ restabant, ad confutandas hæreses, ad tollendos abusus, & emendandos mores; à sacrosancta Synodo summa libertate, diligentiaque tractata, & accuratè, ac maturè admodum definita, explicata, statuta sunt; quibus rebus perfectis, Concilium tanta omnium, qui illi interfuerunt concordia peractum fuit, vt consensum eum planè à Domino effectum fuisse, constiterit: idque in nostris. atque omnium oculis valde mirabile fuerit. Pro quo tàm singulari Dei munere supplicationes statim in alma hac Vrbe indiximus, quæ magna Cleri, & populi pietate celebratæ fuerunt, laudesque, & gratias diuinæ Maiestati meritò persoluendas curauimus: cùm eiusmodi Concilij exitus spem magnam, & propè certam attulerit, fore, vt maiores in dies fructus ad Ecclesiam ex ipsius decretis, & Constitutionibus perueniant. Cùm autem ipsa Sancta Synodus pro sua erga Sedem Apostolicam reuerentia, antiquorum etiam Conciliorum vestigiis inhærens, decretorum suorum omnium, quæ nostro, & prædecessorum nostrorum tempore facta sunt, confirmationem à nobis petierit, decreto de ea re in publica Sessione facto; Nos ex Legatorum

rum litteris priùs, deinde post reditum eorum ex ijs, quæ Synodi nomine diligenter retulerunt, postulatione ipsius Synodi cognita, habita super hac re cum venerabilibus fratribus nostris, Sanctę Romanę Ecclesiæ Cardinalibus deliberatione matura, sanctique Spiritus in primis auxilio inuocato, cùm ea decreta omnia Catholica, & populo Christiano vtilia, ac salutaria esse cognouissemus, ad Dei omnipotentis laudem, de eorumdem fratrum nostrorum consilio, & assensu, in Consistorio nostto secreto, illa omnia, & singula auctoritate Apostolica hodie confirmauimus, & ab omnibus Christi fidelibus suspicienda, ac seruanda esse decreuimus: sicut harum quoque litterarum tenore, ad clariorem omnium notitiam cõfirmamus, & suscipi, obseruarique decernimus. Mandamus autem in virtute sanctæ Obedientiæ, & sub pœnis à sacris Canonibus constitutis, aliisque grauioribus etiam priuationis, arbitrio nostro infligendis, vniuersis, & singulis, venerabilibus Fratribus nostris, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & alijs quibusuis Ecclesiarum Prælatis, cuiuscumque status, gradus, ordinis, & dignitatis sint, etiam si Cardinalatus honore præfulgeant, vt eadem decreta, & statuta in Ecclesijs suis, Ciuitatibus, & Diœcesibus, in iudicio, & extra iudicium diligenter obseruent, & à subditis, quisque suis, ad quos quomodolibet pertinent, inuiolabiliter faciant obseruari: contradictores quoslibet, & contumaces per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, etiam in ipsis decretis contentas, appellatione postposita, compescendo, inuocato, etiam, si opus fuerit, brachij sæcularis auxilio. Ipsum verò charissimum filium nostrum Imperatorem electum, ceterosque Reges, Respublicas, ac Principes Christianos monemus, & per viscera misericordię Domini nostri Iesu Christi obtestamur, vt, qua pietate Concilio per Oratores suos affuerunt, eadem pietate, ac pari studio, diuini honoris, & populorum suorum salutis causa, pro Sedis quoque Apostolicæ, & sacræ Synodi reuerentia, ad eiusdem Concilij exequenda, & obseruanda decreta, Prælatis, cùm opus fuerit, auxilio, & fauore suo

 adsint.

adsint, neque aduersantes sauæ, ac salutari Concilij doctrinæ opiniones à populis ditionis suæ recipi permittant, sed eas penitus interdicant: Ad vitandum præterea peruersionem, & confusionem, quæ oriri posset, si vnicuique liceret, prout ei liberet, in decreta Concilij commentarios, & interpretationes suas edere: Apostolica authoritate inhibemus omnibus tàm Ecclesiasticis personis, cuiuscumque sint ordinis, conditionis, & gradus, quàm laicis, quocumque honore, ac potestate præditis, Prælatis quidem sub interdicti ingressus Ecclesiæ, alijs verò, quicumque fuerint sub excommunicationis latæ sententiæ pœnis, ne quis sine authoritate nostra audeat vllos commentarios, glossas, annotationes, scholia, vllumve omninò interpretationis genus super ipsius Concilii decretis quocumque modo edere, aut quidquam quocumque nomine, etiam sub prætextu maioris decretorum corroborationis, aut executionis, aliove quæsito colore statuere. Si cui verò in eis aliquid obscurius dictum, & statutum fuisse, eamque ob causam, interpretatione, aut decisione aliqua egére visum fuerit, ascendat ad locum, quem Dominus elegit, Sedem videlicet Apostolicam, omnium fidelium magistram, cuius authoritatem etiam ipsa Sancta Synodus tàm reuerenter agnouit. Nos enim difficultates, & controuersias, si quæ ex eis decretis orta fuerint, nobis declarandas, & decidendas, quemadmodum ipsa quoque S. Synodus decreuit, reseruamus parati, sicut ea de nobis meritò confisa est, omnium Prouinciarum necessitatibus, ea ratione, quæ commodior nobis visa fuerit, prouidere. Decernentes nihilominus irritum, & inane, si secus super his, à quo quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Vt hæc autem ad omnium notitiam perueniant, neve quis excusatione ignorantiæ vti possit, volumus, & mandamus, vt hæ litteræ per aliquos Curiæ nostræ Cursores in Basilica Vaticana Principis Apostolorum, & in Ecclesia Lateranensi tunc, cùm in eis populus, vt Missarum solemnibus intersit, congregari solet, palam, & clara voce recitentur, & post-

& postquam recitatæ fuerint, ad valuas earum Ecclesiarum, itemque Cancellariæ Apostolicæ, & in loco solito Campi Floræ affigantur, ibique, vt legi, & omnibus innotescere possint, aliquantisper relinquantur. Cùm autem inde amouebuntur, relictis de more ibidem exemplis, in alma Vrbe ad impressionem tradantur, quo commodius per Christiani nominis Prouincias, & Regna diuulgari possint. Transumptis quoque earum, quæ manu alicuius publici Notarij scripta, subscriptave, sigillo, ac subscriptione alicuius personæ, in dignitate Ecclesiastica constitutæ, munita fuerint, fidem sine vlla dubitatione haberi mandamus, atque decernimus. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, monitionis, inhibitionis, reseruationis, voluntatis, mandatorum, & decretorum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum.

Dat, Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1564. 7. Kal. Februarij, Pontificatus nostri anno quinto.

Ego Pius, Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.

Ego Fed. Card. Pisanus, Episc. Ostien. Decanus.
Ego Fed. Card. Cæsius, Episc. Portuen.
Ego Io. Card. Moronus, Episc. Tusculanus.
Ego Alex. Card. Farnesius, Vicecanc. Episc. Sab.

Ego R. Card. S. Angeli, maior Pœnitent.

Ego Io. Card. S. Vitalis.
Ego Io. Michael, Card. Saracenus.

Ego Io. Bapt. Cicada, Card. S. Clementis.
Ego Scipio Card. Pisarum.
Ego Io. Card. Romanus.
Ego F. Michael G. Card. Alexandrinus.
Ego Clemens Card. Aracæli.

Ego Io. Card. Sabellus.

......

Ego B. Card. Saluiatus.
Ego Ph. Card. Aburd.
Ego Lud. Card. Simoneta.

......

Ego F. Card. Pacieccus, y de To.
Ego M. Card. Amulius.
Ego Franc. Card. de Gambara.
Ego Carolus Card. Borromęus.
Ego M. S. Card. Constant.
Ego Alph. Card. Gesualdus.
Ego Hipp. Card Ferrar.
Ego Franciscus Card, Gonzaga.

......

Ego Gui. Asc, Diac. Card. Cam.
Ego Vitellocius Card. Vitellius.

Ant. Florebellus Lauellinus.

H. Cumyn.

CATALOGVS
LEGATORVM
PATRVM.

Oratorum, & Theologorum, qui ad Sacrosanctam œcumenicam Tridentinam Synodum conuenerunt à principio vsque ad finem, qui fuit die 4. Decembris 1563. sub Pio IV. Pontif. Max.

Quorum nomina & cognomina, & Patria, & Dignitates infra continentur.

HErcules Gonzaga S.R.E. Presb. Card. tit. S. Mariæ Nouæ, Mantuanus, obijt Tridenti die 2. Martij 1563. & sepultus est Mantuæ.

Hieronymus Seripandus S.R.E. Presb. Card. tit. S. Susannæ, Neapolitanus, obijt Tridenti die 18. Martij 1563. & ibi sepultus in Ecclesia S. Marci, Ordinis fratrum Eremitarum S. Augustini, quorum olim fuerat Generalis.

Ioannes Moronus S.R.E. Card. episc. Prænestinus, Mediolanensis, inde mortui S.R.E. Card. de Mantua in locum missus.

Stanislaus Hosius S.R.E. Presb. Card. tit. S. Laurentij in Panisperna, Polonus Vuarmien.

Ludo[illegible] Simoneta S.R.E. Presb. Card. tit. S. Cyriaci in Thermis, Mediolanen.

Marcus Siticus S.R.E. Diaconus Card. Basilicæ duodecim Apostolorum, Altaemps, Germanus.

Bernardus Nauagerius S.R.E. Presb. Card. tit. S. Nicolai inter imagines, Venetus, inde mortui Cardinalis Seripandi in locum missus.

Cardinales non Legati.

Carolus à Lotharingia S.R. E. Presbyt. Card. tit. S. Apollinaris, Princeps, & Archiepiscopus Rhemen, Gallus.

Ludo-

Ludouicus Madrutius S. R. E. Diaconus Card. electus episcopus Tridentinus, Germanus.

Oratores, quorum nomina hic describuntur, iuxta eorum loca, quæ in eadem sacrosancta Synodo habuerunt.

Oratores Ecclesiastici sedebant à manu dextera Legatorum, videlicet.

Antonius de Muglitio, Morauus, Archiep. Pragensis, Orator Cæsareus.

Georgius Drascouitius, Croatus, Episcopus quinque Ecclesiarum, Orator Cæsareus pro Regno Hungariæ.

Valentinus Herbutus, Polonus, Episcopus Præmisliensis, Orator Serenissimi Regis Poloniæ.

Marcus Antonius Bobba, Casalensis, Episc. Augusten. in Pedemontio, Excellentiss. Ducis Sabaudiæ Orator, nunc Cardinalis.

Hieronymus de Gaddis Florentinus, Episc. Cortonensis, Orator Excellentissimi Ducis Florentiæ, missus in locum Ioan. Strozij.

Frater Martinus Royas Portaltubeo, Hisp. Orator Relig. Hierosolymitanæ.

Oratores sæculares sedebant à manu sinistra Legatorum.

Sigismundus à Tuun, Tridentinus, Orator Cæsareus.

Ludouicus de Lansac.
Renaldus Ferretius Præsidens in Parlamen. Parisiensi.
Guido Faber, Iudex maior Tolosæ.
) Oratores Christianissimi Galliarum Regis.

Ferdinandus Martinez Mazcarenius, Orator Serenissimi Regis Portugal.

Nicolaus de Ponte, Doctor, & eques, &
Matthæus Dandolus, eques,
) Oratores Serenissimi Dominii Venetorum.

Melchior Lussi eques auratus, Orator septem Cantonum Heluetiorum.

Augustinus Paungartner, I. V. D. de Monachio, Orator Excellentissimi Alberti, Ducis Bauariæ.

Claudius Fernandez Quignonii, Comes Lunensis Orator Regis Catholici in locum Illustrissimi Ferdinan-

dinandi de Aualos, Marchionis Piscariæ missus obiit Tridenti die 20. Decembr. 1563. post finem Concilii, ibique sepultus est.

Hic separatim ab aliis Oratoribus, sedebat apud Reuerendissimum Thelesinum Secretarium sanctæ Synodi, ob contentionem super præcedentia, ortam inter ipsum, & Oratores Regis Christianissimi.

Patriarchæ.

Antonius Helius Iustinopolitanus Patriarcha Hierosolymitanus.

Daniel Barbarus, Venetus, Electus Aquileiensis.

Ioannes Triuisanus, Venetus, Patriarcha Venetiarũ.

Archiepiscopi Pauli Tertij.

Ferdinandus Annius Neapolitanus, Archiepiscop. Amalphit. postea Episc. Bouinus.

Petrus Landus, Venetus, Archiepisc. Creten.

Petrus Antonius de Capua, Neapolitanus, Archiepiscopus Hidruntinus.

Marcus Cornelius, Venetus, electus Archiepiscopus Spalatensis.

Sebastianus Leccauela, Græcus, Ord. Præd. olim Archiepisc. Naxiensis, nunc Episc. Litteren.

Petrus Guerrero, Hisp. Archiepisc. Granaten.

Antonius Altouitus, Florent Archiepisc. Florent.

Cæsar Cibò, Genuensis, Archiepisc. Taurinensis, obiit Tridenti die 26. Decembris 1562.

Archiepiscopi Iulij Tertij.

Paulus Æmilius Verallus, Romanus, olim Archiep. Rossanen. nunc Caputaquen.

Ioannes Brunus de Occhino, Macedo, Regni Seruiæ, Primas, Archiep. Antibaren.

Ioannes Baptista Castaneus, Romanus, Archiepisc. Rossanen.

Ioannes Baptista Vrsinus, Romanus, Archiepiscopus Sanctæ Seuerinæ.

Archiepiscopi Pauli Quarti.

Ludouicus Beccatellus Bononien. Archiepiscopus Raguseus.

Mutius Calinius, Brixiensis, Archiep. Iadrensis.

Sigismundus Saracenus, Neapolitanus Archiepisc. Materanus.

An-

Antonius Parrages de Castilegio Hispanus, Archiepisc. Calaritanus.
Iulius Pauesius, Brixiensis, Ord. Prædic. Archiepiscopus Surrentinus.
Bartholomæus de Martyribus, Lusitanus, Ordinis Præd, Archiepisc. Bracaren.
Augustinus Seluago, Genuensis, Ordinis Prædic. Archiepiscopus Genuen.

Archiepiscopi Pij Quarti.

Philippus Mocenicus, Venetus, Regni Cypri Primas, & Legatus, Archiepisc. Nicosien.
Gulielmus d'Auanson, Gallus, Archiep. Ebredunen.
Antonius Caucus, Venetus, Archiep. Corcirensis.
Germanicus Bandinus, Senensis, electus Archiepisc. Senarum.
Marcus Antonius Columna, Romanus, Archiepisc. Tarentinus, nunc Card. tit.........
Gaspar de Fosso, Consentinus, Ord. S. Francisci de Paula Calab. Archiepisc. Rhegynus.
Antonius de Muglitio, Morauus, Orator Cæsareus, Archiepiscopus Pragensis.
Maximus de Maximis, Romanus, Archiepiscopus Amalphitanus.
Gaspar Ceruantes de Caeta, Hispanus, Archiepisc. Messan. nunc Cardinalis.
Leonardus Marinus, Genuensis, Ord. Præd. Archiepisc. Lancianen.
Octauianus Præconitus, Messanensis, Ord. Min. Conuent. S. Francisci, Archiepisc. Panorm.
Nicolaus de Pelue, Gallus, Archiepisc. Senonensis.
Antonius Iustinianus, Chiensis, Ord. Præd. Græcus, Archiepisc. Naxien.
Antonius Puteus Nicenus, Archiepisc. Baren.

Episc. Leonis Decimi.

Vincentius Nicosantius de Fano, Episc. Arbensis.
Ioannes Franciscus de Flisco, Ianuen. Episc. Andrien.
Ioannes Thomas de S. Felicio, Neapolitanus.

Episcopi Adriani Sexti.

Quintus de Rusticis, Romanus, Episc. Milleten.

Episcopi Clementis Septimi.

Lucas Bizantius de Catharo, Episc. Catharen.

Aloy-

Aloysius Pisanus, Venetus, Episc. Patauinus nunc Cardin.

Alexander Piccolomineus, Senen. Episc. Pientin.

Dionysius Græcus Ord. Min. S. Francisci de Obseruantia, Episc. Milopotamen.

Gabriel de Veneur. Gallus, Episc. Ebroicensis.

Gulielmus de Monthas, Gallus, Episc. Lothorensis.

Episcopi Pauli Tertij.

Antonius à Camera, Sabaudus, Episc. Bellicen.

Nicolaus Maria Caracciolus, Neapolitanus, Episc. Catanien.

Bernardus Bonioannes, Romanus, Episc Camerinen.

Fabius Mirtus, Neapolitanus, Episc. Caiacen.

Scipio Bongallus, Romanus, Episc. Ciuitatis Castellanæ.

Georgius Cornelius, Venetus, Episc. Taruisinus.

Vincentius Durantius, Brixiensis, Episc. Thermularum.

Mauritius de Petra, Papien. Episc. Vigleuen.

Martius de Martijs, Medices, Florentinus, Episcopus Marsicen.

Ioannes Vincentius Michaelius, Barolitanus, Episcopus Minerbinen.

Gabriel de Boueri, Gallus, Episc. Andegauen.

Leonardus Haller, Germanus, Episc. Philadelphien.

Ludouicus Vanninus de Theodolis, Foroliuien. Episcop. Britonorien. obijt Tridenti die 12. mensis Ianuar. 1563.

Ægidius Falcetra Cingulanus, Episc. Captulanus, nunc Britonoriensis.

Iulius Contarenus Venetus, Episc. Ciuitatis Bellunen.

Thomas Casellus Rossanen. Ord. Præd. Episc. Canen. iunior.

Hippolytus Ariuabenus, Mantuanus, Episcop. Hierapetren.

Hieronymus Machabæus, Rom. Episc. Castren.

Petrus Augustinus Hispanus, Episc. Oscen. & Iacensis.

Iacobus Naclantus, Florentinus, Ord. Præd. Episc. Clodiensis.

Ba-

Bartholomæus Sirigo, Creten. Græcus, Episc. Castellaneten.
Thomas Stella, Venetus, Ordinis Prædicatorum, Episc. Iustinopolitan.
Petrus de Val, Gallus, Episc. Sagiensis.
Ioan. Antonius Pantusa, Consentinus, obijt Tridenti die 27. Octobr. 1562. Episc. Litterensis.
Ioannes Baptista de Grossis, Mantuanus, Episcopus Regiensis.
Ioannes Suarez, Lusitanus, Ordin. Sancti Augustini, Episc. Conimbricen.
Philippus Ricabella, Racanaten. Episc. Racanat.
Ioan. Iacobus Barba, Neapolitan. Ord. S. Augustini, Episc. Interamnen.
Michael à Turre, Vrin. Episc. Ceneten.
Pompeius Zambeccarius, Bonon. Episc. Sulmonen.
Ioan. Beroardus, Panormitanus, Episc. S. Agathæ.
Antonius Scarampus, Aquensis, Episc. Nolanus.
Antonius de Comitibus, Genuen. Ord. Præd. Episc. Brugnaten.
Cæsar Fogia, Rossanen. Episc. Vmbriaticen.
Cæsar Gomes à Gambara, Brixien. Episc. Tortonen.
Io. Baptista de Bernardis, Lucen. Episc. Adiacen.
Martinus Perezius de Ayala, Hisp. Episc. Segobien.
Nicolaus Psalme, Gallus, Episc. Verdunen.
Alphonsus Rossettus, Ferrariensis, Episc. Comachen. Nunc. Ferrari en.
Iulius Parisianus, de Tolentino, Episc. Ariminen.
Bartholomæus Sebastianus, Hisp. Episc. Pacten.
Franciscus Lambertus, Sabaudus, Episc. Nicien.
Maximilianus Doria, Genuen. Episc. Naulen.
Eustachius de Bellay, Gallus, Episc. Parisien.
Bartholomæus de Capranica, Romanus, Episc. Carinien.
Ennius Massarius de Narnia Episc. Feretranus.
Achilles Brancia, Neapol. Episc. Bouen.
Io. Franciscus Verdura, Messanen. Episc. Chironen.
Albertus Diumius de Gliticis, Ord. Præd. de Catharo, Episc. Veglen.
Ioannes Antolinez de Bricianos de Ribera, Hispanus, Episc. Iuuenacen.

Tri-

Tristanus de Bizet, Gallus, Episc. Xanoten.

Episcopi Iulij Tertij.

Ascanius Gherardinus, de Amelias, Episc. Cattacen.
Marcus Gonzaga, Mantuanus, Episc. Assucren.
Baldouinus de Baldouinis, Pisanus, Episc. Auersanen.
Petrus Franciscus Pallauicinus, Genuensis, Episcop. Aleriensis.
Ægidius Fuscarius, Bonon. Ord. Præd. Episc. Mutinensis.
Timotheus Iustin. de Chio, Græcus, Ord. Prædic. Episc. Calamonen.
Didacus de Almansa, Hispanus, Episcopus Corianen.
Lactantius Rouerella, Ferrarien. Episc. Asculanus.
Ambrosius Monticula Lunensis, Sarzanen. Episcop. Signinus.
Sebastianus Gualterius, Romanus, Episc. Viterbien.
Honoratus Fascitellus, Monachus, Ord. S. Benedicti, Neapolit. qui obijt Romæ in mense Martio 1564. Episc. Insulanus.
Petrus Camaianus, Aretinus, Episc. Fesularum.
Horatius Græcus, Troianen. Apulus, Episc. Lesinen.
Fabius Cupallata Placentinus, Episc. Lacedonen.
Gaspar de Casal, Lusitanus, Ord. S. Augustini, Episcop. Leiren.
Bernardinus de Cupis, Romanus, Episc. Auximanus.
Ioannes de Moruillier, Gallus, Episc Aurelianen.
Iulius Gentilius, Tortonen. Episc. Vulturarien.
Adrianus Fusconius, Romanus, Episc. Aquinas.
Antonius de S. Michaele, Hispanus, Ord. S. Francisci de Obseru. Episc. Monti Marani.
Hieronymus Melchiorius Recanatensis, Episc. Maceraten.
Petrus de Petris de Monte, Aretinus, Episc. Lucerin.
Cæsar Iacomellus, Romanus, Episc. Bellicastren.
Iulius Grittus, Venetus, Episc. Parentinus.
Iacobus Siluerius Piccolomineus de Cælano, Episc. Aprutin.
Ludouicus de Bresse, Gallus, Episc. Melden.
Iacobus Mignanellus, Senen. Episc. Grossetan.

Io.

Io. Andreas Crucius de Tibure, Episc. Tyburtin.
Franciscus Richardotus, Burgũdus, Episc. Attrebatẽ.
Carolus Cicada, Genuen. Episc. Albinganen.
Franciscus Maria Piccolomineus, Sen. Episc. Ilcinen.
Acciscülus Moia de Contreras, Hisp. Episc. Vicen.
Galeatius Roscius de Interamna, qui obijt Tridenti, die 16. Octobris 1563. Episc. Assisien.
Iacobus Maria Sala, Bonon. Episc. Viuarien.
Gabriel de Monte S. Sapini, Episc. Hesinus.
Marianus Sabellus, Romanus, Episcopus Eugubinus.
Agapitus Bellomo, Romanus, Episc. Casertanus.
Iulius Gananius, Ferrarien. Episcopus Hadriens.
Iulius Gallettus, Pisanus, Episcopus Alexanen.
Hieronymus Burgensis, Gallus, episc. Carhalaunen.

Episcopi Pauli Quarti.

Scipio Æstensis, Ferrarien. episcopus Casalen.
Didacus Sarmiento de Sotomaior, Hispanus, Episc. Asturicen.
Thomas Goduelus, Anglus, episcopus Assaphen.
Faustus Caffarellus, Romanus, episcop. Fundanus.
Bellissarius Baldinus, Neapolitanus, episc. Larinen.
Vrbanus Vigerius de Ruere, Genuen. episc. Senogallien.
Iacobus Suretus, Græcus, episc. Millopotamen. iuuior.
Io. Baptista Osius, Romanus, episc. Reatinus, obijt die 2. Nouemb. 1562.
Marcus Laureus, Tropiensis, Ord. Præd. episc. Campanien.
Franscifcus de Beaquere, Gallus, episc. Metensis.
Io. Franciscus Commendonus, Venetus, episcopus Zacinthen. nunc Card.
Carolus de Grassis, Bonon. episc. Montis Falisci.
Arias Gallego, Hisp. episc. Gerunden.
Hieronymus Gallego, Hisp. episc. Oueten.
Hercules Rettinger, German. episc. Lauentinus.
Iulius de Rubeis Polian. episc. S. Leonis, obijt Romæ in mense Martij 1564.
Ioannes de Munnatones, Hisp. Ord. Sancti Augustini, episcopus Segobricen.

Fran-

Franciſcus Blanco, Hiſp. epiſc. Aurien.
Vincentius de Luchis, Bonon. epiſc. Anconitanus.
Pompeius Piccolomineus de Aragonia, epiſc. Tropien.
Petrus Barbadicus, Venetus, epiſc. Curſolen.
Franciſcus Bachodius, Sabaudien. epiſc Gebennen.
Carolus de Angenneus, Gal. epiſc. Cenoman.
Hieronymus de Nichiſola, Veronen. Ord. Prædic. epiſc. Theanen.
Marcus Antonius Bobba, Caſalen. epiſc. Auguſten. nunc Card.
Iacobus Lomellinus, Meſſanen. epiſc. Mazarien.
Donatus de Laurentijs de Aſculo, Apulus, epiſc. Arianen.
Petrus Contarenus, Venetus, epiſc. Paphen.
Petrus Daneſius, Gallus, epiſc. Vauren.
Hieronymus Sauorgnanus, Foroiulien. epiſc. Sibinicen.
Philippus de Bec, Gallus, epiſc. Veneten.
Carolus de Rouey, Gallus, epiſc. Sueſſionen.
Georgius Draſcouitius, Croatus, epiſc quinque Eccleſ. poſtea Archiep. Coloeen. & Cardinalis.
Franciſcus de Aguirre, Hiſpanus epiſc. Crotonen.
Andreas de Gueſta. Hiſpan. epiſc. Legionen.
Antonius Gorrionero, Hiſp. epiſc. Almerien.
Antonius Auguſtinus, Hiſp. epiſc. Ilerden. poſtea Archiep. Tarraconen.
Angelus Maſſarellus, Septẽpedanus epiſc. Theleſin.
Antonius Ciurelia, Barenſis, epiſc. Buduenſis.
Dominicus Caſablanca, Meſſan. Ord. Præd. epiſc. Vicenſis.
Petrus Faunus Coſtacciarius, epiſc. Aquen.
Io. Carolus Bouius, Bononien. epiſc Oſtunen. nunc Archiepiſc. Brunduſinus.
Hugo Boncompagnus, Bonon. epiſc. Veſtanus, nunc Card. tit. S. Sixti deinde Pont. Max. 1572. nuncupatus Gregor. XIII.
Saluator Pacinus de Colle, epiſc. Cluſinus.
Lupus Martinez, Hiſp epiſc. Elnen.
Carolus de Iſpinay, Gallus, epiſc. Dolen.
Ægidius Spifame Gallus, epiſc. Niuernen.

An-

Antonius Sebastianus Minturnus de Traiect. episc. Vxentin.
Bernardus de Bene, Florentinus, episc. Nemausen.
Dominicus Bollanus, Venetus, episc. Brixien.
Io. Antonius Vulpius Gomen. episc. Gomen.
Ludouicus de Ginolhac, Gallus, episc. Tutellen.
Philippus Maria Campegius, Bonon. episc. Feltren.
Io. de Quignones, Hisp. episc. Calaguritan.
Didacus Couaruuias de Leyua, Hisp. ep. Ciuitaten.
Philippus Gerius, Pistorien. ep Isclanen. nunc Assis.
Io. Antonius Fachinetus, Bonon. episc. Neocastren. Card. à Greg. XIII. 1582. 12. Decemb. & postea Summ. Pont. *Episcopi Pij Quarti.*
Hippolytus Capilupus Mantuan. episc. Fanen.
Io. Fabritius Seuerinus, Neapolitan. Episc. Aceren.
Martinus Ritouius, Flander episc. Ipren.
Antonius Hauetius, Ord. Præd. Flander ep. Namurc.
Constantinus Bonellus, Feretran. ep. ciuitatis Castelli
Iulius Superchius, Ord. Carmelitarum, Mantuanus; episc. Accien. nunc Capitulan.
Matthæus de Concinis, Florentinus, episc. Corton.
Nicolaus Sfondratus, Mediolanensis, episc. Cremonen. Card. à Greg. XIII. 1583. 12. Decemb. & Papa die 5. Decemb. 1590. appellatus Gregor. XIV.
Ventura Buffalinus Tifernas, Episc. Massauen.
Ludouicus de Bueil, Gallus episc. Vencien.
Hieronymus Galleratus, Mediol. Episc. Sutrinus.
Io. Petrus Delphinus, Venetus, Ord. Canon. Regularium, episc. Zacinthi, & Cephaloniæ secundus.
Ioan. Andreas Bellonius, Messanen. episc. Massalub.
Georgius Z: schouid Hungarus Ord. Min. S. Francisci de Obseru. episc. Sinien.
Federicus Cornelius, Venetus, episc. Bergomen. postea Patauin. & Card.
Stephanus Bouther, Gallus, episc. Corisopiten.
Io. Paulus Amanius, Cremens. episc. Angloen.
Alexander Sfortia de S. Flora, episcopus Parmen. nunc Card. tit. S. Maria in Via.
Antonius le Cirier, Gallus, episc. Abrincen.
Andreas Mocenicus, Venetus, episc. Nimosien.
Benedictus Saluinus, Firmanus episc. Verulanus.

Gu

Gulielmus Cassador, Hisp. episc Barchionen.
Petrus Gonzalez de Mendoza, Hisp. episcopo Salmantin.
Martinus de Corduba de Mendoza Hisp. Ord. Præd. episc. Dertusen.
Iulius Magnanus Placent. Ord. Min. Conu S. Fran. Episc. Caluen.
Valentinus Herbutus, Polonus, Episc. Præmisilien. Orator Regis Poloni.
Simeon Aleorus Foroliuien. electus Episc Foroliuien. mortuus est Tridenti, die 20 Augusti 1562.
Petrus de Xaque, Hisp. Ord. Præd. Episc. Niochen.
Prosper Rebiba, Messanen. Episc. Troianus postea Patriarcha Constantin.
Melchior à Vosmediano, Hisp. Episc. Guadiscen.
Hippolytus de Rubeis, Parmensis, Episc. Papien. postea Cardinalis.
Didacus de Leon, Hisp Ord. Carmel. Ep. Columbr.
Annibal Saracenus, Neapol. Episc. Licien.
Paulus Iouius Comen. electus Episc. Nucerin.
Hyeronimus Triuisanus. Venetus, Ord. Præd. mortuus est Tridenti die 9 Septemb. 1562. ep. Veron.
Hieronymus Ragazzonus, Venetus, Episc. Famagust. postea Bergomen.
Romulus de Valentibus de Trebia, Ep Conuersan.
Lucius Maranta, Venusinus, Episc: Lauellen.
Symon de Nigris, Genuen. Episc: Sarzan. mortuus Cardinalis declaratus.
Theophilus Gallupus, Tropien. Episc. Oppiden.
Iulius Simoneta, Mediolanen. Episc. Pisauren.
Petrus de Albret. Gallus, Episc. Conuenarum.
Iacobus Guidius, Volateranus, Episc. Pennen. Adrien.
Didacus Ramirez, Hisp. Episc. Pampilonen.
Franciscus del Gado, Hisp. Episc. Lucen.
Ioannes Clausse, Gallus, Episc. Senecen.
Iacobus Gibertus de Nogueras Hisp. Episc. Aliphan.
Ioannes Annius, Neapol. Episc. Hipponen. & Coadiutor Bouinus.
Antonius Maria de Saluiatis, Romanus Episc. S. Pauli postea Card. à Greg. XIII. 1583.

Mat-

Matthæus Priolus, Venetus, Episc. Æmon. nunc picentinus.
Thomas Lilius, Bon. Episc. Soranus, deinde Plac.
Hieronymus Guerrinus, Feretranus, Episc. Imolen.
Thomas Oyerlaithe, Hibernus, Episc. Rossen.
Franciscus Valete, Gallus, episcopus Vabren.
Fabius Pignatellus, Neapolitanus, episcopus Monopolitanus.
Carolus de Vicecomitibus, Mediolanen. episcopus Vintimilien. mortuus Car. tit...
Ioannes Colosaurinus, Hungarus, Ord. Præd. obijt Tridenti die 24. Nouembris, Anno 1562. episc. Canadien.
Andreas Duditius Sbardellatus, Hungarus, episc. Tinien, nunc Quinque ecclesien.
Spinellus Bentius, Politianus, Episc. Montispolitiani.
Franciscus Abundius, Castillioneus, episcopus Bodien nunc. Card. tit...
Stanislaus Falefchi, Polonus, episcop. Theodosien.
Eugenius Ohairt, Hibernus, Ord. Præd. Episcop. Acaden.
Donaldus Magongial, Hibernus, Episc. Rapoten.
Guido Ferrerius, Pedemontanus, Episc Vercellen. nunc. Card. tit....
Io. Baptista Sighicellius, Bonon. episc. Fauentinus.
Sebastianus Vantius de Arimino, episc. Vrbeuetan.
Io. Battista Lomillinus, Messanen. episcopus Gardiensis,
Io. Battista Milanesius, Florent. episc. Marsican.
Augustinus, Moligaatus, Vercellensis, episc. Triuicanen.
Carolus Grimaldus, Genuen. Episc. Sauonen.
Fabricius Landrianus Mediolanen. episc. S. Marci,
Bartholomæus Ferrantius, Amerinus, episcopus Amerinus.
Petrus Fragus, Hisp. episc. Vsellen. nunc Algaren
Hieronymus de Gaddis, Florent. episc. Cortonen.
Franciscus Contarenus, Venetus episc. Paphen.
Io. Dolphinus, Venetus, episc. Torcellanus.
Alexander Molus, Comen. episc. Minoren.

Hie-

Hieronymus Vielnus, Venetus, Ord. Præd. episc. Argolicen.
Franciscus Ragusceus, Ord. S. Francisci de Obseru. Episc. Marchanen.

Abbates.

Ludouicus de Baissey Abbas Gistercien. & Generalis.
Hieronymus Souchier Gallus, Abb. Claraeuallen, postea Generalis, & deinde Cardinalis.
Simplicianus Abb. Sancti Saluatoris Papiæ, de Vultulina, Congregationis Cassinen.
Stephanus Cataneus, Nouarien. Abb. S. Mariæ Gratiarum, Placentin. diæc Congregat. Cassinen.
Augustinus Loscus, Hispanus, Abb. S. Benedicti de Ferraria, Congregat. Cassinen.
Eutichius Cosdes, Antuerpien. Abb. S. Fortunati apud Bassianum., Congreg. Cassinen.
Claudius Sainctes, Callus, Abb. Luneuilan.
Cosmus Damianus Hortulanus Hisp. Abb. Villabertrandi.
Vincentius Iustinianus, Genuen. Generalis, Ord. Prædicator. Card. Pij V.
Franciscus Zamorra, Hisp. Generalis Ord. de Obseruant.

Generales.

Antonius de Sapientibus, Augustanus, Generalis, Ord. Minor. Conuentualium.
Christophorus Patauinus, Generalis, Ord. Eremitar. S. Augustini.
Io. Baptista Migliauacca, Asten. Gener. Ord. S. Mariæ Seruorum.
Stephanus Fazinus, Cremonen. Prouincialis Lombardiæ, pro Generale Carmelitarum.
Iacobus Lainez, Hispanus, Præpositus Generalis. Societ. Iesu.
Thomas ... ciuitatis de Castello, Gener. Capuccinorũ

Doctores Legum pro sacro Concilio.

Gabriel Paleottus, Bonon. Auditor Rotæ, nunc Episc. Bononien, & Card.
Scipio Lancellotus, Rom. Aduocatus Consistorialis, Cardin. à Greg. XIII. 1583.
Io. Baptista Castellius Bonon. Promot. deinde episc. Arimin.

M Mi-

Michael Thomasius, Maioricen. Doctor Decretorũ, nunc ep. Ilarden. *Theologi à summo Pontifice missi.*
F. Petrus de Soto. Ordin. prædic. Hisp. obiit Tridenti, mense Aprili 1563.
Alphonsus Salmeron Hisp. Societatis Iesu.
Franciscus Torensis, Doctor Theologus, Hispanus
Antonius Solisius, Doctor Theologus, Hispanus
F. Camillus Campegins, Papien. Inquis. Ferrariæ, Ord. Prædic.
F. Hieronymus Brauo, Hisp. Ord. prædicator.
F. Adrianus Valentinus, Venetus, Ord. prædic. in demortui F. Petri de Soto locum, nunc illust. Domini Veneti, Inquis. Gen.

Doctores Theologicæ facultatis Parisiensis, missi à Carolo IX Galliarum Rege Christianissimo.

Nicolaus Maillard, Decanus facultatis parisiensis.
Ioannes pelletier.
Antonius Demochates Ressonæus.
Nicolaus de Bris.
Iacobus Hugonis, Franciscanus, idem etiam procurator Reuer. Ioan. Vrsini episc. Trecorensis.
Simon Vigor.
Ricardus de pre.
Natalis pailet, obijt Tridenti 7. Kal. Decemb. 1562.
Robertus Fournier.
Antonius Coquier.
Lazarus Broychot.
Claudius de Sainctes, Canonicus Regularis.

Theologi missi à Philippo Rege Catholico.

Cosmus Damianus, Hortulanus, electus Abb. Vilabertrandi.
Ferdinandus Tritius, Doctor Theologus, Canonicus Caurien.
Ferdinandus Vellosillus, Doctor Theolog. Canonic. Saguntinus.
Thomas Dassio I. V. D. canonic. Valẽtinus Licẽtiat.
Antonius Couarruuias, Auditor Granaten.
Ferdinandus Menacancensis, Decretorum Doctor.
F. Ioan. Ramirez, Hisp. Minister prouinc. D. Iacobi.
Fr. Alphonsus Contreras, Commissarius Ord. in curia Regis Hisp.

Fr. Michael de Medina, Hisp. Ord. Min. S. Theolog. Doct.
Fr. Ioan. Lobera, Hispan. S. Theologiæ Doctor Salmanticæ, missus in societatem ministri prou. D. Iacob. sup. memorati.
Cosmus palma Fonteyus, Sacræ Theologiæ Doctor, Hispanus, Hortulani Abb. descrip. & Corres.
Fr. Io. Gallo Hisp. Ordinis prædicatorum.
Fr. petrus Fernandez, Hisp. Ord. præd. in societate Magistri Gallo.
Fr. Desiderius de S. Martino, panor Ordin. Carmelit.
Michal Baius de Atho, Sacræ Theologiæ Doctor.
Io. Hessels, Louanij, S. Theologiæ Doctor.
Cornelius Iansenius, Hulstensis, Sacræ Theologiæ Doctor postea ep sc. Gandauen.

Theologi missi à Rege Portugallia.

Fr. Franciscus Fonero, Ordinis prædic.
D. Iacobus à payua de Andrade, Lusitanus, Doctor Theolog.
D. Melchior Cornelius, Decr. Doct. Senat. Regis portugalliæ.

Ab Excellentissimo Duce Bauaria

Ioannes Cauillonius, Flander, Societatis Iesu.

Procuratores Episcoporum absentium.

Merchantus Doctor Theologus, pro Illustriss. Card. de Mendoza, episc. Burgen.
Io. Gothardius Cler. Sec. Germanus, pro R. Episc. Ratisbon.
Georgius Hochenuarter, Cler. Sec. Doctor Theologus, Suffraganeus pro Reuerendiss. episc. Basileensis.
Fr. Felicianus Ninguarda à Morbinio, Ordin. pręd. pro Illust. D. Salisburg. Orator.
Petrus Cumel, Doctor Theologus, Can. Malacitanus, pro Reuer. Malacitano.
Io. Delgadus, Doct. Theol. Canonicus Tudensis, pro Do. Io. de S. Æmiliano Reuerendiss. Episc. Tudensi.
Gaspar Cardillus, Villalpandeus, Segob. Doct. Theol. pro Reuer: episc. Abulen.

Fra. Io. de Ludenna, Doctor Theologus, Ord. præd. pro Reuer. episc. Seguntino.

F. Franciscus Orantes, Lector Vallisoleti, Ord. Minorum, pro Reuer. episc. palentino,

Cæsar Ferrantius Suessanus, Doctor Theologus, pro Reuer. episc. Suessano, apud Reuer. Illerdensem.

Procuratores Ordinum.

Io. Coutignon, Doctor Gallus, prior & procur. Ord. Cluniacensis.

Nicolaus Boucherat, Gallus, prior Monasterij de Recluso, procurator Generalis Ord. Cisterciem.

Theologi sæculares, & Doctores Iuris Canonici.

Georgius Girard. Gallus, Doctor Theol. cum Reu. Andegauensi.

Gentianus Heruetus, Gallus, cum Illustris. & Reuer. cardinali à Lotharingia.

Franciscus Sancius, Decanus facultatis Theologicæ, & Canonic. Salmantic. cum Reuer. Salman.

Matthæus Guerra, Consentinus, Calaber, presb. sæcularis, cum Reuer. episcopo S. Marci.

Federicus Pendasius cum Illust. Card. de Mantua, Legato S. Concilij.

Io. Franciscus Lombardus, cum Illustr. Card. Seripando, Legato S. Concilj.

Petrus Morcatus, Theologus, cum Reuer. Vicensi.

Trigillius Doctor Theologus, Canonicus Legionen. cum Reueren. Legionen.

Sobanus Doct. Theologus cum Reuer. Legionem.

Antonius Leitonus, Doctor Theol. cum Reuer. Coymbricensi.

Petrus Fontidonius. D. Theol. cum. Reuerendiss. Salmantino.

Ioannes Villeta D. Theolog. cum Reuerendiss. Barchinonen.

Io. Fonseca, D. Theol cum Reuerendiss. Archiepiscopo Granaten

Michael Oroncuspe, Doct. Theol. cum Reuerend. Episcop. Pampilon.

Alphonsus Fernandez della Guerra, Hisp. Doctor Theologus, cum Reuer. Guandixien.

Michael Ytero D.V.I. cum Reuer. episc. Pampilon,

Iose-

Iosephus Puebla, Doct. Theolog. cum R. episc. Ciuitaten.
Io. Chiaon, Doct. iuris Canonici, cum R. Episc. Almer.
Antonius Garsias Doctor Theologus, cum Reu. Episc. Oueten.
Benedictus Arias Montanus, Ord. S. Iacobi, Doctor Theologus, cum Reuer. Segobien.
Ioannes Barcellona, Theolog. cum Reuer. Episc. Vxellen.

Doctores Galli, Ordinis S. Benedicti.

Ioan. Ghartougne, Doctor Theologus.
Ioan. de Verdun, Doctor Theologus.

Theologi Ord. FF. Predicatorum.

Angelus Closus Florent. cum Illustriss. Card. Mantuano Legato S. Concilij.
Seraphinus de Caballis, Brixien. prouincialis terræ S. cum Reuer. suo Generali.
Helisæus Capys, Venetus, Theologus, cum Reuer. Archiepisc. pragen.
Petrus Aridien. Gallus cum Reuer. D. Cenomanen.
Bernardus Bernardi, Gallus, Inquisitor Auinionis, Vicar. Congr. Franciæ, cum Reu. D. Nemausensi.
Ioan. Matthæus Valdina, cum Reuer. Dom. Tarentino.
Petrus Martyr Coma, Hisp. cum Reuer. Dom. Gerundesi.
Petrus Zatores Hisp. cum Reuer. Dom. Dertusensi.
Antonius de Grosupto, cum Reuer. D. Vigleuanensi.
Aurelius de Chio, cum Reuerend. D. Spalatrensi.
Adrianus Valentinus, Venetus, cum Reuerend. D. Nicosiensi.
Marcus Medices, Veronen. cum Reuerendiss. D. Ceneten.
Benedictus Herba, Mantuanus, cum Reuerend. D. Brixiensi.
Michael de Ast, Genuensis, prior S. Laurentij.
Constantinus Coccianus Isorella, cum Reu. Dom. Montis politiani.
Henricus de Sancto Hieronymo, cum Reu. Dom. Bracaren.

Ludouicus de Soto maior, cum Reuer. D. Georg. de Tuyde.

Baptista de lugo, cum Reuerend. D. Veronensi.

Hieronymus Barolus, papien.

Theologi Ord. Min S. Francisci de Obseruantia.

Aloysius de Burgonouo, placent. Sacræ Theolog. Lector Bononiæ, Commissarius Generalis, nunc Ordinis Generalis.

Thomas de Sogliano, Italus, prouinc. Bonon. Minist.

Antonius de padua, Lusitanus, Ordinis Secretarius.

Bonifacius Raguseus, Apostolicus prædicator, Terræ S. Gubernator, nunc Episc. de Stagno in Dalmatia

Angelus de petriolo, Italus, Lector Sacræ Theologiæ perusiæ.

Angelus Iustinianus, Italus, Lector Sacræ Theologiæ Ianuæ.

Vincentius de Messina, Italus, Sacræ Theol. Lector Neapoli.

Iulius passiranus, Vrceanus, Italus, S. Theol. Lector Bergomi.

Iacobus Alani, Gallus. Theol. cum Reuer. Episc. Veneten.

Theologi Ord Fr. Minorum Conuent Italium.

Marcus Anton. Gambaronus à Lugo socius Relig.

Bartholomæus Golphus de pergula, predicator Illustriss.

Ioannes Tertius, Bergomensis, Lector Theologiæ publicus in Gymnasio papiensi.

Clemens Thomasinus de Florentia, Regens in Conuentu Sanctæ Crucis de Florentia.

Augustinus Balbus à lugo.

Ioannes Baptista Chisulphus, Ord. Scriba.

Antonius de Grignano, Regens S. Antonij de patauio.

Lucius Anguisola, placentinus, Regens S. Francisci Bononiæ.

Maximianus Beuianus Cremen. Orator per Religione, & inquisitor paduæ.

Octa-

Octauianus Charus de Neap. Regens S. Laurent. de Neap.
Antonius posius de Montellemo, Regens in Conuentu Duodecim Apostolorum Romæ.
Bonauentura Meldulen. Regens in Cōuentu Parmę.
Martialis peregrinus, Calaber, Regens in Conuentu Ferrariæ.
Antonius à Gubalo Feltren.
Andreas Schinopius de Amandula cum Reu. Dom. Cathanzario.
Balthassar Crispus, Neapolitanus, cum Reuer. Dom. Tropien.

Theologi Ordinis Fratrum Eremitarum S. Augustini.

Thadæus perusinus, cum Reu. D. Saluiato, nunc Generalis.
Io. paulus Recanatensis, cum Reuer. Dom. Quinque Ecclesien. Oratore pro Regno Hungariæ.
Simon. Florentinus, cum Illustriss. Card. Seripando, Legato.
Cherubinus Lauosius, de Cassia, cum Reuer. D. Vrcellen.
Gabriel Verratellus, Anconitanus.
Ambrosius Veronensis, prior Conuentus S. Marci in Vrbe Tridentina.
Io. Baptista Burgos, Valentinus, Hispanus.
Antonius Mondulphensis, cum Reuer. D. Pragen. Oratore.
Ægidius Volateranus, cum Reuer. Episc. Thinien.
Eugenius Pisaurensis in pręterita Quad. Conc. præd. celeberrimus.
Adamantius Florentinus, cum Illustriss. Cardin. Madrutio.
Aurelius Corinaltensis, cum D. Orat. Heluetiorum.
Balthassar Massanus cum Reuerendiss. Episcopo Catanien.
Sebastianus Fanensis, eiusdem Ord. Scriba.
Christophorus de Sanctoris Burgensis, Hispanus.
Simon de Brazzolatis, patauinus.
Angelus Ferrus, Venetus, cum Reuerendiss D. de Osma.
Petrus Lusitanus, cum Reuerendiss. D. Leirien.

Theologi Ordinis Fratrum Carmelitarum.

Ioan. Iacobus Cherecatus, Vicentinus, prouinc Venetiarum; nunc procurator Generalis Ord.

Theodorus Masius Mantuanus cum Reuer. D. Cre monensi.

Syluester Confessor Illustriss. Card. Mantuani.

Lucretius Asolanus cum Reu. D. Patriarcha Venetiarum.

Nicolaus Gallus cum Reu. P. Generali.

Erasdus Gallus cum Reu. P. Generali.

Laurentius Lauretus, Venetus, cum Reu. P. Generali.

Angelus Ambrosianus Venetus.

Theologi Ordinis Fratrum Seruorum.

Stephanus Bonuntio, Aretinus, postea Episc. Aretinus, & Card.

Amans pro Congregatione Seruorum, cum Reu. D. Sibinicen.

Officiales Sacri Concilij Tridentini.

Episcopus Cauensis, Commissarius.

Episcopus Thelesinus, Secretarius.

Ludouicus Bondonus Magist. Cæremoniarum.

Antonius Manellus, Depositarius.

Cantores Sacri Concilij.

Simon Bartolinus, Perusinus.

Ioan. Aloysius de Episcopis, Neapolitanus.

Bartholomæus Conte, Gallus.

Matthias Albo, de Fulgineo.

Franciscus Bustamante, Hispanus.

Ioan. Antonius Latinus, Beneuentanus,

Franciscus Druda, Calliensis.

Lucas Longinquus, Gisonen.

Petrus Scorteccius Aretinus.

Notarij.

Marcus Antonius Peregrinus Comensis, & Cynthius Pamphylus de S. Seuerino.

Hieronymus Gambarus Brixiensis, forensis.

Cursores S. D. N. & Sacri Concilij.

Nicolaus de Matthæis, } Allobroges.
Iacobus Carra,

NVME-

NVMERVS PRÆLATORVM CVIVSCVMQVE Nationis, qui ad Oecumenicam Tridentinam Synodum conuenere.

Prælati.	Itali	187	per procuratores	2
	Galli	26	per procuratores	1
	Germani	2	per procuratores	4
	Hispani	31	per procuratores	4
	Lusitani	3		
	Græci	6		
	Poloni	2		
	Vngari	2		
	Angli	1		
	Hiberni	3		
	Flandri	2		
	Croati	1		
	Moraui	1		
	Illirici	3		

INSCRIPTIONES
DIVERSORVM OPERVM.

QVæ plerique eruditissimi, iidemque piissimi patres, durante Tridentino Concilio, vel suo Marte confecere, vel ex alijs congessere, seu vertere, vel penè obliterata restituere: cum auctorum nominibus eo ordine dispositę, quo ipsa Opera vel primū emissa, vel denuò impressa fuerunt.

De Summi Pontificis auctoritate.

De residentia Episcoporū, & beneficiorū pluralitate.

De Pontificis Maximi, & Concilij Generalis auctoritate, ad Basileensium Oratorem responsio coram Sanctiss. D. Eugenio Papa IV. Sacro Cardinalium Senatu, cæterisque Romanæ Curiæ proceribus, in Concilio Florentino, viua voce exhibita per Ioannem à Turre Cremata presbyt. Cardinalem S. Xyxti, nunc primum in lucē edita: Opera Camilli Campegij, Theologi Papiensis.

Constitutiones Sanctorum Apostolorum, Doctrina Catholica à Clemente Romano Episcopo, & ciue conscripta, libri octo.

Francisci Turriani prolegomena, & explantationes apologeticæ, in easdem Constitutiones Græcè scripta.

De Constitutionibus Apostolicis, B. Clemente Romano Auctore, libri octo, nunc primùm à tenebris eruti, & ad orthodoxam fidem astruendam apprimè vtiles.

Ioanne Carolo Bouio, Episcopo Ostunensi, nunc Archiepiscopo Brundusino interprete.

Eiusdem Scholia in loca, quæ dubitationem aliquam habere videntur.

De Quadripartita Iustitia libri tres. De Sacrificio Missæ, & Sacrosanctę Eucharistiæ celebratione, per Christum in cœna nouissima. De Cœna, & Calice Domini quoad laicos, & Clericos non celebrantes libri tres. Auctore Gaspare Casalio Lusitano, Legeriensium Episc.

Isaiæ

Isaiæ Prophetæ vetus, & noua ex Hebraica versio, cum comment.

F. Francisco Forerio, Vlyssiponensi, Sacræ Theologiæ professore Dominicano, Auctore.

Christiana Paranesis, siue de recta in Deum fide, libri septem.

F. Michaele Medina, Hisp. Ord. de Obseruantia, authore. Eiusdem Disputationes de Indulgentijs.

Locorum Catholicorum tum sacræ Scripturæ, tum etiam antiquorum patrum, pro orthodoxa, & vetere fide retinenda libri septem F. Francisco Horantio, Hispano, Ord. Min. Regularium Obseruantiæ, auctore.

Petri Fontidonij Segobiensis, Doctoris Theologi, pro sacro œcumenico Concilio Tridentino Aduersus Ioannem Fabricium Montanum, ad Germanos.

Orthodoxarum explicationum libri decem, in quibus omnia ferè de Religione capita, quæ is temporibus ab hæreticis in controuersiam vocantur, apertè, & dilucidè explicantur, præsertim contra Martini Chemnicij petulantem audaciam, Auctore R. D. Diego Payna Andradio Lusitano.

Commentarius in sacrum D. N. Iesu Christi Euangelium, secundum Matthæum.

A. P. Ioanne Suarez, Episc. Conimbricensi: & Arganisi Comite, editus.

Thomæ ab Argentina commentaria in 4. lib. Sentent. recognita, & à mendis, quibus passim scatebant, repurgata.

Suprascripti libri omnes ex officina Francisci Ziletti prodiere.

Assertio fidei Catholicæ aduersus articulos, vtriusque Confessionis fidei Annæ Burgensis I. D. in Academia Aurelianens. olim professoris. Auctore Feliciano Ninguardo à Morbinio, Dominicano, Doctore Theol. Reuerendiss. & Illustris. Archiepisc. ac Principis Salisburgen. Consiliario, & in Sacro Tridentino Concilio Oratore.

Disputationes aduersus protestationem 35. Hæreticorum Augustanæ confessionis. Habitæ à Gaspar.

Cardillo Villulpandeo Hisp. Segob. Doctore.
Antonij Sebastiani Minturni, Episcopi Vxentini, de officijs Ecclesiæ præstandis.
D. Bonauenturæ in quatuor libros Sentent. lib. quatuor. Item Opusculorum eiusdem Tomi duo, ab innumeris ferè mendis purgati, & annotationibus, tàm rerum memorabilium, quàm locorum Scripturæ, & Doctorum in margine nunc denuò decorati. Iussu R. P. F. Francisci Zamorta, totius Seraphici Ord. de Obseru. Gauer. Ministri.

BVLLA SANCTISS. D. N. PII, Diuina Prouidentia Papæ IV.

Super declaratione temporis ad obseruanda Decreta œcumenici, & Generalis Concilij Tridentini.

PIVS EPISCOPVS, ET SERVVS SERVORVM DEI. Ad perpetuam rei memoriam.

SIcut ad sacrorum Conciliorum decreta, ac Canones auctoritas, atque confirmatio Apostolicæ Sedis & debet, & solet accedere, ita si qua super eis exorta sit dubitatio, eiusdem Sedis iudicio, & declaratione tollenda est. Ad aures nostras peruenit, multos esse, qui dubitent, ex quo tempore cæperint decreta Sacri Generalis Concilij Tridẽtini ad reformationem, & ius positiuum dumtaxat spectantia, eos, ad quos pertinent, obligare, illa præsertim, quæ tempora certa præstituunt ad Prouinciales, Diæcesanasque Synodos celebrandas, ad sacros ordines suscipiendos, ad Religionem profitendam, ad Parochiales Ecclesias, aliaqua beneficia Ecclesiastica, quæ eiusdem Concilij decretis retineri prohibitum sit resignanda, & ad complures res huiusmodi exequendas, ac alias omnes ad prædictam reformationem, iusque positiuum tantum spectantes, quæ obseruari, aut euitari debeant. Nos itaque, vt omnis controuersia, dubitatioque tollatur, Motu proprio eam rem, prout rationi, iuri, & æquitati conuenire cen-

censuimus, duximus declarandam. Nam, etsi ipsius Concilij decreta etiam de venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Card. consilio, & assensu in Consistorio nostro secreto confirmata à nobis fuerunt sub finē mensis Ianuarij & ab eo etiam tēpore apud hanc S. Sedē obseruari cœperunt, quia tamē non parum temporis in eis Romæ diligenter, emendatèque imprimendis necessario consumptum fuit, & in iure etiam communi sancitum est, vt Constitutiones nouę vim non nisi post certum tempus obtineant, ęquū nobis, & iustum visum est: prædicta decreta omnia ad dictam reformationem iusque positiuum dumtaxat spectantia, à Kalen. Maij proximi præteriti omnes obligare cœpisse, neque post eam diem excusationem cuiusquam, quod ea ignorauerit, admittendam, atque ita Apost. auctoritate declaramus, ac definimus, & ab omnibus iudicari debere, mandamus, atque statuimus. Decernentes, irritum, & inane, si quid secus à quoquam quacumque dignitate, auctoritate, & potestate prædito contigerit iudicari. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, alijsque in contrarium facientibus quibuscumque. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, definitionis, mandati, statuti, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli, Apostolorum eius, se nouerit incursurum.

Dat. Romæ apud S. Petrum anno Incarnat. Dominicæ 1564. 15. Kal. Augusti, Pontificatus nostri anno quinto.

Ferd. Card. Cæsius.

Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

Registrata apud Cæsarem Secretarium.

Anno à Natiuitate Domini 1564. Indictione 7. die verò 20. Mensis Iulij, Pontif. Sanctiss. in Christo Patris, & Domini nostri, D. Pij, Diuina Prouidentia Papa IV. anno quinto. Retroscripta littera, affixa, lecta, & pu-

publicata fuerunt in valuis Basilicarum Principis Apostolorum de Vrbe, & S. Ioan. Lateranen. necnon Cancellariæ Apost. & in acie Campi Floræ, per nos Iacobum Carra, & Iulium Parinum, prælibati Sanctissimi Domini nostri Papæ Cursores.

Antonius Clerici Magister Cursorum.

MOTVS PROPRIVS S.D.N.D. PII, Diuina Prouidentia Papæ Quarti.

Per quem deputantur octo Reuerendissimi Cardinales, qui faciant obseruari reformationes, ab ipso editas, necnon decreta sacri œcumenici, & generalis Concilij Tridentini.

PIVS PAPA IV.

MOtu Proprio, &c. Alias nonnullas constitutiones, & ordinationes, reformationem maioris Pœnitentiarij, ac sacræ Pœnitentiariæ, ac Vicarij nostri, ac eius officij, necnon Cameralis, & Cam. Apostol. ac illius causarum Auditoris, necnon Palatij Apostolici causarum Audit. ac Gubernatoris, & Capitulinæ Curiarum, & contradictoriarum, aliarumq; almæ Vrbis nostræ, ac Romanæ Curię tribunalium, & officiorum concernentes, edidimus, quæ tamen (vt intelleximus) ab eorumdem officiorum, & tribunalium præfectis, ac officialibus minus diligenter obseruantur. Cùm autem enixæ nostræ voluntatis sit, vt illa, & pariter decreta Sacri Concilij Trident. in his, quæ ad eorum officia spectant, ab eisdem omninò obseruentur. Nos propterea considerantes, parum esse iura condere, nisi sint, qui ea executioni demandari faciant, & in præmissis, prout ex debito pastoralis officij nobis (meritis licet imparibus) iniuncti obligamur, salubriter, & vtiliter prouidere, præfatasque constitutiones, & ordinationes, ac decreta Concilij, quas, & quæ hic haberi volumus pro expressis, inuiolabiliter obseruari volentes; Venerab. Fratri nostro Io Episc. Tuscul. Morono, Io. Michaeli S. Anastasiæ Saraceno, ac Io. Bapt. S. Clementis Cicadæ; necnon Michaeli S. Sabinæ Alexandrino, Clementi S. Mariæ in Aracæli, & Ludouico S. Cyriaci in Ther-

in Thermis Simonetæ, ac Carolo S. Martini in Mõtibus Borromæo Presbyteris, necnõ Vitellotio S. Mariç in porticu Vitellio nuncupatis, titulorum, Diacono, Cardinalibus, committimus, & mandamus, quatenus ipsi, seu eorum maior pars coniunctim, vel diuisim, eorum arbitrio, & tanquam executores ad litterarum, constitutionum, & decretorum prędd. cõstitutiones, & ordinationes, ac decreta præfata, iuxta tenores eorum ac litterarum desuper confectarũ, per quoscumque Pœnitentiariæ, Vicariæ, & Cameræ, ac Rotæ, Curiarum, ac Tribunaliũ prædd iudices, & officiales, sub excommunicationis latæ sententiæ, ac priuationis officiorum, & alijs eisdem Cardinalib. benè visis, etiã pecuniarum, eo ipso incurrendis pœnis, firmiter obseruari faciant, & cum effectu, nisi tàm in executione dictorum decretorum Concilij, quàm dictarum litterarum nostrarum aliqua dubietas, aut difficultas emerserit, quo casu ad nos referatur, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis, ac eos, qui litteris, & decretis prædictis, & eorundem Card. mandatis non paruerint ea nunc prout ex eadem die, & è contra, illorum officijs priuatos, necnon ad illa, & alia Rom. Curiæ officia in posterum obtinenda, inhabiles, ac ipsis, ab eisdem officiis sic priuatis, illa tanquam per priuationem vacantia à Datario nostro vendi, & à quibuscunis personis idoneis pro pretio conuenienti emi, liberè, & licitè posse auctoritate nostra curent, nuncient, decernant, ac declarent, prout nos harum serie nunciamus, decernimus, & declaramus. Non obstantibus quibusuis Constitutionibus. & Ordinationibus Apostolicis, & Pœnitentiariæ, & Curiarum, necnon Tribunalium prædictorum statutis, &c. etiã iuramento, &c. roboratis priuilegijs quoque, indultis, & litteris Apostolicis illis, à dictis officialibus, & Tribunalibus sub quiscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis, etiam motu simili, &c. & aliàs quomodocumque concessis, &c. Quibus omnibus, &c. illorum tenores, &c. hac vice latissimè derogamus, eaque aduersus præmissa nullatenus suffragari volumus, cæterisque con-

contrarijs quibuscumque.

Placet Motu proprio I.

Dat. Romæ apud S. Marcum, quarto Nonas Aug. Anno quinto.

BVLLA SS. D. N. PII, Diuina Prouidentia Papæ IV.

Contra quoscumque Ecclesias, & beneficia Ecclesiastica quæcumque in confidentiam retinentes siue recipientes.

PIVS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI, Ad perpetuam rei memoriam.

ROmanum Pontificem in excelsa militantis Ecclesiæ specula constitutum, vigiles mentis oculos, non solùm in absentium extendere, sed potissimum in præsentium, domesticorumque fratrum, & filiorum suorum mores diligenter perscrutando, aliquando reflectere, ac eos præsertim, quos in Apostolicæ solicitudinis partē euocauit Altissimus, nedū ab omni pactionis illicitę contagione, verùm etiā ab eius omnimoda suspicione vacuos, & immunes cōseruare decet: vt qui cæteros illustris officij sublimitate antecellunt, eosdem prisca etiam illa morum integritate præstare dignoscantur. Sanè licet dudum, cùm certam simoniacæ grauitatis speciem, quam beneficiorum confidentiam vocant, in Romanam Curiam, atque adeo in sacrum venerabilium fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Collegium, quasi per cuniculos irrepsisse, ac nonnullos ex ipsis fratribus nimia quadam facilitate, seu potius importunis amicorum, familiariumq. precibus adductos, beneficia Ecclesiastica in confidentiam huiusmodi recepisse, & frequenter recipere, intelleximus: hanc illicitam beneficentiæ exercendæ, seu amicitiæ colendæ viam, à tam sancto Collegio prorsus eliminare cupientes, eosdem Fratres in Concistorio nostro secreto non semel admonuerimus, huic aliena beneficia custodiendi modo ne assue-

assuescerent, neve illa hoc pacto reciperent, vtque sic recepta dimitterent. Nihilominus nuper ad aures nostras peruenit, eorum aliquos monitionis nostræ, imò potius suimet oblitos ea, quæ custodienda receperant, beneficia nondum tamen dimisisse. Et insuper illos & nonnullos alios, etiam Patriarchas, Archiepiscopos, & alios Episcopos, ac etiam Cameræ Apostolicæ Clericos, Ecclesias, Monasteria, dignitates, & alia beneficia huiusmodi in sui fauorem resignata, cessa, vel aliàs dimissa, acceptasse, aut de illis per obitum, vel alias vacantibus, à nobis, & prædecessoribus nostris, seu etiam ab Ordinarijs, & alijs inferioribus collatoribus, etiam ad patronorum præsentationem, ad alterius commodum sibi prouideri obtinuisse, illaque, ac etiam alia aliter vacantia, sibi in titulum, commendam, vel administrationem, aut aliàs dicta auctoritate concessa, quandoque in resignantium, vel cedentium, seu etiam aliorum fauorem cessisse, vel aliàs dimisisse. Ac sibi propterea pensiones annuas, ac fructus, reditus, & prouentus Ecclesiarum Monasteriorum, dignitatum, & aliorum beneficiorum huiusmodi in toto, vel in parte, etiam aliquando cum facultate illas, & illos transferendi, ac etiam collationem, prouisionem, præsentationem, & aliam dispositionem beneficiorum Ecclesiasticorum, ad earumdem Ecclesiarum, Monasteriorum, & dignitatum Prælatos pro tempore existentes, ac alios huiusmodi beneficia pro tempore obtinentes pertinentium, necnon regressus, siue accessus, & ingressus ad Ecclesias etiam Cathedrales, Monasteria, ac aliàs diuersa beneficia ecclesiastica sibi reseruari procurasse, & obtinuisse ad hoc, videlicet, vt confidentes sic decimarum Apostolicarum, vel communis dicti Collegij, & annatæ, aliorumque iurium dictæ Cameræ debitorum solutionem eludant, integrisque beneficiorum etiam in mensibus Apostolicis vacantium, aut aliàs dispositioni Sedis Apost. generaliter reseruatorum collationibus, ac interdum, vt beneficia ipsa tempore procedente, in aliquorum tunc forsan de iure inhabilium, & incapacium, vel nondum adhuc nato-

rum

rum fauorem cedantur, seu resignentur, vel vt personæ inhabiles, incapaces huiusmodi, etiam laici, pensionibus, ac fructibus, reditibus, & prouentibus ecclesiasticis fruantur, & gaudeant, seu potius illis, & facultates transferendi prædicta abutantur in animarum suarum periculum, & perniciosum exemplum. Quare nos hanc Cardinalium eorumdem, in monitionibus nostris parendo incuriam, & tàm illorum, quàm cæterorum Prælatorum, etiam Clericorum, ac aliorum quorumcumque indignam fallaciam conniuentibus oculis minimè dissimulandam, sed huic errori, ne radices altius agat; occurrendum tandem esse censentes: Et quoniam hanc ipsorum, qui monitioni nostræ non parentes beneficia huiusmodi in confidentiam, vt præfertur, retinuerunt, & fructus ex eis indebitè, vel percipiendo, vel per alios nomine suo, etiam per simulatas illorum locationes, & fictas de receptis quietantias; ac donationes, & remissiones percipi finiendo, grauiter excesserunt Cardinalium metam: potius ex immoderata, erga suos indulgentia, quàm aliquo præceptorum nostrorum spretu processisse facilè reputamus, idcircò omnes, & singulas Ecclesias, etiam Metropolitanas, & alias Cathedrales, ac Monasteria, etiam Concistorialia, Prioratus, Præposituras, Præpositatus, dignitates, etiam maiores, & principales, etiam Conuentuales personatus, administrationes, & officia, cæteraque beneficia ecclesiastica, cum cura, & sine cura, sæcularia, & quorumuis ordinum regularia, etiam de iurepatronatus, etiam laicorum, etiam nobilium, & illustrium, etiam ex fundatione, & dotatione existentia, per eiusdem Romanæ Ecclesiæ, etiam Episcopos, Cardinales, & quoscumque alios, etiam Patriarchas, Archiepiscopos, & alios Episcopos, ac etiam eiusdem Cameræ Clericos, in titulum, commendam, vel administrationem, aut aliàs huiusmodi confidentiam iure prohibitam, cuiusuis personæ, vt præfertur, contemplatione, vel intuitu quouis modo recepta, illorum liberam collationem, & dispositionem nobis, & Sedis Apostolicæ, harum serie reseruantes, ipso iure à die receptionis eorumdem vaca-

ca-

cauisse, & vacare. Ac fructuum, & pensionum reseruationes, ac facultates transferendi, & collationis beneficiorum concessiones eis, vt præmittitur, factas, ac regressus, siue accessus, & ingressus concessos huiusmodi cessasse, & cessare, ac extinctos esse: & eosdem Cardinales, seu quosuis alios, à prima die receptionis beneficiorum huiusmodi citra, fructus, & redditus, & prouentus, earumdem Ecclesiarum, Monasteriorum, dignitatum, & aliorum beneficiorum, ac pensiones prædictas, indebitè percipere, suosque facere non potuisse, neque debuisse: sed illos omnes, & singulos ad Cameram deuolutos fuisse, & esse, illique deberi, ac ipsos Cardinales, & alios, ad quorum manus quomodolibet peruenerunt, & eorum hęredes ad integram illorum restitutionem in vtroque foro teneri, & ad id opportunis iuris remedijs compelli debere, auctoritate Apostolica tenore præsentium decernimus, & declaramus. Et insuper vniuersis, & singulis, tàm eiusdem Rom. Eccl. Cardinalibus etiam Episcop. quàm Prælatis, & Clericis, & alijs prædictis, præsentibus, & futuris, ne deinceps vllo vnquam tempore aliquas Ecclesias, Monasteria, dignitates, vel alia beneficia, etiam de dicto iurepatronatus, vti præfertur existentia, aut fructus, vel pensiones, aut regressus, seu accessus in confidentiam prædictam, aut ad effectum reseruationum huiusmodi sibi postmodum cedentibus procurandarum, recipere præsumant. Cardinalibus verò, & alijs Prælatis huiusmodi in virtute sanctæ Obedientiæ, sub interdicti ingressus Ecclesiæ, reliquis verò sub maioris excommunicationis latæ sententię pœna, per contrafacientes eo ipso incurrenda, à qua, nisi à nobis, aut à Rom. pontifice, pro tempore existente, præterquam in mortis articulo constituti, absolui nequeant, districtius inhibemus. Ac quascumque collationes, prouisiones, perfectiones, commendas, reseruationes, facultates etiam transferendi, ac regrediendi, siue accedendi, & ingrediendi, ac alias dispositiones de Ecclesijs, Monasterijs, dignitatibus, & alijs beneficijs, eorumque fructibus, & beneficiorum collationibus per nos, & alios Romanos Pontifices

tifices successores nostros, etiam Motu proprio, seu Consistorialiter, etiam per Ordinarios, & alios inferiores Collatores, & ad patronorum eorumdem præsentationem, & alias quomodolibet cum interuentu confidentiæ huiusmodi expresſę, siue occultę, ac de iure præsumptæ, & alias contra præmissa pro tempore factas, nullas, & inualidas, nulliusque roboris, vel momenti fore, neque cuiquam suffragari, sed Ecclesias, Monasteria, dignitates, ac illa beneficia huiusmodi, ipso iure, vacare ac nostræ, & Sedis Apostolicæ dispositioni reseruata, fructusque, & pensiones Cameræ Apost. applicatos, vt præfertur, esse, & censeri. Sicque in præmissis omnibus, & singulis, per quoscumque Iudices, & Commissarios, etiam ipsius Ecclesiæ Romanæ Cardinales, sublata eis quauis aliter interpretandi, & iudicandi facultate, etiam per præsumptiones & coniecturas legitimas, & eorum arbitrio (cùm aliàs confidentia huiusmodi in lucem erui, & probari non posse constet) procedendo, iudicari, & definiri debere. Ac quicquid secus super his à quoquam, quauis auctoritate scienter, vel ignoranter, attentari contigerit, irritum, & inane similiter decernimus. Non obstantibus fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, de vna, & Concilij generalis, de duabus dietis, ac alijs constitutionibus Apostolicis, necnon Collegij præfati iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus contrarijs quibuscumque. Aut si aliquibus communiter, vel diuisim, ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possunt, per litteras Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem. Et ne quispiam vllo vnquam tempore præsentium ignorantiam prætendere possit, volumus, & eadem auctoritate decernimus, quod ipsę præsentes litteræ ad Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe valuas, & per aliquem ex Cursoribus nostris, illarum copia ibi affixa, & ib dimissa, & etiam in Cancellaria Apost. de more publicentur; ac in eiusdem Cancellariæ quinterno

ad

ad maiorem partium illas in iudicio producere volentium, commoditatem describantur. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ reseruationis, declarationis, inhibitionis, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire, Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum.

Dat Romæ apud S. Petrum, anno Incarnat. Dominicæ 1564. 17. Kal. Nouemb. Pont. nostri anno quinto.

Visa de curia M. de Enciso.

Cas. Glorierius.

H. Cumyn.

Anno à Natiuitate Domini 1564. Indict. 7. die verò 5. mensis Decemb. pontificatus Sanctiss. in Christo Patris & D. N. D. Pij, diuina prouidentia Papæ IV. anno quinto, suprascriptæ litteræ Apost. publicatæ, & affixæ fuerunt ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, & Cancellariæ Apostolicæ, ac in Acie campli Floræ, dimissis ibidem in suprascriptis locis suprascriptarum litterarum copijs affixis, vt moris est, per nos Iulium Parinum, & Bernardinum Andrentium, Prælibati Sanctiss. D. nostri Papæ Cursores.

Antonius Cleriti Magister Cursorum.

BVLLA SANCTISS. D. N. D. PII,
Diuina Prouidentia Papæ IV.
super forma iuramenti professionis fidei.

PIVS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI,
Ad perpetuam rei memoriam.

[I]Niunctum nobis Apostolicæ seruitutis officium, requirit, vt ea, quæ Dominus omnipotens, ad prouidam Ecclesiæ suæ directionem, sanctis Patribus in nomine suo congregatis, diuinitus inspirare dignatus est, ad eius laudem, & gloriam incunctanter exequi properemus. Cùm itaque iuxta Concilij Tridentini dispositionem, omnes, quos deinceps cathedralibus, & superioribus Ecclesijs præfici, vel quibus de illarum dignitatibus, Canonicatibus, &

alijs

alijs quibuscumque beneficijs Ecclesiasticis, curam animarum habentibus, prouideri contigerit, publicā orthodoxæ fidei professionem facere, seque in Rom. Ecclesiæ obedientia permansuros spondere, & iurare teneantur. Nos volentes, etiam per quoscumque, quibus de Monasterijs, Conuentibus, domibus, & alijs quibuscumque locis Regularium quorumcumque Ordinum, etiam Militiarum, quocumque nomine, vel titulo prouidebitur, idem seruari, & ad hoc, vt vnius eiusdem fidei professio vniformiter ab omnibus exhibeatur, vnicaque, & certa illius forma cunctis innotescat, nostræ solicitudinis partes in hoc alicui minimè desiderari, formam ipsam præsentibus annotatam publicari, & vbique gentium per eos, ad quos ex decretis ipsius Concilij, & alios prædictos spectat, recipi, & obseruari, ac sub pœnis perConciliū ipsum in contrauenientes latis iuxta hāc, & non aliam formam, professionem prædictā solemniter fieri auctoritate Apostolica tenore præsentiū districtè præcipiendo mādamus, huiusmodi sub tenore.

Ego N. firma fide credo, & profiteor omnia, & singula, quæ continentur in Symbolo fidei, quo S. R. Ecclesia vtitur, videlicet; Credo in vnum Deum Patrem omnipotentem, factorem cœli, & terræ, visibilium omnium, & inuisibilium: & in vnum Dominum Iesum Christum filium Dei vnigenitum, & ex Patre natum ante omnia sæcula; Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt, qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cœlis, & incarnatus est de Spiritu Sancto, ex Maria Virgine, & homo factus est: crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus, & sepultus est, & resurrexit tertia die secundùm scripturas, & ascendit in cœlum, sedet ad dexteram Patris, & iterum venturus est cum gloria iudicare viuos, & mortuos, cuius regni non erit finis: & in Spiritum sanctum Dominum, & viuificantem, qui ex Patre, Filioque procedit: qui cum Patre, & Filio simul adoratur, & conglorificatur: qui locutus est per Prophetas: & vnam sanctam

Ca-

Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor vnum baptisma in remissionem peccatorum: & expecto resurrectionem mortuorum: & vitam venturi sæculi. Amen. Apostolicas, & Ecclesiasticas traditiones, reliquasque eiusdem Ecclesiæ obseruationes, constitutiones firmissimè admitto, & amplector. Itē sanctam scripturam iuxta eum sensum, quem tenuit, & tenet sancta mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu, & interpretatione sacrarum Scripturarum admitto, nec eam nunquam, nisi iuxta vnanimen consensum Patrum accipiam, & interpretabor. Profiteor quoque septem esse verè, & propriè Sacramenta nouæ legis à Iesu Christo Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulis necessaria, scilicet, Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam vnctionem, Ordinem, & Matrimonium, illaq; gratiam conferre, & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem sine sacrilegio reiterari nō posse. Receptos quoque, & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus in supradictorum omnium Sacramentorum solemni administratione recipio, & admitto, omnia, & singula, quæ de peccato originali, & de iustificatione in sacrosancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerunt, amplector, & recipio. Profiteor pariter in Missa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium sacrificium pro viuis, & defunctis, atque in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento esse verè, realiter, & substantialiter corpus, & sanguinem, vnà cum anima, & diuinitate Domini nostri Iesu Christi, fierique conuersionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem, quam conuersionem Catholica Ecclesia Transubstantiationem appellat. Fateor etiam sub altera tantùm specie, totum, atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi: Constanter teneo Purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragijs iuuari. Similiter & Sanctos, vnà cum Christo regnantes, venerandos, atque inuocandos esse, eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum Reliquias esse venerandas; Firmissimè

assero

assero, Imagines Christi, ac Deiparæ semper Virginis, necnon aliorum Sanctorum habendas, & retinendas esse, atque eis debitum honorem, ac venerationem impertiendam; Indulgentiarum etiam potestatem, à Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque vsum Christiano populo maximè salutarem esse affirmo. Sanctam, Catholicam,& Apostolicam Romanam Ecclesiam, omnium Ecclesiarum matrem, & magistram agnosco; Romanoque Pontifici, Beati Petri, Apostolorum Principis successori, ac Iesu Christi Vicario, veram obedientiam spondeo, ac iuro; cætera item omnia à sacris Canonibus,& œcumenicis Concilijs, ac præcipuè à sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata: indubitanter recipio, atque profiteor, simulque contraria omnia, atque hæreses quascumque ab Ecclesia damnatas, & reiectas, & anathematizatas, ego pariter damno, reijcio, & anathematizo. Hanc veram Catholicam fidem,extra quam nemo saluus esse potest; quam in præsenti spontè profiteor, & veraciter teneo, eamdem integram, & inuiolatam, vsque ad extremum vitæ spatium, constantissimè (Deo adiuuante) retinere, & confiteri, atque à meis subditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit, curaturum. Ego idem N. spondeo, voueo, ac iuro. Sic me Deus adiuuet, per hæc sancta Dei Euangelia.

Volumus autem, quòd præsentes litteræ in Cancellaria nostra Apostolica, de more legantur. Et vt omnibus facilius pateant, in eius quinterno describantur, ac etiam imprimantur. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ voluntatis, & mandati infringere, vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorū eius, se nouerit incursurum.

Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dom. 1564. Idibus Nouemb. Pontificatus nostri anno quinto.

Ferd. Card. Cæsius. *Cæs. Glorierius.*

Lectæ,

Lectæ, & publicatæ fuerunt supradictæ litteræ, omæ in Cancellaria Apostolica anno Incarnationis ominicæ 1564. die verò Sabbati 6. mensis Decemis Pontificatus Sanctiss. in Christo Patris, & D.N. . Pij Papæ IV. anno quinto.

A. Lomellinus Cost.

celaratio, quod gratia de non residendo, & percipiendo fructu ratione studij, non valeant sine consensu Ordinarij.

Anctissimus in Christo Pater, & D. N. D. Pius, Diuina prouidentia Papa IV. ad cuius aures nuer peruenit, nonnullos curata, vel alios sacros ories, aut personalem residentiam requirentia beneciа obtinentes, sub prætextu, quod litteris operam are cupiebant, post confirmationem Concilij Trientini per Sanctitatem suam factam, & publicatam :cum, vt litterarum studio in loco, vbi illud vigeat enerale, actu insistendo ratione beneficiorum, per os obtentorum huiusmodi vsque ad quinquennium el aliud tempus tunc expressum, dummodo infra rimum illius annum Subdiaconi fierent, ad reliuos ordines promoueri minimè teneantur, & tàm dem interim, quàm alij, etiam ad eosdem ordines, el eorum aliquem, seu aliquos promoti, quòd siiliter studentes beneficijs per eos obtentis per Viarios idoneos, per locorum Ordinarios etiam ongrua fructuum beneficiorum huiusmodi portioe illis assignata, vel aliàs deputando in diuinis deseruiendo, animarum curam illis imminentem exercendo, & alia incumbentia onera supportando, vsue ad simile tempus personaliter in eisdem benefiijs residere non tenerentur, & nihilominus interea mnes eorumdem beneficiorum fructus percipere ossent per ordinariam Sanctitatis suæ Signaturam, eu Pœnitentiariæ suæ officium dispensari, sibique ariter indulgeri obtinuerint, nullum in his, vel raudi, vel circumuentionis locum, præsertim quo d absentes à Romana Curia, de quorum qualitatius facilis notitia haberi non potest, quantum humana ratione prouideri potest, relinquere volens,

Concilij etiam Tridentini decretis inhærendo, huiusmodi dispensationes, & indulta hactenus concessa, ac tàm ipsius Pœnitentiariæ, quàm Apostolicas, & alias desuper confectas, & conficiendas litteras, processusque habitos, & habendos per easdem dictis absenitibus nullatenus suffragari, nisi singulorum Ordinariorum locorum, in quibus singula beneficia huiusmodi consistunt, consensus gratis præstandus ad id accedat, Apostolica auctoritate declarauit, decernens irritum, &c.

Placet, Publicetur, & describatur.

Lecta, & publicata fuit suprascripta Regula Romæ in Cancellaria Apostolica anno Incarnationis Dominicæ 1564. die verò Veneris 24. Mensis Nouembris, Pontificatus præfati S. D. N. Papæ, anno quinto.

A. Lomellinus Custos.

BVLLA SANCTISS. D. N. PII, Diuina Prouidentia Papæ IV.

Super residentia Prælatorum, & Parochialium, & aliorum curam animarum habentium, & residere debentium.

PIVS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI, Ad perpetuam rei memoriam.

IN suprema militantis Ecclesiæ specula, meritis licet insufficientibus diuina dispositione constituti, cunctos non solùm vigilantiæ nostræ commissos Dominicos greges, sed etiam singulorum pastorum suorum actus intensa nostræ mentis acie collustrantes, studium efficax, operamque sedulam ad hoc omninò statuimus adhibere, vt quemadmodum operosum sacri Concilij Tridentini progressum, felicemque exitum Domino cooperante, præstitimus, ita sanctissima illius decreta, ipsorum præsertim

qui

qui in Apostolicæ sollicitudinis partem vocati sunt, Pastorum officium concernentia, non tepidè, neque dissimulanter exequamur. Sanè licet in Concilio præfato saluberrima fuerit ordinatione decretum, quòd omnes, & singuli venerabiles fratres nostri, Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, Episcopi, & alij Beneficiati, apud Ecclesias sponsas suas residere teneantur, nonnulli tamen, quod non sine animi nostri mærore referimus, adeò sui, gregumque, quos olim deperditos, Saluator noster proprio sanguine redimere dignatus est, sibi creditorum obliti sunt, vt etiam nunc in alma Vrbe, vel alibi commorantes, & sacrosancta spiritualis matrimonij intra eos, suasque Ecclesias solemniter contracti iura confundentes; sponsas suas in longa quasi viduitate relictas, ac prædictas Ecclesias quomodocumque sibi concessas inuisere, & apud illas, vt probos, & prouidos patres familias decet, residere non curent, in perditionem animarum suarum, & subditorum suorum, ac perniciosum exemplum & scandalum plurimorum. Nos hanc illorum contumaciam alicuius etiam temporalis pœnæ metu frangendam, seu conuincendam esse censentes, Motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apost. potestatis plenitudine, omnibus, & singulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis præfatis, ac aliis quibuscumque, etiam quauis auctoritate, dignitate, gradu, vel præeminentia præfulgentibus, prædictas Ecclesias in commendam, vel administrationem, aut alio quouis nomine obtinentibus, & alijs quibuscumque beneficiatis curam animarum habentibus, qui iuxta decreti super residentia in Concilio prædicto promulgati tenorem, personalem in suis Ecclesiis residentiam facere tenentur, in virtute sanctæ obedientiæ, & vltra pœnas in dicto decreto Cōcilij contentas, etiam sub priuationis eorum à Regimine, & administratione Ecclesiarum suarum, ac alijs nostro, & pro tempore existentis, Romani Pontificis successoris nostri, arbitrio imponendis pœnis, districtè, præcipiendo per Apostolica scripta mandamus, quatenus omni mora cessante, in eisdem

suis Ecclesijs, iuxta formam, & tenorem dicti Concilij personaliter resideant. Et nihilominus si quos mandato nostro huiusmodi (quod absit) non parere contigerit, ne etiam tales absentes, melioris in hac parte conditionis, quam cæteri, suis Ecclesijs residentes existant, hac nostra perpetuò valitura sanctione, per præsentes statuimus, & ordinamus, quòd deinceps omnia, & singula mobilia, & immobilia, etiam in Vrbe, vel eius districtu existentia, & se mouentia, res, & bona iura, & actiones, cuiuscumque qualitatis, quantitatis, & valoris, ac vbicumque locorum consistant, ad Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos, & alios quoscumque, etiam quauis auctoritate, dignitate, gradu, & præeminentia præfulgentes, Ecclesias prædictas in titulum, vel commendam, siue administrationem, aut alio quouis nomine obtinentes, & alios quoscumque beneficiatos curam animarum habentes, qui extra prædictas Ecclesias, & Diœceses etiam in Romana Curia, aut alibi degentes, & iuxta decretum, & formam Concilij huiusmodi non residentes decesserint pertinentia, & per illos suarum Ecclesiarum, ac quorumcumque Monasteriorum, Prioratuum, Præposituarum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, cum cura, & sine cura, sæcularium, & regularium, quæ illi quomodolibet obtinuerint, ac fructuum, redituum, & prouentuum Ecclesiasticorum, necnon pensionum annuatum sibi super similibus fructibus, reditibus, & prouentibus reseruatarum, & assignatarum occasione quæsita, etiamsi facultatem specialem de illis, aut eorum parte testandi, & alias liberè disponendi à nobis & quibusuis alijs Romanis Pôtificibus prædecessoribus, & successoribus nostris, etiam cum clausulis, quòd facultates huiusmodi reuocari nequeant, alijsque irritantibus decretis obtinuerint, & in vim illarum litterarum desuper confectarum de rebus, & bonis huiusmodi iam disposuerint, tamquam spolia ad Cameram Apostolicam legitimè pertineant: liceatque dilectis filijs moderno, & pro tempore existenti Commissario nostro generali, & suis, dictæque

Ca-

Cameræ deputatis, in euentum decessus huiusmodi solitum inuentarium super rebus, & bonis præfatis conficere, illaque prout de reliquis clericorum spoliis fieri solet, ad dilecti filij nostri moderni, & pro tempore existentis generalis Thesaurarij manus redigere, dictæque Cameræ applicare, cuiusuis licentia desuper minimè requisita. Ac facultates, & desuper confectas litteras prædictas etiam motu, & scientia, similibus etiam in recompensam laborum, & obsequiorum, etiam nobis, & Eccles. Rom. dictæque Sedi impensorum, quomodolibet concessas, & etiam iteratis vicibus approbatas, illarum omnium tenore, præsentibus pro sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes in euentum obitus huiusmodi, etiamsi in Vrbe, aut eius districtu, vel alibi extra suas Ecclesias, vt præfertur contigerit ex nunc, prout ex tunc, & è contra in dictæ contumaciæ pœnam eiusdem potestatis plenitudine, & tenore reuocamus, cassamus, & annullamus. At tàm eas, quàm earum prætextu quomodolibet pro tempore condita factaque testamenta, codicillos, legata, donationes, & alias dispositiones quaslibet, etiam ad pias causas, vel in remunerationem seruitiorum, nulla, & inualida, nulliusque roboris, vel momenti fore, neque quicquam contra præsentium tenorem suffragari. Et sic per quoscumque Iudices, & commissarios, quauis auctoritate fungentes, etiam S. Rom. Ecclesiæ Cardinales, in quauis instantia, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, iudicari, & definiri debere. Ac quicquid secus à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter attentari contigerit, irritum, & inane decernimus. Per hoc autem nostris, & Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum ordinationibus, reseruationibus, & decretis, quo ad Prælatorum, & aliorum beneficiorum, etiam in suis Ecclesiis, aut Diœcesibus residentium, & ibi decedentium, quæ etiam ampliamus, & extendimus ad habentes Ecclesias in Vrbis districtu, ibique residentes, & decedentes spolia Cameræ Apostolicæ applicata, hactenus emana-

 tis

tis nullatenus præiudicare, neque quidquam in eis alterare intendimus, sed ea in suo robore, vt antea manere volumus, præterquam, quo ad eos, qui in suis Ecclesiis iuxta formam prædicti Concilii resederint, & specialem licentiam testandi habuerint: hanc enim tantùm saluam eis esse volumus. Ita, vt generalis licentia testandi eis quamquam residentibus minimè suffragetur, sed sola speciali, si quam habuerint, tueri se possint. Cœterum, vt præceptum, mandatum, statutum, ordinatio, reuocatio, cessatio, decretum, & alia præmissa, præsentesque litteræ ad eorum, quorum interest, notitiam deducantur, nullusque possit aliquam illorum ignorantiam prætendere, vel excusationem allegare, sed illa perpetuò firma, & illibata permaneant: volumus, & mandamus, quod eædem præsentes in Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, & Cancellariæ nostræ Valuis, ac Acie Campi Floræ per aliquem ex Cursoribus nostris affixæ copia illarum ibi dimissa, ab ea die omnes perinde arctent, ac si illis personaliter intimatæ fuissent. Non obstantibus præmissis, ac in fauorem curialium per felicis recordationis Sixtum IV. Leonem X. Iulium III. & quoscumque alios Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac etiam per nos editis, & approbatis. Necnon aliis litteris, constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis cœterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostri præcepti, mandati, statuti, ordinationis, reuocationis, cassationis, annullationis, decret., ampliationis, extensionis, intentionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum,

Datum Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ 1564. 7. Kal. Decembris, Pontificatus nostri anno quinto.

Cæs. Glorierius.

Visa de Curia M. de Enciso.

H. Cumyn.

Anno

Anno à Natiuitate Domini Millesimo Quingentesimo Sexagesimoquarto, Indictione septima, die verò 20. Mensis Decẽbri, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & Domini Nostri Pij, Diuina prouidentia Papæ IV. anno quinto, Retroscriptæ litteræ Apostolicæ, publicatæ, & affixæ fuerunt ad Valuas Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, & valuas Cancellariæ Apostolicæ, & in Acie Campi Floræ dimissis in præfatis locis præsentium retroscriptarum litterarum copijs affixis, vt moris est, per nos Iulium Parinum, & Bernardinum Andreu tium Prælibati Sanctissimi Domini nostri Papæ Cursores.

Antonius Clerici Magister Cursorum.

MOTVS PROPRIVS SS. D. N. PII, *Diuina Prouidentia Papæ Quarti.*

Super executione Concilij, & litterarum eiusdem Sanctiss. contra Archiepiscopos, Episcopos, Prælatos, & alias personas Ecclesiasticas non residentes in eorum Ecclesijs.

PIVS PAPA IV.

Motu proprio, &c. cùm tam per sacrosanctum œcumenicum Concilium Tridentinum, quã etiam per nostras litteras, siue Bullas etiam desuper, emanatas, & inter alias sub Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1564. 7. Kalendas Decembris, Pontificatus nostri anno quinto, Mandatum sit omnibus Episcopis, Archiepiscopis, & alijs, quibus animarum cura commissa est, oues suas agnoscere, pro eis sacrificium offerre verbique diuini prædicatione, Sacramentorum administratione, ac bonorum omnium exemplo pascere: pauperum, aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere, & signanter, munera pastoralia, & eis diligenter incumbere, & assistere, aliaque facere, quæ in dicto sacro Concilio, & in dictis nostris litteris, siue Bullis continentur. Quæ omnia nequaquam ab eis præstari, & adimpleri possunt, cum gregibus suis non inuigilant

lant, neque assistunt; sed mercenariorum more oues suas deserunt, & propterea debuissent, & deberent omnes, & singuli Episcopi, Archiepiscopi, & alij in dignitatibus Ecclesiasticis constituti, & præfecti, & quibus animarum cura existit, iuxta diuina præcepta, & prædicti œcumenici Concilij, ac prædictarum nostrarum litterarum, seu Bullarum vim, formam, continentiam, & tenorem ad eorum respectiuè Ecclesias Diœcesanas, ac alia beneficia, quibus personalis residentia requiritur ad effectum in eis personalem residentiam faciendi, sese contulisse, ac omnia, & singula in eisdem præceptis, Concilio, & litteris, siue Bullis respectiuè contenta adimpleuisse, & obseruasse. Attamen sicut accepimus, multi, & multi præfatorum præceptorum, & mandatorum contemptores, animarumque suarum propriæque salutis immemores, in dictis dignitatibus Ecclesiasticis, quibus cura animarum imminet, ac Episcopalibus, & Archiepiscopalibus respectiuè cōstituti præmissa facere, & adimplere hactenus minimè curarunt, sed distulerunt, & differunt in graue animarum suarum, gregiumque sibi commissorum periculum, & ouium suarum, perniciosum exemplum, & scandalum sententias, censuras, & pœnas propterea sibi inflictas temerè, & damnabiliter incurrendo. Quæ omnia cùm non sint conniuentibus oculis, aut impunè prætermittenda, sed grauiter; vt cæteris transeant in exemplum, cùm iam per tot menses inobedientes fuerint, censuras præfatas sustinēdo. Motu proprio, & ex certa nostra scientia, deque potestatis nostræ plenitudine, dilecto filio nostro Alexandro Riario, Cameræ Apostolicæ generali Auditori, cui alias etiam, seu prædecessori suo viuæ vocis oraculo commisimus, vt dictos Episcopos, Archiepiscopos, & alias personas Ecclesiasticas, animarum curam habentes, non residentes, pœnas præfatas in dicto Concilio, & litteris, siue Bullis nostris contentas incurrisse declararet, & ad illarum effectualem executionem, aliaque grauiora procederet, tamen quia nonnulla monitoria contra certos Episcopos, & alias personas præfatas

in vim

in vim commissionis nostræ huiusmodi sibi factæ, tunc decreuerat, & relaxauerat, ne in posterum de Ilius iurisdictione dubitari contingat, denuò eidem Auditori nostro nunc officium Auditoratus exercenti auctoritate nostra committimus, & mandamus, quatenus statim cōtra Episcopos, Archiepisc. & alios quoscumque Prælatos, tam in Vrbe, quàm alibi, & vbiq; locorū existentes, & in proprijs Diœcesibus nō residentes constito sibi quantum sufficere videbitur summariè; simpliciter, & de plano sola veritate inspecta, & manu regia de inobedientia prædicta vsq; ad sententiam inclusiuè procedat, & deinde nobis referat, vt nos in Concistorio nostro secreto de fratrum nostrorum consilio, vt moris est, ad sententiam priuationis, & depositionis, Prælatorum inobedientium huiusmodi procedere valeamus, prout procedere intendimus, quo verò ad alios curam animarū habentes vsque ad sententiam inclusiuè procedat, & exequatur; iuxta formam, & tenorem dicti Concilij, & litterarum nostrarum prædictarum, cum eisdem facultatibus, vt supra, ac alia faciat, & exequatur, prout in dictis litteris, siue Bullis continetur, cum potestate citandi, inhibendi, excommunicandi, suspendendi à diuinis, declarandi, interdicendi, aggrauandi, reaggrauandi, carcerandi, & brachium sæculare decernendi, relaxandi, & exequendi, aliaque faciendi necessaria quomodolibet, & opportuna, contrarijs quibuscumque non obstantibus, & quod præsentis nostri Motus proprij sola signatura sufficiat: ac vbique fidem faciat, in iudicio, & extra; regula contraria, & alijs quibuscumque, quibus omnibus expressè derogamus, non obstantibus. Placet Motu proprio I.

Præsentetur B. Amerin. Regens.

BVLLA SANCTISS. D. N. PII, Diuina Prouidentia Papæ IV.

Reuocatoria priuilegiorum, exemptionum, & immunitatum, facultatum, Conseruatoriarum, Indul-

torum, Confessionalium, Maris magni, & aliarum quarumcumque similium gratiarum quibuscumque locis, & personis concessarum, in his, in quibus statutis, & decretis sacri Concilij Tridentini contrariantur.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

IN Principijs Apostolorum Sede, meritis licet imparibus, diuina dispositione constituti, nihil neque vniuersali Ecclesiæ curæ, & sollicitudini nostræ commissæ, salubrius, neque iniuncto nobis Apostolicæ seruitutis officio, decentius præstare possumus, quàm quòd prouidentiæ nostræ ministerio œcumenicum Concilium Tridentinum, sicut nostris potissimum auspiciis, summaque sanctorum Patrum cōcordia per Dei misericordiam feliciter absolutum fuit: ita per vniuersos, qui Christiana pietate censentur, vbique suspiciatur, & remotis quibuslibet obstaculis, ab omnibus æqualiter obseruetur. Cùm itaque in eodem Concilio quamplurima salubria, & ad vniuersalem morum reformationem valdè vtilia decreta, atque statuta maturo præsentium ipsorum examine præcedente, sint edita, quibus multa atq; diuersa priuilegia, exemptiones, immunitates, dispensationes, facultates conseruatoriæ, indulta, & vt vocant confessionalia, & Mare magnum, & aliæ gratiæ, quæ variis tam cathedralibus etiam Metropolitanis, quàm Collegiatis Ecclesiis, Monasteriis, Conuentibus, & aliis Religiosis, etiam Fratrum Mendicantium, domibus, & ordinibus, necnon sancti Spiritus in Saxia Sancti Ioannis Lateranensis, ac incurabilium de Vrbe, Sancti Antonii Viennens. & Sancti Bernardi Iuren. aliisque Hospitalibus Militiis, eorumque Capitulis, & Conuentibus, ac Vniuersitatibus, etiam Studiorum generalium Collegiis, tàm sæcularibus, quàm Ecclesiasticis, Confraternitatibus, Societatibus, & tam Principis Apostolorum de Vrbe, quàm aliis Fabricis, S. Cruciatæ, aliisque piis locis, & operibus, necnon Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Prælatis, Abbatibus, Abbatissis, Prioribus, Præpositis, & aliis

Eccle-

Ecclesiasticis, tàm sæcularibus, quàm diuersorum ordinum, & militiarum regularibus, ac etiam laicis, cuiuscumque dignitatis, & status, ac gradus, & excellentiæ, ac etiam Ducali, Regia, & Imperiali dignitate fulgentibus vtriusque sexus, personis, necnon aliquibus Notariis, & etiam de Latere Legatis, atque Nunciis, tàm perpetuò, quàm ad tempus per plures Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos, ac Sedem Apostolicam, eiusque Legatos hactenus etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, seu etiam Imperatorum, Regum, Ducum, & aliorum Principum contemplatione, & intuitu, etiam de Fratrum consilio, diuersimodè, variisque temporibus in genere, vel specie, ex quauis etiam honesta causa concessa, & etiam pluries confirmata, & innouata fuerunt, in plerisque contrariantur. Nos, quibus in primis cordi est, tàm sancta, & Ecclesiæ Dei saluberrima decreta, vt par est, effectus vbique consequi, & ab omnibus obedienter obseruari, Priuilegiorum, Exemptionum, Immunitatum, Facultatum, Conseruatoriarum, Indultorum, Confessionalium, Maris magni, & aliarum gratiarum prædictarum, ac quarumcumque Apostolicarum, & aliarum litterarum desuper confectarum, processiuumque, decretorum, & aliorum inde secutorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro sufficienter expressis, & plenè insertis habentes: Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, quod eadem omnia, & singula priuilegia, & exemptiones, immunitates, facultates, dispensationes, conseruatoriæ, indulta, confessionalia, Mare magnum, & aliæ gratiæ in his omnibus, & singulis, in quibus illa statutis, & decretis Concilij huiusmodi contrariantur, ipso iure reuocata, cassata, & annullata, ac ad ipsius Concilii terminos, atque limites reducta sint, & esse censeantur, nec quidquam aduersus ipsa decreta, & statuta, quo minus vbique, & apud omnes obseruentur, in aliquo suffragari posse: sed ea perinde haberi, & reputari debere, ac si vnquam emanassent, au-

ctoritate Apostolica, tenore præsentium declaramus, ac etiam statuimus, & ordinamus. Decernentes nihilominus omnia, & singula, quæ vigore priuilegiorum, exemptionum, immunitatum, & dispensationum facultatum, Conseruatoriarum, Indultorum, Confessionalium, & aliarum quarumcumque gratiarum huiusmodi post id tempus, quo Concilium obligare cœpit, facta, & gesta quomodolibet fuerunt, & in posterum fient, & in his, in quibus dicti Concilii decretis aduersantur, nulla, inualida, & irrita esse, & censeri, ac nemini, etiam quantumlibet, vt præfertur, qualificato, tàm in foro (quod aiunt) fori, quàm conscientiæ suffragari posse, & deberi. Et ita per quoscumque locorum Ordinarios, aliosque Iudices, & Commissarios quauis auctoritate fungentes, etiam S. R. E. Cardinales sublata, eis, & eorum cuilibet quauis alia iudicandi facultate, in vtroque foro iudicari, & definiri debere, ac quidquid secus à quoquam quauis auctoritate sciẽter, vel ignoranter attentari contigerit, irritum, & inane decernimus. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrarijs quibuscunque. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostrę declarationis, statuti, ordinationis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum.

Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnat. Dominicæ 1565. 13. Kal. Martij, Pontif. nostri anno sexto. Cæs. Glorierius.

P. Episc. Narnien. H Cumyn.

Anno à Natiuitate Domini 1565. Ind. 6. die verò 24. mensis Februar. Pontificatus Sanctiss. in Christo Patris, & D. N. Pij, Diuina prouidentia Papæ IV. Anno eius 6. Retroscriptæ litteræ Apostolicæ publicatæ, & affixæ fuerunt in Acie campi Floræ, & Valuis Cancellariæ Apostolicæ per nos Nicolaum de Matthæis, & Camillum Cherubinum, Sanctiss. D. N. Papæ Cursores. *Antonius Clerici Magister Curs.*

ORA-

ORATIO HABITA IN SESSIONE nona, & vltima sacri Concilij Tridentini.

Celebrata duobus continuis diebus 3. & 4. Decemb. 1563. sub Pio Quarto Pontif. Max.

A R. D. Hieronymo Ragazono, Veneto, Episcopo Nazianzeno, & Coadiutore Famagust.

Hic summatim recensentur omnia in Concilio Trid. definita, quæ ad piè credendum, & ad benè viuendum pertinent.

AVdite hæc omnes Gentes, auribus percipite omnes, qui habitatis Orbem. Tridentinum Concil. iam diu cœptum aliquando intermissum distractum variè, atque diuulsum, nunc demum singulari Dei omnipotentis beneficio, summa, atque incredibili omnium ordinum, ac nationum voluntate connectitur, atque perficitur. Dies hæc quidem fælicissima Christiano populo illuxit, in qua templum Domini disturbatum frequenter, ac dissipatum reficitur, & absoluitur: & nauis hæc plena bonorum omnium ex maximis, ac diuturnis turbinibus, atque fluctibus tuta in portu collocatur, quam vtinam conscendere nobiscum ii voluissent, quorum in primis gratia hæc ipsa nauigatio instituta fuit, atque ædificii huius construendi participes extitissent, qui hoc nobis negotium exhibuerunt; maioris nunc profectò lætitiæ causam haberemus. Sed nostra id certè culpa non accidit.

Nos vrbem hanc in Germaniæ faucibus, id est, in domibus illorum ferè limine positam elegimus, nos custodiam nullam nobis, ne suspicionem illis aliquã minus liberi loci daremus, adhibuimus, nôs eam fidem publicam illis concessimss, quàm sibi composuerunt, nos hìc illos per diu expectauimus: neque hortari, ac rogare vnquam destitimus, vt ad veritatis lucem cognoscendam accederent. Verùm illis etiam absentibus, satis, vt puto, à nobis consultum est. Etenim cùm duo essent, in quibus ægris, atque infirmis illorum animis medicina fuit adhibenda; alterum fidei Catholicæ, ac verè Euangelicæ illis in

rebus,

rebus, quæ in dubium ab ipsis vocantur, quæque opportunæ his temporibus viderentur, explicata, & confirmata, disiectis omnibus, ac dissipatis errorum tenebris doctrina, alterum disciplinæ Ecclesiasticæ, cuius potissimum deprauatione illi se à nobis defecisse affirmant, restitutio; vtrumque quantum in nobis fuit, pro temporum horum ratione, cumulatè præstitimus.

Principio enim sancta hæc Synodus (facta ex laudabili maiorum nostrorum consuetudine suæ fidei professione) vt quoddam, quasi fundamentum futuris actionibus poneret, & quibus testimonijs, atque præsidiis in dogmatibus sanciendis nitendum esset, ostenderet, veteris, ac noui Testamenti libros, qui essent sine vlla dubitatione recipiendi, antiquorum Conciliorum probatissimorum exemplo, piè, & prudenter enumerauit; ac ne de verbis quidem vlla ex variis inuersionibus oriri posset difficultas, certam, ac definitam de Græcis, & Hebræis translationem approbauit. Hinc omnium hæresum caput, atque arcem aggrediens, de humanæ naturæ corruptis initiis ea statuit, quæ veritas ipsa, si loqui posset, exprimeret. De iustificatione deinceps (res magna, & cum ab antiquis, tum à nostri temporis hæreticis mirum in modum oppugnata) ea definiuit, quibus & perniciosissimis eo in genere opinionibus occurreretur, & rectè sentiendi ratio miro quodam ordine, atque admirabili sapientia (vt in illis Dei spiritum facilè agnoscas) demonstraretur. Præstantissimo hoc post hominum memoriam decreto hæreses ferè vniuersæ iugulantur, & quasi caligo Sole, discutiuntur, ac dispelluntur; eaque claritas, isque splendor veritatis apparet, vt tantum lumen quin videat, dissimulare iam nemo possit. Subsecuta est salutaris septem diuinorum Ecclesiæ Sacramentorum tractatio: primum simul de omnibus, post de vnoquoque separatim. Hic verò quis non videt, quàm distinctè, explicitè, abundanter illuminata, & (quod caput est) verè tota cælestium horum mysteriorum ratio contineatur? Quis in tàm magna multiplicique doctrina, quid aut sequendum, aut fugien-

ugiendum sit, potest vllo modo desiderare? quis n illis omnibus errandi locum, aut occasionem inueniet? quis denique de Sacramentorum horum vi, atque virtute dubitare in posterum poterit, cùm gratiam illam quæ illis, ipsis quibusdam quasi stillicidijs in fidelium quotidiè mentes illabitur, tunc nobis affuisse tàm copiosè perspiciatur? Accesserunt ad hæc de sacrosancto Missæ sacrificio, & de Communione sub vtraq; specie, & paruulorum decreta, quibus quidem nihil sanctius, nihil vtilius, vt de cœlo lapsa, non ab hominibus composita videantur. Adiungitur his hodie certa de Indulgentijs, de Purgatorio, de Sanctorum veneratione, inuocatione, Imaginibus, & reliquijs doctrina, qua non solùm hæreticorum fraudibus, & culumniis obsistetur, sed piorum etiam Catholicorum conscientijs planè satisfiet.

Hæc de rebus ad salutem nostram pertinentibus, quæ dogmata appellantur, faustè, ac fœliciter erant peracta: neque aliud quicquam præterea, eo in genere, à nobis hoc tempore expectabatur.

In eorum autem quibusdam administrandis, cùm nonnulla essent, quæ non ritè omninò, ac rectè seruarentur, accuratissimè, patres amplissimi, curastis, vt purè illa, & castè, atque ex more, institutoque maiorum tractarentur. Ita omnem superstitionem, omnem quæstum, omnem (vt dicunt) irreuerentiam à diuina Missarum celebratione abstulistis, vagis, ignotis, & criminosis sacerdotibus sanctum hoc offerre sacrificium interdixistis, rei huius sacratissimæ vsum à priuatis domibus, & profanis, in sacra, & religiosa loca reuocastis, molliores cantus, & symphonias, deambulationes, colloquia, negotiationes à templo Domini summouistis, Ita Ecclesiastico vnicuique gradui leges illæ à vobis præscriptæ sunt, vt tradito illis diuinitus ordine, abutendi, nullus vtique locus relinquatur. Ita nonnulla Matrimonij impedimenta, quæ ansam quasi quamdam ad violanda Ecclesiæ præcepta dare videbantur, remouistis: facilem veniæ consequendæ viam minus legitimè connubij fœdus ineuntibus interclusistis. Quid

Quid de furtiuis, tenebricosisque matrimonijs commemorem? Et quidem ita sentio, si alia nulla causa conuocandi Concilium fuisset (quæ multæ, & maximæ fuerunt) propter vnam hanc id omninò fuisset faciendum. Nam cùm res hæc ad omnes spectet, neque vllus in Orbe terrarum vniuerso angulus reperiatur, quem labes hæc non inuaserit, curandum meritò fuisset, vt communi huic malo, comuni etiam consilio prouideretur. Innumerabilium Patres sanctissimi, & grauissimorum delictorum, ac scelerum occasio prudentissima ista vestra, ac propè diuina sanctione penitus ablata est: & Christianæ Reipublicæ gubernationi sapientissimè consultum. Accedit ad hæc vtilis in primis, ac necessaria multorum in Purgatorio, Sanctorum venerationis, inuocationis, imaginum, & Reliquiarum, atque etiam Indulgentiarum ratione, abusuum interdictio, qui rerum ipsarum pulcherrimam faciem inquinare, ac deturpare mirum in modum videbantur.

Altera verò pars, in qua de labenti, ac propè cadenti Ecclesiastica disciplina fulcienda, erat agendum, diligentissimè etiam absoluta fuit, atque perfecta. Eligentur in posterum ad Ecclesiastica munera obeunda, qui virtute, non ambitione præstent, quique populi commodis, non suis inseruiant, & prosint potius, quàm præsint. Enunciabitur, atque explanabitur frequentiùs, & studiosiùs verbum Domini, ancipiti gladio penetrantius.

Aderunt suis gregibus, inuigilabunt Episcopi, cœterique, quibus animarum cura commissa est, neque extra creditam sibi custodiam vagabuntur. Nihilque cuiquam proderunt, aut ad impurè & flagitiosè viuendum, aut ad malè, & perniciosè docendum priuilegia, nullum sine pœna crimen, nulla sine præmio virtus relinquetur: Pauperum, & mendicantium sacerdotum multitudini optimè prouisum est; certæ vnusquisque Ecclesiæ, statutoque operi, vnde ali possit, adscribetur.

Auaritia, quo nullum vitium est teterius, præsertim in domo Dei, ab ea omninò tolletur: gratis

Sacra-

Sacramenta omnia, vt par est, conferentur. Ex vna Ecclesia plures, ex pluribus vna, vt populi commodum, & ratio postulabit, constituentur. Eleemosynarum quæsitores (vt appellant) qui sua, non quæ Iesu Christi, quærentes, magnum nostræ religioni damnum, magnam infamiam afferebant, ex omni hominum memoria (quod summæ felicitatis loco ponendum est) penitus euellentur. Hinc nostra præsens calamitas sumpsit exordium: hinc serpere infinitum malum, manareque in dies latius non desistebat, neque occurri illi adhuc multorum Conciliorum cautionibus, ac prouisionibus potuit.

Quamobrem quis non nisi sapientissimè factum dixerit: vt membrum hoc, in quo sanando diu, ac multum frustra laboratum est, ne reliquo corpori noceret, excideretur?

Porrò Deo cultus tribuetur puriùs, & accuratiùs, atque ita, qui fuerunt vasa Domini, mundabuntur vt ad sui imitationem alios trahant. in quo præclarè illud fuit excogitatum, vt qui sacris essent initiandi, ijs moribus, atque litteris in vnaquaq; Ecclesia à prima ætate instituerentur, vt quoddam quasi virtutum omnium Seminarium illud existeret. Iam verò Prouincialibus Synodis restitutis, Visitationibus ad populorum vtilitatem, non ad querelam, & sumptum renouatis, tradita Pastoribus regendi suos, atque pascendi commodius facultate; pœnitentia publica in vnum reuocata: Hospitalitate tum Ecclesiasticis hominibus, tum pijs locis indicta: In curatis sacerdotijs conferendis, memorabili, ac pęne cælesti ratione constituta, Beneficiorum (vt aiunt) pluralitate sublata, hæreditaria sanctuarij Dei possessione prohibita; Modo excommunicationibus imposito, ac terminato, Primis iudicijs in locis, vbi lites oriuntur, assignatis, Singularibus certaminibus interdictis: Omnium hominum, ac sacrorum in primis luxuriæ, cupiditatis, atque licentiæ, freno quasi quodam, quod excuti non facilè possit, iniecto: Regibus, ac Principibus sui muneris diligenter admonitis, aliisque rebus huiusmodi prudentissimè sancitis, quis non, videt, vestras vos PP. optimi,

mi, hac etiam in re partes cumulatissimè executos? Actum sæpè est in superioribus Conciliis de fide nostra explicanda, moribusque corrigendis, sed nescio, an vnquam diligentius, atque distinctius. Hic, præsertim hoc biennio, ex omnium populorum, ac nationum, in quibus Catholicæ Religionis veritas agnoscitur, non solùm Patres, sed Oratores habuimus. At quos viros? Si doctrinam spectemus, eruditissimos: si vsum peritissimos: si ingenia, perspicacissimos; si pietatem, religiosissimos: si vitam, innocentissimos. Numerus is quoque fuit, vt si præsentes Christiani orbis considerentur angustiæ, frequentissima hæc omnium, quæ antea fuerunt, Synodus appareat. Hic singula omnium vulnera detecta, mores expositi fuere, nihil dissimulatum est, nostrorum aduersariorum argumenta, & rationes ita tractatæ, vt eorum, tum causa, non nostra agi videretur. Tertium nonnulla, atque etiam quartum discussa; summa sæpè contentione certatum, eo scilicet consilio, vt quemadmodum igne aurum, ita quibusdam quasi luctationibus veritatis vires, ac nerui probarentur. Quæ enim inter idem sentientes, idemque spectantes discordia potuit existere?

Quæ cùm ita sint, licet optandum (vt initio dicebam) summoperè fuisset, vt vnà cum illis hæc agerentur, quorum potissimum causa tractata sunt, absentium tamen etiam incolumitati, atque saluti ita prouisum est, vt alia ratione prouideri, si affuissent, non potuisse videatur. Legant illi, quæ de fide nostra statuimus, vt Christianum hominem decet, humiliter, & si lumen eis aliquod fulserit, ne faciem auertant, & si vocem Domini audierint, corda sua non obdurent. Ac si ad communem matris Ecclesiæ complexum, vnde illi se distraxerunt, redire voluerint; clementer sibi omnem misericordiam tribuendam non dubitent. Sed præcipua illa ratio est, P. A. dissentientes à nobis animos conciliandi, consentientes in fide, atque officio retinendi, si quæ hoc in loco verbis sancimus, re ipsa in nostris Ecclesiis præstemus; Leges, & si optimæ sunt, muta tamen

nen res est. Quid Hebræo populo Dei ipsius ore la-
tæ leges profuerunt? Quid Licurgi leges Lacedæmo-
niis, Solonis Atheniensibus ad libertatem retinen-
dam, quam ob causam erant conscriptæ, vtilitatis
attulere? Sed cur externa, atque antiqua nimis com-
memoro: Quæ ad benè, beatèque viuendum insti-
tuta, atque præcepta ex vnius Christi Domini no-
stri vita, atque doctrina, desiderare, aut possimus,
aut debemus? quid item fuit à maioribus nostris o-
missum, quod tum ad rectè sentiendum, tum ad præ-
clarè agendum pertineret? Medicamentum quidem
salutare compositum ac paratum iamdiu habemus.
Verum si morbum debet expellere, sumendum est,
ac per venas in omne corpus diffundendum. Poculo
hoc salutis nos primum inebriemur., Charissimi;
& viuæ atque loquentes leges simus, & norma,
ac quasi quædam regula, ad quam aliorum actio-
nes, & studia dirigantur, atque ita sibi vnusquisque
persuadeat: nihil è Christianæ Reipublicæ com-
modo, ac dignitate successurum, nisi quantum in
se sit, studiosè præstiterit. Id curandum nobis cum
antea fuit, tum multo erit in posterum accuratius.
Etenim si magistri nostri, ac Saluatoris exemplo fa-
cere prius debemus, quàm docere, postquam do-
cuimus, quin faciamus, quæ esse poterit excusatio?
Quis ferre nos, ac pati poterit, si cùm non iuran-
dum esse demonstrauimus, ipsi iuremus? si cùm
non mœchandum, mœchemur? Sanctos à Sancto
Concilio, innocentes, atque integros ab integrita-
tis præceptis, & innocentiæ, firmos in fide, atque
constantes à fidei nostræ firmata doctrina discedere
minimè conuenit. Ac tales quidem expectant nos
populi nostri, qui nostrum iamdiu reditum susti-
nentes, ea se ipsos ratione consolabantur fore, vt
hanc temporis vsuram maiori præsentes studio sar-
tiremus. Sed fiet id à nobis, vt spero, Patres San-
ctissimi diligenter, & quemadmodum hoc in loco
fecistis, ita etiam domi satis Deo, atque homini-
bus facietis. Nunc (quod huius temporis est) Deo
primùm ipsi maximo, atque immortali maximas,
atque immortales gratias, & agamus, & habeamus,

qui non secundùm peccata, quæ fecimus nos, neque secundùm iniquitates nostras retribuit nobis: sed diem hunc lætissimum, quem videre multi concupierunt, nobis non solùm videndum, sed etiam celebrandum, incredibili cum totius Christiani populi assensu, atque approbatione, sua magna benignitate concessit. Pio deinde Quarto Summo nostro, atque Optimo Pontifici gratiæ perpetuæ, ac singulares habendæ sunt: qui cùm primùm Beati Petri Sedem ascendit, tanto Synodum hanc instaurandi desiderio exarsit, vt in eo simul omnes curas, cogitationes defigeret. Nuncios statim viros probatissimos ad indicendum illis Nationibus, atque Prouincijs Concilium misit, pro quorum in primis salute conuocabatur. Hi Aquilonis partes propè omnes peragrarunt, rogarunt, obsecrarunt, obtestati sunt tuta omnia, atque amica promiserunt, atq; id etiam egerunt, vt in Angliam traijcerent Legatos postmodum pietate, ac doctrina præstantissimos, cum interesse ille Synodo, vt mirum in modum cupiebat, non posset, huc misit, ex quibus duo (quorum memoria in benedictione est) statuta die, tametsi nulli ferè Episcopi conuenissent, hic esse voluerunt.

Hi, atque additus eis paulò post tertius, nouem menses, atque eo amplius iustum ad Synodum instituendam Episcoporũ numerum hoc in loco nihil agentes expectauerunt: cùm interea nihil aliud Pontifex ipse, aut ageret, aut meditaretur, quàm vt Patres quamplurimi, quam optimi, quamprimum huc accederent, & Christiani nominis Reges omnes, ac Principes suos huc Oratores mitterent, vt communi omnium voto, atque consilio communis hæc causa grauissima omnium, atque maxima tractaretur. Quid verò postea omni cura, solicitudine, sumptibus prætermisit, quod ad Concilij huius amplitudinem, libertatem, & commodum pertinere aliquo modo videretur? O singularem Pastoris, ac patris nostri pietatem, atque prudentiam: ò summam etiam eiusdem felicitatem, cuius auctoritate, atque auspicijs iactatum hoc diu, & agitatum Concilium constitit, & conquiescit. Te Paulum

lum III. Te Iulium, mortuos appello, quādiu quan-
toque studio videre, quod nos videmus exoptastis?
quot in eam rem sumptus, quot labores insumpsi-
stis? Quamobrem verè tibi, atque ex animo, pię,
sanctissimè, ac beatissimè gratulamur, quòd tan-
tam tibi lętitiam tantam tuo nomini laudem (id
quod maximū diuinæ in Te beneuolentię argumen-
tū est) Dominus reseruauit, quem nos precibus om-
nibus, ac votis supplices oramus, vt Te nobis inco-
lumem, pro Ecclesiæ suæ Sanctæ commodo, atque
ornamento, & quam citissimè reddat, & quam diu-
tissimè conseruet. Serenissimo etiam Imperatori grā-
tias agere, gratulari iure optimo debemus. Ille po-
tentissimorum Cæsarum, qui propagandæ Christia-
næ Religionis miro quodam desiderio flagrarunt,
minimum, vt locum referens, vrbem hanc omni pe-
riculo liberam conseruauit, & nos, vt tutam tran-
quillamque pacem traheremus, sua vigilantia per-
ierit, magnamque nostris animis securitatem assidua
suorum Legatorum, summorum virorum præ-
sentia, ac propriè pignore attulit. Ille de nostris
is rebus pro sua eximia pietate sollicitus mirificè
uit, ille à se, atque à vobis dissentientes homines
ex obscurissimis, in quibus versantur tenebris, erue-
re, atque ad sanctæ huius Synodi clarissimam lucem
spiciendā adducere maximoperè laborauit. Regum
præterea Christianorum, ac Principum in Concilio
hoc amplissimis suis Legationibus ornando, & suos
vestræ auctoritati fasces submittendo, pia maximè
voluntas grata nobis memoria prosequenda est. Iam
verò quis est Illustrissimi Legati, & Cardinales,
qui se vobis debere plurimum non fateatur? Vos
nostrarum actionum duces optimi, ac moderatores
extitistis. Vos, ne nostra aut in dicendo, aut in de-
cernendo libertas violari, qua ex parte videretur in-
credibili patientia, ac diligentia curastis. Vos nulli
corporis labori, nulli animi contentioni peperci-
stis, vt ad optatum, res exitum, quòd alii multi
nostri similes frustra tentauerunt, quam primum; er-
duceretur, in quo præcipuam quamdam, ac pr[...]
iam lætitiam habere, Tu Morone Illustriss. atque
orna-

qui non secundùm peccata, quæ fecimus nos, neque secundùm iniquitates nostras retribuit nobis: sed diem hunc lætissimum, quem videre multi concupierunt, nobis non solùm videndum, sed etiam celebrandum, incredibili cum totius Christiani populi assensu, atque approbatione, sua magna benignitate concessit. Pio deinde Quarto Summo nostro, atque Optimo Pontifici gratiæ perpetuæ, ac singulares habendæ sunt: qui cùm primùm Beati Petri Sedem ascendit, tanto Synodum hanc instaurandi desiderio exarsit, vt in eo suas omnes curas, cogitationes defigeret: Nuncios statim viros probatissimos ad indicendum illis Nationibus, atque Prouincijs Concilium misit, pro quorum in primis salute conuocabatur. Hi Aquilonis partes propè omnes peragrarunt, rogarunt, obsecrarunt, obtestati sunt tuta omnia, atque amica promiserunt, atq; id etiam egerunt, vt in Angliam traijcerent Legatos postmodum pietate, ac doctrina præstantissimos, cum interesse ille Synodo, vt mirum in modum cupiebat, non posset, huc misit, ex quibus duo (quorum memoria in benedictione est) statuta die, tametsi nulli ferè Episcopi conuenissent, hic esse voluerunt.

Hi, atque additus eis paulò post tertius, nouem menses, atque eo amplius iustum ad Synodum instituendam Episcoporũ numerum hoc in loco nihil agentes expectauerunt: cùm interea nihil aliud Pontifex ipse, aut ageret, aut meditaretur, quàm vt Patres quamplurimi, quam optimi, quamprimum huc accederent, & Christiani nominis Reges omnes, ac Principes suos huc Oratores mitterent, vt communi omnium voto, atque consilio communis hæc causa grauissima omnium, atque maxima tractaretur. Quid verò postea omni cura, solicitudine, sumptibus prætermisit, quod ad Concilij huius amplitudinem, libertatem, & commodum pertinere aliquo modo videretur? O singularem Pastoris, ac patris nostri pietatem, atque prudentiam: ò summam etiam eiusdem felicitatem, cuius auctoritate, atque auspicijs iactatum hoc diu, & agitatum Concilium constitit, & conquiescit. Te Paulum

um III. Te Iulium, mortuos appello, quādiu quamoque studio videre, quod nos videmus exoptasti? quot in eam rem sumptus, quot labores insumpsistis? Quamobrem verè tibi, atque ex animo, pie, anctissimè, ac beatissimè gratulamur, quòd tantam tibi lętitiam tantam tuo nomini laudem (id quod maximū diuinæ in Te beneuolentię argumentū est) Dominus reseruauit, quem nos precibus omnibus, ac votis supplices oramus, vt Te nobis incolumem, pro Ecclesiæ suæ Sanctæ commodo, atque ornamento, & quam citissimè reddat, & quam diutissimè conseruet. Serenissimo etiam Imperatori gratias agere, gratulari iure optimo debemus. Ille potentissimorum Cæsarum, qui propagandæ Christianæ Religionis miro quodam desiderio flagrarunt, animum, vt locum referens, vrbem hanc omni periculo liberam conseruauit, & nos, vt tutam tranquillamque pacem traheremus, sua vigilantia perfecit, magnamque nostris animis securitatem assidua suum suorum Legatorum, summorum virorum præsentia, ac propriè pignore attulit. Ille de nostris his rebus pro sua eximia pietate sollicitus mirificè fuit, ille à se, atque à vobis dissentientes homines ex obscurissimis, in quibus versantur tenebris, eruere, atque ad sanctæ huius Synodi clarissimam lucem spiciendā adducere maximoperè laborauit. Regum præterea Christianorum, ac Principum in Concilio hoc amplissimis suis Legationibus ornando, & suos vestræ auctoritati fasces submittendo, pia maximè voluntas grata nobis memoria prosequenda est. Iam verò quis est Illustrissimi Legati, & Cardinales, qui se vobis debere plurimum non fateatur? Vos nostrarum actionum duces optimi, ac moderatores extitistis. Vos, ne nostra aut in dicendo, aut in decernendo libertas violari, qua ex parte videretur incredibili patientia, ac diligentia curastis. Vos nulli corporis labori, nulli animi contentioni pepercistis, vt ad optatum, res exitum, quod alij multi vestri similes frustra tentauerunt, quam primum, perduceretur, in quo præcipuam quamdam, ac propriam lætitiam habere, Tu Morone Illustriss. atque

orna-

ornatissime debes: qui cum vigesimo ab hinc anno primum præclaro huic ædificio lapidem posueris: extremam nunc manum post alios multos huic operi architectus adhibitus feliciter pro summa tua, ac propriè diuina sapientia impones. Factum hoc vnum egregium, ac singulare omnium sermone perpetuo celebrabitur, neque vlla vnquam ætas de tuis laudibus conticescet. Quid de vobis dicam, Patres sanctissimi, quàm bene de Christiana Republica vestris his præstantissimis actionibus meruistis? quanta vestrum vniuscuiusque nominis commendatio, quanta gloria à Christiano populo vniuerso tribuetur! Vos verè Patres, verè Pastores, & agnoscent omnes, & prædicabunt: vobis suam vnusquisque vitam, atque salutem acceptam libentissime refert. O diem illam populis nostris iucundissimam atque lætissimam, in qua primum reuisere illis nos atque amplecti à templi Domini ædificatione redeuntes contigerit.

Sed fac, Tu Domine Deus noster, vt tàm eximi[æ] de nobis opinioni egregijs factis respondeamus, [&] semen hoc, quod in agro tuo seminauimus, vb[e]rem fructum afferat, fluatque vt ros eloquium t[u]um: atque quod fore aliquando pollicitus es, fi[at] temporibus nostris, vt vnum sit omnium ouile, [&] vnus Pastor, atque is potissimum Pius IV. in t[ui] nominis gloriam sempiternam, Amen.

MOTVS PROPRIVS SS. D. N. D. PI[I] Diuina Prouidentia Papæ Quinti.

De veritate exprimenda, &c. in dispensationibus ma[tri]monialibus, & alijs gratijs, sub pœna falsi.

PIVS PAPA V.

MOtu proprio, &c. Cùm sicut accepimus, n[on]nulli suæ conscientiæ prodigi, ac prop[riæ] salutis immemores, vt facilius à nobis, & Sede [A]postolica dispensationes matrimoniales, & alias [gra]tias, & concessiones obtineant, gradus consan[gui]nitati

itatis, vel affinitatis, aut cognationis spiritualis, c scientiam illorum aliter, quàm eis à principio b ipsis partibus significatum, vel narratum fuerit, xponunt, & si matrimonia huiusmodi adhuc contracta non fuerint, pro contractis narrant, ac aliàs iuersimodè veram facti speciem, tàm in ipsis dispensationibus matrimonialibus, quàm pro alijs uibuscumq; gratiis, & concessionibus obtinendis, mmutent, ac propterea cùm non solum in impetrationibus huiusmodi falsitas narretur, verū etiam n partibus plerumque pro verificatione gratiarum uiusmodi veritas immutetur, & fallitas committatur. Nos igitur huiusmodi abusibus, & erroribus bbuiare cupientes Motu proprio, &c. omnes, & singulos procuratores tàm officij sacræ Pœnitentiariæ, eu contradictoriarum, quàm alios quoscumque solicitatores, & scriptores, quos Copistas vocant, qui veritatem facti à narratione, quam ab ipsis partibus habuerunt, quo ad substantialia, & qualitates necessario exprimendas, diuersam faciunt, seu quoquo modo inuertunt, aut immutant, deprauant, & per subreptionem, & obreptionem gratias à nobis extorquent, pœnam falsi incurrere, et ea puniri omninò debere decernimus, & declaramus. Mandantes propterea Almæ Vrbis Gubernatori, Cameræ Apostolicæ Auditori, & Vicario, quatenus in præmissis reos, & culpabiles repertos pœna falsi, vt premittitur, puniant, cum potestate citandi etiam per edictum, constito summariè de non tuto accessu, aliaque dicendi, & faciendi in præmissis necessaria, seu quomodolibet opportuna. Non obstantibus præmissis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrarijs nequaquam obstantibus, irritum quoque, & inane, &c. dicique, &c. indicari, & definiri debere, & sublata, &c. decernentes. Et quod presentis Motus proprij, & absque data, & registrata, sola signatura sufficiat, & vbique fidem faciat in iudicio, & extra, regula contraria non obstante, eiusque tranpsumptis manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica cōstitute muniitis,

nitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ, quodque Cameræ, & Cancellariæ Apostolicæ, ac Audientiæ causarum Palatij Apostolici valuis, & in acie campi Floræ, dimissis inibi copijs affixis, omnes ita afficiant, & arctent, ac si illis personaliter intimatæ fuissent.

Placet Motu proprio M.

Die 5. Decembris 1566. Suprascriptæ litteræ Apostolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt in locis suprascriptis dimissis in eisdem locis copijs affixis, per me Nicolaum de Matthæis Curs.

Io Girardi Mag. Curs.

BVLLA SANCTISS. DOMINI NOSTRI D. PII, Diuina Prouidentia Papæ Quinti,

Super declaratione Decreti Concilij Tridentini de cognatione spirituali inter maritum, vel vxorem suscipientis, & baptizatum, baptizatiq; patrem, & matrem, & quascumq; alias personas, tam ex parte suscipientis, quàm baptizantis, & baptizati.

PIVS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI. Ad perpetuam rei memoriam.

CVm illius vicem, licet minimè suffragantibus meritis geramus in terris, de cuius vultu prodit iudicium, & vident oculi æquitatem, officii nostri debitam prosequimur actionem, si obscuros sacrorum Canonum sensus, ita aperire studemus, vt piis Christi fidelium mentibus nulla dubitandi occasio relinquatur. Sanè licet ex eo, quòd in Concilio Tridentino decretum fuerit, cognationem spiritualem inter eos tantùm contrahi, qui suscipiant baptizatum de Baptismo, ac baptizatum ipsum, illius patrem, & matrem; necnon baptizantem, baptizatum, baptizatique patrem, & matrem, reliquis personis, quæ per antiquos Canones occa-

sione

one cognationis huiusmodi contrahere probentur, mne impedimentum sublatum esse videatur; adhuc tamen ab aliquibus dubitari accepimus, an sal- :m impedimentum cognationis spiritualis huiusmodi inter maritum, vel vxorem suscipientis, & aptizatum, necnon inter maritum, vel vxorem suscipientis patrem, ac matrem baptizati vigeat, propterea quòd prohibitum de vno coniuge, & de altero prohibitum esse videatur. Nos piarum mentium quieti, & matrimoniorum fauori (quantum ex alto nobis permittitur) consulere volentes, à præcisis verbis Concilii minimè discedendum in præmissis esse censuimus. Et propterea nullum amplius impedimentum ratione cognationis huiusmodi subesse decernimus, & declaramus, quo minus inter dictos maritum, vel vxorem suscipientis, & baptizatum, baptizatique, patrem, & matrem, & quascumq;alias personas,tàm ex parte suscipiẽtis, quam baptizantis,& baptizati in dicto Concilio nomominatim non expressas, matrimonium liberè, & licitè contrahi possit, & ita ab omnibus iudicari debere, mandamus, atque statuimus, decernentes irritum, & inane, si quid secus à quoquam quacumque dignitate, auctoritate, & potestate prædito contigerit iudicari. Non obstantibus, Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, aliisque contrarijs quibuscumque. Volumus autem, quòd præsentes litteræ in Cancellaria nostra Apostolica, & in acie Campi Floræ de more publicentur, & inter Constitutiones perpetuò valituras describantur. Et quia difficile foret, præsentes ad singula queque loca deferri, quòd earum transumptis, etiam impressis, manu alicuius Notarii subscriptis, ac sigillo alicuius Prælati munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostrę declarationis, decreti, mandati, statuti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Aposto-

lorum eius, se nouerit incursurum.

Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnat. Dominicæ 1566. 4. Kal. Decembr. Pontif. nostri anno primo.

Cæs. Glorierius. *H. Cumyn.*

Visa de Curia Io. Barengus.

Registrata apud Cæsarem Secretarium.

Anno à Nat. Domini 1566. Indict. 9. die verò 19. mensis Decembr. Pont. S. D. N. Pij, Diuina prouidentia Papæ V. anno eius primo. Retroscriptæ litteræ Apost. affixę, & publicatę fuerunt ad Valuas Cancell. Apost. & in Acie Camp. Floræ per nos Antonium Clerici, & Io. Andream Rogerium, Præfati S. D. N. Papæ Cursores.

Stephanus de Olea Magist. Curs.

BVLLA SANCTISS. DOMINI NOSTRI D. PII Diuina Prouidentia Papæ Quinti.

Super declaratione Concilij Tridentini, de impedimento affinitatis ex fornicatione proueniente.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, Ad perpetuam rei memoriam.

AD Romanum Pontificem spectat Canonicas sanctiones, quæ expressiorem sensum postulare videntur, re diligenter perspecta, ita declarare & aliàs prouidere, vt omnis dubietas de pijs Christi fidelium mentibus euellatur. Sanè postquam ex eo quod Tridentina Synodus impedimentum affinitatis ex fornicatione proueniens, per quod non solùm Matrimonium contrahi prohibetur, sed etiam postea factum dirimitur, ad eos tantum restrinxit qui primo, & secundo gradu coniunguntur, in vlterioribus verò gradibus statuit, Matrimonium postea factum non dirimi, à pluribus Christi fidelibus vt accepimus, est dubitatum, an licet in vlterioribus gradibus huiusmodi Matrimonium contractum non dirimatur, adhuc tamen iuxta antiquos Canones contrahi prohibeatur. Et propterea nos, omnem ambiguitatem tollere, & animarum tranquillitati

ac

c matrimonij libertati, quantum cum Deo possumus, consulere volentes, declaramus, & Apostolica uctoritate decernimus, nullum hodie impedimenum remanere, quo minus in vlterioribus gradibus iuiusmodi liberè, & licitè matrimonium contrahi ossit, & ita ab omnibus iudicari debere mandamus, tque, statuimus, decernentes irritum, & inane, i quid secus à quoquam quacumque dignitate, autoritate, & potestate prædito contigerit iudicari. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, alijsque contrarijs quibuscumque. Volumus autem, quòd præsentes litteræ in Cancelaria nostra Apostolica, & in acie Campi Floræ de nore publicentur, & inter Constitutiones perpetuò valituras describantur. Et quia difficile foret, præsentesad singula quæque loca deferri, quod] transumptis etiam inpressis manu alicuius Notarij subscriptis, ac sigillo alicuius Prælati munitis eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, decreti, mandati, statuti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum.

Dat. Romæ apud S. Petrum, anno Incarnat. Dominicæ 1566. 4. Kal. Decembris. Pontificatus nostri anno primo.

Cæs. Glorierius.

Visa de Curia Io. Barengus.

Registrata apud Cæsarem Secretarium.

Anno à Nat. Dom. 1566. Indict. 9. die verò 19. mensis Decembr. Pontif. Sanctiss. D. N. D. Pij Diuina prouid. Papæ V. anno eius primo, retroscriptæ litteræ Appstol. affixæ, & publicatæ fuerunt Romæ in valuis Cancel. Apost. & in acie Campi Floræ, vt moris est, per nos Io. And. Rogerium, & Camillum Cherub. Curs.

Stepanus de Oleo Magist. Curs.

DECLARATIO CONCILII TRIDENTINI *De compaternitate, & affinitate, & fornicatione, ac Matrimonijs desuper contractis, & contrahendis.*

SAnctissimus in Christo Pater, & D. N. D. Pius, Diuina prouidentia Papa V. ad cuius notitiam peruenit, quòd cum in decretis Sacri Concilij Tridentini certæ tantùm personæ enumerentur, inter quas dumtaxat cognatio deinceps contrahatur, ab aliquibus reuocatur in dubium, an qui vltra personas in dictis decretis enumeratas, quoquo modo cognatione spirituali, ante confirmationem dicti Concilij, coniuncti erant absque dispensatione Apostolica, Matrimonium post dictam confirmationem contrahere potuerint, ac hodie, & de cætero contrahere possint, cùm antè prædictam confirmationem id facere de iure minimè liceret, Et insuper cùm in eisdem decretis statuatur, affinitatem, quæ ex fornicatione contrahitur, in illis solummodo attendi debere, qui primo, vel secundo affinitatis gradu coniunguntur, ab aliquibus pariter dubitatur an matrimonia inter personas, quæ ante confirmationem dicti Concili, tertio, vel vlteriori huiusmodi affinitatis gradu coniunctæ erant, post confirmationem eiusdem Concilij absque dispensatione Apostolica contracta, & quæ deinceps contrahi contigerit dirimi debeant. Sanctitas sua ad tollendum omne dubium, eos, qui ante confirmationem prædicti Concilij cognationem spiritualem contraxerunt (dummodo non sint ex personis in dictis decretis enumeratis, & inter quas tantùm Concilium voluit deinceps contrahi hanc cognationem spiritualem) matrimonij vinculo inter se absque dispensatione aliqua liberè, & licitè copulari posse, ac matrimonia etiam post confirmationem huiusmodi, absque dispensatione Sedis Apostolicæ inter eas iam contracta valere, plenamque roboris firmitatem obtinere. Et similiter Matrimonijs post confirmationem Concilij absque dispensatione Apostolica secuta, & quæ de cætero sequentur, inter personas, quæ ante dictam

iam confirmationem, affinitatem (infra tamen secundum gradum ex fornicatione prouenietem) contraxerant; propter huiusmodi affinitatem dirimi non debere, sed valida, & efficacia existere declarauit. icque per quoscumque Iudices, & Commissarios, tiam S. R. E. Cardinales, sublata eis quauis aliter idicandi, & interpretandi facultate iudicari, & deniri debere, ac quidquid secus super his à quoquam uauis auctoritate scienter, vel ignoranter attenare contigerit, irritum, & inane decreuit.

Placet, publicetur, & describatur.

Lecta, & publicata fuit suprascripta Regula Romæ in Cancellaria Apostolica anno Incarnatio- Dominicæ 1566. die verò Martis. 20. mensis Augusti Pontif. præfati S. D. N. D. Pij Papæ V. anno rimo.

A. Lomellinus Custos.

DECLARATIO REGVLÆ Pij Quinti.

Super expressione gradus propinquioris in dispensationibus Matrimonialibus,

SAnctissimus in Christo Pater, & D. N. D. Pius, Diuina prouidentia Papa V. Attendens per quã- lam constitutionem dudum per fel. rec. Pium Papam IV. Sanctitatis suæ prædecessorem editam, qua cauetur, quòd in dispensationibus Matrimonialibus pro diuersis consanguinitatis, seu affinitatis ex eodem stipite prouenientibus gradibus coniunctis, non remotioris solum, prout olim fieri solebat, sed etiam propinquioris graduum expressa mentio fieri debeat, alioquin dispensationes, ac desuper confectę litteræ nullius sint roboris, vel momẽti, prout in dicta Constitutione plenius continetur, à dispositione iuris communis, & laudabili, ac antiquo Rom. Curię stylo nimium recedi, ac fauorem matrimonio debitum restringi. Volensque propterea iuri, & stylo prædi-

ctis, necnon piæ mem. Gregorij XI. Clementis VI. Rom. Pontificũ etiam Sanctitatis suæ prædecessorũ vestigijs inherendo, Sacramento, & libertati matrimonij, quantum cum Deo potest, fauere. Statuit, & ordinauit, quod de cætero in quibuscumque dispensationibus, quas pro matrimonijs contractis, aut contrahendis inter virosq́, & mulieres inuicem diuersis prohibitis consanguinitatis, seu affinitatis, aut mixtis ex communi, seu eodem stipite surgentibus, quicumq; illi sint (dummodo primum quoquo modo non attingant, cum in eo Sanctitas sua nunquam dispensare intendat) gradibus coniunctos, ab eadem sanctitate sua, & pro tempore existente Rom. Pont. aut Sede Apost. impetrare, vel alias concedi contigerit, ac littteris, commissionibusque desuper etiam locorum Ordinarijs faciendis, gradus remotior attendatur, trahatque secum propinquiorem, ac ob id sufficiet remotiorem tantum gradum exprimere, obtentis tamen postea super propinquiore litteris declaratorijs, iuxta Greg. & Clem. prædicti huiusmodi constitutiones, quas quoad hoc innouauit, & inuiolabiliter obseruari mandauit; dispensationesque, seu dispensandi commissiones, ac desuper confectas litteras, & processus habitos per easdem dispensari, seu his, cum quibus dispensari mandatur propter proximioris gradus huiusmodi non expressionem, de subreptionis, vel obreptionis vitio, seu intentionis defectu notari non posse, sed in omnibus, & per omnia suffragari, perinde ac si in litteris, seu commissionibus huiusmodi de proximiore, seu vtroque gradu specialis, & expressa mentio facta fuisset. Sicque per quoscumque Iudices, & Commissarios, etiam S Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sublata eis quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, iudicari & definiri debere, ac quidquid secus super his à quocumque quauis auctoritate scienter, vel ignoranter attentari contigerit, irritum, & inane decreuit, constitutionibus Pij Prædecessoris huiusmodi, cæterisque contrarijs non obstantibus quibuscumque.

Placet, & publicetur, & describatur, M.

Lecta,

Lecta, & publicata fuit suprascripta Regula Romæ in Cancellaria Apostolica Anno Incarnationis Dominicæ 1566. die verò Martis, 20. mensis Augusti Pontif. præfati S. D. N. D. Pij Papæ anno primo.

BVLLA SANCTISS. D. N. PII, Diuina Prouidentia Papæ. V.

Per quam declaratur Decretum Sacri Concilij Tridentini, super impedimento publicæ honestatis editum.

PIVS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI, Ad perpetuam rei memoriam.

AD Romanum spectat Pontificem sua sollicitudine diligenter prouidere, vt sacrorum Cōciliorum decreta, ita suæ declarationis adminiculo dilucidentur, quòd nulla desuper dubitandi occasio cuiquam relinquatur. Sanè ad aures nostras peruenit, multos esse, qui dubitent, an Decretum œcumenici Concilij Tridentini Sess. 24. de reformatione Matrimonij, cap. tertio quo cauetur, impedimentum publicæ honestatis, vbi sponsalia valida non fuerint prorsus tolli: vbi verò valida fuerint, non excedere primum gradum cum in vlterioribus gradibus non possit huiusmodi prohibitio seruari: de sponsalibus per verba (vt aiunt) de futuro tantum conceptis intelligatur, vel etiam Matrimonia per verba de præsenti contracta, non tamen consummata, quæ interdum sponsalia appellantur, compræhendat, ita vt etiam eo casu impedimentum inde prouenienas, sublatum fuerit. Nos itaque, vt omnis difficultas, & dubitatio tollatur, attendentes quod sponsalium appellatione, qua dictum Concilium vtitur, non nisi impropriè Matrimonium verbis de præsenti conceptis cōtractum continetur, quodque agitur de correctione Iuris veteris quo casu secundùm proprietatem verborum dumtaxat procedendum est, præsertim cùm longe maiorem rationem

prohibitionis in Matrimonio per verba de præsenti contracto, quam in Sponsalibus de futuro vigere à nemine dubitetur. Idcircò Motu proprio auctoritate Apostolica tenore præsentium declaramus, & definimus, decretum Concilij huiusmodi omninò intelligendum esse, & procedere in Sponsalibus de futuro dumtaxat, non autem in Matrimonio sic (vt præfertur) contracto, sed in eo durare adhuc impedimentum in omnibus illis casibus, & gradibus, quibus de iure veteri ante prædictum Decretū Concilij introductum erat, & ita ab omnibus iudicari debere mandamus, atque statuimus. Non obstantibus Constitutionibus,& Ordinationibus Apostolicis, alijsque contrarijs quibuscumque. Volumus autem, quòd præsentes litteræ in Cancellaria nostra, & in acie Campi Floræ de more publicentur, & inter constitutiones perpetuò valituras describantur. Et quia difficilè foret, præsentes ad singula queque loca deferre, volumus, etiam, & declaramus, quòd earum transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarij subscriptis, ac sigillo alicuius Prælati munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel osten sæ. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, statuti, ordinationis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum.

Dat. Romæ apud S. Petrum. Anno Incarnat. Dominicæ 1568. Kal. Iuiij, Pontif. nostri anno tertio.

Cas. Glorierius

H. Cumyn.

Registrata apud Cæsarem Secretarium.

Anno à Natiuitate Domini 1565. Indict. 6. die verò 24. mensis Februarij Pontific. Sanctifs. in Christo Patris, & D. N. D. Pij, Diuina prouidentia Papæ V. Anno VII. Retroscriptæ litteræ Apostolicæ lectæ, & affixæ, & publicatæ fuerunt ad valuas Cancell. Apostolicæ, & in acie Campi Floræ, vt moris est, dimissis ibidem præsentibus litteris per aliquantulum

tulum

ulum temporis spatium affixis, & deinde amotis
er nos Iul, Parin. Cler, Tert. & Io. Bornotum
ælib. S. D. N. Papæ Cursor.
Camillus Cherubinus, Magist. Curs.

SANCTISS. D. N. D. PII, Papæ V. Constitutio.

De trium votorum professione ab ijs emittenda, qui in Congregationibus sub obedientia voluntaria viuunt, quorum habitus à sæcularibus Præsbyteris est distinctus.

PIVS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI, Ad perpetuam rei memoriam.

LVbricum vitæ genus eorum veriti, qui Regularium formam præferentes, nec proprijs renunciant, nec vllam profitentur ex Regulis approbatis: quando horum pleriq; proprio instinctui obsequentes, alij odio incensi, alij, dum quod ambiunt, minus consequuntur: alij, vel dilapidatis, vel interuersis rebus, & ad sese, vel propinquos translatis, vt ratiociniaeffugiant, quidam etiam in suos ipsorum mores inquisitum iri præsentientes, quasi impunitatem adepturi, è sodalitio suo, vt lubet, exiliunt, eiectisque illius insignibus, vestem recipiunt sæcularem. Hinc graues, & periculosæ quotidiè offensiones in populos concitantur, dum quos disciplinę regulari perpetuò manciparos credunt, rursus eos, etiam vbi consueuerint, contempto post tot annos & relicto, indignis sæpe modis eius, cui sese dederant, vitæ instituto, liberos vident, & solutos in sæculo euagari, cùm igitur conueniat, vt cuius arma induit, eam miles militiam persequatur, hanc de prædictis rationē capere instituimus, vt vel permanendi, vel abscendendi facultate, semel singulis proposita, certus deinceps, & immobilis disciplinæ regularis cultus debeat in ipsis sodalitatibus perpetuò obser-

nari, itaque de nobis attributæ potestatis plenitudine statuimus; vt omnes, & singuli Priores, Præpositi, & alij Præsidentes, Generales, Prouinciales, & Conuenuentuales, necnon Canonici, & Fratres S. Georgii in Alga Venetiarum, ac Eremitarum Sancti Hieronymi, alias Beati Petri Pisani, & omnium, ac quarumcumque aliarum Congregationum, necnon Ecclesiarum, Domorum, & Conuentuum in communi, & sub obedientia voluntaria, & extra votum solemne religionis viuentes: quorum habitus à sæcularibus Præsbyteris est distinctus, quam religionem amplecti, & professionem regularem solemnem emittere voluerint, id in suis quisque Conuentibus, & Domibus intra 24. horarum spatium, postquam Delegatus noster præsentes litteras eis significauerit, palam, & sponte deliberent, declarent; inde conuocato quam primum per singulas huiusmodi congregationes, Generali, vel alio supremo, iuxta morem cuiusque Congregationis, Capitulo, ibique electa vna sub qua degant, ex regulis approbatis, in quā maior pars vocum ipsius Capituli consenserit, trium votorum substantialium professionem regularem, intra mensem solemniter emittant, & in eam tàm ipsi, quàm illi deinceps ingressuri, atque professuri perpetuum ferant Altissimo famulatum: sicque professi, vel in suis quisque Prioratibus, Præposituris, Præsidentijs, administrationibus, & officijs confirmentur, vel ad alia transferantur, prout cuique congregationi, & Superioribus suis videbitur vtilius expedire. Qui verò, excurso iam anni spatio in ipsa congregatione morati, refugerint intra tempus prædictum profiteri, detracto religionis habitu, ac redditis, etiam in vinculis, si opus sit receptorum, & administratorum omnium rationibus, eiiciantur: nec deinceps patiantur in illis eiusdem Congregationis Domibus, seu Conuentibus amplius conuersari. Quocirca mandamus vniuersis, & singulis Prioribus, Præpositis, Generalibus, Prouincialibus, & Connenrualibus, ac aliis cuiuscumque dignitatis, & nominis ministris, necnon Conuentibus, Canonicis, Fratribus, & personis Congregationum huius-

iusmodi, vt statutum nostrum prædictum, non expectata alia iussione, aut mentis nostræ declaratione humiliter recipiant, & studiosè obseruare procurent. Quòd si fortè aliqui in eo, quo nunc sunt statu (quem omninò tollimus, & abolemus) contra nostrum hoc statutum persistere contenderint, singulos omni dignitate, officio, administratione, & beneficio priuamus, & ad futura perpetuò indignos decernimus, excommunicationis quoque sententia innodamus eo ipso. Non obstantibus fundationibus, & institutionibus, ac statutis, & consuetudinibus Congregationum, Domorum, & Conuentuum, prædictorum, iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegiis quoq; exemptionibus, & indultis Apostolicis illis, eorumque Superioribus, & personis, ac eorum singulis per quoscumque Rom. Pontifices prædecessores nostros, ac nos, & Sedē Apost. etiam per modū statuti perpetui, ac initi, & stipulati contractus, ac alias sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis in genere, & in specie concessis, & confirmatis: ac etiam aliis reformationibus quotiescumque ac quocumque tempore factis, & promulgatis, & quibuslibet aliis indulgentiis, & litteris Apostolicis specialibus, & generalibus quorumcumque tenoribus existant, per quę præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta effectus earum impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus quorumq; toties tenoribus habenda sit in nostris litteris mentio specialis, quæ omnia tamquam abrogata contra earumdem præsentium tenorem nolumus cuiquam in aliquo suffragari. Cæterum mandamus, præsentes ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, & Cancellariæ Apostolicæ, ac in Acie Campi Floræ publicari, & earum exempla de more applicari. Ac etiam volumus, quòd ipsorum præsentium exempla etiam impressa, & Præfati Ecclesiastici, vel eius curiæ sigillo, & Notarii publici manu obsignata eamdem illam fidem vbiq; locorum iniudicio & extra illud faciant, quam ipsæ præsentes facerent, si ibi ostenderentur, aut exhiberentur. Nulli

ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ sublationis, abolitionis, priuationis, statuti, mandati, innodationis, & voluntatis infringere, vel ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum.

Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno Incarn. Domini 1568 15, Kal. Decembris Pontificatus nostri anno tertio. *Cæs. Glorierius.*

H. Cumyn.

Anno à Natiuitate Domini 1568. Indict. 11. die verò 4. mensis Decembr. Pontif. Sanct. in Christo Patris, & D. N. D. Pij, Diuina prouidentia Papæ V. anno tertio Retroscriptę litteræ Apostolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, ac Cancellariæ Apostolicæ, & in Acie Campi Floræ, dimissis in omnibus supradictis locis earumdem retroscriptarum litterum copijs affixis, vt est moris, per nos Ioannem Freile, & Iulium Parinum. prælibati S. D. N. Papæ Curs.

Christianus de Monte, Mag. Curs.

SANCTISS. D. N. D. PII, Papæ Quinti.

Extensio Decreti Concilij Trident. Sess. 21. cap. 2. Quod incipit, *Cum non deceat*, loquentis de Clericis sæcularibus, ac Clericis regularibus non professis: quòd non promoueantur ad sacros ordines, nisi seruata forma dicti Decreti.

PIVS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI,
Ad perpetuam rei memoriam.

ROmanus Pontifex sacrorum Conciliorum auctor, & interpres, illa, quæ in huiusmodi Concilijs à Prudentibus Patribus in Spiritu sancto legitimè congregatis salubriter sancita sunt pro sui pastoralis officij debito, dum æquitas, honestas, & decus suadet, sicuti declarare, & moderari, ita etiam ad

aliios

alios casus extendere consueuit. Sanè cùm non deceat diuino ministerio adscriptos cum ordinis dedecore mendicare, aut sordidum aliquem quæstum exercere, à sacro Tridentino Concilio inter alia decretum fuit, ne quis deinceps clericus sæcularis, quamuis aliàs moribus, scientia, & ætate esset idoneus, ad sacros Ordines promoueretur, nisi prius legitimè constaret, eum beneficium Ecclesiasticum, quòd sibi ad victum honestè sufficeret, pacificè possidere, vel aliàs ordinari non posse, nisi iuxta Decreti ab ipso Concilio desuper editi formam, & tenorem. Cùm autem nulla in huiusmodi Decreto religiosorum Clericorum mentio facta fuerit, ac proptèrea nonnulli (vti molestè accepimus) certorum Ordinum religiosi, seu Canonici, vel Clerici intra claustra Monasteriorum, seu Domorum more regularium in communi viuentes, qui nunquam; seu non nisi ad certum tempus professionē emittunt, & ex claustro exire, vel dimitti, & ad sæculum redire liberè, & licitè possunt, religionis prætextu absque titulo sufficientis beneficij, nec iuxta dicti Decreti tenorem, ad sacros ordines se promoueri prętendant, & à nonnullis Episcopis passim promoueantur, atque inde plerumque illud inconueniens eueniat, vt sic promoti, & è claustro exeuntes, & per sæculum vagantes, vel mendicare, vel sordidum quæstum exercere, non sine ipsorum dedecore, ac Ordinis vilipendio, & quamplurimorum Christi fidelium scandalo cogantur. Nos igitur, qui singulorum Dei ministrorum honorem, & decus (quantum in nobis est) sinceris exoptamus affectibus motu proprio, & ex certa nostra scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine hac perpetuò valitura sanctione, decretum prædictum de Clericis sæcularibus loquens, ad omnes, & singulos etiam cuiuscumque Ordinis Clericos Religiosos, siue sæculares more religiosorum viuentes in communi non professos, harum serie extendimus, & ampliamus. Ac religiosis, & alijs prædictis non professis, vt ad sacros Ordines promoueri, necnon omnibus, & singulis venerabilibus Fratribus nostris, Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcop-

scop-

scopis gratiam, & communionem Sedis Apostolicæ habentibus, vt Ordines ipsos huiusmodi Religiosis personis impendere, nisi obseruata forma dicti Decreti, non valeant, in virtute Obedientiæ, & sub indignationis nostræ pœna interdicimus, & prohibemus, ac contra facientes per annum à præstatione talium Ordinum, ipso iure suspendimus. Statuentes & decernentes, promotiones quarumlibet religiosarum personarũ prædictarũ ad Ordines huiusmodi contra ipsius decreti Concilij Trid. formam, etiam cuiusuis licentiæ ab Apost. Sede, vel illarum superioribus cuiuscumq; dignitatis, status, gradus, & preeminentiæ existant, etiam si Pontificali dignitate fungantur, vel Cardinalatus honore præfulgeant, concessæ prætextu factas, executione prædictorum ordinum omnium carere, nullásque prorsus, & irritas existere, sicque promotas personas in altaris ministerio ministrare non posse. Quinimò ministrantes priuilegijs, exemptionibus, immunitatibus, & alijs gratijs Clericis concessis omninò priuari, & irregularitatem, aliasque in dicto Decreto contentas, pœnas eo ipso incurrere, à quibus nisi à Rom. Pontifice vel in mortis articulo minimè absolui possint. Non obstantibus quibusuis Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac quorumuis Monasteriorum, Ordinum, etiam iuramento, & confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate aliàs roboratis, statutis, & consuetudinibus, & priuilegiis, atq; indultis, & litteris Apostolicis, illis illorumque superioribus, & personis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis, etiam derogatoriarũ derogatoriis, aliisque efficacioribus efficacissimis, insolitis; & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis decretis in genere, vel in specie, aut aliàs quomodolibet etiam iteratis vicibus concessis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus etiam si alias pro illorum sufficienti derogatione de illis, illorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & indiuidua, non autem per clausulas generales, idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exequuta forma ad hoc seruanda

tanda foret, illorum tenores, formas datas, & decreta in illis apposita, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro sufficienter expræssis, & insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris: hac vice dūtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisq; contrarijs quibuscumque. Et vt præsentes litteræ ad omnium notitiam perueniant, ne ve quis illarum ignorantia excusari possit, volumus, & Apostolica auctoritate decernimus, præsentes litteras ad valuas Principis Apostolorum de Vrbe, & Cancellariæ Apostolicæ, ac in Acie Campi Floræ publicari, & earum exempla affigi, & imprimi. illarumq; exemplis etiam impressis, manu alicuius Notarij publici, & sigillo Prælati Ecclesiasti, vel eius curiæ obsignatis, eamdem prorsus fidem adhiberi, quæ ipsis præsentibus abhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ extensionis ampliationis, interdicti, prohibitionis, suppositionis, statuti, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autē hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum.

Datum Romæ apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ 1568. pridie Idus Octobris, Pontificatus nostri anno tertio. Cæs. Glorierius.

H. Cumyn.

Registrata apud Cæsarem Secretarium.

Anno à Nativ. Dom. 1568. Indict. 11. die verò 12. Mensis Nouemb. Pontific. Sanct. in Christo Patris, & D. N. D. Pij, Diuina prouid. Papæ V. anno tertio Rettoscrip. litteræ Apostolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt ad Valuas Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, & Cancellariæ Apostolicæ, & in Acie Campi Floræ, dimissis in superius expressis locis præsentibus litteris per aliquantulū temporis spatium affixis, & deinde, vt moris est, amotis per nos Thomam Gallarum, & Iulium Parinū, Prælbati Sanctiss. D. N. Pij Papæ V. ac S. Sedis Apostolicæ Cursores.

Christianus de Monte, Magister Curs.

AD CONCILII TRIDENTINI MARGARITAS.

Admodum Reu. Mauritij de Gregorio, Siculi Gameratensis, Ordinis Prædicatorum, Theologi Illustriss. D. Horatij Aquauiua, Episcopi Calatini.

HYACINTHVS,

Et collectio omnium Conciliorum Religionis Christianæ contra hæreticos. Ex primo Hierosolymitano sub Diuo Petro vsque ad Tridentinum. Ex Tomis magnis Conciliorum, ex paruo Volumine Archiepiscopi Toletani, Bartholomæi de Miranda etiam Conciliorum. Ex serie Synodorum Dominici Bannes, ex Illustrissimo Cardinali Baronio, & ex Illustriss. Cardinali Bellarmino, ex Historia Tripartita, ex Historia Ecclesiastica Ruffini, ex Historia Ecclesia Eusebij, ex Platina, ex Panuino, ex Tygbio de Ecclesiastica Hierarchia: ex Epiphanio: ex Alphonso de Castro: ex Seraphino Porretta: ex Bullario, ex Sacris Canonibus, & eorum expositoribus, ex Theologis in Sententijs: ex Summa S. Thomæ, & Commentatoribus: ex Expositoribus Noui, & Veteris Testamenti, ex Summis Casuum conscientiæ desumptus, sub quibus Pontificibus, Imperatoribus, & in quo anno confectorum, & quot Episcopi, & cæteri interfuerunt.

CONCILIVM PRIMVM.

SVpposita definitione Concilij, quam prædicti Doctores assignant, scilicet, quòd est conuentus, seu congregatio Episcoporum, Abbatum, & Generalium Ordinum ex gratia, locali Synodo ad tractandum de fide, & religione moribus auctoritate Summi Pontificis. Videatur Bannes in princ. 2. 2.

Et supposita diuisione, quòd Conciliũ est triplex: Generale, ad quod generaliter Episcopi conuocantur: Prouinciale, ad quod Episcopi vnius Prouinciæ, aut Regni, Metropolitani auctoritate congregantur: Et Episcopale, quod faciunt Episcopi cum Sacerdotibus. Videantur Concilia Synodalia Sancti

Caroli Borromæi. Tandem supposita alia diuisione, scilicet, quòd Synodorum, quædam sunt congregatæ, & confirmatæ à Summo Pontifice, quædam congregatæ tantùm, & non confirmatæ; quædam non congregatæ, & confirmatæ, & quædam neque confirmatæ, neque congregatæ. Videantur expositores Concilij Constantiensis.

PRIMVM CONCILIVM
secundùm aliquos.

QVidam dicunt in principio nominari primum Concilium fuisse contra Iudam in electione Matthiæ, vt in actis Apostolorum, c. 1. sub D. Petro in Hierosolyma, cum cæteris Apostolis post Ascensionem Christi, Viri fratres, &c. (dicit Petrus) de Iuda, &c. qui possedit agrum de mercede iniquitatis,&c.& orantes &c. cecidit sors super Matthiam, & annumeratus est cum vndecim Apostolis. Ecce ex primo Concilio existentia Spiritus Sancti.

PRIMVM CONCILIVM
secundùm communem opinionem.

Summarium de circumcisione non facienda, vt abstineant à contaminationibus simulacrorum, fornicatione, suffocatis, & sanguine.

COncilium primum Hierosolymis celebratum est sub Diuo Petro Apostolo, & reliquis Apostolis, tempore Claudij Tiberij, quod habetur in Actibus Apostolorum, cap. 15. quod modò sequitur. Surrexerunt autem quidam de hæresi Pharisæorum, qui crediderunt, dicentes, quia oportet circumcidi eos: præcipere quoque seruari legem Moysi; conueneruntque Apostoli, & seniores videre de verbo hoc: cùm autem magna conquisitio fieret, surgens Petrus, dixit ad eos: Viri fratres, vos scitis quoniam ab antiquis diebus in nobis elegit, per os meum Gentes audire verbum Euangelij, & credere, & qui nouit corda Deus, testimonium perhibuit, dans illis Spiritum sanctum, sicut & nobis; & nihil discreuit inter nos, & illos, purificans corda eorum: nunc ergo quid tentatis Deum, imponere iugum super ceruices discipulorum, quod neque patres nostri,

neque

neque nos portare potuimus, sed per gratiam Domini nostri Iesu Christi credimus saluari, quemadmodum & illi? Tacuit autem omnis multitudo, & audiebant Barnabam, & Paulum narrantes, quanta Deus fecisset signa, & prodigia in Gentibus per eos, & postquam tacueruut, respondit Iacobus, dicens: Viri fratres, audite me: Simon narrauit, quemadmodum primùm Deus visitauit sumere ex Gentibus populum nomini suo, & huic concordant verba Prophetarum sicut scriptum est: post hæc reuertar, & reædificabo tabernaculum Dauid, quod decidit, & diruta eius reædificabo, & erigam illud; vt requirant cæteri hominum, & omnes Gentes, super quas inuocatum est nomen meum, dicit Dominus faciens hæc. Notum à sæculo est Domino opus suū: propterea ego iudico non inquietari eos, qui ex Gentibus conuertuntur ad Deum, sed scribere ad eos, vt abstineant se à contaminationibus simulacrorum, & fornicatione, & suffocatis, & sanguine: Moyses enim à temporibus antiquis habet in singulis ciuitatibus, qui eum prædicent in Synagogis, vbi per omne Sabbatum legitur. Tunc placuit Apostolis, & senioribus, & omni populo eligere viros ex eis, & mittere Antiochiam cum Paulo, & Barnaba Iudam, qui cognominabatur Barsabas, & Silam, viros primos in fratribus, scribentes per manus eorum Apostolis, & seniores fratres, qui sunt Antiochiæ, & Syriæ, & Ciciliæ, fratribus ex gentibus salutem. Quoniam audiuimus, quia quidam ex nobis exeuntes, turbauerunt vos verbis euertentes animas vestras, iubentes vos circumcidi, & seruare legem, quibus nos mandauimus, placuit nobis in vnum, eligere viros, & mittere ad vos cum charissimis nostris Barnaba, & Paulo hominibus, qui tradiderunt animas suas pro nomine D.N.I. CHRISTI. Misimus ergo Iudam, & Silam, qui & ipsi vobis verba referent eadem. Visum est enim Spiritui Sancto, & nobis, nihil vltra imponere vobis oneris, quàm hæc necessaria: vt abstineatis vos ab immolatis simulacrorum, & sanguine, & suffocato, & fornicatione, à quibus custodientes vos benè agetis. Valete.

Alia

Alia Tria Concilia.

GLosa ordinaria Actuum Apostolorum ponit alia duo Concilia, vt in cap. 6. non est æquum derelinquere Verbum Dei, & ministrare mensis, &c. Elegerunt Stephanum, &c.

Aliud.

IN cap. 21. aliud permittendo ad tempus legalia donec Synagoga honorificè sepeliatur.

Aliud.

IN cap. 4. aliud, quod potius Cœtus orans pro incremento gratię dicitur, quam Concilium.

2. CONC. anno 252.

FVit Romanum sub Cornelio Papa, & Decio Imperat. congregatum contra Nouatum, constituitur à sexaginta Episcopis, & totidem Presbyteris cum Diaconibus multis, vbi statuitur Nouatum cum his, qui eum sequeretur, alienum esse ab Ecclesia; Eos verò, qui lapsi fuissent in certamine, fraterna commiseratione curandos, & fomentis pœnitentiæ medicandos, & contra Catharos mundos se appellantes.

3. CONC. anno 303.

FVit Ancyranum ab Ancyra ciuitate Galatiæ dictum, post tempora Marcellini Papæ celebratum, paulò ante Nicænum circa annum Domini supradictum, quod facilè non inuenitur: fuit autem prouinciale, sed tamen receptum in sexta Synodo generali Constantinopoli in Trullo celebrata, vt patet ex 2. can sextæ Synodi, à Gratiano in Decreto. Archiritanum dictum à quibusdam (vt ait Bartholomæus Garanza) & Aquitanum, & continet canones 24, contra eos, qui inuiti dijs thurificabant, vel immolabant sub Eusebio Papa, & Diocletiano Imperatore.

4. CONC. anno 311.

FVit Neocæsariense sub Melchiade Papa (quamuis quidam dicant, quòd nesciatur sub quo Pontifice, cui opinioni videtur adhærere Archiepiscopus Toletanus) & sub Constantino Chloro, & Galerio Maximino Augustis in clara Neocæsariensi ciuitate, quæ nunc Trapezuntium appellatur, vt ait

ait Palemonius de origine ciuitatum Scriptor, & Cosmographi recentiores enucleant, in prouincia Cappadociæ sita, factum fuit paulò ante Nicœnum: quoniam Episcopus hic, & illic designatus reperitur, in quo Patres 17. conuenerunt, cuius Canones sexta Synodus Constantinopolitana in Trullo celebrata probauit, vt ex secundo Canone Græcæ editionis constat, depositionem, irregularitatem, tempus ordinandorum Presbyterorum, numerum Diaconorum, &c. obseruari iubet.

5. CONC. anno 315.

FVit Nicœnum primum in Nicœa Bithyniæ ciuitate habitum, vt ait Palemonius, vbi congregati fuerunt 318. Episcopi Catholici, fidem integram, sanctam, catholicam, immaculatam exposuerunt, damnando Arium, Sabellium, & Photinum hæreticos, sub Diuo Syluestro, & Magno Constantino.

6. CONC. anno 320.

FVit secundum Romanum congregatum intra thermas Domitianas sub D. Syluestro, & Constantino Imperatore, cum 275. Episcopis, iterum Arium, Photinum, & Sabellium reprobando, de gaudio mundationis, Constantini, de donatione Ecclesiæ, &c.

7. CONC. anno 322.

FVit Eliberinum Prouinciale apud Elibertum Hispaniæ Ciuitatem celebratum sub Constantino Magno Imperatore, & Siluestro Papa, 19. Episcoporum, idola, & homicidia prohibens, pœnam ponens matrimonium contemnentibus, virginitatem laudans, vsuram eijciens, lenocinium, &c.

8. CONC. anno 323.

FVit Arelatense primum Prouinciale, sub Constantino Magno, & Siluestro Papa, auctoritate Pontificis confirmatum, cum fuisset Prouinciale in Gallijs de obseruatione Paschatis, de domicilio, de Episcopis, & de quorundam delictorum pœnis, &c. cum confirmatione prima in præfatione.

9. CONC. anno 324.

FVit Gangrense in Paphlagonia, seu regione Pelasgiorum, Prouinciale, confirmatum in sexta Syno-

Synodo generali Constantinopolitana in Trullo celebrata, sub eisdem, vt ex secundo Canone editionis Græcę Parisianæ, vbi de nuptijs, de orationibus, de parentibus obediendo, post epistolam, &c. tractat.

10. CONC. anno 328.

FVit Arelatense secundum Prouinciale, etiam sub Siluestro Papa, & Constantino, iubendo ne cum mulieribus cohabiterur, cum hæreticis non communicetur, ne Neophitis clericis ordo detur, &c.

11. CONC. anno 332.

FVit Chartaginense primum sub Siluestro Papa, & Constantino Imperatore Prouinciale fuit, in quo Carthaginem ex diuersis Prouincijs Africanis plurimi conuenerunt Episcopi, & sanciuit rebaptizationem non faciendam, martyres non infamandos, de ordine, &c.

12. CONC. anno 342.

FVit Romanum secundum, sub Iulio I. in quo cōuenerunt 116. Episcopi contra Arium, cuius hæresis inualescebat, quem damnarunt vnà cum suis dogmatibus, & in Synodo Nicœna confirmarunt acta.

13. CONC. anno 346.

FVit Coloniense sub Iulio I Papa, & Constantino Imperat. contra Euphratem Blasphemum, hæreticum, Christum negantem Deum esse, & cùm fuisset Episcopus, fuit priuatus, & damnatus.

14. CONC. anno 347.

FVit Antiochenum sub Iulio I. Papa, & Constantino Imperatore, cui Concilio subscripserunt triginta Episcopi, qui in eodem conuenerunt, & probatum est in sexta Synodo generali Constantinopoli in Trullo celebrata, vt in can. 2. Græcæ editionis patet, vbi prohibetur, cum Iudæis relebrare: cum excommunicatis communicare, & quæ facere non licet Episcopis.

15. CONC. anno 351.

FVit Sardicense à Sardinia dictum, congregatum est præcepto Constantij Imperatoris, sub quo fuit factum, & sub Iulio Papa, vt Athanasio lice-

ret ad suam Ecclesiam redire, vnde fuerat expulsus per hæreticos Episcopos Arianos, vt in historia Tripartita in lib. 4. ca. 21. conuenerunt Orientales Episcopi 76. Occidentales quasi 300. qui tamen continuò à Concilio discedentes, seorsim aliud Concilium fecerunt, in quo Arij dogmata statuerunt, eorum discessus causa fuit, quòd dicerent se nolle ad verba procedere, nisi priùs à Concilio summouerentur defensores Pauli, & Athanasij, quod Occidentales pati non potuerunt, cui Concilio affuit Hosius Episcopus Cordubensis, prius in Nicœno de depositione Episcoporum, & de excommunicatione, &c. tractarunt.

16. CONC. anno 352.

FVit Hierosolymitanum secundum, per Maximum eiusdem loci Episcopum cum Athanasius litteris Constantij Imperatoris, & Iulij Papæ, sub quibus fuit congregatum, fultus, vt ad suam rediret Ecclesiam, & hoc per omnes Episcopos fuit intentum.

17. CONC. anno 353.

FVit Sermiense sub Iulio I. Papa, & Constantino Imperatore, quod paulò post Constantinus in Sirmio iussit congregari: viri fratres regulas tradiderunt fidei Orthodoxæ contra Arium, in quibus interpretati sunt locum illum Genesis c. 29. hic non prætereundum; pluit Dominus à Domino, vt sit sensus, non quod ipse Pater à semetipso pluere dicatur, sed pluit Dominus Filius à Domino Patre, vt habetur in Historia tripartita in lib, 5. c. 3.

18. CONC. anno 364.

FVit Laodicense Prouinciale confirmatum in sexta Synodo generali in Trullo, celebrata præsente Constantino, cùm ergo viginti duo Patres in Laodicea Phrigiæ Pacarianæ ex diuersis Prouincijs Asiæ conuenissent, statuerunt Canones 59. quibus regulas exposuerunt Ecclesiasticas sub Liberio Papa, & Constantino Imperat. vbi de Bigamia, de Psalmis, & Euangelijs legendis in Ecclesia, & quòd clerici ad tabernas, & ludos ire non audeant.

16. CONC. anno 368.

FVit Constantinopolitanum sub Damaso Papa, & Cyrillo Hierosolymitano, Gratiano, & Theodosio Imper. Concilium centum quinquaginta Patrum fuit contra Macedonium Episcopum Constantinopolitanum, qui Spiritum Sanctum Deum; esse negabat. Est autem ex quatuor principalibus Concilijs, & quidem proximum post Nicœnum; statuerunt aliquot Canones, & Symbolum fidei non diuersum ab eo, quod in Ecclesia cantatur, nisi quod addiderunt Spiritum Sanctum ex Patre procedentem, subscripserunt se centum quinquaginta Episcopi.

20. CONC. anno 387.

FVit Valentinum Prouinciale apud Gallias celebratum sub Damaso Primo Papa, & Gratiano; & Valentiniano Imper. in quo conuenerunt triginta Episcopi, & ediderunt Canones quatuor de puellis, quę se Deo vouerant, quòd baptizati non debeant sacrificijs dæmonum se miscere, &c.

21. CONC. anno 389.

FVit Telense apud Africam Concilium Prouinciale, contra Iouinianum, & socios eius sub Siricio Papa Theodosio I. Arcadio, & Honorio Imperat. vbi perlectæ litteræ Pontificis, ad eumdem responsum factum, & etiam contra Manichæos, &c.

22. CONC. anno 396.

FVit Carthaginense, secundum Prouinciale, sed confirmatum in sexta Synodo Generali Trulli, quod Carthaginense fuit sub Siricio Papa, & Theodosio Imper. vbi iubetur, vt prædicetur Trinitas, quòd Sacerdotes, & clerici sint casti, & Diœcesibus, & vt Parochis obediant, &c.

23. CONC. anno 397.

FVit Carthaginense tertium Prouinciale, tamen confirmatum in sexta Synodo Generali Trulli, vbi dicitur, singulis annis Synodus ab Episcopis fiat, & cui quædam Sacramenti non conferenda: vetus, & nouum testamentum in Ecclesia legendum eorum partes, quæ sint explicantur.

24. CON-

24. CONC. anno 398.

FVit Carthaginense quartum Prouinciale, sub Siricio Papa, & Arcadio Imper. cui interfuerunt 214. Episc. confirmatum deinde in sexta Synodo in Trullo celebrata, vbi recepta sunt Concilia in Carthagine habita de proprietatibus Episcoporum, & ordinandorum, & de alijs ordinibus de clericis, & virginibus sanctimonialibus, quæ facere, & qua non licet Episcopis, clericis, & viduis professis.

25. CONC. anno 399.

FVit Tauritanense Prouinciale, sub Siricio Papa & Diuo Ambrosio Episc. Mediolanensi, Arcadio, & Honorio Imper. quod totum consumptum est in causarum quarumdam ciuilium compositione quæ tunc inter Episcopos quosdam, & aliquos Præsbyteros agitabantur, & ideò à multis, vt ab Archiepiscopo Toletano, & à Bannes omnia dereliquuntur.

26. CONC. anno 402.

FVit Carthaginense quintum sub Anastasio Papa, & Arcadio Imperatore, existentibus 73. Episcopis, à quibus quindecim Canones editi sunt de clericis, de non alienatione rerum Ecclesiarum de idolatris destruendis, & cætera tractarunt.

27. CONC. anno 403.

FVit Toletanum primùm Prouinciale, sub Anastasio Papa, & Arcadio Imper. auctoritate Leonis Papæ primi confirmatum, præsentibus 19. Episcopis Toletano Præsidentibus: vbi fuit determinatum, ne ad schisma subditi Episcopi perueniant, & vt nullus præter Episcopos chrisma conficiat, & regulas fidei Catholicæ, & assertio eiusdem contra Priscillianistas, &c.

28 CONC. anno 408.

FVit Mileuitanum sub Innocentio I. Papa, atque Augustino Hypponensi Episc. Doctore Ecclesiæ & capite Augustinianorum, Arcadio, & Honorio Imperat. contra Pelagianos, præsente Anselmo, Legato Ecclesiæ Romanæ, subdentes post contra Pelagium dicentem, salutem euenire ex nobis. Ne Episcopi sint negligentes contra hæreticos, quand

Con-

Concilium est faciendum: & ibi fuit confirmatum ab Innocentio.

29. CONC. anno 423.

FVit Carthaginense sextum sub Bonifacio I. Papa, & Honorio Imperatore, Prouinciale tamen à 217. Episcopis celebratum, decidentibus vt ab Episcopis Orientalibus petatur Concilium Nicœnum, & recitarunt professionem fidei.

30. CONC. anno 424.

FVit Carthaginense septimum, Prouinciale, sub Bonifacio I. Papa, & Honorio Imperat. à 73. Episcopis editum, nihil habens, quod ad nostra tempora perueniat, quamuis multa in suprascriptis, & dicendis Concilijs tangantur.

31. CONC, anno 428.

FVit Ephesinum sub Cœlestino I. Papa, sub quo mortuus est Augustinus supra dictus R.A. (quorum fuit Pater magnus Dominicus) etiam auctor, & Theodosio Imp. quod Concilium fuit ex quatuor principalibus contra Nestorium Constantinopolitanum Episcopum, existentibus in eo 20. Episcopis. Qui Nestorius purum hominem ex Sancta Maria Virgine natum, asseruit Christum, & aliam personam carnis, & aliam facere deitatem dicebat, cui Synodo præfuit Cyrillus Alexandriæ Episcopus, qui cum vniuerso Concilio ad eundem Nestorium eadem decreta transmisit, vt habetur in Epistola.

32. CONC anno 436.

FVit Rhegiense Concilium Prouinciale sub Sixto III. Papa, & Theodosio II. Imperatore à tredecim Episcopis celebratum, facientibus sex Canones, attingendo ad ea, quæ dicta sunt in Concilio Tauritanense de hæreticis, & schismaticis Episcopis, quod in Nicœno tetigit. De Episcopis tandem loquuntur.

33. CONC. anno 438.

FVit Agatense Prouinciale, à ciuitate Agata Galliæ, à triginta quinque Episcopis, in quo de disciplina, & ordinationibus Clericorum, & Pontiff. & Ecclesiarũ vtilitatibus, de prędicatione Symboli, & ne ante Missam expletam egredi populus pręsumat.

34. CONC. anno 440.

FVit Aquileiense Prouinciale, contra Palladium, & Secundinum Arianæ sectæ defensores, sub Sixto Papa III. & Theodosio Imper. vbi damnarunt eos Patres, & adest damnationis forma, quod fecerũt cum quibusdam Legatis Afrorum, & Gallorum.

35. CONC. anno 444.

FVit Arausicanũ Prouinc. sub Leone Papa, & Theodosio II. Imp. continens 25. Canones ad ędificationẽ Ecclesiæ, & stabilimentũ, Primo de Chrismate, de conuersione hæreticorũ in articulo mortis, & de cathecumenis, de libero arbitrio, de misericordia Dei, de adiutorio eius, de natura, & gratia, de peccato originali, quæ habentur in in Concilio Tridentino.

36. CONC. anno 446.

FVit Vasense Prouinciale per decem, & octo Episcopos celebratum, vbi fuit decisum, quod proprij Episcopi Chrisma recipiatur, de sepulturis, de prędicatoribus, vt Kyrie eleison in omnibus Ecclesijs dicatur, &c. sub Leone I. Papa, & Theodosio Imper.

37. CONC. anno 447.

FVit Carpentoractense Prouinciale, sub Leone I. & Valentiniano Imper. fecerunt constitutiones contra Episcopos querelatos, parum, aut nihil eorum, quæ à fidelibus Ecclesijs conferebantur, dantes, vt amplius non faciant.

38. CONC. anno 453.

FVit Arelatense tertium Prouinciale à 34. Episcopis celebratum sub Leone Papa, & Valentiniano Imper. Martiano Augusto, Opilione, & Vincamalo Consulibus, de obseruandis Canonibus, de ætate Diaconorum, & Sacerdotum ordinandorũ, &c.

39. CONC. anno 457.

FVit Calcedonense generale vnum ex quatuor celeberrimum, sub Leone Papa, & Martiano Imperatore, celebratum est à 630. Patribus contra Eutichen. Constantinopolitanum Abbatem, qui asserebat, Christum post humanam assumptionem non ex duabus naturis existere, sed solam in eo diuinam naturam permanere, & contra Dioscorum eiusdem defensorem Alexandrinum Episcopum, damnandos

etiam

tiam episcopos ordinationem per pecuniam facien-es, de clericis, ne absque dimissorijs ministrent,&c.

40. CONC. eodem anno,

FVit Synodus Calcedonensis 630. Episcoporum, habita contra omnes hæreses, & præcipuè contra Eutichen, & Dioscorum Alexandrinum Episcoporum, per actiones decem, & octo: & concluditur, inualidum esse Concilium absque Apostolicæ Sedis Legatis, sub Valentiniano, & Martiano Imperatoribus, & Leone I. Papa, &c.

41. CONC. anno 458.

FVit Veneticum Prouinciale, in quo pauci Episcopi conuenerunt, sexdecim Canones statuentes, in quibus tractatur de regula Ecclesiastica, quæ sacerdotibus, donante Domino credita est de districtione, cuius cura non sine culpa eorum torpescit, sub Leone I. Papa,& Martiano Imp.celebratum,&c.

42. CONC. anno 462.

FVit Turonense prouinciale primum, in quo fuerunt octo Episcopi, cõtinens tredecim Canones, quibus primo hortatur clericos ad castitatem, secundo ad abstinentiam, in reliquo complectitur institutionem regularem eorumdem clericorum, &c.

43. CONC. anno 466.

FVit Romanum tertium Prouinciale sub Hilario Papa, à 50. Episcopis congregatum potissimum statuentibus, vt Canones Nicœni Concilij, & Apostolicæ Sedis decreta custodiantur, & vt bigami ad gradus Ecclesiasticos non accedant, scilicet viduæ, aut corruptæ mulieris mariti, de episcopis, & quod non eligant successores.

44, CONC. anno 486.

FVit Tarraconẽse Prouinciale à decem Episcopis celebratũ sub Felice III. Papa, & Zenone Imper. decidentibus, ne Clerici, & Monachi communicent cum mulieribus, ne vendant carius, & vilius emant, ad criminalia se miscere non audeant, de Episcopis, quòd semel in anno visitẽt, & nullũ bis confirment.

45. CONC. anno 494.

FVit Eupapenense Prouinciale,in quo fuerunt 70. Episcopi sub Gelasio Papa, & Anastasio Impe-

ratore, facientes 40 decreta ad institutionem Clericorum, & Episcoporum, vt in Agarense Concilio, scilicet, vt Episcopi, & Clerici venatores non sint, illicitis horis non deambulent.

46. CONC. anno 502.

FVit Illerdense Prouinciale, & 8. Episcoporum sub Symmacho Papa, & Anastasio Imperatore, facientium quatuordecim Canones, & iubentes, vt clerici à sanguine humano abstineant, ab abortu, & eius pœna, ab incestu, à stupro, &c. quæ à Gratiano de hoc Concil. in decreto de consecrat. dist. 4.

47. CONC. anno 510.

FVit Valentianum per sex Episcopos celebratum, à Valentia Hispaniæ dictum sub Symmacho Papa, & Anastasio Imper. constituentes, vt Euangelium post Epistolam legatur, & quòd Episcopus defunctus per viciniorem Episcopum honorificè sepeliatur.

48. CONC. anno 512.

FVit Aurelianense primũ tempore Clodouei Regis Francorum, cuius etiam extat epistola ad eamdem Synodum, in qua profitetur, se pariturum Ecclesiæ, & Papæ præceptis, de non captiuandis clericis, monialibus, seruis Ecclesiarum, & ipsos reddere captiuos: Ideò ad eundem Regem rescribitur à Synodo præter hæc, de homicidis, adulteris, & furibus, &c. ab Ecclesia abstrahere non præsumant, quòd præscriptio non habet locum in Ecclesia. De Quinquagesima, Sexagesima, Quadragesima, de Litanijs, &c. tractatur.

49 CONC. anno 513.

FVit Gerundense Prouinciale sub Hormisda Papa, & Instino Imper. constituens, vt quælibet Prouincia in officio Ecclesiæ vnum teneat ordinem, de baptizatione cathecumenorum in vigilia Paschæ, & Pentecostes, vt dicatur oratio Dominicalis, de honestate, & vita clericorum, &c.

50. CONC. anno 520,

FVit Cæsaraugustanum Prouinciale duodecim Episcop. sub Hormisda Papa, & Iustino Imperatore iubentium, vt mulieres fideles ad cœtum vi-

rorum alienorum non accedant, neque ad lectionem, & Doctoratus nomen non vsurpent, die Dom. non ieiunetur.

51. CONC. anno 528.

FVit Toletanum secundum anni quinti Amarici Regis sub Ioanne I. Papa, & Iustino Imperatore iubens, vt clericos ante ordinem sacrum, & Monachos ante professionem ad nuptias accedere permittatur, hæreticos post mortem posse anathematizari per testes Sanctorum Patrum.

52. CONC. anno 533.

FVit Constantinopolitanum quintum generale à 165. Patribus sub Felice Quarto, Bonifacio Secundo, Ioanne Secundo, Agapito primo, Syluerio, & Vigilio Pontificibus, sub Iustino Imp. contra Petrum, Antimum, Seuerum, & Ibam hæreticos, Petrus Archiepiscop. Antiochenus asserebat in Trisagio hymno addendam esse Crucem, idest Trinitatem esse crucifixam, vt diceretur Sanctus, Sanctus, qui crucifixus est pro nobis, vbi necesse erat, aut confundere personas Trinitatis, aut negare duas naturas in Christo, contra quos plures Episcopi Orientales, plura scripserunt, quæ habentur in tom. 2. Concil. fol. 6. & infra secundùm impressionem nostrorum Conciliorum.

53. CONC. anno 543.

FVit Aurelianense secundum Prouinciale ex Vrbe Aurelia, ex præceptione Francorum Regum, vt ibi Pater de obseruatione legis Catholicæ tractarent, & quid de nouis dogmatibus sentirent, & conscriberent quid obseruandum in posterum cum viginti quinque Canonibus de Episcopis Commetropolitanis, vt Concil. Prouinciale congregent.

54. CONC. anno 545.

FVit Aurelianense tertium prouinciale tempore Chidelberti Regis Francorum sub Vigilio Papa, & Iustiniano Imperatore per Canones 26. dicentes ne in sacris constituti misceant se ad vxores accipiendas. De electione Metropolitanorum contra Bonosiacum hæreticum, de rebaptizatione.

55. CONC. anno 550.

FVit Auernense Prouinciale, sub Vigilio Papa, & Iustiniano Imper. addendo quædam noua, & repetendo aliqua supradicta ad emendationem vitę, ad serenitatem regulæ, ad animarum remedium.

56. CONC. anno 551.

FVit Aurelianense quartum Prouinciale, sub Pelagio primo Papa, & Iustiniano Imperatore, & Chidelberto Rege Francorum, determinando prius sancita non violanda esse, de Quadragesima, & festiuitate Paschali plura dicendo.

57. CONC. anno 552.

FVit Turonense secundum Prouinciale, pro pace, & instructione Ecclesiæ, sub Pelagio I. Papa, & Iustiniano Imper. per viginti Canones determinãdo, ne laici in Ecclesia clericis misceantur, vt litis iacula finiant, & vota pacis acquirant, dicente Domino in Ioanne, cap. 14. Pacem meam do vobis.

58. CONC. anno 567.

FVit Parisiense primum pro vtilitate Ecclesiæ, sub Pelagio I. Papa, & Iustiniano Imper. vt ne mores Episcop. & Ecclesiæ confiscare præsumat, excommunicatum ab aliis non debere admitti.

59 CONC. anno 568.

FVit Aurelianense secundum, in quo inter cætera Euthichetis, & Nestorij dogmata iterum damnata sunt, & vt quotannis Concilium conuocaretur cautum, & per capita duodecim dicendo, vt nullus Propter causas leues suspendatur, sub Ioanne III. Papa, & Iustino Imperatore concludit, &c.

60. CONC. anno 584.

FVit Hispalense primum sub Pelagio II. Papa, & Mauritio Imperatore robur habens à Sede Romana, vt in præfatione habetur, de disponendis Ecclesiæ rebus cum subscriptionibus assistentium.

61. CONC. anno 587.

FVit Toletanum tertium, in quo Arij hæresis damnatur, sub Ricardo Rege, Pelagio II. Papa, & Mauritio Imperatore per Canones 22. & in secundo dicitur, quod in Ecclesia Dominicis diebus Symbolum recitetur, &c.

62.

62. CONC. anno 588.

FVit Matisconense Prouinciale primum, sub Pelagio II. Papa, & Mauritio Imperat. vt Monasteria puellarum nullus ingrediatur non probatæ vitæ. De ieiunio Aduentus & cætera ordinans.

63. CONC. anno 588.

FVit Matisconense secundũ prouinciale sub eisdẽ de obseruantia diei Dominicæ, de decimis per Canones 20. multa Ecclesiastica tractans.

64. CONC. anno 616.

FVit Antisiodorense prouinciale sub Theodoro, & Heraclio Imperatore contra strigas diabolicas, contra sortilegia, & superstitiones, de chrismate, & sanguine Christi: de vino consecrando per quadraginta, & vnum Canones.

65. CONC. anno 623.

FVit Hispalense secundum prouinciale, sub Honorio Papa, & Heraclio Imperatore de præscriptione, & de bigamia, de ingratitudine, & de duabus in Christo naturis.

66. CONC. anno 636.

FVit Toletanum quartum ab omnibus Hispaniæ, & Galliæ Episcopis sub eisdem docentibus formulam Conciliorum celebrandorum, de oratione, & confessione fidei, de passione Christi. Quando cantandum Alleluia, & de Hymnis, &c.

67. CONC. anno 640.

FVit Toletanum quintum prouinciale, à viginti Episcopis celebratum, tempore Regis Gothorum Suintillæ sub filio Heraclij Imperat. & Theodoro Papa de Litanijs quando sint dicendæ, cum Episcopis, & eorum Vicarijs.

68. CONC. anno 642.

FVit Toletanũ sextum prouinciale in Ecclesia S. Leucadiæ Martyris, à quinquaginta Episcopis Hispaniæ, & Galliæ sub Theodoro Papa, & Heracleone Imper. Præsidente Eugenio Episcopo Toletano. De humanitate Christi assumpta, & subdit Regem Suuintillam expellere eos iuralle cum quinquaginta duobus Episcopis.

69. CONC. anno 644.

FVit Bracarense primum Tulgæ Gothorum Regis temporibus ab Episcopis Galitię sub Theodoro, & Constante Imper. in quo Concilio primo lectum est exemplar fidei cum Capitulis: quæ Episcopi Taraconenses, Lusitani, & Betici contra hæresim Priscillianam per Canones 30. statuerunt.

70. CONC. anno 646.

FVit Bracarense secundum prouinciale, tractans ea, quæ ad Ecclesiasticā disciplinam pertinent, de forma visitationis Ecclesiæ ab Episcopis, quæ possint, & non possint accipere. De consecr. Ecclesiæ sub Theodoro Papa, & Constant. Imperatore filio Constantini Tertij.

71. CONC. anno 638.

FVit Toletanum scriptum, à 38. Episcopis celebratum, sub Martino Papa I. & Constante Imperatore De euentu infirmitatum in clerico ministrante. De exequijs, & similibus.

72. CONC. 650. anno

FVit Lateranense primum Romæ celebratum à 105. Episcopis, contra Sergium, Pyrrhum, & Paulum Patriarchas Constantinopolitanos, Cyrum Alexandrinum, & Theodorum contra Immaculatam fidem multa dicentes, cum subscriptionibus Martini Papæ, & dictorum Episcoporum.

73. CONC. anno 652.

FVit Toletanum octauum, à quinquaginta quinque Episcopis celebratum. De incauto iuramento non faciendo. De castitate Episcoporum. De frangentibus ieiunium, & similibus, sub Martino Papa, & Constante Imperatore.

74. CONC. anno 653.

FVit Toletanum nonum prouinciale à sexdecim Episcopis sub supradictis Imper. & Papa iubentibus, quòd à correctione Prælatorum est inchoanda Synodus, & ab eisdem danda est tertia pars Ecclesię, cætera de filijs clericorum.

75. CONC. anno 654.

FVit Toletanum sub ijsdem decimum de celebritate annunciationis Dominicæ, de professione

ſione, & habitu viduæ profeſſæ, &c.

76. CONC anno 655.

FVit Cabilionenſe Prouinciale in Gallijs ſub Eugenio I. Papa, & Conſtantino Imperat. per decem, & nouem Canones repetentes, quæ in Concilio Nicœno, & quod Canonum ſtatuta ab omnibus intemerata ſeruentur. De pœnitentia à Confeſſore danda; Ne turpia in Eccleſia cantentur.

77. CONC. anno 668.

FVit Toletanum vndecimum, ſub Vitaliano Papa, & Conſtante Imper. De proceſſione Spiritus Sancti, De Trinitate. De Incarnatione. De reſurrectione, & quod Epiſcopus debeat prædicare.

78. CONC. anno 669.

FVit Bracharenſe Prouinciale tertiũ, ſub eiſdem, vt pane, & vino, excluſis opinionibus ſchiſmaticis, aqua permixta fiat ſacrificiũ in Miſſa, & in nouis vaſibus. De Reliquijs quomodo geſtandis.

79. CONC. anno 670.

FVit Conſtantinopolitanum ſextum generale, & Oecumenicum iterum aduerſus Sergium, & cæteros, vt ſuprà, dicentes vnam voluntatem, vnam operationem in diſpenſatione Incarnationis, Præſidente Conſtantinopolitano Imperatore, & legatis miſſis ab Agathone Papa, ſub eodem Conſtantino IV. per actiones decem, & octo.

80 CONC. anno 683.

FVit Toletanum XII. ſub Leone II. Papa, & Cõſtantino IV. Imperatore, & vt ait Caranza, etiam ſub Agathone, de pœnitentia, de auctoritate conceſſa Epiſcopo Toletano, & de pertinentibus ad Regem communicantem cum Eccleſia.

81. CONC. anno 690.

FVit Toletanumtertiumdecimũ, ſub Sergio Papa, & Iuſtiniano II. Imper. vbi quædam particularia, & quædam communia ſupradicta tanguntur.

82. CONC. anno 742.

FVit Synodus mandato Apoſtolico à S. Bonifacio, & Epiſcopis Francorum, habita ſub Zacharia Papa, & Carolo magno Duce. Quæ ſunt prohibita Eccleſiaſtica, &c. & quod ad Epiſcopos

pertinet eijcere spurcitias Gentilitatis.

83. CONC. anno 781.

FVit Nicœnum secundum, quòd Græci generale appellant. In quo imagines expressè adorandas, & amplectendas veneratione decretum est, & sanctorum reliquias venerandas. sub Adriano Papa, & Constantino VI. Imperatore.

84. CONC. anno 813.

FVit Maguntianum ad instaurandam Ecclesiam collapsam, sedentes in prima Turma Episcopi cum quibusdam Notarijs legentes, ac tractantes Euangelium, & Epistolas Actuum Apostolorum Canones, & opuscula sanctorum patrum, Pastoralem librum diui Greg. per Can. 75.

85. CONC. anno 815.

FVit Vvormatiense Prouinciale, sub Leone III. Papa, & Parolo Magno Imperatore, & pronunciata professione fidei, propter causam leuem non esse excommunicandum aliquem. De professione monachorum, quod ministri Dei sint sobrii, & mensa Episcopalis parca.

86. CONC. anno 816.

FVit Rhemense Prouinciale sub Carolo Magno, & Leone II. Papa, multa ad honestatē clericorum pertinentia, & quædā Sacramenta supra tangit.

87. CONC. anno 870.

FVit Constantinopolitanum octauum vniuersale, factum potissimum propter depositionē Ignatij Patriarchæ Constantinop. quem quidam Episcopi ab Ecclesia, cui iure præsidebat, tyrannicè proiecerant, & Photinum ex foro sæcularis militiæ subitò tonsuratum eidem Ecclesiæ contra sacros Canones præfecerant sub Adriano II. Papa, & Basilio Imperatore Constantinopolitano.

88. CONC. anno 888.

FVit Triburiense Prouinciale à viginti duobus Episc. Germanor. ad reformationē morum, & statum, non solum clericorum, sed etiam laicorum.

89. CONC. anno 1215.

FVit Lateranense secundum generale sub Innocentio III. Papa, & Philippo Imper. cui interfue-

Icerfuerunt Hierosolimitanus, & Constantinopolitanus Patriarchæ Metropolitani, 70. Episc. 400. Abbates 17. Priores Conuentuales 80. Græci, & Romani Imper. Legati, Oratores Regū Hispaniæ, Galliæ, Angliç, sub quo Pontifex Romanus moritur Perusij Pontificatus sui anno 18. mense septimo die 26. cuius Pontificis virtutem, & doctrinam summa perjuuit B. Dominici, & B. Francisci sanctitas, à quibus Prædicatorum, & Minorum Ordo tunc ortum habuit. Damnans libellum contra Magistrum Petrum Lombardum, excommunicans hæreticos omnes, & sine licentia prædicantes, & quod semel in anno omnes confiteri teneantur per capita 69.

90. CONG. anno 1313.

FVit Viennense generale probans constitutiones quæ, in volumine Clementinarum fuerunt sub Clemente V. & Alberto Imperatore, vbi determinatum festum Corporis Christi celebrari feria 5. post octauam Pentecostes, concedendo indulgentias existentibus in officio, & horis diuinis etiam octauæ, & quod anima rationalis sit forma per se porporis humani, & essentialiter damnando errores Begardorum, & Beguinarum.

91. CONC: anno 1415.

FVit Constantiense, sub Io. Vigesimotertio Papa, & Sigismundo Imper. inchoatum tempore schismatis tribus Pontificibus existentibus Io. 23. Benedicto 13. & Gregorio 12. pronunciando sententiam damnationis Ioan. Vuiclef. cum suis 45 ar. per ses. 45.

92. CONC. anno 1431.

FVit Basileense inchoatum, prius Senis, translatum deinde Basileam, sub Martino V. Papa, & Sigismundo Imper. & notandum, quòd ait Bartholomæus Archiepiscopus Toletanus, hic quod quę in Ponstantiensi, & Basileensi dicuntur, non habent aliquid auctoritatis, nisi quòd in Bulla Martini Quinti, & Nicolai Quinti Pontificum continentur.

93. CONC. anno 1432.

FVit Florentinum, inchoatum Ferrariæ, & propter pestem in Florentiam translatum: pręsente Imperatore Græcorum, & Patriarcha Constantino-

politano, cum alijs Pontificibus, Abbatibus Monarchis, & Crucesignatis, per 25. Sessiones, sex habitas prius Ferrariæ, de processione Spiritus Sancti à Filio, de igne Purgatorij, de primatu Papæ, de Sacramentis ibi disputatum est sub Eugenio IV. & Sigismundo Imperatore.

94 CONC. anno 1513.

FVit Lateranense tertium Generale, sub Iulio Secundo, & Leone Decimo Pontificibus, & Maximiliano Imper. pro reformatione Ecclesiæ, & pace inter Principes Christianos componenda, iubendo etiam Lectoribus Philosophiæ, vt discipulis suis veritatem fidei declarent, vt de creatione, de anima intellectiua damnando Pisanum Conciliabulum legendo Bullas, Canones, & sacram Theologiam, de officio præceptorum puerorum, vt doceant præcepta diuina, & articulos fidei.

De Concilijs, quæ extra seriem reperiuntur attestata tantum

AB Archiepiscopo Toletano Concilium Generale Viennense, & Lugdunense.
A Panicarola in Quadragesimali Aquense.
A Gratiano 6. quæst. 2. cap. quod autem Concilium Varense.
Cap. si tantum Alfense Concilium.
Hermetianum.
Fauentinum.
Hipponense.
Genuense.
Mirtense.
Misierense.
Vrbariense.
Compendiense.
Aliud apud Sanctum Medardum habitum.
Aliud Apud Beluacum, de consecr. dist. 4.
A Dominico Bannes in fine suæ seriei Concilium Simense partim sacrum, & partim sacrilegum.
Ex Socrate in historia Tripartita, & Theodoreto similiter.
Fuerunt facta ab Arianis alia decem, vt ait Athanasius

nasius in Epist. ad Afros, & Sozomenus in cap. 35. lib. 5. quæ supradicta tangunt.

Ex Camillo Barello, de præstantia Mesica.

CONC. anno 1545.

FVit vltimum Tridentinum Generale, & Oecumenicum sub Paulo 3. Iulio 3. Marcello 2. Paulo 4. Pio 4. & Pio 5. Pontificibus, sub Carolo V. & Ferdinando Imperatoribus ad extinguendas hæreses Martini Lutheri, in Germania, contra indulgentias Pontificis hæreticè prædicantis, & scribentis conta Primatum Ecclesiæ Romanæ: contra cælibatum, & ceteros ritus veteris Ecclesiæ, contra quem, & alios fuit assignata Concilio primò Mantua, deinde propter aliquas causas legitimas Vincentia, tertio Tridentum, nec tunc quidquam factum est. Quarto rursus anno 1545. inchoatum est tertiodecimodicimo die Decembr. Legatis Apostolicæ Sedis Præsidentibus, cum tot Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Generalibus, Theologis, & Legistis, Oratoribus à Regibus Christianis, & Principibus etiam missis, vt patent in ipso.

IN magnis tomis nouis, & vltimis impressis Conciliorum erga finem habentur sex Concilia Mediolanen. sub Diuo Carolo. Aliud adest Aquilegiense sub Clemente Octauo 1593. & Francisco Barbaro Patriarcha eiusdem ciuitatis. De Reformatione. De vitijs fugiendis,& virtutibus amplectendis. De vita, & honestate clericorum, vt adimpleant Concilia Canonis, & C. ordinantur.

HÆc de Concilijs Generalibus, Prouincialibus, de Episcopalibus autem, seu localibus, quæ anno quolibet, vt ait Concilium Carthaginense cap. 2. facienda, & augenda sunt, nihil dicimus, & dictæ S. R. Eccl. supponuntur, Sanctisque suis quibus honor,gloria, & labor quinque annorũ ex 1604. Galatiæ in die S. Stephani Confessoris Episcopi Calatini, vsque ad 1611. in die S. Ferdinandi, etiam Episcopi Calatini, quorum auxilio Viridarium omnium scientiarum imprimere pollicemur, & Sacræ Scripturæ Paradisum, quem Deus nobis concedat. Amen.

MAR.

MARGARITA
CONCILII TRIDENTINI
OMNES GEMMAS,

In eiusdem Sanctæ Synodi singulis Capitibus, Canonibus, & Decretis abditas copiosè depromens.

A

Abba-

Alta.

Attri-

B

Bene fi-

sess.

Capi-

Cathe-

Con-

Con-

D

Eccle-

E

Emphy-

in omnibus laborare, & ministerium suum implere, sess. 6. de refor. c. 1. in eorum Ecclesijs residere, ibid. sess. 23. de reformat. cap. 1. moderatè, ac sobriè viuere; sess. 22. & sess. 25. de refor. cap. 1. bonum exemplum subditis præbere, ibid. humanum erga propinquos carnis affectum deponere, ibidem. Principibus non inseruire, sess. 25. de refor. cap. 17. Lect. Theologiæ eligere, sess. 5. de ref. cap. 1. & magistrum Grammaticæ, ibid. malos Prædicatores corrigere, ibid. cap. 2. neglectæ animarum curæ, & circa plura curata prouidere, sess. 7. de reformatione cap. 5. & Ecclesijs, in quibus populus numerosus est, sess. 21. de reform. cap. 4. atque alijs omnibus, quæ ad Dei cultum spectant, ibid. cap. 8. & Ecclesiæ Parochiali vacanti, sess. 24. de reform. cap. 18. & quomodo, ibid. & seq. curare, vt hospitalia diligenter gubernentur, sess. 7. de reformat. cap. 15. vt pueri in suis Parochis doceantur, sess 24. de reform. cap. 4. vt sana de purgatorio doctrina prædicetur, sess. 25. in decr. de Purgat. vt de inuoc. Sanctorum, & imaginibus fideles instituantur, ibidem de inuoc. vener. & reliq. Sanctorum, vt Missæ piè, ac purè celebrentur, sess. 22. in decr. de obseru. & euita. vitia subditorum coarguere, sess. 13. de reformat. cap. 1. sess. 14. de reformat. in Proœm. & cap. 4. eosque tamquam filios, & fratres diligere, sess. 13. cap. 1. & charitate, non austeritate corrigere, & meminisse se Pastores, non percussores, ibid. pauperum, aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere, sess. 23. de reform. cap 1 Monialib. confessorem extraordinarium offerre, sess. 25. de Reg. & Monial. cap. 10. præcedentiæ controuersias componere, ibid. cap. 13. virginum Deo dicandarum voluntatem explorare, ibid. cap 17. decreta huius Concilij de Regularibus exequi, ibid. cap. 22. curare, vt decretum matr. publicetur, sess. 24 de ref. Matr. cap. 2. nuptiæ fiant cum honestate, & modestia, ibid. cap. 19. ad Concilium prouinciale debet accedere, ead. sess. de refor. cap. 2. certis maximis diebus

diebus in Ecclesijs permanere, sess. 23. de ref. cap. 1. Ordines per semetipsos conferre, ibi. cap. 3. subditos docere, sess 22. de ref. cap. 2. & bono exemp. pasc. sess. 23. de ref. cap. 1.
Episcopi gratiam per subreptionem obtentam possunt respuere, sess. 13. de ref. cap. 5. in casibus quibusdam reseru. absolu. sess. 14. & ibidem de Sacr. pæn. can. 11. abusus in Missa exortos tollere, sess. 12. in dec. de obser. & euit. &c. atq; alia peragere, quę inferiores non possunt sess. 23. c. 4. & can. 7. noua miracula approbare, sess. 25. in decr. de inuocat. venerat. & Reliq. Sanctorum. ordinatos ab ordinum exercitio suspendare, quando, sess. 14. de ref. c. 3. Clericos exemptos, & Regulares corrigere, & quomodo, & quando, ses. 6. de ref. cap. 3. ses. 14. de ref. cap. 4. cap. 8. ses. 21. de ref. c. 6. & cap 8 ses. 25. de Reg. & Mon. c. 14. eos degradare possunt, & quando, ses. 13. de ref. cap. 4. punire locum deferentes, ses. 23. de ref. c. 16. & concubinarios, ac concubinas, ses. 24. de ref. Matr. c 8. & non accedentes ad Synodum, ead. ses. de ref. cap. 2. beneficijs priuare turpiter viuentes, ses. 21. de ref. c. 6. & non residentes cotumaçes; sess. 23. de ref. c. 1. & sess 24. de ref. c. 12. hospitalium cura priuare hospitalitatem non exercentes ses. 25. de ref. cap 8. & iure patronatus patronum illud contra canonicas sanctiones transferentem, ibid. cap. 9. Abbatum negligentiam supplere, ses. 5. de ref. c. 1. & capituli Metropolitanæ Ecclesiæ, ses. 24. de ref. c. 16. & vices Metrapolitani, si est suffraganeus antiquior, ses. 23. de refor. c. 1. & sess. 22. de ref, c. 2. illumque denunciare Romano Pontifici, ses. 6. de ref. cap. 1. in beneficijs iurispatronatus instituere, ses. 14. de ref. cap. 12. præsentatosq; non idoneos repellere, ses. 25. de ref. c. 9. distributiones quotidianas diuidere, ses. 21. de ref. cap. 3. nouas Parochias constituere, ibi. c. 4. easque distinguere, ses. 24. de ref. cap. 13. ordines canonicatuum designare. ibib. cap. 12. vniones certis de causis facere, ses. 21. de ref. c. 5. ses. 23. de ref. c. 18. ses. 24. de ref. c. 13. & c. 15. ac iam factas
exa-

examinare, aut reuocare sef. 7. de ref cap. 6, & sef. 25. de ref. cap. 9. monitiones ad finem reuelationis decernere, sess. 24. de reform cap. 3. beneficia transferre, sef. 21. de ref cap 7. visitare beneficia curata sess. 7. de reform. cap 7. & Ecclesias exemptas, ibid. cap. 8. commendata omnia beneficia, & monasteria exempta, sef. 22 de reform. cap. 8. hospitalis, confraternitatis, eleemosynas Montis pietatis, & pia loca omnia. sef. 22. de ref. cap. 8. propriam Diœcesim, sef. 24. de refor. c. 3. & quomodo, ibid. & Ecclesias seculares nullius Diœcesis, ibid. cap. 9. absentiæ causas probare, sef. 23. de reform. cap. 1. contumaces non residentes varijs remedijs compellere, ibi. de dispensationibus cognoscere, sess 22. de ref. cap. 5. per saltum promotos dispensare, sef. 23. de ref. cap. 24. licentiam matrimonij contrahendi vagantibus concedere, sef. 24. de ref matr. c. 7. in suspensiionibus, & irregularitatibus dispensare ead. sef. de ref. cap. 6. in casibus occultis etiam Apostolicæ Sedi reseruatis absoluere, ibid. publicam pœnitentiam in aliam commutare, bid. cap. 8. causas omnes in prima instantia cognoscere, ibid. cap. 20. Monasteria Regul. aliquando gubernare, sess. 25. de Reg. & Mon. cap. 8. 9 & 11. abeuntibus ex eis ante professionem bona restituere. ibid. cap. 16. confessiones audientes approbare, sef. 23. de reform. cap. 15. vltimas voluntates exequi, sef. 22. de ref. cap. 8. ab administrantibus piorum locorum rationes exigere. ibid. cap. 9. ac etiam ab Oeconomis constitutis Sede vacante, sef. 24. de reform. cap. 16. & à Visitatoribus ibid. cap. 3. Notarijs imperitis, vel delinquentibus offitij exercendi vsum prohibeat, sess. 22. de ref. cap 10. familiarem suum non subditum ordinare, & quando, sef. 23. de ref. cap. 9. Sanctorum Ordinum functiones, restituere, ibid. cap. 17. ea, quæ ad Seminarium pertinent, constituere, ibib. cap 18. & eius redditum rationes accipere, ibi. magnamque habet potestatem in his, quæ ad visitationem, & correctionem spectant sef. 24 de ref. cap. 10. &

in

Exem-

Habi-

de

Iusti-

L

Libro-

M

N

No-

O

Ordinarij locorum tenentur in Ecclesijs parochialibus suarum Diœcesum curare, vt publicentur præcepta, & decreta super matrimonijs contrahendis, sess.24. de ref. matr. cap.1.

Ordinarij ordinantes clericos non sibi subditos absque illorum Ordinarij licentia, & approbatione, ab ordinum collatione per annum suspenduntur, sess. 23. de ref. cap.8.

Ordinarius curare diligenter debet, quæcumque ad Dei cultum in Diœcesi spectant, sess. 21. de refor. cap. 8.

Ordinati ad titulum beneficij illud resignare non possunt, nisi aliunde viuere possint, sess. 21. de ref. cap. 2.

Ordinati absque sui Ordinarij approbatione, ab ordinum executione arbitrio sui Ordinarij suspenduntur, sess 23. de reform. cap. 8.

Ordinatio ab Episcopo facienda est, sess.23. c. [illegible] & à proprio Episcopo, sess. 6. de ref. cap. 4. sess. 7. de ref. cap. 11. session. 14. de ref. cap. 2. sess. 23. de ref. cap.8. & cap. 10. cum seq. à Christo instituta eadem sess. de Sacram Ord. cap. 3. & quomodo facienda, eadem sess. de refor. cap.7. & seq. quando, & vbi, ibid. dicto cap. 8. & qua ætate, ibid. cap 12. & gratis, sess. 21. de refor. cap.1. & cum examine, eadem sess. 23. de reform. cap. 7. sess. 7. de reformatione cap. 13. & eadem sess. 23. de reform. cap. 12 & cap. 14. & ibid. de Sacrament. Ordin.

Ordinandus non est homicida, sess. 14. de reform. c. 7. nec qui beneficium non habet, vel aliud vnde viuere possit, session. 21. de reform. capit. 2. nec qui Confirmationem non susceepit, session. 23. de reformatione cap.4. nec qui fidei rudimenta edoctus non fuit, ibidem nec qui Linguam Latinam ignorat, ibidem cap. 11. nec qui scribere nescit, ibidem cap. 4. nec minor ætate requisita, ibidem cap. 12. nec bonum testimonium non habentes, ibid. cap. 5. cap. 8. & cap. 13. nec qui in suo ordine versatus non fuerit, ibidem dicto cap. cum sequentibus, nec qui non sit vtilis, &

tium absque Episcopi licentia, ibid. cap. 7.

Parochus baptizans antequam baptizet tenetur interrogare eos, ad quos pertinet, quem, aut quos elegerint ad suscipiendum baptizatum de fonte baptismatis, & illum, aut illos tantum admittat, aliàs punitur, ibid. c. 2.

Parochus baptizans tenetur leuantibus baptizatos declarare, quam cognationém contraxerint, aliàs punitur, ibid.

Paruuli baptizati in fide Ecclesiæ inter fideles computandi sunt, quamuis actum credendi non habeant, nec proptereà rebaptizandi sunt, cùm ad annos discretionis peruenerint, & contrarium dicens excommunicatur, sesſion. 7. de baptism. canon. 13.

Paruuli baptizati in fide Ecclesiæ cùm adoleuerint, amplius non sunt interrogandi, vt ratum habeant, quod Patrini eorum nomine, dum baptizarentur, polliciti sunt, & contrarium asseuerans excommunicatur, ibidem can. 14.

Paruuli etiam recenter ab vteris matrum nascentes baptizandi sunt in remissionem peccati originalis, sess. 5. de peccato orig.

Paruuli rationis vsu carentes nulla necessitate obligantur ad sacramentalem Eucharistiæ communionem, sess. 21. cap. 4. & qui contrarium dixerit, excommunicatur, ibidem can. 4.

Pascha vetus, & nouum, sess 22 cap. 1.

Pastoris diligentis officium est, ouium morbis leuia primum adhibere fomenta: Postea, si morbi grauitas ita postulet, ad grauiora descendere remedia, quæ si nec sufficiant, cæteras saltem oues à contagionis periculo liberare, sess. 13. de ref. c. 1.

Pastoris excusatio non admittitur, si lupus ouem deuoret, & ipse ignoret, sess. 6. de ref. c. 1.

Pastores idoneos Ecclesijs gubernandis ij promouere debent, qui aliquod ius habent, Episcopos præficiendi, sess. 24. de ref. c. 1.

Patrimonium, aut pensionem obtinentes non aliter sunt ad sacros Ordines promouendi, nisi arbitrio Episcopi pro Ecclesiarum commoditate, &

quòd

tuntur, nec venialia fiunt, & qui contrarium dixerit, excommunicatur, sess. 7. de baptis. can. 10.

Peccata mortalia etiam cogitationis faciunt homines, iræ filios, & Dei inimicos, sess. 14. cap. 5.

Peccata mortalia, quæ diligenter cogitanti in confess. non occurrunt in vniuersum remissa censentur, ibid.

Peccata venialia nos à Dei gratia non excludunt. ibi.

Peccata venialia citra culpam, in confessione taceri possunt, & multis alijs remedijs expiantur, ibid. Et licet illa confiteri, & qui contrarium dixerit, excommunicatur, ibid. de Sacr. Pœnit. can. 7.

Peccata publicè quis potest confiteri, ad ipsius confitentis libitum, non autem diuino præcepto, ibid. cap. 5.

Peccata remittendi potestas solis Episcopis, vel Sacerdotibus, etiam mortali peccato detentis data est in ordinatione, & non cuiui, eadem sess. 24. cap. 6. & qui contrarium dixerit, excommunicatur, ibid. can 6. & can. 10.

Peccata tacentes scienter in cõfessione, nihil per sacerdotem diuinæ bonitati remittendũ proponunt, sess. 14. cap. 5.

Peccantes publicè sunt publica pœnitentia corrigendi, quod Episcopus commutare potest sess. 24. de refor. cap. 8.

Pensiones. aut fructuum reseruationes fieri non possunt in Ecclesijs Cathedralibus, quarum redditus sunt ducatorum mille, nec in parochijs, quæ summam centum secundum communem valorem, non excedunt, sess. 24. de ref. cap. 13.

Pœna violantium saluum conductum, sess. 15.

Pœnarum genera, ses. 13. de ref. cap. 4. sess. 25. de ref. cap. 6. & cap. 14.

Pœnitentia quid, sess. 14. cap. 2. ante aduentum Christi non erat sacramentum, ibid. cap. 1. dicitur secunda tabula post naufragium, sess. 6. cap. 14. & sess. 14. de Sacr. pœn. can. 2. quid contineat, d. cap. 2. & ead. sess. 14. cap. 3. & can. 4. cur, & quando, & à quo instituta ibid. cap. 1. & canon. 1.

Pœni-

quartæ

Q

R

& aliquando etiam si intra Claustra regant, sess. 25. de Regularibus, & Monial. cap. 14.

Regularis vita instauranda, ibid. cap. 1.

Regularium superiores quomodo creandi. ibidem, cap. 6.

Regularium beneficia quibus conferantur, sess. 14. de ref. cap. 10.

Regularium monasteriorum prouisio, sess. 25. de Reg. & Mon. cap. 21.

Regulares ad alium Ordinem transferri non possunt nisi, vt in ordine, ad quem transferuntur, sub sui Superioris obedientia in claustra perpetua maneant, sess. 14. de reform. cap. 11.

Regulares castitatem professi matrimonium contrahere non possunt, & contractum est inualidum, & qui contrarium dixerit, excommunicatur, sess. 24. de Sacram. matrim. can. 9.

Regulares quorumcumque Ordinum tàm virorum, quàm mulierum, tenentur exequi omnia, quæ de regul. sunt decreta, sess. 25. de Regularibus, & Mon. cap. 22.

Regulares promouendi ad Episcopatus, nedum natalibus, vita, moribus, & doctrina pollere debent, sed etiam à superioribus suæ Religionis publico testimonio gratis, idoneos esse illos ad docendum alios, approbari debent, sess. 22. de reform. matr. cap. 2.

Regulares recedentes a suis Conuentibus sine mandato Superiorum in scriptis obtento, reperti ab Ordinarijs, puniri possunt, sess. 25. de Regul. & Monial. cap. 4.

Regulares translati de vno ad alium ordinem, beneficiorum sæcularium quorumcumque, etiam curatorum sunt incapaces, sess. 14. de ref. cap. 11.

Regularis, quicumque sit, qui habitum sine Superioris licentia post quinquennium sponte dimisit, nullatenus admitti debet, ad allegandum quascumque causas, sed tanquam apostata puniri debet, sess. 25. de Regularibus, & Monialibus, cap. 19.

Regularis, quicumque sit, qui velit à Monasterio,

Resi-

Vicarij quando, & qui in beneficijs deputandi, sess. 6. de ref. cap. 2. sess. 7. de ref. cap. 5. & cap. 6. sess. 21. de ref. cap. 6. sess. 24. de ref. cap. 17. & sess. 26. de ref. cap. 16.

Vicarius Episcopi Doctor, vel Licentiatus eligi debet, sess. 14. de ref. cap. 16. eius officium in collatione beneficiorum, ibid. cap. 18.

Violatoris Saluiconductus pœna.

Virginis Mariæ Conceptio, sess. 5. de pecc. orig. 10. priuilegium speciale, sess. 6 de Iustific. can. 23.

Virginitas beatior quam status coniugalis, sess. 24. de sacram. matrimon. can. 10.

Visitari debent beneficia curata, sess. 7. de ref. cap. 7. Ecclesiæ omnes etiam exemptæ, ibid. cap. 8. & sess. 24. de ref. cap. 9. Ecclesiæ secus nullius Diœcesis, ibid. commendata omnia beneficia, & monasteria etiam exempta, sess. 21. de refor. cap. 8. monasteria, quæ sunt Ordinum capita, sess. 25. de Regularibus, & monialibus, cap. 20. Hospitalia, Confraternitates, eleemosynæ, Montis Pietatis, & pia loca omnia, sess. 22. de ref. cap. 8. propriç Diœcesis, sess. 24. de ref. cap. 3. Capitula Cathedralium, & aliarum maiorum Ecclesiarum, illorumque personæ, sess. 6 cap. 4.

Visitatio quomodo fieri debeat, sess. 24 de ref. cap. 3. & in ea magna Episcoporum potestas, ibid. cap. 10. & sess. 25. de ref. cap 6. & quando in eius caussis appelletur, sess. 13. de ref. cap. 1.

Visitationum quis finis, sess. 7. de ref. cap. 7. sess. 21. de ref. cap. 8. & sess. 24. de ref. cap. 3.

Visitatores Regularium, sess. 25. de Regul. & Mon. cap. 8. & ibid. cap. 2.

Visitatores Episcoporum impeditorum concurrunt in visitando cum alijs visitatoribus inferioribus, sess. 24. de ref. cap. 3.

Visitatores nihil procurationis intuitu pro visitatione suscipere possunt, nec munus qualecumque sit, exceptis moderatis victualibus ibidem.

Visitatores victualia pro temporis necessitate moderatè suscipere possunt à visitatis, qui optionem habeant illa, dare, vel pecuniam pro illis soluere.

cap.

FINIS.

CLEMENS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

SAcrosanctum Catholicæ fidei depositum, sine qua Deo placere, aut æternam salutem consequi nemini licet, vt saluum in Ecclesia Dei perpetuò conseruaretur, posterisque inuiolatum traderetur; Pastoralis Romanorum Pontificum vigilantia, summo semper studio, & contentione laborauit. Ipsi enim à Christo Domino huius tàm pretiosi depositi Authore, & illud fideliter custodiendi, & bonum semen patrisfamilias, ab inimici hominis zizanijs decernendi, & Ecclesiam salutari doctrina ædificandi præcipuam curam, summamque potestatem, in beatissimo Petro Apostolorum Principe acceperunt. Quocirca sanctæ mentis, Gelasius Primus, & Gregorius IX. alijque complures Romani Pontifices, prædecessores nostri, zelo zelati pro domo Domini exercituum, vt hanc fidei Catholicæ, doctrinæque integritatem, saluam, incorruptamque in Ecclesia Dei retinerent, Apostolica magnitudine, pro muro domus Israel aduersus eiusdem fidei hostes, se ipsos opponentes, ne illorum dolis, & insidijs imprudentes, & simpliciores homines caperentur, lucem à tenebris, praua à rectis seiunxerunt, quæ sequenda, quæ cauenda essent, Christi fidelibus declararunt, probatos, laudabiles, orthodoxos libros, ab adulterinis, perniciosis, & apocryphis singulari diligentia distinxerunt; postremò hæreticorum impia dogmata, & noxia, ac venenata scripta Conciliorum Decretis, Pontificijs Constitutionibus, aut alio opportuno censuræ genere condemnarunt. Sed cùm nostris hisce calamitosis, & nouissimis temporibus, antiquus humani generis hostis, à sua malitia nunquam recedens, ad eamdem Catholicam doctrinam,

& ve-

& veritatem labefactandam pestiferas hæreses, & detestabiles errores, aut nouos conflasset, aut veteres ex inferis excitasset, sacra Tridentina Synodus pestilentem noxiorum librorum copiam, quæ plus nimio excreuerat, coercere, atque auferre cupiens, primum quidem doctissimos aliquot viros delegit, qui de tota ea re cognoscerent, & deliberarent, deinde verò cùm ij in negotio non parum progressi essent, iustis de causis, eadem Synodus permota, ad ipsam Apostolicam Sedem integram rem deferendam statuit. Itaque felic. rec Pius Papa IV. prædecessor noster, qui tunc ad Ecclesiæ gubernacula sedebat, Prælatis quibusdam doctrina, & prudentia præstantibus adhibitis, Indicem librorum prohibitorum, & regulas quasdam, per suas litteras in forma Breuis, promulgauit, & eiusmodi noxiorum librorum detrimentis depellendis opportunè prouidit. Cæterum, licet illa pro temporis ratione prudenter fuerint tunc constituta, tamen cùm Sathanæ astutia, in huiusmodi librorum editione noua in dies mala crescerent (nam post illud tempus alij etiam libri perniciosi partim conscripti, atque editi, partimque scripti erant, & antea delituerant, in medium prodiere, quorum lectione simpliciores, & incauti homines, in errores induci facilè poterant.) propterea piæ memoriæ Sixtus Papa V. prædecessor noster, multis illustratis, atque ad regulas adiectis necessarijs rebus mandauit, vt nonnulli alij eiusdem generis libri, eisdem adderentur.

Verùm cùm idem Sixtus, re minimè absoluta ab humanis excesserit. Nos animarum saluti quantum cùm Domino possumus consulentes, quod iampridem vtiliter cæptum, & à multis desideratum erat, hoc tempore omninò perficiendum, atque in lucem edendum duximus. Venerabili igitur fratri nostro Marco Antonio Episcopo Prænestino de Columna, & delectis filijs nostris Augustino in S. Marci de Verona, Simeoni Sanctæ Anastasiæ de Terranoua, Hieronymo Sanctæ Mariæ super Mineruam Asculano, Federico Sanctæ Mariæ Angelorum in Thermis Borromæo, Francisco Sanctæ Mariæ

Tra-

Traspontinæ Toleto, titulorum Præsbyteris, nec non Ascanio S. Mariæ in Cosmedin de Columna Diacono, Cardinalibus super huiusmodi Indice per nos deputatis alijsque pijs, & eruditis viris in consilium adhibitis, ea omnia, ac singula, quæ à Sixto V. vt supra diximus instituta erant, diligenter examinanda commisimus, quæ cùm magno studio visa, ac Deo fauente demum absoluta fuerint. Nos tàm eamdem Pij. Prædecessoris Constitutionem, & Indicem, ac Regulas, quorum omnium tenores haberi volumus pro expressis, quàm hæc ipsa illis addita, prout inferius descripta sunt omnia, & singula, auctoritate Apostolica, tenore præsentium approbamus, & præsentis scripti patrocinio communimus, atque ab omnibus, tàm Vniuersitatibus, quàm singularibus personis vbique locorum existentibus, sub eisdem pœnis, in dicta Pij V. Constitutione contentis, obseruare præcipimus, & mandamus. Quod autem faciliùs negotium cum prohibitionis; tum expurgationis, & impressionis librorum peragatur, eas omnes facultates, priuilegia, & indulta, quæ recolendæ memoriæ Pius V. Magistro Sacri Palatij primum: deinde Gregor. XIII. Sixtus V. Cardinalibus Cõgregationis prædictæ cõcesserunt, quorum tenores hic volumus haberi pro expressis, confirmamus, & quatenus opus est, innouamus, in his omnibus, quæ additis in hoc Indice, non aduersantur, volumusque propterea, ac decernimus, vt si quæ in posterum dubitationes, aut controuersiæ circa ipsorum Indicem, illiusque Regulas, aliaque illis addita emerserint, ad congregationem supradictorum Cardinalium. seu aliorum, qui pro tempore super Indice huiusmodi deputati fuerint, referantur, & ex sententia eorumdem Cardinalium nobis, aut successoribus nostris, si rei grauitas id postulauerit, consultis declarentur, & decidantur, quorum auctoriatem, tum permittendis, tum prohibendis, expurgandis, & imprimendis libris, alijsque ad eam rem pertinentibus explicandis, volumus esse præcipuam, atq; ita mandamus ab omnibus venerabilibus fratribus nostris

Patri-

Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, alijſque Ordinarijs, & dilectis filijs Inquiſitoribus, Vniverſitatibus, Magiſtris, Doctoribus, Bibliopolis, impreſsoribus, Mercatoribus, Gabellarijs, cæterisque omnibus, cuiuſcúmq; gradus, ordinis, aut dignitatis, tàm Eccleſiaſticis, ſæcularibus, vel regularibus, quàm laicis, quocumque honore, vel dignitate præditis, inuiolabiliter obſeruari, Non obſtantibus Apoſtolicis, ac in Vniuerſalibus, Prouincialibus, & Synodalibus Concilijs, ac Generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus, ac quibuſuis Statutis, & Conſuetudinibus, etiam iuramento, Confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, Priuilegijs quoque, Indultis, & Litteris Apoſtolicis, ſub quibuſcumque tenoribus, & formis in contrarium pręmiſsorum conceſſis, confirmatis, approbatis, & innouatis. Quibus omnibus, & ſingulis, etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, & ad verbum inſerta mentio habenda eſset, tenores huiuſmodi præſentibus pro expreſſis habentes, hac vice dumtaxat, ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrarijs quibuſcumque. Decernentes earumdem præſentium exemplis, etiam impreſſis, Notarij publici manu ſubſcriptis, & ſigillo Prelati alicuius Eccleſiaſtici obſignatis, eandem haberi fidem, quæ haberetur ipſis præſentibus, ſi forent exhibitę, vel oſtenſæ.

Dat. Tuſculi, ſub Annulo Piſcatoris, Die 17. Octobris 1595. Pontificatus noſtri anno quarto.

M. Veſtrius Barbianus.

PIVS PAPA QVARTVS.
Ad perpetuam rei memoriam.

Dominici gregis cuſtodiæ, Domino diſponente præpoſiti, vigiliis more paſtoris, non deſiſtimus, ipſi gregi ab imminentibus periculis, quàm maxima poſsumus cura, & diligentia præcauere:

ne propter negligentiam nostram pereant oues, quæ pretiosissimi D. N. Iesu Christi sanguine sunt redemptæ. Et si autem quæ ad fidei veritatem patefaciendam, & ad horum temporum hæreses confutandas pertinebant in Oecumenico, & generali Concilio Tridentino, sancti Spiritus assistente gratia, nuper adeò enucleata, ac definita fuerunt, vt facilè iam sit vnicuique sanam, Catholicamque doctrinam à falsa, adulterinaque innotescere; tamen cum librorum ab hæreticis editorum lectio non modò simpliciores homines corrumpere soleat, verùm sæpè etiam doctos eruditosque in varios errores, & à veritate Fidei Catholicæ alienas opiniones inducere; huic quoque rei esse duximus prouidendum. Cùm autem aptissimum ei malo remedium esse sciremus, si componeretur, atque ederetur Index, siue Catalogus librorum, qui vel de hæretica prauitate suspecti vel certè moribus, & pietati noceant: id negotium ad sacram Tridētinam Synodum reieceramus. Ea verò ex tanta Episcoporum, et aliorum doctissimorum virorum copia delegit; ad eum conficiendum Indicem, multos cum doctrina, tum iudicio insignes Prælatos, ex omnibus ferè nationibus, qui quidem non sic maximo labore, plurimisque vigiliis cum Indicem, tandem Deo iuuante perfecerunt, adhibitis etiam in consilium lectissimis quibusdam Theologis; Peracto autem Concilio, cùm ex ipsius Synodi decreto, is Index nobis oblatus fuisset, vt ne ante ederetur quam à nobis approbatus fuisset, nos doctissimis quibusdam, probatissimisque Prælatis eum accuratissimè legendum, examinandumque tradidimus, & ipsi etiam legimus. Cùm igitur cum magno studio, acri iudicio, diuturna cura confectum, & præterea commodissimè digestum esse cognouerimus. Nos saluti animarum consulere, eamque ob causam prouidere cupientes, ne libri, & scripta cuiuscumque generis, quæ in eo improbantur, siue vt hæretica, siue vt de hæretica prauitate suspecta, siue vt pietatis, ac morum honestati inutilia, aut aliqua correctione saltem indigentia post hæc à Christi fidelibus legantur, ipsum Indicem, vnà

ma cum Regulis ei præpositis, auctoritate Apostolica tenore præsentium approbamus: imprimique, ac diuulgari, & ab omnibus Vniuersitatibus Catholicis, ac quibuscumque alijs, vbique suscipi, easque Regulas obseruari mandamus, atque decernimus; inhibentes omnibus, & singulis, tàm Ecclesiasticis personis, Sæcularibus, Regularibus cuiuscumque gradus, ordinis, & dignitatis sint, quàm Laicis, quocumque honore, ac dignitate præditis, ne quis contra earum Regularum præscriptum, aut ipsius prohibitionem Indicis, libros vllos, legere, habeve audeat. Si quis autem aduersus eas Regulas, prohibitionemque fecerit, is quidem, qui hæreticorum libros, vel cuiusuis authoris scripta propter hæresim, vel falsi dogmatis suspicionem damnata, atque prohibita legerit, habueritve, ipso iure in excommunicationis pœnam incidat, eamque ob causam in eum, tamquam de hæresi suspectum inquiri, & procedi liceat, præter alias pœnas super hoc, ab Apostolica Sede, Sacrisque Canonibus constitutas. Qui autem libros alia de causa prohibitos legerit, habueritve, pręter peccati mortalis reatum, Episcoporum arbitrio seuerè se nouerit puniendum. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis contrarijs quibuscumque, aut si quibus communiter, vel diuisim, ab eadem sit Sede indultum, ne excommunicari possint per litteras Apostolicas, non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem. Vt hæc autem ad omnium notitiam perueniant, ne quis excusatione ignorationis vti possit, volumus, & mandamus, vt hę litteræ per aliquos Curiæ nostræ Cursores in Basilica Vaticana, Principis Apostolorum, & in Ecclesia Lateranensi, tunc cùm in eis populus, vt Missarum solemnibus intersit, congregari solet, palam, & clara voce recitentur, & postquam recitatæ fuerint, ad valuas earum Ecclesiarum, itemque Cancellariæ Apostolicæ, & in loco solito Campi Floræ affigantur, ibique vt legi, & omnibus innotescere possint, aliquantisper relinquantur. Cùm autem inde amouebuntur, etiam

exem-

exempla in iisdem locis affixa remaneant. Nos eni[m] per recitationem hanc, publicationem, & affixio nem, omnes, & singulos, qui his litteris compre henduntur, post tres menses à die publicationis, & affixionis earum numerandos, volumus perinde astrictos, & obligatos esse, ac si ipsismet illæ edita lecteque fuissent. Transumptis quoque earum, qu[æ] manu alicuius publici Notarij scripta, subscript[a] ve, & sigillo, ac subscriptione alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munita fuerint fidem sine vlla dubitatione haberi mandamus, atque decernimus.

Datum Romæ apud S. Petrum sub Annulo Pisca toris, die 24. Martij 1564. Pontificatus nostri Anno quinto.

Antonius Florabellus Lauellinus.

PRÆFATIO IN INDICEM LIBRORVM PROHIBITORVM.

Confectum à Deputatione Tridentinæ Synodi R.P.F. Fran cisci Ferrerij, Ord. Fratrum Prædicat. Sacræ Theo logiæ professoris, & eiusdem Deputationis Secretarij.

CVm Sancta œcumenica Tridentina Synodus, [i]is rationibus adducta, quæ in secundæ Sessioni[s] decreto sub beatissimo Pio IV. Pontif. Max. expli catæ sunt, censuisset, quòd Patres aliquot, ex o mnibus ferè nationibus delecti, de librorum censu[ra] quid statuendum esset, diligenter cogitarent: in eam tandem sententiam, post diuturnam delibera tionem venerunt, vt iudicarint, nihil vtilius fier[i] posse, quàm si Romanus ille prohibitorum Libro rum Index, ab inquisitoribus Romæ postremò con fectus, paucis tantùm demptis, atque etiam additis retineretur, quippè qui cum magna maturitate [à] multis viris doctis compositus, plurimos compre

hendat

endat Authores, atque in ordinem satis commo-
um digestus esse videatur,

Quoniam verò intelligebant propterea in aliqui-
us Prouinciis, ac locis hactenus eum Indicem re-
eptum non esse, quòd in eo quidam libri prohibe-
entur, quarum lectione viri docti priuati, magno
icommodo afficerentur, atque animaduertentes
iam in eo esse nonnulla parum explicatè posita,
uæ interpretatione indigerent, re multum diuque
eliberationibus agitata, ac viris etiam ex omni na-
one Theologicę facultatis scientissimis, consilium
dhibitis, subiectas Regulas componendas iudica-
int, vt quoad eius fieri posset, dictorum homi-
um commodis, & studijs, salua veritate, ac reli-
ione, prospiceretur.

Illud igitur in primis obseruari oportet, vnam-
uamque penè alphabeti litteram, tres habere
lasses.

In prima non tàm libri, quàm librorum scripto-
es continentur, qui aut hæretici, aut notæ hæresis
ispecti fuerunt: horum enim Catalogum fieri o-
portuit, vt omnes intelligant, eorum scripta, non
dita solùm, sed edenda etiam, prohibita esse.

Sed illud etiam animaduertendum est, quòd licet
nulti præterea sint, qui iustissimis de causis in hanc
lassem referri poterant; Patribus tamen non is fuit
nimus, aut ad eorum pertinebat institutum, vt eos
d vnum perquirerent, sed ijs penè contenti fuere,
qui in Romano Catalogo descripti sunt, ab alijs ve-
ò eiusdem generis auctoribus idem ab Ordinarijs,
c Inquisitoribus statuendum esse existimarunt.

In secundam Classem non authores, sed libri fiunt
elati, qui propter doctrinam, quam continent,
non sanam, aut suspectam, atque offensionem,
tiam in moribus tantum fidelibus afferre potest,
eiiciuntur, etiam si authores, à quibus prodiere,
b Ecclesia nunquam desciuerunt.

Tertia verò, & vltima classis eos libros comple-
ctitur, qui sine scripto nomine exierunt in vulgus,
t eam doctrinam continent, quàm Romana Ecclesia
amquã Catholicæ fidei, aut morum integritati con-
tra

trariam, refutandam, ac repellendam esse decreuit.

Non enim omnes libros, qui nomen authoris non præferunt, damnandos putarunt: quandoquidē sæpè viros tàm doctos, ac Sanctos nouimus, vt Christiana quidem Respubl. ex eorum vigilijs fructum caperet, vt ipsi verò inanem gloriā euitarent, libros optimos sine nomine dedisse, sed eos tantùm, qui aut liquidò praua, aut dubiam fidei doctrinam, siue moribus perniciosam continent.

At verò, qui sint huiusmodi, aut tales censeri debeant, præter eos, qui in hoc Catalogo descripti sunt, Episcopi, & inquisitores, vnà cum Theologorum Catholicorum consilio diiudicabunt.

Sed propter nostrorum tempotnm malitiam, ne in posterum libri sine nomine authoris edantur, decreto quartæ Sessionis Tridentini Concilij sub f. l. record. Paulo III. quod incipit, *Sed, & impressoribus, &c.* prouisum est.

REGVLA. I.

Libri omnes, quos ante annum 1515. aut Summi Pontificis, aut Concilia Oecumenica damnarunt, & in hoc Indice non sunt, eodem modo damnati esse censeantur, sicut olim damnati fuerunt.

REGVLA II.

HÆresiarcharum libi, tàm eorum, qui post prædictum annum hæreses inuenerunt, vel suscitaruut, quàm qui hæreticorum Capita, aut Duces sunt, vel fuerunt, quales sunt, Lutherus, Zvvinglius, Caluinus, Balthasar, Pacimontanus, Schvvencfeldius, & his similes, cuiuscumque nominis, tituli, aut argumenti existant, omninò prohibentur.

Aliorum autem hæreticorū libri, qui de religione quidem ex professo tractant, omninò damnantur.

Qui verò de religione non tractant, à Theologis Catholicis iussu Episcoporum; & Inqusitorum examinati, & approbati permittuntur.

Libri etiam catholicè conscripti, tàm ab illis, qui postea in hæresim lapsi sunt, quàm ab illis, post qui lapsum ad Ecclesiæ gremium redere, approbati à facultate Theologica alicuius Vniuersitatis Catholicæ, vel ab Inquisitione generali, permitti poterunt.

R E-

REGVLA III.

VErsiones scriptorum etiam Ecclesiasticorum, quæ hactenus editæ sunt à damnatis auctoris, modò nihil contra sanam doctrinam contineit, permittuntur.

Librorum autem veteris Testamenti versiones, ris tantùm doctis, & pijs, iudicio Episcopi condi poterunt modò huiusmodi versionibus tamiam elucidationibus vulgatæ editionis, ad intelliendam Sacram Scripturam, non tamquam sacro xtu, vtantur.

Versiones verò noui Testamenri, ab auctoribus imæ classis huius Indicis factæ, nemini concedanir, quia vtilitatis parum, periculi verò plurimum ctoribus, ex earum lectione manare solet.

Si quæ verò annotationes cum huiusmodi, quæ ermittuntur versionibus, vel cum vulgata editione rcumferuntur ex punctis locis inspectis à facul te Theologica alicuius vniuersitatis Carholicæ, it inquisitione generali, permitti eisdem porerunt, aibus, & versiones.

Quibus conditionibus totum volumen Bibliorum iòd vulgo Biblia Vatabli dicitur, aut partes eius incedi viris pijs, & doctis poterunt.

Ex Biblijs verò Isidori Clarij Brixiani, Prologus, piolegomena præcidantur; eius verò textum neo textum vulgatæ editionis existimet.

REGVLA IV.

CVm experimento manifestum sit, si sacra Biblia vulgari lingua passim sine discrimine perittatur plus inde ob hominum remeritatem, detrienti, quàm vtilitatis oriri, hac in parte iudicio piscopi, aut Inquisitoris stetur, vt cum consilio arochi, vel Confessarij Bibliorum Catholicis auoribus versorum, lectionem in vulgari lingua eis oncedere possint, quos intellexerint ex huiusmodi ctione non damnum, sed fidei, atque pietatis aramentum capere posse, quam facultatem in scritis habeant.

Qui autem absque tali facultate ea legere, seu abere præsumpserit, nisi prius Biblijs Ordinario red-

redditis, peccatorum absolutionem percipere non possit.

Bibliopolæ verò, qui prædictam facultatem non habenti Biblia idiomate vulgari conscripta vendiderint, vel alio quouis modo concesserint, librorum pretium in vsus pios ad Episcopo conuertendum, amittant, alijsque pœnis pro delicti qualitate eiusdem Episcopi arbitrio subiaceant.

Regulares verò nonnulli facultates à prelatis suis habita, ea legere, aut emere possint.

REGVLA V.

Libri illi, qui hæreticorum Auctorum opera interdum prodeunt, in quibus nulla, aut pauca de suo apponunt, sed aliorum dicta colligunt, cuiusmodi sunt Lexica, Concordantiæ, Apophtegmata, Similitudines, Indices, & huiusmodi, si quæ habeant admixta, quæ expurgatione indigeant, illis Episcopi, & Inquisitores vnà cùm Theologorum Catholicorum consilio sublatis, aut emendatis, permittant.

REGVLA VI.

Libri vulgari idiomate, de controuersijs inter Catholicos, & hæreticos nostri temporis differentes, non passim permittantur, sed idem de ijs seruetur, quod de Biblijs vulgari lingua scriptis statutum est.

Qui verò de ratione benè viuendi, contemplandi confitendi, ac similibus argumentis vulgari sermone conscripti sunt, si sanam doctrinam contineant, non est cur prohibeantur, sicut nec sermones populares, vulgari lingua habiti.

Quòd si hactenus, in aliquo regno, vel prouincia aliqui libri sunt prohibiti, qui nonnulla continerent, quæ sine delectu ab omnibus legi non expediat, si eorum Auctores Catholici sunt, postquam emendati fuerint, permitti ab Episcopo, & Inquisitore poterunt.

REGVLA VII.

Libri, qui res lasciuas, seu obscœnas ex professo tractant, narrant, aut docent, cùm non solum fidei, sed & morum, qui huiusmodi librorum lectione

ione facilè corrumpi solent, ratio habenda sit omnò prohibentur: & qui eos habuerint, seuerè ab Episcopis puniantur.

Antiqui verò, ab Ethnicis conscripti, propter sermonis elegantiam, & proprietatem, permittuntur, nulla tamen ratione pueris perlegendi erunt.

R E G V L A VIII.

Libri, quorum principale argumentum bonum est, in quibus tamen obiter aliqua inserta sunt, quæ ad hæresim, seu impietatem, diuinationem, seu superstitionem, spectant, à Catholicis Theologis Inquisitionis generalis auctoritate expurgati, concedi possunt.

R E G V L A IX.

Libri omnes, & scripta Geomantiæ, Hidromantiæ, Æromantiæ, Pyromantiæ, Onomantiæ, Chiromantiæ, Necromantiæ, siue in quibus continentur sortilegia, veneficia, auguria, auspicia, incantationes, artes magicæ, prorsus reiiciuntur.

Episcopi verò diligenter prouideant, ne Astrologiæ iudiciariæ libri, tractatus, indices legãtur, aut habeantur, qui de futuris contingentibus, successionibus, fortuitisve casibus, aut ijs actionibus, quæ ab humana voluntate pendent, certò aliquid euenturum affirmare audent.

Permittuntur autem indicia, & naturales obseruationes, quæ nauigationis, agriculturæ, siue Medicæ artis iuuandæ gratia conscriptæ sunt.

R E G V L A X.

IN librorum aliarum ve Scripturarum impressione seruetur, quod in Concilio Lateranen. sub Leone X. Sessione 10. statutum est.

Quare si in alma Vrbe Roma liber aliquis sit imprimendus, per Vicarium Summi Pontif. & Sacri Palatij Magistrum, vel personas à Sanctiss. D. N. deputandas, prius examinetur.

In alijs verò locis, ad Episcopum, vel alium habentem scientiam libri, vel Scripturæ imprimendæ, ab eodem Episcopo deputandum, ac inquisitorem hæreticæ prauitatis eius Ciuitatis, vel Diœcesis, in qua impressio fiet, eius approbatio, & examen pertineat.

 tineat.

tineat, & per eorum manum propria subscriptio gratis, & sine dilatione imponendam, sub pœni & censuris in eodem Decreto contentis approbetu hac lege, & conditione addita: vt exemplum lib imprimendi authenticum, & manu auctoris subscriptum, apud Examinatorem remaneat.

Eos verò, qui libellos manuscriptos vulgant, ni ante examinati, probatique fuerint, iisdem pœni subiici debere iudicarunt Patres deputati, quib impressores, & qui eos habuerunt, & legerunt; ni auctores prodiderint, pro auctoribus habeantur.

Ipsa verò huiusmodi librorum probatio in scriptis detur, & in fronte libri, vel scripti, vel impressi authenticè appareat, probatioque, & examen, ac cætera gratis fiant.

Præterea, in singulis Ciuitatibus, ac Diæcesibus, domus, vel loci, vbi ars impressoria exercetur, & bibliothecæ librorum venalium, sæpius visitentur à personis ad id deputandis ab Episcopo, siue eius Vicario, atque etiam ab Inquisitore hæreticæ prauitatis, vt nihil eorum, quæ prohibentur, aut imprimantur, aut vendantur, aut habeantur,

Omnes verò Librarij, & quicumque librorum venditores, habeant in suis bibliothecis, Indicem librorum venalium, quos habent, cum subscriptione dictarum personarum, nec alios libros habeant, aut vendant, aut quacumque ratione tradant, sine licentia eorumdem deputandorum sub pœna amissionis librorũ, & alijs arbitrio Episcoporum, vel Inquisitorum imponendis, emptores, vel lectores, vel impressores eorumdẽ arbitrio puniantur.

Quòd si aliqui libros quoscumq; in alquam ciuitatem introducant, teneantur iisdem personis deputandis renunctare, vel si locus publicus mercibus eiusmodi constitutus sit, ministri publici eius loci, prædictis personis significent, libros esse adductos.

Nemo verò audeat librum, quem ipse, vel alius in ciuitatem introduxit, alicui legendum tradere, vel aliqua ratione alienare, aut commodare, nisi ostenso prius libro, & habita licentia à personis deputan-

putan-

putandis, aut nisi notoriè constet, librum iam esse omnibus permissum.

Idem quoq; seruetur ab hæredibus, & exequutoribus vltimarum voluntatum, vt libros à defuncto relictos, siue eorum Indicem, illis personis deputandis offerant, & ab ijs licentiam obtineant, prius quàm eis vtantur, aut in alias personas, quacumque ratione eos transferant. In his autem omnibus, & singulis pœna statuatur, vel amissionis librorum, vel alia arbitrio eorumdem Episcoporum, vel Inquisitorum, pro qualitàte contumaciæ, vel delicti.

Circa verò libros, quos Patres deputati, aut examinarunt, aut expurgarunt, aut expurgandos tradiderunt, aut certis conditionibus, vt rursus excuderentur, concesserunt; quidquid illos statuisse constiterit, tàm bibliopolæ, quàm cæteri obseruent.

Liberum tàmen sit Episcopis, aut Inquisitoribus generalibus, secùndum facultatem, quàm habent, eos etiam libros, qui his Regulis permitti videntur, prohibere, si hoc in suis Regnis, aut Prouincijs, vel Diœcesibus expedire iudicauerint.

Cæterum nomina, cum librorum, qui à Patribus deputatis purgati sunt, tum eorum, quibus illi hanc Prouinciam dederunt; eorumdem deputatorum Secretarius Notario sacræ vniuersalis Inquisitionis Romanæ descripta, Sanctiss. D. N. iussu tradidit.

Ad extremum verò omnibus fidelibus præcipitur, ne quis audeat contra harum Regularum præscriptum, aut huius Indicis prohibitionem, libros aliquos legere, aut habere.

Quòd si quis libros hæreticorum, vel cuiusuis auctoris scripta hæresim, vel ob falsi dogmatis suspicionem damnata, atque prohibita, legerit, siue habuerit, statim in excommunicationis sententiam incurrat.

Qui verò libros alio nomine interdictos legerit, aut habuerit præter peccati mortalis reatum, quo afficitur, iudicio Episcoporum seuerè puniatur.

OBSERVATIO CIRCA quartam Regulam.

ANimaduertendum est circa suprascriptã quartam regulam Indicis fel. recor. Pij. Papæ IV. nullam per hanc impressionem, & editionem de nouo tribui facultatem Episcopis, vel inquisitoribus, aut Regulartum Superioribus concedendi licentiam emendi, legendi, aut retinendi Biblia vulgari lingua edita, cum hactenus mandato, & vsu S. Rom. & vniuersalis Inquisitionis sublata eis fuerit facultas huiusmodi concedendi licentias legendi, vel retinendi Biblia vulgaria, aut alias sacræ scripturæ, tàm noui, quàm veteris Testamenti, partes, quauis vulgari lingua editas, ac insuper Summaria, & Cõpendia etiam historica eorumdem Bibliorum, seu librorum Sacræ Scripturæ, quocumque vulgari idiomate conscripta, quod quidem inuiolatè seruandum est.

Circa nonam Regulam.

CIrca Regulam IX. eiusdem Indicis, ab Episcopis & Inquisitoribus Christi fideles, sedulò *admonendi* sunt, quòd in legentes, aut retinentes contra regulam hanc, libros huiusmodi Astrologiæ iudiciariæ diuinationum, & sortilegiorum, rerumque aliarum in eadem Regula expressarum, procedi potest, non modò per ipsos Episcopos, & Ordinarios, sed etiam per Inquisitores locorum ex constitutione fel. rec. Sixti Papæ V. contra exercentes Astrologiæ iudiciarię artem, & alia quæcumque diuinationum genera, librosque de eis legentes, ac tenentes promulgata, sub Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, anno x. Incarnationis Dominicę 1585. Non. Ian. Pontificis sui anno primo.

De Thalmud, & aliis Libris Hebreorum.

QVuamuis in tertia classe Indicis prædicti Pij Papæ IV. sub littera T. Thalmud Hebræorum, eiusque glossæ, annotationes, interpretationes, & expositiones omnes prohibeantur, sed quòd si absque nomine Thalmud, & sine iniurijs, & calumnijs in religionem Christianam aliquando prodissent, tolerarentur, quia tamen Sanctiss. D.N.D.

Cle-

lemens Papa VIII. per suam Constitutionem con-
a impia scripta, & libros Hebræorū sub Dat. Rom.
pud S. Petrum anno Incarn. Dominicæ 1592 prid.
al. Martij, Pontif sui anno 2. illos prohibuit,
tque damnauit, mentis ipsius non est, eos propter
a vllatenus etiam sub illis conditionibus permit-
endi, aut tolerandi: sed specialiter, & expresse sta-
uit, & vult, huiusmodi impij Thalmudici, Cabali-
tici, aliique nefarii Hebræorum libri, omninò dam-
nati, & prohibiti maneant, & censeantur, atque su-
per eis, & alijs libris huiusmodi prædicta constitu-
tio perpetuò, & inuiolabiliter obseruetur.

De Libro Magazor.

AD hæc sciant Episcopi, Ordinarii, & Inqui-
sitores locorum, librum Magazor Hebræo-
rum, qui continet partem officiorum, & cæremo-
niarum ipsorum, & Synagogæ, Lusitanica, Hispa-
nica, Gallica, Germanica, Italica, aut quauis alia
vulgari lingua præter quam Hebræa editum, iam
diu ex speciali Decreto rationabiliter prohibitum
esse. Idcircò prouideant illum nullatenus permitti,
aut tolerari debere, nisi Hebræa lingua prædicta.

De Libris Ioannis Bodini.

CVm in appendice secundæ Classis sub littera I
dicatur Ioannis Bodini Andegauensis Dæmo-
nomania omninò probetur, liber verò de Repub.
& Methodus ad facilem historiarum cognitionem
tandiu prohibita sint, quousque ab auctore expur-
gata cum approbatione Magistri Sacri Palatii pro-
dierint. Id quidem per errorem fortasse librarij fa-
ctum creditur, nam liber de republ. eiusdem Ioan.
Bod., primum die 15. Mensis Octobr. 1592. deinde
liber Dæmonomaniæ, die 1. Mensis Septemb, 1594.
ad eodem S. D.N. Papa simpliciter damnati sunt, ac
proinde vterq; damnatus, & prohibitus censendus est.

INSTRVCTIO EORVM, QVI LIBRIS.
Tum prohibendis, tum expurgandis, tum etiam
imprimendis, diligentem, ac fidelem
(vt par sit) operam sunt daturi.

AD fidei Catholicæ conseruationem, non satis
est, qui nam ex iam editis libris damnatæ le-

ctionis sint, cognoscere (quod Indice, & regulis confectis per Patres à Generali Tridentina *Synodo* delectos, præcipuè sancitum est) nisi illud etiam caueatur, ne vel ijdem denuo pullulent libri, vel similes alij emergant, & propagentur, qui incautas fidelium mentes occulto veneno inficientes, iusta, ac merita damnatione digni iudicentur.

Vt igitur, quicumque posthac, seu veteres, seu noui libri edentur, quàm maximè puri, & tàm in ijs, quæ ad fidem, quam quæ ad mores pertinent incontaminati existant, quid circa malorum librorum interdictionem ad eos penitus abolendos, tam ab Episcopo, & Inquisitoribus, quàm à cæteris, quorum ad id in Ecclesia Dei studium valere, & auctoritas potest: (præterea, quæ Tridentinorum Patrum Regulis supradictis decreta sunt) publica vtilitas exigat capitibus infra positis diligentiùs sancitur, ijsdemque statuitur, quæ omninò in posterum, tum ab ijsdem Episcopis, & Inquisitoribus, alijsque, vt præfertur in malorum librorum interdictione, & abolitione, tum à Correctoribus in librorum, ac cæterorum quorumcumque scriptorum correctione, atque emendatione, tum à Typographis, in ipsorum librorum impressione, (pœna pro arbitrio Episcopi, & Inquisitoris aduersus eosdem Typographos constituta) inuiolatè sunt obseruanda.

DE PROHIBITIONE LIBRORVM.

§. I.

CVrent Episcopi, & Inquisitores, vt statim, atque hic Index fuerit publicatus eorum iurisdictioni subiectis, ad ipsos descripta sigillatim deferant nomina librorum omnium, & singulorum, quos apud se in eodem Indice prohibitos quisque reperiet.

Ad huiusmodi verò libros sic significandos, infra certum tempus ab Episcopo, vel Inquisitore præscribendum, omnes cuiuscumque gradus, & conditionis extiterint, sub graui pœna, eorum arbitratu infligenda, teneantur.

Romæ verò hæc omnia certò à se, propositis edictis,

is, præscribendo tempore, præstari curabit Sacri latij Magister.

§. 3.

I qui erunt, qui librum vnum, aut plures, ex prohibitis, qui ad præscriptum Regularum permitti possunt, certa aliqua ex causa potestatem sibi tinendi, aut legendi fieri, ante expurgatiouem dederent, concedendæ facultatis extra Vrbem, ius sit penes Episcopum, aut Inquisitorem Romæ, & enes Magistrum Sacri Palatij.

Qui, gratis eam, & scripto manu sua subsinato tribuent, de triennio in trienuium renouanam, ea in primis adhibita consideratione, vt non nisi viris dignis, ac pietate, & doctrina conspicuis, um delectu, eiusmodi licentiam largiantur, ijs autem in primis, quorum studia, vtilitati publicæ, & anctæ Catholicæ Ecclesiæ vsui esse compertum habuerint.

Qui inter legendum, quæcumque repererint animaduersione digna, notatis capitibus, & folijs, ignificare Episcopo, vel Inquisitori teneantur.

§. 3.

ILlud eriam Catholicæ fidei conseruandæ necessitas extra Italiam maximè, cum ab Episcopis, & Inquisitoribus, tum à publicis Vniuersitatibus, & omni doctrinæ laude florentibus postulat, vt eorum librorum Indicem confici, & publicari curent, qui per eorum regna, atque prouincias hæretica labe infecti, ac bonis moribus contrarij vagantur, siue illi propria nationis, siue aliena lingua conscripti fuerint; vtique ab eorum lectione, seu retentione, certis pœnis, ab eisdem Episcopis, & Inquisitoribus propositis, eorumdem regnorum, ac prouinciarum homines arceantur.

Ad quod exequendum Apostolicæ Sedis Nuncij, & Legati extra Italiam, eosdem Episcopos, Inquisitores, & Vniuersitates, sedulo excitare debebunt.

IDem Apostolici extra Italiam Nuncij siue Legati, necnon in Italia Episcopi, & Inquisitores eam curam suscipient, vt singulis annis, Cathalogum diligenter collectum librorum in suis partibus im-

pressorum, qui aut prohibiti sint, aut expurgatione indigeant, ad sanctam Sedem Apostolicam, vel Congregationem Iudicis, ab illa deputatam, transmittant.

§. 5.

EPiscopi, & Inquisitores, seu ab iisdem subdelegati, & deputati, tàm in Italia, quàm extra, penes se habeant singularum nationum, Iudices, et librorum, qui apud illas damnati, ac phohibiti sunt, cognitionem habentes, facilius prospicere possint, an etiam à suæ iurisdictionis terris, eosdem recognitos arcere, vel retinere debeant,

§. 6.

IN vniuersum autemde malis, & perniciosis libris id declaratur, atque statuitur, vt qui certa aliqua lingua initio editi, ac deinde prohibiti, ac damnati à Sede Apostolica sunt: eosdem quoque in quamcumque postea vertantur linguam, censeri, ab eadem Sede, vbique gentium, sub eisdem pœnis interdictos, & damnatos.

DE CORRECTIONE LIBRORVM.

§. 1.

HAbeant Episcopi, & Inquisitores coniunctim facultatem quoscumque libros, iuxta præscriptum huius Indicis, expurgandi, etiā in locis exemptis, vbi verò nulli sunt Inquisitores, Episcopi soli.

Librorum verò expurgatio, non nisi viris eruditione, & pietate insignibus committatur, iique sint tres, nisi fortè considerato genere libri, aut eruditione eorum, qui ad id diligentur, plures, vel pauciores iudicentur expedire.

Vbi emendatio confecta erit, notatis capitibus, paragraphis, & folijs, manu illius, vel illorum, qui expurgauerint subscriptus reddatur eisdem Episcopis, & Inquisitoribus, vt præfertur, qui si emendationem approbauerint, tunc liber permittatur.

§. 2.

QVi negotium susceperit corrigendi, atque expurgandi circumspicere omnia, & attentè notare debet non solùm quæ in cursu operis manifestè

se

e offerunt, sed, si quæ in scholijs, in Summarijs, in marginibus, in Indicibus librorum, in præfationibus, aut Epistolis dedicatorijs, tamquam in insidijs, delitescunt.

Quæ autem correctione, atque expurgatione indigent, ferè hæc sunt, quæ sequuntur.

Propositiones hæreticæ, erroneæ hæresim sapientes, scandalosæ, piarum aurium offensiuæ, temerariæ, & schismaticæ, seditiosæ, blasphemæ.

Quæ contra Sacramentorum ritus, & cęrimonias, contraq; receptum vsum, & consuetudinem S. R. E. nouitatem aliquam inducunt.

Profanæ etiam nouitates, vocum ab hæreticis excogitatæ, & ad fallendum introductæ.

Verba dubia, & ambigua, quæ legentium animos, à recto, catholicoque sensu, ad nefarias opiniones adducere possunt.

Verba sacræ Scripturæ non fideliter prolata, vel de prauis hæreticorum versionibus deprompta, nisi fortè afferantur, ad eosdem hæreticos impugnandos, & proprijs telis iugulandos, & conuincendos,

Expurgari etiam oportet verba Scripturæ Sacræ, quæcumque ad profanum vsum impiè accommodantur, tum quæ ad sensum detorquentur abhorrentem à Catholicorum Patrum, atque Doctorum vnanimi sententia.

Itemque Epitheta honorifica, & omnia in laudem hæreticorum, deleantur.

Ad hæc reijciuntur omnia, quæ superstitiones, sortilegia, ac diuinationes sapiunt.

Item quæcumque fato, aut fallacibus signis, aut ethnicæ fortunæ contra humani arbitrij libertatem subiiciuntur, obliterentur.

Ea quoq; aboleantur, quæ paganismũ redolent.

Item quæ famæ proximorum, & præsertim Ecclesiasticorum, & Principum detrahunt, bonisque moribus, & Christianæ disciplinæ sunt contraria, expurgentur.

Expurgandæ sunt etiam propositiones, quæ sunt contra libertatem, immunitatem, & iurisdictionem Ecclesiasticam.

Item, quæ ex Gentilium placitis, moribus, exemplis tyrannicam politiam fouent, & quam falsò vocant rationem Status, ab Euangelica, & Christiana lege abhorrentem inducunt, deleantur.

Excludantur exempla, quæ Ecclesiasticos ritus, religiosorum Ordinem, statum, dignitatem, ac personas lædunt, & violant

Facetiæ etiam, aut dicteria, in perniciem, aut præiudicium famæ, & existimationis aliorum iactata, repudientur.

Denique lasciuiæ, quæ bonos mores corrumpere possunt, deleantur.

Et si quę obscenæ imagines prędictis libris expurgandis impressæ, aut depictæ essent, etiam in litteris grandiusculis, quas initio librorum, vel capitum imprimi moris est, huius generis omnia, penitus obliterentur.

§. 3.

IN libris autem Catholicorum recentiorum, qui post annum Christianæ salutis 1515. conscripti sunt, si id, quod corrigendum occurrit, paucis demptis, aut additis emendari posse videatur, id correctores faciendum curent, sin minus omninò deleatur

§. 4.

IN libris autem catholicorum veterum, nihil mutare, fas sit, nisi vbi aut fraude hæreticorum, aut typographi incuria, manifestus error irrepserit.

Si quid autem maioris momenti, & animaduersione dignum occurrerit, liceat in nouis editionibus, vel ad margines, vel in scholijs adnotare, ea in primis adhibita diligentia, an ex doctrina, locisq; collatis, eiusdem auctoris sententia difficilior illustriùs, ac mens eius planiùs explicari possit.

§. 5.

POstquam Codex expurgatorius confectus erit, ac mandato Episcopi, & Inquisitoris impressus, qui libros expurgandos habebunt, poterunt de eorumdem licentia iuxta formam in Codice traditam, eos corrigere, ac perpurgare.

DE IMPRESSIONE LIBRORVM.

§. 1.

NVllus liber in posterum excudatur, qui, non in fronte nomen, cognomen, & patriam praeerat auctoris,

Quòd si de auctore non constet, aut iustam aliquam ob causam, tacito eius nomine, Episcopo, & Inquisitori liber edi posse videatur, nomen illius omninò describatur, qui librum examinauerit, atque approbauerit.

In his verò generibus librorum, qui ex variorum scriptorum dictis, aut exemplis, aut vocibus compilari solent, is, qui laborem colligendi, & compilandi susceperit, pro auctore habeatur.

§. 2.

REgulares, praeter Episcopi, & Inquisitoris licentiam, de qua regula decima dictum est, meminerint, teneri se sacri Concilij Tridentini decreto, operis in lucem edendi facultatem à Praelato, qui subiacent, obtinere.

Vtramque autem concessionem, quae appareat, ad principium operis, imprimi faciant.

§. 3.

CVrent Episcopi, & Inquisitores, poenis etiam propositis, ne impressoriam artem exercentes, obscoenas imagines, turpesve, etiam in grandiusculis litteris imprimi consuetas, in librorum deinceps impressione apponant.

Ad libros verò, qui de rebus Ecclesiasticis, aut spiritualibus conscripti sunt, ne characteribus grandioribus vtantur, in quibus expressè appareat alicuius rei prophanae, nedum turpis obscoenęve speciés.

Qui etiam inuigilabunt summoperè, vt in singulorum impressione librorum, nomen impressoris, & locus impressionis, & annus, quo liber impressus est, in principio eius, atque in fine annotetur.

§. 4.

QVi operis alicuius editionem parat, integrum eius exemplar exhibeat Episcopo, vel Inquisitori; id vbi recognouerint, probauerintque, penes

ſe retineant, quod Romæ quidem in Archiuio Magiſtri ſacri Palatij, extra Vrbem verò in loco idoneo quem Epiſcopus, aut Inquiſitor elegerit, reſeruetur.

Poſtquam autem liber impreſſus erit, non liceat cuiquam venalem in vulgus proponere, aut quoquo modo publicare, antequam is, ad quem hæc cura pertinet, illum cum manuſcripto apud ſe retento diligenter contulerit, licentiamque, vt vendi, publicarique poſſit, conceſſerit.

Ideoque tum demum faciendum, cùm exploratum habebitur, Typographum fideliter ſe in ſuo munere geſſiſse, neque ab exemplari manuſcripto, vel minimum diſceſſiſse.

Qui contrafacere auſus fuerit, grauiter, & ſeuerè puniatur.

§. 5.

CVrent Epiſcopi, & Inquiſitores, quorum muneris erit facultatem libros imprimendi concedere, vt eis examinandis, ſpectatæ pietatis, & doctrinæ viros adhibeant, de quorum fide, & integritate, ſibi polliceri queant; nihil eos gratię daturos, nihil odio, ſed omni humano affectu poſthabito, Dei duntaxat gloriam ſpectaturos, & fidelis populi vtilitatem.

Talium autem virorum approbatio, vnà cum licenia Epiſcopi, & Inquiſitoris, ante initium operis imprimatur.

§. 6.

TYpographi, & Bibliopolæ, coram Epiſcopo, aut Inquiſitore, & Romæ coram Magiſtro Sacri Palatij iureiurando ſpondeant, ſe munus ſuum, Catholicè, ſincerè, ac fideliter exequuturos; huiuſque Indicis decretis, ac regulis Epiſcoporum, & Inquiſitorum edictis, quatenus eorum artes attingunt, obtemperaturos, neque ad ſuæ artis miniſterium, quemquam ſcienter admiſſuros, qui hæretica labe ſit inquinatus.

Quod ſi inter illos, inſignes, ac eruditi nunnulli reperiantur, fidem etiam Catholicam, iuxta formam à Pio IV. fel. rec. præſcriptam, eorumdem ſuperiorum arbitrio, profiteri teneantur,

§. 7.

§. 7.

Liber auctoris damnati, qui ad præscriptum regularum expurgari permittitur, postquam accuratè recognitus, & purgatus, legitimèque permissus fuerit, si denuo sit imprimendus, præferat titulo inscriptum nomen auctoris, cum nota damnationis, vt quamuis, quo ad aliqua liber recipi, auctor tamen repudiari intelligatur.

In eiusdem quoque libri principio, tum veteris prohibitionis, tum recentis emendationis, ac permissionis mentio fiat, exempli gratia, Bibliotheca à Conrado Gensero Tigurino, Damnato auctore, olim edita, ac prohibita, nunc iussu superiorum expurgata, & permissa.

Litteræ Processus S. D. N. CLEMENTIS PAPÆ X. Lectæ die Cœnæ Domini. Anno MDCLXXV.

CLEMENS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, Ad futuram rei memoriam.

Pastoralis Romani Pontificis vigilantia, & solicitudo, cùm in omni Christianæ Reipublicæ pace, & tranquillitate procuranda, pro sui muneris officio assiduè versatur, tùm potissimum in Catholicæ Fidei, sine qua impossibile est placere Deo, vnitate, atque integritate retinenda, & conseruanda, maximè elucet: Nimirùm vt Fideles Christi non sint paruuli fluctuantes, neque circumferantur omni vento doctrinę in nequitia hominum ad circumuentionem erroris: sed omnes occurrant in vnitatem fidei, & agnitionis Filij Dei in in virum perfectum, neque se in huius vitæ societate, & communione lædant, aut inter se alter alteri offensionem præbeat: sed potius in vinculo charitatis coniuncti, tanquam vnius corporis

poris membra sub CHRISTO capite, eiusque in terris Vicario Rom: Pōtifice Beatissimi Petri Successore, à quò totius Ecclesiæ vnitas dimanat, augeantur in ædificationem, atque ita diuina gratia adiutrice, sic præsentis vitæ quiete gaudeant, vt futura quoque beatitudine perfruantur. Ob quas sanè causas Rom: Pontifices Prædecessores nostri, hodierna die, quæ anniuersaria Dominicæ Cœnæ commemoratione solemnis est, spiritualem Ecclesiasticæ disciplinæ gladium, & salutaria iustitiæ arma per ministerium summi Apostolatus ad Dei gloriam, & animarum salutem solemniter exercere consueuerunt: Nos igitur, quibus nihil optabilius est, quàm fidei inuiolatam integritatem, publicam pacem, & iustitiam, Deo auctore, tueri, vetustum, & solemnem hunc morem sequentes.

1 Excommunicamus, & anathematizamus, ex parte Dei Omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, auctoritate quoq; Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, ac Nostra, quoscumque Hussitas, Vvichlephistas, Luteranos, Zuinglianos, Caluinistas, Vgonottos, Anabaptistas, Trinitarios, & à Christiana Fide Apostatas, ac omnes, & singulos alios Hæreticos quocunque nomine censeantur, & cuiuscumque sectæ existant, ac eis credentes, eorumque receptatores, fautores, & generaliter quoslibet illorum defensores, ac eorundem libros hæresim continentes, vel de Religione tractantes, sine auctoritate nostra, & Sedis Apost. scienter legentes, aut retinentes, imprimentes, seù quomodolibet defendentes ex quauis causa, publicè, vel occultè, quouis ingenio, vel colore, necnon Schismaticos, & eos, qui se à nostra, & Romani Pontificis pro tempore existentis obedientia pertinaciter subtrahunt, vel recedunt.

2 Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & singulos cuiuscunque status, gradus, seù conditionis fuerint: Vniuersitates verò, Collegia, & Capitula quocunque nomine nuncupentur, interdicimus, ab ordinationibus, seù mandatis

datis nostris, ac Romanorũ Pontificum pro tempore existentium ad vniuersale futurum Concilium appellantes: necnon eos, quorum auxilio, consilio, vel fauore, appellatum fuerit.

3 Item excommunicamus, & anathematizamus omnes Pyratas, Cursarios, ac Latruunculos maritimos, discurrentes Mare nostrum, præcipuè à Monte Argentario vsque ad Terracinam, ac omnes eorum fautores, receptatores, & defensores.

4 Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & singulos, qui Christianorum quorumcumque nauibus, tempestate, seù in transuersum (vt dici solet) iactatis, vel quoquomodo naufragium passis, siue in ipsis nauibus, siue ex eisdem eiecta in mari, vel in littore inuenta, cuiuscunque generis bona, tàm in nostris Tyrrheni, & Adriatici, quam in cæteris cuiuscumque maris Regionibus, & littoribus, surripuerint; ita vt nec ob quodcumque priuilegium, consuetudinem, aut longissimi, & immemorabilis temporis possessionem, seu alium quemcumque prætextum excusari possint.

5 Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, qui in Terris suis noua Pedagia, seù Gabellas, præterquàm in casibus sibi à iure, seù ex speciali Sedis Apostolicæ licentia permissis imponunt, vel augent, seù imponi, vel augeri prohibita exigunt.

6 Item excommunicamus, & anathematizamus omnes falsarios Litterarum Apostolicarum, etiam in forma Breuis, ac supplicationum, gratiam, vel iustitiam concernentium, per Romanum Pontificem, vel S. R. E. Vicecancellarios, seù gerentes vices eorum, aut de mandato eiusdem Rom. Pontificis signatarum, necnon falsò publicantes Litteras Apostolicas, etiam in forma Breuis, & etiam falsò signantes Supplicationes huiusmodi sub nomine Romani Pontificis, seu Vicecancellarij, aut gerentium vices prædictorum.

7 Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui ad Sarracenos, Turcas, & alios Chri-

Christiani nominis hostes, & inimicos, vel Hæreticos per nostras, siue huius Sanctæ Sedis sententias expresse, & nominatim declaratos deferunt, seù transmittunt equos, arma, ferrum, filum ferri, stamnum, chalybem, omniaque alia metallorum genera, atque bellica instrumenta, lignamina, canapem, funes, tàm ex ipso canape, quàm aliaquacumque materia, & ipsam materiam, alia que huiusmodi, quibus Christianos, & Catholicos impugnant, necnon illos, qui per se, vel alios de rebus statum Christianæ Reipublicæ concernentibus, in Christianorum perniciem, & damnum, ipsos Turcas, & Christianæ Religionis inimicos, nec non Hæreticos, in damnum Catholicæ Religionis, certiores faciunt, illisque ad id auxilium, consilium, vel fauorem quomodolibet præstant. Non obstantibus quibuscunque priuilegijs, quibusuis personis Principibus, Rebuspublicis, per Nos & Sedem prædictam hactenus concessis, de huiusmodi prohibitione expressam mentionem non facientibus.

8 Item excommunicamus, & anathematizamus omnes impedientes, seù inuadentes eos, qui victualia, seù alia ad vsum Rom. Curiæ necessaria adducunt, ac etiam eos, qui, ne ad Rom. Curiam adducantur, vel afferantur, prohibent, impediunt, seu perturbant, seù hæc facientes defendunt per se vel alios cuiuscumque fuerint ordinis, præeminentiæ, conditionis, & status, etiam si Pontificali, seù Regali, aut alia quauis Ecclesiastica, vel mundana præfulgeant dignitate.

9 Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui ad Sedem Apostolicam venientes, & recedentes ab eadem, sua, vel aliorum opera interficiunt, mutilant, spoliant, capiunt, detinent, necnon illos omnes, qui iurisdictionem ordinariam, vel delegatam à Nobis, vel Nostris Iudicibus non habentes, illam sibi temerè vendicantes, similia, contra morantes in eadem Curia, audent perpetrare.

10 Item excommunicamus, & anathematizamus omnes

omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hostiliter insequentes S. R. E. Cardinales, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Sedisque Apostolicæ Legatos, vel nuncios, aut eos à suis Diœcesibus, Territorijs, Terris, seù Dominijs eijcientes: Necnon ea mandantes, vel rata habentes, seù præstantes in eis auxilium, consilium, vel fauorem.

2 Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui per se, vel per alios, personas Ecclesiasticas quascumque, vel Seculares ad Romanam Curiam super eorum causis, & negotijs recurrentes, ac illa in eadem Curia prosequentes, aut procurantes, negotiorumque Gestores, Aduocatos, Procuratores, & Agentes, seù etiam Auditores, Iudices super dictis causis, vel negotijs deputatos, occasione causarum, vel negotiorum huiusmodi occidunt, seù quo quo modo percutiunt, bonis spoliant, seù qui per se, vel per alios directè, vel indirectè, delicta huiusmodi committere, exequi, vel procurare, aut in eisdem auxilium, consilium, vel fauorem præstare non verentur, cuiuscumque præeminentiæ, & dignitatis fuerint.

13 Item excommunicamus, & anathematizamus omnes tàm Ecclesiasticos, quàm Seculares cuiuscumque dignitatis, qui prætexentes friuolam quandam appellationem à grauamine, vel futura executione Litter. Apost. etiam in forma Breuis, tàm gratiam, quàm iustitia concernentium: Necnon citationum, inhibitionum. sequestrorum, monitoriorum, processuum, executorialium, & aliorum decretorum à Nobis, & à Sede prædicta, seù Legatis, Nuncijs, Præsidentibus, Palatij nostri, & Cam. Apost. Auditoribus, Commissarijs, alijsque Iudicibus, & Delegatis Apostolicis emanatorum, & quæ pro tempore emanauerint, aut aliàs ad Curias seculares, & laicam potestatem recurrunt, & ab ea, instante etiam Fisci Procuratore, vel Aduocato, appellationes huiusmodi admitti,

mitti, ac litteras, citationes, inhibitiones, sequestra, monitoria, & alia prædicta, capi, & retineri faciunt, quiuè illa simpliciter, vel sine eorum beneplacito, & consensu, vel examine exequutioni demandari, aut ne Tabelliones, & Notarij, super huiusmodi Litterarum, & processuum exequutione, instrumenta, vel acta conficere, aut confecta, parti, cuius interest, tradere debeant, impediunt, vel prohibent, ac etiam partes, seù eorum agentes, cunsanguineos, affines, familiares, Notarios, Exequutores, & Subexequutores litterarum, citationum, monitoriorum, & aliorum prædictorum capiunt, percutiunt, vulnerant, carcerant, detinent, ex Ciuitatibus, Locis, & Regnis eijciunt, bonis spoliant, perterrefaciunt, concutiunt, & comminantur per se, vel alium, seù alios, publicè, vel occultè, quiuè aliàs quibuscumq; personis in genere, vel in specie, nè pro quibusuis eorum negotijs prosequendis, seù gratijs, vel litteris impetrandis ad Rom. Curiam accedant, ac recursum habeant, seù gratias ipsas, vel *litteras* à dicta Sede impetrent, seù impetratis vtantur, directè, vel indirectè prohibere, statuere, seù mandare, vel eas apud se, aut Notarios, seù Tabelliones, vel aliàs quomodolibet retinere præsumunt.

14 Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & quoscumque, qui per se, vel alios, auctoritate propria, ac de facto, quarumcumque exemptionum, vel aliarum gratiarum, & Litterarum Apostolicarum prætextu beneficiales & decimarum, ac alias causas spirituales, & spiritualibus annexas, Auditoribus, & Commissarijs nostris, alijsque Iudicibus Ecclesiasticis auocant, illorumuè cursum, & audientiam, ac personas, Capitula, Conuentus, Collegia, causas ipsas prosequi volentes impediunt, ac se de illarum cognitione tanquam Iudices interponunt: Quiuè partes actrices, quæ illas committi fecerunt, & faciuut, ad reuocandum, & reuocari faciendum citationes, vel inhibitiones, aut alias litteras in eis decretas, & ad faciendum, vel consentiendum

eis,

is, contra quos tales inhibitiones emanarunt, à censuris, & pœnis in illis contentis absolui, per statutum, vel aliàs, compellunt, vel executionem Litterarum Apostolicarum, seù executorialium, processuum, ac decretorum prædictorum, quomodolibet impediunt vel suum ad id fauorem, consilium, aut assensum præstant, etiam prætextu violentiæ prohibendæ, vel aliarum prętensionum, seù etiam donec ipsi ad Nos informandos, vt dicunt, supplicauerint, aut supplicari fecerint, supplicationes huiusmodi coram Nobis, & Sede Apostolica legitimè prosequantur, etiamsi talia committentes fuerint Præsidentes Cancellariarum, Consiliorum, Parlamentorum, Cancellarij, Vicecancellarij, Consiliarij ordinarij, vel extraordinarij quorumcumque Principum secularium, etiamsi Imperiali, Regali, Ducali, vel alia quacumque præfulgeant dignitate, aut Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, Commendatarij, seù Vicarij fuerint.

Quiuè ex eorum prætenso officio, vel ad instantiam partis, aut aliorum quorumcumque, personas Ecclesiasticas, Capitula, Conuentus Collegia, Ecclesiarum quarumcumque coram se ad suum Tribunal, Audientiam, Cancellariam, Consilium, vel Parlamentum, præter Iuris Canonici dispositionem trahent, vel trahi faciunt, vel procurant directè, vel indirectè, quouis quæsito colore: Necnon qui Statuta, Ordinationes, Constitutiones, Pragmaticas, seù quæuis alia Decreta in genere, vel in specie, ex quauis causa, & quouis quæsito colore, ac etiam prætextu cuiusuis consuetudinis, aut priuilegij, vel alias quomodolibet fecerint, ordinauerint, & publicauerint, vel factis, & ordinatis vsi fuerint, vnde libertas Ecclesiastica tollitur, seù in aliquo læditur, vel deprimitur, aut aliàs quouis modo restringitur, seù nostris, & dictæ Sedis, ac quarumcumque Ecclesiarum iuribus quomodolibet directè, vel indirectè, tacitè, vel expressè præiudicatur.

6 Necnon qui Archiepiscopos, Episcopos, aliosque

que superiores, & inferiores Prælatos, & omnes alios quoscumque Iudices ecclesiasticos ordinarios quomodolibet hac de causa directè, vel indirectè carcerando, vel molestando eorum agentes, procuratores, familiares, necnon consanguineos, & affines, aut aliàs impediunt, quominus sua iurisdictione Ecclesiastica contra quoscumq; vtantur, secundum quod Canones, & sacræ Constitutiones ecclesiasticæ, & decreta Conciliorum Generalium, & præsertim Tridentini, statuunt: ac etiam eos, qui post ipsorum Ordinariorum, vel etiam ab eis delegatorum quorumcumq; sententias, & decreta, aut aliàs fori ecclesiastici iudicium eludentes, ad Cancellarias, & alias Curias seculares recurrunt, & ab illis prohibitiones, & mandata, etiam pœnalia, Ordinarijs, & delegatis prędictis decerni, & contra illos exequi procurant, eos quoque qui hæc decernunt, & exequuntur, seù dant auxilium, consilium, patrocinium, & fauorem in eisdem.

17 Quiuè iurisdictiones, seù fructus, redditus, & prouentus ad Nos, & Sedem Apostolicam, & quascunque ecclesiasticas personas ratione Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum beneficiorum ecclesiasticorum pertinentes vsurpant, vel etiam quauis occasione, vel causa, sine Romani Pontificis, vel aliorum ad id legitimam facultatem habentium expressa licentia sequestrant.

18 Quiuè collectas, decimas, talleas, præstantias, & alia onera clericis, Prælatis, & alijs personis ecclesiasticis ac eorum, & Ecclesiasticorum bonis, illorumque fructibus, redditibus, & prouentibus huiusmodi absq; simili Romani Pont. speciali, & expressa licentia imponunt, & diuersis etiam exquisitis modis exigunt, aut sic imposita, etiam à sponte dantibus, & concedentibus recipiunt. Necnon qui per se, vel alios directè, vel indirectè prædicta facere, exequi, vel procurare, aut in eisdem auxilium, consilium, vel fauorem præstare non verentur, cuiuscunque sint præeminentiæ, dignitatis, ordinis, conditionis, aut status, etiamsi

etiamſi Imperiali, aut Regali præfulgeant dignitate, ſeù Principes, Duces, Comites, Barones, & alij Potentatus quicunque etiam Regnis, Prouincijs, Ciuitatibus, & Terris quoquomodo Præſidentes, Conſiliarij, & Senatores, aut quauis etiam Pontificali dignitate inſigniti. Innouantes decreta ſuper his per ſacros Canones, tam in Lateranenſi, & nouiſſimè celebrato, quàm alijs Concilijs generalibus edita cum cenſuris, & pœnis in eis contentis.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & quoſcumque Magiſtratus, & Iudices, Notarios, Scribas exequutores, Subexequutores quomodolibet ſe interponentes in cauſis capitalibus, ſeu criminalibus contra perſonas eccleſiaſticas, illas proceſſando, banniendo, capiendo, ſeu ſententias contra illas proferendo, vel exequendo, ſine ſpeciali, ſpecifica, & expreſſa huius ſanctæ Sedis Apoſtolicæ licentia, quique huiuſmodi licentiam ad perſonas, & caſus non expreſſos extendunt, vel alias illa perperam, abutuntur, etiamſi talia committentes fuerint Conſiliarij, Senatores, Præſidentes, Cancellarij, Vicecancellarij, aut quouis alio nomine nuncupati.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui per ſe, ſeù directè, vel indirectè ſub quocumque titulo, vel colore, inuadere, deſtruere, occupare, & detinere præſumpſerint in totum, vel in partem Almam Vrbem, Regnum Siciliæ, Inſulas Sardiniæ, & Corſicæ, Terras citra Pharum, Patrimonium beati Petri in Thuſcia, Ducatum Spoletan, Comitatum Venayſinum, Sabinen. Marchiæ Anconitanæ, Maſſæ Trebariæ, Romandiolæ, Campaniæ, & Maritimas Prouincias, illarumque Terras, & loca, ac terras ſpecialis commiſſionis Arnulforum, Ciuitateſque noſtras Bononiam, Cæſenam, Ariminum, Beneuentum, Peruſium, Auenionem, Ciuitatem Caſtelli, Tudertum, Ferrariam, Comaclum, & alias Ciuitates, Terras, & loca, vel iura ad ipſam Romanam Eccleſiam pertinentia, dictæque Rom. Eccl.

Eccl. mediatè, vel immediatè subiecta: necno supremam iurisdictionem in illis Nobis, & eiden Romanæ Ecclesię competentem de facto vsurpa re, perturbare, retinere, & vexare varijs modi præsumunt, necnon adhærentes, fautores, & de fensores eorum, seù illis auxilium, consilium, ve fauorem quomodolibet præstantes.

Volentes præsentes nostros processus, ac omnia, & quæcunque his litteris contenta, quousque ali huiusmodi processus à Nobis, aut Rom. Pont pro tempore existente fiant, aut publicentur du rare, suosque effectus omnino sortiri,

Ceterum à prædictis sententijs nullus per alium quam per Rom. Pont, nisi in mortis articulo con stitutus, nec etiam tunc de stando Ecclesiæ man datis, & satisfaciendo, cautione præstita, absolu possit, etiam prætextu quarumuis facultatum, & indultorum quibuscunque personis ecclesiasticis secularibus, & quorumuis Ordinum, etiam Men dicantium, ac Militiarum regularibus, etiam Ep scopali, vel alia maiori dignitate præditis, ipsi que Ordinibus, & eorum Monasterijs, Conuen tibus, & Domibus, ac Capitulis, Collegijs, Con fraternitatibus, Congregationibus, Hospitalibu & locis pijs, necnon laicis, etiam Imperiali, R gali, & alia mundana excellentia fulgentibus, p Nos, & dictam Sedem, ac cuiusuis Concilij d creta, verbo, litteris, aut alia quacunque sc ptura in genere, vel in specie concessorum, & i nouatorum, aut concedendorum, & innouand rum.

Quod si fortè aliqui contra tenorem prædictu talibus excommunicatione, & anathemate l queatis, vel eorum alicui absolutionis beneficiu impendere de facto præsumpserint, eos excom municationis sententia innodamus, grauius con tra eos spiritualiter, & temporaliter, prout ex pedire nouerimus processuri,

Declarantes, ac protestantes quamcumque absolu tionem, etiam solemniter per Nos faciendam prædictos excommunicatos sub præsentibus con

.pre-

prehensos, nisi priùs à præmissis, cum vero proposito vlteriùs similia non committendi, destiterint; Ac quoad eos, qui contra ecclesiasticam libertatem, vt præfertur, statuta fecerint, nisi priùs statuta, ordinationes, constitutiones, pragmaticas, & decreta huiusmodi publicè reuocauerint, & ex Archiuijs, seù capitularibus locis, aut libris, in quibus annotata reperiuntur, deleri, & cassari, ac Nos de reuocatione huiusmodi certiores fecerint, eos non comprehendere, nec eis aliter suffragari, quin etiam post huiusmodi absolutionem, aut quascunque alios actus contrarios, tacitos, vel expressos, ac etiam per patientiam, & tolerantiam nostram, vel successorum nostrorum quantocunque tempore continuatam, in præmissis omnibus, & singulis, ac quibuscunque iuribus Sedis Apostolicæ, ac S. R. E. vndecunq; & quandocunque quæsitis, vel quærendis, nullatenus præiudicari posse, aut debere.

Non obstantibus priuilegijs, indulgentijs, indultis, & litteris Apostolicis generalibus, vel specialibus, supradictis, vel eorum alicui, seù aliquibus alijs cuiuscunque ordinis, status, vel conditionis, dignitatis, & præeminentiæ fuerint, etiamsi, vt præfertur Pontificali, Imperiali, Regali, seù quauis ecclesiastica, & mundana præfulgeant dignitate, vel eorum Regnis, Prouincijs, Ciuitatibus, seù locis à prædicta Sede, ex quauis causa, etiam per viam contractus, aut remunerationis, & sub quauis alia forma, & tenore ac cum quibusuis clausulis, etiam derogatoriarũ derogatorijs concessis, etiam continentibus quod excommunicari, anathematizari, vel interdici non possint, per litteras Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de priuilegijs, indulgentijs, indultis huiusmodi, ac de ordinibus, locis, nominibus proprijs, cognominibus, & dignitatibus eorum mentionem, necnon consuetudinibus etiam immemorabilibus, ac præscriptionibus quantumcunque longissimis, & alijs quibuslibet obseruantijs, scriptis, vel non scriptis,

per

per quæ contra hos nostros processus ad sententias, quominus includantur in eis se iuuare valeant, vel tueri.

Quæ omnia quo ad hoc, eorum omnium tenores, ac si ad verbum, nihil penitùs omisso, insererentur, præsentibus pro expressis habentes penitùs tollimus, & omnino reuocamus, cæterisque contrarijs quibuscunque.

Vt verò præsentes nostri processus ad publicam omnium notitiam faciliùs deducantur, chartas, seù membranas Processus ipsos cōtinentes, valuis Basilicæ S. Io. Lateran. & Basilicæ Principis Apost. de Vrbe appendi faciemus, vt ij, quos processus huiusmodi concernunt, quòd ad ipsos non peruenerint, aut quod ipsos ignorauerint, nullam possint excusationem prætendere, aut ignorantiam allegare, cùm non sit verisimile, id remanere incognitum, quod tàm patentèr omnibus publicatur. Insuper, vt processus ipsi, & præsentes litteræ, ac omnia, & singula in eis contenta eo fiant notiora, quo in plerisque Ciuitatibus, & locis fuerint publicata, vniuersis, & singulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & locorum Ordinarijs, & Prælatis vbilibet constitutis, per hæc scripta committimus, & in vertute sanctæ obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, vt per se, vel alium, seù alios, præsentes litteras, postquam eas receperint, seù earum habuerint notitiam, semel in anno, aut si expedire viderint, etiam pluries in Ecclesijs suis, dum in eis maior populi multitudo ad diuina conuenerit, solemnitèr publicent, & ad Christifidelium mentes reducant, nuncient, & declarent.

Ceterùm Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, alijque locorum Ordinarij, & Ecclesiarum Prælati, necnon Rectores, ceterique curam animarum exercentes, ac presbyteri seculares, & quorumuis Ordinum regulares ad audiendas peccatorum cōfessiones, quauis auctoritate deputati transumptum præsentium litterarum penès se habeant, easque diligentèr legere, & percipere studeant.

Volen-

Volentes earundē præsentium transumptis, etiam impressis, Notarij publici manu subscriptis, & sigillo Iudicis ordinarij Rom. Curiæ, vel alterius personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis, eamdem prorsus fidem in Iudicio, & extra illud vbique locorum adhibendam fore, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si essent exhibitę vel ostēsæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ excommunicationis, anathematizationis, interdicti, inuocationis, innodationis, declarationis, protestationis, sublationis, reuocationis, commissionis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis hoc autem attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, se nouerit incursurum.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo sexcentesimo septuagesimo quinto, tertio Idus Aprilis Pontificatus Nostri Anno Quinto.

Loco † Plumbi.

G. Cardinalis Prodatarius.

Visa de Curia S. de Pilastris.

I G. Slusius.

I. C. Gul. de Gentilibus.

Registrata in Secretaria Breuium.

Die, mense, & anno quibus supra supradicta Bulla affixa fuit ad valuas Basilica Apostolorum SS. Petri, & Pauli, & S. Ioan. Lateranen. S. Maria Maioris, & ad alia loca solita, & consueta Vrbis per me Ioannem Grecum Sanctissimi D. N. Papa Curs.

Agabitus de Magistris Magister Cursor.

FERIA V. die 24. Septembris 1665.

In Congregatione Generali Sanctæ Romanæ, & vniuersalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolico Montis Quirinalis coram Sanctiss. D.N.D. ALEXANDRO Diuina Prouidentia PAPA VII. Ac Eminentissimis, & Reuerendiss. DD. S. R. E.

Cardinalibus in tota Republica Christiana aduersus hæreticam prauitatem Generalibus Inquisitoribus à Sancta Sede Apost. specialiter Deputatis

SAnctissimus D. N. audiuit non sine magno animi sui mœrore, complures opiniones Christianæ disciplinæ relaxatiuas,& Animarum perniciem inferentes, partim antiquatas iterùm suscitari, partim nouiter prodire: Et summam illam luxuriantium ingeniorum licentiam in dies magis excrescere, per quam in rebus ad conscientiam pertinentibus modus opinandi irrepsit alienus omninò ab Euangelica simplicitate, Sanctorumque Patrum doctrina & quem si pro recta regula fideles in praxi sequerentur, ingens eruptura esset Christianæ vitæ corruptela. Quarè, ne vllo vnquam tempore viam salutis, quam suprema veritas Deus, cuius verba in æternum permanent; arctam esse definiuit, in animarum perniciem dilatari, seù veriùs peruerti contingeret, idem Sanctissimus D. N. vt oues sibi creditas ab eiusmodi spatiosa, lataque, per quam itur ad perditionem via, pio pastorali sollicitudine in rectam semitam euocaret,earumdem opinionum examen pluribus in Sacra Theologia Magistris, & deindè Eminentissimis, & Reuerendissimis DD. Cardinalibus contra hæreticam prauitatem Generalibus Inquisitoribus seriò commisit: Qui tantum negotium strenuè aggressi, eique sedulò incumbentes, & maturè discussis vsque ad hanc diem infrascriptis propositionibus, super vnaquaque ipsarum sua suffragia Sanctitati Suæ sigillatim exposuerunt.

1. Homo nullo vnquã vitæ suæ tempore tenetur elicere actum fidei, spei, & charitatis ex vi præceptorum diuinorum ad eas virtutes pertinentium.

2 Vir equestris ad duellũ prouocatus potest illud acceptare, ne timiditatis notam apud alios incurrat.

3. Sententia asserens, Bullam Cœnæ solũ prohibere absolutionem hæresis, & aliorum criminum, quando publica sunt,& id non derogare facultati Tridentini, in qua de occultis criminibus sermo

est,

est, anno 1629. 18. Iulij in Consistorio Sacræ Congregationis Eminentiss. Cardinalium visa, & tolerata est.

Prælati Regulares possunt in foro conscientiæ absoluere quoscumque sæculares ab hæresi occulta, & ab excommunicatione propter eam incursa.

Quamuis euidenter tibi constet Petrū esse hæreticum, non teneris denunciare, si probare non possis.

Confessarius, qui in sacramentali Confessione tribuit Pœnitenti chartam posteà legendam, in qua ad venerem incitat, non censetur solicitasse in Confessione; ac proindè non est denunciandus.

. Modus euadendi obligationem denunciandæ solicitationis est. Si solicitatus confiteatur cum solicitante, hic potest ipsum absoluere absque onere denunciandi.

8. Duplicatum stipendiū potest Sacerdos pro eadem Missa licitè accipere, applicando petenti partem etiam specialissimam fructus ipsimet celebranti correspondentē, idq; post Decretum Vrbani VIII.

9. Post Decretum Vrbani potest Sacerdos, cui Missæ celebrandæ traduntur, per alium satisfacere, collato illi minori stipendio, alia parte stipendij sibi retenta.

10. Non est contra iustitiam pro pluribus sacrificijs stipendium accipere, & sacrificium vnum offerre; Neque etiam est contra fidelitatem, etiamsi promittam promissione etiam iuramento firmata, danti stipendium, quòd pro nullo alio offeram.

11. Peccata in confessione omissa, seù oblita ob instās periculum vitæ, aut ob aliam causam, non tenemur in sequenti confessione exprimere.

12. Mendicantes possūt absoluere à casibus Episcopis reseruatis, non obtenta ad id Episcoporum facultate.

13. Satisfacit præcepto annuæ Confessionis, qui confitetur Regulari Episcopo præsentato, sed ab eo iniustè reprobato.

14. Qui facit Confessionem voluntariè nullam, satisfacit præcepto Ecclesiæ.

15. Pœnitens propria auctoritate substituere sibi aliū

 potest,

potest, qui loco ipsius pœnitentiam adimpleat.
16 Qui Beneficium Curatum habent, possunt sibi eligere in Confessarium simplicem Sacerdotem non approbatum ab Ordinario.
17 Est licitum Religioso, vel Clerico calumniatorem grauia crimina de se, vel de sua Religione spargere minantem, occidere, quando alius modus defendendi non suppetit; vti suppetere non videtur, si calumniator sit paratus vel ipsi Religioso vel eius Religioni publicè, & coram grauissimis Viris prædicta impingere, nisi occidatur.
18 Licet interficere falsum Accusatorē, falsos Testes, ac etiam Iudicem, à quo iniqua certò imminet sententia, si alia via non potest innocens damnum euitare.
19 Non peccat Maritus occidens propria auctoritate Vxorem in adulterio deprehensam.
20 Restitutio à Pio V. imposita Beneficatis non recitantibus, non debetur in concientia ante sententiam declaratoriam Iudicis, eò quod sit pœna.
21 Habens Capellaniam collatiuā, aut quoduis aliud Beneficium Ecclesiasticum, si studio litterarum vacet, satisfacit suæ obligationi, si Officium per alium recitet.
22 Non est contra iustitiam Beneficia Ecclesiastica non conferre gratis, quia collator conferens illa beneficia Ecclesiastica, pecunia interueniente, non exigit illam pro collatione Beneficij, sed veluti pro emolumento temporali, quod tibi conferre non tenebatur.
23 Frangens ieiunium Ecclesiæ, ad quod tenetur, non peccat mortaliter, nisi ex contemptu, vel inobedientia hoc faciat, puta, quia non vult se subijcere præcepto.
24 Mollities, sodomia, & bestialitas sunt peccata eiusdem speciei infimę, idèoque sufficit dicere in confessione, se procurasse pollutionem.
25 Qui habuit copulam cum soluta, satisfacit Confessionis præcepto, dicens; commisi cum soluta graue peccatum contra castitatem non explicando copulam.

Quando

Quando litigantes habent pro se opiniones ;què probabiles, poteſt Iudex pecuniam accipere ꝓferenda ſententia in fauorem vnius præ alio.

Si liber ſit alicuius iunioris, & moderni, debet ꝓpinio cenſeri probabilis, dùm non conſtet, reie-ctam eſſe à Sede Apoſtolica tanquā improbabil ē.

Populus non peccat, etiamſi abſque vlla cauſa non recipiat legem à Principe promulgatam.

...ibus peractis, dum ſimilium propoſitionum exa-mini cura, & ſtudium impenditur, interea idem Sanctiſſimus re maturè conſiderata ſtatuit, & de-creuit, prędictas Propoſitiones, & vnamquam-que ipſarum, vt minimùm, tanquam ſcandalo-ſas, eſſe dammandas, & prohibendas, ſicut eas damnat, ac prohibet: ita vt quicumque illas, aut coniunctim, aut diuiſim docuerit, defenderit, ediderit, aut de eis etiam diſputatiuè, publicè, aut priuatim tractauerit, niſi forſan impugnando, ipſo facto incidat in excommunicationem, à qua non poſſit (præterquam in articulo mortis) ab alio quacumque etiam dignitate fulgente, niſi à pro tempore exiſtente Romano Pontifice, abſolui. Inſuper diſtrictè in virtute ſanctæ obedientię, & ſub interminatione Diuini Iudicij prohibet omnibus Chriſtifidelibus cuiuſcumque conditionis, digni-tatis, ac ſtatus, etiam ſpeciali, & ſpecialiſſima nota dignis, ne prædictas opiniones, aut ali-quam ipſarum ad praxim deducant.

Ioannes Lupus Sancta Romana, & vniuerſalis Inqui-ſitionis Not. &c.

Loco † ſigilli.

Anno à Natiuitate D. N. IESV Chriſti milleſimo ...xcenteſimo ſexageſimo quinto, Indictione tertia, ...e verò 2. menſis Octobris, Pontificatus autem ...nctiſſ. in Chriſto Patris, D. N. D. Alexandri, di-...na Prouidentia Papæ VII. anno vndecimo, ſupra-...ctum Decretum affixum, & publicatum fuit ad ...aluas Baſilicæ Principis Apoſtolorum, Cancella-...æ Apoſtolicæ, ac in acie Campi Florę, ac in alijs

 locis

locis solitis, & consuetis Vrbis per me Carolum Melanum eiusdem Sanctissimi D. N. Papæ, & Sanctissimæ Inquisitionis Cursorem.

FERIA V. Die 18. Martii 1666.

In Congregatione generali Sanctæ Romanæ, & uniuersalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolic Montis Quirinalis coram Sanctiss. D. N. D. Alexandro Diuina Prouidentia Papa VII. ac Eminentissimis, & Reuerendissimis DD. S.R.E. Cardinalibus in tota Republica Christiana aduersùs hæreticam prauitatem Generalibus Inquisitoribus Sancta Sede Apostolica specialiter Deputatis.

SAnctissimus D.N. post latum Decretum die xxi Septembris proximè elapsi, quo viginti oct Propositiones damnatæ fuerunt; examinatis sedulò, & accuratè vsque ad hanc diem infrascript alijs quadragesimum quintum numerum implentibus, per plures in Sacra Theologia Magistros ac per Eminentissimos, & Reuerendissimos DD Cardinales aduersus hæreticam prauitatem Generales Inquisitores, eorum suffragia sigillatim super vnaquaque ipsarum audiuit.

Propositio 29. In die Ieiunij, qui sæpiùs modicum quid comedit, etsi notabilem quantitatem in fine comederit, non frangit Ieiunium.

30. Omnes officiales, qui in Republica corporalitèr laborant, sunt excusati pro obligatione ieiunij, nec debent se certificare, an labor sit compatibilis cum ieiunio.

31. Excusantur absolutè à præcepto ieiunij omnes illi, qui iter agunt equitando, vtcumque iter agant, etiamsi iter necessarium non sit, & etiamsi iter vnius diei conficiant.

32. Non est euidens, quod consuetudo non comedendi oua, & lacticinia in Quadragesima obliget.

33. Restitutio fructuum ob omissionem horarum suppleri potest per qualcumque Eleemosynas, quas

quas anteà Beneficiarius de fructibus sui beneficij fecerit.

34. In die Palmarum recitans officium Paschale, satisfacit præcepto.

35. Vnico officio potest quis satisfacere duplici præcepto pro die præsenti, & crastino.

36. Regulares possunt in foro conscientiæ vti priuilegijs suis, quæ sunt expresse reuocata per Concilium Tridentinum.

37. Indulgentiæ concessæ Regularibus, & reuocatæ à Paulo V. hodie sunt reualidatæ.

38. Mandatum Tridentini factum Sacerdoti sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali confitendi quamprimùm, est consilium, non præceptum.

39. Illa particula *quamprimùm* intelligitur, cum Sacerdos suo tempore confitebitur.

40. Est probabilis opinio, quæ dicit, esse tantùm veniale osculum habitum ob delectationem carnalem, & sensibilem, quæ ex osculo oritur, secluso periculo consensus vlterioris, & pollutionis.

41. Non est obligandus concubinarius ad eijciendã concubinam, si hæc nimis vtilis esset ad oblectamentum concubinarij, vulgo *regalo*, dum deficiente illo, nimis ægrè ageret vitam, & aliæ epulæ tedio magno concubinarium afficerent; & alia famula nimis difficilè inueniretur.

42. Licitum est mutuanti aliquid vltra sortem exigere, si se obliget ad non repetendam sortem vsque ad certum tempus.

43. Annuum legatum pro Anima relictum, non durat plus quam per decem annos.

44. Quoad forum conscientiæ, Reo correcto, eiusq; contumacia cessante, cessant censuræ.

45. Libri prohibiti donec expurgentur, possunt retineri, vsque dùm adhibita diligentia corrigantur.

Quibus maturè pensatis, idem Sanctissimus statuit, ac decreuit, prædictas Propositiones, & vnamquamque ipsarum, vt minimùm, tanquam scandalosas esse damnandas, & prohibendas, sicut eas damnat, ac prohibet: Itaut quicumque illas,

 aut

aut coniunctim, aut diuisim docuerit, defenderit, ediderit, aut de eis etiam disputatiuè, publicè, aut priuatim tractauerit, nisi forsan impugnando, ipso facto incidat in excommunicationem, à qua non possit (præter quam in articulo mortis) ab alio quacumque etiam dignitate fulgente, nisi à pro tempore existente Romano Pontifice, absolui.

Insuper districtè in virtute sanctæ obedientiæ, & sub interminatione Diuini Iudicij prohibet omnibus Christifidelibus, cuiuscumque conditionis, dignitatis, ac status, etiam speciali, & specialissima nota dignis, ne prædictas opiniones, aut aliquam ipsarum ad praxim deducant.

Ioannes Lupus Sancta Romana, & Vniuersalis Inquisitionis Notarius.

Loco † sigilli.

Anno à Natiuitate D.N. Iesu Christi millesimo sexcentesimo sexagesimo sexto, Indictione quarta, die verò 23. mensis Martij, Pontificatus autem Sanctiss. in Christo Patris, D.N.D. Alexandri, diuina Prouidentia Papæ VII. anno vndecimo, supradictum Decretum affixum, & publicatum fuit ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum, Cancellariæ Apostolicæ, ac in acie Campi Floræ, ac in alijs locis solitis, & consuetis Vrbis per me Carolum Melanum eiusdem Sanctiss. D. N. Papæ, & Sanctissimæ Inquisitionis Cursorem.

FERIA V. Die 21. Augusti 1670.

In Congregatione generali S. Romanæ, & Vniuersalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolico Montis Quirinalis coram Sanctissimo Domino Nostro D. Clemente Diuina Prouidentia Papa X. ac Eminentissimis, & Reuerendissimis DD. S.R.E. Cardinalibus in tota Republica Christiana contra hæreticam prauitatem Generalibus Inquisitoribus à Sancta Sede Apostolica specialiter deputatis.

Cum

Vm aliàs per Sacram Congregationem Sancti Officij iteratis Instructionibus ab eadem emanatis de anno 1658. & 1665. locorumque Ordinarijs transmissis, prouisum fuerit, vt præscriptis Interrogatorijs faciendis Testibus, qui ad probandum statum liberum contrahentium matrimoniū inducuntur, omnis prorsùs secluderetur aditus ijs, qui adhùc viuente altero Coniuge, aut aliàs impediti ad secunda illicita vota transire satagebant: Videns nihilominùs Sanctiss. D. N. quamplures locorum Ordinarios, vel eorum Vicarios, & Deputatos ad excipiendas testium depositiones, necnon Parochos, & Notarios in casibus expressis, aut omittere, aut non obseruare earumdem Instructionum tenorem; & licet aliquandò plenè obseruent, non tamen interrogare testes super alijs impedimentis dirimentibus.

Ideò volens Sanctitas Sua prædictis malis occurrere, re maturè considerata cum Eminentissimis, & Reuerendissimis Dominis Cardinalibus Generalibus Inquisitoribus, præsenti Decreto perpetuis futuris temporibus duraturo, iterùm iniungit omnibus Vicarijs, seù Deputatis pro examinandis Testibus ad probandum statum liberum contrahentiū matrimonium; necnon Parochis, Notarijs, & quibuscumque alijs respectiuè, sub pœnis etiam grauibus corporalibus arbitrio Sacræ Congregationis; Vt Instructionem infrascriptam ad vnguem obseruent.

Vt autem præsens Decretum, & Instructio ad omnium notitiam faciliùs deueniant, decreuit, illa ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum, & Cancellariæ Apostolicæ, ac in acie Campi Floræ de Vrbe, ac Palatio Sancti Officij eiusdem Vrbis per aliquem ex Cursoribus Sanctitatis Suæ publicari, ac eorum exempla ibidem affixa relinqui; illaque sic publicata omnes, & singulos, quos concernunt, post duos menses à die publicationis in Vrbe faciendæ numerandos, perinde afficere, ac arctare, ac si illorum vnicuique personaliter notificata, & intimata fuissent.

INSTRVCTIO

Pro examine illorum Testium, qui inducuntur pro contrahendis matrimonijs, tàm in Curia Eminentissimi, & Reuerendissimi D. Card. Vrbis Vicarij, quàm in alijs Curijs cæterorum Ordinariorum.

IN primis Testis moneatur dè grauitate iuramenti in hoc præsertim negotio pertimescendi, in quo Diuina simùl, & humana Maiestas læditur, ob rei de qua tractatur importantiam, & grauitatem, & quod imminet pœna Triremium, & fustigationis deponenti falsum.

2. Interrogetur de nomine, cognomine, patria, ætate, exercitio, & habitatione.

3. An sit Ciuis, vel Exterus, & quatenùs sit exterus, à quanto tempore est in loco, in quo Testis ipse deponit.

4. An ad examen accesserit spontè, vel requisitus: Si dixerit accessisse spontè à nemine requisitum, dimittatur, quia præsumitur mendax, Si verò dixerit accessisse requisitum. Interrogetur à quo, vel à quibus, vbi, quando, quomodò, coram quibus, & quoties fuerit requisitus, & an sciat adesse aliquod impedimentum inter contrahere volentes.

5. Interrogetur an sibi pro hoc testimonio ferendo fuerit aliquid datum, promissum, remissum, vel oblatum à contrahere volentibus, vel ab alio ipsorum nomine.

6. Interrogetur an cognoscat ipsos contrahere volentes, & à quanto tempore; in quo loco, qua occasione, & cuius qualitatis, vel conditionis existant.

Si responderit negatiuè, Testis dimittatur: si verò affirmatiuè.

7. Interrogetur, an contrahere volentes sint Ciues, vel exteri: si responderit esse exteros; supersedeatur in licentia contrahendi, donec per literas Ordinarij ipsorum contrahere volentium, doceatur

dè

de eorum libero statu, de eo tempore quo permanserunt in sua Ciuitate, vel Diœcesi. Ad probandum verò eorumdem contrahere volentium statum liberum pro reliquo temporis spatio, scilicèt, vsque ad tempus, quo volunt contrahere, admittantur testes idonei, qui legitimè, & concludentèr deponant statum liberum contrahere volentium, & reddant sufficientem rationem causæ eorum scientiæ, absque eo quod teneantur deferre attestationes Ordinariorum locorum, in quibus contrahere volentes moram traxerunt.

Si verò responderit contrahere volentes esse Ciues.

9. Interrogetur sub qua Parochia hactenus contrahere volentes habitarunt, vel habitent de præsenti.

Item an ipse Testis sciat, aliquem ex prædictis contrahere volentibus, quandoque habuisse vxorem, vel Maritum, aut professum fuisse in aliqua Religione approbata; vel suscepisse aliquem ex Ordinibus Sacris, Subdiaconatum scilicet, Diaconatum, vel Presbyteratum, vel habere aliud impedimentum, ex quo non possit contrahi Matrimonium.

Si verò Testis responderit non habuisse vxorem, vel maritum, neque aliud impedimentum, vt supra.

10. Interrogetur de causa scientiæ, & an sit possibile, quod aliquis ex illis habuerit vxorem, vel maritum, aut aliud impedimentum &c. & quod ipse Testis nesciat.

Si responderit affirmatiuè, supersedeatur, nisi ex alijs Testibus probetur concludentèr non habuisse vxorem, vel maritum, neque vllum aliud impedimentum &c.

Si verò responderit negatiuè.

11. Interrogetur de causa scientiæ, ex qua deindè Iudex colligere poterit, an Testi sit danda fides.

Si responderit contrahere volētes habuisse vxorem, vel maritum, sed esse mortuos.

12. Interrogetur de loco, & tempore, quo sunt mor-

mortui, & quomodo ipse Testis sciat fuisse Coniuges, & nunc esse mortuos. Et si respondeat mortuos fuisse in aliquo Hospitali, vel vidisse sepeliri in certa Ecclesia, vel occasione militię sepultos fuisse à militibus, non detur licentia contrahendi, nisi prius recepto testimonio authentico à Rectore Hospitalis, in quo prædicti decesserunt, vel à Rectore Ecclesiæ, in qua humata fuerunt eorum cadauera, vel si fieri potest, à Duce illius Cohortis, in qua descriptus erat miles. Si tamen huiusmodi testimonia haberi non possunt, Sacra Congregatio non intendit excludere alias probationes, quæ de iure communi possunt admitti, dummodò sint legitimæ, & sufficientes.

13. Interrogetur, an post mortem dicti Coniugis defuncti, aliquis ex prædictis contrahere volentibus transierit ad secunda vota.

Si responderit negatiuè.

14. Interrogetur, an esse possit, quod aliquis ex illis transierit ad secunda vota, absque eò, quòd ipse Testis sciat.

Si responderit affirmatiuè, supersedeatur in licentia donèc producantur Testes, per quos negatiua coarctetur concludentèr.

Si verò negatiuè,

15. Interrogetur de causa scientiæ, qua perpensa, Iudex poterit iudicare, an sit concedenda licentia, vel nè.

Si contrahentes sunt vagi, non procedatur ad licentiam contrahendi, nisi doceant per fides Ordinariorum suorum esse liberos, & in alijs seruata forma Concilij Tridentini in capit. Multi, session 24.

Fides, aliaque documenta, quæ producuntur de partibus, non admittantur, nisi sint munita sigillo, & legalitate Episcopi Ordinarij, & recognita saltem per Testes, qui habeant notam manum, & sigillum, & attentè consideretur, quod fides, seù testimonia benè, & concludentèr identificent personas, de quibus agitur.

Pro Testibus in hac materia recipiantur magis con-

consanguinei, quàm extranei, quia præsumuntur meliùs informati, & Ciues magis, quàm Exteri: nec admittantur homines vagi, & milites, nisi data causa, & maturo consilio; Et Notarius exactè describat personam Testis, quem si cognoscit, vtatur clausula, *mihi benè cognitus*: sin minus, examen non recipiat, nisi vna cum persona Testis aliqua alia compareat cognita Notario, & quæ attestetur de nomine, & cognomine ipsius testis, necnon de idoneitate eiusdem ad testimonium ferendum. Et huiusmodi examinibus debet interesse in Vrbe vltra Notarium, Officialis specialiter deputañ. ab Eminentissimo Vicario: & extrà Vrbem, vel Vicarius Episcopi, vel aliqua alia persona insignis, & idonea ab Episcopo specialitèr deputanda; aliàs puniatur Notarius arbitrio Sacrę Congregationis, & Ordinarius non permittat fieri publicationes.

Ordinarij præcipiant omnibus, & singulis Parochis in eorum Diœcesibus existentibus, vt pro matrimonijs cum exteris contrahendis non faciãt publicationes in eorum Ecclesijs, nisi certiorato Ordinario, à quo, vel eius Generali Vicario priùs teneantur authenticam reportare, quod pro tali matrimonio fuerunt examinati Testes in eorum Tribunali, qui probant statum liberum contrahere volentium &c,

Contrauenientes autem seuerè punientur.

Franciscus Riccardus S. Rom. & Vniuersalis Inquisitionis Not.

Loco † sigilli

Anno à Natiuit. D. N. IESV Christi millesimo sexcentesimo septuagesimo, Indict. octaua, die verò 30. mensis Augusti, Pontificatus autem Sanctiss. in Christo Patris, & D.N.D. Clementis, diuina Prouidentia Papæ X. anno Primo, supradictum Decretum affixum, & publicatum fuit ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum, Cancellariæ Apostolicæ, & in acie Campi Floræ de Vrbe, ac Palatij S. Officij eiusdem Vrbis per me Petrum Paulum

lum Desiderium, eiusdem Sanctiss. D. N. Papæ & Sanctiss. Inquisitionis Cursorem.

EDITTO

DEL S. OFFIZIO.

Noi Francesco Vescouo d'Ostia Barberino, Francesco Maria Vescouo di Porto Brancaccio, Alderano del tit. di S. Prassede Cybo, Pietro del tit. di S. Marco Ottobono, Lorenzo del tit. di S. Crisogono Imperiale, Francesco del tit. de SS. Quattro Coronati Albizzi, Flauio del tit. di S. Maria del Popolo Chigi, Paluzzo del tit. de SS. Dodici Apostoli Altieri, Cesare del tit. di S. Gio: auanti Porta Latina Raspone, Giacomo del tit. di SS. Gio: e Paolo Rospigliosi, Ludouico del tit. di S. Sabina Portocarrero, Giouanni del tit. di S. Bernardo Bona, Federico del tit. di S. Agnese fuor delle mura Borromeo, Gasparo del tit. di S. Pudentiana Carpegna Preti, Decio di S. Eustachio Azzolino Diacono, per la misericordia di Dio della S. Romana Chiesa Cardinali, in tutta la Republica Christiana contro l'heretica prauità Generali Inquisitori dalla S. Sede Apostolica specialmente deputati.

Essendo à Noi per la continua esperienza manifesto, che molti per malitia, altri per inobedienza, & altri per ignoranza, non sodisfano all' obligo, che hanno di denuntiare al S. Offitio li delitti spettanti ad esso, e che perciò succedono grandissimi inconuenienti, & errori, non solamente contro i buoni, e Christiani costumi, mà ancora contro la Fede Cattolica. Noi per tanto, à quali specialmente deue essere à cuore la gloria di Dio, la conseruatione, & aumento della Fede Cattolica, e salute dell'Anime; volendo prouedere

re à tanto disordine, con autorità Apostolica à Noi commessa, comandiamo in virtù di santa obedienza, e sotto pena di scommunica di lata sentenza, oltre l'altre pene prescritte da sacri Canoni, Decreti, Costitutioni, e Bolle de Sommi Pontefici, per tenore del presente Editto à tutte, & à ciascuna persona di qualunque stato, grado, e conditione, ò dignità, così Ecclesiastica, come secolare, che frà il termine di vn mese, dieci de quali per il primo, dieci per il secondo, e dieci per il terzo termine peremptorio, si debbano riuelare, e giuridicamente notificare al Sant'Offizio, ò vero à gli Ordinarij, tutti, e ciascuno di quelli, de quali sappiano, ò habbiano hauuto, ò haueranno notitia.

Che siano Eretici, ò sospetti, ò diffamati d'Eresia, ò credenti, ò fautori, ò ricettatori, ò defensori loro, ò habbiano aderito, ò aderiscono à riti de' Giudei, ò Maumetani, ò de Gentili, ò habbiano apostatato dalla S. Fede Christiana.

Che habbiano fatto, ò faccino atti, da quali si possa argumentare patto espresso, ò tacito col Demonio, essercitando incanti, magie, sortilegij, porgendoli suffumigij, incensi, per trouar Tesori, & altri intenti, chiedendo da lui risposte, & inuocandolo, & à quest'effetto promettergli obedienza, & consacrargli pentacoli, libri, spade, specchi, ò altre cose, nelle quali interuenga il nome, & opera sua.

Che si siano ingeriti, ò ingeriscono in far esperimenti di Negromantia, e di qualsisia altra sorte di Magia, con entrare ne' Circoli, far l'esperimento della Caraffa, del Criuello per trouare i medesimi Tesori, cose nascoste, rubbate, ò perdute, e fare altre simili, e superstitiose attioni ad altri fini, massime con abuso de' Sacramenti, ò di cose sacre, ò benedette.

Che senza licenza douuta ritenghino scritti, che contenghino Eresie, ò libri d'Eretici, che trattino ex professo di Religione, ò che gli habbino letti, ò tenuti, ò stampati, ò fatti stampare, ò li

leg-

leggano, tengano, stampano, fanno stampare, introducano, ò difendino sotto qualsiuoglia pretesto, ò colore,

Che habbiano libri di Negromantia, Magia, ò continenti incantesimi, sortilegij, e simili superstitioni, massime con abuso di cose sacre.

Che contro il voto solenne fatto nella Professione in qualsiuoglia Religione approuata, ò doppo hauer preso l'Ordine sacro habbia contratto, ò contraa Matrimonio.

Che viuendo la prima moglie, pigli la seconda, ò viuendo il primo marito, pigli il secondo.

Che contro i Decreti, e Costitutioni Apostoliche, habbino abusato, ò abusino il Sacramento della Penitenza, seruendosi della Confessione, e Confessionario à fini disonesti, sollecitando in essi i Penitenti *ad turpia*, & hauendo con essi discorsi di cose illecite, e non conuenienti al fine, per il quale è stato istituito.

Che habbiano proferito, ò proferiscano bestemmie ereticali contro Dio, la Beatissima Vergine, e Santi, ò proceduto à qualche atto di offesa, e disprezzo contro l'imagini, ò figure rappresentanti il medesimo.

Che habbiano tenute, ò tenghino occulte conuenticole, ò radunanze in pregiuditio, disprezzo, ò contro la Religione.

Che habbia indotto qualche Christiano ad abbracciare il Giudaismo, ò altra Setta contraria alla Fede Cattolica, ò impedito i Giudei, ò Turchi à battezzarsi.

Che non essendo ordinati Sacerdoti, s'habbiano con sacrilego ardire vsurpato, ò si vsurpino di celebrar Messa, ancorche non habbiano proferito le parole della Consecratione, & habbiano presonto di ministrare il Sacramento della Penitenza à Fedeli di Christo, ancorche non si sia venuto all'atto dell'assolutione.

In oltre si dichiara, che quelli i quali non denuncieranno, come si ordina col presente Editto, non possono essere da alcuno assoluti, se non dal S. Offi-

Officio, doppo che haueranno in esso giuridicamente riuelato li delinquenti, al che non possono sodisfare con bolettini, ò lettere, senza nome, e cognome dell'Autore, ò altri modi incerti, de quali non si tiene conto alcuno nel Santo Tribunale.

Si dichiara anche, che con la sudetta espressione de casi di sopra da Noi specificati da riuelarsi, non si escludano gli altri casi spettanti al Sant'Offizio, che per altro sono compresi ne'Sacri Canoni, Constitutioni, e Bolle de Sommi Pontefici; Nè meno col presente Editto s'intenda derogato all'altre prouisioni Canoniche, Apostoliche, & à gli altri Editti degli Ordinarij, & Inquisitori.

Et à fine, che del presente Editto non si possa pretendere ignoranza, commandiamo, che sia affisso per i luoghi soliti di Roma, e si notifichi alli Vescoui delle Città vicine à Roma, nelle quali nõ sono Inquisitori, acciò lo publichino, & ordinino, che li Parochi delle loro Diocesi lo legghino ogn'anno la prima Domenica dell'Aduento, e la prima Domenica di Quaresima; il che parimente vogliamo, che si facci dalli Parochi, e Regolari di Roma nelle loro Chiese in tempo, che si trouerà in esse congregato maggior numero di Popolo e poi farne attaccare alle porte delle loro Chiese, e Sacristie di esse vn essemplare del medemo, per osseruare quanto in esso si ordina. Dal Palazzo del Sant'Offizio questo di 21. Settembre 1672.

Franciscus Riccardus Sanctæ Romanæ, & Vniuersalis Inquisitionis Notarius.

Loco † sigilli.

Anno à Natiuitate D. N. IESV CHRISTI millesimo sexcentesimo septuagesimo secundo, Indictione 10. die verò 24. mensis Septembris, Pontificatus autem Sanctiss. in Christo Patris, & D. N. D. Clementis diuina Prouidentia Papæ X. anno tertio, supradictum Edictum affixum, & publicatum fuit

fuit ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum, Cancellariæ Apostolicæ, & in acie Campi Flor. ac in alijs locis solitis, & consuetis Vrbis per Io. Antonium Bertarellum Sanctiss. D. N. Pap. & Sanctiss. Inquisitionis Cursorem.

Extensio declarationis ab Alexandro VII. circa Altaria priuilegiata perpetua editæ, ad Altaria eiusmodi priuilegio temporaneo, nec omnibus hebdomadæ diebus decorata.

CLEMENS PAPA IX.

Ad perpetuam rei memoriam.

CVm fel. rec. Alexander Papa VII. prædecess noster dubia in diuersis mundi partibus occ sione decreti Congregationis tunc existentium S. R. E. Cardinalium sacris Ritibus Præposito die 5. Augusti 1662. emanati, & ab ipso Alex dro prædecessore approbati, de non celebrand Missis Defunctorum in Festis ritus duplicis, exo ta dirimere cupiens, aliud eiusdem Congregati nis decretum in vna Nouarien. die 22. Nouen bris 1664. editum approbauerit, quo declaratu fuerat, Anniuersaria, & Missas Defunctorum ca tu ex dispositione Testatorum quotannis rec rente ipsorum obitus die celebrandas, tame dies obitus huiusmodi in festum ritus duplic maioris incideret, non comprehendi in primo d cto decreto: Ac vlterius quoad Altaria priuileg Apostolico pro Animabus fidelium defunctoru in perpetuum decorata, & in quibus proinde qu tidie etiam in festis ritus duplicis, celebrandæ e sent Missæ Defunctorum ex obligatione, decl rauerit per celebrationem Missarum de festo cu renti satisfieri iniunctis obligationibus, & Indu gentias per eiusmodi priuilegia Apostolica co cessas Animabus fidelium defunctorum in Purg torio existentibus suffragari perinde, ac si cel bratæ fuissent Missæ Defunctorum ad formam d

ctorum

-rum priuilegiorum, & alias prout in eiusdem
exandri prædecessoris litteris desuper in simili
ma Breuis die 22. Ianuarij 1667. expeditis, quam
m tenorem præsentibus pro plenè, & sufficien-
r expresso, & inserto haberi volumus, vberiùs
ntinetur. Cumque (sicut ad aures nostras per-
nit) etiam dubitetur, vtrùm dictarum littera-
m dispositio quoad Altaria pariter quidem pri-
legiata, sed non in perpetuum, nec pro omni-
s hebdomadæ diebus, & ad quæ Missæ non ex
ligatione, sed ex sola fidelium deuotione cele-
antur, locum habeat: Hinc est, quod Nos du-
itationes huiusmodi ex iniunctæ Nobis cœlitùs
astoralis sollicitudinis munere dirimere pariter,
tque decidere cupientes, de Venerabilium fra-
um nostrorum eiusdem S.R.E. Cardinalium sa-
ris Ritibus Præpositorum, qui rem maturè per-
aderunt, consilio, declarationem à memorato
lexandro prędecessore sicut præmittitur editam,
Altaria, vt præfertur, non in perpetuum, sed
d septennium, seu aliud breuius, vel longius tem-
us, ac non omnibus, sed aliquo, vel aliquibus
antum hebdomadæ diebus, nunc & in futurum
quandocumque priuilegiata, auctoritate Aposto-
ica tenore præsentium extendimus. Et proinde
t Missæ quæ ibidem de festo currenti, in quo
Missæ Defunctorum celebrari non possint, siue
ex obligatione, siue ex sola fidelium deuotione
celebrabuntur, suffragentur, itaut animæ Chri-
stifidelium pro quibus celebratæ fuerint, Indul-
gentias per priuilegia huiusmodi concessas, con-
sequantur in omnibus, & per omnia, perinde, ac
si Missæ Defunctorum ad formam eorumdem pri-
uilegiorum celebratæ fuissent, auctoritate, & te-
nore prædictis concedimus, & indulgemus. De-
cernentes easdem præsentes litteras, semper fir-
mas, validas, & efficaces existere, & fore, suosq;
plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere,
ac illis ad quos spectat, & pro tempore spectabit
in omnibus, & per omnia plenissimè suffragari,
& ab eis respectiuè inuiolabiliter obs-ri; Sic-
que

que in præmiſſis per quoſcumque Iudices or rios, & delegatos, etiam cauſarum Palat.j . ſtolici Auditores, iudicari, & definiri debere irritum, & inane ſi ſecus ſuper his à quoqu. quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter c gerit attentari. Non obſtan. quatenus opı noſtra, & Cancellariæ Apoſtolicæ Regula d concedendis Indulgentijs ad inſtar, alijſque ſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis terisque contrarijs quibuſcumque. Volumu tem vt ipſarum præſentium litterarum tran ptis, ſeu exemplis, etiam impreſſis, manu a ius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alı perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ nitis eadem prorſus fides in iudicio & extra hibeatur, quæ præſentibus ipſis adhiberetur rent exhibitæ, vel oſtenſæ. Dat. Romæ apu Mariam Maioremſub Annulo Piſcatoris die ı Septembris MDCLXIX. Pontificatus Noſtri no Tertio.

I. G. Sluſius

FINIS.

